

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 07715
วันที่ 27 ต.ค. 2551
เวลา.....น.

ที่ สศ ๐๐๐๑ / ๑ ๑๙๙๓

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๑๒๘ อาคารพญาไทพลาซ่า ชั้น ๒๗ ถนนพญาไท
กทม. ๑๐๕๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๕๑

เรื่อง รายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เรียน เลขาธิการวุฒิสภา

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๖๐๐ เล่ม

ด้วยพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๔๓ มาตรา ๒๗ (๓) กำหนดให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน และอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

ในการนี้ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จึงขอส่งรายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาเพื่อเสนอวุฒิสภาทราบ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวเยาวลักษณ์ สุขวิวัฒน์พร)

รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รักษาราชการแทนเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๒๕/๕๑ วันที่ ๒๗/๑๐/๕๑
เวลา ๒๕.๑๕ น. ส่ง พ.ร.บ.
ดำเนินการประชุม

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
วันที่ ๒๗/๑๐/๕๑
วันที่ ๒๗ ต.ค. ๒๕๕๑
เวลา ๑๕.๕๐ น.
ดำเนินการประชุม

กลุ่มงานประชาสัมพันธ์
โทร. ๐-๒๖๑๒-๙๒๒๒ ต่อ ๑๑๘
โทรสาร ๐-๒๖๑๒-๖๙๑๙

คำนำ

สรุปรายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินี้เป็นการสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของรายงานดังกล่าว โดยกลุ่มงานพระราชบัญญัติ สำนักงานการประชุม ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาใช้เป็นข้อมูลประกอบในการพิจารณารายงานฉบับดังกล่าว

ทั้งนี้ “รายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๐/๒๕๕๑ (สมัยสามัญนิติบัญญัติ) วันศุกร์ที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

สำนักงานการประชุม
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
พฤศจิกายน ๒๕๕๑

สารบัญ

		หน้า
ส่วนที่ ๑	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑
ส่วนที่ ๒	สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๑
ส่วนที่ ๓	ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงกันยายน ๒๕๕๐)	๒
ส่วนที่ ๔	ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงาน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๕

สรุปรายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วย
เนื้อหาหลัก ๔ ส่วน คือ

- ส่วนที่ ๑ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ส่วนที่ ๒ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงกันยายน ๒๕๕๐)
ส่วนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงานสภาที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ทั้งนี้ เนื้อหาหลักต่าง ๆ มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามที่รัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๘๙ และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนดไว้ กล่าวคือ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
มีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ
และสังคม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕
ของรัฐธรรมนูญฯ และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ โดยพิจารณา
ให้คำปรึกษาเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี ในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีขอปรึกษา หรือพิจารณาศึกษา
เรื่องที่เห็นว่าสมควรกำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อจัดทำ
รายงานเป็นข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีอำนาจหน้าที่พิจารณาศึกษา เพื่อจัดทำรายงาน
ประจำปีเกี่ยวกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไปด้วย และมีอำนาจ
หน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
ก่อนพิจารณาประกาศใช้ด้วย

ส่วนที่ ๒ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัด
สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม

และมีฐานะเป็นกรม อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

๑. สืบค้น ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณา
๒. รับผิดชอบในงานธุรการของสภาที่ปรึกษา
๓. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา
๔. เป็นหน่วยงานทางวิชาการให้แก่สภาที่ปรึกษาฯ
๕. ดำเนินการต่าง ๆ ในการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ
๖. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาที่ปรึกษาฯ มอบหมาย

โดยมีเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ควบคุมดูแลทั่วไป ในกิจการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ภายใต้การกำกับดูแลของประธานสภาที่ปรึกษาฯ

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ (ตั้งแต่ ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในฐานะที่เป็นองค์กรซึ่งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เสนอแผนนั้นต่อสภาที่ปรึกษาฯ ก่อนพิจารณาประกาศใช้ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าว เป็นการสนับสนุนให้รัฐดำเนินการได้ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดไว้ในหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี จำนวนทั้งสิ้น ๓๐ เรื่อง จำแนกได้ดังนี้

เรื่องที่สภาที่ปรึกษาฯ ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ	วันที่เสนอคณะรัฐมนตรี
ด้านกฎหมาย จำนวน ๘ เรื่อง คือ	
๑. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗”	วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙
๒. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย”	วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับรับฟังความคิดเห็น (เสนอประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ)”	วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่องที่สภาที่ปรึกษา ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ	วันที่เสนอคณะรัฐมนตรี
๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “กลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข”	วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐
๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ”	วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “กฎหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน”	วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐
๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “องค์การอิสระผู้บริโภคร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”	วันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๐
๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “หลักการสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....”	วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐
ด้านสังคม จำนวน ๗ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้”	วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๙
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก”	วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๐
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม”	วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐
๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย”	วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐
๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ผลกระทบของการพิจารณาคดีต่อเนื่องต่อสังคม และกระบวนการยุติธรรม”	วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐
๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค”	วันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐
๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการดำเนินนโยบายห้วยบนดิน”	วันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐

เรื่องที่สภาที่ปรึกษา ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ	วันที่เสนอคณะรัฐมนตรี
ด้านสิ่งแวดล้อม จำนวน ๕ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน”	วันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “หลักการการจัดการป่าชุมชน”	วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “น้ำเสียในแม่น้ำปราจีน - บางปะกง กรณีเปิดประตูน้ำคลองสารภี”	วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐
๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืนและเป็นธรรม”	วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐
๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองสำโรงใหญ่”	วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐
ด้านเกษตรกรรม จำนวน ๓ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการปลูกยางพารา	วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ”	วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การพัฒนากาแฟไทย”	วันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐
ด้านคมนาคม จำนวน ๓ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “TOR รถไฟฟ้า ๓ สายทาง ระบบการจ้างออกแบบควบคุมการก่อสร้าง (Desing and Build) เพิ่มเติม”	วันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมืองควบคุมสนามบินสุวรรณภูมิ”	วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง”	วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๐

เรื่องที่สภาที่ปรึกษา ได้มีความเห็นและข้อเสนอแนะ	วันที่เสนอคณะรัฐมนตรี
ด้านเศรษฐกิจ จำนวน ๒ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์การ พัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ (Service Sector)”	วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๕๐
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การจัดทำความ ตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น (JTEPA)”	วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐
ด้านการป้องกันภัยพิบัติ จำนวน ๒ เรื่อง คือ	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการ พัฒนาระบบเตือนภัย เชนิภัย และหลบภัย กรณี ธรณีพิบัติภัยสึนามิ”	วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ข้อเสนอแนะการ ช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย”	วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙

ส่วนที่ ๔ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงานสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การดำเนินงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษา ที่ผ่านมาประสบกับปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทาง และวิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง อันนำมาซึ่งการ พัฒนารูปแบบการให้บริการ ทั้งในด้านธุรการ เลขานุการ และวิชาการ เพื่อให้การดำเนินการของ สภาที่ปรึกษา เกิดผลสำเร็จ สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากขอบเขตอำนาจหน้าที่และลักษณะงานของ สำนักงานสภาที่ปรึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด

เนื่องจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีขอบเขตการดำเนินงาน ค่อนข้างกว้างขวาง เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และการให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนนั้น เมื่อพิจารณาแล้วครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาของประเทศเกือบทั้งหมด นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้การ กำหนดแผนหรือยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ที่เป็นแนวทางการปฏิบัติในระยะยาวที่แน่นอนกระทำได้ ค่อนข้างยาก และต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสูง

สำนักงานสภาที่ปรึกษา จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนยุทธศาสตร์ หรือวิธีการ ดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม และการเมืองตลอดเวลา ภายใต้กรอบ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษา ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความถูกต้องตาม ระเบียบของทางราชการ รวมทั้งจะต้องไม่นำไปสู่ความขัดแย้งในองค์กรและไม่ส่งผลกระทบต่อองค์กรด้วย

นอกจากนี้ การที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของสภาที่ปรึกษา โดยต้องประสานงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนและภาครัฐ และร่วมจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อรัฐมนตรี ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะความชำนาญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงบริหารจัดการ และจากการที่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมมีขอบเขตกว้างขวางมากในสังคมปัจจุบัน สภาที่ปรึกษา จึงมีปริมาณงานมาก ทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษา ต้องอุทิศกำลังกายกำลังใจ เพื่อผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และต้องเพิ่มศักยภาพในการทำงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง มีผลต่อการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษา ทำให้สำนักงานสภาที่ปรึกษา ต้องปรับกระบวนการทัศน์และยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ให้มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา

๓. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานสภาที่ปรึกษา

การดำเนินการของสำนักงานสภาที่ปรึกษา ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญ และความสามารถเฉพาะด้าน แต่ปัจจุบันสำนักงานสภาที่ปรึกษามีบุคลากรจำนวนจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานมีเป็นจำนวนมาก จนมีผลกระทบต่อโอกาสในการได้รับการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน ทำให้มีทักษะความชำนาญพิเศษน้อย และมีผลกระทบต่อโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้เฉพาะด้าน หรือการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่หลักในเชิงรุก เพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ในอนาคตค่อนข้างน้อย

๔. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ

การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษา และคณะทำงานตามที่สภาที่ปรึกษา แต่งตั้งเป็นการดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนด ซึ่งจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัย โดยเป็นการทำงานในเชิงพื้นที่และเชิงวิชาการ และมีปริมาณงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นจำนวนมาก ซึ่งจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง แต่ต้องประสบกับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องระเบียบกฎหมายที่ไม่ยืดหยุ่น ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ และไม่เหมาะสมกับภาวะค่าครองชีพในปัจจุบัน เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะในการเดินทาง เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว โดยการกำหนดแนวทางการหารือร่วมกันระหว่างสภาที่ปรึกษา และสำนักงานสภาที่ปรึกษา รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่องโดยตลอด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ได้ทั้งหมด เนื่องจากการบริหารบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษา นั้น จะต้องดำเนินการตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ ทั้งในด้านการบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารพัสดุ และการดำเนินการต่าง ๆ การแก้ไขปัญหายังกระทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

รายงานประจำปี ๒๕๕๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รายงานประจำปี ๒๕๕๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารจาก

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิก ๙๙ คน ซึ่งเป็นบุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากการเสนอชื่อขององค์กรในภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคม และภาคฐานทรัพยากร เป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๘๙ และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ ซึ่งบัญญัติให้สภาที่ปรึกษาฯ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจและสังคม และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติก่อนพิจารณาประกาศใช้ ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นผ่านสภาที่ปรึกษาฯ สู่คณะรัฐมนตรี

การรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ถูกยกเลิก และมีกระบวนการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ สภาที่ปรึกษาฯ ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าว โดยคณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง (สรรบ.) ซึ่งได้จัดเวทีสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒๕ ครั้ง และนำผลการสัมมนาดังกล่าว มาประมวลวิเคราะห์ และสังเคราะห์ เป็นความเห็นต่อเสนอประธานกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสภาที่ปรึกษาฯ ไว้ในมาตรา ๒๕๘ โดยให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่เพิ่มขึ้นอีก คือ การให้ความเห็นและข้อเสนอแนะด้านกฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เป็นหน่วยงานอิสระ

ในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ ได้จัดให้มีการศึกษาวิจัย และการจัดประชุมหลายรูปแบบ เช่น สัมมนา เวทีนโยบายสาธารณะ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมประชาศึกษาและสานเสวนาเปิดโอกาสให้มีการแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวางเพื่อสะท้อนปัญหาจากทุกภาคส่วน ก่อนที่จะนำองค์ความรู้และความคิดเห็นจากการประชุมต่าง ๆ มาจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี จำนวน ๓๐ เรื่อง ดังปรากฏอยู่ในหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๕๐ นี้

สภาที่ปรึกษาฯ มีวิสัยทัศน์ที่จะเป็นองค์กรแห่งปัญญา ให้คำปรึกษาและสะท้อนปัญหาจากประชาสู่รัฐ และมีพันธกิจที่จะจัดทำข้อเสนอแนะนโยบายที่มีคุณภาพทันเหตุการณ์ และมองการณ์ไกลต่อคณะรัฐมนตรีโดยการศึกษาและการมีส่วนร่วม เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ และความผาสุกของประชาชน จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ดังที่ปรากฏในหนังสือรายงานประจำปี ๒๕๕๐ นี้ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจดังกล่าวเป็นอย่างดี

สภาที่ปรึกษาฯ หวังว่ารายงานประจำปี ๒๕๕๐ นี้ จะสามารถยังประโยชน์ต่อภาครัฐ ภาคเอกชน บุคคลที่เกี่ยวข้องกับสภาที่ปรึกษาฯ ผู้ต้องการค้นคว้าเพื่อนำไปศึกษาอ้างอิงและประชาชนทั่วไปในวาระต่างๆ ได้ตามสมควร

(นายโคทม อาริยา)

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารจาก

เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เป็นเวลากว่า ๗ ปี แล้ว ที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเลขานุการ ธุรการ และวิชาการโดยเฉพาะในการสำรวจศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณา และรับผิดชอบในการจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และรัฐสภา นับเป็นภารกิจที่มีความสำคัญและได้ปฏิบัติมาอย่างต่อเนื่อง

รัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ มีผลให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ถูกยกเลิก แต่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไม่ได้ถูกยกเลิกไปด้วย เนื่องจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีกฎหมายรองรับเป็นการเฉพาะอีกชั้นหนึ่ง หลังจากนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ได้กำหนดให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นองค์กรหนึ่งที่มีหน้าที่ให้การให้ความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ซึ่งสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้วางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของการข้าราชการ พนักงานและบุคคลากรที่เกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกเพื่อรองรับภารกิจสำคัญดังกล่าว โดยจัดเวทีสาธารณะเพื่อระดมความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒๕ เวที ถือเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างแท้จริง

ภายหลังจากที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้ประกาศใช้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ถูกบัญญัติไว้ใน มาตรา ๒๕๘ ความว่า

“มาตรา ๒๕๘ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ เศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่ กฎหมายบัญญัติต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็น ก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็น หน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการ ดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากบทบัญญัติดังกล่าว ได้ขยายอำนาจหน้าที่และปรับปรุง โครงสร้างและระบบการทำงานเพิ่มขึ้นจากรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ซึ่ง สภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... เพื่อให้มีกฎหมาย รองรับการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ๓ ประการใหญ่ๆ คือ การให้สภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะ รัฐมนตรีในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ และสังคมด้วย การกำหนดองค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงาน ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และการให้มีสำนักงาน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหาร งานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ขณะนี้ร่างพระราชบัญญัตินี้ อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สำนักงานสภาที่ปรึกษา ได้ทำหน้าที่ในการผลักดันให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารประเทศ ตามกลไกของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยในการปฏิบัติงานในงบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ นี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะรัฐมนตรี จำนวน ๓๐ เรื่อง การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นับว่าเป็นภารกิจที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศตามระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนช่วยในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษา และขอขอบคุณสมาชิกสภาที่ปรึกษา ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาที่ปรึกษา ทุกคน ที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างทุ่มเท และเสียสละ ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้

ท้ายที่สุดนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือรายงานประจำปี ๒๕๕๐ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนผู้สนใจ อันนำไปสู่การส่งเสริมการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

(นางสาวพรรณราย ชันธกิจ)

เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

สารจากประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๒
สารจากเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๔
เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐสู่การจัดตั้งสภาที่ปรึกษาฯ	๑๒
ส่วนที่ ๑ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
- องค์ประกอบของสภาที่ปรึกษาฯ	๒๐
- ขั้นตอน และกระบวนการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ	๒๓
- อำนาจหน้าที่ และกรอบการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ	๒๖
- สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ชุดที่ ๒	๓๑
- โครงสร้างการทำงานของสภาที่ปรึกษาฯ	๕๐
ส่วนที่ ๒ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
- ความเป็นมาและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ	๕๒
- วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ	๕๔
- โครงสร้างและอัตรากำลังของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ	๕๕
- งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐	๕๙
- ผลการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ๒๕๕๐	๖๐

สารบัญ

หน้า

ส่วนที่ ๓ ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ (ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐)	๖๔
๓.๑ ความเห็นและข้อเสนอแนะที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐	
๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “TOR รถไฟฟ้า ๓ สายทาง ระบบการจ้างออกแบบควบคุมการก่อสร้าง (Desing and Build) เพิ่มเติม” (๖ ต.ค. ๔๙)	๖๘
๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และหลบภัยกรณี ธรณีพิบัติภัย สึนามิ” (๑๙ ต.ค. ๔๙)	๗๖
๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย” (๑๙ ต.ค. ๔๙)	๘๖
๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้” (๓๑ ต.ค. ๔๙)	๙๐
๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗” (๒๗ พ.ย. ๔๙)	๙๙
๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน” (๑๓ ธ.ค. ๔๙)	๑๐๑
๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก” (๔ ม.ค.๕๐)	๑๑๙
๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม” (๑๑ ม.ค. ๕๐)	๑๓๐

สารบัญ

หน้า

๙. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ (Service Sector)” (๑๘ ม.ค. ๕๐)	๑๔๐
๑๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย” (๒๖ ม.ค. ๕๐)	๑๕๐
๑๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “หลักการการจัดการป่าชุมชน” (๕ ก.พ. ๕๐)	๑๖๑
๑๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)” (๑๙ ก.พ. ๕๐)	๑๖๖
๑๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” (๒๓ ก.พ.๕๐)	๑๗๘
๑๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ผลกระทบของการพิจารณาคดีต่อเมืองต่อสังคมและกระบวนการยุติธรรม” (๗ มี.ค. ๕๐)	๑๘๖
๑๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมืองควบคู่สนามบินสุวรรณภูมิ” (๒๑ มี.ค. ๕๐)	๑๙๘
๑๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคร” (๓ เม.ย. ๕๐)	๒๐๖
๑๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง” (๑๘ เม.ย. ๕๐)	๒๑๕
๑๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “แนวทางการดำเนินนโยบายหยดยบนดิน” (๑๔ พ.ค. ๕๐)	๒๒๔

สารบัญ

หน้า

๑๙. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็น (เสนอประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ) (๑๕ พ.ค. ๕๐)	๒๓๑
๒๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “น้ำเสียในแม่น้ำปราชิน-บางปะกง กรณีเปิดประตูน้ำคลองสารภี” (๒๓ พ.ค. ๕๐)	๒๔๔
๒๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่” (๓๐ พ.ค. ๕๐)	๒๕๓
๒๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การแก้ไขปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ” (๑ มิ.ย. ๕๐)	๒๕๘
๒๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การพัฒนากาแฟไทย” (๑๒ มิ.ย. ๕๐)	๒๖๓
๒๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “กลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข” (๒๗ มิ.ย. ๕๐)	๒๗๒
๒๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ” (๕ ก.ค. ๕๐)	๒๗๕
๒๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “กฎหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน” (๗ ส.ค. ๕๐)	๒๘๙
๒๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “องค์การอิสระผู้บริโภครวมและร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” (๒๗ ส.ค. ๕๐)	๒๙๒

สารบัญ

หน้า

๒๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน และเป็นธรรม” (๓๑ ส.ค. ๕๐)	๓๐๒
๒๙. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “หลักการสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....” (๑๙ ก.ย. ๕๐)	๓๑๗
๓๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การแก้ไขผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่” (๒๐ ก.ย ๕๐)	๓๒๕
๓.๒ การดำเนินงานด้านเครือข่ายภายในประเทศและต่างประเทศ	๓๓๓
๓.๓ การประชุม สัมมนา และการศึกษาดูงาน	๓๕๗
ส่วนที่ ๔ ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินการ	๓๗๗
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม (ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐)	๓๘๔
ผู้บริหารสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๔๕๙
ตราสัญลักษณ์สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๔๖๒

เจตนารมณ์ของการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งประกอบด้วย ๑๒ หมวด และบทเฉพาะกาล รวมทั้งสิ้น ๓๓๖ มาตรา โดยหมวด ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ซึ่งเป็นสาระสำคัญที่ทำให้เกิดองค์กร “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” นั้น หมายถึง แผนนโยบายหลักของรัฐหรือประเทศ (State Policy) ไม่ใช่แผนนโยบายของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง (Government Policy) การกำหนดนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ก็เพื่อช่วยรักษาไว้ซึ่งความต่อเนื่องกันโดยสม่ำเสมอในการบริหารราชการ คณะรัฐมนตรีจะต้องกำหนดนโยบายตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐแถลงต่อรัฐสภา ก่อนเข้าบริหารราชการ รวมทั้งรายงานผลด้วยปีละ ๑ ครั้ง หมวดนี้มีทั้งหมด ๑๙ มาตรา ตั้งแต่มาตรา ๗๑ - ๘๙ ครอบคลุมประเด็นทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการต่างประเทศ

แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ เป็นมาตรการหนึ่งในการกำหนดภาระหน้าที่สำคัญของรัฐ เพื่อใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติ เป็นหลักการหรือกรอบกว้างๆ ที่แตกต่างไปจากตัวนโยบายของรัฐบาลคอยกำหนดทิศทางการกำหนดนโยบายของรัฐบาลว่า นโยบายที่กำหนดออกมานั้นจะต้องครอบคลุมถึงเรื่องใด แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐจะเป็นหลักประกันว่า ไม่ว่าจะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลไปที่ชุดแต่ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดไว้ยังคงเดิม นโยบายของรัฐบาลแต่ละชุดที่เข้ามาบริหารประเทศจะยังคงอยู่ในกรอบแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ดังนั้น การดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ควรยึดหลักพื้นฐานที่จะช่วยสร้างให้เกิดผลดีต่อประเทศชาติและประชาชนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในหมวด ๕ ที่รัฐบาลทุกชุดต้องยึดถือเป็นหลักการพื้นฐานและแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งหากรัฐบาลดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐเป็นสำคัญแล้ว ย่อมจะส่งผลให้ประชาชนได้รับการดูแลคุณภาพชีวิตขั้นพื้นฐานอย่างครบถ้วนทุกด้าน โดยประชาชนจะต้องร่วมกันติดตามดูแลให้รัฐบาลดำเนินการตามแผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐอย่างครบถ้วนทุกด้านด้วย

บทบัญญัติในหมวด ๕ แผนนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จึงมีความสำคัญต่อทิศทางการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง การดำเนินการเพื่อให้เจตนารมณ์ตามบทบัญญัติเหล่านี้ประสบความสำเร็จ คณะทำงานที่ทำการร่างรัฐธรรมนูญหรือที่เรียกว่า สภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้บัญญัติมาตราที่ ๘๙ ขึ้นมารองรับการดำเนินงานโดยได้บัญญัติว่า

“มาตรา ๘๙ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ ให้รัฐจัดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในประเด็นปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ ต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ”

โดยก่อนที่จะมีการบัญญัติมาตรา ๘๙ ขึ้นมานั้น ในที่ประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญได้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นในการพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวกับการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาอย่างกว้างขวาง ซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑) การจัดตั้งสภาที่ปรึกษา เป็นกลไกใหม่ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ เป็นกระบอกที่สะท้อนความคิดเห็นจากภาคประชาชนต่อการกำหนดแผน และการนำเสนอปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่อรัฐบาลตลอดจนเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามหมวดนี้ (หมวด ๕) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ เพื่อให้หมวด ๕ มีสภาพการบังคับใช้โดยให้มีการติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีความเห็นว่า ไม่ควรให้มีสภาที่ปรึกษา เนื่องจากจะทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับบทบาทและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอาจจะทำให้เกิดปัญหาสร้างความสับสนต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลได้

๒) สำหรับหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษา นั้น ไม่ควรรวมเรื่องการเมืองไปด้วย เนื่องจากจะทำให้สภาที่ปรึกษา เข้ามามีหน้าที่กว้างและเข้ามามีบทบาททางการเมืองได้ จึงมีความเห็นให้สภาที่ปรึกษา ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เป็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น ทั้งนี้ การให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษา จะไม่มีผลในทางกฎหมายที่จะบังคับให้รัฐบาลดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

๓) กรณีการให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายกำหนดก่อนการประกาศใช้นั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนตามทฤษฎีความจำเป็นพื้นฐาน (Basic Needs Theory) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานของประชาชน เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาแผนดังกล่าวดำเนินการโดยกลุ่มเทคโนแครต (Technocrat) ทำให้ไม่สอดคล้องกับประชาชนโดยรวม แต่อย่างไรก็ตาม ความเห็นของสภาที่ปรึกษาต้องไม่มีผลผูกพันคณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภาแต่อย่างใด แต่ความเห็นนั้นอาจจะมีผลหรือมีน้ำหนักในทางการเมืองหรือจูงใจให้คณะรัฐมนตรีหรือรัฐสภานำไปประกอบการพิจารณาตัดสินใจอย่างหนึ่งอย่างใดได้

* พรรณราย ชันธกิจ, ๒๕๔๖. บทบาทหน้าที่ขององค์การสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพระปกเกล้า.

พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓

จากการที่มาตรา ๘๙ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้บทบัญญัติให้มีสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ คณะรัฐมนตรีในยุคนั้น ซึ่งมี พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ และจะต้องจัดทำกฎหมายหลายฉบับ รวมทั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติก็เป็นองค์กรที่ต้องจัดตั้งใหม่ รวมถึงการตราพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ ขึ้นมารองรับการดำเนินงานให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญด้วย ในเวลาต่อมา พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ ประกาศยุบสภา จึงต้องมีการเลือกตั้งใหม่ และคณะรัฐมนตรีที่มี นายชวน หลีกภัย ก็ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนให้เข้ามาบริหารราชการแผ่นดินต่อมา ซึ่งถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนรัฐบาลไป ก็ไม่ได้ทำให้การดำเนินการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาฯ จะหยุดชะงักลงแต่อย่างใด เนื่องจากคณะรัฐมนตรีชุดดังกล่าวได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ โดยระบุอย่างชัดเจนว่าการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาฯ เป็นนโยบายของรัฐบาลที่จะต้องเร่งดำเนินการเช่นกัน

คณะกรรมการนโยบายและประสานงานการดำเนินการให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายพิชัย รัตตกุล) เป็นประธานได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) รับผิดชอบตรวจสอบและดำเนินการให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๒ รัฐบาลได้มอบหมายให้คณะกรรมการ ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๒๐ ท่านที่เป็นตัวแทนบุคคลจากกลุ่มสาขาอาชีพต่างๆ อาทิ กลุ่มภูมิปัญญาชาวบ้าน สถาบันสันติศึกษา อาจารย์มหาวิทยาลัย สภานายความ นักกฎหมายมหาชน กลุ่มผู้หญิงกับการเมือง รวมทั้งหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต้นแบบขึ้นเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนทั่วไปแล้วนำมาปรับปรุงให้เป็นพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

โดยให้สภาที่ปรึกษาฯ เป็นองค์กรสะท้อนปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี สภาที่ปรึกษาฯ จึงไม่ใช่องค์กรเพื่อต่อรองผลประโยชน์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ซึ่งประชาชนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินการของสภาที่ปรึกษาฯ และจะได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งผลการพิจารณาและการดำเนินการของรัฐบาลได้

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายสาวิตรี โพธิวิหค) ซึ่งเป็นผู้กำกับดูแลสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มอบนโยบายในการดำเนินการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาฯ โดยแบ่งออกเป็น ๔ ขั้นตอนคือ

(๑) กำหนดกรอบแนวคิดเรื่องสภาที่ปรึกษาฯ โดยตั้งคณะทำงานฯ ร่วมระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิจากในและนอกสำนักงานฯ รวมทั้งศาสตราจารย์ ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ อดีตเลขาธิการสภาวิจัยรัฐธรรมนูญ

(๒) นำแนวคิดไปรับฟังความคิดเห็นจากอดีตสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับการร่าง มาตรา ๘๙ ได้แก่ ตัวแทนผู้ทรงคุณวุฒิจากหลายสาขา ตัวแทนอาชีพและกิจกรรม หัวหน้าหน่วยราชการ ที่จะเกี่ยวข้องกับสภาฯ คณะกรรมการสภาพัฒนาฯ รวมทั้งคณะผู้บริหารของสภาพัฒนาฯ ด้วย

(๓) แต่งตั้ง “คณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” โดยมี นายวิษณุ เครืองาม เป็นประธานกรรมการ มีหน้าที่พิจารณากำหนดรูปแบบองค์กรสภาที่ปรึกษาฯ ให้มี บทบาทหน้าที่สอดคล้องตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบขององค์กร การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ และความสัมพันธ์กับรัฐบาล ยกร่างกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การจัดตั้งสภาที่ปรึกษาฯ รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีทราบเป็น ระยะๆ และเมื่อดำเนินการจนแล้วเสร็จให้นำผลงานเสนอเพื่อพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามคำสั่งคณะกรรมการ และปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีมอบหมาย

(๔) มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดทำ “โครงการ รับฟังความคิดเห็นเรื่อง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” โดยมีร่าง พ.ร.บ. สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ของคณะกรรมการดำเนินการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นตัวอย่างรูปแบบองค์กร เพื่อให้ประชาชนให้ข้อคิดเห็นได้ตามต้องการ

เจตนารมณ์จากภาคประชาชน ที่ได้สังเคราะห์จากโครงการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน เรื่อง “สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ”^๑ ทำให้ได้ข้อคิดความเห็นที่จะนำไปสู่การจัดตั้งองค์กร สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่สนองต่อบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ จากความต้องการของประชาชนทุกกลุ่มอย่างกว้างขวาง

ความคิดเห็นประชาชนที่ได้รับมาจากวิธีการสำรวจความคิดเห็น ๓ วิธีการ คือ การขอ ความคิดเห็น โดยแบบสอบถามทางไปรษณีย์ การประชุมกลุ่มเฉพาะและการสัมภาษณ์ตัวบุคคล และการจัด เวทีถกแถลงในการสัมมนา ซึ่งทั้ง ๓ วิธีการได้ครอบคลุมการรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่มเป้าหมายหลัก ๕ กลุ่ม ได้แก่ ภาคประชาชนและสื่อมวลชน ภาคธุรกิจเอกชน ภาควิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิจากสาขาต่างๆ ภาคการเมือง และภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ

โครงการฯ ดังกล่าวได้รับความเห็นอย่างหลากหลายจากประชาชน ๑,๓๐๐ คน ซึ่งประมวล เป็นกลุ่มใหญ่ ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มที่เห็นพ้องต้องกัน และกลุ่มที่เห็นแตกต่างกัน สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ส่วน คือ ความเห็นส่วนใหญ่ซึ่งหมายถึงส่วนที่มีผู้เห็นด้วยเกินร้อยละ ๕๐ ของผู้ให้ความเห็นทั้งหมด และความเห็น ส่วนน้อย ทั้งนี้ สามารถสรุปรวมความเห็นส่วนใหญ่ที่มีต่อประเด็นหลัก ได้ดังนี้

(๑) เรื่องการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่วนใหญ่เห็นควรจัดตั้ง โดยเร็วให้เหตุผลว่า เพื่อสนองต่อบทบัญญัติหลักการสำคัญของรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการสร้างการมี

ส่วนร่วมจากประชาชน แต่ในการจัดตั้งควรคำนึงถึงความสอดคล้องกับการปฏิรูปเศรษฐกิจและระบบราชการ และภาระค่าใช้จ่ายของประเทศด้วย

(๒) อำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอให้ระบุตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๙ คือ ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ตามที่ สภาที่ปรึกษา เห็นสมควร และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นๆ ตามที่บัญญัติในกฎหมายนี้และกฎหมายอื่น นอกจากนั้น ยังเสนอให้มีหน้าที่ตัดสินใจและกำกับให้มีการรวบรวมข้อมูล ศึกษา วิจัยและกำกับการวิจัย สร้างเครือข่ายและระบบการให้ข้อคิดเห็นจากกลุ่มต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นเวทีสะท้อนผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากประชาชน และเป็นผู้เสนอทางเลือก ให้กับรัฐบาล เพื่อประกอบการตัดสินใจของรัฐบาล ทั้งนี้ ผู้ให้ความเห็นส่วนใหญ่เสนอให้กำหนดกรอบงานของ สภาที่ปรึกษา ให้ชัดเจน เพื่อป้องกันการแทรกแซงทางการเมือง

(๓) ลักษณะองค์กร องค์ประกอบ และที่มาของสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ เป็นองค์กรที่เป็นหน่วยงานของรัฐที่เป็นอิสระ และมีจำนวนสมาชิกน้อยกว่า ๑๐๐ คน เพื่อ ประสิทธิภาพทางการประชุมและการให้คำปรึกษา ในกรณีที่ต้องลดสมาชิกก็ให้ลดสมาชิกกลุ่มพื้นที่เพราะซ้ำซ้อน กับ ส.ส. และ ส.ว. โดยมีที่มาจากความหลากหลายในสายอาชีพและกิจกรรม และสาขาความรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแต่ละบุคคลเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ ประสบการณ์ความรู้และภูมิปัญญา และมาในฐานะตัวแทนของเครือข่าย ไม่ใช่มาด้วยระบบผู้แทนกลุ่ม และน่าจะมาจากกลุ่มอาชีพและกิจกรรมพร้อมด้วยคุณสมบัติด้านสาขาความรู้ และภูมิปัญญาและด้านพื้นที่ไว้ในบุคคลเดียวกัน กล่าวคือ คุณลักษณะของผู้ที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษา ของแต่ละกลุ่มอาชีพและกิจกรรม จะต้องเป็นบุคคลผู้มีวิสัยทัศน์ ประสบการณ์ความรู้และภูมิปัญญาเกี่ยวกับ กลุ่มนั้นๆ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ด้วยความเป็นตัวแทนกลุ่มในระดับประเทศ ซึ่งหมายความว่าเป็นตัวแทน ของกลุ่มนั้นๆ โดยครอบคลุมทุกพื้นที่ของประเทศด้วย สำหรับการได้มาของสมาชิกสภาที่ปรึกษา นั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าควรมาจากการคัดเลือกโดยองค์กรประชาชน และเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติฯ ได้กำหนดให้มี “ข้าราชการ” เป็นกรรมการคัดเลือกมากเกินไป และกำหนดวิธีการได้มาที่ตายตัวจนไม่สนองตอบต่อสังคม ที่จะเปลี่ยนแปลงในระยะยาว

(๔) การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ควรเป็นองค์กรอิสระ ที่ทำงานเป็นแนวราบ เป็นองค์กรที่ดำเนินงานการบริหารการมีส่วนร่วมในลักษณะการสร้างและเชื่อมโยง เครือข่ายของภาคส่วนต่างๆ มีการดำเนินงานโปร่งใสผ่านสื่อมวลชนเพื่อให้ประชาชนรับทราบ ในส่วนของ สำนักงานเลขานุการควรตั้งอย่างถาวร และระบุหน้าที่และการดำเนินงานไว้ในกฎหมายอย่างชัดเจน โดยเสนอ ๒ ทางเลือก คือ ๑) ปรับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ทำหน้าที่เป็นฝ่าย เลขานุการสภาที่ปรึกษาเต็มรูปแบบ และให้ดำเนินการ ๒ บทบาท คือ เป็นทั้งสำนักงานเลขานุการของ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อประหยังบประมาณและเพื่อประสิทธิภาพ

ในการทำงาน หรือ ๒) จัดตั้งสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติใหม่ เพื่อความเป็นอิสระอย่างเต็มรูปแบบ โดยระยะแรกให้อยู่ในสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามข้อเสนอในร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๕) **ความคิดเห็นอื่นๆ** คือ ควรสร้างระบบการเข้าเป็นสมาชิกโดยยึดหลักการทำงานเพื่อรับใช้ชาติ และไม่คำนึงถึงผลตอบแทนเป็นแรงจูงใจ

ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นทุกประการได้ประมวลผลเป็นความคิดเห็นเรื่องสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาเข้าสู่ขั้นตอนการจัดทำพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษา และนำเข้าสู่การพิจารณาของรัฐสภาด้วย

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ของรัฐบาล เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม - ๗ มีนาคม ๒๕๔๓ รัฐบาลได้เห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ ที่ผ่านการรับฟังความคิดเห็นจากภาคประชาชน โดยมีขั้นตอนดังนี้ ๑) คณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี นายพิชัย รัตกุล เป็นประธาน มีมติเห็นชอบให้นำเสนอคณะรัฐมนตรี ๒) คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบในหลักการ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ ๓) คณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจแก้ไขร่างพระราชบัญญัติฯ เมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ - ๖ มีนาคม ๒๕๔๓ ๔) คณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติฯ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๔๓

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ของสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม - ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๔๓ โดย วาระที่ ๑ สภาผู้แทนราษฎรรับหลักการ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๓ วาระที่ ๒ แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ โดยมีนายสาวิตรี โพธิวิหค เป็นประธาน นายชัยวัฒน์ วงศ์วัฒนคานต์ เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการ และ วาระที่ ๓ มีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ของวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๑๔ สิงหาคม - ๑๖ กันยายน ๒๕๔๓ โดย วาระที่ ๑ วุฒิสภารับหลักการพร้อมข้อสังเกตจากวุฒิสภา วาระที่ ๒ แต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญฯ โดยมี นายเฉลิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นประธาน นายนิรันดร์ พิทักษ์วัชระ เป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการวิสามัญฯ และ วาระที่ ๓ มีมติเห็นชอบในร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ

หลังจากนั้น สภาผู้แทนราษฎรได้ทำการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ที่วุฒิสภาได้แก้ไขแล้ว และมีมติเห็นชอบ และนายกรัฐมนตรีได้นำร่างพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ ขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระวินิจฉัยและทรงลงพระปรมาภิไธยประกาศใช้เป็นกฎหมาย ในวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๔๓ ทำให้พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๓ จึงทำให้องค์กร "สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ" ได้รับการจัดตั้งอย่างเป็นทางการ

และต่อมารัฐสภาได้ตราพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๔๗ เป็นต้นมา

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดการรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ถูกยกเลิก แม้ว่าสภาที่ปรึกษาฯ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญที่ได้ถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม เนื่องจากสภาที่ปรึกษาฯ ได้มีพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ รองรับอีกชั้นหนึ่ง ดังนั้น สภาที่ปรึกษาฯ จึงยังคงทำหน้าที่ต่อไป

ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๘ ได้กำหนดให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ความว่า

“สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติต้องให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

ให้มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ทั้งนี้บทบัญญัติตามรัฐธรรมนูญ มีเจตนารมณ์เพื่อกำหนดองค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกำหนดให้มีหลักประกันความเป็นอิสระในการบริหารงานของหน่วยธุรการ*

* รายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ ๓๔/๒๕๕๐ (เป็นพิเศษ) วันอังคารที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๕๐

ส่วนที่

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

องค์ประกอบของสภาที่ปรึกษาฯ

สภาที่ปรึกษาฯ ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน ๙๙ คน ซึ่งได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มในภาคเศรษฐกิจ และกลุ่มในภาคสังคม ฐานทรัพยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ ตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ พ.ศ. ๒๕๔๓ ประกอบด้วย

๑. กลุ่มในภาคเศรษฐกิจ มีจำนวน ๕๐ คน จากภาคการผลิตหลักของประเทศ ได้แก่

๑. การผลิตด้านการเกษตร	จำนวน ๑๖ คน
๒. การผลิตด้านการอุตสาหกรรม	จำนวน ๑๗ คน
๓. การผลิตด้านการบริการ	จำนวน ๑๗ คน

๒. กลุ่มในภาคสังคม ฐานทรัพยากร และผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวน ๔๙ คน ได้แก่

กลุ่มในภาคสังคม	จำนวน ๑๙ คน
การพัฒนาชุมชน	๒ คน
การสาธารณสุข	๒ คน
การศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา	๔ คน
การพัฒนาและสงเคราะห์คนพิการ	๒ คน
การพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ	๔ คน
การพัฒนาแรงงาน	๔ คน
การคุ้มครองผู้บริโภค	๑ คน

กลุ่มในภาคฐานทรัพยากร

ฐานทรัพยากร เช่น ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ ลุ่มน้ำ ทะเล อากาศ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ	จำนวน ๑๐ คน
การพัฒนาระบบการเกษตร	๔ คน
การพัฒนาระบบการอุตสาหกรรม	๑ คน
การพัฒนาระบบการบริการ	๑ คน
กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ	จำนวน ๑๔ คน

การได้มาซึ่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ

สภาที่ปรึกษาฯ มีขั้นตอนและวิธีการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ตั้งแต่การกำหนดกลุ่มองค์กรที่มีสิทธิเสนอรายชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ซึ่งจะต้องอยู่ในกลุ่มในภาคเศรษฐกิจ สังคม ฐานทรัพยากร และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยที่องค์กรเหล่านี้จะต้องมีการจัดองค์กรที่เข้มแข็ง มีความชัดเจนในเรื่องวัตถุประสงค์ ภาวะเทียบในการบริหารงาน การบริหารและดำเนินกิจการที่ต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นองค์กรนิติบุคคลหรือไม่เป็นนิติบุคคลก็ตาม ดังนั้นกระบวนการสรรหาฯ จึงมีขั้นตอนที่ซับซ้อน และมีกระบวนการที่ต้องบริหารจัดการโดยละเอียดรอบคอบและเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ทั้งนี้ องค์กรที่มีสิทธิเสนอรายชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ประกอบด้วย องค์กรที่เป็นนิติบุคคล และองค์กรอื่นๆ ที่มีกฎหมายรองรับให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล รวมทั้งองค์กรที่ไม่เป็นนิติบุคคลด้วย

หลักสำคัญของการดำเนินการสรรหาสมาชิกฯ มี ๒ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ การมีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ทำหน้าที่พิจารณาสรรหาสมาชิก โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาสมาชิก วิธีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิก และแต่งตั้งคณะกรรมการ ๖ คณะ ตามที่พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ กำหนด และคณะกรรมการของคณะ

ขั้นตอนที่ ๒ การคัดเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ

กระบวนการสรรหาเพื่อให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ตามมาตรา ๖ ของพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ มีการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

๑. การได้มาซึ่งคณะกรรมการสรรหาสมาชิกฯ และคณะกรรมการ ๖ คณะ

ตามพระราชบัญญัติกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาฯ มีจำนวน ๒๑ คน โดยให้ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประธานโดยตำแหน่ง และให้เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นเลขานุการมีองค์ประกอบ ดังนี้

๑.๑ กรรมการซึ่งมาจากการเลือกกันเองและผู้แทนของสถาบัน ดังนี้

(๑) ปลัดกระทรวงทุกกระทรวงซึ่งเลือกกันเองให้เหลือจำนวน ๔ คน

(๒) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่งเลือกกันเองให้เหลือจำนวน ๓ คน และ อธิการบดีของสถาบันราชภัฏ และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ทุกแห่งเลือกกันเองให้เหลือ ๑ คน

(๓) ผู้แทนสถาบันภาคการผลิต จำนวน ๔ คน ประกอบด้วยผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ๑ คน ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ๑ คน ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ๑ คน และผู้แทนชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ๑ คน

(๔) ผู้แทนสหภาพแรงงานซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๑ คน

(๕) ผู้แทนองค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินการโดยมิใช่เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน จำนวน ๔ คน จากองค์กรที่มีวัตถุประสงค์หลัก ๔ ด้านดังนี้

(๕.๑) ด้านการพัฒนาชุมชนชนบท การพัฒนาชุมชนเมือง การจัดการทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การจัดการการเกษตรทางเลือก หรือการจัดการเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(๕.๒) ด้านการพัฒนาชีวิตของเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีหรือผู้ป่วย

(๕.๓) ด้านสิทธิเสรีภาพของประชาชน สิทธิของผู้บริโภค การส่งเสริมประชาธิปไตย หรือการพัฒนาแรงงาน

(๕.๔) ด้านการสาธารณสุข การศึกษา หรือศิลปวัฒนธรรม

(๖) ผู้แทนองค์กรสื่อมวลชน จำนวน ๓ คน ซึ่งมาจากกิจการ ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านหนังสือพิมพ์ ด้านวิทยุกระจายเสียง และด้านวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเลือกกันเองกิจการละ ๑ คน

ทั้งนี้ องค์กรภาคเอกชนตามข้อ (๕) และองค์กรสื่อมวลชนตามข้อ (๖) ต้องเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและได้ขึ้นทะเบียนไว้กับสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ก่อนครบกำหนด ๑๕ วัน นับแต่วันที่มีเหตุให้มีการเลือกสมาชิก ถ้าองค์กรใดมีวัตถุประสงค์หลักหลายด้านให้ขึ้นทะเบียนเพื่อใช้สิทธิเลือกในด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น

ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ คือ ทำหน้าที่พิจารณาสรรหาสมาชิก โดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหาสมาชิก วิธีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกและแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ ๖ คณะ ตามที่พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ กำหนด

๑.๒ คณะอนุกรรมการ จำนวน ๖ คณะ ได้แก่ คณะอนุกรรมการการผลิตด้านการเกษตร คณะอนุกรรมการการผลิตด้านการอุตสาหกรรม คณะอนุกรรมการการผลิตด้านการบริการ คณะอนุกรรมการกลุ่มในภาคสังคม คณะอนุกรรมการกลุ่มในภาคฐานทรัพยากร และคณะอนุกรรมการกลุ่ม

ผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่เสนอรายชื่อสมาชิกของกลุ่มนั้นๆ โดยแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมการ ๑๒ คน ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลที่เป็นผู้ดำเนินการ หรือมีความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับด้านนั้นๆ ที่มาจากภาคราชการ สถาบันการศึกษา สถาบันภาคการผลิต สหภาพแรงงาน องค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน และสื่อมวลชนกลุ่มละเท่าๆ กัน

๒. ขั้นตอนการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ๔๔ คน

เมื่อคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และคณะอนุกรรมการได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสรรหาสมาชิก และวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกแล้ว การสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ จะมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญต่อไป ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ สืบหาข้อมูลและจัดทำทำเนียบองค์กรทั้งที่เป็นนิติบุคคล และไม่เป็นนิติบุคคลทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ขั้นตอนที่ ๒ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จะประชาสัมพันธ์และเชิญชวนให้องค์กรต่างๆ สมัครเป็นองค์กรผู้มีสิทธิเสนอรายชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ

ขั้นตอนที่ ๓ องค์กรต่างๆ ยื่นใบสมัครเพื่อให้มีสิทธิเสนอรายชื่อบุคคลเป็นสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมเสนอรายชื่อบุคคลซึ่งสมัครใจของกลุ่มนั้นๆ รวมทั้งเสนอรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิต่อคณะอนุกรรมการกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ตามจำนวนที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนด ทั้งนี้ การเสนอรายชื่อบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มในภาคเศรษฐกิจ สังคม ฐานทรัพยากร และผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ และต้องคำนึงถึงการกระจายบุคคลซึ่งเป็นตัวแทนไปตามภาค อาชีพ เพศ และขนาดของกิจการ

ขั้นตอนที่ ๔ คณะอนุกรรมการฯ แต่ละคณะจะพิจารณาเสนอรายชื่อองค์กรที่มีคุณสมบัติ และมีกิจกรรมที่เหมาะสมให้เป็นองค์กรผู้มีสิทธิเสนอรายชื่อสมาชิกของกลุ่มนั้นๆ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จะประกาศรายชื่อองค์กรผู้มีสิทธิเสนอรายชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ต่อสาธารณชน

ขั้นตอนที่ ๕ คณะอนุกรรมการแต่ละคณะจะคัดเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอรายชื่อให้เหลือตามจำนวนที่คณะกรรมการสรรหาฯ กำหนด แต่ไม่น้อยกว่า ๓ เท่าของจำนวนสมาชิกที่จะพึงมีได้ตามที่กำหนดสำหรับกลุ่มนั้นๆ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จะประกาศรายชื่อบุคคลผู้มีสิทธิคัดเลือกกันเองต่อสาธารณชน

ขั้นตอนที่ ๖ บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะอนุกรรมการของแต่ละกลุ่มจะประชุมเพื่อทำการคัดเลือกกันเองเพื่อให้ได้บุคคลผู้ที่จะเป็นสมาชิกตามจำนวนที่จะพึงมีได้สำหรับกลุ่มนั้นๆ ตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ และให้บุคคลผู้ได้รับคะแนนลำดับรองลงไป ๑๐ คนแรกของแต่ละกลุ่มนั้นๆ เป็นผู้ได้รับการบรรจุ ในรายชื่อสำรองของแต่ละกลุ่มนั้นๆ

ขั้นตอนที่ ๗ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เสนอรายชื่อสมาชิกที่ได้รับการสรรหาต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อประกาศรายชื่อสมาชิกในราชกิจจานุเบกษาตามที่พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาฯ กำหนดไว้ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จะประกาศรายชื่อสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ๙๙ คน ต่อสาธารณชน

ทั้งนี้ การคัดเลือกสมาชิกจะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่มิเหตุให้มีการเลือกสมาชิก (สำหรับในวาระเริ่มแรกให้ดำเนินการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ให้แล้วเสร็จภายใน ๑๘๐ วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๓) สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ๙๙ คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง ๓ ปี นับแต่วันที่ประกาศรายชื่อในราชกิจจานุเบกษาและอาจได้รับเลือกใหม่ แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ

กระบวนการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาฯ

ตามบทบัญญัติมาตรา ๘๙ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาฯ ไว้ดังนี้

๑. ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่บัญญัติในหมวด ๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓

๑.๑ พิจารณาให้คำปรึกษาเพื่อเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องที่คณะรัฐมนตรีขอคำปรึกษา

๑.๒ พิจารณาศึกษาเรื่อง que เห็นว่าสมควรกำหนดเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อจัดทำรายงานเป็นข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี

๑.๓ พิจารณาศึกษาเพื่อจัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพื่อเผยแพร่เป็นการทั่วไป

๒. ให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นตามที่กฎหมายกำหนด ก่อนพิจารณาประกาศใช้

กรบวนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ

๑. การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

การประชุมสภาครั้งแรก ให้สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ๙๙ คนเลือกกันเอง เป็นประธานสภา ๑ คน และรองประธานสภา ๒ คน คือ รองประธานสภาคนที่ ๑ และรองประธานสภาคนที่ ๒

๑.๑ อำนาจหน้าที่ของประธานสภา

● ดำเนินการประชุมและมีอำนาจออกคำสั่งใดๆ ตามความจำเป็นเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในการประชุม

● ควบคุมและดำเนินกิจการของสภาให้เป็นไปตามข้อบังคับและมติของสภา

● เป็นผู้แทนสภาในกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก

● อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่มิกฎหมายบัญญัติไว้

๑.๒ อำนาจหน้าที่ของรองประธานสภา

● รองประธานสภาที่มีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการที่เป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

๒. การเปิดประชุมสภาที่ปรึกษาฯ

การประชุมสภาที่ปรึกษาฯ ต้องจัดให้มีขึ้นอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ในกรณีต่อไปนี้

๒.๑ คณะรัฐมนตรีขอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาให้คำปรึกษาในปัญหาที่เกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

๒.๒ สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาเห็นสมควรให้ข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาหรือกรณีที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนรวม

๒.๓ เพื่อให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เสนอแผนนั้นต่อสภาที่ปรึกษาฯ รวมถึงแผนอื่นที่คณะรัฐมนตรีเห็นสมควรขอความเห็นจากสภาที่ปรึกษาฯ ด้วย

๒.๔ เพื่อดำเนินกิจการภายในของสภาที่ปรึกษาฯ

๒.๕ สมาชิกเข้าชื่อกันตั้งแต่ ๒๕ คนขึ้นไปร้องขอให้เปิดประชุม

๓. การประชุมสภาที่ปรึกษาฯ

๓.๑ การประชุมสภาที่ปรึกษาฯ ต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะขอให้ประชุมเป็นการลับ หรือสมาชิกร้องขอตามข้อบังคับ (มาตรา ๒๖ สภาที่ปรึกษาฯ มีอำนาจตราข้อบังคับการประชุมและข้อบังคับอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่)

๓.๒ การประชุมสภาต้องมีสมาชิกมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของสมาชิกเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม

๓.๓ ประธานสภาเป็นประธานในที่ประชุม ถ้าประธานสภาไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่ ๑ ปฏิบัติหน้าที่แทน ถ้ารองประธานสภาคนที่ ๑ ไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่ ๒ ปฏิบัติหน้าที่แทน

๓.๔ การลงมติของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

๔. การเชิญบุคคลภายนอกมาให้ข้อมูล

๔.๑ สภาที่ปรึกษาฯ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้งอาจเชิญข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใดมาให้ข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นหรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามที่เห็นสมควร

๔.๒ ให้ข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ให้ความร่วมมือแก่สภาที่ปรึกษาฯ และคณะทำงานที่สภาแต่งตั้ง

๔.๓ คณะรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้บุคคลใดเข้าร่วมรับฟังการประชุมหรือชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมสภาที่ปรึกษาฯ ได้ ยกเว้นการประชุมลับผู้ที่เข้าร่วมรับฟังการประชุมหรือชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้ ต้องได้รับอนุญาตจากประธานที่ประชุมก่อน

๕. หน่วยงานการสนับสนุนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนราชการที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง ตามกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และมีฐานะเป็นกรม อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ ดังนี้

๕.๑ สืบค้น ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณา

๕.๒ รับผิดชอบในงานธุรการของสภาที่ปรึกษาฯ

๕.๓ จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ

เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

๕.๔ เป็นหน่วยงานทางวิชาการให้แก่สภาที่ปรึกษาฯ

๕.๕ ดำเนินการต่างๆ ในการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ

๕.๖ ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาที่ปรึกษาฯ มอบหมาย

โดยมีเลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ เป็นผู้ควบคุมดูแลทั่วไปในกิจการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ภายใต้การกำกับดูแลของประธานสภาที่ปรึกษาฯ

สมาชิก

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ชุดที่ ๒ (พ.ศ.๒๕๔๘ - ปัจจุบัน)

กลุ่มภาคเศรษฐกิจ

กลุ่มการผลิตด้านการเกษตร

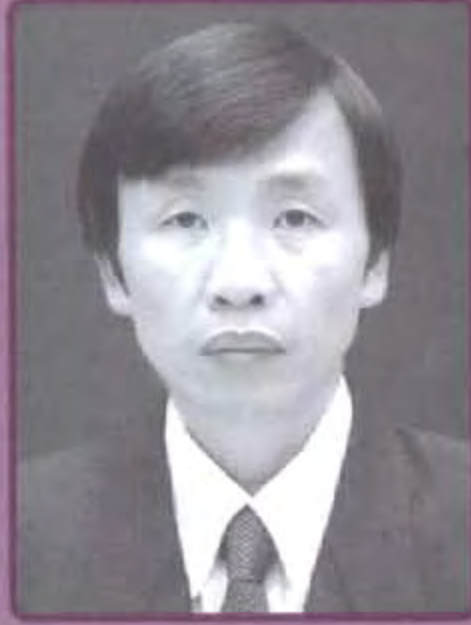
๑	๒
๓	๔
๕	๖

๑. นายชาติชัย อุดมกิจมงคล
๒. นายเมธัสสิทธิ์ ลักนทินวงศ์
๓. นายวิรัตน์ เอี่ยมเอื้อยุทธ
๔. นายสุรศักดิ์ วานิชกิจ
๕. นายจรรยา พงศาปาน
๖. นายไมตรี วงศ์เลิศ

๓	๘
๙	๑๐
๑๑	๑๒

- ๓. นางสาวนาฏฤทัย นิยมไทย
- ๘. นายณัฐกร์คณศ นัชชาธิติพัทธ์
- ๙. นายสุพจน์ พลบุตร
- ๑๐. นายสุธรรม วิชชุไตรภพ
- ๑๑. นายโชติอนันต์ งามดำรงค์
- ๑๒. นายประยูร สงค์ประเสริฐ

๑๓

๑๔

๑๕

๑๖

๑๓. นายปริญญา คิริสารการ

๑๔. นายสุวันชัย แสงสุขเอี่ยม

๑๕. นายอุทัย สอนหลักทรัพย์

๑๖. นายนิพนธ์ วงษ์ตระหง่าน

กลุ่มการผลิตด้านการอุตสาหกรรม

๑	๒
๓	๔
๕	๖

๑. นายอรุณ นวลศรี
๒. นายอนุวัฒน์ ฐมชัย
๓. นายทวี เตชะธีราวัฒน์
๔. นายกุลวัชร หงษ์คู่
๕. นายขจิต เจริญศิลป์
๖. คุณหญิงปัทมา เจริญศิลป์

๓	๘
๙	๑๐
๑๑	๑๒

- ๓. นายสำเภา วงศ์ทองเหลือ
- ๘. นายแสงชัย เอกพัฒน์พาณิชย์
- ๙. นายประพัฒน์ โพธิ์วรคุณ
- ๑๐. นายชวลิต นิ่มละอ
- ๑๑. นายปรีชา ส่งวัฒนา
- ๑๒. นายวิสุทธิ วิทยฐานกรณ์

๑๓

๑๔

๑๕

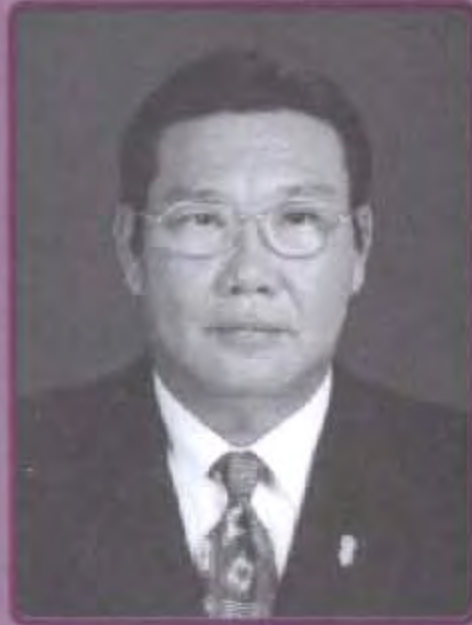
๑๖

๑๗

- ๑๓. นายสมาน โอภาสวงศ์
- ๑๔. นายสุทิน ภาศิริวะมาศ
- ๑๕. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์
- ๑๖. นายสมศักดิ์ ถนอมวารสิน
- ๑๗. นายสุรพล ว่องวัฒนโรจน์

กลุ่มการผลิตด้านการบริการ

๑	๒
๓	๔
๕	๖

๑. นางภรณ์ ลินตพงษ์
๒. นายชัชวาล ศรีวชิราวัฒน์
๓. นายราชันย์ วีระพันธุ์
๔. นายสงวน ลีวมโนมต์
๕. นายนิมิตร สัมพันธ์รักษ์
๖. นายวันชัย วัฒนธาดากุล

๓

๔

๕

๑๐

๑๑

๑๒

๓. นายธีระพันธ์ นาทีกาญจนลาภ
 ๔. พลเอก คมกฤษ ศรียะพันธ์
 ๕. นายผดุงชาติ วิวัฒน์านนท์
 ๑๐. นายสวัสดิ์ แสงบางปลา
 ๑๑. นายเกรียง วิศิษฐ์สรอรรถ
 ๑๒. นายยุทธนา กาญจนวงศ์ชัย

- ๑๓
- ๑๔
- ๑๕
- ๑๖
- ๑๗

- ๑๓. นางโยนงค์ ทิมสุวรรณ
- ๑๔. นายสุธรรม จิตรานุเคราะห์
- ๑๕. นางนิภาพร พุทธพงษ์
- ๑๖. นายสมัคร เชาวภานันท์
- ๑๗. นายโอกาส เตพละกุล

กลุ่มภาคสังคม

กลุ่มการพัฒนาชุมชน

กลุ่มการสาธารณสุข

๑ ๒

๑. นายพิชณนาท ศรีทวงค์
๒. นางรัชนิภรณ์ คุปรัตน์

๑ ๒

๑. นางสุภาพร ถิ่นวัฒนากุล
๒. นางสาวสุรียรัตน์ ตริมารรคา

กลุ่มการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมและศาสนา

กลุ่มการพัฒนาและสงเคราะห์คนพิการ

- ๑
- ๒
- ๓
- ๔

๑. นายสาโรช วัฒนสโรช
๒. นายสมพร เทพสิทธา
๓. นายสานิตย์ พลศรี
๔. นายสนั่น อินทรประเสริฐ

- ๑
- ๒

๑. นายต่อพงษ์ เสลานนท์
๒. นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์

กลุ่มการพัฒนาเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ

๑	๒
๓	๔

๑. นางยุวดี นิมสมบุญ
๒. นายโคทม อาริยา
๓. นางเดือนใจ บุรพรัตน์
๔. นายพิภพ ธงไชย

กลุ่มการพัฒนาแรงงาน

กลุ่มการคุ้มครองผู้บริโภค

๑. นายพนัส ไทยล้วน
๒. นายประเทือง แสงสังข์
๓. นายชาญยุทธ์ เชนธัญญารักษ์
๔. นายอาภรณ์ สังข์วัฒนะ

๑. นายประวิทย์ ลีสถาพรวงศา

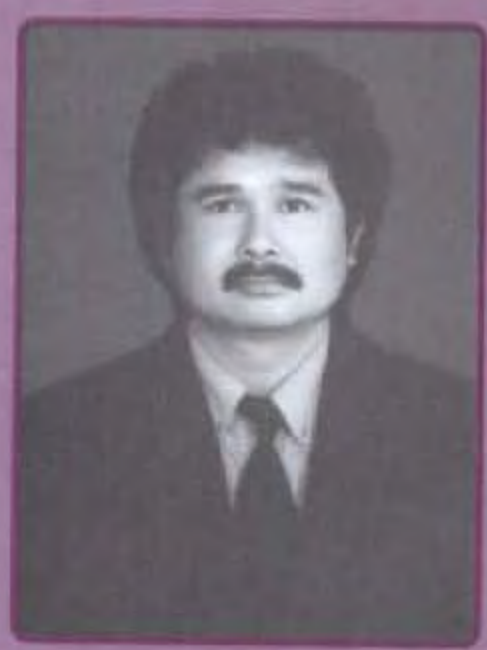
กลุ่มภาคฐานทรัพยากร

กลุ่มฐานทรัพยากร

๑	๒
๓	๔
๕	๖

๑. ว่าที่ร้อยตรี สุรพล ดวงแข
๒. นายไพโรจน์ พลเพชร
๓. นายเพิ่มศักดิ์ มกราภิรมย์
๔. นายธีรวัฒน์ นามดวง
๕. นายภาคภูมิ วิธานดิรวัฒน์
๖. นายวิรวัฒน์ ธีรประสาธน์

- ๓
- ๔
- ๕
- ๑๐

๓. นายไวยิ่ง ทองปือ
๔. นายสุกิจ คิริภัทร์
๕. นายทฤษฎณ์รงค์ เขาวเลิศ
๑๐. นายวิฑูรย์ เลี่ยนจำรูญ

กลุ่มการพัฒนากระบวนการเกษตร

กลุ่มการพัฒนา
ระบบการอุตสาหกรรม

กลุ่มการพัฒนา
ระบบการบริการ

- ๑
- ๒
- ๓
- ๔

- ๑. นายเจนวิทย์ ขวัญเพชร
- ๒. นายทรงศักดิ์ ประจงจัด
- ๓. นางนภาพิพย์ จรัสจิรกาล
- ๔. นางสมณฑา เหล่าชัย

- ๑
- ๑

นายธีรชัย มหาศิริ นายวิสุทธิ์ เจตสันต์

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ

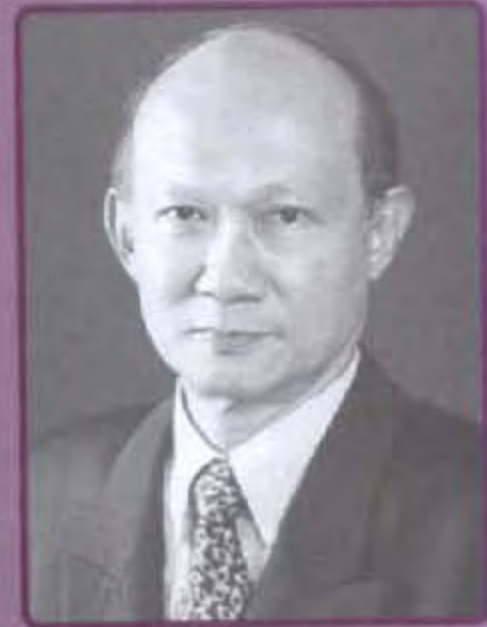
- ๑
- ๒
- ๓
- ๔
- ๕
- ๖

- ๑. นายชวลิต อาคมธน
- ๒. นายพจน์ สะเพียรชัย
- ๓. นายพิสิฐ ลี้อาธรรม
- ๔. นายวรพงษ์ รวิรัฐ
- ๕. นายวิจิตร บุญยะโทตระ
- ๖. นายสมควร รวิรัฐ

๒๔๔๐

รายงานประจำปี สถาบันรักษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๗ ๘
๙ ๑๐
๑๑ ๑๒

- ๗. นายเนาวรุจน์ ปานเมทนี
- ๘. นายบุญยงค์ เวชมนีศรี
- ๙. ร้อยตรี วิจิตร อยู่สุภาพ
- ๑๐. นายณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ
- ๑๑. นายธวัช สุวุฒิกุล
- ๑๒. นายมานิจ สุขสมจิตร

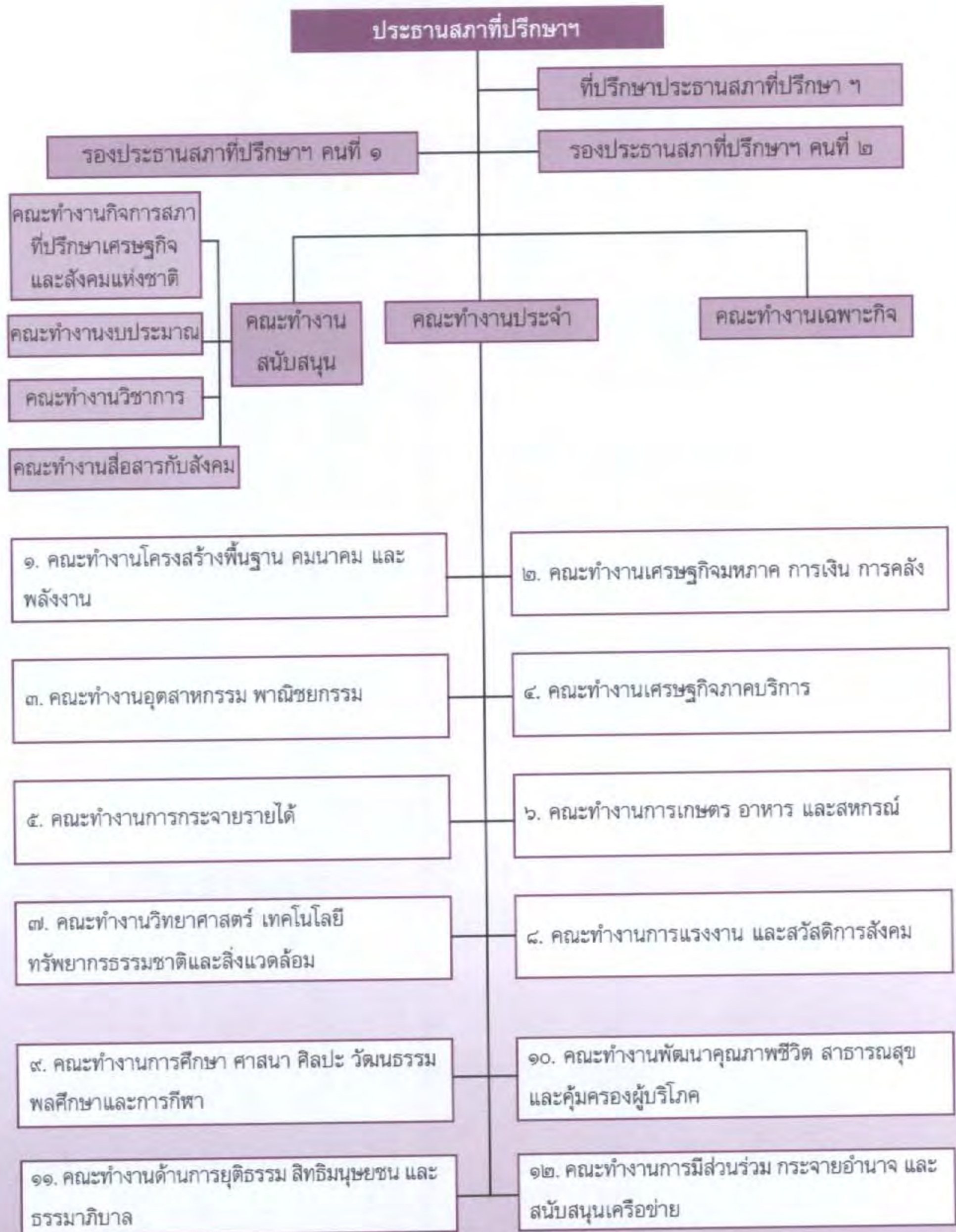
๑๓

๑๔

๑๓. นายวรพล โสคติยานุรักษ์

๑๔. นายชุมพล พรประภา

โครงสร้างการทำงานของสภาที่ปรึกษาฯ

ส่วนที่

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ

ความเป็นมาและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ ตามมาตรา ๒๗ กำหนดให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีหน้าที่ดังนี้

- (๑) สำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์เรื่องที่จะต้องเสนอให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณา
- (๒) รับผิดชอบในงานธุรการของสภาที่ปรึกษาฯ
- (๓) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ

เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

- (๔) เป็นหน่วยงานทางวิชาการให้แก่สภาที่ปรึกษาฯ
- (๕) ดำเนินการต่างๆ ในการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ
- (๖) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่สภาที่ปรึกษาฯ มอบหมาย

โดยในบทเฉพาะกาลของ พ.ร.บ. นี้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำหน้าที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จนกว่าจะมีการจัดตั้งสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเมื่อครบสองปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาจัดตั้งสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นหน่วยงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

ในระยะเริ่มแรก สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ มีการบริหารงานอยู่ภายในโครงสร้างสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นการเฉพาะ และได้มีการเตรียมความพร้อมทั้งเตรียมการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กร โดยคำนึงถึงความน่าเชื่อถือในการดำเนินงานอย่างเป็นกลางของสภาที่ปรึกษาฯ การออกแบบขององค์กรสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้มีการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่ามีความหลากหลายซับซ้อน เพราะมีทั้งผู้แทนจากองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่สภาที่ปรึกษาฯ จะต้องติดต่อประสานและดำเนินงานร่วมกันด้วยอย่างไม่สามารถหยุดนิ่งอยู่กับที่ได้ โดยองค์กรเหล่านี้จะมีการปรับเปลี่ยนตัวเองตลอดเวลา ทำให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จึงต้องเป็นองค์กรที่ประกอบด้วยบุคลากรมีความรู้ความสามารถและทักษะเฉพาะด้านระดับสูง สามารถจัดการกับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วนี้ได้ ดังนั้น สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดโครงสร้างภายในของสำนักงาน และมีการปรับปรุงให้เหมาะสมกับภารกิจและสอดคล้องตาม มาตรา ๒๗ รวม ๓ ครั้ง คือ

ครั้งแรก เป็นการกำหนดโครงสร้างภายในพร้อมบทบาทหน้าที่ แบ่งออกเป็น ๔ กลุ่มภารกิจ ประกอบด้วย กลุ่มภารกิจนโยบายสาธารณะ กลุ่มภารกิจเครือข่ายและการสื่อสาร กลุ่มภารกิจอำนวยการประชุม และกลุ่มภารกิจอำนวยการกลางและสารสนเทศ

ครั้งที่สอง ในปี ๒๕๔๕ เป็นการปรับปรุงโครงสร้างเพื่อรองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น โดยแบ่งเป็น ๗ สำนัก ๑ กลุ่มงาน และ ๑ หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักอำนวยการกลาง สำนักนโยบายสาธารณะ ๑ (ด้านเศรษฐกิจ) สำนักนโยบายสาธารณะ ๒ (ด้านสังคม) สำนักบริหารประชุม สำนักบริหารจัดการระบบสารสนเทศ สำนักประชาสัมพันธ์และห้องสมุด สำนักประสานเครือข่ายภาคประชาชน กลุ่มงานสังเคราะห์ยุทธศาสตร์ และหน่วยตรวจสอบภายใน

ครั้งที่สาม ในปี ๒๕๔๘ จากที่สำนักงานฯ ดำเนินการรองรับภารกิจของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ มาตั้งแต่ปี ๒๕๔๔ สภาที่ปรึกษาฯ ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างของ สำนักงานฯ โดยเป็นความเห็นที่สอดคล้องกับข้อศึกษาวิจัยของโครงการจัดทำโครงสร้างสำนักงานฯ ระบบงาน พระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่าย และระเบียบของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นที่ปรึกษา และความเห็นของสำนักงานฯ ที่ได้จากการระดมความเห็นจากเจ้าหน้าที่ทุกระดับ คือเห็นว่าสำนักงานฯ ควรปรับปรุงโครงสร้างให้สามารถรองรับภารกิจได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๔ สำนัก ดังนี้

๑. สำนักบริหารกลาง รับผิดชอบภารกิจด้านการบริหารจัดการสำนักงานฯ
๒. สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับผิดชอบภารกิจด้านการสนับสนุนกิจการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๓. สำนักวิชาการ รับผิดชอบภารกิจด้านวิชาการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๔. สำนักส่งเสริมและประสานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับการประสานความร่วมมือ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ

การปรับปรุงโครงสร้างสำนักงานฯ ครั้งนี้ เป็นการปรับปรุงโครงสร้างที่ค่อนข้างชัดเจนเป็นรูปธรรมที่ทำให้มีความพร้อมจัดการสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตอบสนองการทำงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เป็นอย่างดีในระดับหนึ่ง และเป็นพื้นฐานในการจัดโครงสร้างในระยะต่อมามากยิ่งขึ้น

ต่อมา พระราชบัญญัติสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๔๗) ได้ประกาศใช้ ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๔๗ กำหนดให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง

และอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยในการปฏิบัติราชการและบริหารจัดการสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินั้น ให้ได้รับงบประมาณและทรัพยากรต่างๆ อย่างพอเพียง มีความยืดหยุ่นคล่องตัว สอดคล้องกับแนวคิดการปฏิรูประบบราชการใหม่ และให้สามารถออกกระเปาะปฏิบัติราชการเป็นของหน่วยงานได้ตามที่นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด ทั้งนี้ โดยมีเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไป ซึ่งกิจการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามที่กฎหมายกำหนด สำนักงานฯ จึงดำเนินการจัดทำร่างกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาโครงสร้างระบบราชการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติเห็นชอบให้โครงสร้างสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ แบ่งเป็น ๔ สำนัก และ ๑ หน่วย ได้แก่ สำนักบริหารกลาง สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักวิชาการ สำนักส่งเสริมและประสานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย และหน่วยตรวจสอบภายใน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ และข้อศึกษาวิจัยของที่ปรึกษา โครงการจัดทำโครงสร้างสำนักงาน ระบบงาน พระราชกฤษฎีกาค่าใช้จ่าย และระเบียบของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังกล่าว

วิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งสอดคล้องกับโครงสร้างและกรอบอัตรากำลังของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปัจจุบันตามรายละเอียด ดังนี้

๑. **วิสัยทัศน์ (Vision)** สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานชั้นนำในการสนับสนุนงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ด้วยหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒. **พันธกิจ (Mission)**

พันธกิจที่ ๑ : สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พันธกิจที่ ๒ : พัฒนาระบบการดำเนินการต่างๆ ในการเลือกสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และมีความโปร่งใส

พันธกิจที่ ๓ : พัฒนาระบบการบริหารจัดการ ระบบการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ระบบการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบการบริหารงบประมาณของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้มีศักยภาพสามารถรองรับภารกิจของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๓. ประเด็นยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การพัฒนาศักยภาพและเพิ่มขีดความสามารถของหน่วยงานเพื่อการสนับสนุนการทำงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การเพิ่มขีดความสามารถและศักยภาพของบุคลากรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนาระบบงานของหน่วยงานตามหลักการบริหารจัดการที่ดี

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างกลไกการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนเพื่อสนับสนุนการทำงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การจัดโครงสร้างและอัตรากำลัง ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โครงสร้าง

การจัดโครงสร้างสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) สำนักบริการกลาง

(๒) สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(๓) สำนักวิชาการ

(๔) สำนักส่งเสริมและประสานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย

สำนักบริการกลาง มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับราชการทั่วไปของสำนักงานและราชการที่มิได้แยกให้เป็นหน้าที่ของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

(ก) ดำเนินการเกี่ยวกับงานสารบรรณของสำนักงาน งานบริหารทั่วไปรวมทั้งงานช่วยอำนวยความสะดวกของสำนักงาน

(ข) ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และการรักษาความปลอดภัยของสำนักงาน

(ค) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบงาน การบริหารงานบุคคล การพัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสำนักงาน

(ง) ดำเนินการเกี่ยวกับงานเลขานุการของประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และรองประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(จ) ประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจการ ความรู้ ความก้าวหน้า และผลงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและของสำนักงาน

(ฉ) ดำเนินการเกี่ยวกับงานบริการสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(ช) ดำเนินการเกี่ยวกับงานนิติกรรมและสัญญา งานเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางแพ่ง อาญา งานคดีปกครองและงานคดีอื่นที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน

(ซ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย **สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ** มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(ข) ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะทำงานด้านต่างๆ ที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่งตั้ง

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวม และกลั่นกรองข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และของคณะทำงานต่างๆ ที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแต่งตั้ง

(ง) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักวิชาการ มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อจัดทำข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ จัดทำแผนงาน โครงการ รวมทั้งแผนปฏิบัติการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(ข) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่เกิดจากการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(ค) จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับผลงานและอุปสรรคในการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภา

(ง) ศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยด้านวิชาการเพื่อใช้ในกิจการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และของสำนักงาน

(จ) พัฒนาและบริหารจัดการเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบงานห้องสมุด

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สำนักส่งเสริมและประสานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ และจัดวางระบบ เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลขององค์กรกลุ่มในภาคเศรษฐกิจภาคสังคม และภาคฐานทรัพยากร

(ข) ประสานและเชื่อมโยงกับองค์กรเครือข่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานขององค์กร

(ค) ศึกษา วิเคราะห์ เพื่อสะท้อนประเด็นปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากองค์กรเครือข่ายภาคประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อเสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(ง) ปฏิบัติงานในฐานะฝ่ายเลขานุการในการดำเนินการเกี่ยวกับการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

หน่วยตรวจสอบภายใน ทำหน้าที่หลักในการตรวจสอบการดำเนินงานภายในสำนักงาน และสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักงาน โดยรับผิดชอบงานขึ้นตรงต่อเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

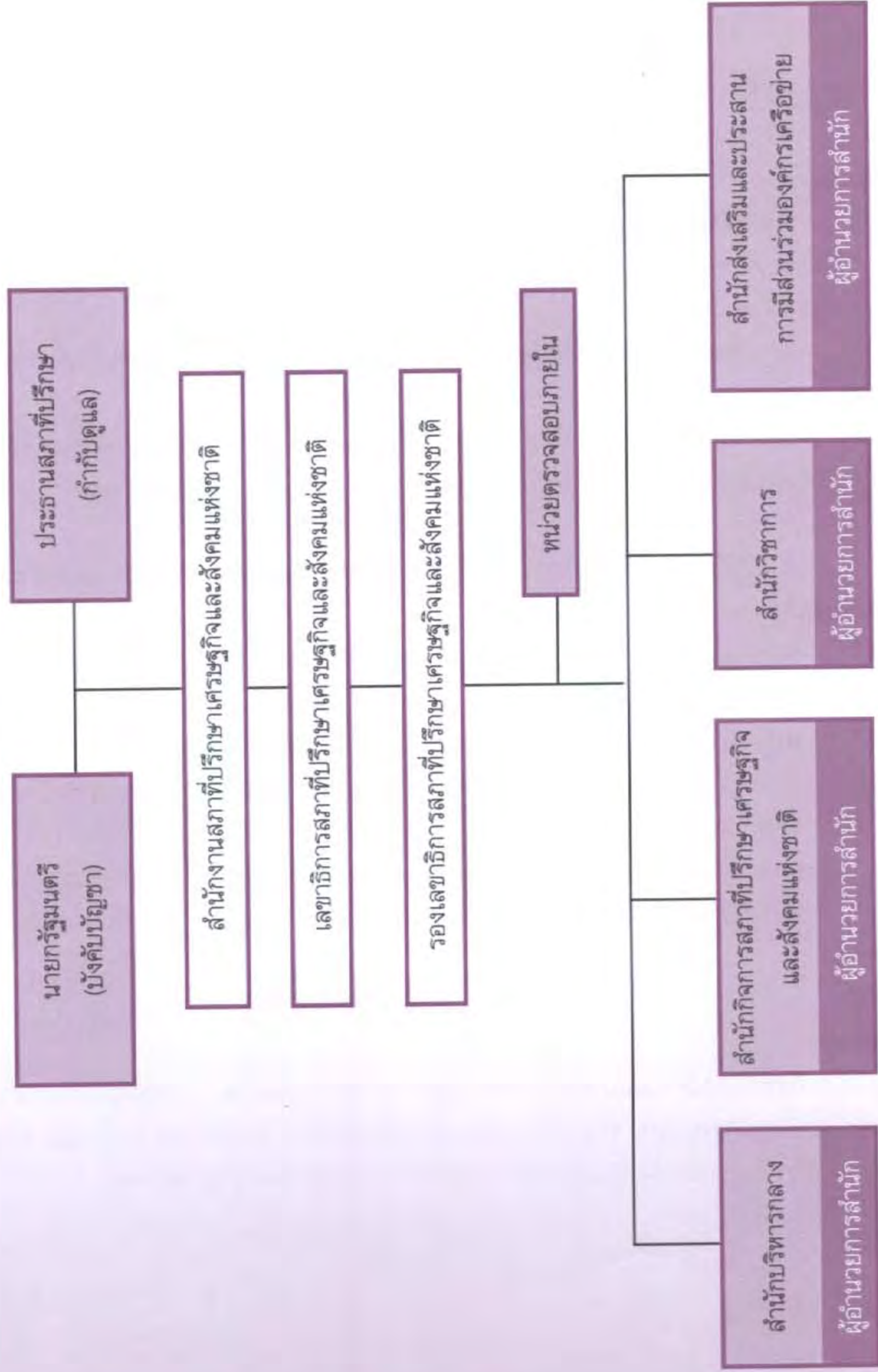
(๑) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบด้านการบริหาร การเงิน และการบัญชีของสำนักงาน

(๒) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

อัตรากำลัง

ปัจจุบันสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับอนุมัติอัตรากำลังซึ่งเป็นข้าราชการจาก สำนักงาน ก.พ. จำนวน ๘๗ อัตรา พนักงานราชการ จำนวน ๗๕ อัตรา และได้ดำเนินการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการแล้ว จำนวน ๗๐ อัตรา และพนักงานราชการ จำนวน ๗๕ อัตรา

โครงสร้างสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับงบประมาณประจำปี ๒๕๕๐ จำนวน ๒๔๙,๔๔๑,๗๐๐.๐๐ บาท (สองร้อยสี่สิบเก้าล้านสี่แสนสี่หมื่นหนึ่งพันเจ็ดร้อยบาทถ้วน) ซึ่งเป็นงบประมาณสำหรับการดำเนินงาน ดังนี้

รายการ	ได้รับปี ๒๕๕๐
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
งบทบปกติ	
งบดำเนินงานคณะทำงาน	๒๕,๑๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าเบี้ยประชุม	๑๘,๕๕๘,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าใช้จ่ายเดินทางไปราชการ	๑๘,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่ารับรอง	๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าจัดสัมมนาประจำปี	๑,๙๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการร่างรัฐธรรมนูญ	๑๑,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
งบวิจัย	
การศึกษาวิจัย	๕๘,๒๓๕,๐๐๐.๐๐ บาท
รวม	๑๓๔,๗๙๓,๐๐๐.๐๐ บาท

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

งบทบปกติ

เงินเดือนและค่าจ้างชั่วคราว	๒๙,๖๓๑,๔๐๐.๐๐ บาท
ค่าตอบแทนการปฏิบัติงานนอกเวลา	๑,๐๐๘,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม	๓,๙๔๗,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าสำรวจข้อมูลพื้นที่	๒,๐๐๐,๐๐๐.๐๐ บาท
ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์	๕,๐๘๗,๓๐๐.๐๐ บาท
ค่าเช่าทรัพย์สิน	๑๙,๕๓๘,๙๐๐.๐๐ บาท
ค่าจ้างเหมาบริการ	๒,๖๗๐,๐๐๐.๐๐ บาท

ค่าวัสดุสำนักงานและค่าซ่อมแซมครุภัณฑ์	๒,๖๒๔,๘๐๐.๐๐	บาท
ค่าครุภัณฑ์	๕,๐๕๔,๓๐๐.๐๐	บาท
ค่าสัมมนาวิชาการเครือข่าย	๔,๐๐๐,๐๐๐.๐๐	บาท
ค่าสาธารณูปโภค	๔,๔๒๐,๐๐๐.๐๐	บาท
ค่าตอบแทนเหมาจ่ายการจัดการ รถประจำตำแหน่ง	๙๑๑,๒๐๐.๐๐	บาท
ค่าตอบแทนพิเศษผู้เชี่ยวชาญ	๙,๑๑๕,๒๐๐.๐๐	บาท
ค่าเช่าบ้านข้าราชการ	๘๔๐,๐๐๐.๐๐	บาท
ค่าประกันสังคม	๔๔๕,๖๐๐.๐๐	บาท
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ	๑,๙๐๐,๐๐๐.๐๐	บาท

งบวิจัย

การศึกษาวิจัย	๒๑,๓๗๕,๐๐๐.๐๐	บาท
รวม	๑๑๔,๖๔๘,๗๐๐.๐๐	บาท
รวมทั้งสิ้น	๒๔๙,๔๔๑,๗๐๐.๐๐	บาท

ผลการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๐

งบประมาณปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงานฯ มีการใช้จ่ายงบประมาณไปทั้งสิ้น จำนวน ๑๔๙,๒๒๑,๙๐๗.๔๘ บาท (หนึ่งร้อยสี่สิบเก้าล้านสองแสนสองหมื่นหนึ่งพันเก้าร้อยเจ็ดบาทสี่สิบแปดสตางค์) เงินกันไว้เบิกเหลือมีปี จำนวน ๘๒,๕๘๙,๑๖๓.๔๓ บาท (แปดสิบสองล้านห้าแสนแปดหมื่นเก้าพันหนึ่งร้อยหกสิบสามบาทสี่สิบสามสตางค์) จึงมีงบประมาณคงเหลือ จำนวน ๑๗,๖๓๐,๖๒๙.๐๙ บาท (สิบเจ็ดล้านหกแสนสามหมื่นหกร้อยยี่สิบเก้าบาทเก้าสตางค์) รายละเอียดตามรายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย โดยใช้แบบฟอร์มที่รายงานต่อสำนักงาน การตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รายงานฐานะเงินของประมาณรายจ่าย ตั้งแต่ต้นปีถึงสิ้นเดือนกันยายน ๒๕๕๐

ปีงบประมาณ ๒๕๕๐

รายการ	งบประมาณรายจ่าย			เงินประจำงวด				
	เพิ่ม	ลด	คงเหลือ	เพิ่ม	ผูกพัน	กันไว้เบิก	เบิก	คงเหลือ
แผนงบประมาณ : พัฒนาระบบ ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและสร้าง ความเข้มแข็งให้กระบวนการประชาสังคม								
๑. งบบุคลากร	๒๙,๖๓๑, ๔๐๐.๐๐						๒๓,๖๒๑, ๖๘๑.๕๐	๒,๐๐๙, ๗๑๘.๕๐
๒. งบดำเนินงาน	๑๒๔, ๑๕๖,๐๐๐.๐๐			-๘,๔๕๑, ๘๓๖.๙๕		๑๒,๙๗๔, ๕๙๐.๓๖	๘๘,๕๐๔, ๔๔๙.๙๗	๑๔,๒๑๑, ๑๒๒.๓๒
๓. งบลงทุน	๕,๐๕๔,๓๐๐.๐๐			๑๕๐,๐๕๓.๒๐		๑๑๓,๒๔๒.๙๕	๔,๘๑๙, ๓๖๑.๘๖	๒๖๓, ๓๖๘.๓๙
๔. งบอุดหนุน				๓๒,๕๖๘.๓๕			๓๒,๕๖๘.๓๕	
๕. งบรายจ่ายอื่น	๙๐,๖๑๐, ๐๐๐.๐๐			๘,๒๒๙, ๒๑๕.๐๐		๖๙,๔๙๓, ๓๓๐.๑๒	๒๒,๒๐๓, ๕๖๕.๔๐	๑,๑๕๒, ๔๑๙.๔๘
รวม	๒๔๙,๔๔๑, ๗๐๐.๐๐			๓๒,๕๖๘.๓๕		๘๖๓.๔๓	๑๔๙,๒๒๑, ๙๐๗.๔๘	๑๗,๖๓๐, ๖๒๙.๐๙

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
หมายเหตุประกอบรายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่าย
ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐

๑. งบบุคลากรที่เบิกจ่าย จำนวน ๒๖,๓๑๖,๖๖๕.๕๙ บาท แยกเป็นการเบิกจ่ายดังนี้	
ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงิน
เงินเดือน	๑๘,๘๓๓,๐๓๔.๘๗
ค่าจ้างลูกจ้างสัญญาจ้าง	๘,๓๐๘,๗๙๙.๖๗
ค่าตอบแทนพนักงานราชการ	๔๗๙,๘๔๖.๙๖
รวม	๒๗,๖๒๑,๖๘๑.๕๐
๒. งบดำเนินงานที่เบิกจ่าย จำนวน ๘๘,๕๐๔,๔๔๙.๙๗ บาท แยกเป็นการเบิกจ่ายดังนี้	
ประเภทรายจ่าย	จำนวนเงิน
ค่าตอบแทน	๑๙,๒๖๙,๗๖๑.๐๐
ค่าใช้สอย	๖๑,๘๔๘,๘๙๔.๓๒
ค่าวัสดุ	๓,๓๕๘,๑๑๐.๖๔
ค่าสาธารณูปโภค	๔,๐๒๗,๖๘๔.๐๑
รวม	๘๘,๕๐๔,๔๔๙.๙๗
๓. งบลงทุนที่เบิกจ่ายจำนวน ๔,๘๑๙,๗๔๑.๘๖ บาท เป็นการเบิกจ่ายครุภัณฑ์จำนวน ๒๕ รายการ	
๔. งบรายจ่ายอื่นที่เบิกจ่ายจำนวน ๒๘,๒๐๓,๔๖๕.๔๐ บาท แยกเป็นการเบิกจ่ายดังนี้	
๔.๑ โครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญและปฏิรูปการเมือง	๖,๔๕๒,๕๑๖.๓๒
๔.๒ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปต่างประเทศ	๕,๗๗๔,๑๔๗.๕๖
๔.๓ โครงการจ้างที่ปรึกษา จำนวน ๒๔ โครงการ	๑๕,๙๗๖,๘๐๑.๑๒
รวม	๒๘,๒๐๓,๔๖๕.๔๐

ส่วนที่

ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ (ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐)

ผลการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ (ตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐)

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรซึ่งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนอื่นที่มีกฎหมายกำหนดให้เสนอแผนนั้นต่อสภาที่ปรึกษาฯ ก่อนพิจารณาประกาศใช้ ทั้งนี้หน้าที่ดังกล่าวเพื่อเป็นการสนับสนุนให้รัฐดำเนินการได้ตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่กำหนดไว้ในหมวด ๕ แห่งรัฐธรรมนูญ

ในปีงบประมาณ ๒๕๕๐ นี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี จำนวน ๓๐ เรื่อง ประกอบด้วย

- ๑.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “TOR รถไฟฟ้า ๓ สายทาง ระบบการจ้างออกแบบควบคุมการก่อสร้าง (Design and Build) เพิ่มเติม” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ๒.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการพัฒนาระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และหลบภัยกรณี ธรณีพิบัติภัยสึนามิ” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ๓.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ข้อเสนอแนะการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ๔.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๙)
- ๕.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙)
- ๖.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๔๙)
- ๗.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๐)
- ๘.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐)
- ๙.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ (Service Sector)” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๐)

- ๑๐.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐)
- ๑๑.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “หลักการการจัดการป่าชุมชน” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๕๐)
- ๑๒.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)
- ๑๓.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)
- ๑๔.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ผลกระทบของการพิจารณาคดีต่อเนื่องต่อสังคมและกระบวนการยุติธรรม” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐)
- ๑๕.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมืองควบคู่สนามบินสุวรรณภูมิ” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)
- ๑๖.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐)
- ๑๗.) ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๐)
- ๑๘.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “แนวทางการดำเนินนโยบายหอยบนดิน” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐)
- ๑๙.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็น (เสนอประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ)” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐)
- ๒๐.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “น้ำเสียในแม่น้ำปราชิน-บางปะกง กรณีเปิดประตูน้ำคลองสารภี” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐)
- ๒๑.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐)
- ๒๒.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐)
- ๒๓.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การพัฒนากาแฟไทย” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐)
- ๒๔.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “กลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๒๕.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐)

๒๖.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “กฎหมายเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๒๗.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “องค์การอิสระผู้บริโภคและร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๒๘.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน และเป็นธรรม” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๒๙.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “หลักการสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐)

๓๐.) ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การแก้ไขผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำภูใหญ่” (เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐)

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการ
ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐

๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

TOR รถไฟฟ้า ๓ สายทาง ระบบการจ้างออกแบบควบคุม การก่อสร้าง (Design and Build) เพิ่มเติม

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๕๙)

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๘ ก.ค. ๒๕๕๙ ประธานคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ และ คณะดำเนินงานโครงการรถไฟฟ้า ๓ สายทาง ได้นำความเห็นข้อเสนอแนะของประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหนังสือที่ สศ. ๐๐๐๑/๑๑๐๑ลงวันที่ ๒๗ ส.ค. ๒๕๕๙ ให้ที่ประชุมคณะกลั่นกรองของคณะรัฐมนตรีพร้อมแสดงความเห็นประกอบการพิจารณาจนได้ผลสรุปได้ดังนี้

๑.๑ กระทรวงคมนาคมเห็นชอบให้ใช้ระบบการจ้างออกแบบควบคุมการก่อสร้าง (Design and Build) ตามที่สภาที่ปรึกษาฯ เสนอ

๑.๒ กระทรวงคมนาคมให้ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และ การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) แยกงานโยธา งานระบบรถไฟฟ้าและระบบอาณัติสัญญาณออกจากกันตามที่สภาที่ปรึกษาฯ เสนอ

๑.๓ กระทรวงคมนาคมเห็นชอบให้เชื่อมเส้นทางต่อกับสาย Airport Rail Link พญาไท ไปสุวรรณภูมิ โดยขยายสายรังสิต-บางซื่อไปถึงยมราชและขยายไปถึงพญาไทให้เสร็จก่อน แล้วจึงดำเนินการช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชันต่อไป ตามที่สภาที่ปรึกษาฯ เสนอ

๑.๔ กระทรวงคมนาคม เห็นชอบให้ประชาชน สื่อมวลชน รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องอื่น แสดงความเห็นต่อการแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดโครงการก่อนเปิดประมูล แล้วให้สัมมนาร่วมกับสภาที่ปรึกษาฯ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนโดยทั่วไปอย่างกว้างขวาง

๑.๕ กระทรวงการคลังระดมทุนรับภาระหนี้ไม่เกินร้อยละ ๕๐ ของ GDP โดยให้หาแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศญี่ปุ่น (JBIC) ได้ ทั้งนี้ ให้สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) เป็นเจ้าภาพเชิญการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) และสภาที่ปรึกษาฯ เข้าร่วมหารือ

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม และพลังงาน ได้รับเอกสารร่าง TOR ข้อกำหนดการประกวดราคางานออกแบบควบคุมการก่อสร้างดังกล่าว จึงรับมาพิจารณาดำเนินการ เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวนำเสนอสภาที่ปรึกษาฯ คณะรัฐมนตรีต่อไป

๓. การศึกษาวิเคราะห์

๓.๑ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) มีความพร้อมมากกว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) ในการกำหนดโครงสร้างออกแบบ แผน และขั้นตอนดำเนินการ วิธีการแยกงานโยธา และการติดตั้งระบบไฟฟ้า ส่วนการบริหารโครงการและราคาว่าจ้าง ดำเนินการได้เร็วกว่าการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) ที่ยังให้รายละเอียดไม่เพียงพอ

๓.๒ การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) รับผิดชอบรถไฟฟ้าสายสีแดง ช่วงพญาไท-ยมราช, ยมราช-ดอนเมืองไปรังสิต มีการศึกษาวิเคราะห์ว่า

๓.๒.๑ ควรใช้ทางยกระดับจากพญาไท - ยมราช - ดอนเมือง

๓.๒.๒ ช่วงดอนเมืองไปรังสิตควรลงพื้นไม่ยกระดับ โดยให้สร้างกำแพงกันไม่ให้คนเดินข้ามทางรถไฟฟ้าแต่มีสะพานลอยข้ามทางได้

๓.๒.๓ ช่วงสามเสนถึงดอนเมือง ควรนำโครงเสาตอม่อของ Hopewell มาใช้ประโยชน์

๓.๒.๔ ช่วงผ่านพระราชวังสวนจิตรลดา ให้คำนึงถึงทัศนียภาพและความปลอดภัยของเขตพระราชฐาน รวมทั้งสถานที่ประทับซึ่งเป็นโบราณสถาน

๓.๓ ควรตั้งเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้ยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับงานโยธา ดังนี้

๓.๓.๑ รายได้เฉลี่ยต่อปี

๑) กรณีเป็นรายเดี่ยว ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการ

๒) กรณีที่มีหลายรายรวมกลุ่มกัน ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการ สำหรับรายหลักให้ใช้ ๗ % ของราคาประมาณการ

- ๓.๓.๒ ทุนจดทะเบียน
- ๑) กรณีเป็นรายเดียว ใช้ ๒% ของราคาประมาณการ
  - ๒) กรณีที่มีหลายรายรวมกลุ่มกัน ใช้ ๒% ของราคาประมาณการ สำหรับรายหลักให้ใช้ ๑% ของราคาประมาณการ
- ๓.๓.๓ ประสิทธิภาพ งานที่มีมูลค่าสัญญาารวม
- ๑) กรณีเป็นรายเดียว ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการของโครงการ
  - ๒) กรณีที่มีหลายรายรวมกลุ่มกัน ใช้ ๑๐ % ของราคาประมาณการ สำหรับรายหลักให้ใช้ ๗% ของราคาประมาณการของโครงการ
- ๓.๔ การตั้งเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้ยื่นข้อเสนอเกี่ยวกับงานระบบรถไฟฟ้า ดังนี้
- ๓.๔.๑ รายได้เฉลี่ยต่อปี
- ๑) กรณีเป็นรายเดียว ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการ
  - ๒) กรณีที่มีหลายรายรวมกลุ่มกัน ใช้ ๑๐ % ของราคาประมาณการ สำหรับรายหลักให้ใช้ ๗ % ของราคาประมาณการ
- ๓.๔.๒ ทุนจดทะเบียน
- ๑) กรณีเป็นรายเดียว ใช้ ๒% ของราคาประมาณการ
  - ๒) กรณีที่มีหลายรายรวมกลุ่มกัน ใช้ ๒ % ของราคาประมาณการ สำหรับรายหลักให้ใช้ ๑ % ของราคาประมาณการ
- ๓.๔.๓ ประสิทธิภาพ งานที่มีมูลค่าสัญญาารวม
- ๑) การจัดหาออกแบบและติดตั้งในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการ ไม่ควรมีเงื่อนไขสัดส่วนของการลงทุนในโครงการนั้นๆ เพื่อป้องกันการเอื้อประโยชน์แก่รายใดรายหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง
  - ๒) การผลิตรถไฟฟ้าในระยะ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ใช้ ๑๐% ของมูลค่าตู้รถไฟฟ้า
  - ๓) การจัดหาออกแบบผลิตหรือติดตั้งระบบอาณัติสัญญาณ ในระยะ ๗ ปีที่ผ่านมา ใช้ ๑๐% ของราคาประมาณการ
  - ๔) การออกแบบศูนย์ควบคุมกลาง ต้องเคยผ่านงานอย่างน้อยหนึ่งงาน
  - ๕) การออกแบบและกำหนดการใช้งานของศูนย์ซ่อมบำรุง ต้องเคยผ่านงานอย่างน้อยหนึ่งงาน
  - ๖) การให้คำปรึกษาแนะนำการให้บริการเดินรถไฟฟ้าและการซ่อมบำรุง ต้องเคยผ่านงานอย่างน้อยหนึ่งสัญญา

หมายเหตุ ภายหลังจากการประชุมกลุ่มเฉพาะครั้งล่าสุด ปรากฏว่า การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดบางประการตามข้อ ๔.๓ และ ๔.๔ แต่ประเด็นนี้ยังไม่เป็นที่ยุติ

๓.๕ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ไม่ได้ส่งร่างสัญญาจ้างมาให้พิจารณาด้วย ทำให้ไม่ทราบรายละเอียดการจ่ายเงิน การหักเงินประกัน อัตราค่าปรับ และอื่นๆ

๓.๖ การตั้งเกณฑ์การประกวดราคาต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้ให้เงินกู้ (JBIC) จึงทำให้ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) ต้องอยู่ภายใต้ อำนาจการควบคุมของผู้ให้เงินกู้ (JBIC) ทำให้ขาดความยืดหยุ่น อาจเกิดอิทธิพลแอบแฝงเบี่ยงเบนในทาง ไม่สุจริตได้ จึงควรให้กระทรวงการคลังจัดสรรงบประมาณสร้างงานโยธาเริ่มแรกแทนที่จะกู้ทั้งหมด เพื่อให้ งานรวดเร็วไม่ถูกครอบงำ และใช้เงินกู้สำหรับงานระบบรถไฟฟ้า

๓.๗ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) ไม่ควรนำงานก่อสร้างศูนย์ซ่อมบำรุง ศูนย์ควบคุม การเดินรถ ยานล้อเปลี่ยนและจอดขบวนรถไปรวมกับงานระบบรถไฟฟ้า ควรทำตามแบบอย่างของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.)

๓.๘ ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการจัดทำข้อเสนอและการดำเนินโครงการของ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) ควรเปลี่ยนจาก “อาจใช้โครงสร้าง Hopewell เดิม” เป็น “ให้ใช้โครงสร้าง Hopewell เดิม” ด้วย เพราะสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ได้เคยศึกษาวางรูปแบบใช้โครงสร้าง Hopewell ไว้แล้วได้ ทำให้ประหยัดเวลาและงบประมาณได้มาก

๓.๙ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) ไม่ควรมีขั้นตอนการจ่ายเงินล่วงหน้า ๑๐% ควรทำตามแบบอย่างของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.)

๓.๑๐ ในหัวข้อ “ข้อสงวนสิทธิ์ในการเสนอราคาและอื่นๆ” ควรพิจารณาประเด็น ดังต่อไปนี้

๓.๑๐.๑ **ควรตัดข้อความ** “การนำเข้าพัสดุที่ผลิตสำเร็จรูปจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาเกิน ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาทต่อหน่วย จะต้องทำสัญญาผูกพันต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเรียบร้อยแล้ว” เพราะเป็นการสร้างเงื่อนไขให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน

๓.๑๐.๒ **ควรแก้ไขข้อความ** “กรณีที่มีผู้ยื่นซองเพียงรายเดียวหรือได้รับการคัดเลือก ให้เป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ถ้าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟท.) เห็นว่ามีเหตุสมควร และเป็นประโยชน์จะไม่ยกเลิกการประกวดราคา” โดยเสนอว่าต้องมีการประกวดราคาและผ่านเกณฑ์ประมูลไม่น้อยกว่า ๒ ราย

๓.๑๐.๓ การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ควรระบุให้กลุ่มนิติบุคคลที่ยื่นข้อเสนอมีผู้ร่วมทุนที่เป็นฝ่ายไทยร่วมอยู่ด้วยเหมือนการรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) เพื่อส่งเสริมวิชาชีพการงานของคนไทย

๓.๑๑ การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) สร้างทางยกระดับเกือบตลอดสาย มีระยะ ๓๒ กิโลเมตร ส่วนการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) มี ๒ ระยะ ๒๓ กิโลเมตร กับ ๒๗ กิโลเมตร รวม ๖๐ กิโลเมตร ซึ่งส่วนมากเป็นแบบยกระดับ จะมีทางใต้ดินเฉพาะช่วง หัวลำโพง-บางแค เพียง ๕ กิโลเมตร ดังนั้นราคากลางไม่น่าจะสูงมากเกินไป ควรจะลดลงมาได้อีกมาก

๓.๑๒ ราคาก่อสร้างของ การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย (รฟท.) ๓๙,๔๗๐ ล้านบาท น่าจะสูงเกินไป ถ้าพิจารณาราคาสร้าง Airport Rail Link สายพญาไทไปสุวรรณภูมิซึ่งใช้เงินเพียง ๒๕,๙๐๗ ล้านบาท มาเปรียบเทียบ อีกทั้งราคาน่าจะลดลงได้เมื่อใช้ต่อหม้อของ Hopewell ดังนั้นราคาก่อสร้างน่าจะลดลงได้หลายพันล้านบาท

๓.๑๓ ควรศึกษาการก่อสร้าง ๓ โครงการที่ผ่านมา โดยทำเป็นตารางเปรียบเทียบกับโครงการใหม่ดังนี้

๑) สายเฉลิมรัชมงคล ระบบใต้ดิน หัวลำโพง-บางซื่อ

มูลค่าโครงการ	สายเฉลิมรัชมงคล	ราคาของโครงการใหม่
ค่าก่อสร้างต่อ ๑ กิโลเมตร		๖,๐๙๐ ล้านบาท/กม.
ค่าสถานี ๑ สถานี	๑,๕๙๐ ล้านบาท	
ค่ารถไฟฟ้า	๑๗,๕๐๐ ล้านบาท	

๒) โครงการรถไฟฟ้า BTS ระบบยกระดับ

มูลค่าโครงการ	BTS	ราคาของโครงการใหม่
ค่าก่อสร้างต่อ ๑ กิโลเมตร		๒,๐๓๐ ล้านบาท/กม.
ค่าสถานี ๑ สถานี		
ค่ารถไฟฟ้า		

๓) โครงการรถไฟฟ้าสุวรรณภูมิ-พญาไท (ARL) ระบบยกระดับ

งานโยธา และโครงสร้าง	๑๒,๒๘๔ ล้านบาท
งานระบบรถไฟฟ้า และตัวรถไฟฟ้า	๑๓,๖๒๓ ล้านบาท
รวมค่าจ้างก่อสร้าง	๒๕,๙๐๗ ล้านบาท

มูลค่าโครงการ	ARL	พญาไท-รังสิต
ค่าก่อสร้างต่อ ๑ กิโลเมตร		
ค่าสถานี ๑ สถานี		
ค่ารถไฟฟ้า		

แต่คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ไม่สามารถศึกษาเปรียบเทียบได้เนื่องจากกำลังรอข้อมูลจากการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) และ BTS อยู่เพื่อนำมาเปรียบเทียบ

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

๔.๑ รัฐบาลควรจัดสรรงบประมาณของประเทศเบื้องต้นมาลงทุนโครงการงานโยธาส่วนแรกก่อนโดยเร็ว ไม่ต้องรอเงินกู้ เพื่อไม่ให้เกิดความล่าช้า และไม่ก่อภาระหนี้สาธารณะเกินความจำเป็น อีกทั้งจะช่วยเร่งรัดให้สร้างได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ โครงการ Airport Rail Link สายพญาไทไปสุวรรณภูมิยังใช้งบประมาณของประเทศ โดยไม่ได้ขอกู้ ซึ่งใช้เงินลงทุนของผู้รับเหมาไปก่อนและใช้คืนจากงบประมาณภายหลัง

๔.๒ ควรจัดทำร่างสัญญากำหนดเงื่อนไขต่างๆให้รอบคอบชัดเจนอย่างละเอียด โดยให้สภาที่ปรึกษาฯ องค์การภาครัฐ และภาคเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมตรวจสอบสัญญาอย่างเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อไม่ให้มีการได้เปรียบเสียเปรียบ และเป็นการเปิดช่องการทุจริตต่างๆ

๔.๓ ควรมีข้อกำหนดทางเทคนิคที่บ่งถึงความสามารถในการรองรับผู้โดยสารช่วงการสัญจรหนาแน่นและช่วงปกติต่อชั่วโมง ราคาค่าก่อสร้างต่อระยะทางหนึ่งกิโลเมตรและต่อหนึ่งหน่วยสถานี ซึ่งควรจะถูกกว่าโครงการเก่า เพราะมีประสบการณ์แล้ว ควรมีผังเมืองจำเพาะบริเวณและทำตามผัง เพื่อกำหนดอาคารและถนน ให้รับกับการสิ้นไหลของรถแท็กซี่และรถบัส รวมถึงอาคารจอดรถแล้วขึ้นรถไฟฟ้า (Park and Ride) ที่สถานีปลายทาง และสถานีอื่นๆ

๔.๔ ข้อกำหนดการประกวดราคา TOR ควรให้มีรายละเอียดชัดเจนรัดกุมรอบคอบดีพอทุกด้านให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่ใช่แตกต่างกันสาระสำคัญมากไปจนยากที่จะหาผู้รับเหมาได้ ควรเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมทุนคนไทยได้มีโอกาสรับงานนี้ได้โดยตรงหรือโดยอ้อม โดยคัดเลือกผู้รับเหมาอย่างโปร่งใส เป็นธรรมสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดโอกาสอย่างเท่าเทียมแก่ผู้ยื่นเสนอทุกราย เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดประสานประโยชน์และสมยอมกันในทุกระดับและทุกขั้นตอน จนทำให้รัฐเสียประโยชน์ และกำหนดให้มีการใช้วัสดุครุภัณฑ์ และสินค้าที่ผลิตในประเทศและแรงงานไทยเป็นหลักสำคัญ

สำหรับเวลาในการจัดทำเอกสารเพื่อเสนอแก่การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) จากเดิมที่กำหนดไว้ ๙๐ วัน อาจสั้นเกินไปและไม่สร้างความเป็นธรรม จึงเห็นควรขยายเป็น ๑๒๐ วัน นับแต่วันแรกที่เปิดเผยเอกสารประกวดราคา

๔.๕ การให้ผ่านเกณฑ์แยกงานโยธาและงานระบบรถไฟฟ้า ทั้งของ ๑ และของ ๒ ควรมีมาตรฐานสมบูรณ์ไม่แตกต่างกันและไม่ขาดตกบกพร่อง เช่น ทุนจดทะเบียน รายได้ การจ่ายเงิน การหักเงินประกัน อัตราค่าปรับ เงินล่วงหน้า และอื่นๆ รวมทั้งให้ผู้ให้กู้เห็นชอบก่อน การกำหนดให้ผู้ร่วมทุนเป็นคนไทย การผ่านประกวดราคาต้องไม่น้อยกว่า ๒ ราย ตลอดระยะเวลาต่างๆ ทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จงาน เป็นต้น แต่ปรากฏว่า การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ไม่ได้ระบุเรื่องนี้ไว้

๔.๖ ควรให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน กรมบัญชีกลาง สำนักงานประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานรัฐที่ดูแลเขตทาง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และภาคเอกชนอื่นๆ ร่วมให้ความเห็นด้วยว่า ข้อกำหนดข้อใดไม่เหมาะสมก่อนเชิญประมูลให้แก่หน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งเพื่อพิจารณาความเหมาะสมในด้านต่างๆ โดยคำนึงถึงกำลังเงินของประเทศ และวินัยการเงินการคลัง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมของภาคเอกชนประกอบการลงทุนของรัฐ เนื่องจากโครงการดังกล่าว มีผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการพัฒนาประเทศโดยรวม

๔.๗ การออกแบบควบคุมการก่อสร้างแต่ละช่วงงาน อาจทำให้ผู้รับเหมาเอาเปรียบในการกำหนดเงื่อนไขเปลี่ยนแปลงขึ้นใหม่ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงระหว่างก่อสร้าง จึงต้องกระทำอย่างเปิดเผย เพื่อป้องกันความไม่เป็นธรรม จนเกิดเสียหายแก่รัฐและสาธารณชน ดังนั้นการร่างสัญญาจึงต้องรัดกุมทุกขั้นตอน ไม่ตกเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติได้

๔.๘ ทุกภาคส่วนของประชาชนควรมีส่วนร่วมพิจารณาโครงการทุกขั้นตอน ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากภายใต้หลักการธรรมาภิบาล เพื่อความโปร่งใส และลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม

๔.๙ ต้องให้ผู้ใช้บริการรถไฟฟ้าที่เป็นเด็ก ผู้สูงอายุ และผู้พิการทุพพลภาพสามารถใช้บริการได้ และได้รับความสะดวก โดยออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับการใช้งาน ควรศึกษาและประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ อันจะเกิดจากการดำเนินโครงการนี้

๔.๑๐ หลักเกณฑ์การพิจารณาให้คะแนนของเทคนิค (ของที่ ๑) ของทั้ง ๓ สายทาง ควรพิจารณาแผนการแก้ปัญหาการจราจรในระหว่างการศึกษา รวมถึงความปลอดภัยและสภาพสิ่งแวดล้อม จึงเสนอให้มีคะแนน ๑๐ คะแนน ภายหลังการประชุมกลุ่มเฉพาะครั้งสุดท้าย การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ยอมรับข้อเสนอนี้แล้ว และจะขยายเกณฑ์การพิจารณาในข้ออื่นๆ ให้ละเอียดเหมาะสมรัดกุมยิ่งขึ้น

๔.๑๑ ข้อกำหนดคุณสมบัติของผู้ยื่นข้อเสนอในส่วนความพร้อมของเครื่องจักรที่นำมาใช้ในโครงการ ให้คำนึงถึงขีดความสามารถ (Capability) ขั้นต่ำของเครื่องจักรเป็นสำคัญ

๔.๑๒ รัฐต้องวางวิสัยทัศน์ตัวเมืองหลวงและเมืองอื่นๆ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา สำหรับ ๑๐-๒๐ ปีข้างหน้า ภายหลังจากประชุมกลุ่มเฉพาะครั้งสุดท้าย สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) ยอมรับข้อเสนอนี้แล้ว

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งมอบให้กระทรวงคมนาคมรับไปพิจารณา เพื่อจัดทำความเห็นผลการพิจารณาและผลการดำเนินงาน เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และเห็นชอบในหลักการแนวทางการพัฒนาระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในกรุงเทพมหานครตามลำดับความสำคัญจำเป็นเร่งด่วน ๔ โครงการตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนทั้งจำนวนสายทาง และรายละเอียดวิธีการก่อสร้างไปจากแนวทางเดิมที่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะไว้

๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

แนวทางการพัฒนาระบบเตือนภัย เพชฌัญญ์ และหลบภัยกรณี ธรณีพิบัติภัยสึนามิ

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙)

๑ ความเป็นมา

สืบเนื่องจากราษฎร และผู้ประกอบการในพื้นที่ประสบภัยสึนามิ ๖ จังหวัดชายฝั่งอันดามัน เกิดความตื่นตระหนกและมีการอพยพหนีภัยกันบ่อยครั้ง เมื่อได้รับการแจ้งเตือนภัยแผ่นดินไหว ทั้งที่ไม่รู้ว่าจะ เป็นเหตุก่อให้เกิดคลื่นสึนามิหรือไม่ก็ตาม จนไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ คณะทำงานคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงดำเนินการศึกษาและรับฟังความเห็น จากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ประสบภัยสึนามิใน ๖ จังหวัดอันดามัน องค์กรพัฒนาเอกชน และศึกษา ประสบการณ์การพัฒนาระบบเตือนภัยของจังหวัดพังงา โดยดำเนินการในช่วงเดือนเมษายน ถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๕๙

นอกจากนี้เมื่อต้นปี ๒๕๕๘ ทางสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้มีข้อเสนอ ต่อรัฐบาลขณะนั้นเรื่อง “ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัย” โดยเน้นในภาพรวมของการป้องกันภัย ตลอดจนแนวทางการป้องกัน ซึ่งขณะนั้นการดำเนินการเรื่องระบบเตือนภัยยังอยู่ในระหว่างการเริ่มต้น หลังจากนั้นต่อมาอีก ๒ ปี รัฐได้ดำเนินการเรื่องระบบการเตือนภัยสอดคล้องกับข้อเสนอหลายประการของ สภาที่ปรึกษา แต่เมื่อติดตามผลการดำเนินการเรื่องระบบเตือนภัยยังพบว่ามีปัญหาอุปสรรคหลายประการ ดังนั้นคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค จึงดำเนินการศึกษาเพิ่มเติม

เพื่อให้ผลการศึกษานำมาใช้เป็นแนวทางการจัดทำข้อเสนอต่อคณะรัฐบาลในการดำเนินการเกี่ยวกับระบบเตือนภัยที่เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่รวมถึงสถานประกอบการด้านการท่องเที่ยวด้วย

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๑ ในการประชุมคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ ๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๔๙ คณะทำงานได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมอุตุนิยมวิทยา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ เพื่อรายงานความพร้อมของระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และอพยพหลบภัยสึนามิแก่คณะทำงานฯ

๒.๒ คณะทำงานฯ ได้ศึกษาดูงานในพื้นที่ชุมชนแหลมป้อม บ้านน้ำเค็ม และบ้านทับตะวัน ตำบลบางม่วง อ.ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ในวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๔๙ ได้พบปะพูดคุยกับชาวบ้านในพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิ

๒.๓ คณะทำงานฯ ได้จัดให้มีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาระบบเตือนภัยคลื่นยักษ์สึนามิ เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๙ โดยมีกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๑๓๐ คน ประกอบด้วย เครือข่ายความร่วมมือพื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน องค์การอาสาสมัครญี่ปุ่น องค์การภาคประชาชน สื่อมวลชน และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบข้อมูล ระดมความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับสถานภาพ ปัญหา ของระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และอพยพหลบภัยสึนามิ รวมทั้งการพัฒนาระบบเตือนภัยของรัฐ ชุมชน ธุรกิจเอกชน องค์การพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ และภาคีการพัฒนาต่าง ๆ

๓. การศึกษาวิเคราะห์สถานภาพ และปัญหา ของระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และอพยพหลบภัยสึนามิ แผ่นดินไหวและสึนามิ

แผ่นดินไหวที่จะทำให้เกิดสึนามิต้องมีเงื่อนไขหลายประการ เช่น เป็นแผ่นดินไหวในทะเล ซึ่งทำให้เกิดการแทนที่น้ำ มักเกิดในแนวตั้งมากกว่าแนวเฉือน และศูนย์กลางแผ่นดินไหว ตำแหน่งการเกิดแผ่นดินไหวอยู่ใกล้ชายฝั่ง เป็นต้น

แผ่นดินไหวในระดับ ๘ ริกเตอร์ถึง ๙ ริกเตอร์อาจจะเกิดสึนามิต้องถิ่นรัศมีระดับ ๑๐๐ กิโลเมตร ส่วนระดับที่ต่ำกว่า ๘ ริกเตอร์ ผลกระทบที่จะทำให้เกิดสึนามิมีไม่มาก กรณีแผ่นดินไหวระดับ ๗ ริกเตอร์ที่ปาปัวนิวกินี แล้วเกิดสึนามิต้องถิ่น เพราะเกิดใกล้ชายฝั่ง ถ้าตำแหน่งศูนย์กลางอยู่ใกล้ชายฝั่ง แม้ว่าต่ำกว่า ๗ ริกเตอร์ อาจทำให้เกิดแนวสไลด์ในภูเขาใต้น้ำได้ ซึ่งอาจเกิดสึนามิระดับ ๑๐ เมตรได้ อย่างไรก็ตามสภาพภูมิศาสตร์ทางด้านตะวันตกของชายฝั่งประเทศไทยแตกต่างจากปาปัวนิวกินี แนวแผ่นดินไหวใกล้ประเทศไทยเป็นแนวทะเลอันดามันกับสุมาตรา ซึ่งห่างระยะ ๔๐๐-๕๐๐ กิโลเมตร

การพัฒนาระบบเตือนภัย เฝ้าระวังภัย และการอพยพหลบภัยของรัฐ ประกอบด้วย

ระบบตรวจวัดแผ่นดินไหว ดำเนินการติดตั้งและขยายสถานีตรวจวัดโดยกรมอุตุนิยมวิทยา กรมทรัพยากรธรณี กรมชลประทาน การไฟฟ้าฝ่ายผลิต และสถาบันการศึกษา ตลอดทั้งสองฝั่ง

การจัดตั้งสถานีวัดระดับน้ำทะเล โดยกรมอุตุนิยมวิทยา กรมอุทกศาสตร์ และมีการประสานความร่วมมือการตรวจวัดแผ่นดินไหวและสึนามิร่วมกับนานาชาติ

หอเตือนภัย มีการติดตั้งหอเตือนภัยในฝั่งอันดามันรวม ๗๒ หอ ของรัฐ ๖๒ หอ ได้รับบริจาคจากเอกชน ๑๐ หอ รัศมีการกระจายข่าวแต่ละห้อมีตั้งแต่ระยะ ๑ กิโลเมตร ๑.๕ ถึง ๒ กิโลเมตร โดยกระทรวงเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์และสารสนเทศเป็นผู้จัดหาศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติเป็นผู้ดูแลควบคุมในการดำเนินการจังหวัดรับผิดชอบการซ่อมบำรุงภายนอก

หอเตือนภัยจะมีเสียงไซเรนสลับกับเสียงเตือนภัย ๕ ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาเยอรมัน ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น เสียงไซเรนจะเริ่มจากความถี่น้อย และค่อยๆ กระชั้นมากขึ้น ไปตามลำดับ สัญญาณเตือนนี้จะเดินทางมาที่หอเตือนภัยด้วยระบบการสื่อสารผ่านดาวเทียม โดยกดสัญญาณจากศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ และมีการทดสอบสัญญาณ เกือบทุกวันว่าหอไหนสัญญาณยังใช้ได้อยู่ หรือไม่ได้ เพียงแต่เสียงไม่ดังออกมา

การวางแผนป้องกันและฝึกซ้อมการอพยพ รับผิดชอบโดย ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติร่วมกับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การติดต่อประสานงาน วางแผนและการแจ้งข่าวสึนามิระหว่างประเทศ ดำเนินการโดยกรมอุตุนิยมวิทยา

การจัดทำฐานข้อมูลและสถิติด้านแผ่นดินไหวและสึนามิ โดยกรมอุตุนิยมวิทยา กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรมโยธาธิการ

การศึกษาริวิจัยแบบจำลองสึนามิ และการพัฒนาบุคลากรด้านแผ่นดินไหวและสึนามิ ดำเนินการโดยความร่วมมือของสถาบันการศึกษา กรมอุตุนิยมวิทยา ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ กรมทรัพยากรธรณี กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

การเตือนภัยของรัฐที่ผ่านมามีอยู่ในระดับการเตือนการเกิดแผ่นดินไหว เนื่องจากระบบตรวจที่มีเป็นระบบตรวจการเกิดขึ้นของแผ่นดินไหว ไม่มีระบบตรวจวัดการเกิดขึ้นของคลื่นใต้น้ำหรือสึนามิ ระบบการตรวจจับคลื่นใต้น้ำเพื่อเตือนภัยสึนามิ โดยใช้ทุ่นลอยจะมีการติดตั้ง ๒ จุดในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ และจะมีการทยอยติดตั้งเพิ่มขึ้นภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศ สำหรับศูนย์เตือนภัยนานาชาติในมหาสมุทรอินเดียอยู่ในช่วงการหารือว่าจะตั้งอยู่ในประเทศไทย

การพัฒนาระบบเตือนภัย เฝ้าระวัง และอพยพหลบภัย ของชุมชน ธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน สถาบันวิชาการ และภาคีการพัฒนาต่างๆ

มีการศึกษาวิจัยรวบรวมความรู้ชุมชนว่าด้วยสัญญาณแจ้งเหตุธรรมชาติ ในช่วงก่อนและขณะเกิดสึนามิเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๔๗ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับโรงเรียน ชุมชนบางชุมชนพัฒนาระบบการเฝ้าระวังภัย การอพยพหลบภัย การจัดทำวิทยุเตือนภัยชุมชน และวิทยุเตือนภัยทางทะเลภาคธุรกิจเอกชนสนับสนุนการจัดทำหอเตือนภัย วิทยุเตือนภัย ในส่วนสถานที่พักนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการบางรายได้เชื่อมโยงระบบเตือนภัยจากรัฐไปถึงห้องพัก และมีการจัดทำคู่มือการหลบภัยสำหรับผู้พัก

ปัญหาของระบบเตือนภัย เฝ้าระวังและการอพยพหลบภัย

๑. การแจ้งเตือนภัย หอเตือนภัย และเสียงสัญญาณเตือนภัย

การแจ้งเตือนภัยเป็นการแจ้งเตือนแผ่นดินไหว ไม่สามารถระบุให้ชัดเจนว่า จะเกิดสึนามิหรือไม่ เมื่อการแจ้งเตือนไม่สามารถระบุภัยที่จะเกิดตามมาอย่างชัดเจน ผู้อยู่อาศัยหรือนักท่องเที่ยวในพื้นที่ประสบภัยจึงต้องอพยพหลบภัยก่อน หรือยกเลิกการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสภาวะจิต และการไม่สามารถดำเนินชีวิตอย่างปกติ

หอสัญญาณเตือนภัย มีถึง ๕ แบบ โดยไม่มีคำอธิบายการเตือนภัย ระบบดูแลรักษายังขาดหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน ประชาชนไม่มั่นใจว่า เมื่อเกิดเหตุหอเตือนภัยสามารถทำงานจริงได้หรือไม่ เพราะหลังการติดตั้งไม่มีการทดสอบสัญญาณ จุดที่ตั้งหอเตือนภัยบางพื้นที่ไม่เหมาะสมไม่สามารถส่งสัญญาณได้ครอบคลุมพื้นที่ ตำแหน่งติดตั้งหอเตือนภัยห่างไกลจากทะเลมากเกินไป ตลอดจนจำนวนหอเตือนภัยยังไม่ครอบคลุมพื้นที่ประสบภัย

เสียงสัญญาณเตือนภัย ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยได้ยินเสียงสัญญาณเตือนภัย และไม่ทราบความแตกต่างระหว่างเสียงสัญญาณเตือนของรถพยาบาล กับเสียงสัญญาณเตือนภัย หลายครั้งมีการหลบภัยด้วยเข้าใจผิดว่าเสียงสัญญาณรถพยาบาลหรือรถตำรวจ เป็นเสียงเตือนภัย

การแจ้งข่าวเตือนภัยผ่านสื่อมวลชน ยังขาดความเข้าใจและความตระหนักร่วมของการแจ้งข่าวให้ครอบคลุมเนื้อหาของเหตุการณ์ที่เกิด และภัยที่จะตามมา เช่น ข่าวแผ่นดินไหวขนาด ๖ ริกเตอร์ ในทะเลอันดามัน หรือน้อยกว่า ๖ ริกเตอร์ลงมา ต้องให้ข้อมูลต่อด้วยว่าจะเกิดหรือไม่เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยหรืออาจก่อผลกระทบแต่อยู่ในภาวะเฝ้าระวัง เป็นต้น

สถานประกอบการของเอกชนในพื้นที่เสี่ยงภัยส่วนใหญ่ยังไม่ได้เชื่อมโยงระบบเตือนภัยของรัฐเข้ากับสถานประกอบการ และไม่มีการจัดทำคู่มือแนะนำนักท่องเที่ยวที่ดีและทั่วถึง

หอสั่งเหตุการณ์และการเตือนภัยชายหาดซึ่งดำเนินการโดยชุมชนยังไม่เพียงพอ ไม่มีระบบไฟส่องสว่างบริเวณจุดสั่งเหตุการณ์น้ำทะเล และระบบอาสาสมัครประจำหอสั่งเหตุการณ์ยังไม่มีระบบที่ชัดเจน องค์ความรู้ว่าด้วยลางบอกเหตุธรรมชาติ ที่ประชาชนพบเห็นในช่วงก่อนและขณะเกิดสึนามิ ยังไม่มีการรวบรวมและจัดทำเป็นสื่อเผยแพร่ให้กับชุมชน

๒. เส้นทางอพยพ ระบบการหลบภัย และระบบเผชิญภัย

ป้ายบอกเส้นทางอพยพ ป้ายแผนที่เส้นทางหนีภัย ป้ายเสาหลักเตือนภัย ป้ายแสดงจุดที่ปลอดภัย ในหลายพื้นที่ ติดตั้งไม่สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ และไม่สอดคล้องกับศักยภาพของเส้นทางที่จะรองรับผู้อพยพจำนวนมาก

บางพื้นที่ไม่มีสถานที่สำหรับหลบภัยหรือสถานที่หลบภัยอยู่ไกลเกินกว่าจะหนีทัน แต่ไม่มีการสร้างหอหลบภัยในสถานที่เหล่านั้น

ไม่มีระบบรักษาความปลอดภัยของทรัพย์สินในช่วงที่ชุมชนได้รับข่าวการเตือนภัยและพากันอพยพหลบภัยเพื่อป้องกันการลักขโมยทรัพย์สินในช่วงที่หมู่บ้านร้างผู้คน

การเตรียมความพร้อมและการซ้อมอพยพหลบภัย ไม่มีการดำเนินการเป็นประจำ และขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน อาสาสมัครป้องกันภัยพลเรือน ที่ดำเนินการโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีจำนวนน้อย ระบบการคัดเลือกอาสาสมัครไม่มีการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในช่วงการเกิดภัยพิบัติ ระบบบัญชาการเหตุการณ์ขาดความชัดเจน ไม่มีผู้บัญชาการหรือหน่วยงานบัญชาการเหตุการณ์ที่มีอำนาจหน้าที่ ความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาลดและจัดระบบการช่วยเหลือที่ชัดเจน รวมทั้งมีความซ้ำซ้อนในการทำงาน

๓. การมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ประกอบการ และหลักสูตรการศึกษา

ชุมชนและผู้ประกอบการในพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการจัดทำระบบเตือนภัย การเผชิญภัย การอพยพหลบภัยของรัฐ ตลอดจนการซ้อมอพยพหลบภัย นอกจากนี้ระบบยังละเลยและกีดกันการเข้าร่วมของชนกลุ่มน้อยในพื้นที่ เช่น มอแกน มอแกน อูรักลาโว้ย และแรงงานชาวพม่า

ชุมชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการสนับสนุนให้จัดตั้งระบบเตือนภัย และหลบภัยของชุมชน เช่น ระบบวิทยุชุมชน ระบบวิทยุทางทะเล เป็นต้น ไม่มีหอสั่งเหตุการณ์ในระดับชุมชน รวมทั้งการติดตั้งไฟส่องสว่างริมทะเล ระบบตรวจวัดระดับน้ำทะเล เพื่อให้อาสาสมัครในชุมชนใช้ในการสังเกตเตือนภัย

สถานศึกษายังขาดความจริงจังในการจัดให้มีหลักสูตรการเรียนรู้ในโรงเรียน และขาดความรู้ความเข้าใจในการเตือนภัย การหลบภัย ดังกรณีเมื่อมีข่าวว่าจะเกิดสึนามิ ครูอาจารย์นำเด็กลงจากอาคารเรียน

เพื่อหลบหนีซึ่งขัดกับหลักการหนีภัยที่ต้องขึ้นสู่ที่สูง ตลอดจนสถานศึกษาในหลายชุมชนเหมาะสมที่จะเป็นที่หลบภัยเนื่องจากตั้งในที่สูง มีอาคาร ๒ ชั้นขึ้นไป แต่ไม่มีระบบที่จะปรับสถานศึกษาให้เป็นที่หลบภัยของชุมชน เอกสาร หรือสื่ออื่นๆ ยังไม่เพียงพอทั่วถึง สำหรับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ประสบภัย รวมถึงผู้มาท่องเที่ยว

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอเพื่อพัฒนาระบบเตือนภัย ระบบอพยพหลบภัย

ข้อเสนอทางนโยบาย

รัฐบาลควรพัฒนานโยบายว่าด้วยการพัฒนาระบบเตือนภัย และการอพยพหลบภัยรวมทั้ง การฟื้นฟูผู้ประสบภัยดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับชาติ ระดับจังหวัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีเป้าหมายของการพัฒนาระบบเตือนภัยและอพยพหลบภัยอย่างน้อย ๓ ประการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ ต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัยรวมถึงผู้มาทำกิจกรรมหรือท่องเที่ยว เพื่อที่ทุกคนจะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

๑.๒ เร่งรัดความร่วมมือระหว่างประเทศให้บรรลุข้อตกลงความร่วมมือในการเตือนภัย การป้องกันภัย ในมหาสมุทรอินเดีย และทะเลอันดามัน

๑.๓ เมื่อเกิดภัยพิบัติต้องป้องกันและลดความสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บ ของผู้คนให้น้อยที่สุดจนถึงไม่ให้เกิดการสูญเสีย และเป็นระบบที่ชุมชน หรือผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ประสบภัยหรือพื้นที่เสี่ยงภัยเป็นผู้บริหารจัดการเองเป็นหลัก โดยการร่วมมือและสนับสนุนจากรัฐ และภาคีการพัฒนาที่เกี่ยวข้องในด้านข้อมูล ความรู้ และการทดสอบระบบเป็นระยะ

๑.๔ ความรู้ว่าด้วยภัยพิบัติ การเตือนภัย การเผชิญภัย และการหลบภัยได้รับการสื่อสาร ถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องทั้งโดยระบบครอบครัว เรื่องเล่าท้องถิ่น และระบบการศึกษา

๒. สนับสนุนให้ชุมชน และผู้ประกอบการเอกชนที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย ซึ่งเป็นผู้อยู่กับภัยและประสบภัยโดยตรง เป็นผู้ริเริ่ม ผู้วางแผน ผู้ดำเนินการและเป็นเจ้าของระบบ โดยรัฐเป็นผู้สนับสนุนงบประมาณ และแจ้งข่าวการเตือนภัยแก่ชุมชนตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้ให้กับชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัย

๓. ประสานและสร้างความร่วมมือในการพัฒนาระบบเตือนภัย การอพยพหลบภัยและการฟื้นฟูหลังประสบภัย ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม โดยวางระบบที่เอื้อต่อการทำงานร่วมกันของทุกภาคี

๔. ปรับปรุงระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเตือนภัย การอพยพหลบภัย และการฟื้นฟูหลังประสบภัย โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ปรับปรุงระบบบัญชาการเหตุการณ์ เมื่อมีการเตือนภัย และการอพยพหลบภัยต้องมีผู้รับผิดชอบบัญชาการที่ชัดเจน เพื่อสร้างเอกภาพและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน

๕. ตรากฎหมายกำหนดเขตเสี่ยงภัย และควบคุมแบบอาคาร ความสูง ที่ต้องปลูกสร้างในพื้นที่เสี่ยงภัยให้เหมาะสมและ มีความปลอดภัยที่เพียงพอเมื่อเกิดภัยพิบัติ ตลอดจนมีมาตรการจูงใจและบังคับให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ทั้งนี้โดยให้ผู้อยู่อาศัยในพื้นที่ประสบภัยมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนวทางและมาตรการต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ

๑. ติดตั้งหอเตือนภัย และป้ายเตือนภัย ป้ายหนีภัยให้ครอบคลุมพื้นที่ที่ประสบภัยทั้งหมด และสอดคล้องกับสภาพจริงของพื้นที่ โดยการกำหนดร่วมของชุมชนผู้ประสบภัย และภาคีที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านปริมาณและจุดติดตั้ง

๒. เชื่อมต่อระบบเตือนภัยของศูนย์เตือนภัยของชุมชนและเอกชน และสนับสนุนการพัฒนา ระบบวิทยุเตือนภัยทางทะเลวิทยุชุมชน และระบบหอกระจายข่าวชุมชน เพื่อสนับสนุนการเตือนภัยของชุมชน และระหว่างชุมชน

๓. เสี่ยงสัญญาณเตือนภัย ต้องจำกัดเฉพาะเหตุการณ์ธรณีพิบัติภัยสึนามิเท่านั้น ห้ามผู้ใดใช้เสียงเตือนภัยเพื่อการอย่างอื่น และสัญญาณเตือนภัยต้องมีการทดสอบอย่างสม่ำเสมออย่างน้อย ๓ เดือนต่อครั้ง หอสัญญาณเตือนภัยอยู่ในสภาพพร้อมทำงาน ภาษาที่ใช้ในการแจ้งเตือนภัยควรเพิ่มภาษาพม่า เพื่อให้แรงงานต่างชาติได้เข้าใจการเตือนภัย จัดให้มีวิธีเตือนภัยสำหรับผู้พิการทางเสียงและต้องมีระบบสำรองพลังงาน ระบบการสื่อสารสำรอง ที่มั่นใจได้ว่า เมื่อเกิดภัยพิบัติแล้วระบบหลักล่ม ระบบสำรองจะทำงานเพื่ออำนวยความสะดวกช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๔. การแจ้งเตือนภัยผ่านสื่อต่างๆ ต้องมีการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูลให้ชัดเจน และแจ้งประกาศคำเตือนในลักษณะที่ชัดเจน อีกทั้งข้อความเตือนต่างๆ ต้องลงประกาศให้ถูกต้องครบถ้วน เมื่อมีความชัดเจนในการสื่อสารของข้อมูลทางกรมอุตุนิยมวิทยาว่า “ไม่เกิดสึนามิ” ต้องพัฒนาระบบการแจ้งข่าวว่าไม่มีภัย เพื่อระงับการตระหนกในข่าวเกินจริง รวมทั้งการยกเลิกการเฝ้าระวังภัยหรือแจ้งว่า ภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้วผ่านทางช่องทางสื่อสารต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว และกระจายข่าวผ่านโทรสาร หรือข้อความสั้นทางโทรศัพท์เคลื่อนที่

๕. ปรับปรุงป้ายบอกทิศทางหนีภัย เส้นทางอพยพ จุดหลบภัย โดยชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ

๖. มีมาตรการเชิงบังคับและจูงใจให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในพื้นที่ประสบภัยต้องจัดระบบเตือนภัย การเผชิญภัยและการอพยพหลบภัยในสถานที่ของตนเอง รวมทั้งจัดทำมาตรฐานความปลอดภัยของสถานที่ประกอบการโดยมีการรับรองมาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับร่วมกันของผู้ที่จะเข้าไปในสถานที่ประกอบการนั้นๆ

๗. จัดให้มีหอเตือนภัย หอหลบภัย ให้เพียงพอ ทั่วถึง โดยชุมชนเป็นหลักในการกำหนดแบบ สถานที่ตั้ง และจำนวนที่เพียงพอ

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. รัฐบาลโดยกรมป้องกันภัยและบรรเทาสาธารณภัย ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานความช่วยเหลือผู้ประสบภัยประจำหมู่บ้าน มีสมาชิกของหมู่บ้านเป็นกรรมการประสานงานเพื่อช่วยประสานกับภาคส่วนต่างๆ กำหนดกิจกรรมไม่ให้เกิดการเตรียมการป้องกันภัย การอพยพหลบภัย การชักซ้อม ตลอดจนการดำเนินการให้การช่วยเหลือไม่ล่าช้า และช่วยให้เกิดความเป็นธรรมในการได้รับความช่วยเหลือ

๒. รัฐบาล โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัด อำเภอ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับภาคีที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนป้องกันภัย (แผนอพยพประชาชน) ในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด และระดับชาติ และจัดให้มีการฝึกซ้อมแผนอพยพประชาชน อย่างสม่ำเสมอ แพลนดังกล่าว ควรครอบคลุมถึงคนชรา คนพิการ คนเจ็บป่วย เด็ก และสตรีด้วย และในระหว่างการฝึกซ้อมแผนอพยพฯ ควรจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยเกี่ยวกับทรัพย์สินของประชาชนที่อยู่ในอาคารบ้านเรือน และชุมชนด้วย

๓. แผนการเตือนภัย การชักซ้อมประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามแผนอพยพหลบภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง โดยชุมชนผู้ประสบภัยเป็นหลักในการดำเนินการ

๔. พัฒนาระบบการช่วยเหลือคนที่ช่วยตัวเองไม่ได้เมื่อมีภัย เช่น คนชรา คนพิการ สตรีมีครรภ์ เด็กเล็ก โดยจัดให้คนในชุมชนมาช่วยกันดูแล ซึ่งต้องเป็นคนในชุมชน เพราะคนนอกจะไม่นิยามว่ามีคนค้างอยู่ในบ้านไหน และจัดให้มีทีมรักษาความปลอดภัยเฝ้าระวัง และปราบปราม การโจรกรรมของในบ้าน ชุมชน ในช่วงที่ชาวบ้านหนีภัย

๕. ร่วมกับชุมชนจัดให้มีอุปกรณ์เผชิญภัย อาหาร ยารักษาโรค สำหรับการอพยพหลบภัย ตลอดจนมีมาตรการช่วยเหลือผู้ที่เป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่นที่ชัดเจน เพื่อให้พวกเขามั่นใจว่าหากมีอันตรายเกิดแก่ตนเนื่องจากไปช่วยผู้อื่นจะได้รับการดูแล อันเป็นการส่งเสริมให้คนทำงานเพื่อส่วนรวม

๖. พัฒนาความรู้และสื่อถ่ายทอดความรู้ว่าด้วย สัญญาณเตือนภัยธรรมชาติซึ่งชุมชนสังเกตทราบจากเหตุการณ์สึนามิที่ผ่านมา

๗. สร้างหรือจัดให้มีสถานที่หลบภัยให้คนที่อยู่ในที่ราบ ห่างไกลจากจุดที่ปลอดภัยจากสึนามิ โดยกำหนดให้เป็นที่หลบภัยที่แน่นอนหลบภัยได้ทันท่วงที โดยวางรากฐานให้มั่นคงแข็งแรง เช่น การสร้างหอหลบภัยใหม่ หรือจัดให้อาคารราชการหรือสาธารณะในชุมชน เช่น ดาดฟ้าโรงเรียน ดิโกเนกประสงค์ ในหมู่บ้าน เป็นสถานที่หลบภัย เป็นต้น

๘. จัดทำแนวกันคลื่น โดยฟื้นฟูแนวกันคลื่นธรรมชาติ เช่น ป่าชายเลน ป่าชายหาด แนวปะการังเทียม และการสร้างสันดอนกันคลื่นได้ทะเลที่ไม่กระทบระบบนิเวศทะเล ในบางพื้นที่ที่มีการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมอย่างรอบคอบรอบด้านอาจมีการสร้างเขื่อนกันคลื่นเสริมระบบธรรมชาติ

๙. จัดทำสื่อสารคดีเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านในการเตือนภัย เฝ้าระวัง และการอพยพหลบภัย เป็นการเฉพาะในแต่ละชุมชนโดยให้ความสำคัญเบื้องต้นกับชุมชนที่ประสบภัยอย่างร้ายแรง

๑๐. ให้ความรู้ประชาชนในเรื่องออกแบบและการก่อสร้าง อาคารบ้านพักอาศัย ที่แข็งแรง สามารถบรรเทาภัยจากคลื่นสึนามิได้ รวมถึงให้ความรู้เรื่องเขตพื้นที่เสี่ยงภัยสึนามิในท้องถิ่น

กระทรวงศึกษาธิการ

๑. จัดให้มีหลักสูตรว่าด้วยภัยพิบัติธรรมชาติสอนในสถานศึกษาและให้มีการฝึกปฏิบัติ สำหรับการเฝ้าระวัง

๒. กำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการที่จะให้ สถานศึกษาทุกแห่งในพื้นที่ประสบภัย ต้องจัดทำหลักสูตรและมีการฝึกซ้อมระบบเตือนภัย เฝ้าระวัง และอพยพหลบภัย อย่างจริงจัง ต่อเนื่อง สม่าเสมอ ทั้งนี้โดยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

๓. หลักสูตรการเรียนการสอนว่าด้วยภัยพิบัติต้องจัดให้เหมาะสมกับช่วงวัยและศักยภาพของผู้รับการศึกษา เช่น เด็กเล็ก เด็กประถม เด็กมัธยม และคนพิการ เป็นต้น

ข้อเสนอการพัฒนาระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. ให้มีการแต่งตั้งผู้บัญชาการแก้ปัญหาภัยพิบัติในระดับพื้นที่ที่เกิดเหตุ เพื่อให้มีการบูรณาการความช่วยเหลือ การจัดสรรทรัพยากรดำเนินการช่วยเหลือ แก้ไข ฟื้นฟู บูรณะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ซ้ำซ้อนทั้งนี้โดยการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๒. การฟื้นฟูชุมชนและการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหลังภัยพิบัติ ต้องมีการพัฒนาระบบ แก่ไขกฎหมายและระเบียบการช่วยเหลือให้อื้ออำนวยและรวดเร็วเพียงพอที่จะให้ผู้ประสบภัยสามารถเริ่มต้นสร้างชีวิตใหม่โดยเร็ว โดยเฉพาะระเบียบกระทรวงการคลัง เรื่องช่วยเหลือผู้ประสบภัยและการช่วยเหลือผู้เสียชีวิตที่ไม่อื้ออำนวยกับการช่วยเหลือที่เป็นจริง ควรให้สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เป็นปัจจุบัน

๓. ปรับปรุงระเบียบ กฎหมายให้สามารถช่วยเหลือผู้ประสบภัยได้ทันท่วงที โดยไม่ควรนำปัญหาเดิมที่มีอยู่ก่อนการประสบภัยมาเป็นเงื่อนไขการไม่ช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการซ้ำเติมผู้ประสบภัย เช่น พื้นที่ประสบภัยบางพื้นที่มีปัญหาด้านเอกสารสิทธิที่ดินทับซ้อนกับที่ดินของหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน หรือกลุ่มผู้ประสบภัยที่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางสังคม เช่น คนไร้สัญชาติ แรงงานต่างถิ่น แรงงานต่างชาติ คนพิการ ชนเผ่า เป็นต้น ปัจจุบันคนเหล่านี้ไม่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือของรัฐ จึงต้องพัฒนาหลักการช่วยเหลือผู้ประสบภัยโดยให้ความสำคัญกับการช่วยก่อน แล้วแก้ไขปัญหามีอยู่เดิมหลังจากการช่วยเหลือ

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ ว่า คณะรัฐมนตรี ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้ว ได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ทราบแล้ว

และได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ ทางเว็บไซต์ของ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนรับทราบแล้ว

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การช่วยเหลือเกษตรกร ที่ประสบอุทกภัย

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙)

๑. ความเป็นมา

จากการเกิดอุทกภัยระหว่างวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ - ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๙ อันเนื่องจากมีฝนตกหนักทุกภูมิภาคของประเทศไทย ทำให้ระดับน้ำในลุ่มน้ำหลักของทุกภูมิภาค มีปริมาณสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว และเอ่อล้นตลิ่งเข้าท่วมพื้นที่ลุ่มริมฝั่งแม่น้ำ จากข้อมูลกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีพื้นที่ประสบภัยน้ำท่วมรวม ๔๕ จังหวัด ๒๖๘ อำเภอ ๑๗ กิ่งอำเภอ ๑,๕๕๓ ตำบล ๘,๕๕๔ หมู่บ้าน ราษฎรเดือดร้อน ๕๔๐,๘๔๔ ครัวเรือน จำนวน ๒,๐๒๖,๐๗๖ คน มีผู้เสียชีวิต ๓๙ คน พื้นที่การเกษตรเสียหาย ๑,๕๙๑,๙๙๐ ไร่ มูลค่า ความเสียหายในเบื้องต้น ๒๒๓,๕๐๑,๗๙๑ บาท จังหวัดที่ประสบภัยน้ำท่วม พบสถานการณ์คลี่คลายแล้ว ๒๘ จังหวัด เหลือพื้นที่ที่ยังคงมีสถานการณ์อุทกภัย ๑๗ จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ กำแพงเพชร พิษณุโลก สุโขทัย พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท อุทัยธานี สิงห์บุรี อ่างทอง พระนครศรีอยุธยา สุพรรณบุรี ปทุมธานี จันทบุรี นนทบุรี ปราชินบุรี และกรุงเทพมหานคร

ที่ผ่านมาปัญหาน้ำท่วมได้สร้างความเสียหายต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยจำนวนมาก โดยนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๒-๒๕๔๘ ช่วงเวลา ๑๗ ปี ประเทศไทยได้รับความเสียหายจากปัญหาน้ำท่วมทั้งสิ้น ๘๕,๓๑๔ ล้านบาท หรือเฉลี่ย ๕,๐๑๘.๔๗ ล้านบาทต่อปี รวมพื้นที่การเกษตร ที่ได้รับความเสียหาย ๑๖๑ ล้านไร่ และมีประชาชนได้รับผลกระทบทั้งหมด ๕๖,๙๔๗,๘๔๖ คน โดยมีประชาชนที่ต้องเสียชีวิตจากปัญหานี้ ๒,๒๔๓ คน ขณะที่ตัวเลขการให้ความช่วยเหลือกับประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งรวมถึงน้ำท่วม ภัยแล้ง และภัยธรรมชาติอื่นๆ จากรายงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในช่วงระหว่างปี ๒๕๔๔-๒๕๔๙ รัฐบาลได้จ่ายเงินช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติไปแล้วทั้งสิ้น ๑๓,๕๒๑ ล้านบาท แยกเป็นพืชไร่ได้รับความเสียหาย ๖๕.๔๙ ล้านไร่ ปศุสัตว์ได้รับความเสียหาย ๑๖.๔๙ ล้านตัว การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้รับความเสียหาย ๖๐๑,๕๔๔ บ่อ และเรือประมง ๑๔๒ ลำ ทั้งนี้เกณฑ์การช่วยเหลือจากภาครัฐ กำหนดไว้ว่า เกษตรกรปลูกข้าวที่ได้รับความเสียหาย จะได้รับการช่วยเหลือเพียงไร่ละ ๒๔๓ บาท พืชไร่อื่นได้รับชดเชย ไร่ละ ๒๘๙ บาท พืชสวนได้รับชดเชยไร่ละ ๓๖๙ บาท ซึ่งเป็นการช่วยเหลือเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับความเสียหาย ที่เกิดขึ้นจริงจากภัยธรรมชาติในแต่ละครั้ง คิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจของประเทศมากมาย ไม่รวมทรัพย์สิน และการสูญเสียชีวิต อีกทั้งผลกระทบทางด้านร่างกายและจิตใจที่ประชาชนจะได้รับจากความเครียด ความเจ็บป่วย ปัญหาอาชญากรรม หลังน้ำลด รวมถึงความเสียโอกาสทางการงาน เสียบรรยากาศทางการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว ที่ไม่อาจจะประเมินเป็นตัวเงินได้

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะ

จากสถานการณ์ดังกล่าวสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตระหนักและให้ความสำคัญต่อสถานการณ์อุทกภัย และผลกระทบกับเกษตรกรที่เกิดขึ้นในขณะนี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมครั้งที่ ๒๐/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ จึงมีมติให้เสนอข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกษตรกรที่ประสบอุทกภัย ในมาตรการ ๒ ระยะ ดังนี้

๑. มาตรการเร่งด่วน

๑.๑ ให้ภาครัฐจัดให้มีศูนย์กลางประสานงานหน่วยรับบริจาค และกระจายสิ่งของต่างๆ แก่ผู้ประสบภัย ในส่วนกลางและระดับจังหวัด เพื่อบรรเทาทุกข์ได้อย่างทั่วถึง รวดเร็ว ทันเวลา โปร่งใส และเป็นระบบ รวมทั้งเป็นศูนย์ข้อมูลกลางให้กับทุกภาคส่วน

๑.๒ ให้ภาครัฐเร่งสำรวจพื้นที่และผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับความเสียหาย และความเสียหายอื่นๆ รวมทั้งความต้องการการช่วยเหลือที่แท้จริงของเกษตรกร และมาตรการเยียวยาที่เหมาะสม โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่ประสบภัยภายในช่วงเวลาที่ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งมีมาตรการป้องกันการให้ข้อมูลเท็จ และการแอบอ้างใช้สิทธิแทน

๑.๓ ประกาศพื้นที่ประสบอุทกภัย ให้ชัดเจนตามระดับความรุนแรงของปัญหา พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และสิทธิการได้รับความช่วยเหลือสำหรับผู้ประสบภัยในพื้นที่ดังกล่าว

๑.๔ ให้ผ่อนผันการชำระหนี้และพิจารณาปลดและ/หรือลดดอกเบี้ย ในอัตราที่เหมาะสมแก่ผู้ประสบอุทกภัย โดยปรับปรุงระเบียบหลักเกณฑ์การช่วยเหลือของสถาบันการเงิน ภาครัฐอย่างเร่งด่วน เพื่อให้เหมาะสมและให้ผู้ปฏิบัติสามารถดำเนินการช่วยเหลือได้ตามนโยบายอย่างเป็นรูปธรรม

๑.๕ ให้ภาครัฐเข้าฟื้นฟูอาชีพโดยสนับสนุนเงินทุนในการปรับปรุงพื้นที่การเกษตร บัณฑิต การผลิต และเงินลงทุนในการดำเนินการ แก่เกษตรกรที่ประสบอุทกภัย หลังน้ำลดอย่างเร่งด่วน รวมทั้งช่วยเหลือให้เกษตรกรมีรายได้ในระยะตั้งตัวหลังประสบภัย

๑.๖ ภาครัฐต้องจัดให้มีการฟื้นฟูสภาพจิตใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้ประสบภัย รวมทั้งดูแลรักษาสุขภาพอนามัยของผู้ประสบภัยอย่างทั่วถึง

๑.๗ ให้ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเตรียมแผนรองรับปัญหาน้ำเน่าเสีย และโรคระบาด ในเขตพื้นที่ประสบอุทกภัย

๒. มาตรการระยะกลาง

๒.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าฟื้นฟูอาชีพและช่วยเหลือแก่ผู้ประสบอุทกภัย พร้อมทั้งดำเนินการวางแผน เพื่อป้องกันการเกิดอุทกภัยในระยะยาวอย่างบูรณาการ

๒.๒ จัดให้มีคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติ อย่างเป็นทางการถาวร ทั้งในระดับชาติ และระดับจังหวัด โดยมีผู้แทนจากภาครัฐและเอกชน ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมเป็นกรรมการ และจัดให้มีศูนย์ให้คำปรึกษา และประสานงานช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยธรรมชาติ ในระดับจังหวัด

๒.๓ ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกษตรกรทำการเกษตรที่เหมาะสมกับพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดอุทกภัย

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งมอบให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินงานของกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบและได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทย ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สาธารณชนรับทราบแล้ว

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙)

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ทักษะฝีมือแรงงานของประเทศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการที่แปลกใหม่ ทั้งรูปลักษณ์ คุณภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า หรือผู้บริโภค โดยสร้างความแตกต่างทั้งคุณภาพและราคา กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ประสิทธิภาพด้านการผลิตของกิจการที่มีศักยภาพสูง จะนำไปสู่ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ สนองการพัฒนาประเทศในยุคที่มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิต และเทคโนโลยีสารสนเทศ นำระบบเศรษฐกิจของประเทศไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-Based Economy)

๑.๒ ประสิทธิภาพด้านการผลิต จำเป็นต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะความรู้ขั้นสูง การพัฒนาแรงงานที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความต้องการของตลาดแรงงาน จะส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการจ้างงานมากกว่าในอดีต เพราะการผลิตของภาคเศรษฐกิจไม่อาจใช้แรงงานด้อยความรู้มาทดแทนแรงงานที่มีความรู้ได้ง่ายเหมือนเช่นเดิม เนื่องจากเทคโนโลยีในปัจจุบันราคาแพง มีความซับซ้อน มีประสิทธิภาพสูง มีความรวดเร็วในการผลิต และสามารถก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรง จึงจำเป็นต้องใช้

แรงงานที่มีทักษะสูง และความรู้เฉพาะทางเพิ่มขึ้น ผลที่ตามมาคือ ปัญหาต้นทุนการผลิตสูงไม่อาจแข่งขันกับต่างประเทศได้ หากผลิตภาพของแรงงานต่ำจะส่งผลเชิงลบต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่ปัญหาการว่างงาน มีผลกระทบต่อตัวแรงงานและภาคธุรกิจ กลายเป็นภาระของครอบครัวหรือสังคม ดังนั้น ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถของแรงงานไทยให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของโลกที่มีแนวโน้มเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้จึงนับว่าเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนากำลังคนของประเทศ

๑.๓ การศึกษาโครงการยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ได้ตระหนักถึงการพัฒนาระดับความสามารถของแรงงานไทยให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งมีความยุ่งยาก ซับซ้อน ไม่สามารถพิจารณาแยกเป็นส่วนๆ ได้ เนื่องจากมีองค์กรหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน การดำเนินการในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงบทบาท หน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น ลูกจ้าง นายจ้าง หน่วยงานภาครัฐ สถาบันการศึกษา และองค์กรพัฒนาภาคเอกชน จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างรูปแบบและกลไกความร่วมมือระหว่างกันอย่างเป็นรูปธรรมและมีความชัดเจน เพื่อให้ทุกฝ่ายมีความเข้าใจร่วมกัน สามารถดำเนินงานประสานงานกันได้อย่างเป็นเอกภาพแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทที่สำคัญและต้องยอมรับซึ่งกันและกัน

๒. ขั้นตอนการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ

๒.๑ คณะทำงานการแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้จัดจ้างทีมศึกษาวิจัย เพื่อศึกษาแนวทางการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ คณะทำงานการแรงงานฯ ชุดที่ ๒ ได้นำผลการศึกษาวิจัย โครงการดังกล่าวมาประมวลสังเคราะห์ เป็นความเห็นและข้อเสนอแนะของคณะทำงานและสวัสดิการสังคม เพื่อนำเสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒ คณะทำงานการแรงงานฯ ได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาแรงงานประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย กระทรวงแรงงาน และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มาร่วมหารือกับคณะทำงาน เพื่อพิจารณากลับกรอง แก้ไขเพิ่มเติม ความเห็นและข้อเสนอแนะก่อนที่จะนำเสนอสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การพัฒนากำลังคนของประเทศควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ เพื่อยกระดับความสามารถของแรงงานให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจของโลก ที่มีแนวโน้มเข้าสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge Based Economy) การดำเนินยุทธศาสตร์ให้บรรลุผลสำเร็วจึงนั้น ต้องอาศัยกลไกและกระบวนการเป็นกลยุทธในการขับเคลื่อน คณะทำงานการแรงงานฯ จึงใคร่ขอเสนอแนวทางการพัฒนาแรงงานให้ก้าวสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ดังนี้

๓.๑. การกำหนดยุทธศาสตร์แบ่งเป็น ๔ ยุทธศาสตร์ คือ

๓.๑.๑ ยุทธศาสตร์การยกระดับความรู้และทักษะของแรงงาน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือ

แนวทางดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์มีดังนี้

๑) ภาครัฐโดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการจะต้องวางกลไก และมาตรการในการยกระดับความรู้ของกลุ่มเกษตรกร และผู้ด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี อย่างทั่วถึง และต้องรู้ภาษาภาคบังคับ อย่างน้อย ๒ ภาษา

๒) เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับบุคลากรที่อยู่ในตลาดแรงงาน รวมถึงแรงงานผู้ด้อยโอกาส เช่น คนพิการ จัดระบบให้มีการเทียบโอนประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในโรงงานเข้าในหลักสูตรอุดมศึกษา และจัดการศึกษานอกระบบให้กับแรงงาน เช่น การเปิดสอนระดับ ปวช. ในโรงงาน (Learning Factory) เป็นระบบทวิภาคีโดยรับการสนับสนุนจากรัฐ

๓) เพิ่มทักษะความรู้ระยะสั้น โดยเน้น On the Job Training และ Train the Trainer เพื่อผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของภาคธุรกิจ และจัดหลักสูตรเร่งรัด โดยเน้นหลักสูตรระยะสั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถจบไปทำงานได้ก่อน และนำแรงงานเหล่านี้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานแล้ว กลับมาอบรมเรียนรู้เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาภายหลัง มีการเชื่อมโยงหลักสูตรระยะสั้นกับผู้จบการศึกษาใหม่ให้สามารถเข้าทำงานได้ทันที

๔) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพเฉพาะอุตสาหกรรม สำหรับแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีความรู้และประสบการณ์เฉพาะด้านวิชาชีพ โดยจัดทำระบบคุณวุฒิวิชาชีพไทย (TVQ) เฉพาะทางแต่ละสาขา

๕) สนับสนุนให้สถาบันเฉพาะทางเป็นแกนกลางพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการวางแผนด้านกำลังคนของอุตสาหกรรม รวมทั้งพัฒนาระบบมาตรฐานวิชาชีพ และ Best Practices เพื่อพัฒนาบุคลากรในอุตสาหกรรมสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานที่กำหนด

๓.๑.๒ ยุทธศาสตร์การยกระดับความรู้ของแรงงานตามห่วงโซ่มูลค่าที่สูงขึ้น (Value Chain)

๑) จัดทำแผนความร่วมมือระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคการศึกษาในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยร่วมกันทบทวนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ

ของภาคอุตสาหกรรมและบริการ โดยไม่ละเลยแรงงานในภาคเกษตร ทั้งแรงงานไร้ฝีมือและแรงงานฝีมือ ต้องมีการเตรียมความรู้และทักษะให้แก่แรงงานให้ก้าวทันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่นำมาใช้ในภาคการเกษตร

๒) กำหนดหลักสูตรระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสมดุลทั้งระบบ มีความทันสมัย สามารถรองรับการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมในอนาคต โดยสถาบันการศึกษาต้องดึงภาคเอกชนเข้ามาร่วมพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้มีหลักสูตรตรงกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม (Demand Driven) และคำนึงถึงความสอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพ เน้นสมรรถนะของผู้เรียน เชื่อมโยงระบบการศึกษากับระบบการทำงานมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

๓) จัดแนะแนวการศึกษาในรูปแบบการสร้างความรู้และความเข้าใจในเส้นทางอาชีพ (Career Path) เพื่อให้นักศึกษาเข้าใจถึงการทำงานและโครงสร้างของธุรกิจอุตสาหกรรม และมั่นใจที่จะเลือกเรียนในสาขาที่สามารถใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม

๔) ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภาครัฐและเอกชนต้องมาเรียนรู้ร่วมกัน ครูอาจารย์ และนักเรียนต้องใฝ่รู้ แบ่งปันวิสัยทัศน์ คิดอย่างเป็นระบบ เรียนรู้เป็นทีม โดยสถาบันการศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization)

๕) สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดระบบกลไก ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา และภาคเอกชนในการทำวิจัยเชิงพาณิชย์มากขึ้น โดยสถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการวิจัยและพัฒนาที่เกิดจากความต้องการของภาคเอกชน และสามารถนำผลงานวิจัยไปสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับภาคเอกชนได้จริง

๖) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก จูงใจให้เอกชนสนใจ ลงทุนพัฒนาบุคลากรด้าน R&D โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเตรียมความพร้อมให้กับสถาบันการศึกษาและสถาบันเฉพาะทาง โดยให้ผู้ประกอบการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

๓.๑.๓ ยุทธศาสตร์การเตรียมความพร้อมด้านแรงงานฝีมือเพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศ

การที่ประเทศไทยมีการดำเนินการทำข้อตกลงทางการค้าทั้งระดับทวิภาคีและพหุภาคี (Bilateral and Multilateral Trade Agreements) กับมิตรประเทศจากมุมหนึ่ง จะเห็นได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศคู่ค้าเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวิทยาการต่างๆ จำนวนมากระหว่างกัน อย่างสะดวกสบาย และรวดเร็วขึ้น จำนวนผู้บริโภครองเองก็เพิ่มมากขึ้นเป็นทวีคูณ เป็นการเปิดตลาดใหม่ให้กับธุรกิจภาคเอกชนของประเทศคู่ค้าอย่างเห็นได้ชัด ทำให้มีการลงทุนและการจ้างงานมากขึ้นในประเทศคู่ค้าตามไปด้วย แต่ถ้ามอง

อีกมุมหนึ่ง ปรากฏว่าการทำข้อตกลงทางการค้าทำให้มีคู่แข่ง ทางการค้าและแรงงานคู่แข่งที่เป็นต่างชาติ เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นการเตรียมความพร้อมด้านแรงงานไทย ทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและในตลาดแรงงาน จะต้องเพิ่มโอกาสของการไปทำงานในต่างประเทศในฐานะแรงงานฝีมือ เพื่อให้ได้ค่าตอบแทนสูงและมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดี โดยต้องมีการเตรียมความรู้และทักษะด้านภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาจีน และเพิ่มทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการให้ความรู้ ด้านกฎหมายแรงงาน และสวัสดิการสังคมของประเทศต่างๆ ที่คาดว่าจะจะเป็นประเทศคู่ค้าให้กับแรงงานด้วย

๓.๑.๔ ยุทธศาสตร์ศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการแรงงาน

ควรสร้างระบบฐานข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย โดยครอบคลุมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ด้านอุปสงค์ (Demand) และ อุปทาน (Supply) ของแรงงาน และการพัฒนาฝีมือแรงงาน ทั้งนี้รายละเอียดของข้อมูลควรมีอย่างน้อยดังนี้

- ๑) ประมาณการความต้องการแรงงานในภาคการผลิตและภาคบริการต่างๆ
- ๒) ปริมาณแรงงานที่จบการศึกษาในสาขาอาชีพแต่ละระดับ
- ๓) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการส่งออกแรงงานไทยไปต่างประเทศ ตลอดจนความต้องการแรงงานไทยของประเทศคู่ค้า
- ๔) ด้านการพัฒนาฝีมือแรงงาน ควรมีข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะงาน มาตรฐานฝีมือแรงงาน อัตราค่าจ้าง สิทธิประโยชน์ การให้บริการต่างๆ ที่ภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์กรอาชีพ จัดให้มีไว้บริการ

ทั้งนี้ การเข้าถึงและการใช้ข้อมูลต้องเป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

๓.๒ การพัฒนากลไกและกระบวนการในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

๓.๒.๑ การปรับปรุงกฎหมายและบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอยู่แล้ว

- ๑) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๕ ได้กำหนดให้มีระบบการเทียบโอนประสบการณ์ที่เกิดจากการทำงาน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงควรเร่งรัดพัฒนาระบบการเทียบโอนประสบการณ์ให้มีผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการเทียบโอนเชิงกิตติมศักดิ์ หรือการเทียบโอนเพื่อการศึกษาต่อ ซึ่งสามารถใช้รูปแบบที่มีการปฏิบัติอยู่แล้วในปัจจุบัน เช่น การให้ปริญญาบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ของมหาวิทยาลัยต่างๆ หรือการเทียบโอนหน่วยกิตในการศึกษาระดับต่างๆ เป็นต้น นอกจากนี้ หลักสูตรทางการศึกษายังต้องมีการพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาต่างๆ เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้และทักษะที่เพียงพอต่อการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติและการเข้าสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งจะสามารถพัฒนากำลังแรงงานเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะการพัฒนาแรงงานไทยยังขาดความเชื่อมโยง ระหว่างโลกของการศึกษา (การเรียนรู้จากระบบการศึกษา) และโลกของการทำงาน (การเรียนรู้จากการทำงาน)

๒) ปรับปรุงกฎหมายลำดับรอง ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ ให้มีการขยายขอบเขตการบังคับใช้ออกไปให้ครอบคลุมสถานประกอบการที่มีขนาดเล็กหรือมีลูกจ้างไม่เกิน ๑๐๐ คนไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มอุตสาหกรรมหลักที่รัฐบาลให้การส่งเสริมสนับสนุน นอกจากนี้ คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงานจะต้องเร่งกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ให้ครอบคลุมลักษณะการปฏิบัติงาน ที่มีอยู่จริงในสถานประกอบการ อันจะทำให้กระบวนการตอบสนองความต้องการแรงงานมี ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

๓) ปรับแนวทางปฏิบัติ (Procedure) เพื่อให้พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๕ เป็นเครื่องมือที่จะจูงใจให้นายจ้าง/เจ้าของสถานประกอบการที่มีการจัดฝึกอบรมฝีมือแรงงานให้แก่ลูกจ้างของตน ได้รับการยกเว้นและลดหย่อนภาษีอากร โดยให้มีผลในทางปฏิบัติที่รวดเร็ว รวมทั้งได้รับสิทธิประโยชน์ด้านต่างๆ ตลอดจนมีการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติในสาขาต่างๆ ให้ตรงตามลักษณะงานที่มีอยู่จริงในตลาดแรงงาน และต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติให้มีความทันสมัยตามสภาวะการณ์ต่างๆ ที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว โดยต้องมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ทั้งยังต้องเร่งรัดการพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติให้ครอบคลุมทุกสาขาอาชีพที่มีอยู่ในตลาดแรงงาน ทั้งนี้กระทรวงแรงงานควรปรับปรุงภารกิจที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานฝีมือแรงงาน การพัฒนากำลังแรงงาน และการกำหนดอัตราค่าจ้างให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๔) ปรับบทบาทของศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานมาเป็นศูนย์พัฒนาความรู้ หรือศูนย์เพิ่มทักษะแรงงาน โดยมุ่งพัฒนาและเสริมสร้างทักษะให้แก่แรงงานที่กำลังจะเข้าสู่ตลาด แรงงานและแรงงานที่อยู่ในตลาดแรงงาน ให้ได้รับการเรียนรู้และมีทักษะหลักที่สำคัญ เช่น ความรู้ด้านภาษาและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนทางวิทยาการได้ดี และรวดเร็ว นอกจากนี้ยังต้องทำหน้าที่ในการพัฒนากำลังแรงงานที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ ให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ตลาด

แรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักการด้านมาตรฐานฝีมือแรงงานเป็นแนวทางในการพัฒนากำลังแรงงานทั้งในส่วนของภาครัฐและเอกชน และเป็นหน่วยสนับสนุนทางวิชาการด้านมาตรฐานฝีมือแรงงานในเขตพื้นที่ความรับผิดชอบอีกด้วย

๕) ปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันการศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดโดยมาตรฐานฝีมือแรงงาน มีลักษณะเป็นหลักสูตรร่วมกับมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกเรียนสาขาวิชาที่ตนเองถนัด แม้ไม่สามารถเข้าเรียนในคณะหรือสาขาที่ตนเองเลือกได้ แต่สามารถเลือกเรียนสาขาวิชาในคณะอื่นที่มีหลักสูตรร่วมกันได้

๓.๒.๒ เร่งรัดกฎหมายการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๗ ให้กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดตั้งสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพไทย โดยให้ร่วมกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย เพื่อพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เสนอเป็นโครงการจัดตั้งสถาบันพัฒนาคุณวุฒิวิชาชีพ ในลักษณะที่เป็นองค์กรมหาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านกำลังคนของประเทศ ด้านการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพ สำหรับการสร้างสมรรถนะการทำงานของบุคคลตามมาตรฐานอาชีพ และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสถาบันคุณวุฒิวิชาชีพจะเป็นกลไกในการดำเนินงาน ซึ่งในปัจจุบันอยู่ในขั้นตอนการเสนอร่างการจัดตั้งให้สำนักงานกฤษฎีกาพิจารณา

๓.๒.๓ สร้างความเป็นหุ้นส่วน (Partnership) ระหว่างสถาบันการศึกษา ภาคเอกชน และสถาบันเฉพาะทาง เข้ามาเป็นหุ้นส่วนร่วมกันในการจัดการศึกษา ภาคอุตสาหกรรมควรอำนวยความสะดวกกับสถาบันการศึกษาในการพัฒนาครู อาจารย์ โดยให้ใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ ในโรงงานเพื่อฝึกภาคปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาทำวิจัยและพัฒนาให้กับภาคอุตสาหกรรมมากขึ้น

๓.๒.๔ สร้างสิ่งจูงใจเพื่อพัฒนาแรงงาน

สิ่งจูงใจเพื่อสนับสนุนกลุ่มผู้ประกอบการและ กลุ่มกำลังแรงงานเพื่อการพัฒนาแรงงาน มีดังนี้

๑) กลุ่มสถานประกอบการ ควรได้รับการทบทวนอัตราภาษีที่ใช้ในการลดหย่อน ให้แก่สถานประกอบการให้คุ้มค่างับค่าเสียโอกาสในการผลิต ในกรณีที่สถานประกอบการ ส่งแรงงานไปเพิ่ม

มาตรฐานทักษะที่สูงขึ้น แต่นายจ้างต้องจ่ายเงินเดือนให้ลูกจ้าง ค่าใช้จ่ายของนายจ้างส่วนนี้ควรได้รับการลดหย่อนภาษีอย่างเป็นธรรม และมีความรวดเร็วในทางปฏิบัติ

๒) กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการ ควรได้รับการปรับเงินเดือนหรือค่าจ้างให้สัมพันธ์กับการได้รับการยกระดับมาตรฐานทักษะแรงงานที่สูงขึ้น โดยควรมีการตราเป็นกฎหมายใช้บังคับหรือจูงใจให้มีความชัดเจน อันจะทำให้กำลังแรงงานมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

๓) กลุ่มแรงงานที่ยังไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือแรงงานใหม่ สามารถเข้าใจและมองเส้นทางอาชีพ ค่าตอบแทน และความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตนได้ จากการกำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ อาจไม่จำเป็นต้องมุ่งเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะคุณวุฒิทางการศึกษาหรือมาตรฐานฝีมือแรงงาน สามารถใช้เป็นตัวกำหนดอัตราค่าจ้างหรือเงินเดือนได้เหมือนกัน

๓.๒.๕ ประมวลสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงานอย่างทันเหตุการณ์ ต่อเนื่อง และยั่งยืน

ควรจัดให้มีการประชุมระดมความคิดเห็นระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยผู้แทนฝ่ายนายจ้าง และผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง เพื่อประโยชน์ในการเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะ ด้านการพัฒนาแรงงานของประเทศ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดแรงงาน

๓.๒.๖ ปลุกฝังค่านิยมของเยาวชนไทยให้มีทั้งความรู้การเรียนรู้คู่ศีลธรรม

การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของคนไทยควรดูแลให้ความสำคัญตั้งแต่เป็นทารก อยู่ในครรภ์มารดาจนกระทั่งเข้าสู่วัยเด็ก วัยเรียน และวัยทำงาน การให้การศึกษาและการเรียนรู้ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับเยาวชนทุกคน เพราะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพของแต่ละคน ส่วนการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้ทำงานควรเพิ่มพูนพัฒนาให้มีมากขึ้นเป็นทักษะหรือความสามารถที่ต้องสะสมให้มีเป็นประสบการณ์ การที่แรงงานมีความรู้ ความสามารถ แต่ถ้าจิตใจยังขาดการปลูกฝังด้านศีลธรรมและคุณธรรมแล้ว ก็ยังไม่เป็นที่พึงปรารถนาของนายจ้าง ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้แรงงานทุกภาคส่วน ทั้งภาคการศึกษาและสถานประกอบการ ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาจิตใจให้กับแรงงานควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อให้ได้แรงงานที่มีทั้งฝีมือและคุณธรรม เป็นผู้ทำงานอย่างมีวินัย ขยัน อดทน และซื่อสัตย์ ซึ่งจะสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพได้อย่างถาวร

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๙ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปันเปียมรัชฎ์) ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงแรงงาน ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสำนักงาน สลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙)

๑. ความเป็นมา

ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยเพิ่มวัตถุประสงค์ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อให้มีอำนาจในการออกสลากกินรวบ อันเป็นการหารายได้ให้แก่รัฐ และเป็นวิธีการหนึ่งในการลดปัญหาการเล่นการพนันสลากกินรวบที่ผิดกฎหมาย พร้อมกับกำหนดให้การจัดสรรรายได้และรายจ่ายของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเกี่ยวกับกิจการดังกล่าว ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม โปร่งใส และสอดคล้องกับระบบการคลังของรัฐ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ ๒๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ได้ตระหนักถึงความสำคัญพร้อมทั้งแสดงความห่วงใยต่อกรณีดังกล่าว โดยที่ประชุมได้ร่วมกัน แสดงจุดยืนอยู่บนหลักการที่ไม่เห็นด้วยและไม่สนับสนุนการออกสลากกินรวบ รวมทั้งธุรกิจหรือกิจการใดๆ ที่เกี่ยวพันกับการพนัน อย่างไรก็ตาม ถ้าหากรัฐบาลหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ เพื่อให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีอำนาจในการออกสลากกินรวบ โดยประสงค์จะนำรายได้จากกิจการดังกล่าว หลังจากจัดสรรเป็นกองทุนสะสมเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายในการบริหารงาน นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ

เนื่องจากรายได้ส่วนใหญ่จากการออกสลากกินรวบ เป็นเงินที่ได้มาจากผู้ที่มีฐานะยากจน จึงควรมุ่งจัดสรรเงินส่วนนี้เพื่อประโยชน์ของผู้มีฐานะยากจน อย่างไรก็ตามรัฐบาลที่ผ่านมามีให้นำเงินจากการออกสลากกินรวบไปสนับสนุนโดยตรงแก่ประชาชน ทำให้เกิดความขาดซึ่งในบุญคุณของสลากกินรวบ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมในทางอ้อมให้ประชาชนยึดติดในการพนัน

จึงเห็นควรให้นำเงินส่วนนี้กลับไปสู่ประชาชนผู้มีฐานะยากจนในรูปของการนำมาจัดตั้งเป็นกองทุน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเงินไปใช้ในกรณี ดังต่อไปนี้

กรณีที่ ๑ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสมทบกับกองทุนที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร หรือกองทุนตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

กรณีที่ ๒ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาส คนพิการ คนยากจน เป็นต้น

กรณีที่ ๓ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของโครงการที่มีวัตถุประสงค์ วรรณคดี การลด ละ เลิก อุปนิสัยหรือพฤติกรรม การเล่นการพนัน การเล่นหวย ของคนในสังคม

ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการบริหารกองทุน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน ซึ่งการบริหารกองทุนไม่ควรอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่เพียงฝ่ายเดียว

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๙ ว่า ได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้กระทรวงการคลังพิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีก่อน หากได้รับแจ้งผลการพิจารณาเรื่องดังกล่าว จักได้ดำเนินการต่อไป

๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

แนวทางการบริหารจัดการน้ำ อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๙)

๑. ความเป็นมา

ปัญหาวิกฤตน้ำของประเทศไทยในอดีตส่วนใหญ่เป็นปัญหาการขาดแคลนน้ำในฤดูแล้งซึ่งเป็นวงจรตามธรรมชาติมากกว่าด้านอื่น เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างฟุ่มเฟือยจนทำลายระบบนิเวศ มีความต้องการใช้น้ำในปริมาณที่มากขึ้น จึงทำให้เกิดปัญหาการจัดการการใช้น้ำของประเทศไทย เช่น ภาวะการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง การเกิดอุทกภัย น้ำท่วม ดินถล่ม เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งประเทศในปัจจุบัน

๑.๑ สถานการณ์น้ำของประเทศ

๑) สถานการณ์น้ำท่วม

การเร่งแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่เกิดขึ้นกับชุมชนและพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อบรรเทาหรือกำจัดให้หมดไป รัฐบาลจะต้องกำหนดแผนและนโยบายให้ชัดเจน มีหน่วยงานดำเนินการแก้ไขปัญหา

ที่มีความเป็นเอกภาพ มีความเข้าใจและแก้ปัญหาได้สอดคล้องกับสภาวะการเกิดอุทกภัย ซึ่งจากรายงานสถานการณ์น้ำท่วมระหว่างปี ๒๕๕๖-๒๕๕๗ และปี ๒๕๕๙ พบว่า

จากรายงานของกรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๖ พบว่า ทั่วประเทศมีหมู่บ้านที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซากจำนวน ๖,๗๖๔ หมู่บ้าน โดย ๑) ภาคเหนือ มีหมู่บ้านที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซากมากที่สุดในจังหวัดเชียงราย รองลงมา คือ จังหวัดพิจิตร และจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน ๔๔๗ ,๒๘๓ และ ๒๓๔ หมู่บ้าน ตามลำดับ ๒) ภาคกลาง คือ จังหวัดลพบุรี และจังหวัดสระแก้ว จำนวน ๒๗๘ และ ๑๗๔ หมู่บ้าน ตามลำดับ ๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๒๙๙ และ ๒๗๗ หมู่บ้าน ตามลำดับ ๔) ภาคใต้ มีหมู่บ้านที่เกิดน้ำท่วมซ้ำซากมากที่สุด คือ จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดปัตตานี จำนวน ๑๖๙ และ ๑๕๕ หมู่บ้าน ตามลำดับ

มูลค่าความเสียหาย จากรายงานของกระทรวงมหาดไทย เพียงในช่วงครึ่งแรกของเดือนกันยายน ๒๕๕๖ ปรากฏว่า มีราษฎรได้รับความเสียหายแล้วเกือบ ๓๐๐,๐๐๐ คน พื้นที่เกษตรได้รับผลกระทบ ๑๓๘,๔๑๔ ไร่ รวมมูลค่าความเสียหายเบื้องต้นประมาณ ๘๓.๕๔ ล้านบาท

ปี ๒๕๕๗ ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม เกิดเหตุน้ำท่วม-โคลนถล่มอย่างรุนแรงที่อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก โดยมีท่อนซุงจำนวนมากไหลมากับน้ำด้วย

ปลายเดือนกรกฎาคม น้ำท่วมขังในพื้นที่ จังหวัดร้อยเอ็ด และทำให้ถนนขาดหลายสาย พื้นที่นาข้าวถูกน้ำท่วมแล้วกว่า ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ จังหวัดอุบลราชธานีเกิดวิกฤตน้ำท่วมจากมีปริมาณน้ำไหลเข้าสู่เขื่อนอุบลรัตน์จนล้น ต้องมีการอพยพประชาชนตามริมฝั่งน้ำไปอยู่ในที่ปลอดภัย

ในช่วงปลายเดือนกันยายน เป็นช่วงที่เกิดน้ำท่วมในหลายจังหวัดทั่วประเทศทั้งภาคเหนือกลาง และตะวันออกเฉียงเหนือ จากภาวะฝนตกหนักและน้ำป่าไหลหลาก รวมทั้งเกิดเหตุดินถล่มในภาคเหนือ

สำหรับปี ๒๕๕๙ ได้เกิดภัยพิบัติทั้งภาวะอุทกภัยและดินถล่มซึ่งได้สร้างความเสียหายหนักที่สุด โดยนับตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ที่เกิดน้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่มในพื้นที่จังหวัดอุตรดิตถ์ สุโขทัย แพร่ น่าน และลำปาง ต่อมาเดือนตุลาคม-พฤศจิกายน ได้เกิดวิกฤตน้ำท่วมขังในพื้นที่ ๔๔ จังหวัดของประเทศ ในพื้นที่ภาคเหนือ และภาคกลางโดยเฉพาะจังหวัดที่อยู่ติดแม่น้ำเจ้าพระยาตอนบน ซึ่งสร้างความเสียหายต่อชีวิตผู้คน ที่อยู่อาศัย พื้นที่ทำมาหากิน และสิ่งสาธารณประโยชน์อย่างรุนแรง โดยยากที่จะสามารถประเมินมูลค่าความเสียหายได้

๒) สถานการณ์ภัยแล้ง

สถานการณ์ภัยแล้ง เป็นวิกฤติน้ำอีกมิติหนึ่งซึ่งรัฐบาลต้องบริหารจัดการเพื่อช่วยเหลือผู้ที่ประสบความเดือดร้อน โดย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย รายงานเกี่ยวกับภาวะภัยแล้งในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๘ ว่ามีความรุนแรงต่อเนื่องกันทุกปี โดย

ช่วงปลายปี ๒๕๔๕-กลางปี ๒๕๔๖ ว่า เกิดครอบคลุมพื้นที่ ๖๒ จังหวัดมีผู้ประสบความเดือดร้อนมากกว่า ๕.๗ ล้านคน หรือเกือบ ๑.๔ ล้านครอบครัว มูลค่าความเสียหายประมาณ ๑๗๔ ล้านบาท

ปี ๒๕๔๗ พบว่ามีสถานการณ์รุนแรงเพิ่มขึ้นตลอดทั้งปี โดยช่วงต้นปีน้ำในเขื่อน ๒๐ แห่งทั่วประเทศ มีปริมาณลดต่ำที่สุดในรอบ ๔ ปี โดยแต่ละแห่งมีน้ำเฉลี่ยเพียงร้อยละ ๕๐-๖๐ เท่านั้น

ปี ๒๕๔๘ สถานการณ์รุนแรงภัยแล้งมีความรุนแรงและยาวนาน ส่วนปริมาณน้ำรวมทั้งประเทศนั้น ณ เดือนแรก ของปีได้ลดลงเป็นจำนวนมากเหลือเพียงประมาณ ๒๕,๐๐๐ ล้าน ลบ.ม. ส่วนช่วงเวลาที่ภัยแล้งเกิดกว้างขวางที่สุดคือในเดือน มีนาคม มีจำนวนหมู่บ้านประสบภัยถึง ๔๔,๕๑๙ หมู่บ้าน ใน ๓๑ จังหวัด หรือประมาณร้อยละ ๖๐ ของหมู่บ้านทั่วประเทศ ราษฎรได้รับความเดือดร้อนประมาณ ๑๑.๐๖ ล้านคน พื้นที่เกษตรประสบภัยกว่า ๑๑.๗๕ ล้านไร่ มูลค่าความเสียหายเกือบ ๖,๐๐๐ ล้านบาท (สถาบันสถิติพัฒนาบริหารศาสตร์.๒๕๔๘)

ในปีนีเมื่อเปรียบเทียบกับในจังหวัดที่เดือดร้อนมาก พบว่า จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง เผชิญวิกฤตการณ์การขาดแคลนน้ำอย่างหนัก เนื่องจากมีการใช้น้ำมากในภาคอุตสาหกรรม ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวของภาครัฐได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนผู้ใช้น้ำและกลายเป็นสาเหตุของความขัดแย้งของผู้ใช้น้ำในพื้นที่ดังกล่าวในเวลาต่อมา จังหวัดนครราชสีมาพบวิกฤตน้ำต่ำที่สุดในรอบ ๑๐ ปี ทำให้เกิดการกักตุนน้ำ และต้องกำหนดเวลาจ่ายน้ำ ทำให้พืชผลเกษตรเสียหายสูงที่สุดของประเทศ

๓) สถานการณ์มลภาวะทางน้ำ

สถานการณ์ด้านคุณภาพน้ำ ในช่วงปี ๒๕๔๖-๒๕๔๗ พบว่าโดยแหล่งน้ำที่มีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงมาก ได้แก่ แม่น้ำท่าจีนตอนล่าง แม่น้ำลำตะคองตอนล่าง ทะเลสาบสงขลา บริเวณปากคลองสำโรง รวมถึงแม่น้ำบางสายในภาคตะวันออก

ด้านการบำบัดน้ำเสีย ในภาพรวมพบว่าการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียบางแห่งไม่สามารถส่งมอบให้แก่ท้องถิ่นได้ ขณะที่หลายแห่งภายหลังการส่งมอบแล้ว ท้องถิ่นไม่สามารถบริหาร

จัดการเองได้ สำหรับด้านการจัดเก็บค่าบำบัดน้ำเสีย ปัจจุบันพบว่ามีการจัดเก็บค่าบำบัดน้ำเสียเพียงไม่กี่แห่ง ในแต่ละแห่งก็ไม่สามารถจัดเก็บได้อย่างไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย

๑.๒ ปัญหาทรัพยากรน้ำ

๑) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

สาเหตุ

วิกฤตการณ์การขาดแคลนน้ำเกิดจากเกิดจากสาเหตุหลายประการ คือ

(๑) แหล่งต้นน้ำถูกทำลาย การบุกรุกทำลายแหล่งน้ำ ส่งผลให้พื้นที่ต้นน้ำลำธาร อันเป็นแหล่งกำเนิดน้ำ ไม่สามารถดูดซับหรือชะลอน้ำไว้ในดิน เมื่อเกิดฝนตกหนักจึงทำให้มีน้ำไหลบ่าลงมาท่วมพื้นที่ตอนล่างอย่างรวดเร็วและรุนแรง

(๒) ปริมาณน้ำท่าลดลง เนื่องจากปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าเกณฑ์เฉลี่ยในฤดูแล้ง โดยเฉพาะในภาคเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

(๓) กิจกรรมการใช้น้ำและความต้องการน้ำเพิ่มขึ้นในทุกกลุ่มน้ำ ทั้งกิจกรรมด้าน อุตสาหกรรม เกษตรกรรม อุปโภคและบริโภค การท่องเที่ยวตลอดจนการพัฒนาด้านสังคมและวัฒนธรรม

(๔) แหล่งน้ำธรรมชาติถูกทำลาย จากการขยายตัวของบ้านจัดสรร โรงงานภาค อุตสาหกรรม การพัฒนาการคมนาคม โดยขาดการวางแผนก่อให้เกิดการบุกรุกพื้นที่ที่เป็นแหล่งน้ำรวมอาจ ทำให้มีการปนเปื้อนของสารพิษลงสู่แหล่งน้ำ

ผลกระทบ

(๑) ปัญหาการขาดแคลนน้ำนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง และการแย่งชิงทรัพยากรน้ำ ระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม ระหว่างเมืองกับชนบท รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านที่ใช้ลุ่มน้ำ เดียวกันและใช้น้ำร่วมกัน โดยเฉพาะเมื่อไม่มีสนธิสัญญาหรือข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษร

(๒) การจัดการทรัพยากรน้ำที่มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งน้ำโดยไม่คำนึงถึงสภาพทาง ภูมิศาสตร์ หรือระบบนิเวศ ส่งผลต่อการทำลายพื้นที่ต้นน้ำลำธาร ความเสื่อมโทรมของสภาวะแวดล้อม ทำให้ ปริมาณน้ำฝนมีแนวโน้มลดน้อยลง พื้นที่รับน้ำไม่สามารถกักเก็บน้ำเอาไว้ได้ ทำให้ปัญหาขาดแคลนน้ำยังคง ดำรงอยู่ ถ้าหากไม่ได้รับการจัดการน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งทำให้การขาดแคลนน้ำมีความรุนแรงมากขึ้น

๒) ปัญหาภัยแล้ง

ภัยแล้ง คือ ภัยที่เกิดจากการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเวลานาน จนก่อให้เกิด ความแห้งแล้งและส่งผลกระทบต่อชุมชน

สาเหตุของการเกิดภัยแล้ง

(๑) การเกิดภัยแล้งโดยธรรมชาติ มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิโลก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล และภัยที่เป็นภัยธรรมชาติ เช่น वादภัย แผ่นดินไหว เป็นต้น

(๒) การเกิดภัยแล้งที่มีสาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์ ที่ส่งผลต่อการทำลาย ชั้นโอโซน ทำให้เกิดภาวะเรือนกระจก การพัฒนาด้านอุตสาหกรรม และการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งทำให้ฝนตก น้อยลง

(๓) มีสาเหตุมาจากฝนแล้งและทิ้งช่วง ซึ่งภัยแล้งในประเทศไทยจะเกิดใน ๒ ช่วง ได้แก่

(๓.๑) ช่วงฤดูหนาวต่อเนื่องถึงฤดูร้อนซึ่งเริ่มจากครึ่งหลังของเดือนตุลาคมเป็นต้นไป บริเวณประเทศไทยตอนบน (ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคตะวันออก) จะมีปริมาณ ฝนลดลงเป็นลำดับจนกระทั่งเข้าสู่ฤดูฝนในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมของปีถัดไป ซึ่งภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปี

(๓.๒) ช่วงกลางฤดูฝน ประมาณปลายเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกรกฎาคม จะมีฝน ทิ้งช่วงเกิดขึ้น ภัยแล้งลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะท้องถิ่นหรือบางบริเวณ บางครั้งอาจครอบคลุมพื้นที่ เป็นบริเวณกว้างเกือบทั่วประเทศ

ผลกระทบ

ปัญหาภัยแล้งได้ส่งผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตของประชาชน ด้านทำให้ขาดแคลนน้ำ อุปโภค บริโภค ผลผลิตทางการเกษตรลดลง รัฐต้องสูญเสียงบประมาณช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้งเป็นจำนวนมาก ประชาชน ต้องอพยพเข้ามาหางานทำในเมืองใหญ่ ทำให้เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ก่อให้เกิด ความขัดแย้งในการแย่งชิงน้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับภาคเกษตรกรรม

๓) ปัญหาน้ำท่วม

น้ำท่วมเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติในช่วงฤดูฝน ซึ่งการตั้งถิ่นฐานเดิม ในพื้นที่ลุ่ม ชุมชนไม่ถือว่าเป็นภัยธรรมชาติ แต่เป็นปรากฏการณ์ที่เรียกว่าน้ำหลาก และวิถีชีวิตของชุมชน ก็จะต้องสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ แต่เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาประเทศในระยะหลัง ได้มุ่งเน้นไปในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน อาคารบ้านเรือน ทำให้วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมต้องปรับเปลี่ยนมาสู่ การดำรงชีวิตแบบใหม่ น้ำหลากในปัจจุบันจึงกลายเป็นภัย ที่เรียกว่าภัยจากน้ำท่วม ซึ่งรัฐต้องหามาตรการ ในการแก้ไขปัญหา การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ การขยายตัวต่อการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานได้ก่อให้เกิด

เกิดปัญหาน้ำท่วมที่รุนแรงมากขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงขึ้นอันเนื่องมาจาก น้ำท่วมซึ่งกินเวลายาวนาน ซึ่งอาจเรียกว่ามีลักษณะเป็นน้ำขัง

สาเหตุของการน้ำท่วม

(๑) วิถีชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนไป การพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความทันสมัย มีการก่อสร้างถนน และปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างหรือถมทางน้ำกีดขวางการไหลของน้ำมากขึ้น จนได้ก่อให้เกิดความรุนแรงจากภัยน้ำท่วม

(๒) สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดน้ำท่วม ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสภาพท้องที่และความผันแปรของธรรมชาติ เช่น ฝนตกกระจุกตัวบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ความขาดแคลนพื้นที่ กักเก็บและสำรองน้ำ รวมทั้งการตัดไม้ทำลายป่าซึ่งเปรียบเสมือนการทำลายเขื่อนธรรมชาติ จึงอาจกล่าวได้ว่าการกระทำของมนุษย์เป็นส่วนสำคัญในการทำให้ภาวะการเกิดอุทกภัยมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น

ผลกระทบ

ในพื้นที่ที่ปัจจุบันเรียกว่าน้ำท่วมอยู่ในเขตที่ลุ่มทำให้มีปริมาณน้ำมากและฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานาน จนเกิดน้ำไหลบ่าตามผิวดินไม่สะดวกมีสิ่งกีดขวางทางน้ำ ลงสู่ร่องน้ำ ลำธารและแม่น้ำมากกว่าปกติ ซึ่งในขณะที่น้ำปริมาณมากไหลไปตามร่องน้ำ ลำธาร และแม่น้ำ หากลำน้ำตอนใด ไม่สามารถรับปริมาณน้ำได้ ย่อมไหลบ่าท่วมล้นเข้าไปในพื้นที่ต่างๆ หรือชุมชนที่ไม่มีระบบ ระบายน้ำที่สมบูรณ์ ดังนั้นเมื่อเกิดฝนตกหนักเป็นเวลานานๆ ในแต่ละครั้ง มักเป็นปัญหาทำให้เกิดน้ำท่วมขังแล้วทำความเสียหายแก่พื้นที่เพาะปลูกและทรัพย์สินต่างๆ ได้เสมอ

๔) ปัญหาคุณภาพน้ำ

ปัญหาด้านคุณภาพน้ำ หมายถึง น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติมีคุณภาพเสื่อมโทรมลง ซึ่งบางกรณีคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมลงมาก จนเกิดภาวะน้ำเสีย หรือมลพิษทางน้ำ

สาเหตุการเกิดปัญหามลพิษทางน้ำหรือคุณภาพน้ำเสื่อมโทรม

การเกิดปัญหามลพิษทางน้ำหรือคุณภาพน้ำเสื่อมโทรมมีสาเหตุมาจากการปล่อยน้ำทิ้งจากบ้านเรือน ชุมชน การทำการเกษตร และน้ำทิ้งจากโรงงานอุตสาหกรรม โดยไม่ได้บำบัดน้ำเสียให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาจากการปล่อยน้ำเค็มจากการทำนาเกลือลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ เกิดจากการปนเปื้อนน้ำมันและสารเคมี

ผลกระทบปัญหาความขัดแย้ง

เมื่อน้ำเกิดสภาวะวิกฤตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ความขัดแย้งเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเกิดขึ้นระหว่างกลุ่มผู้ใช้น้ำที่ได้ประโยชน์มากและกลุ่มผู้เสียประโยชน์ ประกอบกับการจัดสรรน้ำที่

ไม่เป็นธรรมจึงนำไปสู่ปัญหาความขัดแย้ง กลุ่มผู้ใช้น้ำดังกล่าวอาจจำแนกเป็น ๔ กลุ่ม ดังนี้

- (๑) กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค ในครัวเรือน
- (๒) กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรกรรม
- (๓) กลุ่มผู้ใช้น้ำในธุรกิจอุตสาหกรรมและบริการ
- (๔) กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศของชุมชน

๕) ปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันยังคงเป็นลักษณะการผูกขาด การตัดสินใจทั้งหมดขึ้นอยู่กับหน่วยงานของรัฐ ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ยึดรูปแบบการจัดการ ๒๕ ลุ่มน้ำ สำคัญของประเทศ แม้ว่ารัฐบาลจะให้มีร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในการจัดการ โดยให้มีคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติเป็นผู้วางรากฐาน นโยบาย ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำเพื่อมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการลุ่มน้ำ ให้มีคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อยเพื่อที่ให้ข้อเสนอแนะการจัดการจัดทำแผนการจัดการลุ่มน้ำ อย่างไรก็ตามคณะกรรมการชุดต่างๆ ตามที่กล่าว ข้างต้นอาจเป็นเพียงองค์ประกอบที่สร้างความชอบธรรมให้การดำเนินโครงการของรัฐ เท่านั้น

(๒) การจัดการน้ำของหน่วยงานของรัฐไม่เป็นเอกภาพ ขาดประสิทธิภาพ ขาดประสิทธิภาพ ในการจัดการน้ำ ซึ่งในการบริหารการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จได้ ควรพิจารณา ประเด็นแนวนโยบายน้ำแห่งชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แนวทางการพัฒนาและจัดการ ทรัพยากรน้ำของประเทศ ให้สอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ เช่น ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง นอกจากนี้ต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความหลากหลายของวัฒนธรรมของคนในชาติ ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใน ภาคเกษตรกรรม

สาเหตุปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

(๑) ปัญหาเชิงโครงสร้างมีสาเหตุมาจากด้านหลักๆ ๓ ด้าน คือ

ด้านกฎหมาย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมิกฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ แต่ทั้งนี้ กฎหมายต้องมุ่งเน้นการกระจายอำนาจในการจัดการที่สอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศและวัฒนธรรมที่หลากหลาย การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการ การเคารพสิทธิของชุมชนในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรม ทั้งนี้ กฎหมายเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ต้องสนับสนุนให้เกิดการจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องให้เกิดความยั่งยืน

ในด้านนโยบาย การจัดการทรัพยากรน้ำ ต้องมุ่งเน้นการกระจายอำนาจ ในการจัดการ ความเท่าเทียมและเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรน้ำ โดยเฉพาะพื้นที่ยากจน และน้ำแล้ง/

น้ำท่วมซ้ำซาก การผสมผสานระหว่างความรู้ท้องถิ่นกับความรู้ทางวิชาการ เพื่อใช้ในการจัดการทรัพยากรน้ำ และนโยบายต้องสอดคล้องกับพื้นฐานการดำรงชีวิตของประชาชนในชาติ อันหมายถึง ภาคเกษตรกรรม

ในด้านการบริหารจัดการ จำเป็นต้องสร้างเอกภาพในการจัดการทรัพยากรน้ำ โดยสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างกว้างขวาง เริ่มตั้งแต่การมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดการ การดำเนินโครงการ การติดตามและประเมินผลการจัดการ

ปัญหาด้านการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชาติ จะเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ นโยบายน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ คณะกรรมการลุ่มน้ำ โครงสร้างองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ กฎหมายน้ำ ระบบฐานข้อมูลและองค์ความรู้ด้านทรัพยากรน้ำ และการจัดการ ๒๕ ลุ่มน้ำของประเทศ โดยแนวทางแก้ไขจะต้องดำเนินการทั้งการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชาติ และการจัดการ ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศ รวม ๙ กลุ่มลุ่มน้ำ

(๒) ปัญหาเชิงเทคนิค เป็นปัญหาที่เกิดจากสภาพพื้นที่ การจัดหา การจัดสรร การควบคุมมลภาวะ การรักษาพื้นที่ต้นน้ำลำธาร

๖. วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรน้ำ โดยคณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คณะทำงานวิชาการและคณะทำงานประจำอื่นๆ ได้ดำเนินการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีวัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา คือ

๖.๑ วัตถุประสงค์

๑) เพื่อศึกษาข้อมูลการจัดการน้ำของประเทศไทย จากหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ในการบริหารการจัดการน้ำมากกว่า ๓๐ หน่วยงาน

๒) เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ภาคราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาภาคเอกชน และชุมชนที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งนอกจากจะได้ข้อมูลเพื่อประกอบการให้ข้อเสนอแนะแล้วยังสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ที่ใช้น้ำได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกับธรรมชาติและมีความเหมาะสมกับสภาพแต่ละท้องถิ่น เพื่อสามารถนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติได้ชัดเจน

๖.๒ วิธีการประมวลข้อมูล

๑) ศึกษางานทางวิชาการจากผลงานการวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ วรรณกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับ "น้ำ" เพื่อสังเคราะห์และวิเคราะห์ประกอบการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

๒) จัดสัมมนาเวทีนโยบายสาธารณะ เรื่อง “การจัดการทรัพยากรน้ำเพื่อความเป็นธรรมและยั่งยืน : เมกะโปรเจค การจัดสรรและมลภาวะ” เมื่อวันอังคารที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ณ ศูนย์ประชุมสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ กรุงเทพฯ เพื่อระดมความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างหน่วยงานและองค์กรต่างๆ ทั้งที่เป็นหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน องค์กรเอกชน และชุมชนผู้ใช้น้ำ เกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ รวมทั้งการสร้าง ความเข้าใจต่อสาธารณะชนและผลักดันให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างจริงจัง

๓) จัดสัมมนาเวทีนโยบายสาธารณะระดับ Focus Group เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง เป็นธรรมและยั่งยืน” วันศุกร์ที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุมสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ กรุงเทพฯ เพื่อแลกเปลี่ยนและระดมความคิดเห็นระดับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิที่มาจาก องค์กร/หน่วยงานภาคราชการที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเกี่ยวกับแนวทางการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะ ในเชิงนโยบายเรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่าง เป็นธรรมและยั่งยืน” ที่เป็นรูปธรรม มีความชัดเจน สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้จริง

๔) ศึกษาแนวทางการบริหารทรัพยากรน้ำ จากความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ชุดที่ ๑ ที่เสนอคณะรัฐมนตรีทั้งหมด ๒๔ เรื่อง ซึ่งคณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว ๒๑ เรื่อง และคณะรัฐมนตรียังไม่พิจารณา ๓ เรื่อง คือ

เรื่องที่คณะรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว ๒๑ เรื่อง ได้แก่

ปี ๒๕๔๘ : ปัญหาภัยแล้งของประเทศกับแนวทางการบรรเทาและแก้ไข (ระยะสั้น/ระยะยาว), ภัยแล้งปีกับการดำเนินการของภาครัฐ, ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัย และแนวทางแก้ไขปัญหาการบุกรุก รุกล้ำ และละเลย ๒๕ ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ และแหล่งน้ำสำคัญของชาติ

ปี ๒๕๔๗ : โครงการเส้นทางลัดสู่ภาคใต้ (สมุทรสาคร-แหลมผักเบี้ย-ชะอำ), การบริหารจัดการลุ่มน้ำยมและลุ่มน้ำน่าน, ปัญหาเขื่อนทดน้ำบางปะกงกับการแก้ไขของภาครัฐ เมืองใหม่จังหวัดนครนายกกับแหล่งน้ำที่จะนำมาใช้, โครงการ Water Grid : ความเป็นไปได้และความคุ้มค่าต่อการลงทุน, แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชาติ และ ๒๕ แม่น้ำสำคัญของประเทศรวม ๙ กลุ่ม ลุ่มน้ำ, การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมการจัดการป่าต้นน้ำและลุ่มน้ำของประชาชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, แนวทางการบริหารจัดการระบบระบายน้ำและระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่โดยรอบสนามบินสุวรรณภูมิ, แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของชาติ และการจัดการ ๒๕ ลุ่มน้ำสำคัญของประเทศ, แนวทางการแก้ไขปัญหาการใช้ น้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง เพื่อการผลิตน้ำประปา, แนวทาง

แก้ไขปัญหามลพิษในแม่น้ำเจ้าพระยา, แนวทางการบริหารจัดการระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั่วประเทศ และแนวทางการแก้ไขปัญหามลพิษในแม่น้ำท่าจีน

ปี ๒๕๔๖ : สิทธิการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินต้นน้ำกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม : กรณีต้นน้ำน่าน, การบริหารจัดการภัยน้ำขาดแคลนในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางแบบบูรณาการ (กรณีศึกษา : แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง), การบริหารจัดการภัยน้ำเสียในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางแบบบูรณาการ (กรณีศึกษา : แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง) และการบริหารจัดการภัยน้ำหลากในพื้นที่ราบลุ่มภาคกลางแบบบูรณาการ (กรณีศึกษา : แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกง)

เรื่องที่คณะรัฐมนตรียังไม่พิจารณา ได้แก่

ปี ๒๕๔๗ : คำสั่งปิดบ่อน้ำบาดาลของนายกรัฐมนตรี้ : มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๔๗

ปี ๒๕๔๖ : คำสั่งปิดบ่อน้ำบาดาลของนายกรัฐมนตรี้ : ผลกระทบและแนวทางแก้ไข

ปี ๒๕๔๕ : โครงการก่อสร้างประตุน้ำแม่ท่าจีน ณ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม

๕) ศึกษาดูงานเรื่องผลประโยชน์และผลกระทบจากการดำเนินการโครงการลำน้ำชี ณ จังหวัดอุบลราชธานี ยโสธร และมหาสารคาม ระหว่างวันที่ ๒๔-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และลำน้ำโขง-มูล ณ จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี ระหว่างวันที่ ๗-๑๐ กันยายน ๒๕๔๙

๖) ศึกษาดูงานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงกรณีดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก จังหวัดแพร่ สุโขทัย อุตรดิตถ์ ระหว่างวันที่ ๘-๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙ และ ศึกษาดูงานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงกรณีน้ำท่วมและดินถล่ม จังหวัดน่าน วันที่ ๒๐-๒๑ ตุลาคม ๒๕

๓. การประมวลผล

๓.๑) โครงการเมกกะโปรเจคด้านทรัพยากรน้ำ

๑) ภาพรวมโครงการเมกกะโปรเจคด้านทรัพยากรน้ำ

รัฐบาลที่ผ่านมา (พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี) เตรียมโครงการการลงทุนขนาดใหญ่ (โครงการเมกกะโปรเจค) สำหรับบริหารประเทศ ประกอบด้วย ๖ สาขา ได้แก่ โครงการรถไฟฟ้า สาขาที่อยู่อาศัย สาขาคมนาคมขนส่ง สาขาสาธารณสุข สาขาทรัพยากรน้ำ สาขาด้านการศึกษาและอื่นๆ

สาขาทรัพยากรน้ำ เป็นโครงการในการจัดการน้ำ จัดหาน้ำ ให้สอดคล้องกับความต้องการแก้ปัญหาภัยแล้ง-อุทกภัย กำหนดการดำเนินการไว้ในกรอบแผนบริหารราชการแผ่นดิน ช่วงปี ๒๕๔๘-๒๕๕๒ ยุทธศาสตร์ที่ ๔ เรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกลยุทธ์ที่หนึ่ง เน้นการจัดทำระบบจัดการลุ่มน้ำแบบบูรณาการ สร้างเอกภาพของกลไก ป้องกันอุทกภัย รักษาคุณภาพน้ำ และจัดการน้ำระหว่างประเทศ และกลยุทธ์ที่สอง เน้นการพัฒนาต้นทุน โดยการฟื้นฟูแหล่งน้ำ วางระบบกระจายน้ำอย่างเป็นธรรม จัดทำฝายขนาดเล็กต่างๆ และเสริมความชุ่มชื้นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความปลอดภัยให้กับเขื่อนและอ่างเก็บน้ำที่มีอยู่ ป้องกันภัยพิบัติ ระบบการพยากรณ์ข้อมูล ระบบเตือนภัย ดูแลเรื่องน้ำเสีย และสร้างจิตสำนึกใน การใช้น้ำอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพ

๒) ความเห็นและข้อเสนอแนะโครงการเมกะโปรเจกต์ด้านทรัพยากรน้ำ

ภาพรวมของโครงการเมกะโปรเจกต์ด้านทรัพยากรน้ำ ยังคงเน้นการจัดการน้ำ สร้างระบบเก็บกักและระบบกระจายน้ำ เพื่อการจัดหาน้ำเป็นหลัก มากกว่าการจัดการด้านความต้องการน้ำ แม้ว่าจะมีการแบ่งประเภทโครงการออกเป็น ต้นน้ำ กลางน้ำ และท้ายน้ำ ก็ตาม นอกจากนั้นโครงการดังกล่าวไม่ได้คำนึงถึงความสมบูรณ์ของระบบนิเวศแหล่งน้ำ ตัวอย่าง เช่น การสร้างฝายจำนวนมาก ในโครงการโขง-ชี-มูล ได้ไปทำลายระบบนิเวศป่าบึงป่าทาม อันเป็นดินแดนที่สมบูรณ์ที่สุดในพื้นที่แห้งแล้งที่สุดของภาคอีสาน ดังนั้นการดำเนินการตามโครงการของภาครัฐดังกล่าว อาจไม่สามารถแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำได้ตามเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ซึ่งแนวทางของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการนำเสนอจากภาคประชาสังคม คือ การเริ่มต้นบริหารจัดการน้ำจากระดับลุ่มน้ำเล็กๆ และให้เกิดพัฒนาการของการรวมตัวเป็นลุ่มน้ำขนาดใหญ่ เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำของประเทศจะสามารถดึงเอาความรู้ในระดับท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชน และสร้างบรรยากาศของความเสมอภาค ความเป็นธรรมระหว่างผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ และความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำในอนาคตได้

๓.๒ ทิศทางการจัดการทรัพยากรน้ำ

๑) รัฐต้องกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการน้ำของชาติให้ชัดเจน มุ่งแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ และเข้าถึงทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรม จัดหาแหล่งน้ำต่างๆที่จะเกิดผลกระทบน้อยที่สุด

๒) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำให้เกิดความสอดคล้องชัดเจนในนโยบายที่ตรงกัน บูรณาการและเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับสภาพภูมิประเทศ ต้นทุนน้ำ การรักษาทรัพยากรดิน และป่าไม้

- ๓) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำในการเสนอแผน/แนวทางการพัฒนาบริหารจัดการน้ำและการบำรุงรักษาระบบนิเวศ การรักษาต้นน้ำ และแหล่งกักเก็บน้ำตามธรรมชาติ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณให้เป็นไปตามมติกรม.
- ๔) ควรคำนึงถึงปัจจัยทางด้านสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาชาวบ้านและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น มากกว่ามุ่งด้านเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว
- ๕) ส่งเสริมให้ผู้ใช้และผู้จัดหาน้ำตระหนักในคุณค่าและความเป็นสาธารณะของทรัพยากรน้ำ
- ๖) การจัดการน้ำเชิงวัฒนธรรม ใช้ระบบวัฒนธรรมมาเป็นตัวเชื่อมประสานการจัดการน้ำขององค์กร/กลไกหรือภาคส่วนต่างๆ
- ๗) พิจารณาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่ (มากกว่าการพัฒนาเป็น SECTOR เป็นด้าน) เช่น ด้านอุตสาหกรรม ภาคเกษตร เป็นต้น ซึ่งพิจารณาความสมดุลยั่งยืนของระบบนิเวศและทรัพยากรในพื้นที่
- ๘) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ รัฐต้องให้ความสำคัญต่อการรักษาระบบนิเวศแหล่งน้ำมากกว่าการดึงเอาน้ำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
- ๙) บริหารจัดการเกี่ยวกับผังเมือง แผนแม่บทการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ และการรักษาป่าต้นน้ำลำธาร
- ๑๐) สิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ควรเป็นสิทธิหลายมิติ หรือสิทธิเชิงซ้อน ไม่ใช่กรรมสิทธิ์
- ๑๑) การบริหารจัดการให้ยึดหลักลุ่มน้ำย่อย เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนบริหารจัดการลุ่มน้ำใหญ่ โดยมีการวางแผนการจัดการตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ
- ๑๒) ทบทวนโครงการจัดการน้ำระบบท่อ (Water Grid) สำหรับเกษตรกรที่ไม่ประสบผลสำเร็จ สูญเสียงบประมาณโดยไม่เกิดประโยชน์ โดยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจโครงการ
- ๑๓) การสร้างภาวะสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติและระบบเตือนภัย เพื่อป้องกันการเกินภัยพิบัติ ถือเป็นภารกิจเร่งด่วนและมีความสำคัญมากกว่าการแก้ไขภัยพิบัติ เช่น การป้องกันและบรรเทาอุทกภัย และจัดการปัญหามลภาวะทางน้ำ
- ๑๔) การใช้น้ำในกิจกรรมขนาดใหญ่ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม นิคมอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า ประปา หรือโรงงานอื่น ที่มีปริมาณมากและคาดว่าจะมีผลกระทบต่อการใช้ในน้ำในลุ่มน้ำเดิมอยู่แล้ว ควรต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการลุ่มน้ำ

- ๑๕) ให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่เชื่อถือได้ สำหรับโครงการต่างๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อสาธารณสุขการขยายเมืองและอุตสาหกรรมต้องมีโครงการจัดหาน้ำก่อนและให้มีการทำประชาพิจารณ์
- ๑๖) สร้างทางเลือกการจัดการน้ำที่หลากหลาย โดยไม่ยึดติดแต่การสร้างเขื่อน
- ๑๗) การส่งเสริมปลูกยางพารา ปาล์มน้ำมัน และนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน ต้องกำหนดพื้นที่ชัดเจน ทั้งนี้ เพื่อไม่ก่อให้เกิดการทำลายพื้นที่ป่าไม้ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำ

๓.๓ กลไกในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

๑) มีกลไกการบริหารจัดการน้ำในระบบลุ่มน้ำ ที่เชื่อมโยงต้นน้ำ กลางน้ำและ ปลายน้ำ ในรูปแบบของเครือข่ายองค์กรชุมชนลุ่มน้ำ ในระดับตั้งแต่ลุ่มน้ำย่อยจนถึงลุ่มน้ำขนาดใหญ่ และองค์กร ในระดับชาติ

๒) มีกลไกการจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมระหว่างการอุปโภค บริโภค อุตสาหกรรม การเกษตรกรรม และการจัดการสภาพแวดล้อม

๓) มีกลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งในการใช้น้ำในระดับชุมชน ท้องถิ่น และในระดับชาติ

๔) มีกลไกการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพ

๕) มีกลไกความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน ในการตรวจสอบมลภาวะ ทางน้ำที่เกิดจากภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและชุมชน

๖) มีกลไกเพื่อการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนในการบริหารจัดการน้ำที่เป็นเอกภาพทุกระดับทั้งในระดับชาติ สถาบัน ท้องถิ่นรวมถึง การตรวจสอบมลภาวะทางน้ำ (การป้องกันและแก้ไขไม่ให้เกิดมลภาวะ และ การฟื้นฟูธรรมชาติ ให้เกิดประสิทธิภาพ

๗) กลไกในการจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อย ลุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่ประกอบไปด้วย ตัวแทนของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมทุกภาคส่วน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ และมีคุณธรรม รวมทั้งกำหนด บทบาทของแต่ละคณะกรรมการให้ชัดเจน ไม่ซ้อนทับกัน

๘) มีกลไกในการติดตามตรวจสอบการใช้น้ำทุกภาคส่วน

๙) กลไกในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้น้ำ ซึ่งควรเป็นอำนาจหน้าที่ของ คณะกรรมการลุ่มน้ำ

๑๐) มีกลไกในการติดตามตรวจสอบประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานรับผิดชอบ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ ป้องกันการรวมศูนย์อำนาจในการจัดการ รวมถึงมีกลไกในการป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ในการดำเนินโครงการต่างๆ

๑๑) มีกลไกในการตรวจสอบ กำกับ ไม่ให้บริษัทเอกชนหากำไรเกินควรจากการประกอบธุรกิจด้านการจัดการน้ำ

๑๒) ควรใช้ระบบศาลในการดำเนินคดีด้านสิ่งแวดล้อม และการชดเชยแก่ผู้เสียหาย อย่างเป็นธรรม เช่น การมีศาลสิ่งแวดล้อม

๑๓) กลไกการบริหารจัดการน้ำต้องมีหลายระดับและหลากหลายรูปแบบ กระจายอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรชุมชน เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของหน่วยงานของรัฐลง

๓.๔ นโยบายและกฎหมาย

๑) นโยบายการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ การดึงน้ำจากแม่น้ำโขง การดึงน้ำของประเทศเพื่อนบ้านมาใช้ รัฐต้องคำนึงถึงความเดือดร้อนของประชาชนในประเทศเพื่อนบ้านด้วย รวมถึงต้นทุนในการนำน้ำมาใช้ในระบบการเกษตร ว่าเกษตรกรรายย่อยสามารถจ่ายค่าน้ำได้หรือไม่ คุ่มทุนหรือไม่ และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาโครงการดังกล่าวตั้งแต่ต้น

นอกจากนี้ ข้อตกลงเกี่ยวกับการใช้น้ำระหว่างประเทศ ที่ได้ดำเนินการไปก่อนแล้ว หรือ จะดำเนินการต่อไปในอนาคต ต้องเปิดเผยข้อตกลงดังกล่าวนั้น เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

๒) สนับสนุนให้เกิดการปฏิรูปการเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้มีสิทธิในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและทรัพยากรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยการสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การตรวจสอบ การดำเนินการของภาครัฐ เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลทางอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากร ซึ่งรวมถึงทรัพยากรน้ำด้วย รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติในการใช้น้ำ โดยให้รัฐ สนับสนุนและเร่งออกกฎหมายเพื่อรับรองข้อบัญญัติของท้องถิ่นดังกล่าว

๓) นโยบายในการแก้ไขผลกระทบที่เกิดจากการดำเนินโครงการและการฟื้นฟูสภาพธรรมชาติหลังเกิดภัยพิบัติ ต้องดำเนินการให้เป็นเอกภาพ และสอดคล้องกับปัญหาความต้องการของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

๔) กำหนดมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมของโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งขนาดเล็ก กลาง และใหญ่ โดยให้มีการปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด เพื่อประโยชน์ของ การใช้ทรัพยากรน้ำในระยะยาว รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

๕) นโยบายการกำหนดเขตพื้นที่ที่เหมาะสม ทั้งที่อยู่อาศัย เขตอุตสาหกรรม เขตเกษตรกรรม เพื่อไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยทบทวนนโยบายเกี่ยวกับผังเมืองและการใช้ประโยชน์ที่ดินเสียใหม่

๖) ส่งเสริมให้มีการรักษาและฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธาร โดยมุ่งเน้นให้สภาพป่าตามธรรมชาติได้รับการปกป้องให้คงสภาพสมบูรณ์ตลอดไป การดำเนินโครงการที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศและการทำลายป่าต้นน้ำลำธาร การใช้พื้นที่ชุ่มน้ำและ Flood way (ทางน้ำไหล) ของภาครัฐต้องยกเลิกเพื่อให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ประชาชน

๗) ให้ความสำคัญในการปรับปรุงแหล่งน้ำขนาดเล็ก รวมถึงการระมัดระวังมิให้น้ำพื้นที่ชลประทาน แหล่งน้ำธรรมชาติ ระบบชลประทานมาใช้เพื่อประโยชน์อื่น

๘) เสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งน้ำ การใช้น้ำอย่างประหยัด เพื่อให้มีวินัยในการใช้น้ำอย่างถูกต้อง รวมทั้งการอนุรักษ์น้ำอย่างถูกวิธี ในช่วงฤดูแล้ง เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการใช้น้ำอย่างประหยัดและรู้คุณค่าของทรัพยากรน้ำ

๙) ในการกำหนดนโยบายและกฎหมายในเรื่องน้ำ โดยผู้ใช้น้ำ และ ภาคีผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนจะต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนถึงการนำนโยบายไปปฏิบัติ เช่น ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ที่รัฐบาลได้ดำเนินการยกร่างไว้สมควรเปิดโอกาสให้ ประชาชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาเนื้อหาในร่างอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้กฎหมายฉบับนี้กลายเป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และเกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มคนผู้ใช้น้ำในอนาคต

๑๐) การดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำ หรืออาจมีผลต่อทรัพยากรน้ำ ให้มีการจัดทำ SEA ก่อน จากนั้นจึงจะมีการทำ EIA และ HIA

๑๑) ผู้บริหารในหน่วยงานของรัฐ ไม่ควรจะดำรงตำแหน่งในหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการน้ำ เช่น East Water เป็นต้น

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. ด้านนโยบายการจัดการทรัพยากรน้ำ

๑) รัฐบาลต้องกำหนดให้การจัดการทรัพยากรน้ำเป็นนโยบายแห่งชาติที่ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายดังกล่าว

๒) นโยบายการจัดการทรัพยากรน้ำต้องสอดคล้องกับความหลากหลายทางกายภาพของแต่ละลุ่มน้ำ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

๓) ต้องจัดสรรน้ำที่เป็นธรรมโดยจัดลำดับความสำคัญจากน้ำเพื่ออุปโภคบริโภคน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศและน้ำเพื่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ภาคอุตสาหกรรม ภาคบริการ เป็นต้น

๔) เร่งการอนุรักษ์แหล่งน้ำตามธรรมชาติโดยการรักษาและฟื้นฟูระบบนิเวศด้านน้ำให้สมบูรณ์

๕) ต้องสนับสนุนการจัดการน้ำในพื้นที่ทำการเกษตร และพื้นที่ของตนเองเพื่อเป็นหลักประกันในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

๖) ให้มีการศึกษา ทบทวนการก่อสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ คูคลอง และอุโมงค์ระบายน้ำในโครงการที่ส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชนที่เคยอาศัยอยู่เดิม รวมทั้งการทบทวนโครงการน้ำแบบบูรณาการโดยให้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง

๒. ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการ

๑) ให้มีองค์กรบริหารจัดการทรัพยากรน้ำที่เป็นอิสระระดับชาติ เพื่อให้ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการน้ำเป็นเอกภาพและมีประสิทธิภาพ

๒) ให้มีการปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการลุ่มน้ำโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรน้ำโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการดูแลรักษาการฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ

๓) รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนคณะกรรมการลุ่มน้ำทางด้านวิชาการ งบประมาณ หรือบุคลากร เพื่อให้คณะกรรมการลุ่มน้ำสามารถบริหารจัดการน้ำ อย่างมีประสิทธิภาพ

๔) รัฐบาลต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการลุ่มน้ำทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ใช้น้ำลุ่มน้ำ

๕) หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการน้ำของประเทศ ควรมีบทบาทภารกิจของแต่ละหน่วยงานที่ชัดเจนเพื่อไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานและไม่สิ้นเปลืองงบประมาณ และในระหว่างหน่วยงานควรมีทิศทางการทำงานที่เสริมสร้างกันและไม่ขัดแย้งกัน

๓. ด้านกฎหมาย

ให้มีกฎหมาย ว่าด้วยการจัดการทรัพยากรน้ำโดยมีหลักการสำคัญ ดังนี้

๑) ให้ “น้ำ” เป็นทรัพยากรสาธารณะที่ประชาชนทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้

- ๒) ให้มี “คณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ” มีองค์ประกอบที่มาจาก ตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน
- ๓) ให้มี “คณะกรรมการลุ่มน้ำ” ทั้งในลุ่มน้ำหลัก และลุ่มน้ำย่อย มีองค์ประกอบที่มาจาก ตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชนของทุกระดับในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน
- ๔) ให้มีมาตรการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่สอดคล้องกับภูมินิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- ๕) กำหนดให้มีกลไกของคณะกรรมการ การจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชนเพื่อให้มีการจัดการความขัดแย้ง ในการจัดการทรัพยากรน้ำ

๔. ข้อเสนอแนะรณรงค์แก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการเพื่อความเป็นธรรม

๔.๑ แก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นธรรม : กรณีการจัดการทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก

- ๑) ควรมีการศึกษาการใช้น้ำทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มอนาคตของทุกภาคส่วน เพื่อเป็นพื้นฐานในการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรน้ำ
- ๒) ให้มีแผนการจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระบบโดยต้องเน้นการฟื้นฟู และรักษาความสมดุลของแหล่งน้ำธรรมชาติอย่างสมดุล
- ๓) ต้องดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นจริง โดยเฉพาะประชาชนที่ใช้ประโยชน์จากน้ำ
- ๔) ให้มีกลไกการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทุกระดับประกอบด้วยตัวแทนภาครัฐและภาคประชาชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน

๔.๒ แก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำอย่างบูรณาการ : กรณีทะเลสาบสงขลา

- ๑) ต้องบูรณาการองค์ความรู้ท้องถิ่นและงานศึกษาวิจัยที่มีอยู่จำนวนมากเพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผน
- ๒) ต้องจัดทำแผนการจัดการโดยต้องเน้นการอนุรักษ์ฟื้นฟูระบบนิเวศทะเลสาบและการส่งเสริมอาชีพที่ไม่ทำลายทรัพยากรในทะเลสาบ

๓) ต้องดำเนินการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการอย่างทั่วถึง และเป็นจริง

๔) สร้างระบบการสนับสนุนการพัฒนาและการจัดการความขัดแย้งที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบองค์กรเครือข่าย ทั้งระดับตำบล อำเภอ จังหวัด โดยต้องมีกระบวนการคัดเลือกตัวแทนกลุ่มน้ำเพื่อให้ได้ตัวแทนที่มาจากกลุ่มน้ำจริงๆ

๕. การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติน้ำท่วม ในระยะเร่งด่วน

๑) รัฐบาลควรเร่งดำเนินการมอบหมายหน่วยงานรับผิดชอบหลัก ให้ความช่วยเหลือผู้ที่ประสบภัยพิบัติน้ำท่วมอย่างเร่งด่วนและทันต่อเหตุการณ์ โดยอาศัยกลไก มาตรการ และงบประมาณตามที่รัฐบาลได้เสนอไว้แล้ว ทั้งนี้ต้องเน้นให้ความช่วยเหลืออย่างทั่วถึง มีความเป็นธรรม และสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนผู้เดือดร้อน โดยเฉพาะการจ่ายค่าชดเชยความเสียหายแก่ครอบครัวที่ยอมให้ผืนน้ำเข้าพื้นที่ตนเอง

๒) ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนที่ได้รับความสะดวกและผลกระทบจากภัยพิบัติน้ำท่วมรวมตัวเป็นเครือข่าย เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๔๙ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้มีคำสั่งมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงมหาดไทย เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า คณะรัฐมนตรี รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็นผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงทรัพยากรฯ ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ปัญหาขนมเด็กกับสุขภาพเด็ก

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ ขององค์การอนามัยโลก เรื่องการตลาดอาหารและสุขภาพเด็ก ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ กรุงออสโลว์ ประเทศนอร์เวย์ มีข้อมูลว่า แนวโน้มสุขภาพเด็กทรุดโทรมลงด้วยโรคเรื้อรังซึ่งเกิดจากอาหารที่มีไขมัน เกลือ และน้ำตาลปริมาณมาก โดยปัจจัยที่สำคัญคือการส่งเสริมการขายและการโฆษณาอาหารในเด็ก โดยที่ประชุมเสนอแนะ ให้รัฐบาลแต่ละประเทศเร่งพิจารณาผลกระทบจากธุรกิจและการตลาดอาหารที่มีต่อสุขภาพเด็ก

ในส่วนของประเทศไทย ร.ศ.ดร.ประไพศรี ศิริจักรวาล หัวหน้าฝ่ายมนุษยโภชนา สถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล ให้ข้อมูลจากงานวิจัยเรื่อง “ภัยขนมกรุบกรอบ ทำร้ายสุขภาพเด็กไทย” เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๙ ว่า จากการสำรวจขนมและอาหารว่างกว่า ๗๐๐ ตัวอย่าง มีเพียงร้อยละ ๑๐ ที่ผ่านเกณฑ์โภชนาการ

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ร่วมมือกับแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดำเนินการศึกษาและรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาขนมเด็กและสุขภาพเด็ก

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๑ คณะทำงานฯ ได้จัดเวทีสัมมนาฯ รับฟังความเห็น รวม ๓ ครั้ง ดังนี้

๒.๑.๑ เวทีรับฟังความเห็น กรณีขนมเด็กกับสุขภาพเด็กไทย เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๔๙

๒.๑.๒ เวทีรับฟังความเห็น กรณีโฆษณาขนมเด็กกับสุขภาพเด็กไทย เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙

๒.๑.๓ เวทีรับฟังความเห็น เรื่องปกป้องเด็กไทย จากการโฆษณาขนมเด็ก เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

๒.๒ คณะทำงานฯ ได้เชิญคณะนักวิชาการจากแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาให้ข้อมูลในการประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๑๘/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙

๒.๓ คณะทำงานฯ ได้รวบรวมข้อมูลการศึกษาและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับปัญหาขนมเด็กและสุขภาพเด็ก จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประมวลข้อมูลและสังเคราะห์ความเห็นเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓. สภาพปัญหา และแนวทางการแก้ไข

๑. สถานการณ์ปัญหาขนมเด็กกับสุขภาพในประเทศไทย

ปัญหาการบริโภคขนมของเด็กได้กลายเป็นปัญหาทางสาธารณสุขที่สำคัญในประเทศไทย ทั้งนี้สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพได้ประมวลและวิเคราะห์สถานการณ์ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพคนไทยโดยรวม พบว่าในปีพ.ศ. ๒๕๔๘ สถานการณ์ลำดับที่ ๕ คือ การบริโภคน้ำตาลในนมและขนมเด็ก โดยเฉพาะขนมกรุปกรอบที่เด็กนิยมซื้อกว่าร้อยละ ๙๐ มีคุณค่าทางโภชนาการน้อยมาก เน้นความมัน เค็ม เต็มไปด้วยสารอาหารที่เกินพอดี และมีผงชูรสเป็นสารปรุงรส

จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลให้เด็กจำนวนมากเป็นโรคฟันผุตั้งแต่อายุยังน้อย เป็นโรคอ้วน โรคเบาหวาน โรคไขมันในเลือดสูง โรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมถึงความผิดปกติของกระดูกและข้อ

ข้อมูลและงานวิจัยที่ได้สะท้อนผลกระทบของขนมกรุบกรอบส่งผลต่อสุขภาพเด็กไทย ได้แก่

- ข้อมูลจากกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข เมื่อปี ๒๕๕๒ พบว่าประชาชนไทยอายุ ๑ วัน ถึง ๑๙ ปี ซึ่งเป็นนักเรียนอนุบาลและชั้นประถมศึกษาที่มีภาวะโภชนาการเกิน ร้อยละ ๑๒.๙ และ ๑๓.๘ ตามลำดับ คิดเป็นอัตราเพิ่มขึ้นกว่า ๑ เท่าตัว เทียบกับเมื่อ ๑๐ ปีที่ผ่านมา และในการสำรวจสุขภาพช่องปากของเด็กอายุ ๕-๖ ปี ตั้งแต่ ๒๕๒๗ - ๒๕๔๔ พบผู้มีฟันผุเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๗๔ เป็นร้อยละ ๘๗ และบางจังหวัดเพิ่มสูงถึงกว่าร้อยละ ๙๐

- จากงานวิจัยของนายแพทย์สุรียเดว ทริปาติ สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี พบว่า ในปี ๒๕๔๕ มีจำนวนผู้ป่วยเด็ก ๑๐๕ ราย มีปัญหาเกี่ยวกับน้ำหนักตัว โดย ๖๕ รายมีปัญหาเรื่อง “อ้วน” และอีก ๔๐ รายมีปัญหาเรื่อง “ผอม” ในกลุ่มเด็กอ้วนประมาณร้อยละ ๒๕ เริ่มมีไขมันในเลือดสูง และ ร้อยละ ๑๐ มีความดันโลหิตสูง และมีผู้ป่วยเด็กรายหนึ่งเริ่มเป็นเบาหวานชนิดที่ ๒ ในขณะที่กลุ่มเด็กผอมขาดสารอาหารในกลุ่ม ๑ และ ๒ ประมาณร้อยละ ๗๐ - ๘๐ และในจำนวนนี้มีประมาณร้อยละ ๒๐ - ๓๐ ขาดสารอาหารระดับ ๒ เมื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารของเด็กเหล่านี้พบว่า **เด็กอ้วนมีพื้นฐานการรับประทานอาหารเกิน รับประทานขนมกรุบกรอบ ขนมหวาน ดื่มน้ำอัดลมและอมลูกอมปริมาณมาก** พ่อแม่ตามใจ ส่วนเด็กผอมจะมีพื้นฐานการรับประทานอาหารไม่เกิน ไม่รับประทานข้าว รับประทานแต่ขนมกรุบกรอบ ลูกอม น้ำอัดลม พ่อแม่ตามใจ พฤติกรรมการกินและการเลี้ยงดูที่ผิดทำให้เกิดปัญหาสุขภาพกายของเด็ก และปัญหาสุขภาพจิตของพ่อแม่อ้างว่ “อ้วน ผอม ฟันผุ จนเสียใจ”

- จากรายงานการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคขนมและอาหารว่างของเด็กไทยปี ๒๕๔๗ ใน ๖ จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร สุพรรณบุรี ปทุมธานี แพร่ อุบลราชธานี และตรัง โดย ดร.อุไรพร จิตต์แจ้ง และคณะ พบว่าเด็กเล็กอายุ ๓ - ๕ ปี ได้รับพลังงานจากขนมและเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ ๒๗ และเด็กโตอายุ ๖ - ๑๕ ปี ได้รับพลังงานจากขนมและเครื่องดื่มคิดเป็นร้อยละ ๑๖ - ๑๘ ของพลังงานที่ควรจะได้รับทั้งวัน โดยเฉลี่ยพลังงานจากขนมและเครื่องดื่มประมาณ ๓๐๐ กิโลแคลอรี จากข้อมูลนี้จะเห็นว่าเด็กเล็กของไทยมีพฤติกรรมกรรมการกินที่ไม่ถูกต้อง มีการกินอาหารที่ไม่ใช่อาหารหลักมากกว่า ๑ ใน ๔ ของพลังงานที่ได้รับทั้งวัน ในเด็กโตแม้ว่าส่วนของพลังงานจากอาหารว่างจะไม่เกินร้อยละ ๒๐ แต่เด็กโตมีความถี่ในการดื่มน้ำอัดลม น้ำหวานมากกว่าเด็กเล็ก ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคฟันผุและโรคอ้วนได้

แม้จะไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนในประเทศไทยว่า ปัญหาภาวะโภชนาการเกินส่งผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร แต่ข้อมูลจากหลายประเทศชี้ให้เห็นถึงปัญหาความสูญเสียทางเศรษฐกิจที่สำคัญจากปัญหาภาวะโภชนาการเกิน ได้แก่

- ศูนย์ควบคุมและป้องกันโรคแห่งสหรัฐอเมริกาได้เปิดเผยข้อมูลค่าใช้จ่ายทางการแพทย์เพื่อดูแลรักษาภาวะโภชนาการเกินและโรคแทรกซ้อนของประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ๒๕๔๑ คิดเป็นร้อยละ ๙.๑ ของค่าใช้จ่ายทางการแพทย์ของประเทศ ซึ่งเข้าใกล้สัดส่วนค่าใช้จ่ายเพื่อดูแลรักษาโรคจากการสูบบุหรี่

- องค์การอนามัยโลก ภาคพื้นยุโรป ได้เปิดเผยข้อมูลเมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ ว่า ค่าใช้จ่ายทางตรงในการดูแลรักษาโรคอ้วนในภาคพื้นยุโรปคิดเป็นร้อยละ ๖ ของค่าใช้จ่ายทางตรงด้านสุขภาพทั้งหมด และเปิดเผยว่าค่าใช้จ่ายทางอ้อมจากโรคอ้วน อันเกิดจากการเสียชีวิตก่อนวัยอันควร การขาดงาน และการลดผลิตภาพในการทำงาน สูงมากกว่าสองเท่าของค่าใช้จ่ายทางตรง นอกจากนี้ในบางประเทศแถบยุโรปผลกระทบต่อทางเศรษฐกิจนี้ เข้าใกล้ร้อยละ ๑ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

๒. สถานการณ์ปัญหาขนมเด็กกับสุขภาพในระดับสากล

ปัญหาสุขภาพเด็กที่เกิดจากการบริโภคขนม ได้กลายเป็นปัญหาระดับสากลทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา จากการประชุมผู้เชี่ยวชาญนานาชาติ ขององค์การอนามัยโลก เรื่อง “การตลาดอาหารและสุขภาพเด็ก” ระหว่างวันที่ ๒ - ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ที่กรุงออสโล ประเทศนอร์เวย์ มีข้อสรุปว่า การส่งเสริมการขายอาหารเด็ก เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อสุขภาพที่เสื่อมลงด้วยโรคเรื้อรังจากอาหารไขมันสูง เกลือสูง และน้ำตาลสูง ทั้งนี้ สถิติขององค์การอนามัยโลกระบุว่าทั่วโลกมีผู้มีน้ำหนักตัวเกินไม่ต่ำกว่า ๑,๐๐๐ ล้านคน หรือเกือบ ๑ ใน ๖ ของประชากรโลก

คณะทำงานเฉพาะกิจโรคอ้วนสากล ได้ระบุในที่ประชุมนานาชาติว่าด้วยโรคอ้วน ครั้งที่ ๑๐ ในวันที่ ๓ - ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ ณ นครซิดนีย์ ออสเตรเลีย ว่าสถานการณ์โรคอ้วนระบาดกำลังทำให้เด็กทั่วโลกเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น องค์การอนามัยโลก(WHO) ควรเป็นแกนนำในการปกป้องเด็กไม่ให้ถูกฉวยประโยชน์จากการใช้กลยุทธ์ทางการตลาด จำเป็นต้องดำเนินการเป็นทางการและระเบียบปฏิบัติที่มีผลบังคับใช้ในระดับสากล เพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนแก่รัฐบาลและภาคธุรกิจในการหยุดยั้งโรคอ้วนระบาด และพบว่าเฉพาะในสหภาพยุโรปกลุ่มเดียว มีเด็กเป็นโรคอ้วน ๕ ล้านคน และเป็นเบาหวานชนิดที่สอง ๒๕,๐๐๐ คน

โดยในการประชุมดังกล่าวมีการรายงานการศึกษาว่า “มีหลักฐานยืนยันว่าการโฆษณาอาหารพลังงานสูง เช่น ขนมขบเคี้ยว น้ำอัดลม ทำให้เด็กทานอาหารไม่เป็นประโยชน์เหล่านี้เพิ่มมากขึ้นและมีอิทธิพลต่อชนิดของสินค้าที่เด็กซื้อ”

นอกจากนี้คณะทำงานเฉพาะกิจฯ ได้เสนอร่างแนวทางต่อสู้โรคอ้วนระดับชาติโดยเน้นการปกป้องเด็กเป็นหลัก และอาศัยอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของเด็ก เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารและโฆษณาส่วนใหญ่ มองข้ามความจำเป็นในการปกป้องเด็กจากการฉวยประโยชน์ทางการค้า ร่างแนวทางดังกล่าวเน้นสิทธิของเด็กที่จะได้รับอาหารอย่างเพียงพอ ปลอดภัยและเป็นประโยชน์ ทั้งนี้ได้แนะนำว่าควรใช้มาตรการที่เป็นบทบัญญัติทางกฎหมายเพื่อปกป้องเด็กมากกว่าการให้ดำเนินมาตรการตามความสมัครใจได้แก่การไม่ให้มีการโฆษณาอาหารไขมันสูง เกลือสูงและน้ำตาลสูง และควรมีระเบียบควบคุมสื่อไร้พรมแดน เช่น อินเทอร์เน็ตและโทรศัพท์มือถือ รวมถึงกำหนดให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดโฆษณา

๓. สถานการณ์การบริโภคขนมเด็กในประเทศไทย

ข้อมูลที่แสดงถึงสถานการณ์การบริโภคขนมเด็กในประเทศไทย ได้แก่

- ข้อมูลจากองค์การวิจัยทางการตลาด “ยูโรมอนิเตอร์” ประมาณการว่า ช่วงระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๗ ยอดขายขนมขบเคี้ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นจาก ๔๘,๕๑๖ ตันเป็น ๗๓,๗๔๐ ตัน หรือประมาณร้อยละ ๓๕.๒ โดยขนมขบเคี้ยวที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดลำดับต้น คือ ขนมขบเคี้ยวที่ผลิตโดยเครื่องจักร ซึ่งมีวัตถุดิบจากแป้งมันฝรั่ง แป้งสาลี แป้งมันสำปะหลัง และแป้งข้าวโพด ลำดับรองลงมา คือมันฝรั่งแผ่นทอดกรอบ

- ผู้นำทางการตลาดของขนมขบเคี้ยวในประเทศไทยคือบริษัทข้ามชาติ เช่น บริษัท ฟรีโตเลย์ และบริษัท ฟรีคเตอร์แอนด์แกมเบลแมนูแพคเจอร์ริง โดยใช้กลไกบริษัทการตลาดข้ามชาติเข้ามาทำการตลาดในประเทศไทย เช่น บริษัท บีบีดีโอซึ่งเป็นเครือข่ายการตลาดระดับโลกที่มีรายได้สูงเป็นอันดับที่สามของโลก

- ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ ซึ่งสำรวจกลุ่มเด็กนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ พบว่า เด็กนักเรียนใช้จ่ายเงินเป็นค่าขนมขบเคี้ยวเฉลี่ยวันละประมาณ ๒๖ บาท โดยคิดเป็นร้อยละ ๔๐ ของค่าใช้จ่ายที่ได้รับในแต่ละวัน นอกจากนี้ยังใช้จ่ายเงินเป็นค่าน้ำหวานและน้ำอัดลมเฉลี่ยวันละประมาณ ๑๘ บาทอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการถล่มข้าวของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อเดือนมีนาคม ๒๕๔๙ ที่เปิดเผยผลการสำรวจของกระทรวงศึกษาธิการในช่วงปีที่ผ่านมา พบว่าเด็กและเยาวชนใช้จ่ายเงินเป็นค่าขนมกินเล่นคนละประมาณ ๙,๘๐๐ บาทต่อปี หรือโดยรวมประมาณ ๑๗๐,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี ซึ่งสูงกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาที่ใช้เงินเพียงคนละ ๓,๐๒๔ บาทต่อปี

- ข้อมูลจากการสำรวจของสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๙ พบว่าเด็กนักเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มากกว่าร้อยละ ๘๐ บริโภคขนมกรุบกรอบเป็นประจำทุกสัปดาห์ โดย

บริโภคทุกวันหรือเกือบทุกวันถึงร้อยละ ๒๙.๘ นอกจากนี้ยังพบว่าการโฆษณาขนมกรุบกรอบทางโทรทัศน์ มีอิทธิพลต่อการบริโภคขนมเป็นประจำโดยกลุ่มเด็กนักเรียนที่พบเห็นการโฆษณาขนมกรุบกรอบทางโทรทัศน์บ่อย จะบริโภคขนมกรุบกรอบเป็นประจำมากกว่ากลุ่มเด็กนักเรียนที่ไม่ค่อยพบเห็นการโฆษณาทางโทรทัศน์อย่างชัดเจน

๔. ปัญหาการโฆษณาขนมเด็กและฉลากโภชนาการ

จากข้อมูลของประเทศไทยและในระดับสากลบ่งชี้ได้ว่า ปัญหาสุขภาพเด็กจากการบริโภคขนม เป็นปัญหาที่จำเป็นจะต้องมีการแก้ไข โดยเฉพาะการตลาดขนมเด็ก ซึ่งระบุถึงการโฆษณาที่มีผลต่อเด็ก ตลอดจนการขาดข้อมูลจากฉลากโภชนาการ

โฆษณาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมาก ต่อการบริโภคขนมกรุบกรอบของเด็ก เนื่องจากเด็ก และกลุ่มวัยรุ่นเป็นเป้าหมายหลักในการรับสื่อโฆษณา เนื่องจากเด็กมีพัฒนาการทางความคิดที่ไม่ซับซ้อน และยังอยู่ในโลกจินตนาการจึงมักถูกชักจูงได้ง่าย ประกอบกับมีอำนาจการสั่งซื้อที่ทำให้พ่อแม่ยอมตามใจ ดังนั้นเด็กจึงบริโภคขนมกรุบกรอบมากขึ้นตามแรงโฆษณา จากข้อมูลเครือข่ายเด็กไทยรู้ทัน ที่ได้สำรวจในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๔๗ พบว่า รายการยอดนิยมของเด็กในช่วงวันเสาร์-วันอาทิตย์ เป็นเวลา ๓ ชั่วโมง ได้รับบริโภคโฆษณาผลิตภัณฑ์ขนมและเครื่องดื่มจำนวน ๖๗ ผลิตภัณฑ์ ๑๓๒ ครั้ง ส่วนกลุ่มขนมเด็กที่มีความถี่ในการโฆษณาสูงเป็นลำดับคือ (๑) ขนมขบเคี้ยว (มันฝรั่ง, ข้าวเกรียบ, ขนมปังกรอบ) (๒) ลูกอม หมาฝรั่ง เยลลี่ (๓) เวเฟอร์ และซีเรียล นอกจากนั้นยังพบโฆษณาในรูปแบบการส่งเสริมการขาย เช่น การตั้งตู้เครื่องดื่มน้ำอัดลมหยอดเหรียญอัตโนมัติในโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน เป็นต้น

ข้อมูลจากการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคขนมขบเคี้ยวของเยาวชนอายุระหว่าง ๖ - ๒๕ ปี ในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา จำนวน ๑,๕๖๓ คน ระหว่างวันที่ ๑ - ๕ กันยายน ๒๕๔๗ โดยกองสุขศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ร่วมกับสถาบันวิจัยและพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่าร้อยละ ๓๑.๒ ของเยาวชนใช้ช่วงเวลาดูโทรทัศน์เป็นช่วงเวลาที่รับประทานขนมขบเคี้ยวมากที่สุด

จากการศึกษาข้อมูลการโฆษณาในช่วงเวลาการ์ตูนในวันหยุดสุดสัปดาห์ช่วงเช้าจาก ๓ ช่องรายการ โดยแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้สำรวจในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ นั้นพบว่าใน ๑ ชั่วโมงมีการโฆษณาถึง ๔๒ ครั้ง โดยขนมเด็กที่มีความถี่ในการโฆษณาสูงเป็นลำดับคือ (๑) ขนมขบเคี้ยว (มันฝรั่ง, ข้าวเกรียบ, ขนมปังกรอบ) (๒) ลูกอม หมาฝรั่ง เยลลี่ (๓) เวเฟอร์ และซีเรียล ทั้งนี้รูปแบบการโฆษณามีหลากหลายรูปแบบเช่น การใช้เด็ก ดารา การ์ตูน เป็นผู้นำเสนอสินค้า, การนำเสนอเพื่อให้เข้าใจว่า ขนมเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ, การนำเสนอเพื่อให้เข้าใจว่าเมื่อทานขนมนั้น จะทำให้ฉลาด, การใช้ของแถม ของแจก ในการส่งเสริมการขาย เป็นต้น ซึ่งเป็นกลยุทธ์ที่ทาง

ผู้ประกอบการนำมาใช้ เพื่อให้เด็กมีความต้องการในการบริโภคขนมเหล่านั้นมากขึ้น จนก่อให้เกิดปัญหาทางสุขภาพต่อเด็กตามมา ประกอบกับในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายในการควบคุมการโฆษณาต่อเด็ก ทั้งในรูปแบบ วิธีการ ความถี่ในการโฆษณา ฯลฯ

ฉลากโภชนาการเป็นสิ่งสำคัญที่ให้ข้อมูลโภชนาการของอาหารหรือขนมชนิดนั้น สิ่งที่เป็นปัญหาขณะนี้คือ มีฉลากโภชนาการบนซองขนมเด็กไม่ถึงร้อยละ ๓๐ ของขนมเด็กทั้งหมด ฉลากโภชนาการมีขนาดเล็ก มีเนื้อหาที่เข้าใจค่อนข้างยากสำหรับเด็กหรือผู้ปกครอง บางชนิดเป็นภาษาต่างประเทศ ขนาดตัวอักษรเล็ก ส่งผลให้พ่อแม่ไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วนเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกอาหารให้ลูกบริโภค นอกจากนี้อาหารหรือขนมบางชนิดไม่อยู่ในรายการอาหารหรือขนมที่ถูกบังคับให้มีฉลากโภชนาการ

๕. แนวทางการจัดการปัญหาขนมเด็กในต่างประเทศ

ในปัจจุบันมีหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศในแถบยุโรปได้พัฒนาออกกฎหมายต่างๆ ทั้งในรูปแบบของกฎหมายหรือกรอบของหลักเกณฑ์ต่างๆ เกี่ยวกับการโฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก ดังต่อไปนี้

- ประเทศสวีเดน ห้ามการโฆษณาทุกชนิดในรายการเด็ก
- ประเทศเบลเยียม ห้ามมีโฆษณาแก่เด็กในเขตแดนเฟลมมิชในเบลเยียม
- ประเทศเดนมาร์ก ห้ามมีโฆษณา ๕ นาทีไม่ว่าจะก่อนหรือหลังรายการเด็ก
- ประเทศอิตาลี ห้ามมีโฆษณาระหว่างออกอากาศการ์ตูน ห้ามมีเด็กอายุต่ำกว่า ๑๔ ปีในโฆษณา
- ประเทศไอร์แลนด์ ห้ามผู้ออกอากาศโฆษณาใดๆ ทั้งสิ้นในระหว่างรายการเด็ก
- ประเทศแคนาดา รัฐควิเบกมีข้อจำกัดการโฆษณาทั้งหมด (สำหรับสินค้าทั้งหมดในสื่อ

ทุกชนิด) ที่มุ่งเน้นไปยังเด็กที่มีอายุต่ำกว่า ๑๓ ปี

- ประเทศนอร์เวย์ ห้ามการโฆษณาทุกชนิดในรายการเด็ก

ไม่เพียงตัวอย่างจากนานาประเทศที่เห็นความสำคัญของการห้ามโฆษณาผลิตภัณฑ์ขนมขบเคี้ยวเพื่อป้องกันปัญหาโรคอ้วนในเด็กเท่านั้น หน่วยงาน International Chamber of Commerce (ICC) ซึ่งมีสมาชิกรวมกันถึง ๑๓๐ ประเทศ ก็ได้ตระหนักดีถึงปัญหาในเรื่องนี้ จนได้มีการออก ICC International Code of Advertising Practice ร่วมกันกับบรรดาสมาชิกทั้งหมด ซึ่งมีหัวข้อที่เกี่ยวกับการโฆษณาผลิตภัณฑ์กับเด็กโดยตรง

ในส่วนฉลากโภชนาการ หลายประเทศได้ริเริ่มการปรับปรุงฉลากสัญลักษณ์ เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับข้อมูลสำคัญได้โดยง่าย เช่น ประเทศสวีเดนมีการใช้สัญลักษณ์รูปกุญแจในฉลากอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

ประเทศนอร์เวย์มีการใช้สัญลักษณ์สัญญาณไฟจราจรในน้ำหวาน และน้ำอัดลม ในอังกฤษมีการใช้สัญญาณไฟจราจรสำหรับอาหารที่มีไขมัน เกลือ และน้ำตาล เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกบริโภคได้อย่างเหมาะสม

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทเรียนในการจัดการปัญหาขนมเด็กในระดับสากล มุ่งไปที่การแสดงฉลากโภชนาการ และการควบคุมวิธีการทางการตลาดและการโฆษณาขนมเด็ก มาตรการเหล่านี้เป็นการป้องกันปัญหาสุขภาพที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กและต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ โดยผ่านการสื่อสารสุขภาพที่ถูกต้อง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการปัญหาขนมเด็ก ดังนี้

๑. ข้อเสนอเกี่ยวกับการควบคุมคุณภาพขนมเด็ก และฉลากโภชนาการ

กระทรวงสาธารณสุข โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ ควรจัดการปัญหาขนมเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งขนมกรุบกรอบ โดยดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดให้ขนมเด็กเป็นอาหารที่กำหนดคุณภาพและมาตรฐาน โดยคำนึงถึงการจำกัดปริมาณไขมัน เกลือโซเดียม และน้ำตาล เพื่อป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นจากการบริโภคที่ไม่เหมาะสม

๒. กำหนดให้ขนมเด็กเป็นอาหารที่ต้องแสดงฉลากโภชนาการ ตัวอักษรบนฉลากจะต้องอ่านได้ง่าย มีขนาดพอสมควร และให้ความรู้แก่ผู้บริโภคได้ทราบว่า ควรจะรับประทานเกลือน้ำตาลในปริมาณเท่าใด เด็กควรจะได้รับสัดส่วนอาหารอย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาเลือกซื้อได้อย่างเหมาะสมปลอดภัย

๓. กำหนดให้มีข้อความสัญลักษณ์ รูปหรือรอยประดิษฐ์ที่ฉลากเพื่อสื่อสารกับเด็กหรือผู้ปกครอง ในการจำแนกคุณค่าของขนมเด็กแต่ละชนิด เพื่อให้สามารถเลือกบริโภคได้อย่างเหมาะสมมิให้เกิดผลเสียต่อสุขภาพ เช่น สัญลักษณ์สัญญาณไฟจราจร หรือสัญลักษณ์อื่นๆ

๔. ห้ามโฆษณาในฉลากขนมเด็ก โดยเฉพาะการโฆษณาแจกหรือแถมของเล่นและของรางวัล หรือโฆษณาส่งฉลากชิงโชคหรือแลกของรางวัล เพื่อป้องกันปัญหาการบริโภคขนมเด็กเกินจำเป็น หรือป้องกันการหลอกลวงเด็กให้หลงเชื่อบริโภคหรือซื้อขนมโดยไม่สมควร

๕. กำหนดให้มีค่าเตือนในฉลากขนมเด็ก เพื่อจำกัดมิให้มีการบริโภคเกินกว่า ๒ ครั้งในแต่ละวัน ซึ่งเป็นปริมาณตามคำแนะนำของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย

๖. ในการดำเนินการตามแนวทางเหล่านี้ ควรดำเนินการในส่วนที่มีความพร้อมในทันที ไม่จำเป็นต้องรอดำเนินการพร้อมกันทุกมาตรการ เพื่อมิให้เกิดความล่าช้าในการคุ้มครองสุขภาพเด็ก

๒. ข้อเสนอเกี่ยวกับการจำกัดการขายขนมเด็กในโรงเรียนและสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับดูแลโรงเรียนและสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้

๑. กำหนดให้โรงเรียนและสถานศึกษาทุกแห่ง งดการจำหน่ายขนมกรุบกรอบและน้ำอัดลม โดยให้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นสถานที่จำหน่ายอาหารสุขภาพ ปลอดการส่งเสริมการขายและการวางจำหน่ายอาหารที่มีผลเสียต่อสุขภาพเด็ก และควรส่งเสริมให้มีการจำหน่ายผลไม้และอาหารว่าง ที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพเด็ก

๒. กำหนดให้มีการเรียนการสอน เรื่องการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่องการคิดวิเคราะห์ ในหลักสูตรตั้งแต่ระดับประถมศึกษา เพื่อให้เด็กวิเคราะห์และรู้ทันการโฆษณา สร้างศักยภาพเด็ก ในการวิเคราะห์สื่อต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อเด็ก และรู้ถึงโทษของการบริโภคขนมเด็กที่ไม่เหมาะสม

๓. สนับสนุนให้มีมาตรการในการกำกับดูแลการขายขนมเด็กในโรงเรียน เช่น การส่งเสริมบทบาทของสมาคมครูและผู้ปกครองของแต่ละโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการปัญหาขนมเด็ก ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันของแต่ละโรงเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนรวมกลุ่มกันเป็นชมรม โดยมีครูและผู้ปกครองสนับสนุนเพื่อเฝ้าระวังและดูแลเรื่องขนมเด็กทั้งในโรงเรียนและบริเวณหน้าโรงเรียน

๓. ข้อเสนอเกี่ยวกับการดูแลโฆษณาขนมเด็ก

รัฐบาลควรดำเนินการเพื่อให้มีการควบคุมการโฆษณาขนมเด็กให้มีความถูกต้องเหมาะสมในด้าน ช่วงเวลา สาระ และวิธีการนำเสนอ ดังนี้

๑. งดการโฆษณาขนมเด็กในรายการโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นกลุ่มเป้าหมาย เช่น รายการการ์ตูน รายการละครสำหรับเด็ก รายการเด็ก เป็นต้น

๒. งดการใช้เด็ก ตัวการ์ตูน ดารา นักร้อง ศิลปิน หรือบุคคลผู้มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จัก เป็นผู้นำเสนอสินค้า

๓. งดการส่งเสริมการขายขนมเด็กและการโฆษณา โดยใช้ของแถม ของแจก

๔. ในการโฆษณาขนมเด็กทุกครั้งต้องมีคำเตือนที่ชัดเจน ตัวอย่างเช่น “ไม่ควรบริโภค ขนมเกิน ๒ ครั้งต่อวัน”

๕. หากผลกระทบต่อสุขภาพเด็กทวีความรุนแรง รัฐบาลควรจำกัดการโฆษณาขนมที่มีผลต่อเด็กในช่วงระหว่างอายุ ๐ ถึง ๑๓ ปีในทุกรายการ

ในการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ และพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้สามารถดำเนินการได้ทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ของการตลาดขนมเด็ก

๔. ข้อเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมขบวนการเด็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการ

ขบวนการเด็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการมีความจำเป็นต่อสุขภาพเด็ก นอกจากการจัดการเรื่องฉลากโภชนาการและวิธีการทางการตลาดของเด็ก ซึ่งมุ่งลดสัดส่วนการบริโภคขนมเด็กที่ไม่เหมาะสม รัฐบาลควรมีมาตรการส่งเสริมให้มีการผลิตขนมเด็กที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการด้านขนมเด็ก ผลิตขนมเด็กที่มีส่วนประกอบและคุณค่าทางโภชนาการที่เหมาะสม ตามแนวทางที่ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทยได้ให้คำแนะนำไว้ โดยพิจารณาให้สิทธิพิเศษหรือใช้มาตรการทางภาษีที่แตกต่างกัน ระหว่างขนมเด็กที่มีส่วนประกอบที่เหมาะสมและไม่เหมาะสม เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการผลิตขนมที่ดีต่อสุขภาพเด็ก เช่น ขนมที่แปรรูปจากผัก หรือผลไม้

๒. ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจขนมเด็กและผู้ประกอบการโฆษณาขนมเด็ก มีจริยธรรมในการประกอบการและมีการกำกับดูแลกันเอง โดยยึดมั่นร่วมกันว่าเด็ก คือ ทรัพยากรที่สำคัญของสังคมที่จะเติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในวันข้างหน้า ไม่ยึดมั่นแต่เพียงว่าเด็กเป็นจุดขายสินค้าของผู้ผลิตหรือเป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ให้มูลค่าหรือส่วนแบ่งทางการตลาดของผู้ผลิตเท่านั้น เพื่อให้ผู้ประกอบการร่วมกันสนับสนุนการบริโภคขนมเด็กที่เหมาะสม

๕. ข้อเสนอในภาพรวม

จากการดำเนินการเพื่อพัฒนาความเห็นและข้อเสนอแนะในกรณีปัญหาขนมเด็กกับสุขภาพเด็กไทย พบว่ากลไกการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยยังไม่บูรณาการ และยังขาดกลไกองค์กรอิสระที่จำเป็นต่อการคุ้มครองผู้บริโภค อีกทั้งยังจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้การจัดการปัญหาขนมเด็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รัฐบาลจึงควรดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. เร่งรัดให้กลไกคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ (กสช.) สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเร็ว เพื่อให้สามารถใช้อำนาจในการควบคุมการโฆษณาให้มีความถูกต้องเหมาะสมในด้านช่วงเวลา สาระ และวิธีการนำเสนอ

๒. เร่งรัดการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคโดยดำเนินการตรากฎหมายให้มีองค์การอิสระผู้บริโภค เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภค และสามารถดำเนินการคู่ขนานไปกับหน่วยงานอื่นของทางราชการ

๓. สร้างเสริมความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว และส่งเสริมให้ผู้ปกครองรวมพลังเป็นเครือข่าย เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในการดูแลเด็กและการบริโภคขนมของเด็ก และเพื่อร่วมรณรงค์และแสดงพลังในการปกป้องเด็กจากภัยที่เกิดขึ้นจากการรับประทานขนมเด็กที่ไม่เหมาะสม

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ว่า เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) ได้มีคำสั่งมอบให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

ต่อมาคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) ได้มีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักรับเรื่องดังกล่าวไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค รับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยให้กระทรวงสาธารณสุขรับผิดชอบประสานการติดตามการดำเนินงานในเรื่องนี้เพื่อรายงานให้สภาที่ปรึกษาฯ อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ ตามมติคณะรัฐมนตรี

ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทราบด้วยแล้ว และได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงสาธารณสุขทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนรับทราบแล้ว

๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรม

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้จัดให้มีการสัมมนาเรื่องนโยบายสาธารณะที่เป็นวาระแห่งชาติเพื่อแก้ปัญหาและเตรียมรองรับอนาคตประเทศไทย ในวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๙ ที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นปัญหานโยบายสาธารณะใน ๓ ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์ และด้านสังคม

ปัญหานโยบายสาธารณะด้านสังคมที่มีความสำคัญสูงและควรกำหนดเป็นวาระแห่งชาติมี ๔ เรื่อง ดังนี้

- (๑) การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน
- (๒) การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้
- (๓) การสร้างจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- (๔) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ได้ระบุว่า คนไทยกำลังประสบปัญหาวิกฤติ ค่านิยม จริยธรรม และพฤติกรรม เชื่อมโยงถึงการดำเนินชีวิต ความประพฤติ ความคิด ทัศนคติและคุณธรรมของคนในสังคม สถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา มีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาศักยภาพคนไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทย ตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐ จักรมุ่งพัฒนาคน และสังคมไทย ครอบคลุม ๓ เรื่องหลักคือ

- (๑) การพัฒนาคน ให้มีคุณธรรมนำความรู้
- (๒) การเสริมสร้างสุขภาพคนไทยให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งกายและใจ
- (๓) การเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกัน ในสังคมได้อย่างสันติสุข

๖. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

คณะทำงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่อง “การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม” ในวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ เพื่อระดมความเห็น และข้อเสนอแนะจากภาคีต่างๆ รวมทั้งสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จากนั้นได้ทำการรวบรวมและสังเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปการสร้างจิตสำนึกทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม อย่างเป็นระบบที่ครบครันด้วยข้อมูลของปัญหาและข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล เพื่อการพัฒนาคุณภาพคน และสังคมไทย ให้คนไทยมีจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีคุณธรรมนำความรู้ ให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งศีลธรรม” และ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ตามเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๐

๓. ปัญหาเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม

คุณธรรมเป็นเรื่องของกุศลธรรมที่ควรปลูกฝังในจิตใจ เน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งรวมถึง จรรยาบรรณ ระเบียบวินัย จรรยา มารยาท เป็นเรื่องของความประพฤติหรือพฤติกรรมที่พึงงามที่ควรเสริมสร้างให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม คุณธรรมและจริยธรรมจึงเป็นของคู่กัน คุณธรรมเป็นเหตุให้เกิดจริยธรรม คุณธรรม และจริยธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคน สังคม และประเทศชาติ

ในปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบปัญหา วิกฤตการณ์ทางด้านคุณธรรมและจริยธรรม หลายประการ อาทิ

๓.๑ ปัญหาเกี่ยวกับความคิด จิตใจ และค่านิยม

๓.๑.๑ ความคิด จิตใจ ของคนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เสื่อม ความประพฤติที่เป็น การทุจริตหลายอย่าง กลายเป็นสิ่งที่คนทั่วไปพากันยอมรับ ค่านิยมบางอย่างได้เปลี่ยนแปลงไป ก่อนนี้สังคม ยกย่องคนดีมีคุณธรรม คนที่ประพฤติผิด ทุจริตคดโกง จะถูกประณามและไม่มีใครอยากคบหาสมาคมด้วย แต่ในปัจจุบันสังคมกลับยกย่องคนที่มีเงิน คนที่มีตำแหน่งสูง มีอำนาจวาสนา มีชื่อเสียงแม้ว่าคนนั้น จะประพฤติผิดศีลธรรม ได้เงินมาโดยทางทุจริต

๓.๑.๒ สังคมยุคโลกาภิวัตน์ เป็นยุคของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ข้อมูลข่าวสารและการโฆษณาจึงมีอิทธิพลต่อความคิด จิตใจ และความประพฤติของคนมากขึ้น คนไทยเป็นจำนวนไม่น้อย ได้ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารและการโฆษณา ถูกอิทธิพลของวัฒนธรรมและค่านิยมจากต่างประเทศครอบงำ ลุ่มหลงในวัฒนธรรมและค่านิยมที่ไม่เหมาะสมกับคนไทย ไม่สนใจในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๑.๓ การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นกระบวนการที่เป็นระยะยาว ต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก โดยการถ่ายทอดจากหน่วยถ่ายทอดอบรมที่สำคัญ ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน และวัด โดยอาศัยหลักการในการปลูกฝังหลายรูปแบบทั้งการสอนโดยตรงและการสอนโดยทางอ้อม เป็นเรื่องเกี่ยวกับนามธรรมซึ่งเป็นงานที่ทำได้ยากและใช้ระยะเวลานาน

๓.๒ ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม

๓.๒.๑ ระบบเศรษฐกิจทุนนิยมซึ่งเป็นเศรษฐกิจกระแสหลัก มุ่งแต่ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจหรือด้านวัตถุ โดยไม่ได้สนใจในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้คนตกเป็นทาสของวัตถุนิยมและบริโภคนิยม เห็นเงินเป็นใหญ่ ทำให้คนมุ่งแสวงหาแต่เงินและวัตถุ มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น เห็นแก่ผู้อื่นและส่วนรวมน้อยลง ขาดความเอื้ออาทรต่อกัน ไม่เห็นความสำคัญของศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม

๓.๒.๒ ความยากจนและความยากไร้ทางวัตถุทำให้คนต้องต่อสู้เพื่อความอยู่รอด ไม่คำนึงถึงคุณธรรมและจริยธรรม เช่น มีการตัดไม้ทำลายป่า บุกรุกป่าสงวน เป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำให้เกิดภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัย

๓.๒.๓ การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง ได้เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น มีการทุจริตอย่างเป็นกระบวนการ มีการร่วมมือระหว่างนักการเมือง ข้าราชการ และนักธุรกิจ มีการทุจริตเชิงนโยบาย ปัญหาการทุจริต ฉ้อราษฎร์บังหลวงเป็นปัญหาสังคมที่ร้ายแรง กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ สาเหตุสำคัญของการทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวง คือ การขาดคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริต การไม่ละอายและเกรงกลัวต่อบาป การไม่รู้จักพอ

๓.๒.๔ สังคมปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นสังคมที่เจริญทางวัตถุ แต่มีความเสื่อมทางจิตใจ ทำให้เกิดช่องว่างระหว่างความเจริญทางวัตถุและความเจริญทางจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมในด้านต่างๆ เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น เช่น ปัญหาความไม่เป็นธรรม ปัญหาความไม่สงบและการขัดแย้งในสังคม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม

๓.๓ ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนินงานของรัฐบาลในด้านศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม

๓.๓.๑ รัฐบาลที่ผ่านมาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนจริงจังเกี่ยวกับการทำนุบำรุงส่งเสริมศาสนา เพื่อให้สถาบันศาสนา มีความเข้มแข็งและมีบทบาทที่สำคัญในการปลูกฝัง คุณธรรมและจริยธรรม แก่ข้าราชการ ประชาชน และเยาวชน

๓.๓.๒ รัฐบาลที่ผ่านมาไม่มีนโยบายที่ชัดเจนและไม่มีการดำเนินงานอย่างจริงจัง ในการส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม เน้นแต่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและวัตถุ ไม่ได้ส่งเสริมสนับสนุนข้าราชการและคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างจริงจัง

๓.๓.๓ รัฐบาลที่ผ่านมาไม่ได้ใช้คุณธรรมและจริยธรรมเป็นหลักในการบริหารประเทศ และการพัฒนาประเทศ ตามพระบรมราชปณิธานในพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

๓.๓.๔ รัฐบาลที่ผ่านมาไม่ได้ปฏิบัติตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอย่างจริงจัง แม้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ ได้กำหนดให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาในการบริหารและพัฒนาประเทศ แต่นโยบาย โครงการ และการดำเนินงานของรัฐบาลที่ผ่านมาหลายเรื่อง กลับสวนทางกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๔ ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา

๓.๔.๑ การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖ ที่ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข”

๓.๔.๒ การศึกษาที่สมบูรณ์จะต้องมีครบทั้ง ๔ ด้าน คือ พุทธิศึกษา จริยศึกษา ทัศนศึกษา และพลศึกษา ในระยะที่ผ่านมาจริยศึกษาไม่ได้รับความสนใจและการส่งเสริมสนับสนุนเท่าที่ควร วิชาเกี่ยวกับเรื่องหน้าที่พลเมืองดีและสมบัติผู้ดีถูกตัดทิ้ง ระบบและนโยบายการศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญแก่การปลูกฝัง และการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมเท่าที่ควร มักเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ คือความเก่ง ทำให้สังคมไทยมีคนเก่งที่ขาดคุณธรรมเป็นจำนวนไม่น้อย บุคคลเหล่านี้ได้ใช้ความเก่งในการแสวงหาประโยชน์แก่ตนเองและพรรคพวกโดยไม่คำนึงถึงว่าจะถูกต้องและชอบธรรมหรือไม่ จะทำให้ประชาชน สังคมและประเทศชาติเดือดร้อนหรือไม่

๓.๕.๓ พ่อ แม่ ซึ่งถือเป็นครูคนแรกของลูกไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนในด้านคุณธรรมและจริยธรรม ไม่ได้ให้เวลา ความรักและความเอาใจใส่แก่ลูกเท่าที่ควร ไม่ได้ประพฤติตนเป็นแบบอย่างและตัวอย่างที่ดีแก่ลูก ไม่ได้ให้ภูมิคุ้มกันแก่ลูก ซึ่งได้แก่ศาสนา ไม่ได้อบรมสั่งสอนลูกในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต ความกตัญญูกตเวทิตะ ความเสียสละ ความเมตตากรุณา การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าส่วนตน

๓.๕.๔ สถาบันศาสนามีบทบาทน้อยลงในการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ในการเป็นผู้นำของชาวบ้านในด้านจิตวิญญาณ พระสงฆ์ขาดความรู้ความสามารถในการเผยแผ่ธรรมะให้เข้าถึงจิตใจของประชาชนและเยาวชน ไม่ได้รับโอกาสและได้รับการสนับสนุนในการเผยแผ่ธรรมะแก่ประชาชน โดยเฉพาะแก่เยาวชนในสถานศึกษาต่างๆ และทางสื่อต่างๆ เช่น วิทยุและโทรทัศน์ พระบางรูปไม่ได้ประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยตามสมณสาธูป ทำให้เกิดปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๕ ปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม

๓.๕.๑ มาตรฐานทางจริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณสำหรับบุคคลกลุ่มต่างๆ เช่น นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ สื่อมวลชนไม่มีผลศักดิ์สิทธิ์ นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ และสื่อมวลชนจำนวนไม่น้อย ไม่ได้สนใจและปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและจรรยาบรรณที่กำหนดไว้ เพราะขาดจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๓.๕.๒ การพิจารณาบุคคลเข้ารับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ การพิจารณาความดีความชอบ เช่น การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่ง ไม่ได้พิจารณาถึงมาตรฐานทางจริยธรรม การมีคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้คนดีมีคุณธรรมไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุน คนที่ประจบสอพลอกลับได้ดี

๓.๕.๓ การสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระไม่มีการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรมของผู้จะดำรงตำแหน่ง มักพิจารณาแต่ในด้านความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ ไม่มีการตรวจสอบภูมิหลังและพิจารณาว่าผู้จะได้รับคัดเลือกมีมาตรฐานทางจริยธรรมหรือไม่

๓.๕.๔ การสมัครรับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทั้งการเมืองระดับท้องถิ่น ระดับจังหวัด ระดับชาติ เช่น การเป็นสมาชิกองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ไม่มีการกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม จึงทำให้คนไม่ดีเข้ามามีอำนาจและใช้อำนาจในทางที่ไม่ถูกต้องและชอบธรรม แสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองและพรรคพวก ทำความเดือดร้อนเสียหายให้แก่ประชาชน สังคมและประเทศชาติ

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๔.๑ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

๔.๑.๑ รัฐบาลควรถือเรื่อง การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นวาระแห่งชาติ และเป็นนโยบายของชาติ เพื่อนำประเทศโดยรวมไปสู่สังคมแห่งศีลธรรม สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐

๔.๑.๒ รัฐบาลควรแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรม ทั้งในระดับชาติและระดับจังหวัด ประกอบด้วยผู้แทนของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ มีหน้าที่ในการจัดทำยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและโครงการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมแก่ บุคคลกลุ่มต่างๆ จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์การต่างๆ ในการ สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม พิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้น

๔.๑.๓ การสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นหน้าที่ของทุกคน รัฐบาลจึงควร สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในสังคมได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม โดยส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบัน การศึกษา มีความเข้มแข็ง ผนึกกำลังกันและประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ในการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม และ จริยธรรมแก่ประชาชนและเยาวชนอย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก

๔.๑.๔ รัฐบาลควรสร้างรากฐานที่มั่นคงของสังคม รากฐานที่สำคัญ คือ จิตใจที่ยึดมั่น ในความซื่อสัตย์สุจริต ตามพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ว่า “รากฐานที่สำคัญคือรากฐาน ทางจิตใจ อันได้แก่ ความหนักแน่นในความสุจริต” โดยกำหนดเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรม เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สำคัญของชาติ เพื่อให้มีการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม แก่บุคคลทุกกลุ่มอย่างเป็นระบบ และเป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องจนถึงระดับจิตสำนึก เกิดเป็นลักษณะนิสัย

๔.๑.๕ รัฐบาลควรส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์โดยดำเนินการเป็นกระบวนการอย่าง จริงจังและต่อเนื่อง ค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้แก่ค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ ของคณะกรรมการวัฒนธรรม แห่งชาติซึ่งได้แก่ (๑) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ (๒) การประหยัดและอดออม (๓) การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย (๔) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา (๕) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และค่านิยมสร้างสรรค์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้แก่ (๑) การยืนหยัด ในสิ่งที่ถูกต้อง (๒) ซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ (๓) โปร่งใสตรวจสอบได้ (๔) ไม่เลือกปฏิบัติ (๕) มุ่งผล สัมฤทธิ์ของงาน

๔.๑.๖ รัฐบาลควรส่งเสริมยกย่องบุคคล หน่วยงาน สถานศึกษา ที่ปฏิบัติตามคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้เป็นตัวอย่างและแบบฉบับที่ดี คนดีที่ปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติตามคุณธรรมและจริยธรรม ควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและได้รับการคุ้มครองไม่ให้ถูกกลั่นแกล้ง

๔.๒ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

รัฐบาลควรดำเนินการอย่างจริงจัง จริงจัง และต่อเนื่อง ในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ โดยถือเป็นวาระแห่งชาติและเป็นนโยบายที่สำคัญของประเทศ น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการบริหารประเทศ การพัฒนาประเทศ และในการดำเนินชีวิต

หลักการที่สำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ทางสายกลาง ซึ่งประกอบด้วย (๑) การพอประมาณ (๒) มีเหตุผล (๓) มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยมีเงื่อนไข ๒ ประการ คือ เงื่อนไขความรู้ (รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง) และเงื่อนไขคุณธรรม (ซื่อสัตย์สุจริต ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน)

รัฐบาลควรแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงระดับชาติ เพื่อกำหนด ยุทธศาสตร์ แผนงานและโครงการการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง รมรงค์ให้เกิดความคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนำหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้อย่างเหมาะสมถูกต้อง จัดทำดัชนีชี้วัดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานและการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ มีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานและการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ

๔.๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของศาสนา

รัฐบาลควรให้ความสำคัญและให้การส่งเสริมสนับสนุนการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนของศาสนา เพื่อสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม แก่บุคคลกลุ่มต่างๆ มีรูปแบบและวิธีการเผยแพร่ อย่างเหมาะสมที่สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชนและเยาวชน

หลักธรรมของศาสนาที่ควรเผยแพร่ มีอาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนอดกลั้น ความกตัญญูกตเวที ความเสียสละ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน

รัฐบาลควรส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความร่วมมือระหว่างศาสนิกชนของศาสนาต่างๆ เพื่อนำพลังของศาสนาในการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อสร้างสังคมแห่งศีลธรรม สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน

๔.๔ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเผยแพร่พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการเผยแพร่พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานในโอกาสต่างๆ ให้แพร่หลาย ในทุกรูปแบบเพื่อให้บุคคลทุกกลุ่มน้อมเกล้าฯ รับไป ประพฤติปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดความเจริญมั่นคงแก่ตนเอง สังคม และประเทศ

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานในโอกาสต่างๆ ตลอดระยะเวลาที่ทรงครองสิริราชสมบัติ ๖๐ ปี ล้วนทรงคุณค่าและเป็นประโยชน์ เป็นประจักษ์ประทีปที่ให้แสงสว่าง ขจัดความมืดที่จะช่วยในการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติ ให้เจริญมั่นคงอย่างยั่งยืน ที่จะช่วยป้องกันแก้ไขปัญหาสังคมที่เพิ่มมากขึ้นและรุนแรงยิ่งขึ้น ที่จะช่วยให้สังคมที่มีความขัดแย้ง มีความสงบร่มเย็น มีสันติสุข ที่จะช่วยให้บังเกิดความสามัคคีปรองดองระหว่างคนในชาติซึ่งนับถือศาสนาและมีความคิดที่แตกต่างกัน และส่งเสริมความมั่นคงของชาติ รักษาอิสรภาพและความเป็นไทยของเราให้ดำรงมั่นคงยืนยาวตลอดไป

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสที่ควรเผยแพร่ให้แพร่หลาย เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมมีหลายองค์ อาทิ คุณธรรม ๔ ประการที่พระราชทานในวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ และวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ การมีศรัทธาและปัญญาที่ถูกต้อง การส่งเสริมคนดีให้ปกครองบ้านเมืองการทำงานให้สัมฤทธิ์ผล

๔.๕ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา

รัฐบาลควรให้มีการปฏิรูปการศึกษาอีกครั้งหนึ่งเพราะ พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งถือเป็นการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญยังมีปัญหาในการปฏิบัติไม่สามารถทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุผลสำเร็จ จึงควรให้มีการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยให้ทุกภาคส่วนของสังคมที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ควรใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือทางการเมือง ควรใช้การศึกษาให้เป็นเครื่องมือและปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาคน สังคมและประเทศชาติ

ควรเปลี่ยนปรัชญาการศึกษาที่มีอยู่เดิมไปสู่หลัก “คุณธรรมนำความรู้ ส่งเสริมความดี สร้างสังคมคุณธรรม” ตามแผนพัฒนาสังคมฯ ฉบับที่ ๑๐ เพราะปัญหาสังคมที่ร้ายแรงที่สุดในปัจจุบัน คือ ปัญหาด้านคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาและวิกฤตการณ์ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกภาคส่วนของสังคมจะต้องผนึกกำลังอย่างจริงจัง จริงใจและต่อเนื่อง ในการส่งเสริมศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม เพื่อป้องกันมิให้โลกาภิวัตน์นำไปสู่โลกาวินาศ ตามคำกล่าวของท่านพุทธทาสภิกขุว่า “ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา โลกา จะวินาศ”

การปฏิรูปการศึกษาที่จะบรรลุผลสำเร็จต้องดำเนินการให้ครบทั้ง ๔ ด้าน ทั้งพุทธศึกษา จริยศึกษา ทัศนศึกษา และพลศึกษา โดยเฉพาะในด้านจริยศึกษา ศาสนา และสถาบันศาสนามีบทบาทที่สำคัญยิ่ง จะต้องเน้นการพัฒนาคนในด้านจริยธรรมให้เด็กและเยาวชนมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา มีความรู้ ความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับศาสนาที่ตนนับถือ นำหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือไปประพฤติปฏิบัติ

รัฐบาลควรพัฒนาเยาวชนให้มีความฉลาดใน ๔ ด้าน ดังนี้

(๑) ความฉลาดทางปัญญา (Intelligence Quotient หรือ IQ)

- (๒) ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient หรือ EQ)
- (๓) ความฉลาดทางศีลธรรม (Moral Quotient หรือ MQ)
- (๔) ความฉลาดในการชนะอุปสรรค (Adversity Quotient หรือ AQ)

ควรมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาความฉลาดของเยาวชนไทยทั้ง ๔ ด้าน ในระดับต่างๆไว้ เพื่อให้การพัฒนาเยาวชนไทยมีความฉลาดแต่ละด้านไม่ต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้เยาวชนไทยมีความรอบรู้ ความฉลาด มีจิตใจและอารมณ์ที่มั่นคงไม่เครียดและวิตกกังวล มีจิตสำนึกด้านคุณธรรม และจริยธรรมมีความเมตตากรุณาเอื้ออาทร เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในชีวิตและการทำงานได้อย่างถูกต้อง

๔.๖ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับมาตรฐานทางจริยธรรม

รัฐบาลควรส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการจัดทำมาตรฐานทางจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ สำหรับบุคคลกลุ่มต่างๆ อาทิ นักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ บุคคลที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น

รัฐบาลควรกำหนดวิธีการและมาตรการที่จะให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือจรรยาบรรณตามที่กำหนด โดยให้มีการควบคุมทางสังคมหรือการลงโทษทางสังคมแก่ผู้ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ ให้กำลังใจและรางวัลแก่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมหรือจรรยาบรรณ

บุคคลที่เป็นผู้นำของประเทศ เช่น นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะต้องมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่สูงกว่าบุคคลธรรมดา เพราะบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลสาธารณะที่ต้องรับผิดชอบในการบริหารประเทศในการพัฒนาประเทศ เพื่อให้ประเทศมีความเจริญมั่นคงก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ประชาชนได้รับประโยชน์และความสุขอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม การขาดจิตสำนึกทางคุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลกลุ่มนี้จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศชาติ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์และความเป็นธรรม

รัฐบาลควรใช้มาตรฐานทางจริยธรรม ระบบคุณธรรมและจริยธรรมเป็นเกณฑ์พิจารณาในการ รับบุคคลเข้ารับราชการหรือทำงานในรัฐวิสาหกิจ ในการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรม ป้องกันการเลือกปฏิบัติ เห็นแก่พรรคพวก เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ที่จะปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ มีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนสังคมและประเทศชาติ

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานงบประมาณ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็น และข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๙. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ ภาคบริการ (Service Sector)

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

ระบบเศรษฐกิจภาคบริการมีบทบาทและความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยมาโดยตลอด ซึ่งนับวันจะยิ่งมีความสำคัญเพิ่มขึ้น ในปัจจุบันโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่มีความซับซ้อนมากขึ้น โดยสามารถแบ่งโครงสร้างทางเศรษฐกิจออกเป็น ๓ กลุ่มหลัก ได้ดังนี้ คือ เศรษฐกิจภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และ ภาคธุรกิจบริการ ในช่วงปี ๒๕๔๕-๒๕๔๙ พบว่าประมาณร้อยละ ๕๐ ของสัดส่วนในผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือ GDP ของประเทศไทย เป็นผลจากการประกอบธุรกิจภาคบริการ

ดังนั้นจากบทบาทความสำคัญและอัตราการขยายตัวอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้เศรษฐกิจภาคบริการได้รับความเชื่อมั่นว่าเป็น “หัวใจหลัก” ที่สำคัญต่อการพัฒนาและสนับสนุนความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย มีผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันและความได้เปรียบในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรวมถึงความอยู่รอดในระดับสากลและบนเวทีโลกต่อไปด้วย

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจภาคบริการเป็นอย่างดี จึงได้มีนโยบายในการศึกษาสภาพปัญหาของระบบเศรษฐกิจภาคบริการของประเทศไทย โดยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล สถานการณ์จริง ณ ปัจจุบัน รวมทั้งข้อเสนอแนะ แนวคิด จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องและนำมาประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ทั้งนี้ เพื่อจะได้จัดทำเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภาคบริการ อันจะใช้เป็นแนวทางในการฟื้นฟูระบบเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศไทยได้อย่างสอดคล้องและมีประสิทธิภาพ

๖. การดำเนินงาน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ ได้ดำเนินการศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจภาคบริการของประเทศไทย โดยได้ลงพื้นที่เพื่อศึกษาดูงานสภาพจริงและประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค (ตามระบบพื้นที่) เพื่อรับฟังความเห็น แนวคิด และรับทราบสภาพปัญหาที่แท้จริงของภาคบริการ รวมทั้งการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ดังนี้

๑) การศึกษาดูงานและประชุมหารือกับผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านเศรษฐกิจภาคบริการ จำนวน ๓ ครั้ง คือ

๑.๑ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว” ณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๘

๑.๒ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์ ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่างๆ” ณ สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (องค์การมหาชน) (SIPA) ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๘

๑.๓ เรื่อง “แนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์” ณ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ในวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๘

๒) การศึกษาดูงานและประชุมหารือเรื่อง “สภาพเศรษฐกิจภาคบริการ และภาวะการท่องเที่ยว” กับหน่วยงานเกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน ๒ ครั้ง คือ

๒.๑ ณ เกาะสมุย จ. สุราษฎร์ธานี ในวันที่ ๒๔-๒๕ มีนาคม ๒๕๔๙

๒.๒ ณ จังหวัดนครพนม และจังหวัดมุกดาหาร ในวันที่ ๒๓-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๔๙

๓) สัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ (Service Sector)” จำนวน ๓ ครั้ง คือ

๓.๑ ณ โรงแรม รอยัล ภูเก็ต ซิตี้ จ.ภูเก็ต ในวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๙

๓.๒ ณ โรงแรม โลตัส ปางสวนแก้ว จ.เชียงใหม่ ในวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๕๙

๓.๓ ณ โรงแรม คิง ปาร์ค อเวนิว กรุงเทพฯ ในวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

ทั้งนี้ได้นำความรู้และความคิดเห็นที่ได้มาประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ พร้อมทั้งสรุปจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภาคบริการอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อนำเสนอต่อสภาที่ปรึกษา และนำเสนอต่อรัฐบาลต่อไป

๓. ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาเศรษฐกิจภาคบริการในภาพรวม

จากการศึกษาสำรวจ รวบรวม ข้อมูลด้านเศรษฐกิจภาคบริการ และการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กร/หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภาคประชาชน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาและข้อเท็จจริงที่มีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการในหลายด้าน โดยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญในภาพรวม ของแต่ละด้านได้พอสังเขป ดังนี้

๓.๑ ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาบริการด้านการท่องเที่ยว

๑) การอำนวยความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวของชาวต่างชาติโดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน มีขั้นตอนการติดต่อดำเนินการกับหน่วยงานราชการหลายขั้นตอนและยุ่งยาก

๒) การขาดการบูรณาการของกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่ ระดับการบริหาร และระดับนโยบายของการท่องเที่ยวทั้งระบบ

๓) การทำงานเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านท่องเที่ยว โดยเฉพาะมุมมองด้านตลาดของผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่สอดคล้องและสนับสนุนส่งเสริมซึ่งกันและกัน

๔) การรวบรวมและการเปิดเผยข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในระดับพื้นที่ ระดับผู้ประกอบการรายย่อยยังมีไม่เพียงพอ และมีการปิดข้อมูลเพื่อป้องกันคู่แข่งชั้นทางธุรกิจ

๕) ระบบการขนส่งมวลชน และสิ่งอำนวยความสะดวกในด้านการท่องเที่ยวยังไม่เพียงพอ และคุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน

๖) การขาดทักษะทางภาษาต่างประเทศของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

๓) ความเสื่อมถอยของชนบรรมนิยม ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งกำลังถูกทำลายจนไม่มีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และไม่มีจุดเด่นในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ เนื่องจากการตั้งเป้าหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เน้นปริมาณของนักท่องเที่ยวมากกว่าคุณภาพของนักท่องเที่ยว

๔) นโยบายต่างๆ ที่ภาครัฐบาลนำมาใช้ปฏิบัติ ยังขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ และปฏิบัติให้เป็นไปตามแผนงานในระยะยาว เนื่องจากยังขาดบุคลากรหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจัง เช่น นโยบายด้านการจัดการและฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

๕) สินค้าการบริการ ยังไม่มีคุณภาพและมาตรฐาน และขาดเอกลักษณ์เฉพาะของแต่ละพื้นที่ให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับ

๑๐) ขาดนวัตกรรมที่เสริมสร้างองค์ความรู้ใหม่

๓.๒ ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาบริการด้านการค้า - การลงทุน

๑) ความล่าช้าของการดำเนินงาน ทั้งการติดต่อประสานงาน การเจรจาและการตกลงทำสัญญาทางการค้า-การลงทุนร่วมกันในภูมิภาคเอเชีย

๒) ผู้ประกอบการของไทยเป็นผู้ประกอบการขนาดกลางและย่อมเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีผลต่อความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

๓) ระบบขนส่งมวลชน และโลจิสติกส์ทั้งระบบยังไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้ต้นทุนสูง

๔) บุคลากรมีปัญหาด้านการสื่อสาร และทักษะด้านภาษาต่างประเทศของคู่ค้า

๓.๓ ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาบริการด้านการสื่อสารและโทรคมนาคม

๑) บุคลากรมีปัญหาด้านการสื่อสาร ทักษะด้านภาษาอังกฤษ

๒) บุคลากรมีความรู้ความสามารถ เข้ามากระจุกตัวในเมืองใหญ่ (กทม.)

๓) กฎหมายด้านการสื่อสารและโทรคมนาคมยังไม่ทันสมัย และเอื้ออำนวยต่อการพัฒนา

๔) มีการโฆษณาด้วยระบบสื่อสารและโทรคมนาคมที่เกินจริง หลอกลวงผู้บริโภค และรัฐยังไม่สามารถควบคุมคุณภาพของการให้บริการได้

๓.๔ ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาบริการด้านการก่อสร้าง - อสังหาริมทรัพย์

๑) เรื่องความล่าช้าของการออกเอกสารสิทธิ์ และระเบียบที่ซับซ้อน ยุ่งยากหลายขั้นตอน

๒) ปัญหาการออมมีน้อย ในขณะที่ดอกเบี้ยเงินกู้สูง ทำให้ความสามารถในการลงทุนลดลง

๓) รัฐอาศัยความได้เปรียบแทรกแซงการดำเนินการของผู้ประกอบการธุรกิจ อาทิ บ้านเอื้ออาทร

เป็นต้น

๔) กฎหมายที่เกี่ยวข้องถูกมองว่ามีช่องว่างที่เอื้อให้กับเจ้าหนี้มากกว่าช่วยเหลือลูกหนี้

๕) ขาดการบูรณาการด้านระบบผังเมืองที่เหมาะสมสอดคล้องกับแต่ละพื้นที่ ทำให้การพัฒนาบริการด้านอสังหาริมทรัพย์ไม่สามารถเป็นไปได้จริงในทางปฏิบัติ

๖) ไม่มีหน่วยงานกลางที่ตรวจสอบควบคุม ดูแล กำกับ เกี่ยวกับมาตรฐานของตัวสินค้าอสังหาริมทรัพย์อย่างเป็นรูปธรรม ขึ้นอยู่กับจริยธรรมของผู้ประกอบการทำให้เกิดการร้องเรียนบ่อยๆ

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาประกอบการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ทำให้ได้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภาคบริการในเชิงยุทธศาสตร์ ที่สามารถนำไปประกอบเป็นนโยบายเพื่อดำเนินการได้ ดังนี้

๔.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบเศรษฐกิจภาคบริการ ควรมีเป้าหมายในการพัฒนาในทิศทางเดียวกัน โดยตั้งวิสัยทัศน์ของการพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนตรงกัน อาทิ “การเพิ่มคุณภาพ คุณค่าเศรษฐกิจภาคบริการ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต เพิ่มความมั่งคั่ง สร้างความมั่นคงของชาติอย่างยั่งยืน”

๔.๒ ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจภาคบริการในภาพรวม

๔.๒.๑ ทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการเน้นให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการ และความยั่งยืนมากกว่าปริมาณ โดยมีวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมตามศักยภาพที่โดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นของแต่ละพื้นที่/แต่ละจังหวัด มีการดำเนินการที่เป็นขั้นตอนอย่างมีระบบ มีการศึกษาแจกแจงข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ตรงความเป็นจริงไม่อคติเข้าข้างตนเอง และมีการเสนอแผนการดำเนินงานในแต่ละระยะแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาอย่างเป็นจริงปฏิบัติได้ (ระยะเร่งด่วน/สั้น ระยะกลาง ระยะยาว) มีกำหนดเวลาในการทำงานครบถ้วน รวมทั้งมีมาตรการในการติดตามและปรับแผนอย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๒ เร่งพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การคมนาคม/การขนส่ง ให้ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และมีระบบการบริหารจัดการที่ดี เพื่อช่วยลดต้นทุนระบบเศรษฐกิจ อำนวยความสะดวก การเข้าถึงแหล่งตัวสินค้าสร้างความสามารถในการแข่งขัน ทั้งนี้ต้องสร้างความยุติธรรม ความเท่าเทียมกัน ในการเข้าถึงระบบโลจิสติกส์ ของผู้ประกอบการทุกระดับของเศรษฐกิจภาคบริการ

๔.๒.๓ การตั้งหน่วยงานมาตรฐานการบริการในแต่ละด้านพร้อมออกกฎ ระเบียบ ให้ผู้ประกอบการทุกรายทุกด้านของภาคบริการต้องเข้ามาอยู่ภายใต้หน่วยงาน โดยรูปแบบของหน่วยงาน ต้องมีอิสระ มีความคล่องตัวสูง และต้องเป็นความร่วมมือในลักษณะไตรภาคี คือ ความร่วมมือทั้งระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน (ผู้กำกับดูแล ผู้ให้บริการ และผู้รับบริการ) เพื่อ

๔.๒.๓.๑ กำหนดมาตรฐาน และคุณภาพการบริการ โดยเฉพาะมาตรฐานขั้นต่ำที่ต้องมีในการเปิดให้บริการแต่ละด้าน พร้อมทั้งสร้างระบบการกำกับดูแล การส่งเสริมและการพัฒนา

๔.๒.๓.๒ สร้างมาตรการในการลงโทษกรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม และมอบรางวัล/ประกาศชมเชย กรณีปฏิบัติได้ตามมาตรฐาน ซึ่งมีระบบการติดตามจัดระดับมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและเป็นธรรม

๔.๒.๓.๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้ประกอบการเฝ้าระวังดูแลซึ่งกันและกัน ไม่ให้เสื่อมเสียคุณภาพเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจ ปลุกจิตสำนึก และกระตุ้นให้ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่ และมีส่วนเกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการให้มีคุณภาพได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ โดยมีหัวใจของการบริการเป็นพื้นฐาน มีจริยธรรม คุณธรรม และความสุขในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริการ และป้องกันการหลอกลวงได้ โดยเฉพาะการสร้างกระแสค่านิยมของความรักชาติ รักษ์ท้องถิ่น และรักวิชาชีพ

๔.๒.๔ ระบบเศรษฐกิจภาคบริการ มีปัจจัยที่สำคัญ คือ บุคลากร (คน/แรงงาน) เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ และทรัพยากรที่ใช้ในการบริการ ดังนั้น รัฐควรเร่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เทคโนโลยี และทรัพยากรการบริการ ให้ตรงกับเศรษฐกิจภาคบริการในแต่ละด้าน โดยมีการศึกษาถึงสัดส่วนที่เหมาะสมของแต่ละส่วน ก่อนดำเนินนโยบายส่งเสริมการพัฒนาภาคบริการในแต่ละด้าน ทั้งนี้การพัฒนาบุคลากร จำเป็นต้องเชื่อมโยงกับการศึกษา และการทำงานในแต่ละธุรกิจบริการให้สอดคล้องกัน โดยการให้ภาคธุรกิจเข้ามาร่วมให้แนวคิด ให้ประสบการณ์ รวมทั้งมีส่วนร่วมอย่างบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา โดยเน้นทั้งหลักการศึกษและการสร้างประสบการณ์จริงในแต่ละธุรกิจ

๔.๒.๕ ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจภาคบริการเป็นระบบเสรีไร้พรมแดน รวมทั้งต้องมีการแข่งขันกับคู่แข่งภายนอกประเทศ ภาษาต่างประเทศที่เป็นประเทศคู่ค้าต่างๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส จีน ญี่ปุ่น เกาหลี ฯลฯ กำลังกลายเป็นปัญหาสำคัญของบุคลากรของไทย ดังนั้น รัฐต้องเร่งส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านภาษาของบุคลากรภาคบริการ และควรมีมาตรการและวิธีการใหม่ในการปรับระบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศตั้งแต่การศึกษาระดับพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจสร้างความร่วมมือกับสถาบันสอนภาษาที่เป็นที่นิยมในปัจจุบัน ซึ่งมีการพัฒนาเทคนิคการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการพัฒนาหลักสูตร หรืออาจผลักดันสถาบันสอนภาษาเข้าสู่ระบบหลักสูตรการเรียนการสอน และใช้มหาวิทยาลัยแต่ละท้องถิ่นเป็นหลักในการพัฒนา

๔.๒.๖ เร่งดำเนินการสร้างและใช้ฐานข้อมูลเศรษฐกิจภาคบริการทุกด้านให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง มีการปรับปรุงให้ทันสมัยเป็นปัจจุบันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบอย่างทั่วถึง เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจ ทั้งผู้ประกอบการ ผู้ให้บริการ และผู้ใช้บริการ

๔.๒.๗ เร่งดำเนินการตกลงความร่วมมือการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านเศรษฐกิจภาคบริการที่สำคัญกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งแนวทางการพัฒนา การตลาด การประชาสัมพันธ์ การอำนวยความสะดวกในเรื่องกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้านของการบริการให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน โดยร่วมดำเนินการเป็นกลุ่มภูมิภาค เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองทางการแข่งขันเป็นกลุ่มเครือข่ายของภูมิภาค ทั้งนี้ ต้องอยู่ภายใต้การศึกษาข้อมูล ข้อดี-ข้อเสีย ของการดำเนินนโยบายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจภาคบริการ ทุกด้านอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน/นักธุรกิจผู้ประกอบการ และภาคประชาสังคม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้-ส่วนเสียรับทราบข้อมูลที่แท้จริง และร่วมตัดสินใจอนาคตของประเทศ ก่อนดำเนินการทำสัญญาความร่วมมือใดๆ

๔.๒.๘ สร้างมาตรการกำกับดูแลในพื้นที่/ท้องถิ่น เพื่อรักษาผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจภาคบริการที่มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและระบบโครงสร้างพื้นฐานของประเทศเป็นวัตถุดิบให้เกิดกับพื้นที่/ท้องถิ่น และประเทศเพิ่มมากขึ้น พร้อมประกาศยกย่องให้รางวัลสถานประกอบการที่ดูแลสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งมีการแสดงเป้าหมายการเก็บภาษีท้องถิ่นเกี่ยวกับการชดเชยค่าทดแทนความสูญเสียด้านสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการถ่วงทั้งกระบวนการจัดเก็บ และกระบวนการใช้เงิน ทั้งนี้ เพื่อการปกป้อง การอนุรักษ์ การฟื้นฟูในแต่ละรายการอย่างโปร่งใสพร้อมให้มีการตรวจสอบทุกเวลา

๔.๒.๙ มีมาตรการสงวนสิทธิธุรกิจภาคบริการบางประเภทให้ดำเนินการได้เฉพาะคนไทย และเข้มงวดกับการใช้มาตรการดังกล่าว อาทิ มัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้านต่างๆ รวมทั้ง ระบบขนส่งภายในประเทศ เป็นต้น

๔.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ : กรณีด้านการท่องเที่ยว

๔.๓.๑ เร่งดำเนินการจัดทำฐานข้อมูลโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยพิจารณาองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

๔.๓.๑.๑ องค์ประกอบของตัวสินค้า อาทิ ประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยว สภาพปัจจุบันของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวหรือระดับคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว เอกลักษณ์เฉพาะและความโดดเด่นของตัวสินค้า ฯลฯ

๔.๓.๑.๒ องค์ประกอบของงานด้านการบริการ อาทิ มาตรฐานของบุคลากร มาตรฐานระบบการบริหารจัดการองค์รวม ความรวดเร็ว ความทันสมัย ความเต็มใจบริการ ฯลฯ

๔.๓.๑.๓ องค์ประกอบด้านการตลาด/การขาย อาทิ กลุ่มลูกค้าที่แท้จริงในแต่ละประเภทของการท่องเที่ยวและการเข้าถึงข้อมูลนั้นๆ การสนับสนุนด้านงบประมาณ ฯลฯ

๔.๓.๒ เร่งดำเนินการพัฒนาโครงสร้างระบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตามองค์ประกอบสำคัญแต่ละประเด็น ดังนี้

๔.๓.๒.๑ องค์ประกอบของตัวสินค้า ได้แก่

๑) จัดระดับมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว (จำนวนดาว) แต่ละประเภท แต่ละพื้นที่ โดยกำหนดเกณฑ์กลาง อาทิ ระดับความสวยงาม/ความบริสุทธิ์ของแหล่งท่องเที่ยว ความเสื่อมโทรม มูลค่าเพิ่มด้านอื่นๆ ที่ส่งเสริมกัน ความสะดวกด้านต่างๆ การบำรุงรักษา ฯลฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

๒) ให้แต่ละพื้นที่/แต่ละจังหวัด ตั้งเป้าหมายการพัฒนาเลื่อนระดับของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภท และช่วงเวลาที่จะสามารถดำเนินการได้ สำเร็จอย่างแท้จริง โดยเน้นส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นประเพณีวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวที่ดำเนินการโดยชุมชน ท้องถิ่น พร้อมทั้ง ลด ละ เลิก การบริการท่องเที่ยวที่ส่งผลกระทบต่อภาพพจน์ของชาติ เช่น สถานเริงรมย์ต่างๆ รวมทั้งให้ท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบของท้องถิ่น ทั้งนี้ ไม่ได้หมายความว่าทุกจังหวัดต้องมีระดับ ๕ ดาวหมด หากเป็นระดับ ๓ ดาวก็ขอให้คุณภาพเต็มก็เพียงพอแล้ว ซึ่งจะสามารถสร้างทางเลือกและความหลากหลาย ให้ผู้บริโภคแต่ละระดับได้

๓) ตั้งองค์กร/หน่วยงานกลางที่จะประกาศจัดระดับที่เป็นเอกภาพ เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในระดับประเทศและระหว่างประเทศ รวมทั้งกำหนดกรอบของช่วงระยะเวลา ทบทวนการจัดระดับ/ปรับระดับ โดยให้เผยแพร่ต่อสาธารณะทุกระดับของสังคมทุกช่องทาง

๔) สนับสนุนการเชื่อมโยงโครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวทั้งระดับภายในประเทศ และระดับระหว่างประเทศ ในลักษณะแพ็คเกจการท่องเที่ยว

๔.๓.๒.๒ องค์ประกอบของงานด้านการบริการ

๑) มาตรฐานคุณภาพของบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีจำนวนที่เพียงพอกับความต้องการ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและผู้ประกอบการในการจัดหลักสูตร การเรียนการสอนเพื่อเชื่อมโยงการศึกษา และการทำงานในแต่ละธุรกิจบริการให้สอดคล้องกัน โดยใช้สถานศึกษาแต่ละภาค/พื้นที่เป็นกลไกในการดำเนินงาน

๒) มีตัวชี้วัดมาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว อาทิ โรงแรม ร้านอาหาร ระบบขนส่ง/การเดินทางคมนาคม มัคคุเทศก์ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอำนวยความสะดวกการไม่เอาเปรียบหลอกลวงนักท่องเที่ยว ฯลฯ

๓) ความเป็นเอกภาพในการร่วมพัฒนาการบริหารจัดการของทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการในแต่ละด้านของการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๔.๓.๒.๓ องค์ประกอบด้านการตลาด/การขาย

๑) จัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการตลาดให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการพัฒนาตามโครงสร้างอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยปราศจากอิทธิพล และการแทรกแซงทางการเมืองทุกระดับ

๒) ตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ต่อต้านภาพพจน์เชิงลบ ชี้แจงข้อเท็จจริงอย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และต้องรวดเร็วกว่าหรือทันต่อการนำเสนอข่าวของต่างชาติ

๔.๓.๓ การบริหารจัดการเพื่อพัฒนาโครงสร้างระบบอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในประเด็นองค์ประกอบสำคัญทั้ง ๓ องค์ประกอบ ควรมืองค์กรที่เป็นองค์กรเชิงประสานงานที่สามารถทำให้องค์ประกอบโครงสร้างอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำงานประสานกันได้อย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งควรเป็นหน้าที่หลักของสำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ทั้งนี้ มีข้อสังเกตเพิ่มเติมว่า สำนักงานพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยว ซึ่งปัจจุบันสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ควรมาสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

๔.๓.๔ มาตรการระยะเร่งด่วน ที่จำเป็นต้องดำเนินการ ดังนี้

๔.๓.๔.๑ ให้ผู้บริหารระดับจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด) แต่ละจังหวัดเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวระดับจังหวัดอย่างเข้มข้นไปก่อนโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น ทั้งการดำเนินการในข้อ ๔.๓.๑ และข้อ ๔.๓.๒

๔.๓.๔.๒ ให้ตั้งศูนย์ฝึกอบรมวิทยากรเครือข่าย ที่จะเข้าไปปฏิบัติงานต่อเนื่องเชื่อมโยงเป็นโครงข่ายใยแมงมุมให้เกิดขึ้นในระดับชุมชน

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบ ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักเข้าไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็นผลการพิจารณา และผลการดำเนินการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้เสนอความเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๑๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การดำเนินการด้านสถานะบุคคล ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

ปัจจุบันประเทศไทยมีกลุ่มคนที่มีปัญหาเกี่ยวกับด้านสถานะและสิทธิอาศัยหลายกลุ่มซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศไทยมานาน รวมทั้งบุตรหลานที่เกิดขึ้นในภายหลัง มีจำนวนมากถึงประมาณ ๑-๒ ล้านคน* และอนาคตมีแนวโน้มที่จะเพิ่มจำนวนมากยิ่งขึ้น ปัญหาดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมาก หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดปัญหาสะสมและจะลุกลามจนเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหลายด้านในระยะยาว ดังนี้

๑. เกิดปัญหาด้านสังคม สถานภาพบุคคล และสิทธิการดำรงชีวิต
๒. เกิดปัญหาการควบคุมและการดูแลอย่างทั่วถึง
๓. เกิดความขัดแย้งกับคนไทย
๔. เกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศ

* ยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล ของสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

จากการสำรวจของโครงการให้ความช่วยเหลือด้านสิทธิและสถานภาพแก่ชนกลุ่มน้อยผู้ประสบภัยสึนามิของมูลนิธิกระจกเงา พบว่า บุคคลไร้รัฐ ไร้สัญชาติ สามารถแบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มคนไทยพลัดถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์มอแกน กลุ่มผู้ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร กลุ่มผู้สูญเสียหลักฐานทางทะเบียนราษฎร และกลุ่มคนไร้รากเหง้า โดยตัวเลขของกรมการปกครองรายงานว่ามีจำนวนผู้ที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรในประเทศไทยมีจำนวนกว่า ๒ ล้านคน เฉพาะในพื้นที่ประจวบคีรีขันธ์ ระนองและพังงามีผู้ตกหล่นจากรัฐจำนวนถึง ๑๕,๘๔๙ คน กลุ่มชนหรือชนเผ่าต่างๆ ในประเทศไทยจะมีอยู่ทุกภาคของประเทศ ซึ่งในภาคกลาง ได้แก่ คนมอญ คนลาว คนจีน ภาคเหนือ ได้แก่ อาข่า กะเหรี่ยง ลahu เมียน ม้ง ลีซู ลัวะ มาบริ (เผ่าตองเหลือง) ภาคอีสาน ได้แก่ เวียดนาม ลาวโซ่ง ลาวคำ ภาคใต้ ได้แก่ มอแกน (ชาวเล) ชาโก เป็นต้น การได้รับสัญชาติ อาจจะได้มาโดยหลักดินแดนและการเกิดแต่ข้อเท็จจริงพบว่าบางกลุ่มได้อาศัยอยู่เป็นชนถิ่นฐานดั้งเดิมแต่ยังมิได้รับรองสัญชาติ อาจจะได้มาจากการสำรวจอย่างจริงจังหรืออยู่ในพื้นที่ห่างไกล เพื่อให้เป็นไปตามหลักการที่ถูกต้องเห็นควรให้มีการรับรองสัญชาติฐานะบุคคลตามความเหมาะสมที่มีระเบียบและข้อบังคับปฏิบัติได้โดยเร่งด่วน

ทั้งนี้ การตกหล่นจากการเป็น "พลเมือง" นี้ ไม่ได้มีนัยเฉพาะ การได้เป็นคนไทย หรือไม่เป็นคนไทยเท่านั้น หากแต่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลเหล่านี้ โดยเฉพาะในด้านของสิทธิและการเข้าถึงบริการต่างๆ ของรัฐ เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา เป็นต้น ถึงแม้ว่าทางรัฐบาลไทยจะมีมติคณะรัฐมนตรีโดยมีการกำหนดสถานะให้กับกลุ่มชนทุกกลุ่มแล้ว แต่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นระบบ ดังนั้น จึงส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน การขายแรงงานตามจังหวัดต่างๆ ถูกเอารัดเอาเปรียบด้านแรงงาน รวมถึงถูกเชื่อมโยงกระบวนการค้ามนุษย์ และปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย

จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันปัญหาจากการไม่มีสถานะบุคคล เช่น ชาวมอแกน และบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง โดยเฉพาะชาวมอแกนเป็นชาวเลกลุ่มหนึ่งซึ่งเร่ร่อนอยู่บริเวณทะเลอันดามัน แต่จากเหตุการณ์แผ่นดินไหวและการเกิดคลื่นสึนามิ ส่งผลกระทบต่อการค้ารงชีวิตของชาวมอแกน ซึ่งอาศัยอยู่ในจังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา เป็นจำนวนมาก ซึ่งชาวเลในเมืองไทยอาจจะแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่มใหญ่ๆ คือ "อุรักลาโว้ย" "มอแกน" และ "มอแกน" ชาวเลมอแกนและอุรักลาโว้ยนั้นมีวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงไปมากเนื่องจากตั้งหลักแหล่งถาวรมากขึ้น ติดต่อกับคนไทยท้องถิ่นมากขึ้น เด็กๆ ได้รับการศึกษาภาคบังคับและผู้คนส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับสัญชาติไทยจึงมักเรียกชาวเลทั้งสองกลุ่มนี้ว่า "ไทยใหม่" ปัจจุบันมีอยู่ไม่ถึง ๑,๐๐๐ ครอบครัว ครอบคลุมภาคใต้ ๖ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดระนอง จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต จังหวัดกระบี่ จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล

สำหรับบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง คือ กลุ่มคนซึ่งเป็นบุคคลที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง ได้แก่ ชาวไทยภูเขา คนไทย หรือชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่นๆ เช่น พม่า จีน ลาว ไทยใหญ่ ไทยลื้อ ที่มีการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติบุคคลบนพื้นที่สูง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๓-๒๕๓๔ และจากการจัดทำทะเบียนประวัติชุมชนบนพื้นที่สูง เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ ชนกลุ่มน้อยเหล่านี้เป็นบุคคลที่ยังไม่มีสัญชาติไทย เหมือนกับคนไทยทั่วไป เพราะฉะนั้นเมื่อบุคคลเหล่านี้เดินทางเข้ามาในประเทศไทยจะต้องมีหน่วยงานของทางราชการเป็นผู้ควบคุม เช่น สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ซึ่งในสภาพความเป็นจริงการดำเนินการให้กลุ่มบุคคลหลายกลุ่มไปอาศัยอยู่ที่อื่นมีความยากลำบากและโอกาสของคนกลุ่มเหล่านี้ที่จะถูกผลักดันให้ไปอยู่ในประเทศอื่นก็น้อยมากเช่นกัน ขณะนี้กลุ่มคนดังกล่าวจำเป็นต้องมีชีวิตอยู่ในประเทศไทยเป็นเวลานาน บางกรณีนับสองสามชั่วอายุคนมีลูกและหลาน คนเหล่านี้ต้องมีปัจจัยสี่เพื่อดำรงชีวิต การควบคุมการเคลื่อนย้ายไปถิ่นอื่นก็เป็นสิ่งยากลำบากและรัฐไม่ได้พัฒนาทรัพยากรเหล่านี้ให้เป็นประโยชน์

แม้ว่ารัฐบาลไทยจะมีมติคณะรัฐมนตรีโดยมีการกำหนดสถานะให้กับกลุ่มชนทุกกลุ่มแล้วแต่สามารถแก้ไขปัญหาได้ระดับหนึ่งเท่านั้น แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการดำเนินการอย่างจริงจังและเป็นระบบ ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน การขายแรงงานตามจังหวัดต่างๆ ถูกเอารัดเอาเปรียบด้านแรงงาน รวมถึงถูกเชื่อมโยงกระบวนการค้ามนุษย์ และปัญหาสังคมอื่นๆตามมาอีกมากมาย

นอกจากนี้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูงต่อคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๔๗ คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๗ ประชุมรับทราบและเห็นด้วยเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูงของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในประเด็นต่างๆ เช่น เห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้รัฐควรกำหนดนโยบายและหาข้อยุติในการดำเนินการเกี่ยวกับการลงรายการสถานะบุคคลเป็นวาระเร่งด่วน และวางแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้ยึดถือปฏิบัติและเป็นเครื่องมือคุ้มครองการปฏิบัติงาน และในการพิจารณาสถานภาพบุคคลดังกล่าวให้ยึดถือข้อมูลการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและบัตรสำรวจชุมชนของกระทรวงมหาดไทย เป็นเกณฑ์ประกอบการพิจารณา รวมทั้งให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยการให้องค์กรภาคประชาชนหรือองค์กรอิสระได้มีส่วนร่วมในกระบวนการพิสูจน์และดำเนินการให้สัญชาติ และการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับทัศนคติ วิธีคิด วิธีการทำงานโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน กฎหมาย และมนุษยธรรมควบคู่กัน

อย่างไรก็ตาม มีมติคณะรัฐมนตรีที่สำคัญๆ เกี่ยวกับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๔๔ โดยเห็นชอบและอนุมัติตามที่สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติเสนอร่างยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะ และสิทธิของบุคคล

๒) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๔๙ ได้มีมติอนุมัติในหลักการตามที่กระทรวงมหาดไทยเสนอโครงการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตน สำหรับบุคคลที่ไม่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎร และโครงการเร่งรัดให้สถานะตามกฎหมายแก่บุคคลที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ติดต่อกันเป็นเวลานานตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล และให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการต่อไปได้

๓) มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๔๙ ได้มีมติรับทราบตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลบนพื้นที่สูงและชุมชนบนพื้นที่สูง ผู้ที่อพยพเข้ามาในประเทศไทย รวมถึงคนเข้าเมืองกลุ่มต่างๆ เช่น ผู้อพยพลี้ภัย และแรงงานต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง เป็นต้น เป็นไปอย่างมีระบบ

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานที่อยู่ระหว่างการดำเนินการในเรื่องการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคล ทั้งในรูปแบบที่เป็นลักษณะการกำหนดยุทธศาสตร์ การกำหนดโครงการเพื่อดำเนินการด้านสถานะบุคคล รวมตลอดจนการมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐ อื่นหลายหน่วยงานและการมอบหมายบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแล้ว แต่สถานการณ์จำนวนกลุ่มชาวมอแกนและบุคคลบนพื้นที่สูงไม่ได้รับสถานะบุคคลและสัญชาติไทยอีกเป็นจำนวนมาก

ดังนั้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เล็งเห็นถึงความสำคัญในการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย เพื่อกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ และยั่งยืน เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์บนพื้นฐานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดการยอมรับต่อบุคคลกลุ่มดังกล่าว โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย โดยเป็นการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งประกอบด้วยบุคคล ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มชาวมอแกน และกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรมฯ ได้มีการศึกษาดูงานและการสัมมนาในพื้นที่ต่างๆ เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงและการระดมความคิดเห็นจากบุคคลที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้ ประกอบการประมวลเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา เพื่อกำหนดเป็นนโยบายหรือมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลให้กับกลุ่มชาวมอแกน และกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูงต่อไป

๒. การดำเนินการศึกษา

๒.๑ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาวมอแกน

๒.๑.๑ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ โดยคณะทำงานสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลกรณีชาวมอแกน ดังนี้

๑) การประชุมร่วมกับนักวิจัย เจ้าหน้าที่กรมการปกครอง และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๒) การสัมมนา เรื่อง การดำเนินการด้านสถานะบุคคลของชาวมอแกน เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๓) การศึกษาดูงานที่หมู่เกาะสุรินทร์ จังหวัดพังงา และเกาะเหลา จังหวัดระนอง เมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

๒.๑.๒ สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๒ โดยคณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ได้ดำเนินการศึกษาถึงสภาพปัญหาในลักษณะการดำเนินงานที่ติดตามผลการดำเนินการจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ โดยการศึกษาดูงานในพื้นที่ที่มีกลุ่มชาวมอแกนอาศัยอยู่ รวมถึงการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลต่อคณะทำงานฯ ดังนี้

๑) คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๔๙ ได้เชิญบุคคลภายนอกมาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาวมอแกน ได้แก่

๑.๑) พ.ต.ท.พีระ วิชากรกุล คณะทำงานสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองผู้บริโภค สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑

๑.๒) ดร.นฤมล อรุโณทัย หัวหน้าโครงการนำร่องอันดามัน สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษาเกี่ยวกับวัฒนธรรม สภาพปัญหา และความเป็นอยู่ของชาวมอแกน

๒) คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล ได้ดำเนินการลงสำรวจพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของชาวมอแกน รวมถึงข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ในจังหวัดภูเก็ต จังหวัดพังงา และจังหวัดระนอง

๓) การประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด

๒.๒ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง

เป็นการประชุมสัมมนาและการลงพื้นที่เพื่อรับทราบข้อมูลทั้งในส่วนของภาคกลางและ

ภาคเหนือ การรวบรวมจากการศึกษางานวิจัยต่างๆ ของเครือข่ายเรื่องชาติพันธุ์ และการรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานต่างๆ เช่น กอ.รมน. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นต้น

๓. ประมวลสภาพปัญหาจากการศึกษาดูงานและการจัดสัมมนาของกลุ่มชาวมอแกน และกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง

๓.๑ สภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของบุคคลของชาวมอแกน สามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

๑) การอพยพมาจากมอแกนในเกาะอื่นๆ ของไทยและที่เดินทางมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐประสบปัญหาในการดำเนินการออกเอกสารการให้สัญชาติ

๒) ปัญหาด้านภาษา จากการที่มีภาษาท้องถิ่นเป็นของตนเอง และเป็นการสื่อสารกันเฉพาะในพื้นที่ จึงทำให้ประสบปัญหาทางการสื่อสารกับบุคคลภายนอกที่จะต้องใช้ภาษากลางหรือภาษาราชการ ตลอดจนการเกิดความหวาดกลัวในการเข้าร่วมกับสังคมภายนอกด้วย

๓) การขาดพยานหลักฐานและพยานวัตถุที่เกี่ยวข้องและเอกสารที่เป็นหลักฐานขาดความชัดเจนในการดำเนินการ ทำให้ต้องใช้เวลาในการตรวจสอบ

๔) การไม่รู้หนังสือ และเข้าใจภาษาไทยน้อย นอกจากนี้การที่ไม่มีภาษาเขียนไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ขาดพยานหลักฐานเอกสาร ไม่มีหนังสือรับรองโดยเฉพาะหลังเกิดเหตุการณ์สึนามิ เอกสารรับรองการเกิดของเด็กๆ ได้สูญหายไปแล้ว

๕) การไม่รู้เรื่องข้อกฎหมาย การขาดความเข้าใจในเรื่องสิทธิหน้าที่และข้อจำกัดต่างๆ จึงไม่ดำเนินการรับรองด้านสถานะบุคคลให้กับตนเอง

๖) ปัญหาค่าใช้จ่ายส่งผลกระทบต่อราชการ

๗) ความไม่เข้าใจจากหน่วยงานภาครัฐที่คิดว่าชาวมอแกนไม่ใช่ชาวมอแกน จึงไม่สนใจดำเนินการสำรวจหรือขึ้นทะเบียน ตลอดจนการไม่ได้รับการใส่ใจและผลักดันเท่าที่ควรเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

๘) ปัญหาทางการสำรวจและการตรวจสอบจากหน่วยงานของรัฐที่จะต้องใช้เวลาดำเนินการนานพอสมควร

๙) การปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่งข้าราชการทำให้การประสานงาน และการสานต่อของงานเกิดความไม่ต่อเนื่อง

๓.๒ สภาพปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง สามารถสรุปปัญหาได้ดังนี้

๑) ปัญหานโยบายและกฎหมายของรัฐในเรื่องสถานะบุคคลและสัญชาติไทย

๒) ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อำเภอในการลงรายการสัญชาติและสถานะบุคคลบนพื้นที่สูง เช่น กระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ที่มีความล่าช้าในการกำหนดสถานะบุคคล และการใช้ดุลยพินิจเจ้าหน้าที่บางคนเกรงว่าจะเกิดความผิดพลาดจึงไม่ตัดสินใจที่จะดำเนินการ ซึ่งการใช้ดุลยพินิจก็เป็นช่องทางในการหาประโยชน์ทางมิชอบของเจ้าหน้าที่ได้

๓) ปัญหาอันเกิดจากความผิดพลาดของเอกสาร เช่น สถานที่เกิด สถานที่อพยพเข้ามาปีเดียวกัน ข้อมูลขัดกับความจริงในเรื่องสถานที่เกิด ข้อมูลไม่ชัดเจน และการตกหล่นจากทะเบียนบ้านแต่ไม่มีสิทธิยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติ

๔) ความไม่แน่นอนทางด้านนโยบายของแต่ละรัฐบาล ในการดำเนินการนโยบายด้านสถานะบุคคล

๕) ขาดกลไกการดำเนินงานและการตรวจสอบที่รัดกุมในการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ ซึ่งนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชัน การละเมิดกฎหมายและการเลือกปฏิบัติ การไม่สนองนโยบายในการเร่งรัดดำเนินการดังกล่าว

๖) ระบบฐานข้อมูลไม่ได้มาตรฐาน ในการยื่นคำขอมีบัตรและไม่สามารถอ้างอิงได้

๗) เจ้าหน้าที่รัฐมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อกลุ่มชาติพันธุ์ และปฏิเสธความร่วมมือขององค์กรพัฒนาเอกชน เนื่องจากมองว่าองค์กรพัฒนาเอกชนเข้าข้างกลุ่มชาติพันธุ์ และก็ไม่เชื่อถือข้อมูลขององค์กรพัฒนาเอกชน

ดังนั้น จากสภาพปัญหาการดำเนินการด้านสถานะบุคคล ได้แก่ ชาวมอแกนและบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง ส่งผลกระทบให้เกิดปัญหาต่างๆ ดังนี้

๑. ปัญหาเรื่องสิทธิการอยู่อาศัยในประเทศไทย
๒. ปัญหาสิทธิการทำงานหรือการประกอบอาชีพ
๓. ปัญหาการถูกจำกัดสิทธิการเดินทาง
๔. ปัญหาสิทธิการเข้าถึงบริการระบบสุขภาพและการสาธารณสุข
๕. ปัญหาสิทธิในการถือครองที่ดินทำกินเพื่อประกอบอาชีพเลี้ยงชีพ
๖. ปัญหาการใช้สิทธิในการศึกษา
๗. ปัญหาการการรับรองสิทธิ
๘. ปัญหาการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน
๙. ผลกระทบอื่นๆ เช่น สิทธิทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ สิทธิการถือครองทรัพย์สิน

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มชาวมอแกน และกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง ประมวลมาจากผลการศึกษาดูงานและการจัดสัมมนาในพื้นที่ต่างๆ และผลการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของชาวมอแกนและกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง ซึ่งเสนอแนะให้ภาครัฐควรดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาภาพรวมด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย

๑. การสำรวจประชากรชนกลุ่มน้อยกลุ่มต่างๆ ในประเทศไทยทั้งหมดและขึ้นทะเบียนประวัติบุคคล บันทึกการเกิด การตาย การสมรส การโยกย้ายถิ่น เพื่อให้ทราบจำนวนประชากรในปัจจุบัน และป้องกันการอพยพเข้าเมืองของกลุ่มอื่นๆ ที่เข้ามาภายหลัง

๒. การกำหนดรูปแบบ เกี่ยวกับการพิสูจน์บุคคล การจัดทำบัตรประชาชนหรือกำหนดสถานะบุคคลให้กับชนกลุ่มน้อยต่างๆ กลุ่มในประเทศไทย เพื่อให้เป็นระบบและมาตรฐานเดียวกันทุกจังหวัดที่ได้อาศัยอยู่ในแต่ละพื้นที่

๓. ควรกำหนดนโยบายและแก้ไขการรับรองสถานะบุคคลของกลุ่มชนกลุ่มน้อยต่างๆ กลุ่มในพื้นที่ต่างๆ แต่ละจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรมและเร่งด่วน เพื่อหน่วยงานในระดับจังหวัดจะได้นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๔. ควรดำเนินการสำรวจจำนวนประชากรของชนกลุ่มน้อยต่างๆ กลุ่มในประเทศไทย ที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นฐานข้อมูลอย่างครบถ้วน เพื่อป้องกันการออกบัตรซ้ำซ้อน การรับรองสูติบัตรเด็กแรกเกิดและการรับรองผู้ที่เกิดในดินแดนประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม และปฏิบัติได้ เพื่อเป็นแนวทางในการไปปฏิบัติในท้องถิ่นอย่างเร่งด่วนต่อไป

๔.๒ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาวมอแกน

๑. ควรเร่งส่งเสริมประเพณีให้กับกลุ่มชนมอแกนอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงขีดจำกัดที่ไม่เป็นการกีดกัน หรือการดูถูกเหยียดหยาม ทำให้บุคคลทั่วไปได้เข้าใจวัฒนธรรมประเพณีอย่างถูกต้อง โดยมีผู้แทนของชาวมอแกนเข้าร่วมปรึกษาหารือร่วมกันในการฟื้นฟูประเพณี เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีงาม เผยแพร่ต่อสาธารณะต่อไป

๒. ควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่างๆ ได้แก่ ด้านสวัสดิการ ด้านครอบครัว ด้านสุขภาพ และด้านที่อยู่อาศัย เพื่อให้มีความเหมาะสมกับการครองชีพและเหมาะสมกับวิถีชีวิต

๓. ควรส่งเสริมให้กลุ่มชาวมอแกนได้รับการศึกษา โดยพิจารณาแนวทางการศึกษาแบบทางเลือก ที่สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม และอาชีพ ของกลุ่มชาวมอแกน

๔.๓ การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านสถานะบุคคลของกลุ่มบุคคลและชุมชนบนพื้นที่สูง

๑. ควรปรับเปลี่ยนจุดยืนในการวิเคราะห์ปัญหา จากเดิมที่มองว่าชนเผ่าชาติพันธุ์ เป็นเพียงผู้ที่อพยพเข้ามาสร้างปัญหาตัดไม้ทำลายป่า ค้ายาเสพติด และเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ด้วยการเริ่มต้นจากการมองว่าชนเผ่าและชาติพันธุ์เป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของสังคมไทย การค้นหาศักยภาพด้านบวกของชนเผ่าและพยายามจัดปรับนโยบายและกฎหมายให้สอดคล้องกับปัญหาและเปิดพื้นที่ให้คนเหล่านั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขปัญหานั้นในฐานะผู้เป็นเจ้าของปัญหา เคารพในสิทธิเสรีภาพอย่างเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติ

๒. การปรับเปลี่ยนมุมมองกรอบคิดในการวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการดำเนินงานในเรื่องการแก้ไขปัญหานั้นบนพื้นที่สูงเสียใหม่ เช่น ควรคำนึงถึงสิทธิศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยตามหลักดินแดน การประกอบอาชีพ การเดินทาง การศึกษา การรักษาสภาพ และ การเข้าถึงบริการต่าง ๆ ของรัฐ มากกว่าการให้สถานะบุคคลแล้วไม่มีสิทธิ

๓. การลงรายการสัญชาติและสถานะบุคคล

๓.๑ ให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและคำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ระเบียบการลงรายการสัญชาติและสถานะบุคคลให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงและปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น และเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ รวมทั้งกฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ลงนามผูกพันไว้กับสหประชาชาติ

๓.๒ ควรมีการจัดตั้งกลไกร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนในการดำเนินงานติดตาม เร่งรัดการดำเนินการลงรายการสถานะบุคคล โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ในการเข้าถึงข้อมูลและการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่

๔. ให้ดำเนินการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลบนพื้นที่สูง ในโครงการนำร่องเพื่อเป็นแม่แบบในการแก้ไขปัญห โดยเลือกจังหวัดละอย่างน้อย ๑ อำเภอ

๕. ให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลบนพื้นที่สูง โดยต้องมีส่วนร่วมของตัวแทนภาคประชาชนในสัดส่วนที่ทัดเทียมกันทุกระดับ เช่น คณะกรรมการระดับชาติ, คณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อเป็นกลไกการทำงานที่สอดคล้องกับความเป็นจริง

๖. ให้มีประชาคมระดับตำบล ประชาคมระดับอำเภอ ในการพิจารณากลับกรอง ในการลงรายการสถานะบุคคล

๗. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมกับฝ่ายปกครองท้องถิ่นดำเนินการสำรวจสถานะบุคคลในเขตพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

๘. ระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานราชการไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน ในการแก้ไขปัญหา ดังนั้น ขอให้ดำเนินการให้ระบบฐานข้อมูลเกิดความชัดเจนเพื่อเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา ที่ต่อเนื่องและถูกต้อง เช่น

๘.๑ ให้ดำเนินการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติและเอกสารแสดงตนสำหรับบุคคล ที่ไม่มีชื่ออยู่ในระบบทะเบียนราษฎร

๘.๒ ควรมีการปรับปรุงระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชนเผ่าให้เป็นมาตรฐานเป็นระบบ เดียวกัน ระบบข้อมูลมีการปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับสถิติคนไร้สัญชาติ การอพยพย้ายถิ่น ระบบการเชื่อมข้อมูล และการสืบค้นที่รวดเร็วนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๘.๓ ดำเนินการเป็นวาระเร่งด่วนในการให้สถานะบุคคลตามกฎหมายกับบุคคล ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยติดต่อกันเป็นเวลานาน ตามยุทธศาสตร์การจัดการปัญหาสถานะและ สิทธิของบุคคลของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) และการกำหนดแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจนเพื่อให้ เจ้าหน้าที่ได้ยึดถือในการปฏิบัติงาน และเป็นเครื่องมือคุ้มครองการทำงานต่อไป

๙. กรณีแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาชุมชนสิ่งแวดล้อมและควบคุมพืชเสพติดบนพื้นที่สูง และสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ให้รัฐปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ ในมาตราที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด และให้มี “แผนแม่บทเพื่อการพัฒนาบนพื้นที่สูง” โดยการมีส่วนร่วมของชนเผ่าอย่างแท้จริง

๑๐. กรณีเด็กไร้สัญชาติ

๑๐.๑ ควรมีมาตรการเร่งด่วนที่จะดำเนินการให้เด็กที่เกิดในราชอาณาจักรไทยได้รับ สัญชาติไทยตามหลักดินแดน โดยต้องยกเลิกมาตรา ๗ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ ทั้งนี้ เนื่องจากขัดต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ของเด็กที่เกิดในประเทศไทย และขัด ต่อกติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิของพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ และอนุสัญญาว่าด้วย สิทธิเด็ก ค.ศ. ๑๙๘๙

๑๐.๒ ควรเร่งรัดดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พ.ร.บ. คุ้มครองสิทธิเด็ก และมาตรการคุ้มครองและปกป้องสิทธิต่าง ๆ ให้ครอบคลุมถึงเด็กที่ยังไม่มีสถานะบุคคลให้เป็นผู้มีสัญชาติ ไทยด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓ ที่รับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนทุกคนที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย

๑๑. ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานและการเข้าถึงบริการของรัฐ ในเรื่องสิทธิการอาศัยอยู่ในประเทศไทย สิทธิการทำงานและการประกอบอาชีพ สิทธิการเดินทาง สิทธิ การเข้าถึงการบริการระบบสุขภาพ สิทธิในการถือครองที่ดินทำกิน สิทธิในการศึกษา สิทธิในการก่อตั้ง ครอบครัว ฯลฯ

๑๒. ควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องสถานะบุคคล อย่างจริงจัง ตลอดจนการแบ่งแยกเจ้าหน้าที่ให้เข้ามาดูแลรับผิดชอบเรื่องสถานะบุคคลโดยตรง

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และ ผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นของ สภาที่ปรึกษาฯ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางเว็บไซต์ของสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ

๑๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

หลักการจัดการป่าชุมชน

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๑๗๐ เข้าชื่อกันจำนวน ๕๒,๙๖๘ คน เสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... ต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๓ และสภาผู้แทนราษฎรพิจารณารับหลักการร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ พร้อมกับร่างพระราชบัญญัติของรัฐบาลและของพรรคการเมือง เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๓ ต่อมาในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๔ สภาผู้แทนราษฎรได้ให้ความเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวด้วยคะแนนเสียงจำนวน ๓๔๑ เสียง และงดออกเสียง ๒ เสียง โดยมีหลักการสำคัญให้ชุมชนมีสิทธิจัดการป่าชุมชนได้ในทุกพื้นที่ ทั้งป่าสงวนแห่งชาติและเขตอนุรักษ์ แต่วุฒิสภากลับมีมติ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๕ ให้แก้ไขหลักการสำคัญของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน คือ **“มิให้ชุมชนจัดตั้งป่าชุมชนในพื้นที่อนุรักษ์”**

จนกระทั่งในวันที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๗ สภาผู้แทนราษฎรมีมติยืนยันความเห็นเดิม ดังนั้นจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการร่วมกันทั้ง ๒ สภาเพื่อหาข้อยุติ ซึ่งผลการพิจารณาเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๘ มีมติ **“ให้มีการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์พิเศษ ไม่ให้ชุมชนท้องถิ่นมีสิทธิเสนอขอจัดตั้งป่าชุมชน โดยรัฐกันออกก่อนภายในเวลา ๒ ปีก่อนเริ่มให้ชุมชนขอจัดตั้งป่าชุมชนได้”**

๑.๒ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๑ ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ในเดือนสิงหาคม ๒๕๔๕ ๒ ประเด็น คือ

๑) รัฐบาลควรแก้ไขร่างกฎหมายป่าชุมชนที่ผ่านการพิจารณาของวุฒิสภา ให้รับรองสิทธิชุมชนท้องถิ่นที่อยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์เวลานี้ให้จัดการป่าชุมชนได้ และให้มีกระบวนการสนับสนุนตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสม เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ และวัตถุประสงค์ของร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน

๒) รัฐบาลควรปรับเปลี่ยนนโยบายและกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการป่าอนุรักษ์โดยรวมทั้งหมด คือ จะต้องมีการแก้ไขให้ประชาชน ในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการจัดการป่าร่วมกับการปฏิรูปกรมป่าไม้ซึ่งเป็นกลไกหลักในการปฏิบัติตามกฎหมาย การปฏิรูปที่ดินให้เกิดการกระจายการถือครองที่ดินอย่างเป็นธรรม เพื่อลดแรงกดดันที่มีต่อป่าจากการสูญเสียที่ดินของเกษตรกร เป็นต้น

๑.๓ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๕๐ - ๒๕๕๔) ที่ประกาศใช้ ณ วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๔๙ ซึ่งตามกรอบแนวทางการปรับปรุงและพัฒนากฎหมายในแผนพัฒนาฯ ฉบับนี้ได้กำหนดให้เร่งผลักดันให้มีการประกาศใช้ พระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... เพื่อเป็นการคุ้มครอง ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน

๑.๔ คณะทำงานวิทยาศาสตร์ฯ ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องร่างพระราชบัญญัติ ป่าชุมชน พ.ศ. .... ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อชาวบ้านให้ได้รับความเดือดร้อนเป็นจำนวนมากโดยเฉพาะชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตอยู่กับป่า รวมทั้งเพื่อเป็นการเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อเนื่องจากสภาที่ปรึกษาฯ ชุดที่ ๑ จึงได้จัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนทั้งตัวแทนจากภาคประชาชน ภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ โดยการจัดสัมมนา เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นและปรึกษาหารือกับผู้แทนของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๙ ซึ่งผลสรุปจากการระดมความคิดเห็นดังกล่าว พบว่าเห็นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้รัฐพิจารณาออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... ให้สอดคล้องกับหลักการสำคัญๆ ประกอบด้วย แนวคิดพื้นฐาน หลักการและสาระสำคัญ ดังนี้

๖ แนวคิดพื้นฐาน

เนื่องจากชุมชนได้มีการจัดการทรัพยากรป่าไม้ในรูปแบบป่าชุมชนมาเป็นเวลาช้านาน โดยใช้จารีตประเพณีและกฎระเบียบของชุมชนในการจัดการป่าชุมชนทั้งในด้านการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชน แต่กฎหมายและเจ้าหน้าที่ของรัฐรวมถึงประชาชนทั่วไปไม่ยอมรับการดำรงอยู่ของป่าชุมชนดังกล่าว จึงมักจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและชุมชนในการจัดการป่าอยู่เนืองๆ ดังนั้นรัฐมีความจำเป็นต้องรับรองสิทธิให้ชุมชนท้องถิ่นที่มีชีวิตสัมพันธ์กับป่าได้มีส่วนร่วมกับรัฐในการใช้ ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายเพื่อการอนุรักษ์ การจัดการ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าอย่างสมดุลและยั่งยืน รวมทั้งเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น

๓ หลักการและสาระสำคัญของหลักการจัดการป่าชุมชน

ประเด็นที่หนึ่ง เจตนารมณ์ของป่าชุมชน

ป่าชุมชนไม่ใช่เป็นป่าของชุมชนใดชุมชนหนึ่ง แต่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งใช้เพื่อสาธารณประโยชน์และสงวนไว้เพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชน และมีเจตนารมณ์ที่สำคัญ คือ

๑.) เพื่อการอนุรักษ์และการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ สภาวะแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ

๒.) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประเพณีให้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา การควบคุมดูแล และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืนที่อยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรม

๓.) เพื่อการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐและชุมชน รวมทั้งองค์กรประชาสังคมในการจัดการป่าชุมชน

ประเด็นที่สอง องค์กรการจัดการป่าชุมชน

องค์กรการจัดการป่าชุมชน ประกอบด้วย ๓ ระดับ คือ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด และคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ซึ่งในแต่ละระดับควรมีองค์ประกอบของคณะกรรมการและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑) คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคลสี่ฝ่าย คือ รัฐมนตรีและหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล และผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีอำนาจหน้าที่ คือ การเสนอนโยบาย การออกกฎหรือระเบียบ การตรวจสอบเกี่ยวกับการขอจัดตั้งหรือเพิกถอนป่าชุมชน รวมทั้งจัดทำรายงานประเมินสภาพโดยรวมของป่า

๒) คณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของบุคคล ๕ ฝ่าย คือ ผู้แทนของหน่วยงานภาครัฐการ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้แทนองค์กรภาคเอกชน และผู้แทนคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน มีอำนาจหน้าที่ คือ การพิจารณาเกี่ยวกับการขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือเพิกถอนป่าชุมชน การให้ความเห็นชอบแผนการจัดการป่าชุมชนและข้อบังคับของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน การถอดถอนกรรมการจัดการป่าชุมชน การควบคุม ดูแล การจัดการป่าชุมชนของคณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ตลอดจนการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการจัดการป่าชุมชนในจังหวัด

๓) คณะกรรมการจัดการป่าชุมชน ซึ่งมาจากการเลือกตั้งของสมาชิกป่าชุมชน มีอำนาจหน้าที่จัดการป่าชุมชนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของป่าชุมชนและแผนการจัดการป่าชุมชน ตลอดจนการปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบของ คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน และคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัด

ประเด็นที่สาม สิทธิการขอจัดตั้งป่าชุมชน

สิทธิชุมชนในการขอจัดตั้งป่าชุมชน มี ๒ ลักษณะ คือ

- ๑) **ชุมชนที่มีพื้นที่ป่าซึ่งไม่ใช่เขตอนุรักษ์** การขอจัดตั้งป่าชุมชนต้องมีเงื่อนไข ดังนี้
  - ๑.๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวนตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป
  - ๑.๒) ต้องมีภูมิลำเนาในท้องที่นั้นไม่น้อยกว่าห้าปี
  - ๑.๓) ต้องอยู่ในสภาพที่สามารถเข้าไปดูแลรักษาป่าที่จะขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชนได้

ทั้งนี้ การขอจัดตั้งป่าชุมชนจะต้องมีวัตถุประสงค์ของป่าชุมชน รายชื่อและประวัติของผู้ขอจัดตั้งป่าชุมชนและสมาชิกป่าชุมชน ความเป็นมาของชุมชนและสภาพพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน รวมทั้งแผนจัดการป่าชุมชนในด้านการอนุรักษ์ การฟื้นฟู การพัฒนา หรือการควบคุมดูแลภาวะแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในป่าชุมชน

- ๒) **ชุมชนขอจัดตั้งป่าชุมชนในเขตอนุรักษ์** การขอจัดตั้งป่าชุมชนต้องมีเงื่อนไขที่เข้มงวด ดังนี้

- ๒.๑) ชุมชนต้องตั้งถิ่นฐานมาก่อนการประกาศให้พื้นที่นั้นเป็นเขตป่าอนุรักษ์
- ๒.๒) ชุมชนได้มีการจัดการดูแลรักษาพื้นที่ดังกล่าวในรูปแบบป่าชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปีก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
- ๒.๓) ชุมชนยังคงดูแลรักษาพื้นที่นั้นเป็นป่าชุมชนอย่างต่อเนื่องมาจนถึงวันที่ขอจัดตั้งป่าชุมชน
- ๒.๔) ชุมชนมีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมแห่งการดำรงชีพที่เกื้อกูลต่อการดูแลรักษาป่าและระบบนิเวศ โดยให้ยื่นขอจัดตั้งป่าชุมชนภายในห้าปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ประเด็นที่สี่ กองทุนป่าชุมชน

ให้มีการจัดตั้ง กองทุนป่าชุมชน โดยให้การบริหารที่เป็นอิสระและการมีส่วนร่วมประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย เพื่อเป็นทุนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน เช่น การช่วยเหลือหรืออุดหนุนกิจการใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน หรือการสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

ประเด็นที่ห้า การทบทวนการใช้กฎหมาย

เพื่อให้การใช้กฎหมายสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความเป็นจริงในทางปฏิบัติ จึงควรมีการกำหนดให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนจัดทำข้อเสนอแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติป่าชุมชนต่อรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอต่อรัฐสภาภายหลังจากการบังคับใช้กฎหมายนี้แล้วห้าปี

ทั้งนี้ สภาที่ปรึกษาฯ ได้ปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... ให้สอดคล้องกับแนวคิดหลักการและสาระสำคัญที่เสนอมา ดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

๔ ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. รัฐบาลควรเร่งดำเนินการออกพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... อย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับบริหารจัดการป่าไม้ของประเทศ

๒. รัฐบาลควรมีข้อเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. .... ในชั้นคณะกรรมการธิการ ควรให้มีผู้แทนประชาชนผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายห้าหมื่นชื่อ เข้าร่วมเป็นกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของคณะกรรมการทั้งหมด เนื่องจากเป็นผู้ริเริ่มการจัดทำกฎหมายมาตั้งแต่ต้น ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายนี้เป็นอย่างดี

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ว่า สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้ส่งเรื่องดังกล่าวให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานประมาณ พิจารณาเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีพิจารณาแล้ว มีคำสั่งมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานประมาณ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติประการใดแล้ว จะแจ้งให้สภาที่ปรึกษาฯ ได้รับทราบต่อไป

๑๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การจัดทำความตกลงหุ้นส่วน เศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ติดตามการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี มาโดยตลอด และได้นำเสนอความเห็นเกี่ยวกับการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างประเทศไทย และประเทศสหรัฐอเมริกา มายังรัฐบาลที่มี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีแล้วครั้งหนึ่ง และได้ นำเสนอความเห็นต่อรัฐบาลชุดปัจจุบันที่มี พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

ในครั้งนี สภาที่ปรึกษาฯ เห็นควรเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องการทำความตกลงหุ้น ส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA) เพราะเห็นว่า ยังมีข้อตกลงบางบทที่รัฐบาลควรได้พิจารณาและปรับปรุง ก่อนการลงนาม แม้ว่ากระทรวงการต่างประเทศจะยืนยันว่ากระบวนการจัดทำความตกลงฉบับนี้ได้ผ่าน การระดมความคิดเห็นและทำความเข้าใจกับประชาชนมาหลายครั้งก็ตาม แต่จากการรวบรวมเอกสาร ความคิดเห็น และจัดให้มีการสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้ติดตามในประเด็นนี้ (Focus Group) เช่น นักวิชาการหลายสาขา นักธุรกิจที่เกี่ยวข้อง สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และภาคประชาสังคม พบว่าร่าง ความตกลงฉบับสมบูรณ์ก่อนการลงนามอย่างเป็นทางการนั้น ยังมีจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงแก้ไขก่อนหน้า การลงนาม

แม้กระทรวงการต่างประเทศจะแจ้งว่าความตกลงที่ได้ลงนามไปแล้วสามารถนำกลับมาทบทวนแก้ไขใหม่ได้ในภายหลัง แต่สภาที่ปรึกษาฯ เห็นว่าการแก้ไขความตกลงระหว่างประเทศที่ได้ลงนามไปแล้ว เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ยาก รัฐบาลจึงควรปรับปรุงแก้ไขร่างความตกลงฉบับสมบูรณ์เพื่อปิดข้ออ่อนต่างๆ ก่อนการลงนาม

๒. วิธีการศึกษา

๒.๑ รวบรวมเอกสารและรายงานต่างๆ เพื่อศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความตกลงเขตการค้าเสรีที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากภายในประเทศ และภายนอกต่างประเทศ

๒.๒ จัดสัมมนาระดมความเห็นจากทุกภาคส่วน เช่น คณะเจรจาการค้า หน่วยงานราชการ นักวิชาการ องค์กรธุรกิจ องค์กรภาคประชาสังคม และประชาชนผู้สนใจทั่วไป

๒.๓ ประชุมคณะทำงานกิจการสภาที่ปรึกษาฯ และขอความเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เนื่องจากเป็นเรื่องเร่งด่วน

๓. ประมวลความเห็นของคณะเจรจาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น

๓.๑ คณะเจรจาภายใต้การนำของกระทรวงการต่างประเทศยืนยันว่า ความตกลง JTEPA นั้น ประเทศไทยจะได้ประโยชน์มากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียนด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นสิงคโปร์ มาเลเซีย หรือฟิลิปปินส์ ซึ่งได้ลงนามกับญี่ปุ่นแล้ว สาระส่วนใหญ่ใน JTEPA เป็นความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ประโยชน์ที่จะได้จากความตกลงฯ จะมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ของแต่ละภาคส่วน เช่น ภาคเกษตรจะสามารถขายสินค้าได้มากขึ้น เพราะมีการลดภาษีให้ถึงร้อยละ ๘๐ ของมูลค่าการขายจริง ส่วนภาคอุตสาหกรรมที่มีแรงงานจำนวนมาก เช่น อัญมณี สิ่งทอ เครื่องนุ่งห่ม รองเท้า เครื่องหนัง ได้ประโยชน์ชัดเจน เพราะภาษีเป็นศูนย์ทันที ส่วนภาคบริการนั้น ญี่ปุ่นได้เปิดกว้างในเรื่องนี้มากกว่าที่ให้ความตกลงไว้ใน WTO กว่า ๑๓๕ สาขาอาชีพ โดยคนไทยที่จบปริญญาตรีเกือบทุกสาขาอาชีพสามารถเข้าไปทำงานในญี่ปุ่นได้ง่ายขึ้น ยกเว้นที่เกี่ยวกับสินค้าอวกาศ และอาวุธ และคนไทยที่จบ ปวช. ปวส. สามารถนับประสบการณ์การทำงานรวมกับที่เรียนมาได้

๓.๒ ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตามความเห็นของคณะผู้เจรจา มีดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ รายได้จากภาษีศุลกากรจะลดลง แต่ไปเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้ดีขึ้น

๓.๒.๒ ภาคอุตสาหกรรมเหล็ก รถยนต์ ชิ้นส่วนยานยนต์ จะได้รับผลกระทบ แต่ก็ยังมีเวลาในการปรับตัวได้ ๕-๑๑ ปี

๓.๒.๓ ภาคบริการไทยส่วนใหญ่ที่ยังไม่พร้อม และผู้ที่รับสัมปทานหรือผูกขาดในกิจการต่างๆ จะได้รับผลกระทบ แต่ผู้บริโภคระยะได้ประโยชน์

๓.๒.๔ การขาดดุลการค้ากับญี่ปุ่นยังคงมีต่อไป แม้ไทยจะขายสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรมให้ญี่ปุ่นมากขึ้น แต่ยังคงต้องนำเข้าวัตถุดิบและเครื่องจักรมาขยายการผลิตด้วยเช่นกัน เป็นการขาดดุลกับประเทศหนึ่ง เพื่อให้ได้ดุลกับประเทศอื่นๆ และได้ดุลในภาพรวมก็ไม่เกิดความเสียหายใดๆ

๓.๓ คณะเจรจาฯ ยังเชื่อด้วยว่าหากไทยลงนามซ้ำจะเสียเปรียบประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ นอกเหนือจากนั้น สำนักเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่นยังได้จ้างสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ให้ทำการศึกษารายละเอียดและพบว่า JTEPA ไม่มีความเสี่ยงร้ายแรงแต่ประการใด ทั้งในประเด็นขยะพิษ ปัญหาผลกระทบต่อภาคบริการสาธารณสุข และประเด็นเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา

๓.๔ สำหรับภาคธุรกิจเอกชนโดยเฉพาะสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยเห็นว่า ควรลงนามในความตกลงกับประเทศญี่ปุ่น แม้ว่าผลประโยชน์ที่จะได้รับนั้นจะเท่าเดิมหรือเป็นบวกขึ้นเล็กน้อยก็ตาม ปัญหาสำคัญอยู่ที่การจัดการหลังการเจรจาที่จะทำให้ประเทศไทยได้ประโยชน์จากความตกลงนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่เกี่ยวกับการกีดกันทางการค้าและแหล่งกำเนิดสินค้า

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการประมวลและสังเคราะห์ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่าย สภาที่ปรึกษาฯ มีความเห็นและข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงข้อบทใน ๓ ด้านที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อบทที่ว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญา

๔.๑.๑ ข้อตกลงเรื่องสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับจุลชีพตามธรรมชาติ

ภายใต้กฎหมายสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒ ระบุไว้ว่า ประเทศไทยไม่อนุญาตให้มีการจดสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต โดยบัญญัติไว้ว่า “จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืชไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ” แต่ข้อบทในความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น กลับเขียนข้อความซึ่งเปิดช่องทางให้มีการจดสิทธิบัตรจุลชีพตามธรรมชาติ ดังปรากฏอยู่ในข้อ ๑๓๐(๓) ว่า

“ภาคีแต่ละฝ่ายจะต้องให้ความมั่นใจว่าคำขอรับสิทธิบัตรใดๆ จะไม่ถูกปฏิเสธด้วยเหตุผลเพียงอย่างเดียวว่า สารที่ขอถือสิทธิในคำขอนั้นเกี่ยวข้องกับจุลชีพที่เกิดตามธรรมชาติ” (Each party shall ensure that any patent application shall not be rejected solely on the grounds that the subject matter claimed in the application is related to a naturally occurring micro-organism)

สภาที่ปรึกษาฯ เห็นว่าข้อความดังกล่าวเปิดช่องทางหรือชี้แนวทางในอนาคตให้ญี่ปุ่นจดสิทธิบัตรในจุลชีพที่มีอยู่ในธรรมชาติ หน่วยพันธุกรรม หรือสารประกอบอื่นใดที่เป็นองค์ประกอบของจุลชีพนั้น ซึ่งเป็นการเปิดทางให้ญี่ปุ่นและประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ สามารถเข้ามาครอบครองการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชีวภาพของไทยในอนาคต

หากเปรียบเทียบกับความตกลงที่ฟิลิปปินส์และมาเลเซียทำกับญี่ปุ่นแล้ว จะพบว่าไม่มีข้อความใดๆ เกี่ยวกับเรื่องจุลินทรีย์ในความตกลงฟิลิปปินส์ (JPEPA) เลย ในขณะที่ข้อความในความตกลงกับมาเลเซีย (JMEPA) นั้นใช้คำว่า เป็น “จุลินทรีย์” ไม่ใช่คำว่า “เกี่ยวข้องกับจุลินทรีย์ที่เกิดตามธรรมชาติ” (เอกสารแนบ ๑)

ปัจจุบันจุลินทรีย์มีความสำคัญมากในระบบเศรษฐกิจโลก มูลค่าของผลิตภัณฑ์ที่ได้จากจุลินทรีย์ประมาณถึง ๖ ล้านล้านบาทในปี ๒๕๔๐ เฉพาะญี่ปุ่นประเทศเดียวสามารถผลิตผลิตภัณฑ์จุลินทรีย์ได้สูงถึง ๑.๙๗ ล้านล้านบาท ส่วนประเทศไทย มีเกษตรกรที่ใช้จุลินทรีย์เพื่อการปรับปรุงบำรุงดิน และควบคุมศัตรูพืชอย่างน้อย ๑.๕ ล้านครอบครัว หรือใช้ประโยชน์ในพื้นที่มากกว่า ๑๕ ล้านไร่ คิดเป็นมูลค่าผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากการลดการใช้สารเคมีทางการเกษตรและจากรายได้ที่เพิ่มขึ้นประมาณ ๙,๔๐๐ ล้านบาท (เอกสารแนบ ๒) ดังนั้น การจดสิทธิบัตรที่เกี่ยวกับจุลินทรีย์ อาจมีผลกระทบที่มีนัยสำคัญต่อภาคการเกษตรและภาพรวมของเศรษฐกิจของประเทศจึงขอเสนอการปรับปรุงร่างความตกลงฯ ดังนี้

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงร่างความตกลงฯ

๑. ตัดข้อความในข้อ ๑๓๐(๓) ออกทั้งหมด เช่นเดียวกับ JPEPA หรือตัดข้อความ “related to naturally occurring” ออกไปเช่นเดียวกับ JMEPA

๒. ถ้าในระหว่างการเจรจาในเรื่องนี้ ญี่ปุ่นยอมรับว่า ประเทศไทยจะให้การคุ้มครองจุลินทรีย์ภายใต้กฎหมายภายในเท่านั้น ผู้แทนการเจรจาฝ่ายไทยควรเสนอให้เขียนข้อความนี้ไว้ในข้อบทมากกว่าจะเขียนเป็นคำอธิบายท้ายบท เพราะบางครั้งอาจทำให้ตีความได้ว่า คำอธิบายท้ายบทไม่มีผลบังคับใช้ ถ้าไม่สอดคล้องกับข้อบท

๔.๑.๒ กรณีการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่โดยให้สิทธิและประกาศจำนวนชนิดพืชให้มากขึ้นให้เท่ากับมาตรฐานระหว่างประเทศ

ข้อ ๑๓๕(๑)(๒) ของร่างความตกลงฯ ระบุว่า

“๑. คู่ภาคีต้องให้ความสำคัญต่อการคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่บนมาตรฐานระหว่างประเทศ และจะต้องให้ความมั่นใจว่า สิทธิที่เกี่ยวกับพันธุ์พืชใหม่นั้น ได้รับการคุ้มครองอย่างเพียงพอ

๒. คู่ภาคี ต้องคำนึงถึงข้อกังวลซึ่งกันและกัน และจะต้องพยายามคุ้มครองพันธุ์พืชหรือสายพันธุ์พืชให้มากขึ้นพันธุ์หรือสายพันธุ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตามที่กำหนดไว้ในวรรค ๑ ข้างต้นโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะสามารถปฏิบัติได้”

ข้อบทยี่อาจตีความได้ว่า ประเทศไทยใช้มาตรฐานระหว่างประเทศคือมาตรฐานของสหภาพคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่ (UPOV ๑๙๙๑) ให้ใกล้เคียงมากที่สุดและให้เร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้

สภาที่ปรึกษาฯ เห็นว่า แม้ญี่ปุ่นจะมีได้เรียกร้องโดยตรงให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของ UPOV ๑๙๙๑ แต่ข้อ ๑๓๕(๑)(๒) ก็มีความหมายเป็นการเรียกร้องโดยอ้อมให้ประเทศไทยปฏิบัติโดยใกล้เคียงกับการเข้าเป็นสมาชิก UPOV ๑๙๙๑ นั้นเอง

ความไม่ชัดเจนของข้อบท ๑๓๕(๑)(๒) อาจทำให้ญี่ปุ่นตีความแตกต่างจากฝ่ายไทย ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในอนาคต สภาที่ปรึกษาฯ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรพิจารณาปรับปรุงข้อบทดังนี้

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงร่างความตกลงฯ

ตัดข้อความในข้อ ๑๓๐(๑)(๒) ออกทั้งหมด หรือนำข้อความของ JPEPA มาใช้แทนดังนี้ “Each Party recognizes the importance of providing a system of protection of new varieties of plants and shall, within its capabilities, endeavour to increase the number of plant genera and species that can be protected under its laws and regulations. In this regard, each Party shall consider the concerns of the other Party”

๔.๒ ข้อบทยี่ด้วยการลงทุน (Chapter ๘: Investment)

ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจระหว่างประเทศไทยกับญี่ปุ่น เป็นข้อตกลงที่เปิดให้มีการลงทุนอย่างกว้างขวาง ใกล้เคียงกับข้อเรียกร้องของสหรัฐอเมริกาต่อประเทศไทยในเรื่องนี้

๔.๒.๑ บทนิยามของคำว่า “การลงทุน”

บทนิยามเรื่องการลงทุนมีความหมายกว้างมาก เพราะครอบคลุมตั้งแต่หุ้นส่วน หุ้น กำไรที่นำมาลงทุนต่อ พันธบัตร หุ้นกู้ ตราสารหนี้ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพย์สินอื่นที่จับต้องได้ และได้รวมถึงสินเชื่อผู้ขาย สินเชื่อผู้ซื้อ และเงินกู้โครงการซึ่งสามอย่างหลังนี้เป็นส่วนหนึ่งของบริการทางการเงิน นอกจากนี้ ในส่วนของทรัพย์สินทางปัญญาที่มีความหมายเป็นการลงทุนนั้นยังครอบคลุมถึงสิทธิที่ได้รับตามกฎหมายและข้อบังคับของภาคี ดังเช่น สัมปทาน ใบอนุญาตการจดทะเบียนมอบอำนาจ และการอนุญาต รวมถึงทรัพย์สินทั้งที่จับต้องได้และไม่ได้ และสิทธิในทรัพย์สินใดๆ ด้วย ดังข้อความที่ปรากฏในข้อบทที่ ๙๑ ดังต่อไปนี้

Article ៤១: Definitions	
(j)	the term “investments” means:
(i)	the following assets owned by a direct investor:
	(AA) shares, stocks or other forms of equity interest in a direct investment enterprise, including rights derived therefrom;
	(BB) reinvested earning in a direct investment enterprise; or
	(CC) bonds, debentures, other debt instruments and loans between a direct investor and its direct investment enterprise, including rights derived therefrom;
(ii)	the following assets owned by a direct investment enterprise or its direct investor, arising out of transactions between the direct investor and the direct investment enterprise:
	(AA) claims to money and claims to any performance under contracts having a financial value;
	(BB) intellectual property rights as recognized by the laws and regulations of the Party in whose Area the investment is made;
	(CC) rights conferred pursuant to the laws and regulations of the Party in whose Area the investment is made or contracts such as concessions, licenses, authorizations, and permits; or
	(DD) any other tangible and intangible, movable and immovable property, and any property rights, such as leases, mortgages, liens and pledges; or
(iii)	the following assets directly owned by an investor:
	(AA) supplier credit where the original maturity is at least ៣ years;
	(BB) buyer credit where the original maturity is at least ៣ years;
	(CC) project financing where the original maturity is at least ៤ years; or
	(DD) rights under turnkey contracts;
Note ១: The term “investments” includes amounts yielded by investments, in particular, profits, capital gains, dividends, royalties, interests, fees and other current incomes. A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments.	
Note ២: With respect to subparagraph ១(c) of Article ៤០, the term “investments” also includes those owned by investors of non-Parties.	

บทนิยามที่กว้างมากเช่นนี้ ส่งผลเสียต่อประเทศไทย เนื่องจากรัฐบาลต้องให้การคุ้มครองแก่นักลงทุนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ เป็นจำนวนมากและอาจส่งผลกระทบต่อความยุติธรรมในกรณีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจทำให้รัฐบาลใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิ (Compulsory Licensing) ในกรณีสิทธิบัตรยาได้ยากขึ้น หรืออาจส่งผลกระทบต่อการค้ากับควบคุมของรัฐ

ในเมื่อการลงทุนหมายความรวมถึงการรับสัมปทาน ผู้ที่ได้รับสัมปทานจะได้รับการคุ้มครองในฐานะนักลงทุนด้วย ทั้งที่การให้สัมปทานมีกฎหมายว่าด้วยการให้สัมปทานกำกับควบคุมอยู่แล้ว

๔.๒.๒ การคุ้มครองนักลงทุน

ความคุ้มครองต่อนักลงทุน ตามมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น อาจตีความได้ว่า ให้การคุ้มครองนักลงทุนต่อการกระทำ ทั้งที่กระทำโดยเจตนาอันไม่สุจริต (acting in bad faith) และที่กระทำโดยเจตนาอันสุจริต เช่น การดำเนินการเพื่อประโยชน์สาธารณะอันก่อให้เกิดความเสียหายในลักษณะที่ไม่อาจคาดหมายหรือเกินความจำเป็นด้วย* ซึ่งหากมีการตีความลักษณะนี้จริง จะส่งผลกระทบต่อการแก้ปัญหาสาธารณะของไทยในอนาคต

๔.๒.๓ การเวนคืน

ข้อบทในเรื่องการเวนคืนและยึดทรัพย์สินนักลงทุนญี่ปุ่น ครอบคลุมถึง “การใช้มาตรการใดๆ ที่เทียบเท่ากับการเวนคืนหรือการทำให้เป็นของรัฐ” หรือเป็นที่รู้จักกันว่า เป็น “การยึดทรัพย์สินทางอ้อม” ซึ่งหมายถึงมาตรการที่รัฐออกเพื่อประโยชน์สาธารณะด้วยการ “เวนคืน” อาจเป็นเหตุให้รัฐบาลไทยถูกฟ้องร้องจากนักลงทุนญี่ปุ่นได้ ซึ่งแม้แต่มาตรการยึดหยุ่นตามองค์การการค้าโลกอย่างเช่น มาตรการบังคับใช้สิทธิ ก็ไม่ได้มีการระบุไว้ว่าเป็นข้อยกเว้นแต่อย่างใด หากตีความข้อบทว่าด้วยการกำหนดมาตรการทางภาษีว่าเทียบเท่ากับ “การยึดทรัพย์สินทางอ้อม” ด้วยแล้ว จะทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศไทยเป็นอย่างมาก

๔.๒.๔ กลไกในการยุติข้อพิพาท

แม้จะกำหนดให้ยุติข้อพิพาทกันโดยการเจรจาตกลงกันก่อนก็ตาม แต่มีได้กำหนดขั้นตอนต่อไปในการใช้มาตรการทางศาล คู่พิพาทจึงสามารถนำข้อพิพาทเสนอต่ออนุญาโตตุลาการ โดยสละสิทธิ์ยื่นฟ้องต่อศาลยุติธรรมซึ่งหากเป็นกรณีพิพาทที่เกี่ยวข้องด้วยประโยชน์สาธารณะ การนำข้อพิพาทสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ จะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญเสียประโยชน์ของประเทศชาติ เนื่องจากการพิจารณาโดยบุคคลเพียงสอง-สามคน และเน้นประโยชน์เฉพาะทางธุรกิจและการลงทุนมากกว่าประโยชน์สาธารณะ

กรณีการระงับข้อพิพาทการลงทุนระหว่างภาคีและผู้ลงทุนของภาคีอีกฝ่าย ความตกลงนี้มุ่งให้ประโยชน์แก่นักลงทุนโดยเฉพาะ เพราะระบุประเภทของข้อพิพาทการลงทุนที่จะมีกลไก

* อ้างใน สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. ๒๕๔๙. ข้อเสนอแนะต่อร่างความตกลง JTEPA. รายงานวิจัยเสนอต่อ สำนักงานเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น กระทรวงต่างประเทศ. หน้า ๔๔.

ระงับข้อพิพาทได้เพียงกรณีเดียว คือ เป็นข้อพิพาทที่ผู้ลงทุนอ้างว่าได้รับความสูญเสียหรือความเสียหายอันเกิดจากการฝ่าฝืนพันธกรณีโดยภาคี หรือรัฐอีกฝ่ายหนึ่งเท่านั้น โดยที่หน้าที่และพันธระที่นักลงทุนมีต่อรัฐนั้น ไม่ได้ถูกนำมาระงับไว้

๔.๒.๕ ประเด็นอื่นๆ

สภาที่ปรึกษาฯ เห็นว่ามีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนในประเด็นอื่นๆ อีกซึ่งควรที่จะได้รับการพิจารณาทบทวนอย่างรอบคอบ เช่น เขตของการลงทุน หรือ “Investment Area” , Local Content requirement , ทรัพย์สินทางปัญญาในส่วนที่ว่าด้วย Industrial Design , มาตรการทางสิ่งแวดล้อม การบังคับผลคำตัดสิน ข้อจำกัดของการเคลื่อนย้ายแรงงาน กรณีการชดเชย กรณีการโอน และการลงทุนที่เกี่ยวข้องกับการค้าบริการ เป็นต้น เนื่องจากข้อตกลงดังกล่าวมีความเชื่อมโยงกันจึงไม่ควรพิจารณาอย่างแยกส่วน สภาที่ปรึกษาฯ จึงเห็นว่ารัฐบาลควรพิจารณาปรับปรุงข้อบทเกี่ยวกับการลงทุนดังนี้

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงร่างความตกลงฯ

๑. นิยามความหมายของการลงทุนให้แคบลงกว่าที่กำหนดไว้ในข้อที่ ๙๑ เช่น ดัดข้อ j(ii)(BB) ที่เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาออกไปเนื่องจากมีข้อบทที่เกี่ยวข้องกับเรื่องทรัพย์สินทางปัญญาที่กำหนดไว้แล้ว

๒. เพิ่มเติมข้อบทที่ให้อำนาจรัฐในการใช้มาตรการเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์ของสาธารณะ และการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการลงทุนเพื่อให้เกิดดุลยภาพระหว่างการส่งเสริมการลงทุน และการคุ้มครองประโยชน์ของนักลงทุนที่เหมาะสม

๓. นิยามความหมายของมาตรการ “ยึดทรัพย์สินทางอ้อม” ให้ชัดเจนมากขึ้น เช่น ไม่รวมมาตรการการบังคับใช้สิทธิ (Compulsory licensing) หรือมาตรการทางภาษี เป็นต้น

๔. รัฐบาลควรตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจซึ่งประกอบไปด้วยนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสาขาต่างๆ เช่น ด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ทรัพย์สินทางปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ การเงินการคลัง ตัวแทนจากฝ่ายตุลาการ ผู้ประกอบการไทย และองค์กรภาคประชาสังคม เพื่อทบทวนข้อบทเรื่องการลงทุนเป็นการพิเศษ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงของแต่ละข้อบท เช่น เรื่องคำนิยามการลงทุน ขอบเขตพื้นที่ของการลงทุน การยึดทรัพย์สินโดยอ้อม การคุ้มครองนักลงทุน และการพิจารณาข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ เป็นต้น เนื่องจากเป็นเรื่องละเอียดอ่อนอย่างมาก ก่อนตัดสินใจลงนาม

๔.๓ เรื่องขยะและของเสียอันตราย

ในความตกลง JTEPA มีข้อบทที่เกี่ยวข้องกับการค้าขยะและของเสียอันตรายรวมอยู่ด้วย **ในฐานะที่เป็นสินค้า (goods) และปรากฏอยู่ในบทที่ ๓ ของร่างความตกลงฯ ที่กล่าวถึงกฎว่าด้วยแหล่งกำเนิดสินค้า**

แม้ไม่มีคำว่าสิ่งปฏิกูล (garbage) กากของเสีย (waste) ของเสียอันตราย (toxic waste/hazardous waste) หรือคำใกล้เคียงอื่นใดโดยตรง แต่ความหมายก็ชัดเจนว่า สินค้าที่จัดว่ามีแหล่งกำเนิดในประเทศภาคีตามรายการ (i) ถึง (l) ตามข้อ ๒๔ ของบทที่ ๓ ของร่างความตกลงฯ นั้น ไม่ใช่สินค้าในรูปแบบที่ปกติหรือสมบูรณ์

ขณะนี้ประเทศญี่ปุ่นกำลังประสบปัญหาวิกฤตการณ์จากการมีขยะล้นประเทศที่เกิดจากการผลิตในภาคต่างๆ และการขยายตัวของ การบริโภค ทำให้รัฐบาลต้องหาวิธีการในการลดปริมาณขยะและสร้างธุรกิจการแปรรูปขยะเพื่อหมุนเวียนขยะกลับมาใช้ใหม่ รวมถึงการกำจัดขยะด้วยวิธีการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ ในเวลาเดียวกัน จริงอยู่ มี “ขยะ” บางอย่างที่อุตสาหกรรมบางชนิด สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบได้ แต่ อุตสาหกรรมดังกล่าวน่าจะมีประโยชน์หลักเพื่อการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในประเทศ มากกว่าประโยชน์ที่จะได้จากการใช้ผลิตสินค้าโดยตรง ประเทศไทยควรส่งเสริมอุตสาหกรรมเหล่านี้ หากช่วยลดปริมาณขยะในประเทศ แต่ไม่ควรส่งเสริมการนำเข้า “ขยะ” จากต่างประเทศเพื่อนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ เพราะจะเสี่ยงต่อการเพิ่มปริมาณขยะในประเทศมากขึ้นไปอีก อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีการนำเข้า “ขยะ” บางชนิดเพื่อนำมาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมบางประเภทอยู่แล้ว แม้จะมีมาตรการการติดตามการนำเข้า “ขยะ” ดังกล่าวไปใช้อยู่ แต่ ยังไม่มีความแน่ใจในประสิทธิภาพของมาตรการดังกล่าว ประเทศไทยจึงไม่ควรมีนโยบายใดๆ ที่มีผลเป็นการส่งเสริมการนำเข้า “ขยะ” มาใช้เป็นวัตถุดิบในประเทศ ความตกลงนี้ จึงไม่ควรรวมถึงเรื่องของ “ขยะ” หรือ “ของเหลือใช้” หรือ “ของเสีย” ใดๆ ซึ่งจะทำให้สิ่งเหล่านี้ มีสถานะกลายเป็น “สินค้า” ประเภทหนึ่ง ไปโดยทันที ซึ่งสามารถค้าขาย นำเข้า หรือส่งออกได้ตามความตกลง และอยู่ในฐานะที่จะเรียกร้องให้ไทย “ต้องอนุญาต” ให้มีการนำเข้า “สินค้า” เหล่านี้ได้โดยชอบธรรม

จึงขอให้รัฐบาลพิจารณาปรับปรุงข้อบท ดังนี้

ข้อเสนอเพื่อปรับปรุงร่างความตกลงฯ

๑. ตัดข้อ I - L ในข้อย่อยที่ ๒ ในข้อ ๒๔ เรื่อง Originating Goods ออกทั้งหมด
๒. ตัดรายการสินค้าที่เกี่ยวข้องกับขยะและของเสียอันตรายทั้งหมดออกจากรายการผูกพันในภาคผนวกที่ ๑ ของร่างความตกลง JTEPA
๓. แก้ไขปรับปรุงเนื้อหาในข้อ ๑๑ ข้อ ๑๕ ข้อ ๒๑ และ ข้อ ๒๒ ในร่างความตกลง JTEPA ให้มีความรัดกุมและเหมาะสม เพื่อให้ประเทศไทยสามารถกำหนดนโยบาย มาตรการเพื่อการปกป้องคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของไทยและปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเกิดขึ้นจาก JTEPA ได้อย่างแท้จริง

๔.๔ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการกลไกของทางราชการที่มีปัญหาเพื่อรองรับการเปิดเสรี

๔.๔.๑ ปรับปรุงการบริหารจัดการการบริการทางสาธารณสุขเพื่อตอบสนองประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศให้มีประสิทธิภาพ

ปัจจุบันประเทศไทยขาดบุคลากรทางการแพทย์ที่จะให้บริการทางสาธารณสุขที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงอยู่แล้ว โดยเฉพาะประชาชนในชนบท หากมีการเปิดเสรีด้านการให้บริการสุขภาพแก่ชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นอีก รัฐจะต้องมีมาตรการทางภาษีและนโยบายที่เหมาะสมรวมทั้งเป็นธรรมแก่ธุรกิจที่ได้ประโยชน์จากการเปิดเสรีด้านสุขภาพด้วย ที่สำคัญอย่างยิ่งก็คือควรมีมาตรการในการเร่งผลิตบุคลากรทางการแพทย์เพิ่มขึ้นให้เพียงพอต่อปริมาณความต้องการเพื่อลดผลกระทบต่อประชาชนส่วนใหญ่ที่เป็นผู้รับบริการสาธารณสุข และยังคงต้องปรับปรุงการบริหารจัดการสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึงอีกด้วย

๔.๔.๒ ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้รองรับกับการเปิดเสรีให้ประเทศไทยมีความพร้อมโดยเร็วที่สุด

การจัดทำความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจกับญี่ปุ่น และการเจรจาการค้าและการลงทุนต่อไปในอนาคต จำเป็นต้องมีกระบวนการศึกษาเป็นการเฉพาะล่วงหน้า และมีการปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายเป็นการเฉพาะ เพื่อรองรับผลกระทบที่เกิดขึ้น สภาที่ปรึกษาฯ ขอเสนอให้มีการพิจารณาปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น

๑. พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งแม้มีความครอบคลุมพอสมควรแต่ยังขาดกฎหมายลูกที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถควบคุมการนำเข้าวัตถุอันตราย หรือขยะอุตสาหกรรมที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้

๒. พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.๒๕๒๒ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๔๒ ยังขาดการวางกฎระเบียบที่แน่ชัดเกี่ยวกับการปฏิเสธค่าขอสิทธิบัตร หรือการพิจารณาให้สิทธิบัตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เกี่ยวข้องกับพืช ลัตว์ และจุลชีพ เป็นต้น

๔.๔.๓ ปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐและพัฒนาบุคลากรภาครัฐเพื่อให้เท่าทันโลกาภิวัตน์และมีธรรมาภิบาล

ตัวอย่างการปรับปรุงการบริหารจัดการเพื่อรองรับการเปิดเสรี เช่น กรณีการค้าเงินตราของรัฐบาลจีนที่มีมาตรการตรวจสอบสินค้าที่ส่งออกไปจากไทย โดยการตั้งมาตรฐานด้านสุขอนามัยเพื่อรองรับการเปิดตลาดผลไม้จากประเทศไทย หรือในกรณีการส่งเจ้าหน้าที่เพื่อมาตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าถึงในประเทศไทย ก่อนที่จะอนุญาตให้มีการส่งออกไปยังประเทศของตน เป็นต้น

ภายใต้การเปิดเสรี ภาครัฐต้องส่งเสริมการมีธรรมาภิบาลให้มากขึ้น และมีมาตรการในการลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างเหมาะสมควบคู่ไปด้วย

๔.๕ ข้อเสนอต่อกระบวนการเจรจาและลงนามในความตกลง

การเจรจาการค้าระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรีนั้น มีผลกระทบอย่างกว้างขวางกับประชาชนส่วนใหญ่ และอาจมีผลกระทบกับอำนาจอธิปไตยของประเทศ ดังนั้นการจัดทำความตกลงระหว่างประเทศ จึงควรมีกระบวนการและขั้นตอนที่เหมาะสม ดังนี้

๔.๕.๑ เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ในการวิเคราะห์และปรับปรุง วัตถุประสงค์ของความตกลงฯ ก่อนการลงนาม โดยอาศัยองค์การอิสระที่เป็นกลาง หรือสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นเจ้าภาพ ในรูปแบบต่างๆ เช่น Technical Hearing, Public Hearing, Focus Group, การสัมมนาสาธารณะ เป็นต้น ทั้งนี้รัฐบาลควรจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการดังกล่าวอย่างเพียงพอด้วย

๔.๕.๒ ควรจัดให้มีกิจกรรมที่จะได้มีการอภิปราย ชักถามข้อมูล ข้อเสนอแนะต่างๆ ไปทีละบท (Chapter) โดยมีเวลาอย่างเพียงพอ และให้มีผู้มีส่วนได้เสียหลากหลายได้มีส่วนร่วมอย่างครบถ้วนมากที่สุด (Inclusive Approach)

๔.๕.๓ ควรทำการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในประเด็นสำคัญที่ยังไม่มีการศึกษาอย่างรอบด้านและเป็นประเด็นที่อ่อนไหว เช่น เรื่องขยะของเสียอันตราย และประเด็นเรื่องการลงทุน เป็นต้น

๔.๕.๔ สภาที่ปรึกษาฯ ขอสนับสนุนให้รัฐธรรมนูญบัญญัติว่า การลงนามความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ ต้องผ่านการพิจารณารับรองของรัฐสภา โดยมีกระบวนการ เช่น ให้รัฐสภาแสดงความคิดเห็น ปรับปรุงแก้ไขความตกลงก่อนลงนาม และ/หรือให้สัตยาบันความตกลงหลังการลงนาม อนึ่ง ควรตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเจรจาการค้าและสนธิสัญญากับต่างประเทศ โดยกำหนดระยะเวลาของการตรากฎหมายไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

สรุปข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษา

สภาที่ปรึกษาฯ มีความเห็นว่า ความตกลง JTEPA เป็นความตกลงที่มีประโยชน์ แต่ก็พบว่า มีปัญหาในหลายข้อบทของความตกลง ซึ่งกระทบต่อผลประโยชน์ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อบทที่ว่า ด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรชีวภาพในข้อ ๑๓๐ และ ๑๓๕ ข้อบทที่ว่าด้วยการค้าสินค้า ที่เกี่ยวข้องกับขยะอันตรายในข้อ ๑๑ ข้อ ๑๕ ข้อ ๒๑ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๔ และข้อบทว่าด้วยการลงทุน และ บางส่วนในข้อบทว่าด้วยการค้าบริการที่เกี่ยวข้องกับการลงทุน

สภาที่ปรึกษาฯ จึงขอเสนอให้รัฐบาลเลื่อนการลงนามในความตกลงฉบับนี้ออกไปจนกว่าจะได้ ปรับปรุงข้อบทดังกล่าวอย่างดีแล้ว โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องให้ครบถ้วนมากที่สุด

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บันเปียมรัชฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงการต่างประเทศ เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

เมื่อวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบด้วยแล้ว และได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงการต่างประเทศทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๑๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติการยาง แห่งประเทศไทย

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

ยางพาราเป็นพืชที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ และมีความสำคัญทางด้านสังคมทั้งในส่วนของการเกษตรโดยเฉพาะครอบครัวเกษตรกรไทยในหลายภูมิภาค และในส่วนภาคราชการ และภาคธุรกิจเอกชน โดยที่ยางพารามีความเกี่ยวข้องกับภาคส่วนต่างๆ ของประเทศเป็นจำนวนมาก กอปรกับมีความเกี่ยวเนื่องกับประชาคมโลกในด้านการค้ากับต่างประเทศที่มีคู่แข่งในภูมิภาคเอเชียเป็นสำคัญ ดังนั้นเพื่อให้ยางพาราไทยสามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกและเป็นประโยชน์ ต่อประเทศไทยอย่างยั่งยืน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเห็นถึงความจำเป็นต้องมีการพัฒนาและปฏิรูปให้ยางพาราไทยมีองค์การรองรับที่มีความเข้มแข็งเป็นเอกภาพสามารถบูรณาการงานต่างๆ ให้ทุกภาคส่วนทำงานร่วมกันให้เกิดประโยชน์กับประเทศได้สูงสุด

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับทราบว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีการดำเนินการจัดทำร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรี และสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาประกาศใช้ต่อไป ซึ่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว จะส่งผลให้เกิด

การปฏิรูปและพัฒนาทางพาราของประเทศไทยทั้งระบบ จึงเห็นสมควรสนับสนุนให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย อย่างไรก็ตามเพื่อให้พระราชบัญญัติดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๑ คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับทราบว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอร่าง พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย เพื่อให้คณะรัฐมนตรีและสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พิจารณาประกาศใช้พระราชบัญญัติดังกล่าว จึงประสานรับทราบข้อมูลและร่วมหารือกับภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเป็นลำดับแรก

๒.๒ คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้จัดสัมมนาประชาพิจารณ์รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับยางพาราไทยในทศวรรษหน้าโดยมีการนำข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับการรับฟังความคิดเห็นจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับยางพาราไทยทั้งระบบ

๒.๓ คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ประมวล วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย ที่ได้จากการสัมมนาระดมความคิดเห็นดังกล่าว และนำข้อมูลมาร่วมหารือในลักษณะการประชุมเฉพาะกลุ่ม (Focus group) กับผู้แทนภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยางพาราไทยทั้งระบบ

๒.๔ คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ นำข้อมูลทั้งหมดมาประมวลจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ เรื่อง “พระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีตามลำดับ

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เนื่องจากยางพาราและผลผลิตจากยางพารามีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยและเศรษฐกิจโลก เพื่อให้ระบบการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องกับยางพารา การวิจัยและพัฒนา การรักษาเสถียรภาพระดับราคายางพารา การดำเนินธุรกิจและการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมและยั่งยืน รวมทั้งยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรชาวสวนยาง และพัฒนาสถาบันเกษตรกร และผู้ประกอบการกิจการยางและไม้ยาง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศไทย ดังนั้นสภาที่ปรึกษา

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นควรให้รัฐตราพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย โดยมีองค์ประกอบและสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑ คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และทิศทางการพัฒนายางพาราในระดับประเทศ การกำหนดพื้นที่ปลูกยาง และควบคุมการขยายพื้นที่ปลูกยาง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเกษตรกรทุกระดับ การช่วยเหลือเกษตรกร การแปรรูปและอุตสาหกรรมยางและไม้ยาง การวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีการยาง การพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากการทำสวนยาง การจดสิทธิบัตร การมาตรฐาน การตลาด การค้า การส่งออก และการรักษาเสถียรภาพระดับราคายางพารา การลงทุนหรือร่วมทุน ความร่วมมือระหว่างประเทศ อุตสาหกรรมยางธรรมชาติ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์ จัดหาแหล่งเงินทุน ควบคุมดูแลการรับและการใช้จ่ายเงินกองทุนพัฒนายางพารา โดยมีองค์ประกอบของคณะกรรมการยางแห่งประเทศไทย ดังนี้

- (๑) นายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ
- (๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๑ โดยตำแหน่ง
- (๓) กรรมการโดยตำแหน่ง จำนวน ๖ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ และเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๔) กรรมการผู้แทนเกษตรกรชาวสวนยาง จำนวน ๖ คน ที่ได้รับการสรรหาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย จากผู้แทนองค์กรเกษตรกรชาวสวนยางที่เป็นนิติบุคคลซึ่งไม่แสวงหากำไร หรือที่เป็นวิสาหกิจชุมชน และให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามที่ได้รับการสรรหา
- (๕) กรรมการผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจ จำนวน ๖ คน ที่ได้รับการสรรหาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย จากผู้แทนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการผลิตที่เป็นนิติบุคคลซึ่งไม่แสวงหากำไร และให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามที่ได้รับการสรรหา
- (๖) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๖ คน ที่ได้รับการสรรหาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย บุคคลซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับยางพาราในด้านวิจัยและพัฒนา ๑ คน ด้านการบัญชีการเงิน

๑ คน ด้านการเกษตร ๑ คน ด้านอุตสาหกรรม ๑ คน ด้านการตลาด ๑ คน และ
ด้านกฎหมาย ๑ คน และให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามที่ได้รับสรรหา

ให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการและ
เลขานุการคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย

ให้อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง
และผู้อำนวยการองค์การสวนยาง เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย

ให้กรรมการผู้แทนเกษตรกรชาวสวนยาง กรรมการผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจ และ
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เลือกกันเอง เป็นรองประธานกรรมการ คนที่ ๒

ให้คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ดำรงตำแหน่งคราวละ ๓ ปี ติดต่อกันได้ไม่เกิน
๒ วาระ โดยให้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย

ให้คณะกรรมการสงเคราะห์การทำสวนยาง ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำ
สวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม และคณะกรรมการองค์การสวนยางตามพระราชกฤษฎีกา
จัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ.๒๕๐๔ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม อยู่ในกำกับของคณะกรรมการการยางแห่ง
ประเทศไทยและดำเนินงานตามนโยบายตามที่คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยกำหนด

คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยอาจพิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินงาน
ในเรื่องใดหรือในพื้นที่ใดได้ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

เพื่อให้องค์การภาครัฐที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการยางของประเทศไทยปฏิบัติงานได้ชัดเจน
ตามพันธกิจของหน่วยงาน จึงไม่สมควรยกเลิกกฎหมายดังต่อไปนี้

- (๑) พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓
- (๒) พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๕
- (๓) พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๑๔
- (๔) พระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๓๐
- (๕) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง พ.ศ.๒๕๐๔
- (๖) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๐๔
- (๗) ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๑๔ ลงวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ.๒๕๑๕
- (๘) พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสวนยาง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕

๓.๒ กองทุนพัฒนายางพารา มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการพัฒนายางพาราทั้งระบบให้กับองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับยางพารา และมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยประกอบด้วย

- (๑) เงินกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางที่จัดเก็บจากการส่งยางออกนอกราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง พ.ศ. ๒๕๐๓ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม
- (๒) เงินค่าธรรมเนียมที่จัดเก็บจากไม้ยาง ผลิตภัณฑ์ไม้ยาง และผลิตภัณฑ์ยาง ค่าบำรุง ค่าตอบแทน ค่าบริการ รายได้จากการดำเนินการ หรือการลงทุนใดๆ ตลอดจนผลกำไรขององค์กรหลักในกำกับของคณะกรรมการฯ ให้สำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย เป็นผู้จัดเก็บ และนำส่งเข้ากองทุนพัฒนายางพารา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการฯ กำหนดโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรี
- (๓) ดอกผลของเงินกองทุนพัฒนายางพารา
- (๔) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (๕) เงินอุดหนุนจากองค์กรต่างประเทศ รวมทั้งองค์กรระหว่างประเทศ
- (๖) เงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้มอบให้เพื่อสมทบกองทุนพัฒนายางพารา

๓.๓ สำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ให้สำนักงานเป็นองค์กรอิสระในกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีระบบการบริหารงานที่แตกต่างจากระบบราชการเพื่อให้เกิดความคล่องตัวภายใต้นโยบายของคณะกรรมการฯ และมีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) รับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการฯ และคณะอนุกรรมการ
- (๒) ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกร สถาบันเกษตรกร ผู้ประกอบการ และผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบนโยบาย ยุทธศาสตร์ ทิศทางการพัฒนายางพาราระดับประเทศที่คณะกรรมการฯ นำเสนอคณะรัฐมนตรี และได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีแล้ว รวมทั้งข้อมูลด้านการตลาด
- (๓) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการฯ และรวบรวมความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการนำเสนอคณะกรรมการฯ

- (๔) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ หรือให้ข้อเสนอแนะแก่องค์กรต่างๆ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนงาน และงบประมาณตามมติของคณะกรรมการฯ
- (๕) ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน งบประมาณ และรายงานต่อคณะกรรมการฯ
- (๖) รายงานงบแสดงฐานะการเงินของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง องค์การสวนยาง และความเคลื่อนไหวเงินกองทุนพัฒนายางพารา เสนอต่อคณะกรรมการฯ ทุกรอบ ๓ เดือน
- (๗) จัดทำบทสรุป รายงานการรับจ่ายเงินของสำนักงาน และรายงานผลการปฏิบัติงาน ประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการฯ
- (๘) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือตามที่คณะกรรมการฯ กำหนด

ให้คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่กิจการของสำนักงานเพื่อทำสัญญาจ้างเป็นเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย

๓.๔ การสรรหาคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย การได้มาซึ่งคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

- (๑) ให้มีคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยจำนวน ๑๑ คน ประกอบด้วย
  - (๑.๑) ประธานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นประธาน
  - (๑.๒) ปลัดกระทรวงมหาดไทยหรือปลัดกระทรวงตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย เลือกกันเองให้เหลือ ๒ คน
  - (๑.๓) อธิการบดีของสถาบันอุดมศึกษาที่เป็นนิติบุคคลทุกแห่ง เลือกกันเองให้เหลือ ๒ คน
  - (๑.๔) ผู้แทนภาคเอกชนจำนวน ๓ คน ประกอบด้วย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหนึ่งคน ผู้แทนสมาคมธนาคารแห่งประเทศไทยหนึ่งคน ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยหนึ่งคน

กรรมการสรรหา

- (๑.๕) ผู้แทนสื่อมวลชนในกิจการด้านหนังสือพิมพ์ ด้านวิทยุกระจายเสียง และ ด้านวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเลือกกันเองให้เหลือกิจการละหนึ่งคน รวมเป็นสามคน ให้เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยเป็นเลขานุการของ
- (๒) การเลือกกรรมการสรรหาให้ใช้วิธีการจัดส่งทางไปรษณีย์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่สำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยกำหนด ทั้งนี้ให้ผู้ซึ่งได้คะแนนสูงที่สุดเป็นผู้ได้รับเลือก ในกรณีที่ผู้ได้รับเลือกมีคะแนนเท่ากันอันเป็นเหตุให้เกินจำนวนที่จะพึงมีได้ให้ใช้วิธีการจับฉลาก
- (๓) ให้คณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่พิจารณาสรรหาโดยกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา วิธีตรวจสอบคุณสมบัติผู้แทนองค์กร และผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการเสนอชื่อ และแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาจำนวนสามคณะดังต่อไปนี้
- (๓.๑) คณะอนุกรรมการด้านผู้แทนเกษตรกรชาวสวนยาง
  - (๓.๒) คณะอนุกรรมการด้านผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจ
  - (๓.๓) คณะอนุกรรมการด้านผู้ทรงคุณวุฒิ
- (๔) ให้อนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมการคณะละเก้าคน ซึ่งแต่งตั้งจากบุคคลซึ่งเป็นผู้ดำเนินการหรือมีความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับด้านนั้น โดยมีผู้แทนภาคราชการ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษาและสื่อมวลชน
- (๕) ให้อนุกรรมการมีหน้าที่คัดเลือกบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อจากผู้แทนองค์กร และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนไม่น้อยกว่าห้าเท่าของจำนวนกรรมการที่จะพึงมีได้ตามที่กำหนดสำหรับด้านนั้นๆ
- (๖) ให้บุคคลแต่ละกลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกของแต่ละด้านประชุมเพื่อทำการคัดเลือกกันเองตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการสรรหาฯ กำหนดให้ได้บุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยตามจำนวนแต่ละด้าน
- (๗) เมื่อทุกกลุ่มได้คัดเลือกบุคคลที่จะเป็นคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยครบถ้วนแล้ว ให้สำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยเสนอรายชื่อต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการแต่งตั้งต่อไป

- (๘) ในขั้นแรกให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรรักษาการเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยไปพลาวก่อนจนกว่าจะได้คณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยและดำเนินการคัดเลือกเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการยางแห่งประเทศไทยต่อไป

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือถึงสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัฐ) ปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการต่อความเห็นของสภาที่ปรึกษาฯ

๑๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ผลกระทบของการ พิจารณาคดีต่อเบื้องตลสังคม และกระบวนการยุติธรรม

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

จากกรณีที่ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรมในกระบวนการยุติธรรมจำนวนมากที่ต้องถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี บางคนต้องถูกกักขังเป็นเวลาหลายปีจนกระทั่งเสียชีวิตในห้องขัง หรือบางคนถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดแต่ไม่มีพยานหลักฐานที่จะประกันตัวระหว่างรอสู้คดี ก็ต้องจำยอมถูกคุมขังทั้งๆ ที่ตนเองไม่ได้กระทำความผิด สิ่งต่างๆ ที่กล่าวมาล้วนแต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยทั้งสิ้น ทั้งนี้ อาจจะมีสาเหตุมาจากความล่าช้าในกระบวนการพิจารณาคดี จึงทำให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากความล่าช้า เช่น คดีเซอร์รี่แอน ที่ใช้ระยะเวลาในการพิจารณาคดีนานถึง ๗ ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ จนถึง ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ซึ่งทำให้ประชาชนผู้บริสุทธิ์จำนวน ๔ คนต้องถูกคุมขังเป็นเวลานาน จึงเป็นเหตุทำให้ผู้ต้องหา ๑ คนเสียชีวิตระหว่างถูกคุมขัง และหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาให้ยกฟ้องคดีได้ไม่นานผู้ต้องหาอีก ๒ คน ก็เสียชีวิตลง

มูลเหตุดังกล่าวเกิดจากระบบของศาลยุติธรรม เมื่อศาลรับฟ้องคดีเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วจะต้องมีการกำหนดนัดสืบพยานหลักฐานเพื่อนำมาใช้วินิจฉัยชี้ขาดคดี การนัดสืบพยานที่ผ่านมาศาลจะกำหนดนัดสืบพยานไว้หลายคดีในแต่ละวัน ทำให้โอกาสที่ศาลจะสืบพยานเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนเสร็จเป็นไปได้ยาก เมื่อ

ไม่สามารถสืบพยานให้เสร็จสิ้นได้ในคราวเดียว ศาลก็ต้องกำหนดให้มีการสืบพยานกันต่อไปโดยนัดใหม่ภายในระยะเวลา ๒-๓ เดือนถัดไป ไว้หลายคดีอีกเช่นกัน และต้องนัดหลายๆ ครั้งห่างกันออกไป มีผลต่อการนำพยานหลักฐานเข้าสู่การพิจารณาของศาล ทำให้การสืบพยานหลักฐานในศาลต้องทำทีละชั้นหรือทีละส่วนเป็นครั้งๆ ไป ทำให้มีการเรียกระบบนี้ว่าเป็นการนัดพิจารณาคดีทีละส่วนหรือ Piece - meal Trial ช่วงเวลาของการสืบพยานนัดตั้งแต่เริ่มต้นไปจนกว่าจะสืบพยานเสร็จจะใช้เวลานานหลายปี ทำให้โอกาสที่ผู้พิพากษาจะได้พิจารณาคดีตั้งแต่ต้นจนจบน้อยมาก เพราะมีการโยกย้ายสับเปลี่ยน ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของบุคคลต่างๆ ที่มีต่อการวินิจฉัยชี้ขาดคดีของศาล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๒๔๑ ได้บัญญัติถึงความรวดเร็วในการพิจารณาคดีว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลย ย่อมมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม” ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มาตรา ๒๓๖ บัญญัติว่า “การนั่งพิจารณาคดีของศาลต้องมีผู้พิพากษาหรือตุลาการครบองค์คณะและผู้พิพากษาหรือตุลาการซึ่งมิได้นั่งพิจารณาคดีใดจะทำคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดีนั้นไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” มีบทเฉพาะกำหนดไว้ในมาตรา ๓๓๕ ว่า ในวาระแรกมิให้นำบทบัญญัติดังกล่าวมาใช้บังคับกับการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม เป็นเวลา ๕ ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ กล่าวคือ เริ่มใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๕ เป็นต้นมา แต่ทำให้การพิจารณาคดีของศาลชั้นต้นลดจำนวนลง กิ่งหนึ่งทางแก้หาใช้ค่อยแต่จะเพิ่มจำนวนผู้พิพากษาแต่เพียงอย่างเดียวไม่

เมื่อประธานศาลฎีกา และสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ไปศึกษาดูงานการพิจารณาคดีต่อเนื่องติดต่อกันทุกวันของประเทศสหรัฐอเมริกา จึงได้นำมาจัดระบบบริหารจัดการคดีของศาลยุติธรรมให้รวดเร็ว ต่อเนื่อง และเป็นธรรม โดยได้ทดลองนำร่องใช้กับศาลจังหวัดนครปฐม ศาลจังหวัดฉะเชิงเทรา และพัฒนาปรับปรุงจนเป็นระบบบริหารจัดการคดีต่อเนื่องแบบศูนย์รวมวันนัดในปัจจุบัน แต่ทำให้ฝ่ายอื่น ได้แก่ อัยการ ทนายความ ตำรวจ และประชาชนที่เป็นคู่ความเกิดความเดือดร้อนเสียหาย ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการพิจารณาคดีต่อเนื่องอย่างมาก

ดังนั้น คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการพิจารณาคดีต่อเนื่อง จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานเกี่ยวเนื่องให้ศึกษาวิเคราะห์ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหาการพิจารณาคดีต่อเนื่องให้เกิดประโยชน์ในการอำนวยความยุติธรรมต่อประชาชนและสังคมส่วนรวมมากยิ่งขึ้น ตลอดจนเป็นการก่อให้เกิดผลดีต่อกระบวนการยุติธรรมทุกๆ ฝ่าย ดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๕ บัญญัติวรรคแรก ว่า “รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล

จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรม ให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็ว และเท่าเทียมกัน รวมทั้ง จัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน” ทุกประการ

๖. การดำเนินงาน

คณะทำงานได้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ จากวิทยากรผู้เข้าร่วมสัมมนา และเอกสารบทความ วิเคราะห์วิจัยจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพิจารณาคดีต่อเนื่อง เกิดผลกระทบต่อสังคมกระบวนการยุติธรรม หรือไม่อย่างไร ในระดับภูมิภาค ๔ ภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้ เพื่อระดมความคิดเห็นจากศาล อัยการ ทนายความ ตำรวจ นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ภาคประชาชน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐกิจและราชการที่เกี่ยวข้องระดับภูมิภาคมาแลกเปลี่ยน ให้ความรู้เกี่ยวกับการพิจารณาคดีต่อเนื่องว่ามีผลกระทบต่อสังคมอย่างไร เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมและเป็นธรรมในการแก้ไขปัญหาลังคมและเศรษฐกิจจากผลกระทบที่เกิดจากการพิจารณาคดีต่อเนื่อง เพื่อนำเสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดและที่มาต่างๆ ตามลำดับ คือ

๒.๑ ข้อมูลจากตัวแทนฝ่ายศาลยุติธรรม อัยการ ทนายความ ตำรวจ เจ้าหน้าที่ยุติธรรม และผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ในการประชุมของคณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล ครั้งที่ ๒/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๙ และครั้งที่ ๓/๒๕๔๙ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙ ณ ห้องประชุม ๕ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในภาคเหนือ วันเสาร์ที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙ ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส ถนนช้างคลาน จังหวัดเชียงใหม่

๒.๓ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วันเสาร์ที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๔๙ ณ โรงแรมขอนแก่น ถนนพิมพสุต จังหวัดขอนแก่น

๒.๔ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในภาคใต้ วันเสาร์ที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ ณ โรงแรมเจบี อำเภอบางใหญ่ จังหวัดสงขลา

๒.๕ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการในภาคกลาง วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๖ เอกสารจากหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม งานวิจัยของ รศ.ดร.กมลชัย รัตนสกาววงศ์ สำนักงานศาลยุติธรรม บทความของนายชวเลิศ โสภณวัต ผู้พิพากษาอาวุโสศาลแพ่ง บทความของนายโสธ สุตานันท์ ผู้พิพากษาศาลจังหวัดอุดรดิตถ์ บทความของนายวิระพงศ์ สุตาวงค์ ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะศาลอาญา และบทความของนายสุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย อุปนายกสภาทนายความ

๓. สภาพปัญหาและอุปสรรค

การปรับเปลี่ยนระบบการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องมาใช้ในศาลยุติธรรมทั้งระบบ ทำให้การเลื่อนคดีเพราะเหตุต่างๆ น้อยลง หากแต่ยังผลกระทบต่อการทำงานของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เนื่องจากศาลจำเป็นต้องปรับวิธีการนัดความของศาลทั้งระบบ จากเดิมที่ผู้พิพากษาเคยนัดสืบพยานแต่ละครั้งห่างๆ กัน ต้องเปลี่ยนมาเป็นนัดสืบพยานทั้งคดีติดต่อกันทุกวันจนกว่าจะเสร็จ และผลการทดลองดำเนินการนับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นมา พบว่า การปรับระบบของศาลยุติธรรมเข้าสู่ระบบการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่องยังมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน ดังนี้

๓.๑ การนัดสืบพยานทั้งคดีติดต่อกันไปทุกวัน ทำให้คู่ความและผู้พิพากษาต้องหาวันว่างให้ตรงกันทุกฝ่าย บางครั้งทำให้คดีต้องรอลำดับพิจารณาคดีนานเกินไป ส่งผลให้คู่ความในคดีเรื่องที่รอพิจารณาในลำดับถัดไปต้องรอนานเกินสมควร

๓.๒ คดีที่จะต้องรอคิวในการพิจารณายาวนานทำให้เกิดความกังวลใจแก่ผู้พิพากษาที่จะกำหนดนัดพิจารณาคดีต่อเนื่องและหันไปใช้วิธีนัดแบบเดิมคือนัดซ้อนหลายคดีในวันเดียวกัน

๓.๓ การกำหนดนัดคดีสำคัญก่อนคดีอื่นกระทำได้ยาก เช่น คดีอาญาที่จำเลยต้องชัง หรือคดีที่ประชาชนให้ความสนใจ เป็นต้น ผู้พิพากษาจะไม่สามารถให้วันนัดคดีเหล่านี้ก่อน (ลัดคิว) เนื่องจากได้กำหนดนัดสืบพยานคดีอื่นๆ ที่เข้ามาก่อนคดีเหล่านั้นไปแล้ว

๓.๔ แนวทางการพิจารณาคดีอย่างต่อเนื่องที่ศาลยุติธรรมกำหนดตามแนวทางของคณะกรรมการส่งเสริมระบบฯ เป็นแนวทางแบบใหม่ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องปรับตัวในการทำงาน จึงมีปัญหาในด้านความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

๓.๕ ในคดีอาญาที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ กระบวนการนำพยานมาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งพยานบุคคล พนักงานอัยการต้องอาศัยบุคคลภายนอก เช่น พนักงานสอบสวนเป็นผู้ติดตามพยานมาศาล พยานส่วนใหญ่เป็นข้าราชการย้ายสถานที่ทำงานบ่อย ผู้เสียหายหรือประจักษ์พยานมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง อัตรากำลังพนักงานอัยการน้อยกว่าผู้พิพากษาในศาลนั้นๆ มาก จนเกิดปัญหาในการบริหารคดีของอัยการ ทำให้ต้องวิงวอนหลายบัลลังก์จากการที่ผู้พิพากษาหลายคดีนัดพิจารณาไว้ในวันเวลาเดียวกัน

๓.๖ ในคดีอาญาพนักงานอัยการมีความเห็นที่ไม่สามารถเปิดเผยสำนวนการสอบสวนให้แก่ฝ่ายจำเลยก่อนสืบพยานโจทก์แล้วเสร็จได้ เพราะเป็นความลับในขั้นตอนการพิสูจน์ความผิดของจำเลย แม้ทนายจำเลยจะได้แย้งว่า ขณะนี้กฎหมายกำหนดให้ทนายความเข้านั่งฟังการสอบสวนของพนักงานสอบสวนได้อยู่แล้ว จึงไม่เป็นความลับอีกต่อไปก็ตาม เมื่อเป็นเช่นนี้ทำให้ฝ่ายจำเลยไม่อาจกำหนดแนวทางต่อสู้คดีของตนได้ก่อนการสืบพยานโจทก์แล้วเสร็จ

๓.๗ บทบาทของผู้พิพากษาในการควบคุมการพิจารณาคดีจากข้อมูลที่ปรากฏในคดีประเภท ค้างพิจารณาเกิน ๓ ปีขึ้นไปนั้น ในรายงานกระบวนการพิจารณาแต่ละนัดที่มีเหตุขัดข้องหรือคำร้องขอจาก คู่ความที่เป็นเหตุให้การพิจารณาต้องเนิ่นนานออกไป เช่น การขอเลื่อนคดี การขอส่งประเด็น การขอ ทำความตกลงกันและเหตุอื่นๆ นั้น ไม่ใคร่ปรากฏบทบาทของผู้พิพากษาที่จะซักถามหรือทำให้ปรากฏถึง รายละเอียดที่ชัดเจนของเหตุอื่นๆ พอที่จะทำให้เห็นได้ว่าควรหรือไม่ควร อันที่จริงส่วนใหญ่ศาลจะอนุญาต ให้คู่ความเลื่อนคดีด้วยเหตุต่างๆ ดังที่ได้กล่าวไว้ในสาเหตุของการใช้เวลาพิจารณาคดีนาน

๓.๘ สาเหตุการขอเลื่อนคดีมิใช่มาจากทนายความหรืออัยการเท่านั้น อันที่จริงมาจากทางอื่นด้วย ส่วนผลของการเลื่อนคดีนั้นมิใช่จะเป็นผลเสียแต่อย่างเดียวไม่ หากแต่โดยทั่วไปเป็นผลดีต่อคดีในทางที่ว่า คู่ความฝ่ายหนึ่งๆ จะได้มีโอกาสสู้คดีนำข้อเท็จจริงเข้าสู่ศาลได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้อย่างเต็มภาคภูมิ ความเจ็บไข้ได้ป่วยก็ดี การที่พยานยังมาศาลไม่ได้ก็ดี ถ้ามองให้ลึกแล้วเป็นความจำเป็นซึ่งก้าวล่วงเสียมิได้ ต้องเปิดโอกาสให้มีการเลื่อนคดีมิฉะนั้นแล้ว หากจะไม่ให้เลื่อนแล้วตัดโอกาสของฝ่ายที่ขอเลื่อนไปเลย เช่น ให้คู่ความดำเนินคดีไปเองโดยไม่มีทนายความ หรือตัดพยานปากที่มาศาลไม่ได้ไปเลย โดยมองไม่เห็นถึงความจำเป็นของการขอเลื่อนคดีก็จะเป็นธรรมต่อคู่ความฝ่ายนั้นเป็นอย่างมาก และอาจมีผลถึงแพ็คดีเลย ก็เป็นได้ การขอเลื่อนคดีโดยไม่สมควร เช่น เป็นการประวิงคดีโดยทนายฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือคู่ความฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งมีอยู่จริง แต่ศาลก็มีทางแก้ปัญหานี้ได้ หากข้ออ้างเป็นเท็จก็จะเข้าเกณฑ์ละเมิดอำนาจศาล

๓.๙ ศูนย์นัดความ ศาลยุติธรรมอ้างว่า ศูนย์นัดความมีส่วนช่วยให้การนัดความเป็นไปได้ ในวงกว้างและมองภาพด้านกว้างกว่าโดยยึดหลักความสะดวกของหลายๆ คดีรวมกัน แต่โดยนัยของกฎหมาย เจ้าหน้าที่ในศูนย์นัดความไม่มีกฎหมายที่ไต่ถามรองรับและเป็นการล้มล้างอิสระและสิทธิของผู้พิพากษา เจ้าของสำนวนไปในตัวด้วย เดิมเจ้าของสำนวนจะนัดความร่วมกับทนายหรืออัยการ โดยยึดหลักวันที่ให้ ความสะดวกและความเหมาะสมแก่ทุกฝ่ายเป็นเกณฑ์

ดังนั้น ประเด็นนี้จึงเป็นจุดหนึ่งที่ทุกฝ่ายในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งผู้พิพากษาดูแลการ เป็นจำนวนมากไม่เห็นด้วยกับการมีศูนย์นัดความ

๓.๑๐ ความไม่มีเอกภาพในการจัดระบบของศาล เนื่องจากศาลบางแห่งนำระบบวิธีนัดพิจารณา คดีแบบติดต่อกันทุกวัน แต่บางแห่งไม่ใช้วิธีนัดแบบติดต่อกันทุกวันทำการ แต่จะนัดพิจารณาล่วงหน้าด้วยวิธี นัดห่างเป็นระยะ บางแห่งศาลเดียวกันกลับนำระบบนัดทั้งสองวิธีดังกล่าวมาใช้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของ ผู้พิพากษาแต่ละท่านได้ ทำให้ทั้งทนายความและพนักงานอัยการไม่สามารถบริหารวันนัดของตนให้เป็นไป ตามความต้องการของผู้พิพากษาแต่ละท่านได้ ประการสำคัญศาลแต่ละแห่งกำหนดวิธีการไม่เหมือนกัน ทำให้ เกิดความยุ่งยากแก่ทนายความ อัยการ และคู่ความ เพราะวิธีกำหนดประเภทคดีพิเศษของศาลแต่ละแห่ง มีระเบียบเกี่ยวกับการกำหนดคดีพิเศษไม่เหมือนกัน

๓.๑๑ ปัญหากฎหมายวิธีพิจารณาความไม่สอดคล้องกับระบบใหม่ โดยศาลจะเริ่มเปิดคดีด้วยการ สอบถามคู่ความทั้งสองฝ่ายถึงจำนวนพยานบุคคลที่จะนำเข้าสู่สืบ จึงต้องยื่นบัญชีระบุพยานให้ครบถ้วน เพื่อจะ ได้ขอวันนัดสืบพยานฝ่ายตน ซึ่งในคดีอาญาฝ่ายจำเลยต้องแถลงศาลว่าจะสืบพยานบุคคลใดบ้าง จำนวนก็ปาก ทำให้เสียเปรียบในการต่อสู้คดี ทั้งที่บทบัญญัติของประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๔ กลับบัญญัติให้เป็นสิทธิของจำเลยในคดีอาญาที่จะแถลงเปิดคดีได้ เมื่อฝ่ายโจทก์สืบพยานเสร็จ

ส่วนในคดีแพ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๘๘ วรรคสอง ว่าคู่ความ ในคดีแพ่งมีสิทธิยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมได้ตลอดเวลาภายใน ๑๕ วันนับจากวันที่มีการสืบพยานครั้งแรก ทั้งนี้ โดยไม่ต้องแสดงเหตุผลพิเศษ และแม้จะพ้นกำหนดเวลา ๑๕ วันแล้ว คู่ความก็ยังมีสิทธิยื่นบัญชีระบุพยาน เพิ่มเติมได้อีก แต่ระบบพิจารณาคดีต่อเนื่องศาลจะนัดสืบพยานโจทก์และจำเลยติดต่อกันทุกวันทำการ หมดโอกาสยื่นบัญชีพยานเพิ่มเติมได้เลย

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๙๐ วรรคสอง ที่บัญญัติให้คู่ความ ส่งสำเนาเอกสารพร้อมกับการยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมตามมาตรา ๘๘ วรรคสอง หรือวรรคสาม การนัด พิจารณาคดีต่อเนื่องแบบทุกวันทำการตั้งแต่นัดแรก อาจทำให้คู่ความนำบทบัญญัติของสองมาตราดังกล่าวมา เป็นช่องทางในการจู่โจมพยานหลักฐานกันในวันพิจารณาได้ทำให้คู่ความอีกฝ่ายเสียเปรียบ

๓.๑๒ ปัญหาการไม่สามารถสืบพยานตามกำหนดนัดได้ เพราะพยานไม่ไปศาลตามกำหนดนัด โดยเฉพาะในคดีอาญาซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้จับกุม พนักงานสอบสวน แพทย์ผู้ตรวจพิสูจน์หรือข้าราชการอื่นที่ เกี่ยวข้องในคดีที่จะต้องมาเบิกความเป็นพยาน จึงมีโอกาสเป็นไปได้สูงที่พยานบุคคลซึ่งเป็นบุคคลภายนอกใน คดีจะมีวันว่างไม่ตรงกับวันนัด เพราะติดนัดการเป็นพยานในคดีอื่นหรือติดนัดภารกิจอื่นของทางราชการ การ ติดราชการเร่งด่วน การมีธุรกิจจำเป็น การเจ็บป่วย รวมตลอดถึงการเคลื่อนย้ายภูมิลำเนาหรือที่ทำงานของพยาน เป็นต้น

๔. การศึกษาวิเคราะห์ข้อดีข้อเสีย

ข้อดี

๑. คดีที่มีการกำหนดแนวทางการพิจารณาคดีต่อเนื่องในเชิงบริหารที่คู่ความและศาลมีส่วนร่วม ในการกำหนดกรอบของงานและเวลาที่จะใช้ในการนั่งพิจารณาดำเนินคดีด้วยกัน ความชัดเจนและโปร่งใสของการ ดำเนินคดีต่อไป คู่ความสามารถตรวจสอบกันเองได้โดยง่าย เป็นการใช้เวลาและทรัพยากรทั้งบุคคล วัสดุ และสถานที่อย่างมีคุณค่า คู่ความประหยัดค่าใช้จ่าย ประสิทธิภาพของการให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความในคดี ย่อมมีมากขึ้น แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่ว่าพนักงานอัยการ ทนายความ หรือผู้พิพากษา ในระหว่างการพิจารณาก็ตาม จะไม่ทำให้แนวทางของการดำเนินคดีต้องถูกกระทบไป

๒. มีความชัดเจนของระยะเวลาในการดำเนินคดี ทำให้การวางแผนการบริหารงานศาล การดำเนินคดีของทนายความและการวางแผนล่วงหน้าในส่วนส่วนตัวเกี่ยวกับคดีทำได้ง่ายและชัดเจนขึ้น ก่อนเริ่มการพิจารณาคดี ทุกฝ่ายจะทราบว่าการพิจารณาจะเสร็จได้เมื่อใด ในส่วนของศาลทำให้สามารถ คำนวณผลงานของผู้พิพากษาได้ล่วงหน้า และวางแผนบริหารงานทางธุรการได้เหมาะสม แม่นยำโดยเฉพาะ ในระบบการบริหารงบประมาณขององค์กรอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีศาลยุติธรรมรวมอยู่ด้วยนั้น จะวัดกันที่ผลความสำเร็จของงาน การของงบประมาณในปีถัดไปต้องมีตัวชี้วัดผลงานของปีงบประมาณที่ผ่านมา หากการพิจารณาคดีมีการวางแผนกำหนดแนวทางการพิจารณาคดีล่วงหน้าและมีระบบการควบคุมที่ได้ผล ย่อมเกิดตัวชี้วัดผลงานได้เร็วในเชิงบริหารอาจถือได้ว่าคดีเสร็จสิ้นเมื่อกำหนดแนวทางในการพิจารณาคดีแล้วเสร็จ

๓. การพิจารณาคดีที่มีการกำหนดกรอบของงานและเวลาไว้ล่วงหน้าเช่นนี้ ทำให้การควบคุม การพิจารณาคดีของศาลเปลี่ยนจากเชิงรับเป็นเชิงรุก เนื่องจากระบบปกติระหว่างนัดต่อกันไม่มีข้อมูลที่ ชัดเจนว่าฝ่ายที่ค้างการพิจารณาอยู่จะต้องทำอะไรบ้าง และภายในระยะเวลาเท่าใด ผู้พิพากษาเอง ก็ไม่ทราบความพร้อมของคู่ความจนกระทั่งวันนัด เมื่อเกิดเหตุขัดข้องขึ้นจากฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย จึงเป็นการยากที่ผู้พิพากษาจะมีข้อมูลมากเพียงพอที่จะใช้ดุลพินิจในการสั่งเลื่อนคดีได้อย่างเหมาะสม แต่ใน ระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่องทุกฝ่ายทราบดีว่าต้องทำงานให้เสร็จตามกรอบเวลาที่กำหนดไว้ การเตรียม ความพร้อมจึงต้องทำแต่เนิ่นๆ การเร่งรัดการพิจารณาคดีของศาลก็ทำได้โดยง่าย หากไม่มีเหตุผลสมควร ศาลจะไม่อนุญาตให้ขยายกรอบเวลาออกไปอีกเท่านั้น ไม่ต้องคอยกำกับคู่ความอยู่ทุกนัดทั้งๆ ที่ยังไม่อาจ กำหนดได้ชัดด้วยซ้ำไปว่าคดีจะสิ้นสุดได้เมื่อใด

๔. ลดความแออัดของพื้นที่ให้บริการในศาลไม่ว่าจะเป็นห้องพิจารณา พื้นที่ในตัวอาคารศาล ซึ่งส่วนใหญ่จะคับแคบอยู่แล้ว และบริเวณที่จอดรถ เป็นต้น เพราะศาลจะไม่นัดพิจารณาคดีในปริมาณ ที่เกินขีดความสามารถหรือไม่เหมาะสม ทำให้เวลาและสถานที่ของศาลสามารถเฉลี่ยให้บริการกับประชาชน ได้อย่างทั่วถึงและเหมาะสมมากกว่า

๕. หากสามารถกำหนดวันนัดได้ติดต่อกันทุกวันหรือไม่ทิ้งช่วงห่างกันมากเกินไป โดยเฉพาะ พยานคนเดียวกันหรือข้อเท็จจริงเดียวกัน ควรให้มีความต่อเนื่องกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้แล้วจะลดภาระ ในการเตรียมคดีทั้งของคู่ความและผู้พิพากษา เนื่องจากการนั่งพิจารณาคดีและการซักถามพยานล้วนแต่ เป็นการนำสืบข้อเท็จจริงทั้งสิ้น ทั้งผู้ถาม ผู้เบิกความและผู้บันทึกคำเบิกความต้องใช้ความจำตลอดการพิจารณา หากระยะเวลามีความต่อเนื่องกัน ความจำในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นจากการพิจารณาจะปะติดปะต่อเห็นภาพรวม ของข้อเท็จจริงได้ง่ายไม่ตกหล่นและไม่ลืม

๖. กำหนดเวลาของบทเฉพาะกาลที่เกี่ยวกับศาลในกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้ศาลต้องนั่งพิจารณาครบองค์คณะในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๕ ด้วยองค์คณะส่วนใหญ่ของศาลชั้นต้น ซึ่งมีการนั่งพิจารณาคดี คือ ๒ คน หากไม่มีการกำหนดแนวทางการพิจารณาคดีที่มีกรอบเวลาไว้แล้ว ผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะจะไม่สามารถบริหารเวลาของตนเองได้เลย เพราะไม่ทราบว่าจะต้องร่วมนั่งพิจารณาในแต่ละคดีไปนานเท่าใดและเมื่อใดบ้างจนเสร็จ ดังนั้น หากจะเป็นเจ้าของสำนวนในคดีอื่นจะเกิดข้อขัดข้องจากการต่างคนต่างนัดความคดีของตนไปจนเกิดซ้อนกันขึ้นได้ จะหาวันว่างที่ลงตัวได้ยากระหว่างคู่ความกับศาล

๗. ศาลตอบคำถามประชาชนได้ว่าคดีจะเสร็จการพิจารณาเมื่อใดตั้งแต่เริ่มแรก ในยุคข้อมูลข่าวสาร สังคมต้องการการตรวจสอบข้อมูล และต้องการความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ความไม่แน่นอนว่าคดีจะได้รับการพิจารณาเสร็จสิ้น เมื่อใดนั้น ทำให้เกิดช่องว่างในสังคมมากมาย การประกอบธุรกิจหากเป็นคดีความกันขึ้น ไม่อาจคำนวณเวลาและค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปได้ชัดเจน ทำให้การวางแผนและตัดสินใจดำเนินการอย่างไรต่อไปทำได้ยาก สูญเสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายที่ไม่อาจคำนวณได้ที่จะลืมไม่ได้ คือ ความท้อแท้และหมดกำลังใจของคู่ความที่ต้องรอการตัดสินคดีที่ไม่มีกำหนดเวลาชัดเจน ทำให้เกิดความแคลงใจในระบบและมีข้อวิพากษ์วิจารณ์ระบบการอำนวยความยุติธรรมของรัฐไปในทางลบอยู่เนื่อง ๆ

ข้อเสีย

๑. คดีบางประเภทไม่มีข้อเท็จจริงซับซ้อน เช่น คดีอาญาในความผิดเล็กน้อยหรือคดีสืบประกอบคำให้การรับสารภาพของจำเลย คดีแพ่งไม่มีข้อพิพาทยุ่งยาก คดีมโนสำเนา เหล่านี้ มีข้อเท็จจริงในคดีไม่ซับซ้อน พยานมีไม่มาก ใช้เวลาพิจารณาคดีน้อยอยู่แล้ว หากต้องมารอการนัดพร้อมจากศาลเพื่อกำหนดแนวทางการพิจารณาแล้วจะทำให้เสียเวลาแก่คู่ความมาก อาจช้ากว่าการนั่งพิจารณาคดีในระบบปกติ

๒. เป็นภาระแก่คู่ความในการเตรียมคดี เพราะเมื่อถึงกำหนดนั่งพิจารณาแล้ว ระยะเวลาในช่วงที่เหลือจะมีไม่มาก โอกาสจะเลื่อนคดีทำได้ยากและบางคดีเป็นการยากที่จะเตรียมคดีได้สมบูรณ์ไปหมดก่อนการพิจารณา โดยเฉพาะในคดีอาญาฝ่ายจำเลยที่จะนำสืบทำลายน้ำหนักพยานโจทก์นั้น ยังไม่ทราบข้อเท็จจริงที่โจทก์จะนำสืบทั้งหมด อาจเตรียมคดีได้ไม่สมบูรณ์ บ่อยครั้งที่จำเลยอาจตัดสินใจไม่สืบพยานฝ่ายตนเลย หากเห็นว่าพยานโจทก์ไม่มีน้ำหนักที่ศาลอาจรับฟังลงโทษจำเลยได้ ซึ่งคู่ความเช่นนี้ คงจะแถลงการณ์เตรียมคดีของตนต่อศาลก่อนไม่ได้มากนัก การกำหนดกรอบของงานไว้ก่อนอาจผูกมัดเกินไปและกรอบเวลาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าก็อาจเสียไปโดยใช่เหตุอีกด้วย

๓. การเรียงลำดับการพิจารณาอาจทำให้ระยะเวลาที่รอนานส่งผลกระทบกับความสดและความพร้อมของพยานหลักฐานที่ถูกทิ้งไว้เป็นเวลานานกว่าจะได้หยิบยกขึ้นมาในชั้นพิจารณา เช่น พยาน

บุคคลซึ่งรู้เห็นเหตุการณ์อาจถูกรบกวนจนเกิดเปลี่ยนใจหรือหลบหนีไปเสียก่อน วัตถุประสงค์อาจเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา เป็นต้น

๔. การใช้ระบบการพิจารณาคดีต่อเนื่อง ทำให้คดีที่ฟ้องต้องใช้เวลาอีก ๑ ปี ถึง ๑ ปี ๖ เดือนกว่าจะเริ่มการสืบพยาน

๕. ในคดีอาญา หากจำเลยถูกขังอยู่ การเริ่มต้นสืบพยานชำนั้น ทำให้จำเลยต้องถูกขังเป็นเวลานาน ทั้งที่ท้ายที่สุด ศาลอาจพิพากษายกฟ้องโจทก์ หรือพิพากษาจำคุกจำเลยน้อยกว่าระยะเวลาที่จำเลยถูกขัง

๖. ในคดีที่โทษไม่หนัก การที่จำเลยต้องถูกขังระหว่างพิจารณานานดังกล่าว ทำให้จำเลยอาจยอมรับสารภาพเพื่อได้รับโทษจำคุกในระยะเวลานั้น แทนการต่อสู้คดี

๗. การเริ่มสืบพยานช้า ทำให้ผู้เสียหายหมดความสนใจที่จะทำให้จำเลยได้รับโทษ ทำให้ไม่ใส่ใจที่จะมาเป็นพยานในศาล ในคดีความผิดอันยอมความได้ การเริ่มสืบพยานช้า เป็นการบังคับให้ผู้เสียหายยินยอมตกลงรับค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดมากกว่าที่จะรอการพิจารณาพิพากษาของศาล เมื่อเริ่มสืบพยานช้า พยานอาจย้ายที่อยู่ไปแล้วและยากในการติดตามพยาน พนักงานอัยการประสบปัญหาประสิทธิภาพในการติดตามพยานโดยพนักงานสอบสวน เช่น ไม่อาจตามพยานได้ พยานย้ายที่อยู่ การเริ่มสืบพยานช้าทำให้พยานหลงลืมนัดพิจารณา เพราะระยะเวลานับจากพยานได้รับหมายศาลจนถึงวันนัดสืบพยานเป็นเวลานานมาก การเริ่มสืบพยานช้า ส่งผลต่อความทรงจำเหตุการณ์ของพยาน เมื่อเริ่มสืบพยานช้า ทำให้ฝ่ายจำเลยมีเวลาชักจูงหรือข่มขู่พยานให้กลับคำให้การ

๘. การนัดพิจารณาต่อเนื่องหลายวัน หากต้องเลื่อนการพิจารณาคดีนัดหนึ่งจะส่งผลให้ต้องยกเลิกนัดอื่นๆ และไม่อาจนำคดีอื่นมาพิจารณาแทนได้ ทำให้เสียเวลาการทำงานของศาล การเลื่อนการพิจารณานัดหนึ่งส่งผลให้ต้องยกเลิกนัดต่อมาดังกล่าว ส่งผลให้ศาลเลือกที่จะตัดพยานแทนการเลื่อนคดี ทั้งที่พยานนั้นอาจมีความสำคัญต่อผลของคดี พยานคู่ เมื่อพยานปากหนึ่งไม่มาศาล ศาลต้องเลื่อนการพิจารณาออกไปต่อท้ายคดีอื่นซึ่งนัดไว้ก่อน ทำให้กว่าจะเสร็จคดีต้องใช้เวลาาน เนื่องจากพยานปากหนึ่งพนักงานอัยการต้องซักถามเพียงคนเดียว การพิจารณาในแต่ละวันยาวนาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการซักถามเพื่อค้นหาความจริงจากพยาน คดีที่จำเลยไม่มีประกัน ศาลจะเร่งรัดให้เสร็จคดีภายใน ๖ เดือน หากมีการเลื่อนคดีและยังต้องให้เสร็จในเวลาดังกล่าว ส่งผลให้อัยการต้องเร่งทำคดี ทำให้เกิดการด้อยประสิทธิภาพในการค้นหาความจริง

๙. ประเด็น ศาลจะสืบพยานประเด็นเฉพาะวันจันทร์ ทำให้ศาลที่ส่งประเด็นต้องรอนานกว่าจะได้รับประเด็นคืน ศาลมักจะไม่อนุญาตให้ส่งประเด็นไปสืบพนักงานสอบสวนที่ถูกโยกย้ายไป ทำให้พนักงานสอบสวนผู้นั้นต้องเดือดร้อนเดินทางมาให้การที่ศาลเดิม อีกทั้งได้ค่าป่วยการพยานและค่าพาหนะไม่คุ้ม

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่องผลกระทบของการพิจารณาคดีต่อเนื่องต่อสังคมและกระบวนการยุติธรรม เป็นการประมวลมาจากผลการจัดสัมมนาในระดับภูมิภาค ๔ ภูมิภาค และผลจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการพิจารณาคดีต่อเนื่อง ซึ่งเสนอแนะให้ภาครัฐควรดำเนินการ ดังนี้

๑. ควรนัดพิจารณาคดีต่อเนื่องแบบเว้นวรรคเป็นช่วงๆ โดยเป็นการเว้นวรรคเป็นช่วงทุกสัปดาห์ระหว่างสืบพยานโจทก์เสร็จ และให้นัดสืบพยานจำเลยภายหลังไป ๑ เดือนเป็นช่วงๆ ทุกสัปดาห์พร้อมกัน เพื่อให้แต่ละฝ่ายเตรียมคดีและเตรียมพยานได้ดี รวมเวลาเสร็จคดีไม่เกิน ๒-๓ เดือน ที่จะให้ผู้พิพากษาเจ้าของสำนวนเป็นผู้พิจารณาและพิพากษาโดยไม่ถูกโยกย้ายไปก่อน โดยนำระบบเดิมมาผสมผสานให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่าย และควรนัดเฉพาะช่วงเช้าหรือบ่ายของแต่ละคดี วันหนึ่งก็จะนัดได้สองคดีด้วย หากคดีใดเลื่อนก็ไม่ทำให้เสียวันนัดไปทั้งวัน ยังมีอีกคดีพิจารณาได้ ไม่ทำให้บัลลังก์ศาลว่างพิจารณา เสียเวลาไปทั้งวันหรือหลายวันติดต่อกัน

๒. การพิจารณาคดีต่อเนื่องเป็นวิธีการที่ดี แต่จะต้องเว้นระยะเวลาการพิจารณา โดยคดีหนึ่งหากนัด ๓ นัด ก็ควรนัดห่างกันสัก ๑-๒ สัปดาห์ของแต่ละนัด หากเกิดอุปสรรคในการติดตามพยานจะได้ดำเนินการได้ในส่วนของโจทก์ สำหรับในส่วนของจำเลยเพื่อความเป็นธรรมในการให้ทนายจำเลยตรวจสอบข้อเท็จจริงและติดตามพยาน ซึ่งหากนัดพิจารณาคดีติดต่อกันทุกวันอาจทำให้ทั้งฝ่ายผู้เสียหายและจำเลยเสียเปรียบ ไม่ได้รับความเป็นธรรม การเลื่อนคดีน่าจะทำได้ หากพยานเป็นพยานสำคัญแต่ยังไม่สามารถติดตามมาเบิกความได้ เพราะหากศาลตัดพยานโจทก์หรือจำเลยจะทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่ควรให้กระบวนการพิจารณาคดีต่อเนื่องมาทำลายความเป็นธรรม ในเรื่องนี้จึงควรมีการแก้ไขระเบียบปฏิบัติและกฎหมายต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง การตรงต่อเวลา เช่น นัดสืบพยานเวลา ๙.๐๐ นาฬิกา กว่าศาลจะเริ่มสืบพยานเวลาสว่างเลยเวลานัดไปนานประมาณ ๑ ชั่วโมง เป็นสาเหตุทำให้ประชาชนไม่ยอมมาเป็นพยาน

๓. ควรตั้งระบบงานว่าด้วยการติดตามพยาน การนัด การส่งประเด็นไปสืบพยานที่ศาลอื่น ควรมีค่าพาหนะเดินทางของพยานที่เหมาะสม กรณี พยานผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์มีการโยกย้ายสถานที่ทำงานน่าจะมีหน่วยงานใกล้เคียงที่จะสะดวกต่อการมาเบิกความเป็นพยานมากขึ้นต้องสืบ พยานให้ตรงตามที่นัดหมาย มิฉะนั้นจะทำให้ผู้มาเป็นพยานเสียเวลา มีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือทำให้คดีเสร็จไปโดยเร็ว ผลเสียคือทั้งโจทก์และจำเลยอาจหาพยานหลักฐานมาไม่ทันในวันนัดของศาล เมื่อนัดแล้วต้องสืบให้เสร็จ มิใช่เลื่อนไปให้พยานต้องมาใหม่ในวันหลัง เมื่อนัดแล้วควรจะสืบได้จริง มิใช่มีคดีอื่นๆ มาแทรกจนทำให้เวลาไม่พอและต้องเลื่อนไปสืบพยานอื่นในวันหลัง ซึ่งก็จะต้องไปแทรกในคดีอื่นๆ อีก ควรกำหนดวันนัดสืบพยานแต่ละปากให้แน่นอน ให้เบิกความให้ทันในวันนัด ไม่ต้องรอไปเบิกความวันอื่นอีก ควรมีเจ้าหน้าที่หรือมีหนังสือ

แจ้งให้พยานทราบว่าต้องเตรียมตัวอย่างไร บางเรื่องพยานลืมบางเรื่องถูกข่มขู่ อาจเป็นอันตราย ควรมีการแนะนำพยานก่อนมาศาล มีห้องแนะนำ เพราะหากมาแล้วไม่ทราบการเลื่อนคดีหรือพยานไม่รู้เรื่องที่เรียกมาก็จะเสียเวลาของพยานโดยเปล่าประโยชน์

๔. ปัญหาการพิจารณาคดีอาญากรณีจำเลยต้องชัง และความล่าช้าในการนัดสืบพยานในคดีอาญา ศาลควรอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยให้มากที่สุด เว้นแต่พฤติการณ์พิเศษจึงไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราว ควรนัดวันให้รวดเร็วยิ่งขึ้น คู่ความเป็อหน่ายระบบที่ทำให้คดีเสร็จล่าช้าออกไปคดีอาญาที่จำเลยถูกชังควรได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็วเป็นธรรม การพิจารณาคดีต่อเนื่องปัจจุบันกว่าจะสืบพยานต้องรอนาน ทำให้คดีล่าช้ากว่าระบบเดิมมากเพราะต้องรอคิวเป็นเวลานาน การนัดสืบพยานครั้งแรกใช้เวลานานเป็นปีกว่าจะได้สืบพยานทำให้ราษฎรเดือดร้อน การนัดล่วงหน้าเป็นเวลานานมากๆ เป็นเรื่องผิดธรรมชาติอย่างมากเพราะกว่าจะถึงวันนัดนั้น ไม่ทราบว่ามีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้น ซึ่งจะเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการดำเนินคดี การสืบพยานไม่ควรให้เกินปี หรือข้ามปี เนื่องจากพยานจะลืมข้อเท็จจริง การพิจารณาคดีต่อเนื่องควรพิจารณาเฉพาะคดีที่มีข้อยุ่งยากพยานจำนวนมากและคู่ความแต่ละฝ่ายมีหลายคน โดยน่าจะมีแต่เฉพาะคดีอาญาเท่านั้น

๕. บางคดีพยานมีความจำเป็นมาศาลไม่ได้และเป็นพยานสำคัญสมควรที่จะให้มีการเลื่อนคดีได้หรือบางกรณีพยานเป็นพยานสำคัญและถูกข่มขู่หรือจำจวน หรือไม่อยากมาเป็นพยานเพื่อความเป็นธรรมสมควรให้มีการเลื่อนคดีเพื่อคู่ความจะพยายามนำพยานดังกล่าวมาเบิกความให้ได้ ควรเน้นประโยชน์แห่งความยุติธรรมด้วยมิใช่มองแต่ให้คดีเสร็จเร็วเท่านั้น การนัดต่อเนื่องและมีเหตุผลต้องเลื่อนคดี และศาลตัดพยานที่อาจเป็นพยานปากสำคัญเลย โดยไม่ให้เลื่อนคดีก็จะทำให้เสียความยุติธรรมได้

๖. ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในกระบวนการพิจารณาคดีจะต้องมีการปรับตัวให้เกิดความสอดคล้องของการเข้าสู่ระบบการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่อง การรับฟังความคิดเห็นจากทุกๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นเหตุเป็นผล และการได้รับการสนับสนุนจากทุกๆ ฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำระบบพิจารณาคดีต่อเนื่องมาใช้ เช่น ผู้บริหารระดับสูงของศาลยุติธรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย การฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีการพัฒนาทักษะความรู้จะส่งผลให้การกำหนดนัดของศาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมควไม่นาน การเลื่อนคดีลดลง ตลอดจนควรมีการพัฒนาาระบบดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนอย่างแท้จริง และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายได้เป็นอย่างดี

๗. กลไกการแบ่งแยกช่องทางเดินคดี การวางมาตรการเสริมเพื่อสนับสนุนการนั่งพิจารณาคดีต่อเนื่อง และแนวทางในทางการจัดการกับคดีค้างพิจารณา ควรมีการประเมิน ติดตามผล และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

๘. ควรมีการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุก เพื่อให้ประชาชนทั่วไปเกิดความเข้าใจในระบบใหม่ที่ศาลยุติธรรมได้นำมาใช้ ซึ่งจะทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชนและสังคมได้อย่างรวดเร็วและมากขึ้นด้วย

แต่ละฝ่ายมีหลายคน โดยน่าจะมีแต่เฉพาะคดีอาญา แต่ห่วงอยู่เฉพาะคดีอาญาที่จำเลยถูกคุมขังตลอดการพิจารณาคดีโดยไม่ได้รับการประกันตัว หากวันนัดนานเป็นปีก็จะเกิดความเสียหายกับจำเลยหรือผู้ต้องหา คดีเช่นนี้ควรพิจารณาต่อเนื่องโดยเร็ว นโยบายที่ให้มีการพิจารณาคดีแบบต่อเนื่องไม่ควรนัดติดต่อทุกวัน และไปต่อคิวยาวหากคดีไม่ยุ่งยากพยานไม่มาก พนักงานอัยการหรือทนายความสามารถว่าความวันละ ๒ คดีได้ เพื่อไม่ให้ประชาชนรอนาน กรณีคดีไม่ซับซ้อน แต่นัดต่อเนื่องไปนานเกินไปเพราะไม่มีคิว อย่างนี้ประชาชนยังเบื่อบ้าง ดังนั้น คดีใดที่ไม่ยาก ทางคู่ความทุกฝ่ายอยากให้คดีแบบนี้ได้รับการพิจารณาอย่างรวดเร็ว คดีจะได้ไม่ค้าง ควรใช้ระบบการพิจารณาแบบเดิมผสมผสานเป็นทางสายกลาง คดีเล็กสามารถแทรกได้ ไม่ต้องรอคิวนาน ซึ่งแม้ว่าจำเลยจะมีประกันตัวแต่การที่นัดนานๆ หลักทรัพย์ที่นำมาประกันตัวก็ต้องจมอยู่ ไม่สามารถนำไปใช้อย่างอื่นได้ และทำให้คดีค้างนานเกินไป

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปันเปียมรัษฎ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี แล้วมีคำสั่งให้ขอความร่วมมือไปยังสำนักงานศาลยุติธรรม ให้รับเป็นผู้พิจารณาจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินกาต่อความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเพื่อเสนอแนะเป็นข้อมูลต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป

๑๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมือง ควบคู่สนามบินสุวรรณภูมิ

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๔๙ สนามบินสุวรรณภูมิได้เปิดให้บริการเป็นสนามบินหลักแห่งใหม่ของประเทศไทยแทนสนามบินดอนเมือง การดำเนินการครั้งนี้มีเหตุการณ์หลายอย่างที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง อันเกิดจากความไม่ชัดเจนในนโยบายของรัฐในการใช้สนามบินทั้งสองซึ่งอุปกรณ์ต่างๆของผู้ประกอบการได้ย้ายมายังสนามบินแห่งใหม่แล้ว ประกอบกับการมีข่าวในสื่อต่างๆ ที่รัฐบาลและผู้บริหารสนามบินจะปิดสนามบินสุวรรณภูมิเพื่อทำการซ่อมแซมเป็นเวลานาน เนื่องจากทางวิ่งเกิดชำรุดหลังจากใช้งานมาไม่นาน ข่าวดังกล่าวยังทำให้พื้นที่สภาพสนามบินดอนเมืองเป็น “สนามบินนานาชาติ” ควบคู่กับสนามบินสุวรรณภูมิอีกแห่ง โดยให้รับเปิดสนามบินดอนเมืองให้ใช้ได้ในวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๐

การโยกย้ายบางส่วนกลับไปสนามบินเก่าจะทำให้ธุรกิจการบินต้องได้รับผลกระทบอย่างมาก และผลกระทบต่อเป้าหมายการลงทุนในสนามบินสุวรรณภูมิเพื่อเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค ซึ่งเป็นนโยบายการลงทุนทางเศรษฐกิจของรัฐขนาดใหญ่ นอกจากนี้ยังมีความสับสนต่อแผนการใช้สนามบินดอนเมืองเพื่อรองรับธุรกิจการบินแบบภายใน หรือแบบนานาชาติบางรูปแบบ หรือแบบครบทุกรูปแบบ อันมีสาเหตุจากการพิจารณาความเหมาะสมของ การลงทุนเพิ่มเติมทั้งที่สนามบินสุวรรณภูมิและสนามบินดอนเมือง กับสภาพและการลงทุนที่ผ่านมารวมทั้งคุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value) ของพื้นที่ดอนเมืองยังไม่มี ความชัดเจน จึงอาจเป็นเหตุให้การตัดสินใจในโครงสร้างพื้นฐานแห่งนี้ไม่เหมาะสม

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติโดยคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และพลังงาน เห็นเป็นภาระหน้าที่และเป็นส่วนหนึ่งของพันธกิจของสภาที่ปรึกษาฯ ในการสะท้อนปัญหาและให้ข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรีตามมุมมองของสภาที่ปรึกษาฯ ในเรื่องการลงทุนขนาดใหญ่ที่คุ้มค่าและถูกต้อง จึงได้ทำการ ศึกษาจนได้ข้อสรุปในขั้นนี้เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๒. การดำเนินงาน

๒.๑ ประชุมปรึกษาหารือหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น จากผู้แทนหน่วยงานราชการที่รับผิดชอบ อาทิ บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) (ทอท.) บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กองทัพอากาศ กรมการขนส่งทางอากาศ องค์กรธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชน เป็นต้น (๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙)

๒.๒ ร่วมประชุมหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม เพื่อรับทราบนโยบายต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมืองที่ถูกทิ้งร้าง ยังไม่มีมติคณะรัฐมนตรี ให้ใช้สนามบินควบคู่สนามบินสุวรรณภูมิ (๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙)

๒.๓ ประชุมสัมมนาในกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) ในหัวข้อ “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมือง โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ องค์กรธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และสื่อมวลชน รวมทั้งสิ้นประมาณ ๓๐ คน (๑๐ มกราคม ๒๕๕๐)

๒.๔ ประชุมวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จากผลการประชุมและสัมมนาที่ผ่านมา ข้อมูลจากผู้เข้าประชุมและข้อมูลทุติยภูมิที่หาได้เพิ่มเติม (ตามรายละเอียดในภาคผนวก) จึงสรุปความเห็น และข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ต่อไป (๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐)

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๓.๑ รัฐต้องกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการใช้สนามบินดอนเมืองให้เป็นสนามบินรอง (Secondary Airport) เป็นการถาวรควบคู่กับการใช้สนามบินสุวรรณภูมิเป็นสนามบินหลัก (Main Airport) โดย

(๑) ต้องรักษาเป้าหมายการพัฒนาสนามบินสุวรรณภูมิให้เป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค

(๒) การใช้สนามบินดอนเมืองต้องคำนึงถึงคุณค่าทางเศรษฐกิจ (Economic Value) มากกว่าคุณค่าทางการเงิน (Financial Value) โดยรวมของทั้งสองสนามบิน

(๓) ต้องพิจารณาทบทวนถึงแผนการลงทุนขยายสนามบินสุวรรณภูมิ เฟส ๒ ที่ต้องใช้เงินลงทุนกว่า ๕ หมื่นล้านบาท ทำให้มีเวลาขยายการชำระหนี้ธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation) ในเฟสแรกอยู่ ๗ หมื่นล้านบาทออกไปได้ระยะหนึ่ง และเปรียบเทียบกับการใช้งบประมาณเพื่อเตรียมความพร้อมของดอนเมืองและกรณีการบินต้นทุนต่ำ

๓.๒ สนามบินดอนเมืองควรใช้เป็นสนามบินในกิจกรรมต่อไปนี้ :

(๑) เป็นสนามบินลงจอดฉุกเฉินเสริมกับสนามบินสุวรรณภูมิ โดยไม่ต้องใช้สนามบินอยู่ตะเภาที่ห่างไกล

(๒) กิจกรรมการบินเช่าเหมาลำ (Charter Flight) และเครื่องบินสำหรับ VIP

(๓) กิจกรรมการบินประจำภายในประเทศเฉพาะจุด (Non-transfer and Non-connecting domestic air carrier)

(๔) กิจกรรมการบินประจำนานาชาติเฉพาะจุด (Non-transfer and Non-connecting International air carrier)

(๕) กิจกรรมการบินประจำนานาชาติทั่วไป (Transferable International air carrier) หลังการใช้สนามบินสุวรรณภูมิเต็มศักยภาพ

(๖) กิจกรรมการขนส่งสินค้าล่วน (Air Cargo Airport)

(๗) ศูนย์ฝึกอบรมการบินและบุคลากรด้านการบิน (Training Center)

(๘) กิจกรรมสถานีซ่อมบำรุง (Maintenance Stations)

(๙) กิจกรรมทางพาณิชย์อื่นๆ เช่น กิจกรรมเชิงพาณิชย์ ศูนย์ธุรกิจ และอุตสาหกรรมเคลื่อนย้ายง่าย และระยะสั้นบางประเภทที่ได้รับอนุมัติจากทางการ

(๑๐) เครื่องบินทางทหารและทางราชการ

๓.๓ กิจกรรมต่างๆ ในข้อ ๒ ที่รัฐอาจจัดให้มีในการใช้สนามบินดอนเมือง รัฐต้องทบทวนศึกษาความเป็นไปได้ที่ทำได้ทำไปแล้ว เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากกว่าเหตุผลทางการเมืองในอดีต

๓.๔ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการใช้สนามบินทั้งสองแห่งและสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้โดยสารได้เพียงพอ รัฐต้องพิจารณาเร่งรัดการสร้างระบบคมนาคมขนส่งระหว่างสองสนามบินเป็นการเฉพาะ

ข้อมูลทั่วไปของเขตดอนเมืองและกรุงเทพมหานคร

ข้อมูล	เขตดอนเมือง	กรุงเทพมหานคร
พื้นที่ (ตร.กม.) ^{๒/๒}	๓๖.๘๐๓ (๒.๓%)	๑,๕๖๘.๗๓๓๗
จำนวนประชากร (คน) ^{๒/๒}	๑๕๙,๕๐๖ (๒.๘%)	๕,๖๕๘,๙๕๓
ความหนาแน่น (คน/ตร.กม.) ^{๒/๒}	๔,๓๓๔ (๑.๒ เท่า)	๓,๖๐๗
จำนวนบ้าน (หลัง) ^{๒/๒}	๕๗,๖๗๓ (๒.๘%)	๒,๐๙๑,๕๕๘
ภาวะเศรษฐกิจครัวเรือน ^{๑/๑}		
- รายได้ (บาท/เดือน)		๒๙,๘๔๓
- ค่าใช้จ่าย (บาท/เดือน)		๒๒,๙๘๒
- อัตราครัวเรือนที่มีหนี้ (ร้อยละ)		๔๕.๘
จำนวนตลาด (แห่ง) ^{๒/๒}	๑๓ (๕.๓%)	๒๔๓
จำนวนหมู่บ้านจัดสรร (แห่ง) ^{๒/๒}	๔๓ (๑๓.๙%)	๓๑๐
จำนวนชุมชนแออัด (แห่ง) ^{๒/๒}	๒๐ (๒.๔%)	๘๒๑
ปริมาณจัดเก็บขยะมูลฝอย (ตัน) ^{๓/๒}	๕๙,๓๖๑.๖๘ (๑.๙%)	๓,๐๕๔,๗๒๔.๑๑
โรงงานที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการ ^{๒/๒}		
- จำนวนโรงงาน (แห่ง)	๘๖ (๐.๔%)	๗,๕๘๖.๓๓ (๒.๗%)
- เงินลงทุน (ล้านบาท)	๘,๔๐๓ (๑.๕%)	๑๙,๓๐๖
- คนงาน (คน)	๒๘๓,๕๘๗.๓๕	๕๖๕,๒๔๒
การจัดเก็บภาษี (ล้านบาท) ^{๔/๒}		
- ภาษีโรงเรือนและที่ดิน	๑๕๒.๔๘ (๒.๓%)	๖,๖๘๙.๘๙
- ภาษีบำรุงท้องที่	๑.๙๔ (๑.๕%)	๑๓๐.๑๑
- ภาษีป้าย	๘.๐๕ (๑.๖%)	๔๙๕.๓๔

หมายเหตุ : ๑/ ข้อมูล ปี ๒๕๔๗

๒/ ข้อมูล ณ ปี ๒๕๔๘

๓/ ข้อมูล ปี ๒๕๔๘

๔/ ข้อมูล ปีงบประมาณ ๒๕๔๘

ตัวเลขในวงเล็บของคอลัมภ์ “เขตดอนเมือง” เป็นการเปรียบเทียบกับกรุงเทพมหานคร

ที่มา : [๑] http://service.nso.go.th/nso/g_data๒๓/stat_๒๓/toc_๓/๓.๑-๑๐-๔๗.xls , ๓-๐๑-๕๐

[๒] <http://www.bma.go.th/info> , ๓-๐๑-๕๐

ข้อมูลทั่วไปของสนามบินดอนเมืองและสุวรรณภูมิ

ข้อมูล	สนามบินดอนเมือง	สนามบินสุวรรณภูมิ
พื้นที่อาคารผู้โดยสาร		๕๖๓,๐๐๐ ตร.ม. ^{๒/}
- อาคารผู้โดยสารระหว่างประเทศ (ตร.ม.)	๒๖๘,๓๖๐ ^{๓/}	
- อาคารผู้โดยสารภายในประเทศ (ตร.ม.)	๔๐,๓๖๗ ^{๓/}	
พื้นที่คลังสินค้า (ตร.ม.)	๑๑๖,๐๓๔ ^{๓/}	๕๖๘,๐๐๐ ^{๒/}
หลุมจอดเครื่องบิน (หลุมจอด)	๙๕ ^{๓/}	๑๒๐ ^{๒/}
ปริมาณรองรับของพื้นที่จอดรถ (คัน)	๓,๐๐๐ ^{๓/}	๑๕,๖๗๗ ^{๒/}
จำนวนเที่ยวบิน ^{๔/} (เที่ยวบิน)	ปี ๒๕๕๓ ๒๕๕,๐๓๔ ปี ๒๕๕๔ ๒๖๗,๙๕๕ ปี ๒๕๕๔(ม.ค.-ก.ย.) ๒๐๘,๕๕๖	ปี ๒๕๕๔(ก.ย.) ๒,๕๑๘
จำนวนผู้โดยสาร ^{๔/} (คน)	ปี ๒๕๕๓ ๓๗,๙๖๐,๑๖๙ ปี ๒๕๕๔ ๓๘,๙๘๕,๐๔๓ ปี ๒๕๕๔(ม.ค.-ก.ย.) ๓๑,๔๖๕,๗๕๑	ปี ๒๕๕๔(ก.ย.) ๓๑๗,๗๓๖
จำนวนขนถ่ายสินค้า ^{๔/} (เมตริกตัน)	ปี ๒๕๕๓ ๑,๑๔๘,๗๒๖ ปี ๒๕๕๔ ๑,๒๑๒,๘๔๗ ปี ๒๕๕๔(ม.ค.-ก.ย.) ๙๓๖,๙๔๘	ปี ๒๕๕๔(ก.ย.) ๖,๖๔๙
จำนวนไปรษณีย์ภัณฑ์ ^{๔/} (เมตริกตัน)	ปี ๒๕๕๓ ๔,๔๒๙ ปี ๒๕๕๔ ๑๐,๘๖๕ ปี ๒๕๕๔(ม.ค.-ก.ย.) ๗,๕๙๓	ปี ๒๕๕๔(ก.ย.) ๒๖

ที่มา : ๑/ <http://www.news.mot.go.th/motc/portal/graph/index๓๓.asp> , ๓-๐๑-๕๐

๒/ Logistics Digest , พฤศจิกายน ๒๕๕๔ , หน้า ๒๗

๓/ การศึกษาความเหมาะสมการใช้ประโยชน์พื้นที่ท่าอากาศยานกรุงเทพภายหลังท่าอากาศยานสุวรรณภูมิเปิดให้บริการ , ธานินทร์ ศิลป์ชำนานู , ๒๕๕๔ , หน้า ๕๗

๔/ http://bidding.airportthai.co.th/airportnew/bidding/irweb/thai/investor_th.html , ๓-๐๑-๕๐

๔. ภาคผนวก

การศึกษาวิเคราะห์ ได้ครอบคลุมข้อมูลต่างๆดังต่อไปนี้

๔.๑ ข้อมูลเศรษฐกิจและสังคมทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจการบินและบริเวณที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ประเด็นสำคัญของสนามบินดอนเมืองเกี่ยวข้องกับการขยายตัวของธุรกิจการบินซึ่งเมืองหลวงใหญ่ของหลายประเทศ มีการขยายเป็น ๒ สนามบิน เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเป็นปัญหาของวิธีการจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประเทศชาติ ผู้โดยสารและผู้ประกอบการ ซึ่งมีประเด็นสำคัญพิจารณา คือการใช้ศักยภาพสูงสุดของสนามบินสุวรรณภูมิ และการใช้สนามบินดอนเมืองในลักษณะสนามบินเสริม และกิจกรรมพิเศษให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเหมาะสม เช่น

- **กิจกรรมการบินเช่าเหมาลำ (Charter Flight)**

เป็นการบินเชิงพาณิชย์แบบไม่ประจำ จะทำการบินเพื่อขนส่งผู้โดยสาร หรือสินค้าต่างๆ ในรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างไปจากเที่ยวบินแบบประจำ เช่น บินในช่วงเวลาที่ลูกค้ากำหนด ไปยังสถานที่ปลายทางที่ไม่มีเที่ยวบินแบบประจำไปลง เป็นต้น ลูกค้าของการบินประเภทนี้ส่วนใหญ่มักจะเป็นกลุ่มบริษัทต่างๆ หน่วยงานของรัฐ ซึ่งแต่เดิมนั้นท่าอากาศยานดอนเมืองประสบปัญหาด้านการจัดสรรช่องจอดอากาศยาน (Slots) ให้กับเครื่องบินเช่าเหมาลำ เนื่องจากต้องจัดสรรช่องจอดให้กับอากาศยานเที่ยวบินแบบประจำเป็นลำดับแรกก่อน แต่เมื่อย้ายกิจการบินพาณิชย์ไปยังสนามบินสุวรรณภูมิแล้ว จะทำให้มีช่องจอดอากาศยาน (Slots) ในปริมาณที่มากพอที่จะรองรับการขยายตัวของกิจกรรมการบินทั่วไปได้

- **กิจกรรมการบินประจำภายในประเทศเฉพาะจุด (Non-transfer and Non-connecting domestic air carrier)**

เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการขนส่งทางอากาศของประเทศ เนื่องจากในปัจจุบันได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะสายการบินที่เกิดขึ้นใหม่ที่เรียกว่า สายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Airline) โดยพบว่า สายการบินภายในประเทศที่ไม่มีการเชื่อมต่อของผู้โดยสารที่เดินทางมาจากต่างประเทศ หรือสายการบินที่จัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองการเดินทางภายในประเทศเป็นหลักนั้น ยังคงสามารถใช้ท่าอากาศยานดอนเมืองเป็นฐานในการปฏิบัติการบินได้ ซึ่งเป็นการเน้นให้ใช้สนามบินระดับรอง (Secondary Airports) ซึ่งค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินต่ำกว่าสนามบินใหญ่ แต่อย่างไรก็ตามการใช้สนามบินดอนเมืองเป็นฐานในการบินภายในประเทศดังกล่าว จะต้องพัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกที่สะดวก รวดเร็ว สามารถเชื่อมโยงการจราจรและรองรับความต้องการของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- **กิจกรรมการบินประจำนานาชาติเฉพาะจุด (Non-transfer and Non-connecting international air carrier)**

การบินประจำระหว่างประเทศ มีความสำคัญต่อการเติบโตของประเทศในการติดต่อ

และเชื่อมโยงการค้าขาย ผู้คนจากทุกมุมโลกสามารถเดินทางเพื่อพบปะติดต่อกันได้สะดวกมากขึ้นทุกวัน สายการบินระหว่างประเทศที่ไม่มีการเชื่อมต่อของผู้โดยสารที่เดินทางมาจากต่างประเทศกับการเดินทางภายในประเทศนั้น สามารถสนามบินดอนเมืองเป็นฐานในการปฏิบัติการบินได้ ซึ่งค่าธรรมเนียมการใช้สนามบินต่ำกว่าสนามบินใหญ่

- **กิจกรรมการขนส่งสินค้าล่วน (Air Cargo Airport)**

เมื่อการติดต่อทำธุรกรรมต่างๆ สะดวกและรวดเร็วมากขึ้น การขนส่งสินค้าก็จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นการจัดพื้นที่เพื่อรองรับกิจกรรมการขนถ่าย การจัดเก็บ และการกระจายสินค้าโดยเฉพาะรวมทั้งบริการด้านพิธีการศุลกากรที่สะดวกจะเอื้อให้กิจกรรมการขนส่งสินค้าเติบโตได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ทำให้สนามบินดอนเมืองที่ได้ก่อสร้างสถานที่ และระบบสาธารณูปโภคไว้อย่างครบถ้วนแล้วนั้น การนำมาใช้ประโยชน์ด้านนี้จึงพร้อมรองรับกิจกรรมนี้โดยมีต้องปรับปรุงสิ่งก่อสร้างใดเลย

- **ศูนย์ฝึกอบรมการบิน (Training Center)**

การเติบโตของการบินเชิงพาณิชย์ทั้งการขนส่งผู้โดยสารและสินค้า รวมทั้งอุตสาหกรรมด้านซ่อมบำรุงอากาศยาน ทำให้ความต้องการบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นอย่างมาก สนามบินดอนเมืองเป็นสถานที่ที่มีเหมาะสมและศักยภาพสูงในการรองรับการฝึกอบรมทั้งการฝึกบินและอุตสาหกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยาน

- **กิจกรรมสถานีซ่อมบำรุง (Maintenance Stations)**

ตามที่บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ได้กำหนดให้ใช้พื้นที่ด้านเหนือของท่าอากาศยานดอนเมืองดำเนินกิจกรรมสถานีซ่อมบำรุงอากาศยาน ภายหลังจากการเปิดดำเนินกิจการของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยให้ใช้พื้นที่เดิมที่ได้เคยประกอบกิจกรรมสถานีซ่อมบำรุงอากาศยานนั้น สอดคล้องกับความต้องการด้านการซ่อมบำรุงอากาศยานและอุปกรณ์ของอุตสาหกรรมการบินในประเทศไทย เพราะต้นทุนหลักต้นทุนหนึ่งของอุตสาหกรรมการบิน คือ การบำรุงรักษา การซ่อมแซม และการปรับปรุงใหม่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยของอากาศยาน และประสิทธิภาพในการให้บริการ ซึ่งปัจจุบันพบว่าอุตสาหกรรมด้านการซ่อมบำรุงอากาศยานของประเทศไทยยังมีโอกาสในการขยายตัวเพิ่มขึ้นได้อีก โดยดูจากความต้องการที่เข้ามาซ่อมบำรุงอากาศยานในเอเชียจากภูมิภาคอื่น เนื่องจากเรามีความพร้อมทางเทคนิคพอสมควรอยู่แล้ว มีแรงงานมีราคาถูก และการเติบโตของตลาดใหม่ของสายการบินต้นทุนต่ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งนับว่าเป็นโอกาสทางการตลาดที่ดีของกิจกรรมซ่อมบำรุงอากาศยานของประเทศไทย แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินกิจกรรมด้านการซ่อมบำรุงจำเป็นต้องใช้เงินลงทุนที่สูง และต้องการบุคลากรที่มีความรู้และได้รับการยอมรับจากกรมขนส่งทางอากาศ รวมถึงองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้รัฐควรจะมีนโยบายส่งเสริมให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ในประเทศอย่างจริงจัง เพื่อเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น

- **กิจกรรมทางพาณิชย์อื่นๆ**

กรณีมีอาคารและพื้นที่เหลือ เช่น กิจกรรมเชิงพาณิชย์ ศูนย์ธุรกิจรวมทั้งอุตสาหกรรมเคลื่อนย้ายง่าย และระยะสั้นบางประเภท เพราะทำอากาศยานดอนเมืองจะมีศักยภาพในการดำเนินกิจกรรมทางพาณิชย์ เนื่องจากมีความพร้อมทางด้านการคมนาคมที่สะดวก ในอนาคตจะมีระบบ Mass Transport ทั้งทางถนน รถไฟ และรถไฟฟ้า ทั้งการจัดเป็นศูนย์แสดงสินค้า ศูนย์ประชุม สำนักงานของบริษัทหรือหน่วยงานที่ต้องติดต่อกับลูกค้าจำนวนมาก รวมทั้งการปรับเปลี่ยนเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น อุตสาหกรรมประกอบอุปกรณ์ไฟฟ้า โรงพิมพ์ขนาดเล็ก โรงงาน ขึ้นรูปพลาสติก

สภาพความเสียหายของสนามบินสุวรรณภูมิล่าสุด ได้มีความคืบหน้าจากองค์การทางวิชาการ และระดับนานาชาติที่ยืนยันถึงศักยภาพของสนามบินสุวรรณภูมิและความปกติของสนามบินที่สามารถเป็นศูนย์การบินในภูมิภาคได้ เพียงต้องปรับปรุงวิธีการบริหาร

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งมอบสำนักงานกระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลักกลับไปพิจารณากับกระทรวงกลาโหม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า กระทรวงคมนาคมได้รายงานผลการดำเนินการเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นว่า กระทรวงคมนาคมได้มอบให้บริษัท ท่าอากาศยานไทย จำกัด (มหาชน) ดำเนินการ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการศึกษา จึงไม่สามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ และหากมีข้อมูลเพียงพอจะจัดประชุมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการในเรื่องนี้ ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรีได้รับทราบรายงานข้อมูลเบื้องต้นตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ และมีคำสั่งมอบให้กระทรวงคมนาคมเร่งรัดดำเนินการในเรื่องนี้ต่อไป

๑๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคร

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ ระบุไว้ว่า “สิทธิของผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และ “ให้มีองค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎและข้อบังคับ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค” ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการบัญญัติเรื่องการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคไว้ในรัฐธรรมนูญ เป็นการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของงานคุ้มครอง ผู้บริโภคที่มีเพิ่มมากขึ้น และเปิดโอกาสให้องค์กรผู้บริโภครมีส่วนร่วมในการออกนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับ และมาตรการเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เคยจัดทำความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๕ มีความโดยสรุปว่า การจัดตั้งองค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๕๗ ควรมีความอิสระ ในการให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการตรากฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับและมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีสำนักงานเลขานุการเป็นของตนเอง ให้มีอิสระจากอิทธิพลของภาคราชการภาคการเมืองและกลุ่มอิทธิพลทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามจนถึงปัจจุบันแม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้ถูกยกเลิกไปแล้ว ก็ยังไม่มีการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอยู่ในปัจจุบันมิได้มุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการคุ้มครองผู้บริโภคในทุกระดับ จึงไม่สามารถรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้บริโภคต้องแสวงหาทางออกด้วยตนเอง จนเกิดเหตุการณ์ที่สะท้อนปัญหาการคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งเป็นที่สนใจของสังคมอย่างต่อเนื่อง เช่น กรณีบ้านสีดำ กรณีทุบรถยนต์ รวมทั้งกรณีการฟ้องร้องเกี่ยวกับความเสียหายจากการรับบริการทางการแพทย์

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้ดำเนินการศึกษาและรับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค

๒. การดำเนินการ

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค ได้ดำเนินการ ดังนี้

๒.๑. รวบรวมข้อมูลการศึกษาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งร่างกฎหมายองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ฉบับองค์การภาคประชาชน และฉบับคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับ พ.ศ. .... ในคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒.๒. ดำเนินการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการคุ้มครองผู้บริโภค ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” โดยจัดจ้างนักวิจัยจากมหาวิทยาลัยนเรศวร

๒.๓. จัดตั้งคณะทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภค และได้มีผู้แทนร่วมเป็นคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับ พ.ศ. .... ในคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒.๔. จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นจากองค์กรผู้บริโภค หน่วยงานภาครัฐ และนักวิชาการ เรื่อง “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค” เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ร่วมกับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค เพื่อรวบรวมข้อมูลและความคิดเห็น และจัดทำข้อเสนอแนะต่อร่างกฎหมายองค์การอิสระผู้บริโภครวมกับกลไกการคุ้มครองผู้บริโภค

๓. ประมวลสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑. สถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภค

กลไกภาครัฐเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคในประเทศไทยมีลักษณะกระจัดกระจาย และมีหน่วยงานเฉพาะด้านหลายหน่วยงานทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค โดยมีกฎหมายประมาณ ๕๐ ฉบับ ที่มีวัตถุประสงค์คุ้มครองผู้บริโภคเฉพาะด้าน เช่น พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. ๒๕๒๕ และ พระราชบัญญัติราคากลางสินค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น แต่มีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ ที่มีลักษณะเป็นกฎหมายกลาง โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และให้จัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อทำหน้าที่คุ้มครอง ผู้บริโภคในขอบเขตภารกิจที่กว้างขวางกว่ากฎหมายเฉพาะฉบับอื่นๆ แต่ก็ไม่สามารถบูรณาการระบบการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างจริงจังและขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน อีกทั้ง จำนวนพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายต่างๆ ก็มีไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ปัญหาผู้บริโภค ที่ทวีความรุนแรงและกว้างขวางยิ่งขึ้น

ปัจจุบันได้เกิดองค์กรผู้บริโภคภาคประชาชน ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค โดยไม่แสวงหากำไร มีหลากหลายรูปแบบ เช่น กลุ่มผู้บริโภคระดับชุมชน ได้แก่ ศูนย์คุ้มครองสิทธิผู้บริโภคจำนวน ๗๒ ศูนย์ใน ๔๒ จังหวัด กลุ่มประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน หรือชมรม เช่น สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค และเครือข่ายผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากปัญหาการบริโภค ซึ่งมีการรวมกลุ่มในการแก้ไขปัญหาของกลุ่ม (เฉพาะประเด็น) รวมทั้งการผลักดันนโยบายเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ได้แก่ เครือข่ายผู้เสียหายทางการแพทย์ เครือข่ายคนคอนโด-บ้านไม่สมหวัง เครือข่ายมาตรฐานสินค้า(รถยนต์) ชมรมหนีบัตรเครดิต ชมรมหนีนอกระบบ(กลุ่มพิทักษ์ธรรม) ฯลฯ บางองค์กรได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง มีบางองค์กรประสบอุปสรรคโดยเฉพาะในด้านเงินทุน จึงไม่อาจดำเนินการในระยะยาวได้ แต่ในภาพรวมพบว่าองค์กรภาคประชาชนเหล่านั้นทำงานในระบบอาสาสมัครด้วยใจรักและสนับสนุนภารกิจของหน่วยงานรัฐ ในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตระหนักในความสำคัญของการพิทักษ์สิทธิของประชาชนมิให้ถูกละเมิดและถูกเอาเปรียบ ขณะที่ปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มที่รุนแรงและกว้างขวางยิ่งขึ้นโดยลำดับ

อย่างไรก็ตาม ระบบสนับสนุนการดำเนินงาน การเสริมสร้างความเข้มแข็งและการสร้างการมีส่วนร่วมให้แก่กลุ่มผู้บริโภคเหล่านี้ยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

๓.๒. การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับองค์การอิสระผู้บริโภค

ในหลายประเทศมีการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคหรือองค์กรที่คล้ายคลึงกัน เพื่อสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีได้เน้นให้เป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมาย โครงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดย ผศ.ดร.วิทยา กุลสมบูรณ์ และคณะ ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดตั้งองค์การอิสระคุ้มครองผู้บริโภค ตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ๒๕๕๐” โดยศึกษาแนวคิดขององค์กรของรัฐที่เป็นอิสระ (Independent Administrative Body) ของต่างประเทศ ได้แก่ Executive Non-Departmental Public Body-NDPB ของประเทศอังกฤษ และ Autorite(administrative inde(pendente หรือ AAI ของประเทศฝรั่งเศส และได้เปรียบเทียบแนวคิดขององค์กรอิสระด้านคุ้มครองผู้บริโภคในต่างประเทศ คือในประเทศอังกฤษและประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งคณะที่ปรึกษาผู้บริโภคแห่งชาติของประเทศมาเลเซีย คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้นำรูปแบบขององค์การอิสระด้านคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศอังกฤษ (National Consumer Council หรือ NCC) มาเป็นต้นแบบการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคของประเทศไทย

รายงานวิจัยดังกล่าวยังได้สรุปถึงหลักการความเป็นอิสระขององค์การอิสระจะต้องประกอบด้วย ๒ ลักษณะคือ **ความเป็นอิสระทางรูปแบบ** ได้แก่ การดำเนินงานในรูปคณะกรรมการ โดยมีความอิสระในด้านงบประมาณ เช่น การจัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้บริโภค และมีความอิสระและหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ถูกแทรกแซง ลักษณะอีกประการคือ**ความเป็นอิสระทางเนื้อหา** หมายถึง การมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ได้แก่ การเสนอความเห็นหรือให้คำแนะนำแก่รัฐบาลอาจมีอำนาจวินิจฉัยตัดสินข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้ง เกี่ยวกับสิทธิของผู้บริโภคได้ด้วยตนเองในลักษณะองค์กรกึ่งตุลาการ และอาจกำหนดอำนาจลงโทษแก่ผู้ฝ่าฝืน หรือสามารถยื่นคำร้องต่อหน่วยงานและองค์กรวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะให้องค์การอิสระผู้บริโภค ไม่ควรทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเหมือนหน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภคที่มีอยู่ในปัจจุบัน หากต้องเน้นบทบาทหน้าที่ในการให้ความเห็นทางกฎหมาย นโยบาย และมาตรการด้านคุ้มครองผู้บริโภคแก่หน่วยงานของรัฐ ทำงานด้านสร้างและส่งเสริมองค์ความรู้ และจะต้องทำหน้าที่สร้างความเข้มแข็งของภาคประชาสังคม

ในส่วนการศึกษาเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคในประเทศไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร โดย ดร.ศุภสิทธิ์ พรรณารุโณทัย และคณะ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการคุ้มครองผู้บริโภค ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” และได้จัดทำรายงานเกี่ยวกับมุมมองของผู้บริโภคไทยที่สะท้อนถึงความต้องการต่อองค์การอิสระคุ้มครองผู้บริโภค พบว่าประชาชน

ที่ทำการศึกษาดังกล่าวทั้งหมดเห็นด้วยที่จะให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระคุ้มครองผู้บริโภค เนื่องจากกลไกภาครัฐในปัจจุบันไม่มีช่องทางให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเลย และผลการศึกษาพบว่า องค์การอิสระผู้บริโภคควรมีบทบาท ในระดับนโยบาย คือ การให้ความเห็น หรือเสนอความคิดเห็นแก่ วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ และราชการ ส่วนภูมิภาค ในการออกนโยบาย และมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และ ให้ความเห็นในการออก หรือผลักดันกฎ ข้อบังคับ และกฎหมาย เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

ส่วนบทบาทหน้าที่ในระดับดำเนินการขององค์การอิสระผู้บริโภคที่ประชาชนคาดหวัง ได้แก่

๑) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริโภคและเครือข่ายองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคุ้มครองผู้บริโภค โดยการขยายและสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายองค์กรคุ้มครองผู้บริโภคในระดับพื้นที่ทั่วประเทศ

๒) มีอำนาจในการรับเรื่องราวร้องทุกข์และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริโภค ได้สวนเพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริง ตลอดทั้งทำหน้าที่เป็นคนกลางในการเจรจาต่อรอง โกล่เกลี่ย และระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจและผู้เสียหาย

๓) มีอำนาจในการตรวจสอบกระบวนการผลิตในสถานประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ และการให้บริการของรัฐวิสาหกิจ เพื่อพิสูจน์หาข้อเท็จจริง กรณีมีการร้องเรียนจากผู้บริโภค

๔) มีอำนาจในการเป็นตัวแทนฟ้องร้องดำเนินคดีแทนผู้เดือดร้อน ทั้งปัจเจกชนและกลุ่มผู้เดือดร้อน

๕) มีอำนาจในการชี้มูลความผิดและ/หรือวินิจฉัยตัดสินข้อพิพาทกึ่งตุลาการเกี่ยวกับสิทธิผู้บริโภค ภายใต้กระบวนการศาลผู้บริโภค

๖) รวบรวมข้อมูล จัดทำฐานข้อมูล และการจัดการข้อมูลข่าวสาร ตลอดทั้งการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๗) เผยแพร่ความรู้และสร้างทักษะในการปกป้องสิทธิให้แก่ผู้บริโภค

๘) เฝ้าระวัง (Consumer Protection Watch) ในการปกป้องมิให้มีการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

๙) มีส่วนร่วมกับหน่วยงานรัฐในการเป็นกรรมการร่วม ในการตรวจสอบและยกระดับมาตรฐานการผลิตให้ได้สินค้าที่มีคุณภาพ รวมทั้งเฝ้าระวังในการยกระดับมาตรฐานการให้บริการของหน่วยงานของรัฐและรัฐวิสาหกิจ

ความคาดหวังของประชาชนในหลายกรณีเป็นบทบาทขององค์กรบังคับใช้กฎหมาย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินการในส่วนการบังคับใช้กฎหมายยังไม่เป็นไปตามความคาดหวังของประชาชน

๓.๓. ความคืบหน้าในการยกร่างกฎหมาย

ในปัจจุบันยังมีความเห็นแตกต่างกันในการยกร่างกฎหมายจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครอ อันเนื่องด้วยการตีความมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ต่างกัน ในส่วนองค์กรภาครัฐ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้เสนอให้จัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคร่วมกับการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ และกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เป็นฝ่ายเลขานุการขององค์การอิสระผู้บริโภค โดยยึดความเห็นทางกฎหมาย ตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (เรื่องเสร็จที่ ๑๘๙/๒๕๕๕ และ ๖๒๙/๒๕๕๕) ที่ตอบข้อหารือเรื่องการจัดตั้งและการยกร่างกฎหมายเฉพาะเพื่อจัดตั้งองค์การอิสระตามมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ส่วนองค์กรภาคประชาชน ทางสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ร่วมกับสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน และคณะอนุกรรมการด้านคุ้มครองผู้บริโภค คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ได้จัดทำร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคร่วม พ.ศ. .... เป็นกฎหมายเฉพาะแยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค โดยมุ่งหวังที่จะแยกองค์กรด้านนโยบายออกจากหน่วยงานด้านบังคับใช้กฎหมาย เนื่องจากเห็นว่าหากบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคไว้ภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ จะทำให้องค์การอิสระผู้บริโภคไม่มีอิสระในการดำเนินงาน และอาจถูกแทรกแซงจากหน่วยงานของรัฐ นักการเมือง และธุรกิจเอกชนซึ่งร่วมสร้างปัญหาและความทุกข์ให้แก่ผู้บริโภค นอกจากนี้ ในปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคก็มีข้อจำกัดในการดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอยู่แล้ว การเพิ่มภารกิจให้เป็นฝ่ายเลขานุการขององค์กรด้านนโยบายอาจส่งผลกระทบต่อภารกิจบังคับใช้กฎหมายยิ่งขึ้น โดยในปัจจุบันองค์กรภาคประชาชนได้เสนอร่างกฎหมายองค์การอิสระผู้บริโภคที่บัญญัติเป็นกฎหมายเฉพาะให้แก่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติรับไปพิจารณาแล้ว

ทางองค์กรภาคประชาชนยังเห็นว่า ความเห็นทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกานั้นเป็นการพิจารณาตามตัวบทของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งถูกยกเลิกไปแล้ว ข้อจำกัดที่เห็นว่าต้องจัดตั้งองค์การอิสระภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคเดิม จึงไม่มีอยู่อีกต่อไป

คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคร่วม พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ เพื่อยกร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคร่วม พ.ศ. .... โดยมีหลักการสอดคล้องกับร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคร่วมของสหพันธ์องค์กรผู้บริโภคและคณะ

นอกจากการผลักดันพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภครอง อังค์กรภาคประชาชนโดย สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค และองค์การภาควิชาการโดยแผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ได้เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญให้คงบทบัญญัติเรื่ององค์การอิสระ ผู้บริโภคไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ หมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย โดยให้องค์การอิสระผู้บริโภครอง มีความเป็นอิสระจากภาคราชการ ภาคการเมือง รวมทั้งภาคธุรกิจเอกชน และให้มีบทบาทหลักในการสร้าง ความเข้มแข็งของภาคประชาสังคมช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพการทำงานของภาคราชการและหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ให้เสนอเป็นกฎหมายเฉพาะและกำหนดให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑ ปี

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการดำเนินงานและการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานฯ ได้นำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ และได้จัดทำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๕.๑. รัฐต้องเร่งดำเนินการตราพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภค โดยดำเนินการตรา เป็นกฎหมายเฉพาะ แยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อความเป็นอิสระทั้งในด้านรูปแบบและ ด้านเนื้อหา ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมสิทธิผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสิทธิพลเมืองด้านต่างๆ รวมไปถึงการสร้างความเป็นธรรมในสังคม จึงควรมอบให้กระทรวงยุติธรรม เป็นผู้รับผิดชอบในการยกร่าง กฎหมายฉบับนี้

๕.๒. รัฐต้องกำหนดให้องค์การอิสระผู้บริโภค มีความเป็นอิสระจากอิทธิพลของภาคราชการ ภาคการเมือง และภาคธุรกิจเอกชน โดยกำหนดให้มีสำนักงานเลขานุการของตนเองได้รับการสนับสนุน ด้านงบประมาณในลักษณะเงินอุดหนุนทั่วไปประจำปี มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของกลไกคุ้มครองผู้บริโภคภาคประชาชน และคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและความเป็นธรรม ในสังคมเป็นสำคัญ

๕.๓. รัฐต้องสร้างกระบวนการสรรหาคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภครองที่โปร่งใส มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้องค์กรผู้บริโภคทั้งที่เป็นและไม่เป็นนิติบุคคล ซึ่งดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค โดยไม่แสวงหากำไรและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ไม่น้อยกว่า ๒ ปี มีส่วนร่วมในการเสนอชื่อ ตรวจสอบ คุณสมบัติและสรรหาคณะกรรมการ และต้องมีระบบประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการด้วย

๕.๔. รัฐควรกำหนดบทบาทหน้าที่ขององค์การอิสระผู้บริโภค ให้ครอบคลุมอย่างน้อยดังนี้

๑) เสนอแนะและให้ความเห็นแก่รัฐ หน่วยงานรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ในการออกนโยบาย กฎหมาย ข้อบังคับและมาตรการต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการคุ้มครองผู้บริโภค

๒) ส่งเสริม สนับสนุน และสร้างความเข้มแข็งให้ผู้บริโภคและองค์กรผู้บริโภคในการมีส่วนร่วมคุ้มครองผู้บริโภคให้เกิดขึ้นในทุกระดับ หรืออย่างน้อยในทุกจังหวัด

๓) ตรวจสอบติดตามการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน โดยให้อำนาจในการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำรายงานความเห็นและข้อเสนอแนะในการคุ้มครองผู้บริโภค การจัดทำรายงานเฉพาะกรณี และรายงานประจำปี เกี่ยวกับสถานการณ์การคุ้มครองผู้บริโภค

๔) สนับสนุนการใช้มาตรการกฎหมายในการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งสามารถดำเนินการฟ้องร้องแทนผู้บริโภคเพื่อประโยชน์สาธารณะ และให้ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม

๕) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐองค์กรเอกชน และองค์กรอื่น ในการส่งเสริมผู้บริโภคและการคุ้มครองผู้บริโภค

๖) พัฒนาระบบฐานข้อมูลและเครือข่ายงานด้านคุ้มครองผู้บริโภค ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการสื่อสารความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคในทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

๗) จัดให้มีการประชุมสมัชชาประจำปีองค์กรผู้บริโภคที่ดำเนินการด้านคุ้มครองผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เพื่อประเมินการทำงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภคขององค์กรอิสระผู้บริโภค และเพื่อเสนอแนะแนวทางในการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคแก่หน่วยงานภาครัฐ ซึ่งครอบคลุมถึงรัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อดำเนินการใดๆ ในการคุ้มครองผู้บริโภค

๔.๕. รัฐควรส่งเสริมให้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ให้บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังตามอำนาจหน้าที่ รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการดำเนินการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างเข้มแข็ง ปลอดภัยจากการแทรกแซงจากภาคการเมืองและภาคธุรกิจเอกชน และส่งเสริมให้องค์กรอิสระผู้บริโภคมีบทบาทด้านนโยบาย รวมไปถึงการสร้าง ความเข้มแข็งและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในประเทศที่ระบบการคุ้มครองผู้บริโภคเข้มแข็ง มีการจัดตั้งองค์การคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระ เพื่อเป็นหน่วยงานระดับนโยบาย และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในประเทศไทยกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคภาครัฐยังกระจัดกระจาย และไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อย่างจริงจัง ประชาชนต้องการให้มีการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค และมีความคาดหวังต่อองค์การดังกล่าวเป็นอย่างมาก สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงมีความเห็นว่า ในปัจจุบันข้อจำกัดในการตีความบทบัญญัติตามมาตรา ๕๗ แห่งรัฐธรรมนูญพ.ศ.๒๕๔๐ ซึ่งเป็นเหตุแห่งความล่าช้าในการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคไม่มีอีกต่อไปแล้ว รัฐบาลจึงต้องเร่งรัดจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค โดยตราเป็นพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภค แยกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และต้องกำหนดให้เป็นองค์การที่เป็นอิสระจากอิทธิพลของภาคราชการ ภาคการเมือง และภาคธุรกิจเอกชน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และความเป็นธรรมในสังคมเป็นสำคัญ

ทั้งนี้ต้องกำหนดให้มีสำนักงานเลขานุการของตนเองและต้องได้รับสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ เพื่อสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้บริโภครวม และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภค

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมฆิต ปันเปี่ยมรัฐภักดิ์) ได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งมอบสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นของสภาที่ปรึกษาฯ ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ

๑๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ เมษายน ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ระหว่างวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๙ ถึงวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีชุดที่ผ่านมา ได้ขอความร่วมมือมายังสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจ้างออกแบบไปก่อสร้างไป (Design and Build) โครงการรถไฟฟ้า ๓ สายทาง คือ ๑. สายสีแดงเข้ม ช่วงบางซื่อ - รังสิต และสายสีแดงอ่อน ช่วงบางซื่อ - ดลิ่งชัน ๒. โครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วงบางใหญ่ - บางซื่อ และ ๓.สายสีน้ำเงิน ช่วงหัวลำโพง - บางแค และช่วงบางซื่อ - ท่าพระ

คณะดำเนินงานได้นำเสนอความเห็นข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ ดังกล่าวผ่านคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ ดังนี้

(๑) ให้ใช้ระบบการจ้างออกแบบไปก่อสร้างไป (Design and Build)

(๒) ให้การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) , การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) แยกงานโยธา งานระบบรถไฟฟ้าและระบบอาณัติสัญญาณออกจากกัน

(๓) เห็นชอบให้เชื่อมเส้นทางต่อกับสาย Airport Rail Link พญาไทไปสุวรรณภูมิ โดยขยายสายรังสิต - บางซื่อไปถึงยมราชและขยายไปถึงพญาไทให้เสร็จก่อนแล้ว จึงดำเนินการช่วงบางซื่อ-ดลิ่งชัน ต่อไป

๑.๒ ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๔๙ ถึงปัจจุบัน คณะรัฐมนตรีชุดปัจจุบัน ได้กำหนดนโยบาย การพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางรางในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล กระทรวงคมนาคม โดย สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) การรถไฟแห่งประเทศไทย(รฟท.) และการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) ได้ร่วมหารือกับ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และกระทรวงการคลัง โดยมี รองนายกรัฐมนตรี (หม่อมราชวงศ์ปรีดิยาธร เทวกุล) เป็นประธาน ปรับชื่อให้เป็น “โครงการระบบขนส่งมวลชนทางรางในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล” โดยกำหนดนโยบายให้มีศูนย์กลางเชื่อมต่อ ในการเดินทาง ๒ แห่ง ได้แก่

๑) ศูนย์คมนาคมพหลโยธิน (บริเวณบางซื่อ)

๒) ศูนย์คมนาคมมักกะสัน (บริเวณมักกะสัน)

เพื่อเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อการเดินทางจากพื้นที่ปริมณฑลและพื้นที่เมืองบริวาร โดยระบบรถไฟฟ้าชานเมือง และการเดินทางด้วยระบบรางเดียวกันจากเมืองในภูมิภาคโดยรถไฟทางไกลเชื่อมต่อ การเดินทางกับระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ซึ่งให้บริการเป็นโครงข่ายระบบขนส่งในเมืองกรุงเทพมหานคร ให้เกิดความสะดวกในการเดินทางแก่ประชาชน โดยมีองค์ประกอบการดำเนินงาน ๒ ส่วน ดังนี้

(๑) ระบบรถไฟฟ้าชานเมือง (สายสีแดง) ภายใต้ความรับผิดชอบของ รฟท. ในการให้บริการขนส่งผู้โดยสารที่เดินทางโดยระบบรางเชื่อมต่อระหว่างกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และเมืองบริวาร ในจังหวัดใกล้เคียง ได้แก่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนครปฐม และจังหวัดฉะเชิงเทรา และมีการเชื่อมต่อกับระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนบริเวณศูนย์คมนาคมพหลโยธิน (บริเวณสถานีรถไฟบางซื่อ) และศูนย์คมนาคมมักกะสัน (บริเวณสถานีรถไฟมักกะสัน) ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อการเดินทาง แทนสถานีรถไฟหัวลำโพงในปัจจุบัน โดยมีโครงการที่จะสร้างทางรถไฟสายสีแดงในระยะแรก ๓ ช่วง รวมระยะทางประมาณ ๖๐ กิโลเมตร

(๑) ช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน ระยะทางประมาณ ๑๕ กิโลเมตร

(๒) ช่วงบางซื่อ-รังสิต ระยะทางประมาณ ๒๖ กิโลเมตร

(๓) ช่วงบางซื่อ-มักกะสัน-หัวหมาก (เชื่อมต่อหัวลำโพง) ระยะทางประมาณ ๑๙ กิโลเมตร

(๒) ระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน ภายใต้ความรับผิดชอบของ รฟม. และ กทม. ระยะทางที่จะดำเนินการในระยะแรก ประมาณ ๗๗ กิโลเมตร ให้เกิดการเชื่อมต่อเป็นโครงข่ายร่วมกับระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนที่เปิดให้บริการอยู่ในปัจจุบัน ๔๔ กิโลเมตร (โครงการระบบขนส่งกรุงเทพมหานคร และโครงการรถไฟฟ้ามหานครสายเฉลิมรัชมงคล) และอยู่ระหว่างการก่อสร้างประมาณ ๔๑ กิโลเมตร (โครงการระบบขนส่งกรุงเทพมหานครส่วนต่อขยาย สายเพชรเกษม และอ่อนนุช-แบริ่ง ระยะทางประมาณ ๑๓ กิโลเมตร และโครงการระบบขนส่งทางรถไฟ เชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ระยะทางประมาณ ๒๔ กิโลเมตร) และเชื่อมต่อกับพื้นที่เมืองในปริมณฑลที่มีความหนาแน่นของประชาชน ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร ได้แก่ จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดสมุทรปราการ ที่กระจายการเดินทางในเมืองให้เกิดเป็นโครงข่ายเชื่อมต่อ

มีความคล่องตัวสูง มีความสะดวกในการเดินทาง และมีโครงข่ายที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนพฤติกรรม การเดินทางของประชาชนในระบบรถยนต์ส่วนบุคคลให้ปรับมาใช้ระบบขนส่งสาธารณะ โดยมีโครงการ ดังนี้

(๑) รถไฟฟ้าสายสีม่วงช่วงบางใหญ่ - บางซื่อ ระยะทางประมาณ ๒๓ กิโลเมตร

(๒) รถไฟฟ้าสายสีน้ำเงินช่วงบางซื่อ - ท่าพระ และช่วงหัวลำโพง - บางแค ระยะทาง ประมาณ ๒๗ กิโลเมตร

(๓) รถไฟฟ้าสายสีเขียวช่วงหมอชิต - สะพานใหม่ และช่วงแบริ่ง - สมุทรปราการ ระยะทาง ประมาณ ๒๗ กิโลเมตร

สรุปการดำเนินงานโครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง ตามตารางดังนี้

ที่	โครงการ	EIA	ออกแบบ/ ปรับปรุงเอกสาร ประกวดราคา	ประกวดราคา	เริ่มก่อสร้าง
๑	สายสีแดง ช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน	ผ่านแล้ว	ดำเนินการแล้ว	เมษายน ๒๕๕๐	ตุลาคม ๒๕๕๐
๒	สายสีม่วง ช่วงบางใหญ่-บางซื่อ	อยู่ระหว่างการ พิจารณาของ สผ.	มีแบบรายละเอียด / ต้องปรับเอกสาร	พฤษภาคม ๒๕๕๐	ธันวาคม ๒๕๕๐
๓	สายสีน้ำเงิน ช่วงบางซื่อ-ท่าพระ และหัวลำโพง-บางแค	บางซื่อ-ท่าพระ รอ สผ.พิจารณา/ หัวลำโพง-บางแค ผ่านแล้ว	ออกแบบ รายละเอียด แล้วเสร็จประมาณ กรกฎาคม ๒๕๕๐	กันยายน ๒๕๕๐	เมษายน ๒๕๕๑
๔	สายสีแดง ช่วงบางซื่อ-รังสิต	ผ่านแล้ว/ ต้องปรับปรุง เพิ่มเติม	มีแบบ รายละเอียด/ ต้องปรับแบบสถานีรถไฟ บางซื่อ	ตุลาคม ๒๕๕๐	เมษายน ๒๕๕๑
๕	สายสีเขียว ช่วงหมอชิต- สะพานใหม่ และแบริ่ง- สมุทรปราการ	อยู่ระหว่าง การพิจารณา ของ สผ.	ออกแบบ รายละเอียด แล้วเสร็จประมาณ พฤศจิกายน ๒๕๕๐	ธันวาคม ๒๕๕๐	มิถุนายน ๒๕๕๑
๖	สายสีแดง ช่วงบางซื่อ- มักกะสัน-หัวหมาก	อยู่ระหว่าง การศึกษา	ออกแบบ รายละเอียด แล้วเสร็จประมาณ ธันวาคม ๒๕๕๐	ธันวาคม ๒๕๕๐	มิถุนายน ๒๕๕๑

๖. การดำเนินงาน

๖.๑ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ สภาที่ปรึกษาฯ ได้รับเอกสารร่าง TOR ข้อกำหนดการประกวดราคางานออกแบบควบคุมการก่อสร้างดังกล่าว จาก รฟม. และ รฟท. จึงส่งเรื่องให้คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน รับผิดชอบดำเนินการให้เสร็จทันเสนอคณะรัฐมนตรี ในวันที่ ๒๘ ส.ค. ๒๕๕๙

๖.๒ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้เชิญฝ่าย รฟม. และ รฟท. มาชี้แจงให้ข้อมูล TOR ที่ส่งมาเบื้องต้นพบว่า ไม่สมบูรณ์ ขาดรายละเอียด และไม่ชัดเจน เพราะเป็นชุดเดิมที่เคยเสนอแต่แรก เพียงแต่แก้ถ้อยคำจาก Turnkey มาเป็น Design and Build เท่านั้น จึงให้แก้ไขส่งมาใหม่ พร้อมให้ชี้แจง

๖.๓ เมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๙ รฟม. ได้เชิญคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ซึ่งได้มอบหมายให้ นายเกรียง วิศิษฎ์สรอรรถ และนายกิตติเดช สุตรสุคนธ์ เป็นตัวแทนเข้าร่วมประชุมหารือกับเจ้าหน้าที่เงินทุนให้กู้ของธนาคารเพื่อความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งประเทศญี่ปุ่น (Japan Bank for International Cooperation: JBIC) พบว่า ต้องรีบทำรายละเอียดข้อกำหนดการประกวดราคา TOR ให้ชัดเจนมาให้พิจารณาเห็นชอบก่อน จึงประกาศประกวดราคาได้ โดยมีข้อตกลงให้กู้ยืมอย่างรวดเร็วไม่เกินเดือน พ.ย.-ธ.ค. ๒๕๕๙ อย่างช้าไม่เกินเดือน ก.พ. ๒๕๕๐

๖.๔ เมื่อวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๕๙ ได้เชิญ รฟม. และ รฟท. ชี้แจงในการประชุมครั้งที่ ๒ พร้อมเชิญ พล.ต.อ. สว่าง บุญนาค กับ พล.ต.สมเกียรติ อัยสานนท์ ซึ่งเคยทำงานเรื่องดังกล่าวมาก่อนมา แสดงความคิดเห็น ประกอบทั้งให้ข้อมูลหลายประการ

๖.๕ เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๙ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ได้มอบหมายให้นายเกรียง วิศิษฎ์สรอรรถ นายวิสุทธิ เจตสันต์ และนายกิตติเดช สุตรสุคนธ์ ไปแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการให้หอการค้าไทยทราบตามที่ได้รับเชิญ และได้รับข้อเสนอแนะข้อคิดเห็นต่างๆ จากหอการค้าไทย

๖.๖ เมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๙ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ และคณะดำเนินงานได้ประชุมครั้งที่ ๓ เพื่อทำรายงานสรุปความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเสนอต่อสภาที่ปรึกษาฯ

๖.๗ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๙ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ และคณะดำเนินงานได้ประชุมกลุ่มเฉพาะ (Focus Group) เพื่อพิจารณารายละเอียดเพิ่มเติมตามที่ รฟม. และ รฟท. ร้องขอ โดยมีผู้สนใจซึ่งเป็นตัวแทนจากทุกภาคส่วนทั้งไทยและต่างประเทศรวมทั้งผู้ประสงค์จะเข้าประมูลโครงการเข้าร่วมประชุม

๖.๘ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ได้เข้าพบรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และตัวแทนหน่วยงานของกระทรวงคมนาคม เพื่อรับทราบและร่วมปรึกษาหารือแนวทางการดำเนินโครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง

๒.๙ เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๔๙ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ได้จัดสัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง” เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยมีวิทยากร จาก รฟท. รฟม. และ กทม. มาให้ข้อมูลของแต่ละโครงการ

๒.๑๐ หลังจากนั้นได้ติดตามผลงานของรัฐบาลชุดปัจจุบันที่ได้ปรับเปลี่ยนโครงการ โดยนำส่วนของ กทม.อีก ๒ สาย มาควบเป็น ๕ เส้นทางด้วย

๒.๑๑ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบต่อรถไฟฟ้าสายสีแดง ช่วง ดุสิต - บางซื่อ โดยกำหนดให้เป็นแบบทางยกระดับตลอดแนวและขนาดรางเป็น Meter Gauge (รางกว้าง ๑ เมตร) เน้นให้รถไฟฟ้าทางไกลใช้ทางร่วม โดยระบบรางจะวิ่งได้ทั้งรถไฟดีเซลและรถไฟฟ้า ซึ่งขนาดรางจะไม่เป็นแบบ Standard Gauge (รางกว้าง ๑.๔๓๕ เมตร) ตามแบบที่ รฟม. BTS และ Airport Rail Link ใช้ ซึ่งคณะทำงานโครงสร้างฯ ได้รับฟังคำชี้แจงโดยตรงจาก รฟท. ในวันเดียวกันด้วย

๒.๑๒ วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วนเป็นรอบสุดท้าย โดยมีร่างความเห็นและข้อเสนอแนะเบื้องต้นของคณะดำเนินงานฯ ประกอบการสัมมนาด้วย

๓. การศึกษาวิเคราะห์

๓.๑ ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องการลงทุนโครงการรถไฟฟ้าทั้ง ๕ สายทาง เพราะบางสายทาง ยังไม่มีความพร้อมที่จะลงทุน เช่น สายสีม่วง ติดปัญหาการเวนคืน สายสีน้ำเงินติดปัญหาในเรื่องเส้นทางที่ต้องผ่านเกาะรัตนโกสินทร์ เป็นต้น ขณะที่สายสีแดงแม้จะไม่ติดปัญหาแต่ก็ต้องรอการอนุมัติจากรัฐบาล สำหรับสายสีอื่นๆ ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของ สนช. และ รฟท. ที่เป็นเจ้าของโครงการที่จะนำเสนอข้อมูล เพื่อให้รัฐบาลเป็นผู้พิจารณาต่อไป

รายละเอียดโครงการรถไฟฟ้า ๕ สายทาง

เส้นทาง	ช่วงการก่อสร้าง	ระยะทาง (กม.)	วงเงิน (ล้านบาท)
สายสีม่วง	บางซื่อ-บางใหญ่	๒๓	๒๙,๑๖๐
สายสีน้ำเงิน	บางซื่อ-ท่าพระ-บางแค หัวลำโพง-ท่าพระ	๒๗	๕๒,๕๘๑
สายสีแดง	รังสิต-บางซื่อ-ตลิ่งชัน	๔๑	๕๓,๙๘๕
สายสีเขียวเข้ม	หมอชิต-สะพานใหม่	๑๓	๑๔,๗๓๗
สายสีเขียวอ่อน	บางรี-สมุทรปราการ	๑๔	๑๔,๙๓๙
รวม		๑๑๘	๑๖๕,๔๐๒

ทั้งนี้ มติคณะรัฐมนตรี ให้รัฐบาลลงทุนเฉพาะโครงสร้างงานโยธาและให้เอกชนลงทุนระบบไฟฟ้ารวมถึงจัดซื้อรถมาวิ่งในลักษณะรับสัมปทาน (ซึ่งรูปแบบจะเหมือนรถไฟฟ้าใต้ดินสายปัจจุบันที่เอกชนควบคุมกิจการ) ซึ่งจะสามารถประหยัดงบลงได้ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยรัฐบาลจะนำงบส่วนนี้ไปลงทุนในโครงการรถไฟฟ้าสายอื่นในแผนแม่บทเพิ่มอีก ๒ สายทาง ได้แก่ สายสีเขียว หมอชิต-สะพานใหม่ และแบริ่ง-สมุทรปราการ

๓.๒ การเปลี่ยนรูปแบบการลงทุนรถไฟฟ้าจาก ๓ สายทาง เป็น ๕ สายทางแล้ว ยังได้เปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสำคัญของโครงการ โดยกำหนดให้ออกแบบก่อสร้างด้วยวิธีออกแบบรายละเอียด (Detailed design) คือ ให้นำหน่วยงานที่รับผิดชอบออกแบบรายละเอียดโครงการทั้งหมด แล้วให้ผู้ประมูลค่าก่อสร้างตามแบบนั้นๆ ซึ่งจะทำให้สามารถควบคุมงานก่อสร้างและราคาได้แน่นอนมากกว่าวิธีการออกแบบไปก่อสร้างไป (Design and Build) แต่ต้องเสียค่าออกแบบ ทำให้ค่าใช้จ่ายการก่อสร้างสูงขึ้น

๓.๓ การเปิดให้สัมปทานเอกชนเข้ามาลงทุนในรถไฟฟ้าโดยตรงตาม พ.ร.บ. ร่วมทุนปี ๒๕๓๕ เช่นเดียวกับโครงการรถไฟฟ้าใต้ดินสายเฉลิมรัชมงคล (สีน้ำเงิน) ที่ รฟม.ให้ สัมปทานแก่บริษัท BMCL ในช่วงที่ผ่านมาในลักษณะผูกขาดแก่เอกชนรายหนึ่งรายใดในแต่ละเส้นทาง ยังก่อให้เกิดผลเสียที่จะตามมาอีก เพราะจะทำให้เส้นทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนอีก ๕ สายทางใหม่ที่จะเกิดขึ้นมีปัญหาการเชื่อมต่อระบบต่างๆ เช่น สัญญาณ อัตราค่าโดยสารที่เหมาะสม การทำตัวโดยสารร่วม และการบริหารสถานีที่มีลักษณะต่างคนต่างทำ ต่างสัมปทาน ต่างระบบกันที่สุดในที่สุด จนไม่สามารถจะตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของการขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนดั้งเดิมได้

๓.๔ เมื่อเปรียบเทียบการที่รัฐเป็นผู้ลงทุนในระบบโครงสร้างโยธาในสัดส่วน ๘๕% แต่เอกชนที่ลงทุนระบบรถไฟฟ้าในสัดส่วนเพียง ๑๕% แต่กลับได้รับสัมปทานโครงการนี้ไปทั้งหมด และมีสิทธิเรียกเก็บรายได้และค่าผลประโยชน์ต่างๆ จากค่าโดยสารอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยตลอดระยะเวลาสัมปทาน ๒๕-๓๐ ปี จะมีรายได้จากค่าโดยสารเป็นเงิน ๒๖๔,๕๐๐ ล้านบาท ขณะที่ รฟม. กลับได้รับส่วนแบ่งรายได้ตลอดสัมปทานเพียง ๖๖,๐๐๐ ล้านบาท แตกต่างกัน ๔ เท่าตัว ทั้งนี้ยังไม่รวมรายได้อื่นๆ อีก อาทิ การให้เช่าระบบเครือข่ายโทรคมนาคมในอุโมงค์รถไฟฟ้า ระบบสายไฟฟ้าแรงสูง การโฆษณาและการใช้พื้นที่เชิงพาณิชย์ในบริเวณสถานีรถไฟฟ้า

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. รัฐต้องมีความชัดเจนในการพัฒนาระบบรถไฟฟ้า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรถไฟฟ้าสายสีแดง (ช่วงบางซื่อ-รังสิต และช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน) ขนาดราง ๑.๔๓๕ เมตร (Standard Gauge) มาเป็นรถไฟธรรมดา (ไม่ใช่รถไฟฟ้า) ใช้รางขนาดกว้าง ๑ เมตร (Meter Gauge) ซึ่งถ้าสมัยเป็นระบบโบราณจึง

เป็นการถอยหลังเข้าคลอง ไม่พัฒนาก้าวหน้า ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของระบบขนส่งมวลชนในเมืองใหญ่ซึ่งใช้ระบบรถไฟฟ้าที่ทันสมัยเป็นมาตรฐานสากล และส่งผลกระทบต่อรถไฟฟ้าสายอื่นและการดูแลซ่อมบำรุงรักษาในภายหน้ายากที่จะหาอุปกรณ์มาแทนได้ เพราะมีผู้ผลิตน้อยราย

๒. ควรสร้างรถไฟฟ้าสายสีแดงช่วงบางซื่อ-รังสิต และช่วงบางซื่อ-พญาไท ก่อนสร้างรถไฟฟ้าช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน เพื่อให้เชื่อมต่อกับสถานีพญาไท Airport Rail Link ไปสนามบินสุวรรณภูมิ จะเกิดประโยชน์มากกว่าด้วยเหตุผลดังนี้

๒.๑) การเชื่อมเส้นทางสายสีแดง ช่วงบางซื่อ-ยมราช-พญาไท ช่วยขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าไปสนามบินสุวรรณภูมิได้รวดเร็วสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะผู้โดยสารที่มาจากภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง สามารถใช้สถานีบางซื่อเป็น City Terminal เข้าสู่สนามบินสุวรรณภูมิได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการจราจร และสามารถจัดระบบเสริมได้ง่ายเพราะมีพื้นที่เพียงพอ

๒.๒) การเชื่อมต่อจะช่วยให้เกิดประโยชน์ในการเปิดสนามบินดอนเมืองภายในประเทศ หรือระหว่างประเทศ ให้เชื่อมต่อท่าอากาศยานทั้ง ๒ แห่ง สามารถให้ผู้โดยสารเดินทางเชื่อมต่อท่าอากาศยานที่จะเดินทางภายในประเทศ ไปต่างประเทศต่อเนื่องกันได้ เกิดประโยชน์แก่ผู้โดยสารที่เป็นคนไทยและชาวต่างชาติโดยส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

๒.๓) เส้นทางบางซื่อ-รังสิต และบางซื่อ-พญาไท จะก่อสร้างบนทางรถไฟไม่มีชุมชน ไม่ต้องมีการเวนคืน และสามารถเร่งสร้างได้เร็ว เนื่องจากมีเสาคอมมูโอบีเวลล์ที่ประหยัดค่าใช้จ่ายยิ่งขึ้น ผิดกับเส้นทางสายบางซื่อ-ตลิ่งชัน มีชุมชนค่อนข้างหนาแน่นจำนวนมาก จะต้องใช้จ่ายเรือถนนจำนวนมาก และอาจทำให้การก่อสร้างล่าช้า เพราะตกลงกันไม่ได้ เหมือนเช่นสร้าง Airport Rail Link จากสุวรรณภูมิมาพญาไทที่เกิดเหตุการณ์ล่าช้าอยู่ในขณะนี้

๒.๔) โครงการนี้สามารถจะดำเนินการได้เร็วที่สุดเพราะระบบงานโยธาและระบบการเดินทางเป็นของการรถไฟแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยไม่ต้องประมุขงานสัมปทานให้เอกชน จึงไม่ถูกจำกัดด้วยข้อกำหนดของ พ.ร.บ. ร่วมทุนภาคเอกชน พ.ศ. ๒๕๓๕ และเป็นการดำเนินการในที่ดินของการรถไฟแห่งประเทศไทย ไม่ส่งผลกระทบต่อจราจรระหว่างดำเนินการก่อสร้าง

๒.๕) หัวรถไฟดีเซลที่นำมาวิ่งบนทางยกระดับก่อปัญหาลมภาวะทำลายสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น และอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยในภาพรวม รวมทั้งเพิ่มต้นทุนทางสังคมในการแก้ปัญหามลพิษที่ติดตามมา

๓. โครงการรถไฟฟ้าสายสีเขียวส่วนเหนือ (สายหมอชิต-สะพานใหม่) กับส่วนใต้ (สายชอย-บางรี-สำโรง) เป็นการต่อขยายเส้นทาง BTS เดิมออกไป รัฐบาลต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทนที่จะคืนสู่รัฐและประชาชน และความสะดวกของผู้โดยสาร ในการคิดอัตราค่าโดยสารสำหรับผู้ให้บริการต้องเป็นธรรม

และการขยายเส้นทางรวมทั้งการเพิ่มจำนวนผู้โดยสาร ประการสำคัญควรให้ กทม. เปิดเผยสัญญาในส่วนต่อขยายกับ BTS ให้แก่สาธารณชนด้วย และให้ระบบควบคุมที่เสนอสำหรับสายใหม่ต้องเป็นระบบไม่ผูกขาด (Non - Proprietary System)

๔. รัฐต้องจัดให้มีผู้กำกับ (Regulator) เพื่อดูแลระบบและค่าโดยสาร เพราะภาคเอกชนจะยึดสัญญาสัมปทานเป็นหลัก ในการคิดค่าโดยสารเพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดปัญหาขัดแย้งดังเช่นกรณีของ รฟม. กับ BMCL และ กทม. กับ BTS จนทำให้เกิดปัญหายุ่งยากในการบังคับและขอความร่วมมือของรัฐเพื่อตรึงราคาค่าโดยสาร

๕. รัฐต้องพิจารณาแหล่งเงินกู้ร่วมกับการระดมทุนทั้งจากต่างประเทศและภายในประเทศ เนื่องจากสถาบันการเงินภายในประเทศมีสภาพคล่องสูง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารหนี้สาธารณะ

๖. รัฐต้องคำนึงถึงสัดส่วนผลประโยชน์ที่จะคืนสู่รัฐและเอกชนผู้ร่วมลงทุน เนื่องจากเอกชนลงทุนเพียง ๑๕% แต่กลับได้เป็นเจ้าของสัมปทานไปทั้งหมด และมีรายได้มากกว่ารัฐ ๔ เท่า เป็นเวลานานถึง ๒๕-๓๐ ปี ทั้งที่รัฐเป็นผู้ลงทุนในระบบหลักถึง ๘๕%

๗. การดำเนินงานโครงการต้องคำนึงการเข้าถึงในการใช้บริการรถไฟฟ้าของเด็ก ผู้สูงอายุ และคนพิการที่มีสภาพกายภาพแตกต่างจากคนทั่วไป

๘. รัฐต้องคำนึงถึงผู้ประกอบการคนไทยที่เข้าร่วมงานการก่อสร้างและให้สิทธินับเป็นผลงานด้วยการใช้วัสดุครุภัณฑ์และสินค้าที่ผลิตในประเทศ วิศวกรและแรงงานไทยเป็นสำคัญ ตลอดจนควรมีการต่อรองให้มีการจัดสร้างชิ้นส่วนบางรายการในประเทศเพื่อประโยชน์ในการสร้างฐานทางธุรกิจให้มั่นคงในภายหน้า

๙. รัฐต้องกำหนดมาตรการสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี การพัฒนาศักยภาพและทักษะของบุคลากร ในสายวิชาชีพต่างๆ โดยให้คนไทยได้มีโอกาสเรียนรู้ดีขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

๑๐. รัฐต้องมีความชัดเจนต่อแผนการลงทุนในการสร้างระบบขนส่งมวลชน ควรให้สาธารณชนรับทราบถึงการดำเนินงานได้เพียงใด ตามฐานะทางการเงินและการคลังกับแผนบริหารหนี้สาธารณะของประเทศเป็นสำคัญ

๑๑. รัฐต้องศึกษาทบทวนระบบผังเมืองและระบบขนส่งของประเทศให้สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถรองรับการเชื่อมโยงโครงข่ายทั้งปัจจุบันและอนาคต สำหรับกำหนดทิศทางและแผนการลงทุนขนาดใหญ่ของชาติ รวมถึงแผนการเพิ่มการขนส่งสินค้าระบบรางจากเดิมที่มีเพียงร้อยละสามเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละสิบ พร้อมการแก้ปัญหาจุดดัดของรางกับผิวถนนอันเป็นสาเหตุหนึ่งของการจราจรติดขัด โดยให้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจพิจารณาร่วมกันเป็นการเร่งด่วน

ผลการดำเนินการของคณะกรรมการ

สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้ กระทรวงคมนาคม เป็นหน่วยงานหลักรับไปพิจารณา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะกรรมการ

เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการ แจ้งว่า รับทราบความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และรับทราบความเห็นและผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของกระทรวงคมนาคม ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะกรรมการได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงคมนาคมทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ

๑๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

แนวทางการดำเนินนโยบาย หอยบนดิน

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

- ๑.๑ “นโยบายหอยบนดิน” เริ่มดำเนินการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๖ ตามนโยบายรัฐบาลสมัยแรก ของ พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี
- ๑.๒ ภายหลังจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๔๖ ได้เห็นชอบในหลักการ ซึ่งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้เริ่มนำสลากเลขท้าย ๒ ตัว ๓ ตัว หรือหอยบนดิน ขยายพื้นที่ทำการไปรษณีย์ทั่วประเทศตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ และออกรางวัล งวดแรกในวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖
- ๑.๓ ประมาณปลายเดือนกรกฎาคม ๒๕๔๖ นายสุวัชร พะลัง ส.ส. ชุมพร พรรคประชาธิปัตย์ ในขณะนั้น ทำหน้าที่รองประธานคณะกรรมการมาธิการ (กมธ.) การยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร ได้แถลงผลการศึกษาของ กมธ. ว่าการออกสลากพิเศษนั้น น่าจะขัดกฎหมาย เพราะมีลักษณะเหมือนสลากกินรวบตาม พ.ร.บ. การพนัน ซึ่งไม่มี กฎหมายรองรับ ดังนั้น สำนักงานสลากฯ จึงไม่สามารถดำเนินการได้ แต่รัฐบาล ในขณะนั้นไม่ได้ให้ความสนใจ ยังคงเดินหน้าโครงการต่อไป

- ๑.๔ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๔๖ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจหรือกิจการที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจในทางที่กฎหมายถือว่าไม่ถูกต้อง โดยเสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยกับการที่จะจัดให้หอยไต้ดินเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และให้ใช้การควบคุม และปราบปรามอย่างเด็ดขาด และมีเสียงส่วนหนึ่งเห็นด้วยกับการให้หอยไต้ดินเข้าสู่ระบบอย่างถูกต้องตามกฎหมาย แต่มุ่งเน้นให้ผู้เล่น ลด ละ เลิก ให้ได้ในระยะยาว
- ๑.๕ วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๔๗ นายสุวโรช ได้แถลงหลังจากได้เชิญฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาชี้แจง ต่อกรรมการการยุติธรรมว่า คุณพรทิพย์ จาละ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา และ นายบรรศักดิ์ อวรรณโณ เลขาธิการ กรม. ให้ข้อมูลสอดคล้องกันว่า สลากพิเศษ ๒ ตัว ๓ ตัว หรือหอยบนดิน ไม่ใช่สลากกินแบ่ง แต่เป็นการพิจารณาดำเนินการตาม พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. ๒๕๓๘
- ๑.๖ วันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๗ สำนักงานสลากฯ โดยมี พล.ต.ต. สุรสิทธิ์ สังขพงศ์ เป็นผู้อำนวยการ ได้ชี้แจงว่าสำนักงานสลากฯ ได้ขออนุญาตต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยตาม พ.ร.บ. การพนัน พ.ศ. ๒๕๓๘ ไปแล้ว และได้รับอนุมัติให้ดำเนินการได้ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖ซึ่งเป็นการยืนยันอย่างหนักแน่นว่า รัฐบาลโดยสำนักงานสลากฯ เป็นเจ้ามือขาย หอยบนดินได้ และมีการขายเรื่อยมารวมทั้งสิ้น ๘๐ งวด
- ๑.๗ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การดำเนินนโยบายหอยบนดินของรัฐบาล” ว่า ภาครัฐจะต้อง จัดสรรงบประมาณจำนวนหนึ่งเพื่อรองรับค่าใช้จ่ายและพิษภัยของการพนันทุกรูปแบบ ไม่ควรเป็นผู้เข้าไปดำเนินการทำธุรกิจหอยบนดินเสียเอง ควรประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงการพนัน ควรจัดระบบซื้อขายที่ป้องกันความมั่วเมาการ พนันเป็นของประชาชน พึงตระหนักว่าช่องทางหารายได้จากหอยบนดินเป็นเหมือน ดาบสองคมมีทั้งคุณและโทษ และควรทำประชาพิจารณ์ว่ารัฐควรดำเนินการเรื่องหอยบน ดินหรือไม่ พร้อมทั้งศึกษาวิจัยเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างแท้จริง
- ๑.๘ ในเดือนพฤศจิกายน ๒๕๔๙ ม.ร.ว. ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น ได้ส่งเรื่องการจำหน่ายสลากเลขท้าย ๒ ตัว และ ๓ ตัว หรือหอยบนดิน ให้คณะกรรมการกฤษฎีกาตีความว่า ได้ดำเนินการถูกต้องตาม พระราช บัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๕๓๘ และพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ หรือไม่

๑.๙ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง “การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗” ว่าควรนำเงินรายได้จากหยอบบนดินกลับไปสู่ประชาชนผู้มีฐานะยากจน ในรูปของการนำมาจัดตั้งเป็นกองทุน ให้ความสำคัญกับความโปร่งใสในการบริหารกองทุน โดยเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกองทุน ซึ่งการบริหารกองทุนไม่ควรอยู่ภายใต้ดุลยพินิจของฝ่ายบริหารแต่เพียงฝ่ายเดียว และควรกำหนดให้ใช้เงินจากกองทุนได้เฉพาะให้ ๓ กรณี ดังนี้

กรณีที่ ๑ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสมทบกับกองทุนที่ดำเนินการอยู่แล้ว เช่น กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร หรือกองทุนตามกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เช่น กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น

กรณีที่ ๒ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการอันเป็นสาธารณประโยชน์

กรณีที่ ๓ จัดสรรเงินกองทุนเพื่อสนับสนุนการดำเนินการของโครงการที่มีวัตถุประสงค์รณรงค์การลด ละ เลิก อุปนิสัยหรือพฤติกรรมการเล่นการพนัน การเล่นหวยของคนในสังคม

๑.๑๐ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๕๙ สรุปได้ว่า การออกสลากของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ที่มีการจัดสรรเงินที่ได้รับนอกเหนือจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒ หรือที่มีผลให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีผลขาดทุน ถือได้ว่าไม่ใช่การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล เนื่องจากรูปแบบของการออกรางวัลของสลาก แบบเลขท้าย ๒ ตัว ๓ ตัวดังกล่าวนี้ไม่สอดคล้องตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฯ แต่เป็นรูปแบบของการออกสลากกินรวบ ดังนั้น สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลจึงไม่อาจใช้อำนาจตามมาตรา ๕ (๑) แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อดำเนินการดังกล่าวได้ กรณีจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลมีอำนาจดำเนินการในเรื่องการออกสลากหยอบบนดินได้ แต่ในชั้นพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขใหม่เพิ่มเติมพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งฯ รัฐบาลได้มีประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกิดขึ้นมากมาย จนทำให้รัฐบาลต้องขอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวกลับมาพิจารณาใหม่ ดังนั้นเพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจในนโยบายหยอบบนดินของรัฐบาล สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงขอเสนอรายงานการศึกษาต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีการดำเนินงาน ดังนี้

๒. การดำเนินการ

คณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการร่วมกับคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และพลังงาน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว และได้ติดตามแนวทางการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยใช้นโยบาย หวยบนดินอย่างใกล้ชิด โดยเห็นว่าเป็นนโยบายของรัฐที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสภาพทาง อารมณ์ของประชาชนรวมทั้งระบบเศรษฐกิจฐานราก โดยเฉพาะเศรษฐกิจระดับครัวเรือนที่เป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจึงได้ดำเนินการรวบรวมประมวล วิเคราะห์และ สังเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียนำมาประกอบการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ ปรึกษาฯ เกี่ยวกับ “แนวทางการดำเนินนโยบายหวยบนดิน...” นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไป โดยมีการประมวลข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ทางวิชาการต่างๆ รายงานการประชุมหารือ การสัมมนาระดมความคิดเห็นเวทีสาธารณะ และความคิดเห็นที่ได้รับจากประชาชนในการร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการโทรทัศน์ตามลำดับ ดังนี้

๑. ประชุมหารือร่วมระหว่างคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ และ พ.ต.ท.ไพโรจน์ ปัญญาประทีป ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เพื่อรับทราบข้อมูล แนวทางการดำเนินงานและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม ๑/๑ ชั้น ๒๗ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒. จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเวทีสาธารณะเรื่อง “หวยบนดิน...ความหวังหรือสิ้นหวัง ?” เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม ๑ ชั้น ๒๗ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อ เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม นักวิชาการ ผู้แทนหน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจำหน่าย เป็นต้น ได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น

๓. ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการโทรทัศน์ “หมายเหตุประเทศไทย” ทางช่อง ๑๑ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๐

๔. ประชุมหารือระดมความคิดเห็นในที่ประชุมคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ จำนวน ๒ ครั้ง คือ ในคราวประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๕/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ และปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม ในคราวประชุมคณะทำงานฯ ครั้งที่ ๖/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐

๕. คณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการร่วมกับคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ ร่วมกันแสดง ความคิดเห็นปรับแก้ไขเพิ่มเติม ในที่ประชุมคณะทำงานโครงสร้างพื้นฐานฯ วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐

๖. ประชุมหารือระดมความคิดเห็นในที่ประชุมกิจการสภาที่ปรึกษาฯ ครั้งที่ ๘/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๐

๗. ประชุมหารือระดมความคิดเห็นในที่ประชุมสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐

๓. สรุปสภาพปัญหาห่วยบนดิน

- ๓.๑ ปัจจุบันการดำเนินงาน “ห่วยบนดิน” ยังไม่มีความชัดเจนเรื่องความถูกต้องตามกฎหมาย
- ๓.๒ เงินรายได้จากการดำเนินงานห่วยบนดิน ไม่ถูกส่งเข้างบประมาณแผ่นดิน แต่ถูกใช้ไปในการดำเนินการตามนโยบายประชานิยมของพรรครัฐบาล รวมทั้งไม่มีการชี้แจงระบบและหลักการใช้จ่ายเงินจากผลกำไรที่ได้
- ๓.๓ ไม่มีหน่วยงานตรวจสอบความโปร่งใสของการบริหารจัดการเงินรายได้ของห่วยบนดิน
- ๓.๔ จากแนวโน้มวิถีชีวิตในอดีต ประชาชนโดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อยมีความหวังและความฝันว่าจะถูกรางวัลจาก “ห่วย” เนื่องจากมีนิสัยชอบการ “เสี่ยงโชค”
- ๓.๕ ขาดการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และปลูกฝังทัศนคติเกี่ยวกับโทษของการเล่นห่วย
- ๓.๖ มีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องกับวงการ “ห่วยใต้ดิน” และส่วนใหญ่เป็นเจ้าหน้าที่ระดับสูง
- ๓.๗ การระงับการดำเนินงาน “ห่วยบนดิน” เพื่อทบทวนความเหมาะสมและความถูกต้องตามกฎหมายของแนวทางดำเนินงาน มีผลทำให้เกิดการกลับมาของ “ห่วยใต้ดิน” และระบบมาเฟียห่วยใต้ดินเกิดการขายสลากกินแบ่งรัฐบาลเกินราคาและทำให้ผู้ขายสลากห่วยบนดินขาดรายได้ และได้รับความเสียหายจากการประกอบอาชีพ รายได้ รวมทั้งต้องเสียเงินในการเข้าเป็นผู้มีสิทธิขายห่วยบนดิน
- ๓.๘ ผู้ควบคุมกิจการห่วยใต้ดิน/บนดิน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่นและใช้รายได้ที่ได้จากห่วยใต้ดิน/บนดิน เป็นฐานและการสร้างและแผ่ขยายฐานอำนาจให้เข้มแข็งและกว้างขวางยิ่งขึ้น
- ๓.๙ “ห่วยบนดิน” เป็นรูปแบบของสลากกินรวบไม่ใช่สลากกินแบ่ง

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- ๔.๑ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ คงจุดยืนอยู่บนหลักการที่ไม่เห็นด้วยและไม่สนับสนุนการดำเนินนโยบายห่วยบนดินหรือการออกสลากกินรวบ รวมทั้งธุรกิจหรือกิจการใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพนัน ตามความเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้เคยเสนอต่อคณะรัฐมนตรีไปแล้ว
- ๔.๒ การดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐต้องกระทำอยู่บนความถูกต้องของกฎหมายบ้านเมือง รวมทั้งการดำเนินนโยบายห่วยบนดินซึ่งมีคุณลักษณะพิเศษที่มีมุมมองหลากหลายมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติทางการเมือง มิติทางกฎหมาย และมิติทางวัฒนธรรม ดังนั้นขั้นตอนแรกและเป็นขั้นตอนเร่งด่วนที่รัฐบาลควรดำเนินการก่อน เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันให้เกิดขึ้นกับสาธารณะ และเพื่อที่จะสามารถศึกษาวิเคราะห์มุมมองและผลกระทบในมิติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างเป็นรูปธรรมต่อไป คือ **การวินิจฉัยความถูกต้องตามตัวบทกฎหมายของการดำเนินนโยบาย “ห่วยบนดิน”**
- ๔.๓ อย่างไรก็ตามหากรัฐบาลไม่สามารถดำเนินการยกเลิก / ยุติการดำเนินนโยบาย “ห่วยบนดิน” อย่างเด็ดขาดในทันทีได้ ควรมีการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ พร้อมແถลงชี้แจงให้สาธารณชนมีส่วนร่วม แสดงความเห็นเกี่ยวกับนโยบายห่วยบนดินอย่างเร่งด่วน ดังนี้

- ๔.๓.๑ จัดทำแผนการลด ละ เลิก แนวทางการแสวงหารายได้ของประเทศ จากการค้า
ดำเนินนโยบายหยวบดิน โดยจัดทำทั้งแผนระยะเร่งด่วน แผนระยะสั้น และแผน
ระยะยาว พร้อมมีการตั้งคณะกรรมการดูแลกำกับทุกระยะอย่างเคร่งครัด
โดยกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของการดำเนินการนโยบายหยวบดินไว้อย่างชัดเจน
- ๔.๓.๒ จัดทำแผนการลด ละ เลิก การออกสลากกินแบ่งรัฐบาล และการออกรางวัลอื่นๆ
ที่เข้าข่ายการพนันหรือการมอมเมาสังคม ที่หน่วยงานภาครัฐจัดทำขึ้นโดยคำนึง
ถึงผลกระทบและความสอดคล้องกับแผน ลด ละ เลิก ของ “หยวบดิน”
เพราะการออกสลากดังกล่าว มีผลต่อการเกิดหยวบใต้ดินต่อไปได้เรื่อยๆ ไม่สิ้นสุด
พร้อมพิจารณาความเป็นไปได้ในการแปลงรูปแบบการออกสลากรางวัลและ
หยวบดินให้เป็นรูปแบบของการออมทรัพย์ ระดมเงินทุน เช่น รูปแบบการออก
สลากออมสิน เป็นต้น
- ๔.๓.๓ จัดทำแผนและเงื่อนไขการนำเงินรายได้จาก “หยวบดิน” ไปใช้ประโยชน์
โดยเน้นการชดเชยและเยียวยาผลกระทบทางสังคม และสนับสนุนแผนการลด
ละ เลิก ตามข้อ ๔.๓.๒ พร้อมมีคณะกรรมการดูแลกำกับที่โปร่งใส มีการตรวจสอบ
และรายงานผลต่อสาธารณะทุกระยะอย่างต่อเนื่อง
- ๔.๓.๔ จัดตั้งคณะกรรมการกลางกำกับการบริหารจัดการและการดำเนินงาน “หยวบดิน”
โดยให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามาร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการด้วย ทั้งนี้รัฐ
ควรลดบทบาทและศึกษารูปแบบโครงสร้างที่เหมาะสมต่อไป และให้ความสำคัญ
กับผู้ด้อยโอกาสด้วย
- ๔.๓.๕ ยกเลิกกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความมอมเมา หรือจูงใจแก่ประชาชนให้นิยม
เล่นหยวบดินมากขึ้น เช่น การกำหนดให้มีรางวัลแจ็คพ็อตที่มีจำนวนเงินมาก
หรือการไม่กำหนดจำนวนสูงสุด ในการซื้อหยวบแต่ละหมายเลข เป็นต้น
- ๔.๓.๖ ปลุกฝังกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม (สร้าง/กระตุ้นจิตสำนึก
ทั้งศีลธรรม จริยธรรม ทศนคติ ค่านิยมการแสวงหารายได้จากการประกอบ
สัมมาอาชีพที่มั่นคง ยั่งยืน ไม่ใช่พึ่งพาการเสี่ยงโชค) ควบคู่กับสร้างความเข้มแข็ง
ในทางเศรษฐกิจ โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นธงนำ
- ๔.๓.๗ เร่งดำเนินการด้านกฎหมายที่จะปราบปรามหยวบใต้ดินและมาเฟียใต้ดินอย่าง
เฉียบขาด โดยกำหนดโทษของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องด้วย
- ๔.๓.๘ สร้างมาตรการเร่งด่วนที่จะเยียวยาผลกระทบของประชาชนในกลุ่มพึ่งพารายได้

จากการขายหยวบดินโดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสและคนพิการซึ่งต้องขาดอาชีพ
ขาดรายได้ และไม่มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตทั้งของตนเองและครอบครัว

กล่าวโดยสรุป สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นควรจัดทำแผนปฏิบัติการ
รองรับการออกหยวบดินในเรื่องที่มีผลกระทบต่อสังคมและมีการบริหารรายได้ที่เหมาะสมและเกิด
ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ด้อยโอกาสในสังคม

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๕
พฤษภาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบ
ให้กระทรวงการคลังเป็นเจ้าของเรื่อง รับไปพิจารณาเพื่อจัดทำความเห็นผลการพิจารณา และผลการดำเนินการ
เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นและ
ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็นผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวง
การคลัง ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ
พร้อมความเห็นผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงการคลังทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรีเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๑๙. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟัง ความคิดเห็น (เสนอประธาน คณะกรรมการการร่าง รัฐธรรมนูญ)

(เสนอประธานคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

ความเป็นมา

ความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับรับฟังความคิดเห็น สภาที่ปรึกษามีความเห็นเป็นสองส่วนคือ ความเห็นที่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญขอให้คงไว้ตามร่าง(รายละเอียดตามเอกสารแนบ)และความคิดเห็นที่เห็นว่าควรมีการปรับปรุงแก้ไขหรือตัดออกซึ่งสรุปได้ดังนี้

๑. สิทธิและเสรีภาพ หน้าที่ ของชนชาวไทยและและนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

สภาที่ปรึกษาเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญได้เขียนไว้ค่อนข้างดีทั้งด้านสิทธิของประชาชนอันเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงมีและสิทธิที่จะรับการคุ้มครอง ได้รับบริการจากรัฐ แต่ยังไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มคนอย่างชัดเจนในบางเรื่อง หรือไม่ชัดเจนในบางประเด็นสภาที่ปรึกษาจึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะให้เพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์ดังนี้

- **มาตรา ๓๐ วรรคสาม** เพื่อให้มีการคุ้มครองสิทธิของบุคคลครอบคลุมทุกกลุ่มคนที่ชัดเจนมากขึ้น จึงควรเพิ่ม คำว่า “ชาติพันธุ์” หลังคำว่าเชื้อชาติ คำว่า “เพศสภาพ” หลังคำว่าเพศ และคำว่า “ความพิการ” หลังคำว่าสภาพทางกาย

- มาตรา ๓๒ เพื่อไม่ให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าการลงโทษประหารชีวิตไม่เป็นวิธีการที่โหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมและไม่มีศาสนาใดส่งเสริมให้มีการฆ่าผู้อื่น จึงควรปรับปรุงบทบัญญัติมาตรานี้ใหม่โดย **ตัดคำว่า “แต่การลงโทษประหารชีวิตตามที่กฎหมายบัญญัติไม่ถือว่าเป็นการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรมตามความในวรรคนี้”** ออก ทั้งนี้การตัดข้อความนี้ออกไม่เกี่ยวกับกรณีที่กฎหมายอาญาจะบัญญัติโทษประหารชีวิตหรือไม่ก็ตาม
- มาตรา ๔๗ วรรคสอง องค์กรทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ไม่ควรกำหนดไว้เพียงองค์กรเดียวและไม่จำเป็นต้องระบุว่าเป็นของรัฐ จึงควรตัดคำว่า **“องค์กรหนึ่ง”** และคำว่า **“ของรัฐ”** ออก
- มาตรา ๔๘ วรรคหนึ่ง ปัจจุบันการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี ๑๒ ปี ไม่รวม ชั้นอนุบาล ทั้งๆ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปีซึ่งเป็นวัยที่สมองกำลังมีพัฒนาการที่สำคัญในการเสริมสร้างสติปัญญา จึงควรปรับปรุงแก้ไขดังนี้ **“การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบห้าปีนับจากระดับอนุบาล”**
- มาตรา ๔๘ วรรคสอง เพื่อให้ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในภาวะลำบาก ได้มีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ เช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป จึงควรให้รัฐต้องสนับสนุนบุคคลเหล่านั้นอย่างเพียงพอกับภาวะยากไร้พิการหรือทุพพลภาพ หรือภาวะลำบากนั้นจึงควรแก้ไขเป็นดังนี้ **“ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับการสนับสนุนเป็นพิเศษจากรัฐอย่างเพียงพอ พอกับสภาวะความยากลำบาก สภาวะการทุพพลภาพเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น”**
- มาตรา ๔๘ วรรคสาม องค์กรทางศาสนาเป็นองค์กรสำคัญที่จัดการศึกษาอบรมด้วย จึงควรเพิ่มคำว่า **“องค์กรศาสนา”** ไว้ด้วย
- มาตรา ๕๐ สิทธิการได้รับบริการสาธารณสุขเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนต้องได้รับโดยรัฐต้องมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นจริง ประกอบกับรัฐได้มีนโยบายให้มีกฎหมายหลักประกันสุขภาพกับประชาชนทุกคน จึงควรตัดคำว่า **“ผู้ยากไร้”** ในวรรคหนึ่งออก และเพิ่มคำว่า **“อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม”** ต่อท้ายวรรคนี้ด้วย เป็นความใหม่ ดังนี้ **“มาตรา ๕๐ บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม”**

- **มาตรา ๕๑** วรรคสาม ยังไม่ครอบคลุมถึงเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในความดูแลของบุคคลที่อยู่ในสภาวะยากลำบากไม่ว่าผู้พิการ หรือผู้ชราที่อยู่ในสภาพยากลำบากซึ่งเด็กและเยาวชนเหล่านั้นสมควรมีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐเช่นเดียวกัน จึงควรบัญญัติให้ครอบคลุมบุคคลดังกล่าวด้วย ดังนี้ “เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแลหรืออยู่ในความดูแลของผู้ที่อยู่ในสภาพยากลำบาก มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ”
- **มาตรา ๕๒** ผู้สูงอายุทุกคนสมควรจะได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือจากสังคมและรัฐเพื่อประกันให้บุคคลเหล่านี้ดำรงชีวิตอย่างปกติสุขและสมศักดิ์ศรี จึงควรตัดคำว่า “และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ” ออกเป็นความใหม่ ดังนี้ “มาตรา ๕๒ บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ”
- **มาตรา ๕๓** เพื่อความสมบูรณ์และให้ผู้พิการหรือทุพพลภาพได้เข้าถึงสวัสดิการและบริการสาธารณะและความช่วยเหลือจากรัฐ จึงควรแก้ไขปรับปรุง จากคำว่า “มีสิทธิได้รับ” เป็น “มีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก”
- **มาตรา ๕๔** ยังไม่ครอบคลุมบุคคลที่ไม่มีรายได้เพียงพอและไม่มีที่ทำกิน จึงควรบัญญัติให้ครอบคลุมดังนี้ “บุคคลที่ไร้ที่อยู่อาศัยหรือไร้ที่ทำกินและไม่มีรายได้เพียงพอ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ”
- **มาตรา ๕๖** สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้ประชาชนเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับข้อตกลงระหว่างประเทศ จึงควรแก้ไขเป็นดังนี้ “บุคคลย่อมมีสิทธิเข้าถึงข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจาก รัฐบาล หน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ กิจกรรม หรือจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประกอบการพิจารณาในเรื่องดังกล่าว

การวางแผนพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ การวางผังเมือง การกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ในที่ดิน และการออกกฎที่อาจมีผลกระทบต่อส่วนได้เสียสำคัญของประชาชน ให้รัฐจัดให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างทั่วถึงก่อนดำเนินการ

- **มาตรา ๖๐** วรรคสอง องค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่บัญญัติให้จัดตั้งขึ้นควรมีหน่วยธุรการ ที่เป็นอิสระและได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอด้วยจึงควรเพิ่มเติมข้อความต่อท้ายวรรคสองดังนี้ “ทั้งนี้ให้มีหน่วยธุรการ ที่เป็นอิสระและได้รับการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ”

- มาตรา ๖๕ บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิมต้องมีสิทธิในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน จึงควรเปลี่ยนจากคำว่า “และมีส่วนร่วม” เป็นคำว่า “และมีสิทธิ”
- มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ควรปรับปรุงให้บุคคลและชุมชนมีสิทธิในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยตรง และครอบคลุมถึง การจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ มาตรา ๖๖ วรรคสาม สิทธิในการฟ้องร้องควรให้ครอบคลุมถึงสิทธิของบุคคลด้วย จึงควรปรับปรุงแก้ไขใหม่ ดังนี้ “สิทธิของบุคคลและชุมชนในการอนุรักษ์ บำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ และในการคุ้มครอง ส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่ได้อย่างปกติและต่อเนื่องในสิ่งแวดล้อมที่จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับความคุ้มครอง

การดำเนินโครงการ กิจกรรม หรือการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ ที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ จะกระทำมิได้ เว้นแต่จะได้ศึกษาและประเมินผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม และจัดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียเพื่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก่อน รวมทั้งได้ให้องค์การอิสระซึ่งประกอบด้วยผู้แทนองค์กรเอกชนด้านสิ่งแวดล้อมและผู้แทนสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ให้ความเห็นประกอบก่อนมีการดำเนินการดังกล่าว หรือการจัดทำหนังสือสัญญาระหว่างประเทศ”

สิทธิของบุคคลและชุมชนที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐที่เป็นนิติบุคคล เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบัญญัตินี้ ย่อมได้รับความคุ้มครอง

- มาตรา ๖๘ วรรคสอง การกำหนดให้บุคคล ๑๑ คนเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยว่าประเทศอยู่ในภาวะวิกฤติ เหตุการณ์คับขัน หรือเกิดสถานการณ์จำเป็นอย่างยิ่งในทางการเมืองและมีอำนาจเรียกประชุม เป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยาก และไม่อาจแก้ปัญหาได้อย่างแท้จริงรวมทั้งทำให้มีกลไกอื่นเข้ามาใช้อำนาจทางการเมืองมากเกินไป จึงควรตัดมาตรา ๖๘ วรรคสอง ออกจะเหมาะสมกว่า จึงควรตัดมาตรา ๖๘ วรรคสอง ออก

- มาตรา ๗๙ (๑) (๒) ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ จึงควรปรับปรุงใหม่ ดังนี้
  ๑. มาตรา ๗๙ (๑) ให้เพิ่มคำว่า “รวมทั้งให้ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก” ต่อท้าย
  ๒. มาตรา ๗๙ (๒) ให้เพิ่มคำว่า “ชุมชน” ไว้หลังคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”
- ส่วนที่ ๔ แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม การศึกษาและวัฒนธรรม หัวข้อยังไม่ครบถ้วนตามสาระของแต่ละมาตราของส่วนนี้ จึงควรเติมคำว่า “สาธารณสุข” หลังคำว่า “การศึกษา”
- มาตรา ๘๓ (๑) ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีโดยอาศัยกลไกตลาด กลไกตลาดเป็นเพียงเครื่องมือหรือวิธีการในการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น จึงควรกำหนดเป้าหมายมากกว่าวิธีการ ดังนี้ ให้ตัดคำว่า “โดยอาศัยกลไกตลาด” ออกและให้ใช้คำว่า “ระบบเศรษฐกิจเสรีที่เป็นธรรม”
- มาตรา ๘๓ (๗) ควรมีการกำหนดให้ใช้มาตรการทางการเงิน การคลัง หรือมาตรการอื่นที่ชัดเจนในการกระจายรายได้ เพื่อความเป็นธรรมในสังคม จึงควรเพิ่มคำว่า “โดยใช้มาตรการทางการเงิน การคลัง หรือมาตรการอื่น” หลังคำว่า “อย่างเป็นธรรม”
- มาตรา ๘๔(๑) การใช้ที่ดินควรกล่าวถึงระบบการถือครองและการกระจายการถือครองที่ดินด้วยเนื่องจากระบบการถือครองที่ดินเป็นปัจจัยสำคัญในการผลิตและการกระจายรายได้ จึงควรแก้ไขเป็นดังนี้ “กำหนดหลักเกณฑ์การจัดระบบการถือครองที่ดิน การกระจายการถือครองที่ดินและการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสมและให้ประชาชนได้รับประโยชน์อย่างทั่วถึงและเป็นธรรมโดยให้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่นั้นๆ ตามหลักวิชาให้ครอบคลุมทั่วประเทศทั้งผืนดิน ผืนน้ำ.....”
- มาตรา ๘๔ (๓) เพื่อความชัดเจนจึงควรเติมคำว่า “การพัฒนาเมืองและชนบท” หลังคำว่า “ทรัพยากรธรรมชาติ”
- มาตรา ๘๔(๔) การจัดระบบการดูแลและการใช้ทรัพยากรน้ำต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณน้ำที่มีอยู่ของพื้นที่นั้นๆด้วย จึงควรปรับปรุงแก้ไขดังนี้ “จัดระบบการดูแลและการใช้ทรัพยากรน้ำให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และปริมาณน้ำของพื้นที่นั้นๆให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม รวมทั้งจัดหาแหล่งน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้อย่างพอเพียงและเหมาะสมแก่การเกษตร”
- มาตรา ๘๔ (๘) ควรมีความครบถ้วนทั้งด้านการป้องกัน ควบคุม และการกำจัดภาวะมลพิษ จึงควรเพิ่มเติมคำว่า ป้องกัน เป็น “ป้องกัน ควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษ”

- มาตรา ๘๖(๑) ควรบัญญัติให้มีความครอบคลุม การพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม และครอบคลุมในระดับระหว่างประเทศด้วย จึงควรแก้ไขเป็น “ส่งเสริมและต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ”
- มาตรา ๘๖(๕) ควรให้ภาคประชาชนจะได้มีเงินทุนสนับสนุน การดำเนินการ ตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้วย จึงควรแก้ไขโดยเพิ่มเติมข้อความ “และการตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ไว้หลังคำว่า “การดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน”

๒. รัฐสภา

มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

๒.๑ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- (๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็นสอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญ ที่ให้มีที่มา ๒ ประเภท
- (๒) จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีความเห็นว่าควรมีจำนวน ๕๐๐ คนเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ มาจากการเลือกตั้งแบบเขตเลือกตั้งเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน จำนวน ๔๐๐ คน (๔๐๐ เขตเลือกตั้ง) และจำนวน ๑๐๐ คนเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนที่มาจากหลายเขตตามจำนวนประชาชนในแต่ละเขตนั้นๆ ซึ่งแต่ละเขตไม่จำเป็นต้องมีจำนวนเท่ากัน

- มาตรา ๙๑ การเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้เหลือ ๔๐๐ คน ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญไปจากจำนวน ๕๐๐ คน จึงไม่ควรเปลี่ยนแปลงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเห็นควรให้มี ๕๐๐ คน เหมือน รัฐธรรมนูญ ปีพ.ศ. ๒๕๕๐

- มาตรา ๙๒ มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรให้มีทั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้ง จำนวน ๔๐๐ คนจาก ๔๐๐ เขตเลือกตั้งและแบบสัดส่วน จำนวน ๑๐๐ คน
๒. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ควรให้มีหลายเขตเลือกตั้งและแต่ละเขตเลือกตั้งไม่จำเป็นต้องมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่ากัน
๓. เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอาจแบ่งเป็น ๑๑ เขตประกอบด้วยจังหวัดใน (๑)ภาคเหนือตอนบน (๒)ภาคเหนือตอนล่าง (๓) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนเหนือ(อีสานเหนือ) (๔) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง(อีสานตอนล่าง)

(๕) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง(อีสานกลาง) (๖)ภาคกลาง (๗)ภาคตะวันออก (๘)ภาคตะวันตก (๙) กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (๑๐)ภาคใต้ตอนบนและ (๑๑) ภาคใต้ตอนล่าง โดยให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ตามสัดส่วนของประชากรของแต่ละเขตเลือกตั้ง ซึ่งรวมกันทุกเขตเลือกตั้งแล้วได้จำนวนหนึ่งร้อยคน โดยพรรคการเมืองจะต้องจัดทำบัญชีรายชื่อ จำนวน ๑๑ บัญชีตามจำนวนเขตเลือกตั้ง ให้ผู้มีรายชื่อในบัญชีรายชื่อของแต่ละพรรคการเมืองได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนตามสัดส่วนคะแนนที่พรรคนั้นได้รับในแต่ละเขตเลือกตั้งนั้นๆ

- มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ควรบัญญัติให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๑ ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง” จึงควรใช้คำ “ผู้มีสิทธิเลือกตั้งและมีหน้าที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งแทนคำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง”
- มาตรา ๙๔ ควรใช้คำให้สอดคล้องกับมาตรา ๗๑ ซึ่งบัญญัติว่า บุคคลมีสิทธิเลือกตั้งและมีหน้าที่ ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

๒.๒ สมาชิกวุฒิสภา

มีความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับวุฒิสมาชิกดังนี้

- ๑) สมาชิกวุฒิสภา มีความเห็นว่าควรมีจำนวน ๒๐๐ คนเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ และต้องมาจากการเลือกตั้งจากประชาชน เนื่องจากสมาชิกวุฒิสภาเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย เป็นองค์ประกอบหนึ่งของรัฐสภาตามมาตรา ๘๗ จึงต้องมาจากการเลือกตั้ง จากประชาชนโดยตรง โดยอาจมีทางเลือกดังนี้
  - (๑) ให้เลือกเป็นเขตใหญ่โดยให้ประชาชนลงคะแนนเลือกได้คะแนนเดียว (หนึ่งคนหนึ่งเสียง) **หรือ**
  - (๒) ให้มีคณะกรรมการสรรหา สรรหาผู้ที่มีความเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ สมาชิกวุฒิสภาของแต่ละจังหวัดมาจำนวนหนึ่ง เพื่อให้ประชาชนในเขตจังหวัดนั้นๆ เลือกให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา บุคคลที่จะให้คณะกรรมการสรรหา คัดสรรเป็นผู้มีความเหมาะสมเป็นสมาชิกวุฒิสภาดังกล่าวอาจมาจากการรับสมัครและมาจากการเสนอชื่อขององค์กรอาชีพที่มีกิจกรรมในจังหวัดนั้นๆ ก็ได้ โดยคณะกรรมการสรรหาต้องประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายและเป็นที่ยอมรับของสังคม
  - (๓) ให้ผู้สมัครสมาชิกวุฒิสภาสามารถหาเสียงได้ โดยมีขอบเขตจำกัด เพราะการแนะนำตัวด้วยเอกสารเหมือนที่ผ่านมาไม่มีความเหมาะสมและผิดธรรมชาติของการเลือกตั้ง

- มาตรา ๑๑๐ เห็นด้วยกับคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเป็นสมาชิกวุฒิสภา แต่ในข้อ (๖) ควรบัญญัติกำหนดเวลาไว้ ๒ ปีเช่นเดียวกับข้อ (๕)
- มาตรา ๑๑๒ สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มตั้งแต่วันที่ที่ได้รับการเลือกตั้ง
- มาตรา ๑๑๓ สมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการเลือกตั้ง ไม่ควรจับสลากออกจึงควรตัดมาตรา ๑๑๓ ออกทั้งหมด

๓. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

- ๓.๑ การเสนอกฎหมายโดยประชาชน ต้องมีผู้แทนเข้าร่วมพิจารณาในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ
- ๓.๒ การออกเสียงลงประชามติ ไม่ใช่คำปรึกษา แต่เป็นการตัดสินใจของประชาชนรายละเอียดดังนี้
  - มาตรา ๑๓๓ ควรมี “พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยประมวลจริยธรรมของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ” เพิ่มอีก หนึ่งพระราชบัญญัติ เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ที่ต้องการให้นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีจริยธรรมคุณธรรม และจะต้องถูกถอดถอนหากปฏิบัติตนขาดหรือผิดจริยธรรมตามบทบัญญัติในมาตรา ๒๗๐ จึงควรเพิ่ม มาตรา ๑๓๓.. เป็น ข้อ (๑๐) อีกหนึ่งข้อดังนี้ “(๑๐) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยประมวลจริยธรรมของนักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ”
  - มาตรา ๑๕๙ การเสนอกฎหมายโดยประชาชนดังกล่าว ต้องมีผู้แทนเข้าร่วมพิจารณาในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการด้วย จึงควรเพิ่มข้อความดังนี้ “ในขั้นตอนของการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ ต้องให้ผู้แทนประชาชนผู้เสนอกฎหมายได้มีส่วนร่วมด้วย” โดยแทรกเป็นวรรคสาม
  - มาตรา ๑๖๑ การออกเสียงลงประชามติ ตามวรรคสี่ บัญญัติให้การออกเสียงประชามติ ต้องเป็นการออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการลงมติ จึงไม่ใช่คำปรึกษา แต่เป็นการตัดสินใจของประชาชน และถ้าประชาชนไม่เห็นชอบรัฐจะต้องปฏิบัติตาม จึงต้องตัดคำว่า “หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้” ในวรรคสาม ออก
  - มาตรา ๑๖๔ วรรคแปด ควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงองค์กรตามรัฐธรรมนูญทุกองค์กร โดยใช้คำว่า “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” แทนข้อความ “คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน และคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ”

- **มาตรา ๑๘๖ วรรคสอง** เพื่อให้ครอบคลุมข้อตกลงระหว่างประเทศที่สามารถตรวจสอบได้ ทุกกรณีให้เติมคำว่า “หรือหนังสือสัญญา” หลังคำว่า “สนธิสัญญา” และให้ตัดคำว่า “อย่างร้ายแรง” หลังคำว่า “ของประเทศ” ออก
- **มาตรา ๑๘๖ วรรคสาม** เพื่อประกันให้ประชาชนทุกๆส่วนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงให้เติม คำว่า “อย่างทั่วถึง” หลังคำว่า “ของประชาชน”
- **มาตรา ๑๙๒ วรรคสอง** สำหรับบำเหน็จบำนาญหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นของ ประธานและรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากการทำงานของบุคคลดังกล่าวเป็นการอาสาสมัครเป็นการทำ งานระยะสั้น และเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณจำนวนมากซึ่งเป็นภาระแก่งบประมาณแผ่นดิน อีกทั้งเป็นผู้ที่ประกอบอาชีพอื่นได้ตลอดเวลาการดำรงตำแหน่ง และไม่เป็นที่ปรึกษาผู้ ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น **จึงควรให้ตัดข้อความ “ประธาน และรองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานและรองประธานวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิก วุฒิสภา” ในมาตรา ๑๙๒ วรรคสอง** ออก

๔. ศาลและองค์กรตรวจสอบอิสระ มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

- ๔.๑ ความอิสระของศาล ควรครอบคลุมถึงศาลทหารด้วย
- ๔.๒ การสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ องค์กรตรวจสอบอิสระและองค์กรตามรัฐธรรมนูญ อื่นๆควรมีองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหา ในสัดส่วนที่เหมาะสม
- ๔.๓ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการในองค์กรตรวจสอบอิสระและองค์กรตาม รัฐธรรมนูญอื่นๆ ควรเปิดกว้างให้ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านนั้นๆ ที่มาจาก สาอื่นๆที่หลากหลายให้มีคุณสมบัติเป็นกรรมการได้ด้วย
- ๔.๔ อำนาจของศาลเกี่ยวกับการเลือกตั้งควรมีเฉพาะหลังการเลือกตั้งเท่านั้น ในระหว่าง การเลือกตั้งควรเป็นอำนาจของ กกต.
- ๔.๕ มีข้อสังเกตว่าองค์กรอัยการควรมีสภาพอยู่ภายใต้ฝ่ายบริหารเช่นเดิมมีความเหมาะสม แล้วเพราะต้องทำหน้าที่ทนายให้กับฝ่ายบริหารรายละเอียดดังนี้

- มาตรา ๒๐๐ ควรเพิ่มการให้โอกาสผู้ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาชีพอื่นทั่วไป เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย จึงควรปรับเปลี่ยนข้อความในข้อ (๔)ใหม่ดังนี้ “(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสาขารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือสาขาอื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริงและได้รับเลือกตามมาตรา ๒๐๒ จำนวนสองคน”
- มาตรา ๒๐๑ (๓) ควรเพิ่มให้ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรตามรัฐธรรมนูญ เป็นผู้มีคุณสมบัติด้วย
- มาตรา ๒๐๒ (๑) เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีตัวแทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้าร่วมเป็นกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ในสัดส่วนที่เหมาะสม
- มาตรา ๒๑๔ วรรคสาม ควรให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ศาลอุทธรณ์มีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งและการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น เฉพาะหลังการประกาศผลการเลือกตั้งแล้วเท่านั้น ในระหว่างการเลือกตั้งควรเป็นอำนาจของ กกต. มิฉะนั้นแล้วการจัดการเลือกตั้งจะมีปัญหา จึงควรกำหนดให้ศาลฎีกามีอำนาจพิจารณาและวินิจฉัยคดีที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งระดับชาติ (เลือก สส. และ สว.) เฉพาะหลังการประกาศผลการเลือกตั้งเท่านั้น ในระหว่างการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของ กกต. ส่วนการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น ในระหว่างการเลือกตั้งให้เป็นอำนาจของ กกต.จังหวัด โดยความเห็นชอบของ กกต. และหลังการประกาศผลการเลือกตั้งจึงให้เป็นอำนาจของศาลอุทธรณ์
- มาตรา ๒๒๓ ควรกำหนดให้ศาลทหารมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารเพื่อประกันความมีอิสระในการพิจารณาพิพากษาคดี และตุลาการศาลทหารควรมีคุณสมบัติเทียบเท่ากับตุลาการศาลยุติธรรมเพราะพิจารณาคดีอาญาเหมือนกัน
- มาตรา ๒๒๖(๑) เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งด้วย จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับร่วมเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งในสัดส่วนที่เหมาะสม

- มาตรา ๒๓๑(๑) ข้อสังเกต ควรมีมาตรการในการกลั่นกรองการออกระเบียบที่มีผลกระทบต่อประชาชนและงบประมาณแผ่นดิน ก่อนที่จะประกาศใช้
- มาตรา ๒๓๑ (๗) การประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติในระดับท้องถิ่น ควรเป็นอำนาจหน้าที่ของ กกต.จังหวัดโดยความเห็นชอบ ของ กกต.เพื่อให้การดำเนินงาน มีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและเป็นการกระจายความรับผิดชอบตามลำดับ จึงควรบัญญัติให้ การประกาศผลการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติระดับชาติ ให้เป็นอำนาจของ กกต. และในระดับท้องถิ่นให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กกต.จังหวัด โดยความเห็นชอบ ของ กกต.
- มาตรา ๒๓๒ การวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะต้องเขียนคำวินิจฉัยกลาง เป็นลายลักษณ์อักษรทั้งนี้เพื่อความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ จึงควรเพิ่มข้อความ ในมาตรา ๒๓๒วรรคท้ายด้วยคำว่า “ การพิจารณาวินิจฉัยต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษร”
- ตามมาตรา ๒๓๓ วรรคหนึ่ง การให้ผู้เสียหายมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาเพื่ออุทธรณ์ คำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ จะทำให้การเลือกตั้งมีความล่าช้าและอาจ เกิดเวลาที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้หากศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้ระงับการเลือกตั้งไว้ก่อน จึงควรตัดมาตรา ๒๓๓ วรรคหนึ่งออก
- เนื่องจากได้บัญญัติให้อำนาจหน้าที่เปลี่ยนแปลงไปจากรัฐธรรมนูญ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ จึงควรเปลี่ยนชื่อให้เหมาะสมกับอำนาจหน้าที่ที่เปลี่ยนไปด้วย โดยเปลี่ยนเป็น “ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐ”
- มาตรา ๒๓๖ เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีผู้แทนจาก องค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหา ในสัดส่วนที่เหมาะสม
- มาตรา ๒๓๙ เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการ ปปช. ให้มีผู้แทนจากองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการ ในสัดส่วนที่เหมาะสม
- มาตรา ๒๓๙ วรรคสาม เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการ สรรหาคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติด้วย จึงควรบัญญัติ เพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีผู้แทนจากองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับ เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหาในสัดส่วนที่เหมาะสม

- มาตรา ๒๔๓ (๑) ต้องบัญญัติอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับมาตรา ๒๓๐ ด้วย โดยเพิ่มข้อความ “และมาตรา ๒๓๐” ไว้ต่อท้ายคำว่า “ตามมาตรา ๒๖๓”
- มาตรา ๒๔๕ วรรคสี่ เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินและผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีผู้แทนองค์กรประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหาในสัดส่วนที่เหมาะสม
- มาตรา ๒๔๖ ข้อสังเกต ควรปรับปรุงกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) ให้มี ปปช.ระดับจังหวัด ด้วย มาตรา ๒๓๙ วรรคสาม การสรรหาและการเลือกกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ต้องมาจากบุคคลที่หลากหลาย โดยให้เพิ่มจำนวนให้มีผู้แทนจากองค์กรภาคประชาชนที่มีกฎหมายรองรับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหาในสัดส่วนที่เหมาะสม
- มาตรา ๒๔๗ วรรคท้าย เพื่อให้ตัวแทนองค์กรประชาชนมีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงควรบัญญัติเพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาให้มีผู้แทนองค์กรภาคประชาชนที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนและมีกฎหมายรองรับเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการสรรหาในสัดส่วนที่เหมาะสม

๕. การปกครองส่วนท้องถิ่น มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

- มาตรา ๒๓๘ วรรคหนึ่ง ควรบัญญัติให้ครอบคลุมถึงสิทธิมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาด้วย จึงควรเพิ่มเติมคำว่า “รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น” หลังคำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”

๖. บทเฉพาะกาล มีความเห็นและข้อเสนอแนะดังนี้

- ภายหลังกฎรัฐธรรมนูญประกาศใช้แล้ว ๒ ปี ควรให้องค์กรตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ศึกษาและปรับปรุงและเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขรัฐธรรมนูญ เพื่อเสนอต่อรัฐสภา
- มาตรา ๒๘๙ (๓) เนื่องจากกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้รับการแต่งตั้งจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) เป็นผู้แต่งตั้งจึงควรดำรงตำแหน่งเท่าที่จำเป็น และควรดำเนินการสรรหาและเลือกตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใหม่ จึงควรกำหนดให้กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

คงเป็นกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ และให้พ้นจากตำแหน่งทั้งคณะ เมื่อกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่ตั้งขึ้นใหม่ตามรัฐธรรมนูญนี้เข้ารับหน้าที่

- มาตรา ๒๙๕ (๑) เพื่อให้สอดคล้องกับความเห็นเกี่ยวกับ มาตรา ๔๗ และสามารถปรับปรุงแก้ไขการอนุญาตสัมปทาน หรือสัญญาที่อาจมีผลกระทบต่อประโยชน์ของชาติ หรือประชาชนโดยส่วนรวมได้ จึงควรตัดข้อความว่า “องค์กรหนึ่ง” ออก และตัดคำว่า “ทั้งนี้ กฎหมายที่จะตราขึ้นต้องไม่กระทบกระเทือนถึงการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญาซึ่งมีผลสมบูรณ์อยู่ในขณะที่กฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับ จนกว่าการอนุญาต สัมปทาน หรือสัญญานั้นจะสิ้นผล” ออก

ผลการดำเนินการ

อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ

๒๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

น้ำเสียในแม่น้ำปราจีน-บางปะกง กรณีเปิดประตูน้ำคลองสารภี

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

๑. ความสำคัญของปัญหา

ลุ่มน้ำปราจีนบุรี - บางปะกง เป็นลุ่มน้ำสำคัญในภาคตะวันออก มีขอบเขตลุ่มน้ำติดต่อกับลุ่มน้ำที่สำคัญของประเทศหลายสาย ได้แก่ ลุ่มน้ำป่าสัก ลุ่มน้ำเจ้าพระยา และลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก ตอนบนของลุ่มน้ำมีแม่น้ำปราจีนบุรี เป็นแม่น้ำสายหลัก ความยาวประมาณ ๑๐๕ กิโลเมตร ต้นน้ำเกิดจากแม่น้ำหनुมาน และแม่น้ำพระปรอง ไหลมารวมกันที่บริเวณ อ.กบินทร์บุรี ผ่าน อ.ศรีมหาโพธิ์ อ.เมืองปราจีนบุรี และ อ.บ้านสร้าง จ.ปราจีนบุรี ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำนครนายกที่ อ.บางน้ำเปรี้ยว จ.ฉะเชิงเทรา กลายเป็นแม่น้ำบางปะกง ซึ่งมีความยาวประมาณ ๑๑๕ กม. ไหลลงสู่ทะเลที่ตำบลบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ลุ่มน้ำปราจีนบุรี-บางปะกง จึงมีความสำคัญต่อประชาชนซึ่งอาศัยอยู่บริเวณตอนบนของภาคตะวันออก ได้แก่ ประชาชนในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา

พื้นที่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี - บางปะกง มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ในเขตต้นน้ำปราจีนบุรี มากกว่า ๖๐๐ โรงงาน และในบริเวณปลายน้ำในเขตจังหวัดฉะเชิงเทราอีกมากกว่า ๒,๐๐๐ โรงงาน โรงงานอุตสาหกรรมเหล่านี้ไม่ได้ตั้งอยู่เฉพาะในเขตนิคมอุตสาหกรรม และยังมีอยู่นอกเขตนิคมอุตสาหกรรมตั้งอยู่เรียงรายสองฝั่งแม่น้ำปราจีนบุรี-บางปะกง ในภาคเกษตรกรรมได้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้สารเคมีในการผลิต

มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีการขยายตัวของชุมชน และไม่มีการจัดการน้ำและน้ำเสียที่ดีพอ จากปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาในการแย่งชิงน้ำระหว่างภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและชุมชน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้นอยู่เสมอ คือ การปล่อยน้ำเสียลงแม่น้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค รวมถึงทำลายระบบนิเวศในลำน้ำ และทำให้ปลารวมชาติและปลาที่เลี้ยงในกระชังของเกษตรกรได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะการปล่อยน้ำเสียจากประตูน้ำคลองสารภีในเขตอำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งได้สร้างปัญหาในลักษณะเดียวกันนี้ อย่าง ช้ำซากและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชน ในเขตจังหวัดปราจีนบุรี นครนายก และจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปัญหาน้ำเสียจากการเปิดประตูน้ำสารภี จึงเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารจัดการน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพของภาครัฐอันนำไปสู่การทำลายระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพ และเกิดผลกระทบต่อสังคม

๒. สถานการณ์

๒.๑ ข้อเท็จจริง

๒.๑.๑ หน่วยงานชลประทานโคกกระจะในสังกัดสำนักชลประทานจังหวัดปราจีนบุรี ได้เปิดประตูน้ำคลองสารภีเมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ในช่วงเช้าเวลา ๙.๐๐ นาฬิกา โดยยกบานประตูน้ำจาก ๘๐ เซนติเมตร เป็น ๑๒๐ ซม. ทำให้น้ำไหลทะลักออกจากประตูน้ำอย่างรวดเร็ว น้ำมีสีดำคล้ำกลิ่นเหม็นแสบจมูก ด้านบนบริเวณประตูมีตะกอนดินและขยะ เศษไม้ ผักตบชวาไหลออกมากับน้ำ

๒.๑.๒ การเน่าเสียของน้ำเกิดขึ้นตั้งแต่วันที่ ๑๐ ถึง ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ปลาในแม่น้ำทั้งปลาในกระชังและปลารวมชาติตายที่ปราจีนบุรี ตั้งแต่บริเวณตำบลบางพลวง บ้านสร้าง บางยาง บางกระเบา บางเตย บางแตน ในวันที่ ๑๓ พ.ย. ๒๕๔๙ ปลาเริ่มตายที่ ปากแม่น้ำนครนายกซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อสามจังหวัด และต่อมาในระหว่างวันที่ ๑๔-๑๘ พ.ย. ๒๕๔๙ ปลาตายตั้งแต่ตำบลบางขนาก หัวไทร บางคล้า คลองเขื่อนไปจนถึงตำบลท่าข้ามจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งเป็นปากแม่น้ำบางปะกง

๒.๑.๓ กรมชลประทานปล่อยน้ำที่เขื่อนขุนด่านปราการชล ผ่านคลองบางหอยมาลงที่คลองหลังตลาดบ้านสร้างด้วยอัตรา ๑.๕ ล้าน ลูกบาศก์เมตรต่อวัน และในวันที่ ๑๕ พ.ย. ๒๕๔๙ ปล่อยน้ำจากเขื่อนเพิ่มในอัตรา ๔.๕ ล้าน ลบ.ม. ต่อวัน

๒.๑.๔ วันที่ ๑๖-๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อาสาสมัครชาวบ้านจากปราจีนบุรีลอยเรือเก็บปลาเน่าประมาณ ๓ ตัน ขึ้นจากแม่น้ำ

๒.๑.๕ จังหวัดปราจีนบุรีได้เคยมีประกาศ (ลงวันที่ ๕ มิ.ย. ๒๕๔๙ และฉบับที่ ๒ ลงวันที่ ๙ ส.ค. ๒๕๔๙) แจ้งให้ผู้เลี้ยงปลากระชัง จังหวัดปราจีนบุรีงดเว้นการเลี้ยงปลาในกระชังระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนธันวาคม ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นช่วงเวลาประมาณ ๒ เดือน แต่เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระชังไม่เห็นด้วยโดยอธิบายเหตุผลว่าการเลี้ยงปลาแต่ละรุ่นเป็นการเลี้ยงแบบหมุนเวียนโดยใช้เวลาดังแต่อนุบาลปลาจนถึงจับขายได้ใช้เวลาประมาณ ๘ เดือน การหยุดเลี้ยงในช่วง ๒ เดือนดังกล่าวจึงเท่ากับว่าเกษตรกรต้องหยุดเลี้ยงปลาทั้งหมด (ทั้งปลาขนาดใหญ่ ปลาขนาดเล็ก) จะทำให้เกษตรกรสูญเสียอาชีพ

๒.๒ ผลกระทบ

๒.๒.๑ ทางเศรษฐกิจ ปลาธรรมชาติในแม่น้ำปราจีนบุรี-บางปะกงตายไปมากกว่า ๒๐๐ ตัน ส่วนปลาในกระชังเสียหายในเขตจังหวัดปราจีนบุรี ๔๙๒ กระชัง ฉะเชิงเทรา ๖๙๕ กระชัง ประมาณการมูลค่าความเสียหายทั้งหมดมากกว่า ๘๐ ล้านบาท

๒.๒.๒ ทางสังคม ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถนำน้ำในแม่น้ำมาใช้ประโยชน์ได้ กลิ่นน้ำเน่า มีผลเสียต่อสุขภาพจิต เกิดภาวะเครียด เมื่อชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพจากลำน้ำสูญเสียอาชีพและรายได้ เกิดหนี้สินและว่างงาน ครอบครัวทะเลาะกันเพราะไม่มีเงินใช้หนี้และต้องหยุดการประกอบอาชีพในหลายเดือนข้างหน้า

๒.๒.๓ ทางระบบนิเวศ จากการเกิดภาวะน้ำเสียทำให้ปลาและสัตว์น้ำเสียชีวิตทันที พืชน้ำประเภทแพลงตอนซึ่งเป็นอาหารสัตว์น้ำที่สำคัญตายไปด้วย ซึ่งเป็นการทำลายระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้ได้รับความเสียหายในระยะยาว ปลาบางชนิดสูญพันธุ์ และย้ายถิ่น ในขณะที่สัตว์น้ำอื่นๆ มีปัญหาในการขยายพันธุ์ตามธรรมชาติ

๒.๓ การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา

ได้มีการดำเนินงานบางประการจากผู้ที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานราชการหลายส่วนในระดับพื้นที่ สรุปได้ดังนี้

๑) วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ อธิบดีกรมชลประทานลงพื้นที่มาที่คลองสารภีและสั่งการให้ปล่อยน้ำจากเขื่อนขุนด่านปราการชลลงสู่แม่น้ำปราจีนบุรี - บางปะกงเพื่อเจือจางน้ำเสีย

๒) วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เจ้าหน้าที่กรมประมงทำการตรวจคุณภาพน้ำทั้งก่อนเปิดและหลังปิดประตูน้ำคลองสารภี

๓) วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ศูนย์วิจัยและพัฒนาสิ่งแวดล้อมโรงงานภาคตะวันออก กรมโรงงานอุตสาหกรรมตรวจวัดน้ำที่แม่น้ำปราจีนบุรี ในเขตตำบลบ้านสร้าง

๔) วันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ลงพื้นที่ดูปัญหาที่ประตูน้ำสารภีและสั่งการให้ลอกคลองบางทอยบริเวณหลังคลองตลาดบ้านสร้าง ระยะทางประมาณ ๓ กิโลเมตร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดปราจีนบุรีได้อนุมัติให้ใช้งบประมาณของจังหวัด

๕) วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เจ้าหน้าที่กรมควบคุมมลพิษเข้าทำการตรวจวัดคุณภาพน้ำในคลองสารภี และแม่น้ำปราจีนบุรี

๖) เกษตรกรผู้เลี้ยงปลาได้เต็มออกซิเจนในกระชังเพื่อให้ปลารอดอยู่ได้ แต่ก็ไม่เป็นผลเนื่องจากน้ำเน่าเสียมาก

๗) วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ อนุกรรมการลุ่มน้ำปราจีนบุรีฯ จัดประชุมร่วมกับกรมชลประทาน กรมทรัพยากรน้ำ กรมควบคุมมลพิษ กรมประมง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตัวแทนโรงงานอุตสาหกรรม รองผู้ว่าราชการจังหวัด และชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังข้อมูลและปัญหา

๘) วันที่ ๑๖ -๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ อาสาสมัครชาวบ้านและกลุ่มประชาชนปราจีนบุรี นำเรือไปเก็บซากปลาเน่าในแม่น้ำ

๙) วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ชาวบ้านชมรมผู้เลี้ยงปลากระชังแม่น้ำบางปะกง โดยการนำของสำนักงานจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงปลากระชังและกลุ่มผู้จับสัตว์น้ำมาเข้าร่วมประชุมกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จังหวัดปราจีนบุรี

๑๐) เกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายรวมตัวจัดตั้งเป็นกลุ่มและจดทะเบียนกับหน่วยงานด้านการเกษตรเพื่อขอรับความช่วยเหลือจากภาครัฐ

๑๑) จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ประกาศเป็นพื้นที่ภัยพิบัติ และแจ้งอัตราค่าชดเชยที่เกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายจะได้รับเป็นเงินจำนวนหนึ่ง

๒.๔ การวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุของน้ำเสีย

จากการรับฟังข้อมูลจากชาวบ้านที่เกี่ยวข้องและร่วมประชุมกับอนุกรรมการลุ่มน้ำปราจีนบุรี พบว่าปัญหาน้ำเสียและมีกลิ่นเหม็นเกิดจากปัจจัยหลายประการ กล่าวคือ น้ำจากคลองสารภีเน่าเสีย น้ำในแม่น้ำปราจีนมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ ปัญหาจากน้ำในแม่น้ำมีสภาพนิ่งไม่ไหลและการบริหารจัดการน้ำไม่เหมาะสม โดยมีรายละเอียดของแต่ละปัจจัย ดังนี้

ก. น้ำจากคลองสารภีเน่าเสีย ซึ่งมีผลการวิเคราะห์จากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

๑) ตะกอนหน้าเขื่อน ในอดีตคลองสารภีเป็นระบบชลประทานราษฎร์ ชาวบ้านใช้

ท่อนไม้ทำประตูกันปิด-เปิดน้ำโดยการตกลงร่วมกัน ต่อมากรมชลประทาน เปลี่ยนมาเป็นประตูบานเหล็กคู่ ซึ่งในการยกประตูจากท้องน้ำที่ระดับ ๘๐ ซม. เป็น ๑๒๐ ซม. ทำให้ตะกอนที่ตกค้างในคลองไหลลงสู่แม่น้ำอย่างรวดเร็วและมีปริมาณมาก

๒) **น้ำจากทุ่งนา** ซึ่งได้รับการยืนยันจากข้อมูล ๒ แหล่ง คือ ข้อมูลของกรมควบคุมมลพิษ และข้อมูลจากชาวบ้านในพื้นที่ สรุปว่า น้ำในทุ่งนาไม่เน่าเสีย

๓) **สารเคมีจากโรงงานผลิตกระดาษ** จำนวน ๒ โรงงาน ที่ตั้งอยู่ปากคลองสารภี คือ โรงงานกระดาษยูนิเด็คเปเปอร์ และ โรงงานอินเตอร์แปซิฟิกซึ่งเป็นโรงงานก่อตั้งใหม่ จากข้อมูลกรมโรงงานอุตสาหกรรม พบมีน้ำเสียจากโรงงานดังกล่าว จึงสั่งให้โรงงานหยุดเดินเครื่องจักรตั้งแต่วันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๙

๔) **สารเคมีตกค้างจากการเกษตร** ดันน้ำคลองสารภี ซึ่งยังไม่มีการเก็บข้อมูลตัวเลขอย่างเป็นทางการ แต่ประชาชนในพื้นที่นำเสนอข้อมูลว่า อาจมีสารเคมีตกค้างจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวที่ใช้สารเคมีในบริเวณพื้นที่ดันน้ำคลองสารภี ตลอดจนมีการใช้น้ำอย่างฟุ่มเฟือยเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูกาล อาจจะทำให้ขาดน้ำสะอาดมาหล่อเลี้ยงลำน้ำ

๕) **การกำจัดหอยเชอรี่ในนาโดยใช้สารเคมี** ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ระบุว่ามีการใช้สารเคมีกำจัดหอยเชอรี่ในนา แต่ระหว่างวันที่ ๑๐ ถึง ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ซึ่งเป็นช่วงที่เกิดวิกฤตน้ำเสียเป็นสาเหตุให้มีปลาตายเป็นจำนวนมาก เป็นระยะที่ใกล้เก็บเกี่ยวข้าวซึ่งเกษตรกรไม่ได้ใช้สารเคมีในนา ดังนั้น ประเด็นการใช้สารเคมีกำจัดหอยเชอรี่ในนา จึงมีน้ำเป็นสาเหตุให้น้ำในคลองสารภีเน่าเสียได้

๖) **กิจกรรมอื่นๆ** เช่น การเลี้ยงหมู โรงงานขนมจีน ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ มีจำนวนน้อย ไม่มีผู้ยืนยันหนักแน่นถึงผลกระทบจากกิจกรรมดังกล่าว ประเด็นนี้จึงมีน้ำหนักค่อนข้างน้อย

ข. **น้ำในแม่น้ำปราจีนบุรีมีคุณภาพค่อนข้างต่ำอยู่แล้วความสามารถรองรับน้ำเสียมีน้อย** ซึ่งน้ำเสียส่วนใหญ่เนื่องมาจากแหล่งต่างๆ คือ

๑) **น้ำเสียจากชุมชนและน้ำที่ปล่อยจากคลองอื่นๆ** ในลำน้ำปราจีนบุรี เจ้าหน้าที่ชลประทานให้ข้อมูลว่าพื้นที่ทั้งสามคลอง คือ คลองโคกกระจ่าง คลองสารภี และคลองมอญ มีพื้นที่ทำนากว่า ๕ หมื่นไร่ และต้องระบายน้ำออกทุกคลอง ก็มีสวนทำให้น้ำเสียด้วย แต่ชาวบ้านอภิปรายกันว่า การเปิดประตูน้ำคลองอื่นๆ ทุกคลองไม่มีปัญหา ยกเว้นกรณีเมื่อเปิดประตูน้ำคลองสารภีซึ่งนอกจากจะพบตะกอน

ที่สะสมบริเวณหน้าเขื่อนปะปนออกมาด้วยแล้ว จากข้อมูลวัดน้ำโดยกรมชลประทานในวันที่ ๒๓ พ.ย. ๒๕๔๙ บริเวณอำเภอศรีมหาโพธิ์ ซึ่งอยู่เหนืออำเภอบ้านสร้างและข้อมูลการวัดค่าออกซิเจนของกรมควบคุมมลพิษ ๒ จุด ณ สะพานบ้านสร้างและที่บางแตน ระหว่างวันที่ ๙-๑๕ พ.ย. ๒๕๔๙ ได้ค่าออกซิเจนละลายในน้ำมากกว่า ๒ ม.ก./ลิตร จึงสนับสนุนเหตุผลที่ว่า การปล่อยน้ำเสียจากคลองสารภีทำให้น้ำในแม่น้ำเสียมากกว่า การปล่อยน้ำเสียจากอีก ๒ คลอง

๒) การเลี้ยงปลาในกระชัง เกษตรกรให้ความเห็นว่าเศษอาหารที่เหลือจากการเลี้ยงปลากระชังน่าจะมีส่วนทำให้น้ำเสีย แต่การศึกษาของเจ้าหน้าที่ประมงบริเวณเลี้ยงปลากระชัง พบว่ามีค่าออกซิเจนละลายในน้ำ ๓.๕ ม.ก./ลิตร ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาในกระชังซึ่งวัดค่าออกซิเจนละลายในน้ำอยู่เป็นประจำพบว่า มีค่าออกซิเจนละลายในน้ำ ระหว่าง ๓ ถึง ๓.๕ ม.ก./ลิตร เศษอาหารจากการเลี้ยงปลาในกระชัง จึงไม่น่าจะเกี่ยวข้องกับการทำให้น้ำเสียในช่วงเวลาดังกล่าว

๓) การเบียดปลาในแม่น้ำ มีหลักฐานยืนยันว่ามีผลบ้าง แต่ไม่มีนัยสำคัญเจ้าหน้าที่ประมงยกตัวอย่างการเบียดปลามีส่วนทำให้น้ำเสียแต่ไม่ได้ยืนยันว่าแถบอำเภอบ้านสร้าง มีการเบียดปลาหรือไม่ แต่ชาวบ้านที่หาปลาตามธรรมชาติบอกว่าอาจจะมีการเบียดปลาบ้างแต่มีไม่มาก ประเด็นการเบียดปลาจึงมีน้ำหนักไม่มากพอทำให้น้ำเสีย

ค. ปัญหาจากน้ำในแม่น้ำมีสภาพนิ่งไม่ไหล

๑) ไม่มีน้ำธรรมชาติจากต้นน้ำคลองสารภีและต้นน้ำปราจีนบุรีมากพอที่จะลดความเน่าเสียของน้ำ ประกอบกับมีการใช้น้ำบริเวณต้นน้ำมากจึงทำให้ปริมาณน้ำน้อย ไม่เพียงพอที่จะผลักดันน้ำเสีย แม้ว่าจะมีการปล่อยน้ำจากห้วยพระปรังลงมาช่วยประมาณ ๒ แสนลบ.ม./วัน ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาได้

๒) น้ำทะเลหนุน ทำให้น้ำเสียไม่สามารถไหลลงสู่ทะเลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ น้ำทะเลหนุนสูงสุดบริเวณปากอ่าวบางปะกง น้ำทะเลหนุน สูง ๓.๑ เมตร (ข้อมูลจากกรมอุทกศาสตร์)

ง. การบริหารจัดการน้ำไม่เหมาะสม

๑) การเปิดประตูน้ำคลองสารภี ในวันที่ ๑๐ พ.ย. ๒๕๔๙ ที่ระดับความสูง ๑๒๐ ซม. ซึ่งเป็นช่วงน้ำทะเลหนุนสูงสุด ทำให้น้ำไหลช้า ประกอบกับคุณภาพน้ำในแม่น้ำปราจีนบุรีต่ำอยู่แล้ว จึงรองรับน้ำเสียได้น้อย

๒) **ลักษณะการระบายน้ำ** เนื่องจากประตูลักษณะแคบและมีตะกอนที่มีสารเคมีปนเปื้อนเป็นที่สะสมของเสียจำนวนมากอยู่บริเวณเหนือประตู การเปิดประตูน้ำจากล่างขึ้นบน จึงทำให้ตะกอนซึ่งอยู่เหนือประตูไหลออกมากับน้ำจำนวนมากอย่างรวดเร็ว

๓) **การปล่อยให้ปลาตายและจมลงก้นแม่น้ำ** ปลาตายที่ลอยอยู่บนผิวน้ำจำนวนมากไม่มีหน่วยงานใดเข้าไปจัดการแก้ไขทำให้เน่าและจมลงก้นแม่น้ำ จนถึงวันที่ ๑๖-๑๗ พ.ย. ๒๕๔๙ ได้มีอาสาสมัครชาวบ้าน และองค์กรพัฒนาเอกชนนำเรือไปเก็บซาก ปลาเน่าขึ้นจากแม่น้ำซึ่งมีเพียงจำนวนน้อย

ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อให้เกิดความร่วมมืออย่างบูรณาการอย่างจริงจังของส่วนราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาชน และทุกภาคส่วนของสังคมในการแก้ปัญหาวิกฤตน้ำเสียในคลองสารภี มีแนวทางการป้องกันแก้ไข รวมถึงการใช้เป็นกรณีตัวอย่างการแก้ปัญหาวิกฤตน้ำเสียในพื้นที่อื่นๆ สภาที่ปรึกษาฯ โดยคณะทำงานวิทยาศาสตร์ฯ จึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

๑. แจ้งข้อมูลให้ประชาชนทั้ง ๓ จังหวัด ได้แก่ ปราจีนบุรี นครนายก และฉะเชิงเทรา ได้รับทราบเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่ทำให้น้ำเสียและผลกระทบต่อแม่น้ำปราจีนบุรี-บางปะกง จากการเปิดประตูน้ำที่คลองสารภี

๒. ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องดำเนินการรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลรักษาแม่น้ำและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งนี้ เพื่อ ป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ซ้ำซากในทำนองนี้อีก

๓. ให้จัดทำข้อตกลงร่วมในการกำหนดระบบการปิด-เปิดประตูน้ำโดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในเขตปราจีนบุรี นครนายกและฉะเชิงเทรา อาทิเช่น ชาวบ้านในคลองสารภีได้แก่ ชาวนาที่ลุ่ม ชาวนาที่ดอน เกษตรกรต้นน้ำคลองสารภี โรงงานอุตสาหกรรม ชลประทาน อ่างวังบอน ต้นน้ำคลองสารภี ฯลฯ ในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน

๔. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำเพื่อเป็นศูนย์เฝ้าระวังในพื้นที่อย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอโดยให้เป็นโครงการนำร่อง เนื่องจากแม่น้ำปราจีนบุรีมิได้มีปัญหาเฉพาะกรณีคลองสารภีแต่ยังมีปัญหาการปล่อยน้ำเสียจากส่วนอื่นๆ เช่น โรงงานอุตสาหกรรม ชุมชน และพื้นที่เกษตรกรรม จนเกิดผลกระทบและเกิดความ ขัดแย้งอยู่เป็นประจำ จึงต้องทำโครงการศูนย์ปฏิบัติการตรวจสอบคุณภาพน้ำดังกล่าว เพื่อนำร่องให้ภาคราชการสนับสนุนการติดตามเฝ้าระวังไม่ให้เกิดปัญหาและความขัดแย้งเกี่ยวกับมลภาวะทางน้ำ และแจ้งให้ประชาชนทั้งสามจังหวัดทราบ ทั้งนี้ หากเกิดเหตุการณ์ทำนองเดียวกันนี้

ควรมีการตั้งคณะกรรมการเพื่อตรวจสอบ รวมทั้งมีมาตรการการชดเชยค่าความเสียหายให้แก่ผู้ที่ได้ผลกระทบในอัตราที่เหมาะสม

๕. ให้หน่วยงานราชการสนับสนุนองค์กรภาคประชาชนและชุมชนให้มีบทบาทในการประสานงาน เชื่อมโยงชุมชนและกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อผลักดันให้เกิดข้อตกลงร่วม และสร้างกลไกการบริหารจัดการ รวมถึงการติดตามและเฝ้าระวังสถานะของน้ำให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๖. ให้หน่วยงานราชการสนับสนุนองค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันวิชาการ ให้มีการศึกษารวบรวมข้อมูลคุณภาพน้ำในจุดต่างๆ ที่สำคัญ เช่น น้ำเสีย จากโรงงาน น้ำในนา น้ำจาก พื้นที่เกษตรกรรมที่ใช้สารเคมีมากๆ บริเวณเลี้ยงปลากระชัง ฯลฯ

๗. ให้หน่วยงานราชการศึกษาขีดความสามารถในการรองรับมลภาวะทางน้ำจากแหล่ง อุตสาหกรรมโดยเฉพาะโรงงานอุตสาหกรรมนอกเขตนิคมอุตสาหกรรม เพื่อกำหนดนโยบายให้ชัดเจนในการ จัดตั้งและขยายโรงงานอุตสาหกรรมที่ระบายมลพิษสู่น้ำสาธารณะ โรงงานอุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมที่ตั้งอยู่ ในพื้นที่ไม่เหมาะสมใกล้แหล่งน้ำและไม่สามารถจัดการควบคุมสารพิษไม่ให้ไหลลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ ต้องหยุดการดำเนินกิจการจนกว่าจะมีการแก้ไขปรับปรุงให้เรียบร้อย และไม่ควรรอนุญาตให้จัดตั้งโรงงาน อุตสาหกรรมในเขตชุมชนและบริเวณใกล้เคียงแหล่งน้ำสาธารณะอีก

๘. ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรมชลประทาน กรมควบคุม มลพิษ กรมโรงงานอุตสาหกรรม กรมทรัพยากรน้ำ กรมประมง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และองค์การ ปกครองส่วนท้องถิ่น ทบทวนบทบาทหน้าที่ให้สอดคล้องและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ตามประเด็น ที่สำคัญ ดังนี้

๘.๑ การควบคุมน้ำเสียจากชุมชน และโรงงานอุตสาหกรรม

๘.๒ การควบคุมการใช้สารเคมีจากภาคเกษตรกรรม

๘.๓ การสำรวจความเสียหายทั้งในด้านปริมาณและชนิดพันธุ์ของปลารวมชาติ

๘.๔ การตรวจวัดปริมาณ และคุณภาพน้ำและการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนได้รับทราบ

๙. ในการบริหารจัดการน้ำแม่น้ำปราจีนบุรี-บางปะกง ให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องประสาน งานและปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับคณะกรรมการลุ่มน้ำ

๑๐. ให้หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนในการเฝ้าระวังการก่อให้เกิดมลภาวะในลำน้ำ โดยเร่งด่วน และสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการดูแลรักษาแม่น้ำปราจีนบุรี-บางปะกงในระยะยาว

๑๑. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำความเห็นและข้อเสนอแนะนี้ไปประยุกต์ใช้กับกรณีอื่นที่มีปัญหา คล้ายคลึงกันอาจรวมถึงกรณีปลาตายในแม่น้ำเจ้าพระยาด้วย

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมลิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้ว มีคำสั่งมอบกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักกลับไปพิจารณา ร่วมกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงอุตสาหกรรม มีสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติประการใดแล้ว จะแจ้งให้สภาที่ปรึกษาฯ ได้รับทราบต่อไป

การช่วยเหลือเกษตรกร ในโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

๑.ความเป็นมา

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีภารกิจในการศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ศึกษาติดตามความก้าวหน้าการดำเนินโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่ มาโดยลำดับเนื่องจากพิจารณาเห็นว่ามีความกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมด้านการเกษตรในระยะยาวเพราะยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมากและต่อเนื่องมาช้านาน รวมทั้งมีครัวเรือนเกษตรกรที่มีรายได้หลักจากอาชีพการทำสวนยางจำนวนมาก ปัจจุบันโครงการส่งเสริมการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่ อยู่ในปีที่ ๔ ของระยะที่ ๑ แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดผลกระทบกับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่ยังไม่ได้รับพันธุ์ยางตามกำหนดเวลาซึ่งได้เตรียมขึ้นแปลงปลูกรอไว้จนขณะนี้ใกล้หมดเวลาเพาะปลูกตามฤดูกาล

ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าว สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้รับหนังสือขอความช่วยเหลือจากเกษตรกรขอให้ภาครัฐดำเนินโครงการต่อไป เพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงมอบหมายคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ รับไปดำเนินการเพื่อศึกษาแนวทางการช่วยเหลือเกษตรกร จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่” เสนอต่อกณะรัฐมนตรีเพื่อประกอบการพิจารณาดำเนินการต่อไป

๒. การดำเนินการ

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๒.๑ ศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- ๑) สรุปผลการประชุมการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรในการรับมอบต้นยางชำถุง (กล้ายาง) ในพื้นที่จังหวัดเลย ณ โรงแรมนภาลัย จ.อุดรธานี เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐ และที่สมาคมชาวสวนยาง จ.เลย เมื่อวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๐ (โดยมีสมาชิกคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ เข้าร่วม ประชุมและรวบรวมข้อมูล)
- ๒) สรุปผลการประชุมการแก้ไขการชุมนุมเรียกร้องปัญหายางล้านไร่ของเกษตรกรจังหวัดนครพนม ณ โรงแรมนครพนมริเวอร์วิว จ.นครพนม เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๐ (โดยมีสมาชิกคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ เข้าร่วมประชุมและรวบรวมข้อมูล)
- ๓) สรุปผลการประชุมการแก้ปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรในการรับมอบต้นยางชำถุง พื้นที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา ณ โรงแรมวังคำ อ.เมือง จ.เชียงราย เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ (โดยมีสมาชิกคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ เข้าร่วมประชุมและรวบรวมข้อมูล)

๒.๒ คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ จัดระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลโดยใช้ประสบการณ์ของสมาชิกคณะทำงานซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญและชำนาญการในเรื่องการยางพาราไทยทั้งระบบ จัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง “การช่วยเหลือเกษตรกรในโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่” เสนอต่อกองสภาที่ปรึกษาฯ และคณะรัฐมนตรี

๓. สรุปข้อมูลข้อเท็จจริงและปัญหา การดำเนินโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่

เมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้แก่เกษตรกรในแหล่งปลูกยางใหม่ ระยะที่ ๑ พื้นที่ ๑ ล้านไร่ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๔๙ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๙ จังหวัด รวมพื้นที่ ๗๐๐,๐๐๐ ไร่ และภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด รวมพื้นที่ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่ แบ่งพื้นที่ดำเนินงานในแต่ละปี ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ปลุกในพื้นที่ ๒๐๐,๐๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ ปลุกในพื้นที่ ๓๐๐,๐๐๐ ไร่

ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ปลุกในพื้นที่ ๕๐๐,๐๐๐ ไร่

โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน ๓ หน่วยงาน คือ

๑. กรมวิชาการเกษตร รับผิดชอบในการจัดหาต้นยางชำถุงให้กับเกษตรกรที่ร่วมโครงการ และให้การสนับสนุนด้านวิชาการ

๒. สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง รับผิดชอบดังนี้

๒.๑ ร่วมกับกรมวิชาการเกษตรกำหนดแผนการตรวจรับ และส่งมอบพันธุ์ยาง ณ ศูนย์กระจายพันธุ์และรับพันธุ์จากศูนย์กระจายพันธุ์ยางมอบให้เกษตรกรที่ร่วมโครงการ

๒.๒ ฝึกอบรมเกษตรกรให้ความรู้เกี่ยวกับการปลุกดูแลรักษาต้นยาง

๒.๓ ควบคุมตรวจสอบและประเมินผลการปลุกยางของโครงการ

๒.๔ ร่วมกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) กำหนดจ่ายสินเชื่อ

๓. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) พิจารณาให้สินเชื่อแก่เกษตรกรที่ร่วมโครงการในการจัดหาต้นยางชำถุงให้กับเกษตรกรนั้น กรมวิชาการเกษตรเป็นผู้ประกวดราคาจ้างเหมาเอกชนให้ดำเนินการผลิตปรากฏว่า บริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ จำกัด เป็นผู้ประกวดราคาได้ โดยบริษัท จะต้องผลิตต้นยางชำถุงส่งมอบให้กับโครงการจำนวน ๙๐ ล้านต้น แบ่งออกเป็น

ส่งมอบในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ จำนวน ๑๘ ล้านต้น

ส่งมอบในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ จำนวน ๒๗ ล้านต้น

ส่งมอบในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จำนวน ๔๕ ล้านต้น

การผลิตต้นยางชำถุงของบริษัทต้องดำเนินการภายใต้เงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ในการประกวดราคาคือ ต้องมีพื้นที่แปลงผลิตต้นกล้ายาง แปลงผลิตตาข่าย และต้นตอตาข่ายที่เพียงพอสำหรับการผลิตต้นยางชำถุง จำนวน ๙๐ ล้านต้น ต้องเป็นต้นยางชำถุง ขนาด ๒ ฉัตร ขนาดความสูงของต้นยางจากรอยแตกตาถึงปลายยอดไม่น้อยกว่า ๒๐ เซนติเมตร และกรมวิชาการเกษตร จะเป็นผู้กำหนดพันธุ์ยางที่ใช้ปลูกทั้งโครงการ เป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของพันธุ์ยาง ณ แปลงผลิตพันธุ์ยาง รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพยางชำถุง ตามมาตรฐานที่กำหนด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการประชุมเพื่อจัดหาต้นยางชำถุงให้เกษตรกรในปี ๒๕๕๐ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นประธานที่ประชุม ได้มีมติให้ กรมวิชาการเกษตรบอกเลิกสัญญา กับบริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์จำกัด และให้กรมวิชาการเกษตรร่วมกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางดำเนินการจัดหาต้นยางชำถุงให้กับเกษตรกรโดยมีหลักการ ดังต่อไปนี้

๑. เกษตรกรที่จะได้รับต้นยางชำถุง ต้องเป็นเกษตรกรที่เคยขึ้นทะเบียนในโครงการยาง ๑ ล้านไร่ในปี ๒๕๔๙ ที่ยังไม่ได้รับต้นยางชำถุง และยืนยันที่จะทำการปลูกยางต่อไปในจำนวนไม่มากกว่าที่เคยขึ้นทะเบียนไว้

๒. ให้เกษตรกรที่ยืนยันที่จะปลูกยางต่อไปมีสิทธิเลือกซื้อต้นยางชำถุงจากเรือนเพาะชำของรัฐ (สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง และองค์การสวนยาง) หรือเรือนเพาะชำของเอกชนที่ได้รับอนุญาตขยายพันธุ์ต้นยางเพื่อการค้ากับกรมวิชาการเกษตร และที่ขึ้นทะเบียนเข้าโครงการในปี ๒๕๕๐ โดยกรมวิชาการเกษตรจะออกเอกสาร (คูปอง) แทนการจ่ายเงินสดให้กับเกษตรกรตามจำนวนที่เกษตรกรยืนยันขึ้นทะเบียนปลูกในปี ๒๕๕๐ เพื่อนำไปจัดหาต้นยางชำถุงในอัตราตันละ ๑๕.๕๓ บาท

๓. ให้กรมวิชาการเกษตรร่วมกับสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยางดำเนินการตามแนวทางที่กำหนดเพื่อให้เกษตรกรสามารถได้ต้นยางชำถุงไปปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคม-มิถุนายน ๒๕๕๐ ตามแนวทางและแผนปฏิบัติที่เสนอ

๔. วงเงินค่าต้นยางชำถุง (จำนวน ๑๖,๑๔๔,๔๐๐ ต้นๆละ ๑๕.๕๓ บาท) ๒๕๐,๗๒๒,๕๓๒ บาท ให้เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อขอใช้เงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น (งบกลาง) แทนการใช้เงินยืมจากคณะกรรมการนโยบายและมาตรการช่วยเหลือเกษตรกร (คชก.) ในส่วนยังเหลืออยู่ตามโครงการเดิม

สำหรับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการฯ ที่ยังคงรอรับต้นยางชำถุงในปี ๒๕๕๐ มีพื้นที่ทั้งหมดรวม ๑๗๙,๓๘๒ ไร่ มีเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน ๓๓,๒๗๙ ราย แบ่งเป็นพื้นที่โครงการทางภาคเหนือ ๕๑,๐๐๐ ไร่ มีเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการ ๖,๑๐๐ ราย และพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ๑๒๘,๐๐๐ ไร่ มีเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการรวมทั้งสิ้น ๒๗,๐๐๐ ราย

ปัจจุบัน กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ยกเลิกสัญญากับบริษัท เจริญโภคภัณฑ์เมล็ดพันธุ์ แต่ยังไม่มีความเห็นและแนวทางที่ชัดเจนเพื่อจัดส่งต้นกล้ายางชำถุงมอบให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้ ทั้งที่ฤดูกาลเพาะปลูกได้เริ่มต้นและจะสิ้นสุดในเวลาอันใกล้นี้ เนื่องจากฝนเริ่มจะทิ้งช่วงเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีความวิตกกังวลเกรงว่าจะได้รับพันธุ์ยางไม่ทันต่อเวลาและจะต้องมีการปลูกซ่อมในฤดูถัดไปเกิดความเสียหายเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดความสูญเสียทางเศรษฐกิจในระยะยาว เนื่องจากความพร้อมของต้นยางเพื่อรอรับการกรีดยางในเวลาต่อไป

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อการแก้ไขปัญหาและบรรเทาทุกข์ให้กับเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขในระยะเร่งด่วน ดังนี้

๔.๑ ให้รัฐบาลเร่งดำเนินการโครงการปลูกยางพารา ๑ ล้านไร่ ในระยะที่ ๑ ให้แล้วเสร็จภายในวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐

๔.๒ ในกรณีความเดือดร้อนของเกษตรกรที่อยู่ในโครงการ ซึ่งยังไม่ได้รับกล้าพันธุ์ยางพารา ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งดำเนินการจัดหา และส่งมอบตามแผนเดิมหรืออย่างช้าไม่เกินวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เพื่อให้ทันในฤดูกาลเพาะปลูกปีนี้

๔.๓ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศมาตรฐานต้นยางชำถุงให้เกษตรกรที่อยู่ในโครงการทราบอย่างทั่วถึง

๔.๔ ให้รัฐเร่งดำเนินการใช้อำนาจตาม พระราชบัญญัติควบคุมยาง พ.ศ. ๒๕๔๒ ในการตรวจสอบ พร้อมทั้งส่งเสริมแนะนำ และกำกับดูแลให้เรือนเพาะชำกล้ายางชำถุง ทั่วประเทศ ที่ยังไม่ได้มาตรฐานของกรมวิชาการเกษตรให้สามารถเข้าสู่มาตรฐานเพื่อป้องกันการหลอกลวงเกษตรกรที่ไม่ได้อยู่ในโครงการแต่มีความประสงค์จะปลูกยางพารา

๔.๕ ให้กรมวิชาการเกษตรในฐานะผู้ออกใบรับรองกล้ายางชำถุง ดำเนินการออกสำรวจตรวจสอบยางที่ได้ปลูกใหม่ระยะ ๑-๓ ปี หากพบว่าไม่ได้มาตรฐานต้องหามาตรการปรับเปลี่ยนเป็นพันธุ์ใหม่ให้เหมาะสม และเรียกค่าชดเชยจากผู้ค้ากล้ายางให้กับเกษตรกร

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ว่า เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ รองนายกรัฐมนตรี (นายโฆสิต ปั้นเปี่ยมรัษฎ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รับไปพิจารณา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติประการใดแล้ว จะแจ้งให้สภาที่ปรึกษาฯ ได้รับทราบต่อไป

๒๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การแก้ไขปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๑. หลักการและเหตุผล

สืบเนื่องจากภาวะราคาผลผลิตการเกษตรประเภทผลไม้มีความผันผวนในเรื่องราคา เกิดภาวะราคาตกต่ำเป็นประจำและเกิดขึ้นซ้ำเกือบทุกปี และในปีการผลิต ๒๕๕๐ สภาทฤษฎีอากาศอำนวยต่อการติดดอกออกผลของไม้ผลประเภทต่างๆ เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มังคุด ลองกอง ทุเรียน และเงาะ ติดดอกออกผลเป็นจำนวนมาก ตามประมาณการของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เปรียบเทียบปริมาณผลผลิตของผลไม้ทั้ง ๔ ชนิดดังกล่าว ระหว่างปีการผลิต ๒๕๔๙ และ ๒๕๕๐ พบว่าทุกชนิดมีประมาณการผลิตเพิ่มขึ้น โดยผลผลิตมังคุด และลองกอง เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๘๕ ส่วนผลผลิตทุเรียนและเงาะ มีประมาณการเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๑ และ ๘ ตามลำดับ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาด

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พิจารณาเห็นว่าปัญหาดังกล่าวจะเกิดผลกระทบต่อเกษตรกรเป็นจำนวนมาก เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหานี้ให้ทุเลาลง จึงมอบหมายให้คณะกรรมการเกษตรอาหาร และสหกรณ์ ดำเนินการศึกษาและหาแนวทางแก้ไข เพื่อจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๖. การดำเนินการ

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี ดังนี้

๒.๑ ได้จัดระดมความคิดเห็นเพื่อรับทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกับผู้แทนเกษตรกรและผู้ประกอบการ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐

๒.๒ ได้จัดระดมความคิดเห็นเพื่อรับทราบแนวทางการจัดการแก้ไขร่วมกับภาคส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเมื่อวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ดังนี้

๑) กรมส่งเสริมการเกษตร	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๒) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓) กรมการค้าภายใน	กระทรวงพาณิชย์
๔) กรมการปกครอง	กระทรวงมหาดไทย
๕) กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น	กระทรวงมหาดไทย
๖) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	

๒.๓ ได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓ ประเด็นปัญหา

๓.๑ การผลิต

๓.๑.๑ ปริมาณผลผลิต มีจำนวนมากขึ้นเนื่องจากสภาพภูมิอากาศอำนวยให้ติดดอกออกผลมากเมื่อเปรียบเทียบกับปีการผลิตปี ๒๕๔๙ เทียบกับปีการผลิต ๒๕๕๐

๓.๑.๒ คุณภาพผลผลิต มีปริมาณผลผลิตที่ด้อยคุณภาพหรือตกเกรดจำนวนมาก เนื่องจากไม่สามารถดูแลได้ทั่วถึง รวมทั้งราคาผลผลิตไม่จูงใจให้เกษตรกรลงทุนบำรุงรักษาผลผลิตเกรงว่าไม่คุ้มทุน

๓.๒ ราคา

๓.๒.๑ ราคาผลผลิตขายได้ไม่คุ้มต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเนื่องจากปัจจัยการผลิตต่างๆ สูงขึ้นทุกปี และเกษตรกรขาดอำนาจการต่อรองทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมด้านราคาขายผลผลิต

๓.๒.๒ ผลผลิตมากราคาตกต่ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลผลิตที่ด้อยคุณภาพไม่สามารถหาตลาดรองรับ ประกอบกับมีผลไม้จากต่างประเทศมาแย่งส่วนแบ่งการตลาดของผลไม้ไทยเป็นจำนวนมาก

- ๓.๒.๓ นโยบายการช่วยเหลือจากภาครัฐไม่สามารถกระจายถึงเกษตรกรทุกระดับอย่างทั่วถึง
- ๓.๓ การกระจายสินค้าสู่ผู้บริโภค
  - ๓.๓.๑ การกระจายผลผลิตจากแหล่งเพาะปลูกสู่ผู้บริโภค ยังไม่มีประสิทธิภาพดีพอเกิดปัญหาผลผลิตล้นตลาดในช่วงฤดูการเก็บเกี่ยว
  - ๓.๓.๒ มีคนกลางหลายระดับ ไม่สามารถควบคุมกลไกการตลาดให้เป็นไปตามที่สมควรได้ และขาดการเชื่อมโยงระหว่างภาคการผลิตกับภาคการตลาดจนถึงมือผู้บริโภค
- ๓.๔ ข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์
  - ๓.๔.๑ ขาดการประชาสัมพันธ์ในเรื่องระยะเวลาที่ผลผลิตจะออกสู่ตลาด
  - ๓.๔.๒ ประชาสัมพันธ์เรื่องการวางแผนการผลิตไม่ควรผลิตผลไม้อย่างใดอย่างหนึ่งมากเกินไป

๔ ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อแก้ไขปัญหาการค้าผลไม้ตกต่ำในระยะเร่งด่วน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๔.๑ การกำหนดผู้รับผิดชอบในการช่วยเหลือ

- ๔.๑.๑ ในส่วนกลางให้มีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผลไม้ ประกอบด้วย รองนายกฯ ฝ่ายเศรษฐกิจเป็นประธาน, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรฯ, รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย, ผู้ว่าราชการจังหวัด แหล่งผลิตผลไม้ที่มีปัญหา
- ๔.๑.๒ ในส่วนภูมิภาค ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบและมีอำนาจสั่งการแบบเบ็ดเสร็จ เพื่อแก้ไขปัญหาตามนโยบายของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาผลไม้ ทั้งในจังหวัดที่เป็นแหล่งผลิตผลไม้ และที่เป็นจุดกระจายและจัดจำหน่ายผลไม้ โดยรัฐบาลควรจัดงบประมาณที่ต้องใช้ในการช่วยเหลืออย่างเพียงพอให้กับจังหวัดโดยตรง

๔.๒ การจัดระบบทะเบียนเกษตรกรผู้สมควรได้รับการช่วยเหลือ

ให้รัฐจัดให้มีการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและองค์กรเกษตรกรแยกตามชนิดของผลไม้ เพื่อให้เกษตรกรและองค์กรเกษตรกรเข้าร่วมโครงการกระจายและจำหน่ายผลไม้ รวมทั้งเพื่อให้ทราบปริมาณ และช่วงเวลาการเก็บเกี่ยวผลผลิต เพื่อเตรียมงบประมาณช่วยเหลือในแต่ละจังหวัดที่ประสบปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- ๔.๒.๑ ให้เกษตรกรจังหวัดเป็นผู้รับขึ้นทะเบียน
- ๔.๒.๒ ให้นายอำเภอเป็นผู้ตรวจสอบการขึ้นทะเบียน
- ๔.๒.๓ ให้กำหนดเวลาการขึ้นทะเบียนและการตรวจสอบให้ทันการณ์
- ๔.๒.๔ ให้มีการประกาศรายชื่อผู้ขึ้นทะเบียนอย่างเปิดเผยต่อสาธารณะและสามารถร้องคัดค้านหรือทักท้วงภายในเวลาที่กำหนด
- ๔.๓ มาตรการการช่วยเหลือ
  - ๔.๓.๑ รัฐควรกำหนดจุดรวบรวมผลไม้ในแต่ละจังหวัดที่ประสบปัญหา
  - ๔.๓.๒ รัฐควรกำหนดวิธีการช่วยกระจายผลไม้และช่องทางการจัดจำหน่าย
  - ๔.๓.๓ รัฐควรช่วยเหลือค่าใช้จ่ายในการกระจายและจำหน่ายผลไม้ เพื่อระบายผลไม้จากแหล่งผลิต
- ๔.๔ การกระจาย และจำหน่ายสินค้า
  - ๔.๔.๑ ให้รัฐจัดการกระจาย และจำหน่ายสินค้าสู่จังหวัดที่มีความต้องการในการบริโภคผลไม้ที่ประสบปัญหา
  - ๔.๔.๒ ให้รัฐประสานความร่วมมือห้างสรรพสินค้า ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ ภัตตาคาร ร้านอาหาร และภาคเอกชนต่างๆ เพื่อรับจัดจำหน่ายผลไม้
  - ๔.๔.๓ ให้รัฐสนับสนุนและประสานความร่วมมือภาคเอกชนในการแปรรูปผลไม้ และเพื่อการส่งออก
  - ๔.๔.๔ ให้รัฐช่วยกระจายผลไม้ไปสู่ผู้บริโภค โดยอาศัยช่องทางผ่าน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร กระทรวงมหาดไทย สหกรณ์ประเภทต่างๆ และตลาดกลางในภูมิภาค
  - ๔.๔.๕ ให้รัฐจัดหาจุดจัดจำหน่ายผลไม้ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้พ่อค้าหรือเกษตรกรจัดจำหน่ายผลไม้
  - ๔.๔.๖ ให้รัฐจัดซื้อผลไม้บางส่วน เพื่อนำไปแสดงสินค้าในประเทศต่างๆ ที่มีศักยภาพ และมีโอกาสที่จะเป็นตลาดของผลไม้ดังกล่าวได้
  - ๔.๔.๗ ให้รัฐประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นการบริโภค และสร้างจุดเด่นของผลไม้แต่ละชนิด เช่น ผลไม้บางชนิดรูปร่างไม่สวย แต่รสชาติอร่อย
  - ๔.๔.๘ ให้รัฐเป็นคนกลางในการจัดการหรือเพื่อกำหนดราคาขายผลผลิต ร่วมกันระหว่างเกษตรกร องค์กรเกษตรกร กับกลุ่มผู้ค้าทุกระดับ ให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิต และสภาวะการตลาดที่เป็นปัจจุบัน

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ว่า เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัฐภู) ได้มีคำสั่งมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณาร่วมกับกระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติประการใดจะได้แจ้งมาเพื่อทราบต่อไป

๒๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การพัฒนาภาคไฟฟ้าไทย

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

ประเทศไทยมีศักยภาพในการผลิตสินค้าเกษตรหลากหลายประเภท อันเนื่องมาจากสภาพความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ทางการเกษตรของประเทศ ประกอบกับความสามารถและประสบการณ์ของเกษตรกรที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาจากอดีตจนปัจจุบัน ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบัน การผลิตสินค้าเกษตรจำเป็นต้องมีการพัฒนา ปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ทั้งภายในประเทศและตลาดโลก

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ซึ่งมีหน้าที่ศึกษา วิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ภาคการเกษตร ได้พิจารณาสถานะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลกในปัจจุบัน ที่มีผลกระทบกับภาคการผลิตด้านการเกษตรของประเทศไทย อันเนื่องมาจากภาครัฐได้จัดทำข้อตกลงกับนานาอารยประเทศทั้งในแบบพหุภาคและแบบทวิภาคี ซึ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นกับทั้งในกรณีของการผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศ และในกรณีของการผลิตเพื่อการส่งออกต่างประเทศ จึงได้ทำการศึกษาต่อผลกระทบดังกล่าว โดยดำเนินการศึกษาเรื่องกาแฟ ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งที่ผลิตเพื่อ

บริโภคภายในประเทศ และผลิตเพื่อการส่งออก เคยสร้างรายได้ให้กับประเทศและเกษตรกรปีละประมาณ ๔,๐๐๐-๕,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีครัวเรือนเกษตรกรผู้ปลูกกาแฟโดยประมาณ ๓๕,๐๐๐ ครัวเรือน และมีพื้นที่ในการเพาะปลูกประมาณ ๔๔๐,๐๐๐ ไร่เศษ ผลผลิต ๘๕,๐๐๐ - ๙๕,๐๐๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยเท่ากับ ๓๐๐ - ๕๐๐ กิโลกรัมต่อไร่ ปัจจุบันผลผลิตกาแฟไทย ปี ๒๕๔๘/๒๕๔๙ มีประมาณ ๔๘,๐๐๐ - ๕๒,๐๐๐ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๑๒๓ กิโลกรัม/ไร่ ปี ๒๕๔๙/๒๕๕๐ คาดว่าจะได้ผลผลิต ๖๑,๙๗๓ ตัน ผลผลิตเฉลี่ยประมาณ ๑๔๖ กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งออกเป็นกาแฟพันธุ์อาราบิก้า ประมาณ ๕% จะปลูกในแถบภาคเหนือของประเทศ ส่วนกาแฟพันธุ์โรบัสต้าประมาณ ๙๕% จะปลูกในพื้นที่ ๗ จังหวัดภาคใต้เป็นหลัก จะเห็นได้ว่าผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่มีปริมาณลดลงเมื่อเทียบกับช่วงก่อน แต่ตลาดยังมีความต้องการบริโภคสูงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ กาแฟไทยมีคู่แข่งในการผลิตที่สำคัญในทวีปเอเชีย คือเวียดนาม อินโดนีเซีย และอีกหลายประเทศ ซึ่งประเทศเหล่านี้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่าประเทศไทย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพกาแฟไทยเข้าสู่การแข่งขันให้สอดคล้องกับข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) การนำเอาพืชกาแฟมาเป็นกรณีศึกษา โดยตระหนักถึงความสำคัญสองประการ กล่าวคือ กาแฟเป็นพืชที่ได้รับผลกระทบจากการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ซึ่งเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับกลุ่มอาเซียน ที่จัดได้ว่าเป็นข้อตกลงที่เกิดขึ้นระดับภูมิภาคต้องเตรียมความพร้อมเกษตรกรเพื่อรองรับผลกระทบอันจะเกิดจากการจัดทำข้อตกลงดังกล่าว ปัญหาที่สำคัญอีกประการคือ กาแฟมีรอบการผลิตและการเก็บเกี่ยวในช่วงเดือนพฤศจิกายนจนถึงเมษายนของทุกปี การนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ต่อคณะรัฐมนตรี จึงได้เป็นประโยชน์ในการนำไปประกอบการพิจารณาจัดการแก้ไขปัญหาและเตรียมการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่อไป

๒. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการศึกษาเพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การพัฒนากาแฟไทย ดังนี้

๒.๑ ศึกษาจากเอกสารข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกาแฟ ดังนี้

๒.๑.๑ เอกสารประกอบการประชุมคณะอนุกรรมการพืชสวน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เกี่ยวกับโครงสร้างกาแฟ

๒.๑.๒ เอกสารเผยแพร่ของกรมวิชาการเกษตร เกี่ยวกับการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับกาแฟโรบัสต้า และกาแฟอาราบิก้า

๒.๒.๓ เอกสารเผยแพร่ของกรมส่งเสริมการเกษตร เกี่ยวกับกาแฟ

๒.๒ จัดรับฟังข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกาแฟร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เรื่องนโยบาย และความต้องการของตลาดทั้งภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ดังนี้

๒.๒.๑ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๒.๒ กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๒.๓ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒.๒.๔ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

๒.๒.๕ สมาคมผู้ส่งออกกาแฟไทย

๒.๒.๖ สมาคมชาวสวนกาแฟไทย

๒.๒.๗ บริษัทคอฟฟี่คอปฟี โปรดักส์ (บริษัทเนสเล่ ประเทศไทย) ผู้ผลิตภายในประเทศ

๒.๒.๘ บริษัทเขาช่องอุตสาหกรรม ๑๙๙๑ จำกัด ผู้ผลิตภายในประเทศ

๒.๓ การศึกษาดูงานเพื่อรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกาแฟ ในส่วนของการผลิตกาแฟอาราบิก้า (ภาคเหนือ) และในส่วนของกาแฟโรบัสต้า (ภาคใต้) และศูนย์วิจัยพืชสวนจังหวัดชุมพรเพื่อศึกษาการพัฒนาพันธุ์กาแฟ

๒.๔ จัดสัมมนาประชาปรีक्षाเพื่อรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกรและประชาชนตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เกี่ยวกับกาแฟ

๒.๕ จัดประชุมกลุ่มย่อยเพื่อวิเคราะห์ และสังเคราะห์ร่างความเห็นและข้อเสนอแนะร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้ดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าว เพื่อนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนากาแฟไทย เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีตามลำดับต่อไป

จากการที่คณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ ได้จัดสัมมนาประชาปรีक्षाและศึกษาดูงานดังกล่าวพบว่าตลาดยังมีความต้องการกาแฟไทยสูง และผู้ประกอบการแปรรูปและผู้ส่งออกมีความพยายามส่งเสริมให้เกษตรกรได้ปลูกกาแฟ แต่นโยบายรัฐและการปฏิบัติไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมและให้ข้อมูลต่อเกษตรกร กรณีการจัดทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ของรัฐบาลที่ผ่านมา เกษตรกรซึ่งเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการทำข้อตกลงการค้าเสรี ภาครัฐและเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบยังไม่มียุทธศาสตร์ส่งเสริมและเตรียมความพร้อมแก่เกษตรกรเพื่อปรับสภาพการพัฒนาผลผลิตเพื่อรองรับการแข่งขัน

๓. สถานการณ์การผลิตและการตลาดของกาแฟไทยในปัจจุบัน

๓.๑ การผลิต

๓.๑.๑ พื้นที่ปลูกและผลผลิต มีประมาณ ๔๒๕,๕๓๒ ไร่ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ให้ผลผลิตแล้ว ผลผลิตกาแฟประมาณ ๖๑,๙๗๓ ตัน ผลผลิตเฉลี่ย ๑๔๖ กก./ไร่ พันธุ์ที่นิยมปลูกมี ๒ พันธุ์ ได้แก่ พันธุ์โรบัสต้าและพันธุ์อาราบิก้า ฤดูเก็บเกี่ยวและจำหน่ายผลผลิตออกสู่ตลาด ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เมษายน

๓.๑.๒ กาแฟพันธุ์โรบัสต้า มีพื้นที่ปลูกร้อยละ ๙๕ แหล่งผลผลิตสำคัญทางภาคใต้ ได้แก่ ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี กระบี่ นครศรีธรรมราช ประจวบคีรีขันธ์ และพังงา เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศร้อน-ชุ่มชื้น ดินทาน โรคนแมลง เมล็ดกาแฟมีรสชาติเข้มข้น มีปริมาณคาเฟอีนมากกว่าพันธุ์อาราบิก้า นิยมนำมาทำกาแฟสำเร็จรูป ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบสารกาแฟ (เมล็ดกาแฟดิบ) ราคาจำหน่ายประมาณ กก.ละ ๓๐-๓๕ บาท ผลผลิตเพื่อบริโภคภายในประเทศและส่งออก แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตลดลงไปด้วยเกษตรกรบางส่วนได้ปรับเปลี่ยนไปปลูกพืชอื่นแทน เช่น ไม้ผล ไม้ยืนต้น ทดแทน หรือปลูกแซมในสวนกาแฟ

๓.๑.๓ กาแฟพันธุ์อาราบิก้า มีพื้นที่ปลูกร้อยละ ๕ แหล่งผลิตสำคัญอยู่ทางภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ตาก น่าน เป็นต้น เป็นพันธุ์ที่ชอบอากาศเย็น จึงมักปลูกบนเขตที่สูงไม่ด้านทานต่อโรคราสนิม เมล็ดกาแฟมีกลิ่นหอม รสละมุน มีปริมาณคาเฟอีนน้อยกว่าพันธุ์โรบัสต้า นิยมนำมาทำกาแฟคั่วสด ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายผลผลิตในรูปแบบกาแฟสด ราคาจำหน่ายประมาณ กก. ๘- ๑๒ บาท (สัดส่วนการแปรรูปผลกาแฟสด : สารกาแฟ = ๕:๑) ส่วนใหญ่ผลผลิตบริโภคภายในประเทศ แนวโน้มพื้นที่ปลูกและผลผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการและราคารับซื้อภายในประเทศอยู่ในเกณฑ์ดี เป็นผลจากกระแสความนิยมบริโภคกาแฟสดที่ขยายตัวในระยะหลัง

ความต้องการบริโภคภายในประเทศ

- เมล็ดกาแฟที่ผลิตได้ในแต่ละปีจะนำไปใช้ในการผลิตกาแฟสำเร็จรูปและกาแฟคั่วบดปริมาณความต้องการบริโภคในปี ๒๕๔๘/๔๙ ประมาณ ๔๘,๐๐๐ ตัน และปี ๒๕๔๙/๒๕๕๐ ความต้องการใช้ประมาณ ๕๒,๐๐๐ ตัน

การส่งออกต่างประเทศ

- ส่วนใหญ่ส่งออกในรูปแบบเมล็ดกาแฟดิบ สิ่งสกัด และของปรุงแต่งจากกาแฟ โดยเมล็ดกาแฟดิบมีแนวโน้มการส่งออกลดลง เนื่องจากความไม่แน่นอนของนโยบายภาครัฐ ส่วนกาแฟสำเร็จรูปและกาแฟผสมปรุงแต่ง มีแนวโน้มส่งออกสูงขึ้น

- ปี ๒๕๔๘/๒๕๔๙ การส่งออกสินค้ากาแฟประมาณ ๓๖,๕๔๔ ตัน มูลค่ารวม ๒,๐๑๐ ล้านบาท แบ่งเป็น เมล็ดกาแฟดิบ ๑๖,๑๒๖ ตัน มูลค่า ๕๒๒ ล้านบาท กาแฟสำเร็จรูป ๑๑,๒๑๑ ตัน มูลค่า ๕๓๕ ล้านบาท กาแฟผสมปรุงแต่ง ๙,๑๒๓ ตัน มูลค่า ๖๑๐ ล้านบาท กาแฟคั่ว ๘๔ ตัน มูลค่า ๑๓ ล้านบาท

จุดเด่นของกาแฟไทย

- กาแฟไทยมีรสชาติ กลิ่น สี และคุณภาพ ที่ตลาดมีความต้องการบริโภคทั้งในและต่างประเทศ (ตลาดที่สำคัญได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกา)
- กาแฟสามารถเก็บรักษาไว้ได้นานถึง ๒ ปี หากเก็บรักษาอย่างถูกวิธี
- กาแฟสามารถแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายอย่าง เช่น spa กลิ่นปรุงแต่ง สบู่ สกัดเป็นคาเฟอีน และเป็นยารักษาโรค
- ตลาดกาแฟมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งในและต่างประเทศ

๔. ประเด็นปัญหาและอุปสรรค

๔.๑ ปัญหาด้านนโยบาย

๔.๑.๑ ขาดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจน ในการส่งเสริม สนับสนุนเพื่อความก้าวหน้าต่อสถานการณ์ของกาแฟไทย ยังไม่มีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องด้านการจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนากาแฟพันธุ์ดีให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ รวมถึงขาดความชัดเจนในการคุ้มครองเกษตรกรและผู้ประกอบการ

๔.๑.๒ ไม่มีระเบียบหรือกฎหมายรองรับ ตัวอย่างเช่น การกำหนดพื้นที่เพาะปลูก (Zoning) การวิจัยพันธุ์กาแฟ การนำเข้า-ส่งออก ระบบภาษี ระบบกองทุน จึงยังไม่มีการนำมาใช้ปฏิบัติอย่างจริงจัง

๔.๑.๓ ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาผลผลิตเพื่อความสามารถในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔.๑.๔ ขาดองค์การรับผิดชอบหลัก ในการกำหนดกรอบทิศทางนโยบาย การผลิตเพื่อการส่งออก และแปรรูปเพื่อบริโภคภายในประเทศ อย่างบูรณาการ รวมถึงการประสานเชื่อมโยงด้านการบริหารจัดการ

๔.๑.๕ ขาดการส่งเสริมการรวมกลุ่มแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และการพัฒนาให้ได้มาตรฐาน ความสม่ำเสมอ และความหลากหลาย

๔.๑.๖ ขาดมาตรการค้ำจุน ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อความอยู่รอด ความก้าวหน้าต่อสถานการณ์ของกาแฟไทย ทั้งยังขาดความชัดเจนในการคุ้มครองเกษตรกร ผู้ประกอบการ เช่น การเปิดโอกาสให้ต่างชาติเข้ามาลงทุน และการนำเข้าจากต่างประเทศ

๔.๒ ปัญหาด้านเทคนิคและวิชาการ

๔.๒.๑ การส่งเสริมให้ความรู้เรื่องการใช้สารเคมีอย่างจริงจังจากเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบของภาครัฐ เช่น การขาดการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยชีวภาพปุ๋ยอินทรีย์อย่างเป็นระบบในสวนกาแฟ

๔.๒.๒ การกำหนดพื้นที่ปลูกที่มีความเหมาะสมกับต้นพันธุ์ เพื่อปริมาณและคุณภาพของผลผลิตที่ตรงต่อความต้องการของตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๔.๒.๓ ยังไม่มีการส่งเสริมให้มีแปลงสาธิตในพื้นที่ของเกษตรกรอย่างเป็นระบบถูกต้องตามวิธีการ เพื่อเป็นกรอบต้นแบบในการกำหนดต้นทุนการผลิตตรงต่อการพัฒนาเพื่อการแข่งขัน

๔.๒.๔ ปัญหาพื้นดินเสื่อมสภาพจากการที่เกษตรกรใช้สารเคมีเป็นเวลานาน เนื่องจากเกษตรกรขาดทักษะความรู้ความเข้าใจและขาดการพัฒนาที่ดินอย่างเป็นระบบ รวมถึงขาดการส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพอย่างถูกวิธี

๔.๒.๕ เกษตรกรยังขาดเทคโนโลยีการผลิตกาแฟที่เหมาะสม (สายพันธุ์ดีและการจัดการ) ทำให้ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ

๔.๓ ปัญหาด้านการผลิตและการตลาด

๔.๓.๑ ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่ง ตัวอย่างเช่น ประเทศเวียดนาม อินโดนีเซีย ซึ่งผลผลิตประเทศเวียดนาม ๓๐๐-๔๐๐ กก./ไร่ ต้นทุนประมาณ ๒๔ บาท/กก. และอินโดนีเซียมีผลผลิต ๒๕๐-๓๕๐ กก./ไร่ ต้นทุน ๒๖ บาท/กก. ไทยผลผลิต ๑๔๖-๑๙๐ กก./ไร่ ต้นทุนการผลิต ๓๖-๔๐ บาท/กก. เนื่องจากจากปัจจัยการผลิตของไทยมีราคาสูงกว่าประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจัยการผลิตดังกล่าวได้แก่ปุ๋ย ยาปราบวัชพืชศัตรูพืช ตลอดจนแรงงานในการเก็บเกี่ยวและการดูแลรักษาเป็นต้น

๔.๓.๒ ขาดเสถียรภาพด้านราคา และการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตกาแฟ การส่งเสริมการแปรรูปเพื่อการส่งออก การส่งเสริมการส่งออกเป็นผลิตภัณฑ์ การส่งเสริมระบบเทคโนโลยีการแปรรูปอย่างถูกวิธี

๔.๓.๓ การรับซื้อของพ่อค้าท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นแบบเกรดคละไม่มีการกำหนดมาตรฐานกาแฟตามคุณภาพในการรับซื้อ

๔.๔ ปัญหาด้านการค้าระหว่างประเทศ

๔.๔.๑ ยังไม่มีมาตรการรองรับและการเตรียมความพร้อมให้เกษตรกรในการพัฒนาผลผลิตให้พร้อมรับการแข่งขัน เพื่อบรรเทาผลกระทบจากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ที่จะมีขึ้นในปี ๒๕๕๓ นี้ซึ่งหากมีการเปิดเสรีการค้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศในกลุ่มอาเซียนจะทำให้เกษตรกรชาวสวนกาแฟได้รับผลกระทบ อันเนื่องจากประเทศคู่แข่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่า ทั้งนี้ ประเทศคู่แข่งสำหรับกาแฟพันธุ์โรบัสต้า ได้แก่ เวียดนาม และอินโดนีเซีย ส่วนประเทศที่คาดว่าจะเป็คู่แข่งสำหรับกาแฟพันธุ์อาราบิก้าในอนาคต ได้แก่ เวียดนาม พม่า ลาว ซึ่งประเทศเหล่านี้มีนโยบายส่งเสริมการปลูกกาแฟ ประกอบกับมีสภาพพื้นที่เหมาะสม และมีต้นทุนการผลิตต่ำ และปัญหาสำคัญที่จะตามมา

หากมีการนำกาแฟมารวมอยู่ในข้อตกลง FTA ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน และอินเดีย จะทำให้ราคากาแฟของไทยตกต่ำและมีปัญหาด้านการตลาด เนื่องจากประเทศคู่แข่งมีต้นทุนการผลิตต่ำกว่าประเทศไทย

๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

๕.๑ ให้รัฐกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเนื่องจากกาแฟเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญชนิดหนึ่งของประเทศ ควรกำหนดให้มียุทธศาสตร์กาแฟอย่างจริงจัง เพื่อการพัฒนาทั้งระบบ มีการกำหนดทิศทาง กรอบปฏิบัติ ไปสู่การบริหารจัดการให้มีเอกภาพ ดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน รวมถึงการทำงานอย่างบูรณาการขององค์กรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๕.๒ จัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงในการวิจัยเพื่อส่งเสริมการผลิต การตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ อย่างเป็นระบบเพื่อนำมากำหนดเป็นแผนการส่งเสริมให้ตรงต่อความต้องการของตลาดและรองรับการแข่งขันในเวทีการค้าเสรี (AFTA) ที่จะเกิดขึ้น

๕.๓ จัดให้มีคณะกรรมการติดตามและประเมินผล ประกอบด้วยเกษตรกร ภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ เพื่อติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐและการดำเนินการของภาคเอกชน รวมถึงถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การแปรรูป การตลาด อย่างต่อเนื่องจริงจัง

๕.๔ ให้ปรับปรุงหรือออกกฎ ระเบียบ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของกาแฟไทย รวมทั้งการบริหารจัดการขององค์กรหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความสอดคล้องคล่องตัวเหมาะสมกับสถานการณ์จริงในปัจจุบัน เหมาะสมกับยุคสมัย

๕.๕ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง (ภาครัฐ เอกชน เกษตรกร) ต้องได้รับการศึกษาอบรมความรู้ ความเข้าใจให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องและมีมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหา การทุจริตที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

๕.๖ จัดให้มี “กองทุนกาแฟไทย” รวมถึง “คณะกรรมการกาแฟแห่งชาติ” ที่ประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และนักวิชาการอย่างเหมาะสม

๕.๗ ให้เตรียมความพร้อมและมีมาตรการรองรับผลกระทบจากข้อตกลงการค้าเสรี โดยเฉพาะ AFTA ที่จะมีในปีพ.ศ. ๒๕๕๓

๕.๘ ส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรดำเนินการผลิตตามแนวทฤษฎีใหม่ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับเกษตรกร

๕.๙ กำหนดเขตพื้นที่สำหรับปลูกกาแฟให้เหมาะสมและสอดคล้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกป้องทรัพยากร ความหลากหลายทางชีวภาพของประเทศ

ข้อเสนอแนะด้านการผลิต

๕.๑๐ จัดให้มีแปลงสาธิตในสวนเกษตรกรอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการด้วยระบบเทคโนโลยี โดยให้เกษตรกรเป็นผู้ดูแลรักษาจัดการตามหลักปฏิบัติ เพื่อเป็นแปลงเปรียบเทียบและกำหนดต้นทุนการผลิตอย่างถาวรที่ถูกต้อง ลดการขัดแย้งจากการกำหนดต้นทุนเพื่อผลประโยชน์ตัวเองเพื่อการพัฒนาเข้าสู่การค้าเสรีอย่างมีประสิทธิภาพและมั่นคง โดยรัฐต้องจัดหางบประมาณสนับสนุนให้เกษตรกรผู้ เพื่อร่วมทำแปลงต้นแบบโดยปลอดดอกเบี้ย เพื่อให้เกษตรกรมีส่วนร่วมรับผิดชอบ มีความตั้งใจในการดูแลรักษา หากขาดทุนรัฐรับผิดชอบ หากมีกำไรส่งคืนรัฐตามเงื่อนไขข้อตกลง จัดให้มีผู้รับผิดชอบติดตามอย่างต่อเนื่องจริงจัง

๕.๑๑ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต พัฒนาคุณภาพ และลดต้นทุนการผลิต โดยการปรับปรุงสวนกาแฟที่ให้ผลผลิตต่ำหรือเสื่อมโทรม ให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตและสายพันธุ์กาแฟพันธุ์ดี ให้เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรตามวิธีการเกษตรกรรมที่มีมาตรฐาน (GAP) การส่งเสริมการใช้ทรัพยากรดินและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดหาแหล่งทุน-ปลอดดอกเบี้ย ดอกเบี้ยต่ำให้กับเกษตรกรชาวสวนกาแฟ

๕.๑๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการแปรรูปอย่างมีระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพิ่มมูลค่าการผลิต สร้างความเป็นเอกลักษณ์กาแฟไทย เพื่อเพิ่มความสามารถการแข่งขัน

๕.๑๓ เร่งดำเนินการแก้ปัญหาปริมาณและคุณภาพการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเตรียมความพร้อม รองรับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า AFTA

๕.๑๔ สร้างมาตรการแรงจูงใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของกาแฟไทยในฐานะพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ การทำเกษตรแบบปลอดภัยจากสารพิษ การสร้างเพิ่มพูนองค์ความรู้อย่างครบวงจร ได้แก่ พันธุ์ดี ผลผลิต แปรรูป บรรจุหีบห่อ ขนส่งฯ เป็นต้น

๕.๑๕ ส่งเสริมและสนับสนุนให้การปลูกกาแฟ เป็นการทำการเกษตรแบบยั่งยืน เช่น เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์ ตามแนวทางปรัชญาหลักเศรษฐกิจพอเพียง

๕.๑๖ ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวของชาวสวนกาแฟ และกระบวนการจัดทำแผนชุมชน เพื่อการผลิตกาแฟ การตลาด และการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะด้านการตลาด

๕.๑๗ เพิ่มมูลค่าสินค้า จากกระบวนการผลิตที่ปลอดภัยจากสารเคมี เป็นมิตรกับธรรมชาติ และรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีการถ่ายทอดความรู้และสัมมนาแลกเปลี่ยนความรู้พัฒนาการแปรรูปและพัฒนาคุณภาพสินค้า เพื่อการบริโภคและการส่งออก

๕.๑๘ รัฐต้องส่งเสริมและจัดการพัฒนาปรับปรุงกาแพไทยให้เป็นเอกลักษณ์และสร้างลักษณะความโดดเด่น ในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในส่วนของตราผลิตภัณฑ์ รสชาติ และกลิ่น

๕.๑๙ สร้างเสถียรภาพราคา โดยการสนับสนุนให้มีการเชื่อมโยงการผลิตและการตลาด ระหว่างเกษตรกร ผู้รับซื้อ และผู้บริโภค

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ว่า เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต ปิ่นเปี่ยมรัชฎ์) ได้มีคำสั่งมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติประการใดจะได้แจ้งมาเพื่อทราบต่อไป

๒๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

กลไกและกฎหมายคุ้มครอง ผู้เสียหายจากการรับบริการ สาธารณสุข

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตสาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค ได้ตระหนักถึงความเสียหายจากการรับบริการทางสาธารณสุข เป็นสิ่งที่สามารถพบได้ ในระบบบริการสาธารณสุขทั่วโลก ซึ่งในประเทศไทยปัญหาดังกล่าวเป็นประเด็นปรากฏเป็นข่าวทางสื่อ และได้รับความสนใจจากสังคมอย่างกว้างขวาง โดยยังไม่มี การพิจารณาวางกลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหาย จากการรับบริการสาธารณสุขอย่างเป็นระบบ ดังนั้น จึงได้ทำการศึกษารับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในเรื่องกลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข

๒. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในคราวประชุมสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ จึงได้พิจารณาผลการศึกษาของคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตสาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาฯ และมีมติเห็นชอบผลการศึกษา พร้อมกับให้เสนอเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเรื่อง กลไกและกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. ในการจัดการปัญหาความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข รัฐต้องดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ เร่งผลักดันกฎหมายคุ้มครองผู้เสียหายจากการรับบริการทางสาธารณสุข เพื่อจัดตั้งกลไกและกองทุนชดเชยความเสียหายจากการรับบริการ ให้ครอบคลุมความเสียหายจากทุกระบบบริการ ทั้งภาครัฐและเอกชน และดำเนินการชดเชยความเสียหายโดยไม่ต้องพิสูจน์ความรับผิด โดยมีหลักการสำคัญประกอบด้วย

๑.๑.๑ วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการชดเชยที่รวดเร็วและเป็นธรรม

๑.๑.๒ องค์กรที่รับผิดชอบ ให้จัดตั้งสำนักงานที่มีความเป็นกลาง เข้าถึงได้ง่าย

๑.๑.๓ แหล่งที่มาของเงิน ในส่วนสถานบริการภาครัฐ ให้มาจากงบประมาณแผ่นดิน หรือจากกองทุนระบบต่างๆ เฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เช่น กองทุนประกันสังคม ระบบสวัสดิการรักษายาบาลข้าราชการ ระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กองทุนผู้ประสบภัยจากรถ กองทุนเงินทดแทน ในส่วนสถานบริการภาคเอกชนให้ร่วมจ่ายสมทบ

๑.๑.๔ เกณฑ์การชดเชย ให้คำนึงถึงความเป็นธรรมในการชดเชย ควบคู่ไปกับความยั่งยืนของระบบ ในระยะแรกอาจจำกัดกลุ่มความเสียหายที่พึงได้รับการชดเชย แต่ให้มีการพิจารณา ทบทวนขยายเกณฑ์การชดเชยเป็นระยะๆ ทั้งนี้ ควรกำหนดระยะเวลาในการขอใช้สิทธิไว้ไม่น้อยกว่า ๓ ปี นับแต่วันที่ผู้เสียหายได้รู้ถึงความเสียหาย

๑.๑.๕ กระบวนการพิจารณา ใช้รูปแบบการพิจารณาโดยคณะกรรมการ ซึ่งมาจากการสรรหาและเป็นที่ยอมรับของประชาชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การพิจารณาคดีให้ใช้ระบบไต่สวน มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ พร้อมทั้งให้มีการนำผลการพิจารณาไปปรับปรุงคุณภาพบริการ และวางมาตรการป้องกันมิให้เกิดความเสียหายซ้ำ ทั้งนี้ ต้องกำหนดระยะเวลาการพิจารณาให้รวดเร็วทันการณ์

๑.๑.๖ สิทธิในการฟ้องคดี ในกฎหมายนี้ไม่สมควรคุ้มครองผู้ให้บริการสาธารณสุข จากการถูกฟ้องคดีอาญาเป็นการเฉพาะ เนื่องจากจะเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบางวิชาชีพในสังคม การไม่บัญญัติประเด็นนี้ ไม่กระทบต่อวัตถุประสงค์และสาระสำคัญของกฎหมายนี้

๑.๑.๗ การประเมิน ให้มีระบบการตรวจสอบการจ่ายเงินชดเชย และมีการทบทวนประสิทธิภาพของการชดเชยเป็นประจำทุกปี รวมไปถึงการตรวจสอบการปรับปรุงคุณภาพของสถานบริการที่เกิดความเสียหาย

๑.๒ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพบริการสาธารณสุข เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสียหายจากการรับบริการ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบบริการในหลายช่องทาง เช่น การร่วมเป็นกรรมการบริหาร กรรมการที่ปรึกษา หรือกรรมการพัฒนาคุณภาพของสถานบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางขององค์การอนามัยโลก ที่ให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วมในการดำเนินการเพื่อความปลอดภัยของผู้ป่วยด้วยตนเอง

๒. ในการจัดการปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ รัฐต้องดำเนินการดังนี้
  - ๒.๑ กำหนดมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้รับบริการในการเข้าถึงเวชระเบียนของตนเอง ไม่ว่าจะเกิดความเสียหายจากการรับบริการหรือไม่ก็ตาม ทั้งในส่วนสถานบริการภาครัฐและภาคเอกชน และต้องควบคุมมิให้มีการแก้ไขหรือทำลายเวชระเบียน เพื่อปกปิดความผิดพลาดของการบริการ
  - ๒.๒ พัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เพื่อเป็นตัวกลางระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการ สาธารณสุข ให้เป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย และเป็นการลดการเผชิญหน้าที่จะนำไปสู่การฟ้องคดีทางการแพทย์ได้
  - ๒.๓ จัดสรรทรัพยากรและงบประมาณทางด้านสุขภาพให้เพียงพอและเป็นธรรมตามสภาพปัญหาของแต่ละท้องที่ เพื่อมิให้เกิดข้อจำกัดในการบริการจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย
  - ๒.๔ ปรับแนวทางการจัดการศึกษาของวิชาชีพด้านสุขภาพและปรับทิศทางการให้บริการ สาธารณสุขให้มุ่งประโยชน์ของประชาชนผู้รับบริการ และให้บริการโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

อยู่ระหว่างขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติ สภาการเกษตรแห่งชาติ

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า เพื่อให้ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็ง และส่งเสริมให้การเกษตรของประเทศได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและยั่งยืน จึงควรมีองค์กรกลาง ด้านการเกษตรที่เข้มแข็งอย่างเป็นรูปธรรมในการบูรณาการงานด้านการเกษตรของประเทศทั้งระบบ และให้สามารถดำเนินงานร่วมกับภาครัฐ ภาคธุรกิจการค้าและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง และองค์กรการเกษตรระดับ ต่างๆ ตลอดจนเกษตรกรรายย่อยทั่วไป จึงได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตร แห่งชาติซึ่งในอดีตได้มีความพยายามผลักดันจากหลายภาคส่วนอย่างต่อเนื่องให้ร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตร แห่งชาติผ่านการเห็นชอบของรัฐสภาเพื่อมีผลบังคับใช้

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติรับทราบว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติมาโดยลำดับ เพื่อเสนอให้รัฐพิจารณา ประกาศใช้ต่อไป สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาเห็นว่าพระราชบัญญัติสภาการเกษตร แห่งชาติจะเป็นประโยชน์ต่อภาคการเกษตร ภาคเศรษฐกิจ และภาคสังคมอย่างยิ่ง โดยจะเป็นการส่งเสริม ให้ภาคการเกษตรของประเทศเข้มแข็ง สามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเกษตรของประเทศทั้งระบบ

ในภาพรวมให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้ จึงเห็นสมควรสนับสนุนให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ และเพื่อให้พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ จึงได้จัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๖. การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ เพื่อนำเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีดังนี้

๒.๑ ได้ประสานเพื่อขอรับทราบข้อมูลการดำเนินการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ จาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยได้รับร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ ดังนี้

๒.๑.๑ ฉบับที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้เสนอ และผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๖ ก.ค. ๒๕๔๗

๒.๑.๒ ฉบับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ร่าง แบบที่ ๑

๒.๑.๓ ฉบับที่คณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นผู้ร่าง แบบที่ ๒

๒.๑.๔ ฉบับที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้เสนอ และผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๕๐

๒.๒ ได้ประสานขอข้อมูลจากองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ โดยได้รับร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ ดังนี้

๒.๒.๑ ฉบับคณะกรรมการประสานงานสถาบันเกษตรกรแห่งชาติเป็นผู้ร่าง

๒.๒.๒ ฉบับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นผู้ร่าง

๒.๒.๓ ฉบับสมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เป็นผู้ร่าง

๒.๓ ได้จัดประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๒.๓.๑ ผู้แทนสมาคมสหพันธ์เกษตรกรเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

๒.๓.๒ ผู้แทนสมาคมนิสิตเก่ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๒.๔ ได้พิจารณารายละเอียดร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติฉบับต่างๆ โดยใช้ร่างของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๖ ก.ค. ๒๕๔๗ เป็นต้นร่างในการพิจารณาเปรียบเทียบ พร้อมจัดทำยกร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ

๒.๕ จัดประชุมระดมความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มโดยมีผู้แทนของภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องด้านการเกษตร ในวันพุธที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ โดยเป็นการร่วมระดมความคิดเห็นต่อร่างความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๒.๖ ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด และจัดทำเป็นความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่องพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓. ประเด็นปัญหา

จากการศึกษาเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ โดย สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่ามีองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้ดำเนินการเพื่อเสนอให้รัฐประกาศใช้พระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่มีย่างร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติฉบับใดที่สามารถถูกผลักดันให้ผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาเพื่อมีผลบังคับใช้ได้ โดยมีปัญหาหลักที่สำคัญพอสรุปได้ ๒ ประการดังนี้

- ๑) องค์กรประกอบและโครงสร้างของสภาการเกษตรแห่งชาติมีส่วนสมาชิกที่มาจากภาคส่วนต่างๆ ไม่เหมาะสมทำให้ไม่เป็นที่ยอมรับจากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- ๒) ขาดการประชาสัมพันธ์ความคิดเห็นโดยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งระบบ

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รัฐต้องส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรเพื่อวางแผนการเกษตรและรักษาผลประโยชน์ร่วมกันของเกษตรกร เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพให้แก่เกษตรกร โดยเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายเพื่อร่วมตัดสินใจในการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งมีส่วนร่วมกำหนดนโยบายและวางแผนการพัฒนาการเกษตรอย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนและต่อเนื่อง โดยเป็นไปเพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริง รวมทั้งมีกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการปฏิบัติตามนโยบายการเกษตร อันจะนำไปสู่การพัฒนาภาคการเกษตรและระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศอย่างยั่งยืนในอนาคต

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงเห็นควรเสนอให้รัฐตราพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ เพื่อจัดตั้งสภาการเกษตรแห่งชาติให้เป็นองค์กรกลางที่มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร ในการส่งเสริม การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาการเกษตรของประเทศทั้งระบบอย่างบูรณาการเพื่อให้การเกษตรของประเทศมีความยั่งยืนบนฐานทรัพยากรและวัฒนธรรมสามารถพึ่งตนเองได้ และทำให้เกิดความมั่นคงด้านอาหาร ตลอดจนมีความสามารถและความโดดเด่นในการแข่งขัน โดยพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติควรมีองค์ประกอบและสาระสำคัญอย่างน้อยดังนี้

- ๑) คำจำกัดความของคำที่สำคัญที่เกี่ยวกับการเกษตร
- ๒) อำนาจหน้าที่ของสภาการเกษตรแห่งชาติ
- ๓) โครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรแห่งชาติ
- ๔) โครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรจังหวัด
- ๕) คณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม
- ๖) สำนักงานสภาการเกษตรแห่งชาติ
- ๗) งบประมาณ
- ๘) บทเฉพาะกาล

๔.๑ คำจำกัดความของคำที่สำคัญที่เกี่ยวกับการเกษตร

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในความหมายของคำที่สำคัญที่เกี่ยวกับการเกษตร จึงควรให้กำหนดคำจำกัดความของคำดังต่อไปนี้ไว้ในพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ

- ๑) **เกษตรกรรม** หมายความว่า การทำนา การทำไร่ การทำสวน การปลูกไม้ยืนต้น การประมง การเลี้ยงสัตว์ การจับสัตว์น้ำ การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงไหม การเลี้ยงครั่ง การเพาะเห็ด การเลี้ยงกล้วยไม้ และกิจการอื่นตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา
- ๒) **เกษตรกร** หมายความว่า ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก
- ๓) **องค์กรเกษตรกร** หมายความว่า มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม รวมทั้งกลุ่มหรือคณะเกษตรกร ทั้งที่เป็นและไม่เป็นนิติบุคคล ที่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ตามพระราชบัญญัตินี้
- ๔) **ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม** หมายความว่า ผลผลิตทางเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการแปรรูปผลผลิตทางเกษตรกรรม
- ๕) **ปัจจัยการผลิต** หมายความว่า พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ อาหารสัตว์ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักรกลที่ใช้ในการเกษตร และปัจจัยอื่นที่นำมาใช้ในการผลิตทางการเกษตร
- ๖) **การตลาด** หมายความว่า บรรดากิจกรรมที่ทำให้สินค้าและบริการเคลื่อนย้ายจากผู้ผลิตมายังผู้บริโภค การแปรรูป การจัดชั้นคุณภาพ การบรรจุหีบห่อ การบริหารที่เกี่ยวกับกิจกรรมดังกล่าว ตลอดจนการรักษาเสถียรภาพของราคา และการจัดให้มีประกันภัยสินค้าและบริการดังกล่าว
- ๗) **การพัฒนาการเกษตร** หมายความว่า การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ทั้งด้านคุณภาพ ปริมาณ และต้นทุนการผลิต การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ พันธุ์กรรมและสิ่งแวดล้อม การปรับปรุงคุณภาพการผลิต การพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมชนิดใหม่ การแปรรูปผลผลิตทางเกษตรกรรม การพัฒนาการตลาดของผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมและปัจจัยการผลิต การกำหนดราคา ผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม การดำเนินธุรกิจการเกษตร รวมถึงกิจการที่เกี่ยวข้อง

๘) **ธุรกิจการเกษตร** หมายความว่า การประกอบการธุรกิจด้านเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การผลิตและการค้าปัจจัยการผลิต

๔.๒ อำนาจหน้าที่ของสภาการเกษตรแห่งชาติ

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติเป็นองค์กรกลางที่เป็นแกนนำในการส่งเสริม การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาการเกษตรของประเทศทั้งระบบอย่างบูรณาการ เพื่อให้การเกษตรของประเทศ มีความยั่งยืน มีความสามารถและความโดดเด่นในการแข่งขัน จึงควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของสภาการเกษตรแห่งชาติไว้อย่างน้อยดังนี้

๑) ให้คำปรึกษาและเสนอข้อแนะนำแก่คณะรัฐมนตรีในการส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาการเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม ของประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒) จัดทำนโยบายการพัฒนาการเกษตร แผนแม่บท และแผนส่งเสริมความเข้มแข็ง แก่องค์กรเกษตรกรและเกษตรกร รวมทั้งแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมประเภทต่างๆ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความเข้มแข็งและการพัฒนาศักยภาพขององค์กรเกษตรกรและเกษตรกร

๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงประสิทธิภาพและเสถียรภาพของตลาด การขยายตลาด การวิจัยและพัฒนาการเกษตรและธุรกิจการเกษตร รวมทั้งการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง

๕) จัดให้มีระบบข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารทางการเกษตรทั้งในด้านการวิจัย การผลิต มาตรฐานผลิตภัณฑ์ การตลาด ราคา และกฎระเบียบทางการค้าทั้งภายในและต่างประเทศ

๖) เป็นผู้แทนของภาคการเกษตรของประเทศทั้งระบบในการประสานการดำเนินงานและเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคการเกษตร และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๗) ติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายการพัฒนาการเกษตร แผนแม่บท และแผนส่งเสริมความเข้มแข็งแก่องค์กรเกษตรกร ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานผลการติดตามและตรวจสอบให้คณะรัฐมนตรีทราบ

๘) ออกระเบียบและข้อบังคับตลอดจนควบคุมดูแลเพื่อให้มีการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

๔.๓ โครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรแห่งชาติ

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติเป็นองค์กรกลางที่มีการดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคเกษตรกร ในการส่งเสริม การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาการเกษตรของประเทศ ทั้งระบบอย่างบูรณาการ และมีความคล่องตัวในการบริหารงานโดยมีสมาชิกสภาการเกษตรแห่งชาติ

ซึ่งเป็นผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเกษตรของประเทศและมีจำนวนไม่มากจนเกินไป ตลอดจน
ให้ภาคเกษตรกรรมมีบทบาทที่สำคัญในสภาการเกษตรแห่งชาติ จึงเสนอให้มีสมาชิกสภาการเกษตรแห่งชาติ
จำนวน ๘๓ คน ดังนี้

- ๑) **นายกรัฐมนตรี** หรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย เป็นประธานสภาการเกษตรแห่งชาติ
- ๒) **ข้าราชการการเมือง** จำนวน ๓ คน ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นรองประธานสภาฯ คนที่ ๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม
- ๓) **ข้าราชการประจำ** จำนวน ๖ คน ได้แก่ ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- ๔) **ผู้แทนองค์กรที่มีส่วนสนับสนุนด้านการเกษตร** องค์กรละ ๑ คนรวมจำนวน ๗ คน ได้แก่ ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ผู้แทนสหภาพการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- ๕) **ผู้แทนภาคธุรกิจการเกษตร** จำนวน ๒๐ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรทางด้านพืชจำนวน ๙ คน ด้านสัตว์จำนวน ๔ คน ด้านการประมงจำนวน ๔ คน และด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรมจำนวน ๓ คน
- ๖) **ผู้แทนเกษตรกร** จำนวน ๓๕ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนเกษตรกรที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรเกษตรกรด้านการเพาะปลูกพืชจำนวน ๑๖ คน ด้านการเลี้ยงสัตว์จำนวน ๗ คน ด้านการประมงจำนวน ๗ คน และด้านเกษตรอื่นๆ จำนวน ๕ คน ทั้งนี้ให้ผู้แทนเกษตรกรดังกล่าวเลือกกันเองเป็นรองประธานสภาฯ คนที่ ๒
- ๗) **ผู้แทนสภาการเกษตรจังหวัด** จำนวน ๔ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสภาการเกษตรจังหวัดที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้แทนสภาการเกษตรจังหวัดต่างๆ ใน ๔ ภูมิภาคๆ ละ ๑ คน
- ๘) **ผู้ทรงคุณวุฒิ** จำนวน ๖ คน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับการเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรหรือสถาบันวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านพืช สัตว์ ประมง เทคโนโลยีการเกษตร ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเศรษฐศาสตร์ สาขาละ ๑ คน
- ๙) **เลขาธิการสำนักงานสภาการเกษตรแห่งชาติ** เป็นสมาชิกและเลขานุการสภาฯ

ทั้งนี้กำหนดให้มีการประชุมสภาการเกษตรแห่งชาติอย่างน้อย ๓ เดือนครั้ง และสมาชิกสภาฯ จำนวน ๑ ใน ๓ สามารถเข้าชื่อเพื่อขอเปิดประชุมใหญ่วิสามัญได้ และกำหนดให้มีการประชุมร่วมระหว่างสภาการเกษตรแห่งชาติกับสภาการเกษตรจังหวัดทั้งหมดอย่างน้อยปีละครั้ง วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาการเกษตรแห่งชาติตามข้อ ๕) ถึง ๘) มีกำหนดคราวละ ๔ ปี แต่จะดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกิน ๒ วาระมิได้

๔.๔ โครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรจังหวัด

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติสามารถดำเนินงานเชื่อมโยงอย่างบูรณาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ จึงควรจัดให้มีสภาการเกษตรระดับจังหวัดเพื่อช่วยดำเนินการตามนโยบายของสภาการเกษตรแห่งชาติให้เกิดผลในระดับท้องถิ่น รวมทั้งช่วยสะท้อนปัญหาและเสนอความเห็นและข้อเสนอแนะในระดับท้องถิ่นแก่สภาการเกษตรแห่งชาติ ทั้งนี้สภาการเกษตรจังหวัดควรมีขนาดพอเหมาะไม่ใหญ่จนเกินไป และมีองค์ประกอบในสัดส่วนที่คล้ายกับสภาการเกษตรแห่งชาติ จึงเสนอให้สภาการเกษตรจังหวัดในแต่ละจังหวัดมีจำนวนสมาชิกไม่เกิน ๓๘ คนดังนี้

๑) **ข้าราชการประจำ** จำนวน ๖ คน ได้แก่ เกษตรจังหวัด สหกรณ์จังหวัด ปศุสัตว์จังหวัด ประมงจังหวัด พาณิชยจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด

๒) **ผู้แทนองค์กรที่มีส่วนสนับสนุนด้านการเกษตร** องค์กรละ ๑ คน จำนวนไม่เกิน ๕ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ประจำจังหวัด ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์การเกษตรระดับจังหวัด ประธานหอการค้าจังหวัด ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัด ผู้แทนชมรมธนาคารจังหวัด

๓) **ผู้แทนภาคธุรกิจการเกษตร** จำนวนไม่เกิน ๘ คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรด้านต่างๆ ที่มีในจังหวัดนั้น

๔) **ผู้แทนเกษตรกร** จำนวนไม่เกิน ๑๔ คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเกษตรกรที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรเกษตรกรด้านต่างๆ ที่มีในจังหวัดนั้น

๕) **ผู้ทรงคุณวุฒิ** จำนวนไม่เกิน ๔ คน ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรหรือสถาบันวิชาการในจังหวัดนั้นๆ ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านพืช สัตว์ ประมง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาขาละไม่เกิน ๑ คน

๖) **เกษตรกรและสหกรณ์จังหวัด** เป็นสมาชิกและเลขานุการสภาการเกษตรจังหวัด ให้สมาชิกสภาการเกษตรจังหวัดเลือกสมาชิกด้วยตนเองเป็นประธานสภาการเกษตรจังหวัดหนึ่งคน และรองประธานสภาการเกษตรจังหวัดสองคน และให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานที่ปรึกษาสภาการเกษตรจังหวัดโดยมีหน้าที่ช่วยอำนวยความสะดวกให้สภาการเกษตรจังหวัดดำเนินงานได้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้กำหนดให้มีการประชุมสภาการเกษตรจังหวัดอย่างน้อยเดือนละครั้ง

๔.๕ คณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม

เพื่อให้เกิดการดูแลและพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมประเภทต่างๆ จึงควรให้สภาการเกษตรแห่งชาติจัดให้มีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมสำหรับสินค้าเกษตรหลักของประเทศโดยเป็นคณะกรรมการประจำอย่างถาวร ส่วนสินค้าเกษตรอื่นๆ ให้สภาการเกษตรแห่งชาติพิจารณาอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งว่ามีผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมประเภทใด ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหา ปรับปรุง หรือพัฒนา ก็จัดให้มีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมสำหรับสินค้าเกษตรประเภทนั้นๆ โดยเป็นคณะกรรมการเฉพาะกิจ คณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมแต่ละประเภทมีอำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ รวมทั้งกำหนดแนวทางและแผนในการส่งเสริม พัฒนา และแก้ไขปัญหาสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมประเภทนั้นๆ เสนอต่อสภาการเกษตรแห่งชาติ

คณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรมสำหรับสินค้าเกษตรแต่ละประเภท ให้ประกอบด้วย ผู้แทนส่วนราชการ ผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนภาคธุรกิจการเกษตร และผู้แทนผู้บริโภคสำหรับสินค้าเกษตรประเภทนั้นๆ ฝ่ายละเท่าๆ กัน โดยให้กรรมการในคณะกรรมการดังกล่าวเลือกกันเองเป็นประธานกรรมการหนึ่งคน และรองประธานกรรมการสองคน และเลือกกรรมการจากผู้แทนส่วนราชการทำหน้าที่เลขานุการหนึ่งคน การแต่งตั้งกรรมการจากผู้แทนเกษตรกร ผู้แทนภาคธุรกิจการเกษตร และผู้แทนผู้บริโภคให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และความเห็นชอบของสภาการเกษตรแห่งชาติ

ทั้งนี้แนวทางและแผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม คณะกรรมการผลิตภัณฑ์ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากเกษตรกร ผู้บริโภค และผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๔.๖ สำนักงานสภาการเกษตรแห่งชาติ

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน จึงสมควรให้มีสำนักงานสภาการเกษตรแห่งชาติเป็นหน่วยงานสนับสนุนการดำเนินงาน โดยให้สำนักงานดังกล่าวเป็นนิติบุคคลและมีการบริหารงานอิสระไม่เป็นระบบราชการ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- ๑) รับผิดชอบงานด้านธุรการของสภาการเกษตรแห่งชาติ สภาการเกษตรจังหวัดและคณะกรรมการที่สภาการเกษตรแห่งชาติแต่งตั้ง รวมทั้งรับขึ้นทะเบียนองค์กรเกษตรกร
- ๒) รวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของสภาการเกษตรแห่งชาติ สภาการเกษตรจังหวัด และคณะกรรมการที่สภาการเกษตรแห่งชาติแต่งตั้ง
- ๓) ประชาสัมพันธ์ให้องค์กรเกษตรกรและเกษตรกรได้ทราบถึงนโยบายการเกษตร แผนแม่บท และการดำเนินงานของสภาการเกษตรแห่งชาติและคณะกรรมการที่สภาการเกษตรแห่งชาติแต่งตั้ง
- ๔) ประสานการดำเนินงานกับสภาการเกษตรจังหวัดและสำนักงานสภาการเกษตรจังหวัด
- ๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่สภาการเกษตรแห่งชาติมอบหมาย

๔.๗ งบประมาณ

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติปฏิบัติงานได้อย่างคล่องตัวจำเป็นต้องมีงบประมาณที่เพียงพอ โดยในเบื้องต้นควรมีเงินอุดหนุนจากรัฐบาลปีละไม่น้อยกว่า ๑,๐๐๐ ล้านบาท และมีแหล่งที่มาของรายได้ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยเสนอให้สภาการเกษตรแห่งชาติมีรายได้ดังต่อไปนี้

- ๑) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- ๒) เงินช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
- ๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้ยกให้
- ๔) กองทุนสงเคราะห์เกษตรกร และกองทุนรวมช่วยเหลือเกษตรกร
- ๕) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศที่ไม่มีเงื่อนไขใดๆ
- ๖) ดอกผลและรายได้จากเงินและทรัพย์สินตาม ๑) - ๕)

๔.๘ บทเฉพาะกาล

เพื่อให้สภาการเกษตรแห่งชาติสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงเสนอให้มีบทเฉพาะกาลอย่างน้อยดังนี้

- ๑) ให้ออกกฎกระทรวงกำหนดรายชื่อขององค์กรเกษตรกร ภายในกำหนดเวลาหกสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
- ๒) ให้ดำเนินการจัดให้มีการเสนอชื่อสมาชิกสภาการเกษตรแห่งชาติตามพระราชบัญญัตินี้ ภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ
- ๓) ให้มีการสรรหาเลขาธิการสภาการเกษตรแห่งชาติ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ และให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภาการเกษตรแห่งชาติจนกว่าจะมีแต่งตั้งเลขาธิการสภาการเกษตรแห่งชาติที่ได้จากการสรรหา
- ๔) ในระหว่างที่สภาการเกษตรจังหวัดยังไม่มีสำนักงานเป็นของตนเอง ให้สภาการเกษตรจังหวัดใช้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดพร้อมทั้งอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงานและวัสดุสิ้นเปลืองไปพลางก่อน
- ๕) หลังวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับครบสองปี ให้มีการทบทวนเพื่อพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัตินี้เพิ่มเติมให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นปัจจุบัน

๔.๙ ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อ ร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. .... ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๕๐

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ทำการศึกษาร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. .... ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๕๐ และเปรียบเทียบกับองค์ประกอบและสาระสำคัญอย่างน้อยที่ควรมีที่เสนอตามข้อ ๔.๑ ถึง ๔.๘ จึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะตามรายมาตราที่สำคัญของร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ พ.ศ. .... ฉบับที่ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๒ พ.ค. ๒๕๕๐ ดังนี้

มาตรา ๔ ให้มีสภาการเกษตรแห่งชาติ ประกอบด้วยสมาชิกดังต่อไปนี้

(๑) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นประธาน

(๒) ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อธิบดีกรมการข้าว อธิบดีกรมการค้าต่างประเทศ อธิบดีกรมการค้าภายใน อธิบดีกรมชลประทาน อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมปศุสัตว์ อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์ อธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม ผู้จัดการธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย และผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

(๓) ประธานชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ประธานชุมนุมสหกรณ์โคนมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมการประมงแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย นายกสภาคมนตรี และปฎิเยแห่งประเทศไทย นายกสภาคมนตรีชาวนาไทย นายกสภาคมนตรีผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย นายกสภาคมนตรียางพาราไทย และนายกสภาคมนตรีสัตว์บาลแห่งประเทศไทย

(๔) ผู้แทนภาคเกษตรกรรม จำนวนไม่เกินยี่สิบคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกินแปดคน

ให้เลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรทำหน้าที่เลขานุการสภาการเกษตรแห่งชาติ

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๔ เป็นดังนี้

สภาการเกษตรแห่งชาติควรประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเกษตรทั้งระบบของประเทศเช่น ภาคราชการ เกษตรกร ผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร องค์กรที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนด้านการเกษตร และสถาบันวิชาการด้านการเกษตร แต่ทั้งนี้สภาการเกษตรแห่งชาติก็ไม่ควรมีสมาชิกที่เป็นองค์กรประกอบมากเกินไปเพื่อความคล่องตัวในการบริหารงาน ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงเสนอโครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรแห่งชาติตามข้อ ๔.๓ และมีความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๔ ดังนี้

๑) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายควรทำหน้าที่เป็นประธานสภาการเกษตรแห่งชาติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ควรทำหน้าที่เป็นรองประธานสภาฯ คนที่ ๑ แทน และควรให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นกระทรวง

ที่สำคัญต่อภาคการเกษตรเข้าร่วมเป็นสมาชิกสภาฯ เนื่องจากภาคราชการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรทั้งระบบของประเทศประกอบด้วยหลายกระทรวง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีอำนาจสั่งการเพียงแต่กระทรวงของตนไม่ครอบคลุมกระทรวงอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจไม่ได้รับความร่วมมือจากกระทรวงอื่นในการขับเคลื่อนสภาฯ เท่าที่ควร

๒) ข้าราชการประจำที่เป็นสมาชิกสภาฯ ไม่ควรมีจำนวนมากเกินความจำเป็น ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ และปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม น่าจะเพียงพอในการทำหน้าที่เป็นสมาชิกสภาฯ ที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนของข้าราชการประจำที่เกี่ยวข้องในกระทรวงดังกล่าว เนื่องจากปลัดกระทรวงมีอำนาจสั่งการและเรียกอธิบดีที่เกี่ยวข้องมาให้ความเห็นและคำปรึกษาต่อสภาฯ อยู่แล้ว ทั้งนี้ควรให้ผู้อำนวยการสำนักงานประมาณ เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเลขาธิการสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ร่วมเป็นสมาชิกสภาฯ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการทางด้านงบประมาณ และเศรษฐกิจและสังคมในภาพรวม

๓) ควรให้มีสมาชิกสภาฯ ที่เป็นผู้แทนขององค์กรที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนด้านการเกษตรดังนี้ ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้แทนกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

๔) สำหรับสมาชิกสภาฯ ที่เป็นผู้แทนจากองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเกษตร ไม่ควรแต่งตั้งผู้แทนจากชุมนุมสหกรณ์ใดสหกรณ์หนึ่ง หรือสมาคมใดสมาคมหนึ่ง เป็นสมาชิกสภาฯ เนื่องจากจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งและการยอมรับของชุมนุมสหกรณ์หรือสมาคมที่ไม่ได้รับการแต่งตั้ง ยกตัวอย่างเช่น ตาม (๓) ของมาตรานี้ แต่งตั้งให้นายกสมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทยเป็นสมาชิกสภาฯ จะเกิดปัญหาว่าแล้วทำไมไม่แต่งตั้งให้นายกสมาคมอาหารแช่เยือกแข็งไทยซึ่งเป็นสมาคมของผู้ส่งออกกึ่งที่สำคัญของประเทศเป็นสมาชิกสภาฯ ด้วย นอกจากนี้ควรแยกองค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเกษตร เป็น ๒ ประเภท คือ องค์กรเกษตรกร และองค์กรผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร โดยให้แต่งตั้งผู้แทนองค์กรทั้งสองประเภทที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรแต่ละประเภทเป็นสมาชิกสภาฯ ทั้งนี้ให้มีสมาชิกสภาฯ ที่เป็นผู้แทนองค์กรแต่ละประเภทดังกล่าวในจำนวนที่เหมาะสม โดยให้ถือว่าสมาชิกสภาฯ ที่แต่งตั้งจากผู้แทนองค์กรเกษตรเป็นผู้แทนเกษตรกร (หรือผู้แทนภาคเกษตรกรรมตามที่เรียกใน พ.ร.บ. ฉบับนี้) และสมาชิกสภาฯ ที่แต่งตั้งจากผู้แทนผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตรเป็นผู้แทนภาคธุรกิจการเกษตร นอกจากนี้ควรให้ภาคเกษตรกรรมมีบทบาทที่สำคัญในสภาการเกษตรแห่งชาติ โดยให้ผู้แทนเกษตรกรดังกล่าวเลือกกันเองเป็นรองประธานสภาฯ คนที่ ๒

๕) ผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๕) ของมาตรานี้ ควรระบุสาขาความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละสาขาให้ชัดเจน และไม่ควรรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นผู้เลือกเอง ควรให้แต่งตั้งจากผู้ที่ได้รับเลือกจากการเลือกกันเองของผู้ที่ได้รับการสรรหาจากองค์กรหรือสถาบันวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญในสาขานั้นๆ เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถในแต่ละสาขา และเป็น การป้องกันไม่ให้เกิดการครหาว่าผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคนที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ส่งมาขึ้น สมาชิกสภาฯ

มาตรา ๕ สมาชิกที่เป็นผู้แทนภาคเกษตรกรรมตามมาตรา ๔ (๔) ให้มาจากการเลือกกันเอง ในระหว่างเกษตรกรของแต่ละกลุ่มการผลิต ทั้งนี้ ตามสาขากลุ่มผลิตและวิธีเลือกที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๕ เป็นดังนี้

เกษตรกรผู้ที่จะมาเลือกกันเองเพื่อเป็นสมาชิกสภาฯ ควรเป็นผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ จากองค์กรเกษตรกรที่ตนสังกัด ไม่ควรให้เป็นเกษตรกรที่เสนอชื่อเข้ามาด้วยตนเอง เพื่อเป็นการส่งเสริม การรวมตัวของเกษตรกรอันจะทำให้ภาคการเกษตรเกิดความเข้มแข็ง ดังนั้นจึงควรปรับปรุงข้อความ ในมาตรานี้ให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าว

มาตรา ๑๑ ให้สภาการเกษตรแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต และการพัฒนาการผลิตให้สอดคล้อง กับความต้องการของตลาด

(๒) เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการกำหนดมาตรการเพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูเกษตรกรที่ประสบ ภัยธรรมชาติ

(๓) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรเพื่อพัฒนาอาชีพ เกี่ยวกับเกษตรกรรม

(๔) แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานตามที่สภาการเกษตรแห่งชาติมอบหมาย

(๕) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของสภาการเกษตรแห่งชาติ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๑๑ เป็นดังนี้

สภาการเกษตรแห่งชาติไม่ควรมีอำนาจหน้าที่ที่เป็นเพียงสภาที่ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ตาม (๑) และ (๒) ของมาตรานี้ แต่ควรเป็นสภาที่ให้ ความเห็นและข้อเสนอแนะแก่คณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ควรมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญอื่นๆ อีก เพื่อให้เป็นองค์กร กลางที่เป็นแกนนำในการส่งเสริม การพัฒนา และการแก้ไขปัญหาการเกษตรของประเทศทั้งระบบ

อย่างบูรณาการ เพื่อให้การเกษตรของประเทศมีความยั่งยืน มีความสามารถและความโดดเด่นในการแข่งขัน
ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงเสนออำนาจหน้าที่ของสภาการเกษตรแห่งชาติตามข้อ ๔.๒

มาตรา ๑๒ ให้สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรปฏิบัติงานธุรการของสภาการเกษตรแห่งชาติ
ติดตามและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำงบประมาณรายจ่ายเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการ
ดำเนินงานของสภาการเกษตรแห่งชาติ และปฏิบัติงานอื่นตามที่สภาการเกษตรแห่งชาติมอบหมาย
เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๑๒ เป็นดังนี้

สภาการเกษตรแห่งชาติควรมีสถานักงานที่ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของสภา
เป็นการเฉพาะ ไม่ควรไปฝากงานไว้กับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรซึ่งปัจจุบันก็มีภาระกิจหลักของตนเอง
มากอยู่แล้ว นอกจากนี้สำนักงานดังกล่าวควรเป็นนิติบุคคลและมีการบริหารงานอิสระ ไม่เป็นระบบราชการ
เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงเสนอ
ให้มีสำนักงานสภาการเกษตรแห่งชาติตามข้อ ๔.๖

มาตรา ๑๓ สภาการเกษตรแห่งชาติอาจพิจารณาให้มีการจัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัดขึ้นก็ได้
โดยมีสมาชิกประกอบด้วยผู้แทนภาคราชการ ผู้แทนภาคเกษตรกรรม ผู้แทนผู้ประกอบการเกษตร
และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเกษตร จำนวนฝ่ายละเท่ากันแต่ไม่เกินฝ่ายละสิบคน

ในกรณีที่สภาการเกษตรแห่งชาติเห็นสมควรเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน
ในระหว่างเกษตรกรที่มีพื้นที่ใกล้เคียงกันและประโยชน์ที่ได้รับคุ้มค่างบประมาณค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ
สภาการเกษตรแห่งชาติอาจพิจารณาให้จัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัดโดยรวมหลายจังหวัดเข้าด้วยกัน
แทนการจัดตั้งเป็นแต่ละจังหวัดก็ได้

การจัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัด คุณสมบัติและการแต่งตั้งสมาชิกสภาการเกษตรจังหวัด
และเลขานุการสภาการเกษตรจังหวัด ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงให้นำมาตรา
๗ มาตรา ๘ มาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ มาใช้บังคับแก่สภาการเกษตรจังหวัดโดยอนุโลม

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๑๓ เป็นดังนี้

สภาการเกษตรจังหวัดควรมีองค์ประกอบในสัดส่วนที่คล้ายกับสภาการเกษตรแห่งชาติ
เพื่อให้ประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นผู้แทนจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการเกษตรทั้งระบบในระดับท้องถิ่น
ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงเสนอโครงสร้างองค์ประกอบของสภาการเกษตรจังหวัด
ตามข้อ ๔.๔ และเห็นด้วยกับกรณีการจัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัดโดยรวมหลายจังหวัดเข้าด้วยกันตาม
เงื่อนไขที่ระบุในมาตรานี้

มาตรา ๑๕ ในกรณีที่มีการจัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัด ให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการสภาการเกษตรจังหวัดเพื่อปฏิบัติงานธุรการของสภาการเกษตรจังหวัด ในกรณีที่สภาการเกษตรแห่งชาติจัดตั้งสภาการเกษตรจังหวัดสภาหนึ่งสำหรับหลายจังหวัด ให้สภาการเกษตรแห่งชาติกำหนดให้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจังหวัดใดจังหวัดหนึ่งที่เกี่ยวข้องนั้น ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการสภาการเกษตรจังหวัด

ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อมาตรา ๑๕ เป็นดังนี้

สภาการเกษตรจังหวัดควรมีสถานงานเพื่อปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนการดำเนินงานของ สภาการเกษตรจังหวัดเป็นการเฉพาะ ไม่ควรไปฝากงานไว้กับสำนักงานเกษตรและสหกรณ์ซึ่งปัจจุบันก็มี ภาระกิจหลักของตนเองมากอยู่แล้ว แต่ในระหว่างที่สภาการเกษตรจังหวัดยังไม่มีสำนักงานเป็นของตัวเอง ให้สภาการเกษตรจังหวัดใช้สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดไปพลางก่อน ดังนั้นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติจึงเสนอให้มีบทเฉพาะการตาม ๔) ในข้อ ๔.๘

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ เป็นดังนี้

ควรบัญญัติมาตราเพิ่มเติมให้มีคณะกรรมการผลิตภัณฑ์เกษตรกรรม การกำหนด แหล่งที่มาของรายได้ของสภาการเกษตรแห่งชาติ และบทเฉพาะกาล ตามรายละเอียดเสนอในข้อ ๔.๕ ๔.๗ และ ๔.๘

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

อยู่ระหว่างขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒๖. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

กฎหมายเพื่อการส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิต เด็กและเยาวชน

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการศึกษาและจัดทำความเห็นด้านคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ได้ทำการศึกษาและรับฟังความเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยทำการพิจารณาจาก ร่างพระราชบัญญัติพัฒนาเด็กและเยาวชน จำนวน ๒ ฉบับ ที่จัดทำโดย ๒ หน่วยงานคือ ๑) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๒) กรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และความมั่นคงของมนุษย์ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบข้อเหมือนข้อต่างของทั้งสองฉบับ ประกอบกับการได้รับฟังความเห็นจากตัวแทนเยาวชน ตัวแทนองค์กรพัฒนาเอกชน(เอ็นจีโอ) ตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ และสถาบันการศึกษา รวมถึงการให้ความสำคัญต่ออนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กที่ประเทศไทยได้ร่วมเป็นภาคีตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๕ โดยสาระสำคัญ คือการที่ภาคีสมาชิกต้องให้การรับรองสิทธิของเด็ก ๔ ด้านหลักคือ ๑) สิทธิที่จะมีชีวิต ๒) สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครอง ๓) สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา ๔) สิทธิที่จะมีส่วนร่วม ทั้งนี้ คณะทำงานฯ ได้ตระหนักและเน้นการให้ความสำคัญในเรื่องการมีส่วนร่วมของเด็กและเยาวชนที่สมควรเป็นผู้ร่วมกำหนดแผนและทิศทางการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๖. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการรับฟังความเห็น การรับฟังการชี้แจง และจากการศึกษาร่างกฎหมาย โดยคณะทำงานฯ ซึ่งได้นำเสนอให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมให้ความเห็นชอบ จัดทำเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับการพัฒนาเด็ก เยาวชน รวมถึงการจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีสาระสำคัญดังนี้

๑. เห็นด้วยที่จะมีการจัดทำกฎหมายเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยขอให้เพิ่มเรื่องการส่งเสริมเด็กและเยาวชนในการพัฒนาดตนเองเข้าไปในหลักการ และรายละเอียดของกฎหมาย โดยเสนอให้ปรับ ชื่อกฎหมายเป็น ร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริม พัฒนา เด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. ....
๒. การจัดทำกฎหมาย ต้องมีความครอบคลุม และคุ้มครองเด็กและเยาวชนอย่างเสมอภาคกัน รวมถึงเด็กชนกลุ่มน้อย เด็กพิการ เด็กในสถานกักกัน เด็กลี้ภัย เด็กด้อยโอกาส เด็กติด เชื้อเอชไอวี เด็กที่ได้รับผลกระทบจากเอดส์ และเด็กอื่นตามความหมายของอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก
๓. ต้องมีการจัดทำแผนแม่บท นโยบายการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับ หน่วยงานรัฐ เอกชน และองค์กรเยาวชน ในการดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน
๔. เห็นด้วยที่จะมีการจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนในระดับจังหวัด แต่ควรเน้นให้เป็นองค์กร ที่อิสระจากหน่วยงานรัฐ และเปิดกว้างในโอกาสให้กับกลุ่มเครือข่ายเด็กและเยาวชนใน พื้นที่ที่มีอยู่หลากหลาย ได้สามารถเข้ามาบริหารจัดการ ดำเนินการด้วยตนเอง โดยมี องค์กรอื่นๆ เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุน รวมถึง จัดงบประมาณให้เหมาะสม
๕. การจัดตั้งกรรมการพัฒนาเด็กและเยาวชน ระดับชาติ ควรมีส่วนเด็กและเยาวชน เป็นตัวแทนในจำนวนที่เหมาะสม และไม่ควรเน้นปริมาณแต่ควรเน้นคุณภาพกรรมการที่ พร้อมจะร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างสม่ำเสมอ
๖. ให้มีการจัดตั้งกองทุนพัฒนาเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนการดำเนิ การของกลุ่ม/เครือข่ายเด็กเยาวชนมีการบริหารจัดการหรือการเบิกจ่ายงบประมาณที่ยืดหยุ่น สามารถสนองตอบต่องานในเชิงพัฒนาควบคู่ไปกับด้านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ อย่างรวดเร็วทันสถานการณ์
๗. ควรสนับสนุนองค์กรเอกชน ธุรกิจ สื่อ ครอบครัว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง การสร้างแรงจูงใจ การมีมาตรการเชิงบวก สำหรับ องค์กรที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม) ได้พิจารณาแล้ว มีคำสั่งมอบให้กระทรวงพัฒนาการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีมีมติแล้ว สถานะของร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. .... มีการเปลี่ยนแปลง ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปรับปรุงข้อมูล สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีปรับปรุงข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของร่างพระราชบัญญัติให้เป็นปัจจุบันเพื่อจะได้รายงานผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรีต่อสภาที่ปรึกษาฯ และเปิดเผยให้สาธารณชนทราบตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบ

๒๗. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

องค์การอิสระผู้บริโภครองและร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เคยเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีในประเด็นเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครองแล้ว จำนวน ๔ ความเห็น ได้แก่

๑. ความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง การปรับเปลี่ยนสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) และการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค เมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๔๕

๒. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ (มาตรา ๕๗) เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๔๕

๓. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. ....” เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๔๗

๔. ความเห็นและข้อเสนอแนะเรื่อง การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ได้มีวาระพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่..) พ.ศ. .... ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับ การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) รับข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีไปประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ดังนี้

๑. การรับรองมูลนิธิหรือสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นกว่าขอบเขตของการคุ้มครองผู้บริโภคเนื่องจากมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองการประกอบการที่ไม่เป็นธรรมในทางการค้าอยู่แล้วจึงอาจเป็นการก้าวล่วงไปในกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

๒. การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ คัดเลือก คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในกฎกระทรวง ฯ ตามร่างมาตรา ๔๔/๑ จะเป็นการให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ ทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจครอบงำการดำเนินงานของกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคได้ อันจะเป็นการขัดต่อหลักการในมาตรา ๖๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ รวมทั้งการกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคอาจทำให้คณะกรรมการไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการบริหารงานบุคคลและงบประมาณ

๓. การแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๓/๑ เกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ควรพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องหรือเตรียมรองรับกับบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วย

๔. ควรพิจารณาประเด็นการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ในกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองผู้บริโภค กับการบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะอีกฉบับหนึ่ง ว่ากรณีใดมีความเหมาะสมกว่า

ทั้งนี้ ควรรับฟังความคิดเห็นขององค์กรเอกชนเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคประกอบด้วย แล้วนำเสนอคณะรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง

และในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่อง การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค และรับทราบผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อความเห็นและข้อเสนอแนะดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

๑. กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ขัดข้อง หากจะให้กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคเป็นกฎหมายเฉพาะแยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค โดยต้องคำนึงถึงหลักการอื่นๆ ประกอบ และต้องการให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเอกชนผู้บริโภคกับองค์กรของรัฐ คือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

๒. การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติทั้งหมดของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภครวมไว้ในพระราชบัญญัติจะเป็นการซับซ้อนและขาดความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ

๓. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่เห็นด้วยที่จะให้องค์การอิสระผู้บริโภคมียอำนาจในการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นการใช้อำนาจรัฐโดยเอกชน และเห็นว่าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภคนั้น ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภค

๔. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอว่าสิ่งสำคัญสำหรับมาตรการเชิงป้องกันมิให้เกิดปัญหาผู้บริโภคซ้ำ ได้แก่ การมีฐานข้อมูลในเชิงสถิติเพื่อการวิเคราะห์แนวโน้ม ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค และเห็นร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในหลักการในการบูรณาการการทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคครบวงจร โดยมีได้เน้นแต่เฉพาะการดำเนินคดีเท่านั้น

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รับทราบมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวแล้ว และเห็นว่าเพื่อให้การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค และการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เป็นไปด้วยความรอบคอบ จึงได้มอบหมายให้คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอความเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง องค์การอิสระผู้บริโภค และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๖. การดำเนินการ

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค ได้ดำเนินการดังนี้

๑. ศึกษาทบทวนความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๒. ศึกษารายงานการสัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่องการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคซึ่งจัดโดย คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะทำงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภค สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๓. ศึกษาข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค จากการสัมมนา เรื่อง รัฐธรรมนูญกับการปฏิรูประบบคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งจัดโดย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สหพันธ์องค์กรผู้บริโภค มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค แผนงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และคณะทำงาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข และคุ้มครองผู้บริโภคสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐

๔. ศึกษาร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อผู้บริโภค พ.ศ. .... ฉบับของคณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และฉบับของสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค

๕. ศึกษาร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ฉบับที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้ว

๓. ข้อวิเคราะห์

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ให้สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) รับข้อสังเกตไปประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ใน ๔ ประเด็นนั้น คณะทำงานฯ ได้พิจารณาแล้วมีข้อวิเคราะห์ ดังนี้

๑. การรับรองมูลนิธิการหรือสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการต่อต้านการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรม อาจเป็นกรณีที่เกิดขึ้นกว่าขอบเขตของการคุ้มครองผู้บริโภคเนื่องจากมีพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นกฎหมายที่คุ้มครองการประกอบการที่ไม่เป็นธรรมในทางการค้าอยู่แล้วจึงอาจเป็นการก้าวล่วงไปในกฎหมายอื่นที่ไม่ใช่กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค

การรับรองสมาคมที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขัน อันไม่เป็นธรรมทางการค้า เป็นบทบัญญัติที่มีมาแต่เดิมในมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อรองรับสิทธิในการฟ้องคดีหรือดำเนินการใดๆ ในคดีเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคตามมาตรา ๔๑

ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น มิได้แก้ไขเปลี่ยนแปลงในเรื่องการต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด การแก้ไขเพิ่มเติมที่เป็นสาระสำคัญ คือ การเพิ่มการรับรองมูลนิธิ นอกเหนือไปจากเดิมที่รับรองเพียงแต่สมาคมเท่านั้น หากมีการแก้ไขตาม ข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรี ย่อมเป็นการลดสิทธิในการมีส่วนร่วมคุ้มครองผู้บริโภคของภาคประชาสังคมลง จึงไม่สมควรที่จะตัดทอนถ้อยคำเกี่ยวกับการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้าออก

๒. การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ คัดเลือก คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคในกฎกระทรวง ฯ ตามร่างมาตรา ๔๔/๑ จะเป็นการให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการ ทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจครอบงำการดำเนินงานของกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ได้อันจะเป็นการขัดต่อหลักการในมาตรา ๖๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๕๐ รวมทั้งการกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทำหน้าที่เป็นหน่วยธุรการ ของคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคอาจทำให้คณะกรรมการไม่เป็นอิสระอย่างแท้จริงตามรัฐธรรมนูญในเรื่องการบริหารงานบุคคลและงบประมาณ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้ความสำคัญในเรื่องความเป็นอิสระในการทำงานขององค์การอิสระผู้บริโภคนเป็นอย่างยิ่ง และได้เสนอมาโดยตลอดให้องค์การอิสระมีสำนักงานเลขานุการเป็นของตนเอง และการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคมิใช่เป็นเพียงการตั้งในรูปคณะกรรมการภายใต้พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคเท่านั้น แต่ต้องเป็นการตั้งองค์กรที่มีอำนาจ หน้าที่ มีหน่วยธุรการ มีกระบวนการสรรหาที่โปร่งใส และได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ

ทั้งนี้ หลักการขององค์การอิสระผู้บริโภค เริ่มมีบัญญัติเป็นครั้งแรกในมาตรา ๕๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๓. การแก้ไขเพิ่มเติมหมวด ๓/๑ เกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ควรพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องหรือเตรียมรองรับกับบทบัญญัติของร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ด้วย ในปัจจุบัน ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ฉบับที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้ว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ว่า

“สิทธิของบุคคลซึ่งเป็นผู้บริโภคย่อมได้รับความคุ้มครองในการได้รับข้อมูลที่เป็นความจริง และมีสิทธิร้องเรียนเพื่อให้ได้รับการแก้ไขเยียวยาความเสียหาย รวมทั้งมีสิทธิรวมตัวกันเพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย ตัวแทนผู้บริโภค ทำหน้าที่ให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของหน่วยงานของรัฐในการตราและการบังคับใช้กฎหมายและกฎ และให้ความเห็นในการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ให้รัฐสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการขององค์การอิสระดังกล่าวด้วย”

การกำหนดให้มีคณะกรรมการองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งมีหน้าที่เพียงให้ความเห็นในการตรากฎหมาย กฎ และข้อบังคับ และในการกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อคุ้มครองผู้บริโภค และมีได้มีลักษณะที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ตามร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... จึงยังไม่สอดคล้องกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่

๔. ควรพิจารณาประเด็นการเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ในกฎหมายว่าด้วยคุ้มครองผู้บริโภค กับการบัญญัติขึ้นเป็นกฎหมายเฉพาะอีกฉบับหนึ่งว่ากรณีใดมีความเหมาะสมกว่า

ทั้งนี้ ควรรับฟังความคิดเห็นขององค์การเอกชนเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภคประกอบด้วย

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำความเห็นเสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๐ ให้เร่งดำเนินการตราพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคให้เป็นกฎหมายเฉพาะ แยกออก

จากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับการดำเนินการของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้ยกร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อผู้บริโภค พ.ศ. .... ไว้เรียบร้อยแล้ว

อีกทั้งการบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การอิสระเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ในร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น จะไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๑ ที่กล่าวมาแล้วด้วย

ในส่วนการรับฟังความคิดเห็นขององค์กรเอกชนเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค พบว่า ในปี ๒๕๕๐ มีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในประเด็นองค์การอิสระผู้บริโภคแล้วเมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ และ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ พบว่าความเห็นขององค์กรเอกชนที่ดำเนินการด้านการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค ต้องการให้มีการออกกฎหมายองค์การอิสระผู้บริโภค แยกออกจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างชัดเจน และได้มีการยกร่างพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อผู้บริโภค พ.ศ. .... ฉบับสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ไว้แล้ว

นอกจากนี้องค์กรเอกชนบางส่วนอันประกอบด้วยสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค ศูนย์คุ้มครองสิทธิชุมชน ๔๒ จังหวัด เครือข่ายผู้เสียหายทางการแพทย์ เครือข่ายคนคอนโด ชมรมหนี้บัตรเครดิต ชมรมพิทักษ์ธรรม และมูลนิธิเพื่อผู้บริโภค ยังได้จัดทำความเห็นเสนอสภารัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ให้บัญญัติให้มีกฎหมายเฉพาะว่าด้วยการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคและองค์กรผู้บริโภค โดยให้มีองค์การอิสระผู้บริโภคที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ การเมือง และภาคธุรกิจ อีกด้วย

ในประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ นั้น เครือข่ายองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภคได้เสนอให้ มีการปรับปรุงดังนี้

๑. สัดส่วนของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ให้มีสัดส่วนผู้แทนผู้บริโภคไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง
๒. ปรับปรุงกระบวนการระงับข้อพิพาท เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการชดเชยที่รวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการให้การช่วยเหลือในการดำเนินคดีให้มีความรวดเร็ว เบ็ดเสร็จ รวมทั้งมีกลไกสนับสนุนการบังคับคดี ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายให้ผู้บริโภคเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิในการได้รับการชดเชยความเสียหาย
๓. ขยายการคุ้มครองสิทธิผู้บริโภคให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และให้ทัดเทียมกับสิทธิผู้บริโภคสากล

ในส่วนการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภคนั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เรื่องการจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค และรับทราบผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานฯ ได้พิจารณาแล้วมีข้อวิเคราะห์ต่อสาระสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเสนอ ดังนี้

๑. กระทรวงยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ขัดข้อง หากจะให้ กระทรวงยุติธรรมเป็นผู้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติองค์การอิสระผู้บริโภคเป็นกฎหมายเฉพาะแยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค โดยต้องคำนึงถึงหลักการอื่นๆ ประกอบ และต้องการให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรเอกชนผู้บริโภคกับองค์กรของรัฐ คือสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

ร่างรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ฉบับที่ผ่านการลงประชามติ เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้ว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ให้มีองค์การเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค ที่เป็นอิสระจากหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นการจัดตั้งองค์การอิสระดังกล่าวจึงสมควรต้องแยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค และองค์การอิสระดังกล่าวมิได้มีฐานะเป็นองค์กรเอกชนผู้บริโภคแต่อย่างใด เพียงแต่มีองค์ประกอบจากตัวแทนผู้บริโภค ความสัมพันธ์ระหว่างองค์การอิสระผู้บริโภคและสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมิใช่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรเอกชนผู้บริโภคกับองค์กรของรัฐ แต่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานเชิงนโยบายที่เป็นอิสระ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เป็นราชการ

๒. การกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับคุณสมบัติทั้งหมดของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภคไว้ในพระราชบัญญัติจะเป็นการซับซ้อนและขาดความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติ

การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม รวมทั้งวิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภค ต้องบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ เนื่องจากคณะกรรมการดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินงาน และคณะกรรมการดังกล่าวต้องเป็นอิสระจากการแทรกแซงจากภาคราชการ ภาคการเมือง รวมทั้งภาคธุรกิจ

๓. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่เห็นด้วยที่จะให้องค์การอิสระผู้บริโภคมีอำนาจในการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเป็นการใช้อำนาจรัฐโดยเอกชน และเห็นว่า การที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะเป็นหน่วยธุรการของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภคนั้น ไม่เป็นอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของคณะกรรมการองค์การอิสระผู้บริโภค

ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ฉบับที่ผ่านการลงประชามติเมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ แล้ว ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๑ ให้องค์การอิสระผู้บริโภคมีหน้าที่ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำอันเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวจำเป็นต้องได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้อง และการใช้อำนาจในการเรียกข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะนี้มีได้เป็นการใช้อำนาจรัฐโดยเอกชน เช่นเดียวกับสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเลือกจากบุคคลที่เป็นตัวแทนของกลุ่มในภาคเศรษฐกิจ ภาคสังคมฐานทรัพยากรและผู้ทรงคุณวุฒิ มีหน้าที่หลักในการให้ความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี แม้จะไม่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือละเลยการกระทำ แต่กฎหมายก็บัญญัติให้อำนาจในการเชิญบุคคลมาให้ข้อเท็จจริง

หรือแสดงความคิดเห็น หรือให้จัดส่งเอกสารหรือข้อมูล เพื่อประกอบการพิจารณาได้ ปราบปรามความในมาตรา ๒๓ แห่งพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓

๔. สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสนอว่าสิ่งสำคัญสำหรับมาตรการเชิงป้องกันมิให้เกิดปัญหาผู้บริโภคซ้ำ ได้แก่ การมีฐานข้อมูลในเชิงสถิติเพื่อการวิเคราะห์แนวโน้มซึ่งปัจจุบันยังไม่มี ศูนย์กลางข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค และเห็นร่วมกับกระทรวงยุติธรรมในหลักการในการบูรณาการการทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคครบวงจร โดยมีได้เน้นแต่เฉพาะการดำเนินคดีเท่านั้น

การบูรณาการการทำงานด้านคุ้มครองผู้บริโภคครบวงจร เป็นหลักการสำคัญ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค และมาตรการเชิงป้องกันย่อมมุ่งที่จะป้องกันมิให้เกิดความเสียหายขึ้น ต่างจากการดำเนินคดีที่เกิดความเสียหายขึ้นแล้ว หลักการดังกล่าวจึงควรได้รับการสนับสนุน อย่างไรก็ตาม การบูรณาการมิได้หมายถึงการรวมศูนย์อำนาจ แต่เป็นการเชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายใต้วัตถุประสงค์ร่วมกัน

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จากการดำเนินการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง คณะทำงานฯ ได้นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดทำเป็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

๑. รัฐต้องเร่งตราพระราชบัญญัติองค์การอิสระเพื่อผู้บริโภค แยกออกจากพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค ให้มีความเป็นอิสระ มีงบประมาณสนับสนุนเพียงพอ และมีกองทุนเพื่อการพัฒนางานคุ้มครองผู้บริโภค โดยควรประสานงานกับคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้ยกร่างกฎหมายดังกล่าวไว้แล้ว เพื่อนำร่างกฎหมายดังกล่าวเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีและของสภานิติบัญญัติแห่งชาติตามลำดับโดยเร็ว

๒. รัฐต้องส่งเสริมให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็งจริงจังตามอำนาจหน้าที่ และเร่งตัดโอนภารกิจของสำนักงานฯ ไปเป็นส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม ตามผลการพิจารณาของ ก.พ.ร.

๓. รัฐต้องเร่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาในปัจจุบัน อย่างน้อยในประเด็น ดังต่อไปนี้

๓.๑. ขยายสิทธิผู้บริโภคให้สอดคล้องกับแนวทางการคุ้มครองผู้บริโภคของสหประชาชาติ และสภาพปัญหาการละเมิดสิทธิผู้บริโภค ได้แก่ สิทธิในการได้รับความเป็นธรรมในการพิสูจน์ความผิด การพิสูจน์ความผิดเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการสิทธิที่จะได้รับความรู้อันจำเป็นต่อการบริโภคอย่างเท่าทัน (Consumer education) และสิทธิในการรวมกลุ่มและมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการคุ้มครองผู้บริโภค

ซึ่งตรงกับบทบัญญัติในมาตรา ๖๑ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ระบุถึงสิทธิรวมตัวกัน เพื่อพิทักษ์สิทธิของผู้บริโภค

๓.๒. ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค และคณะกรรมการเฉพาะเรื่องให้มีตัวแทนผู้บริโภคในสัดส่วนที่เหมาะสม ไม่น้อยไปกว่าสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมักมาจากฝ่ายผู้ประกอบการธุรกิจ

๓.๓. กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นหน่วยงานกลางให้บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One Stop Service) ในการรับเรื่องร้องเรียนของผู้บริโภค และให้มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานกับหน่วยงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายเฉพาะอื่นๆ รวมไปถึงอำนาจหน้าที่ในการติดตามการดำเนินการต่อข้อร้องเรียน เพื่อลดอุปสรรคของผู้บริโภคในการเข้าถึงกระบวนการใช้สิทธิตามกฎหมายที่แตกต่างกันไปในแต่ละผลิตภัณฑ์

๓.๔. เพิ่มเติมให้มูลนิธิที่มีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองผู้บริโภคหรือต่อต้านการแข่งขันอันไม่เป็นธรรมทางการค้า ให้มีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาใดๆ ในคดีที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริโภคโดยมีส่วนร่วมเช่นเดียวกับสมาคม

๓.๕. กำหนดให้สมาคมและมูลนิธิได้รับยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียม ในการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิผู้บริโภค

๓.๖. กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ที่ไม่เป็นนิติบุคคล ให้มีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภค

๓.๗. ปรับปรุงมาตรการจัดการสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภคให้คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจสั่งให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดเก็บหรือเรียกคืนสินค้า หรือให้ส่งคืนออกนอกราชอาณาจักรในกรณีที่เป็นสินค้านำเข้า

๓.๘. เพิ่มการคุ้มครองผู้บริโภคด้านบริการที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ในแนวทางเดียวกับการจัดการสินค้าที่อาจเป็นอันตรายแก่ผู้บริโภค ได้แก่ การทดสอบหรือพิสูจน์ความเป็นอันตราย การห้ามให้บริการ การแก้ไขเปลี่ยนแปลงวิธีให้บริการ การประกาศคำเตือน เกี่ยวกับบริการ เป็นต้น

๓.๙. ปรับปรุงมาตรการในการคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา ให้มีฐานะเป็นกฎหมายกลางครอบคลุมรวมถึงผลิตภัณฑ์ที่มีกฎหมายเฉพาะ หรือผลิตภัณฑ์ที่กระตุ้นการบริโภคจนอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพหรือต่อสังคมส่วนรวม เช่น มาตรการจำกัดช่วงเวลาการโฆษณาทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละผลิตภัณฑ์ หรือมาตรการควบคุมการโฆษณาที่ใช้การสมนาคุณเพื่อกระตุ้นการบริโภค โดยไม่เหมาะสม เป็นต้น

๓.๑๐. ให้มีกระบวนการระงับข้อพิพาทเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับการชดเชยที่รวดเร็ว และเป็นธรรม และเพื่อลดการฟ้องคดีต่อศาลตลอดจนปรับปรุงกระบวนการให้การช่วยเหลือในการดำเนินคดีให้มีความรวดเร็ว เบ็ดเสร็จ รวมทั้งมีกลไกสนับสนุนการบังคับคดี ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายให้ผู้บริโภคเป็นเจ้าหนี้บริมสิทธิ ในการได้รับการชดเชยความเสียหาย

๓.๑๑. ปรับปรุงบทกำหนดโทษให้เหมาะสมกับระดับความเสียหาย และสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีผู้ประกอบการธุรกิจที่ก่อปัญหาซ้ำซาก และเพิ่มบทกำหนดโทษสำหรับผู้ที่ใช้จ้างวาน ยุยง หรือดำเนินการใดๆ โดยเจตนาทุจริตให้มีการฟ้องร้องบุคคล สมาคมหรือ มูลนิธิที่ดำเนินคดีที่เกี่ยวกับการ ละเมิดสิทธิผู้บริโภค เพื่อขัดขวางกระบวนการดำเนินคดีคุ้มครองผู้บริโภค หรือกลั่นแกล้งให้บุคคล สมาคม หรือมูลนิธิได้รับความเสียหาย

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมเชิต บั้นเปี่ยมรัษฎ์) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้สำนักงาน คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นเจ้าของเรื่องรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงยุติธรรมและสำนักงาน คณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี พิจารณา

เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็น และข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของสำนักงานคณะกรรมการ คุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทางเว็บไซต์ของสำนัก เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบแล้ว

๒๘. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การบริหารจัดการทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน และเป็นธรรม

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตระหนักว่า ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งมีความสำคัญด้านอาหาร เศรษฐกิจ ความหลากหลายทางชีวภาพและการรักษาระบบนิเวศที่สมดุลของ ประเทศไทย รวมทั้งรัฐบาลมีนโยบายที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูและบริหารจัดการเพื่อให้มีการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ยั่งยืน และการกระจายรายได้เพื่อสร้างความเป็นธรรมทางสังคม ตลอดจนการพัฒนาระบบบริหารราชการที่มีธรรมาภิบาล ลดปัญหาการทุจริต และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

๒. วิธีการศึกษาและการดำเนินงาน

๒.๑ ศึกษาวิจัย “โครงการศึกษาผลกระทบต่อพื้นที่ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งจากการดำเนินงานโครงการพัฒนารฐานการผลิตอาหารทะเลของประเทศ” ระยะเวลาดำเนินงาน ๑ ปี

๒.๒ ประชุมกลุ่มเฉพาะเพื่อวิเคราะห์ผลการศึกษาวิจัย เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๐ โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประมาณ ๕๐ คน จากกรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่างๆ คณะผู้ศึกษาวิจัยจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้แทนจากเครือข่ายความร่วมมือฟื้นฟูชุมชน

ชายฝั่งอันดามัน สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้ โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่งภาคใต้ มูลนิธิ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และโครงการเสริมศักยภาพสมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้าน

๒.๓ จัดให้มีการศึกษาดูงานการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และการก่อสร้าง สิ่งล่วงล้ำทะเล ในอ่าวพังงา และจังหวัดตรัง ระหว่างวันที่ ๒๑-๒๔ เมษายน ๒๕๕๐

๒.๔ สัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่อง “ทะเลไทยกับรัฐธรรมนูญใหม่...การจัดการทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๒-๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประมาณ ๑๕๐ คน ประกอบด้วย ชาวประมงพื้นบ้าน นักวิชาการ สถาบันการศึกษา ศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัย และ ผักกอบกรมการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ องค์กรภาคประชาชน มูลนิธิคุ้มครอง สัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ องค์กรพัฒนาเอกชน สมาคมการประมง แห่งประเทศไทย สมาคมผู้เพาะเลี้ยงกุ้ง มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์: กรมประมง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: กรมทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงคมนาคม: กรมการขนส่งทางน้ำและ พานิชย์นาวี สื่อมวลชนและสาธารณชนทั่วไป รวมทั้งเจ้าหน้าที่ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ

๒.๕ จัดประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีประสบการณ์และผู้เชี่ยวชาญด้านทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง เพื่อพิจารณาข้อเสนอทางนโยบายว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ประมาณ ๕๐ คน ประกอบด้วย สมาชิกสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ทรงคุณวุฒิ เช่น อดีตรองอธิบดีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง หัวหน้าส่วนราชการในอดีต-ปัจจุบัน หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมการขนส่งทางน้ำและพานิชย์นาวี กรมส่งเสริมการ ปกครองส่วนท้องถิ่น กรมโยธาธิการและผังเมือง นักวิจัยจากมหาวิทยาลัย และผู้แทนจากเครือข่าย ความร่วมมือพื้นฟูชุมชนชายฝั่ง สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้าน โครงการการจัดการทรัพยากรชายฝั่ง มูลนิธิ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และผู้แทนจากลุ่มน้ำ ชายฝั่ง และผู้แทนชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

๒.๖ ประชุมพิจารณาปรับปรุงร่างข้อเสนอ ในคณะทำงานวิทยาศาสตร์ฯ รวม ๒ ครั้ง และ ส่งเรื่องให้ผู้เชี่ยวชาญในคณะทำงานการเกษตรฯ สภาที่ปรึกษาฯ ร่วมพิจารณา

๒.๗ ศึกษารวบรวมข้อมูลสถิติ งานศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนข้อเสนอของสภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา

๓.สาระสำคัญของเรื่องและบทวิเคราะห์

๓.๑ สถานภาพทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๑.๑ ทะเลไทย

ทะเลไทยมีพื้นที่ ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ชายฝั่งทะเลมีความยาว ๒,๘๑๕ กิโลเมตร ที่ดินชายฝั่งเนื้อที่ ๒๐.๕๔ ล้านไร่ ใน ๘๐๗ ตำบล ๑๓๖ อำเภอ ๒๔ จังหวัด ด้านอ่าวไทย ๑,๗๘๕ กม. ด้านทะเลอันดามัน ๗๔๐ กม. ทะเลสาบสงขลาซึ่งเป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ มีพื้นที่ผิวน้ำ ๙๘๘.๓๑ ตารางกิโลเมตร หรือ ๖๑๘,๓๑๙ ไร่

ด้วยสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ในเขตร้อน จึงมีความสมบูรณ์ และความหลากหลายของชนิดพันธุ์สัตว์น้ำ ความหลากหลายทางชีวภาพ ท้องทะเลไทยมีปลามากกว่า ๒,๐๐๐ ชนิด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๑๐ ของทั่วโลก หอย ๒,๐๐๐ ชนิด สัตว์ไม่มีกระดูกสันหลังอื่นๆ รวมกัน ๑๑,๙๐๐ ชนิด ในทะเลสาบสงขลามีปลามากกว่า ๗๐๐ ชนิด ปูและกุ้ง ๒๐ ชนิด พันธุ์ไม้น้ำสาหร่ายประมาณ ๕๗ ชนิด

ทรัพยากรและระบบนิเวศที่สำคัญประกอบด้วย ป่าชายหาด ป่าชายเลน ปะการัง หญ้าทะเล ระบบนิเวศมวน้ำทะเลและมวน้ำกร่อยซึ่งอุดมไปด้วยลูกสัตว์น้ำวัยอ่อน และแพลงตอน แร่ธาตุ น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และสารออกฤทธิ์ทางยา

การศึกษา ณ ปัจจุบัน ป่าชายเลนซึ่งมีสภาพป่ามีเนื้อที่ ๑.๕๗ ล้านไร่ ที่ดินชายฝั่ง และพื้นที่ป่าชายเลนมีการใช้ประโยชน์เป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่อุตสาหกรรมรวม ๒.๓ ล้านไร่

รายงานการศึกษา ณ ปัจจุบันพบหญ้าทะเล ๖๕,๐๐๐ ไร่ ปะการัง ๙๖,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำขนาดเล็ก และเป็นระบบห่วงโซ่อาหารที่สำคัญ

ด้านทรัพยากรชีวภาพ มีการค้นพบสารออกฤทธิ์ทางยาที่รักษาโรคเอดส์ จากฟองน้ำทะเล และนักวิทยาศาสตร์กำลังตื่นตัวกันอย่างกว้างขวางในการค้นคว้าเพื่อสกัดสารออกฤทธิ์ทางยาจากทรัพยากรทางทะเล โดยเฉพาะฟองน้ำ เปรียงหัวหอม

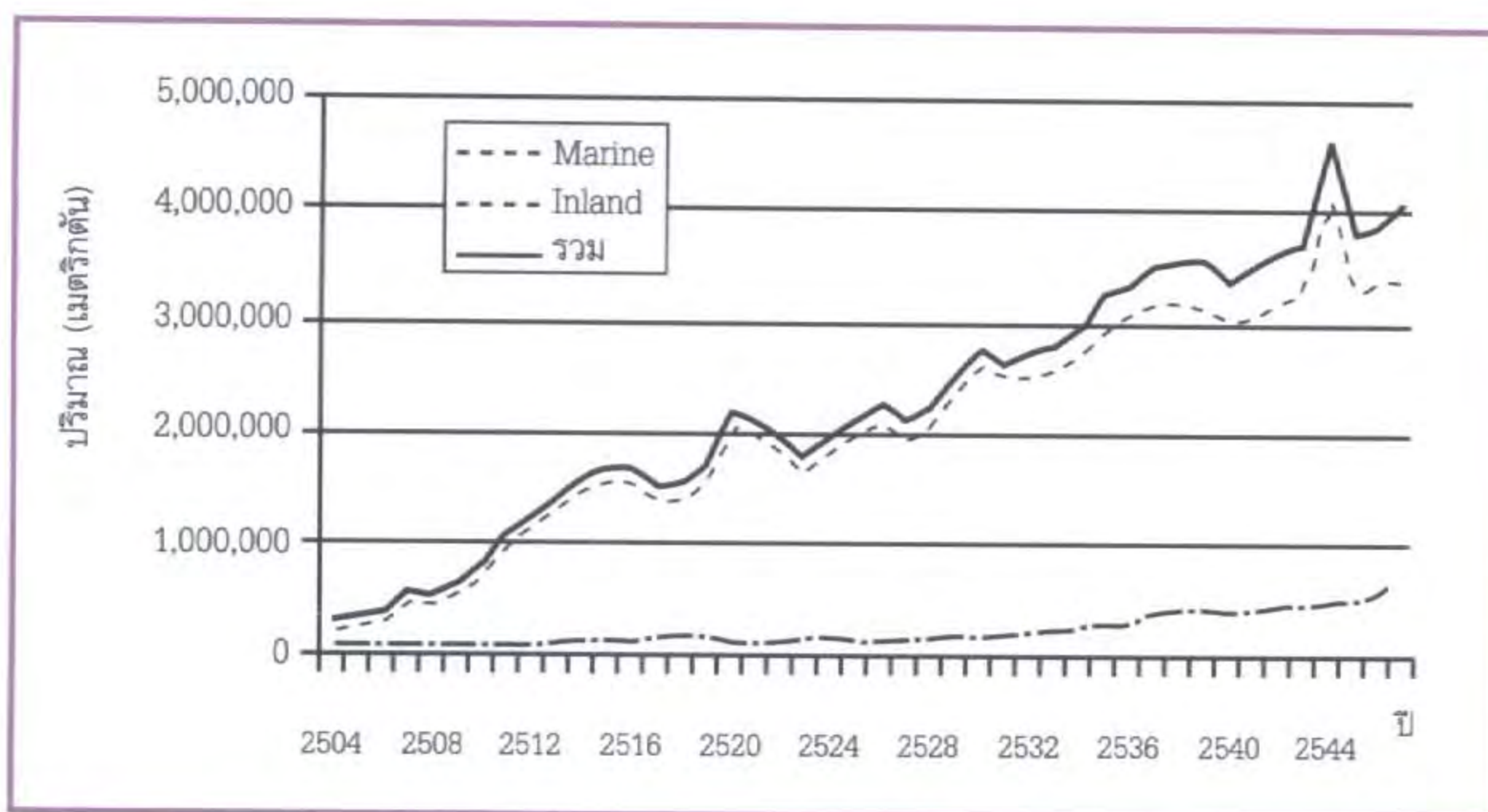
๓.๑.๒ คน และเศรษฐกิจ อันเกี่ยวเนื่องกับทรัพยากรชายฝั่งและทะเล

ประชากรกว่า ๑๓ ล้านคน ในจังหวัดชายฝั่งทะเล มีวิถีชีวิตและความเป็นอยู่พึ่งพาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชายฝั่งและทะเลโดยตรง

ผลผลิตจากการจับสัตว์น้ำและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลไทยเป็นร้อยละ ๒.๙ ของผลผลิตมวลรวมประชาชาติ สัตว์น้ำร้อยละ ๗๖ มาจากการจับในทะเล ร้อยละ ๑๒ มาจากการเพาะเลี้ยง การจับสัตว์น้ำจากทะเลเพิ่มขึ้น ๒ ล้านตันในปี ๒๕๒๐ จากนั้นเริ่มลดลงกระทั่งปี ๒๕๒๕ มีการจับสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นจากการพัฒนาเทคนิคการจับปลาผิวน้ำ และการจับปลาในน่านน้ำต่างประเทศ นับจากปี ๒๕๓๖

เป็นต้นมา ผลผลิตจากการจับสัตว์น้ำทะเลอยู่ในช่วง ๓.๔-๓.๖ ล้านตัน มูลค่ารวม อยู่ที่ ๑๑๐,๐๐๐-๑๓๐,๐๐๐ ล้านบาท และเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๔๒ เป็นต้นมา ประมาณว่า สัตว์ทะเลที่จับได้ทั้งหมดเป็นสัตว์น้ำที่จับโดยเรือประมงไทยในน่านน้ำต่างประเทศประมาณ ๑ ล้านตัน ร้อยละ ๙๑ ของสัตว์น้ำที่จับได้มาจากเรือประมงพาณิชย์ ร้อยละ ๙ จับโดยชาวประมงพื้นบ้านซึ่งอยู่ใน ๓,๗๙๗ หมู่บ้าน ประมาณ ๖๐,๐๐๐ ครั้วเรือน

ปริมาณผลผลิตทางการประมงของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.๒๕๐๔ - ๒๕๔๗

การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง สัตว์น้ำหลัก คือ กุ้งและหอย ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงกุ้งปีละ ๕๐๐,๐๐๐ กว่าตัน มูลค่าการส่งออกประมาณ ๗๐,๐๐๐ ล้านบาท และเป็นผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำได้ดี คือ ทรัพยากรทะเล คุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งที่เหมาะสม ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ในตำแหน่งที่มีอากาศอบอุ่นและนิ่งทำให้เพาะเลี้ยงได้ทั้งปี และไทยยังเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรพื้นฐานเบื้องต้นอย่างอื่น เช่น ปลาป่น ปลาขี้ขาว รำที่นำมาผลิตเป็นอาหารสำหรับสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลผลิตทางการเกษตร

จังหวัดชายฝั่งทะเล ๒๓ จังหวัด ไม่รวมทะเลสาบสงขลา และกรุงเทพมหานคร มีรายได้จากการท่องเที่ยวในปี ๒๕๔๙ รวมกัน ๒๓๐,๕๖๔ ล้านบาท หากนับรวมกรุงเทพมหานคร รายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง ๕๖๗,๑๘๖ ล้านบาท จังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างเช่น ชลบุรี และภูเก็ต ปี ๒๕๔๙ มีรายได้ ๕.๕ หมื่นล้านบาทและ ๗.๗ หมื่นล้านบาทตามลำดับ ประเมินการว่า รายได้จากการท่องเที่ยว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๕๐ ของรายได้ประชาชาติ และพื้นที่ท่องเที่ยวที่ยังมีศักยภาพในการขยาย การท่องเที่ยวเป็นจังหวัดชายฝั่งทะเลอันดามัน

การขนส่งสินค้าทั้งระบบของไทย ร้อยละ ๙๐ เป็นการขนส่งทางทะเล ซึ่งเป็นการกระจายสินค้าส่งออกอันเป็นแหล่งที่มาของรายได้กว่าร้อยละ ๖๐ ของรายได้ประชาชาติ นอกจากนี้ การทำแร่ การขุดเจาะน้ำมันและก๊าซธรรมชาติในทะเลเป็นเศรษฐกิจสำคัญของประเทศ

๓.๑.๓ การใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง

พื้นที่ชายฝั่งโดยทั่วไปใช้ทำนากุ้ง และอุตสาหกรรมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง มีการทำนาเกลือในบริเวณอ่าวไทยตอนใน อ่าวไทยด้านตะวันออกเป็นพื้นที่พัฒนาอุตสาหกรรมและกิจกรรมขนส่งทางน้ำท่าเรือน้ำลึก รวมทั้งเป็นพื้นที่ทำการประมงและแหล่งท่องเที่ยว อ่าวไทยฝั่งตะวันตกตอนบนเป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งประมง

อ่าวไทยด้านตะวันตกตอนล่าง เป็นพื้นที่เป้าหมายพัฒนาอุตสาหกรรมและเป็นแหล่งทำการประมง ทะเลฝั่งอันดามันเป็นพื้นที่ท่องเที่ยว แหล่งการประมงและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

๓.๑.๔ การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ประสบการณ์ร่วมของส่วนราชการ ชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พบว่า ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการริเริ่มดูแลรักษาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของชุมชน โดยกระบวนการประชาชนมีส่วนร่วม เป็นปัจจัยสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน เช่น การบริหารจัดการป่าชายเลนชุมชน การควบคุม การป้องกันและปราบปรามเครื่องมือการประมงทำลายพันธุ์สัตว์น้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยชุมชนที่อ่าวฉลอง อ่าวพังงา อ่าวปัตตานี ปากพนัง สมุทรสงคราม และชายฝั่งอันดามัน เป็นต้น

การปิดอ่าวในฤดูปลาทูวางไข่ เป็นมาตรการสำคัญที่ช่วยให้ไทยมีปลาทูเหลืออยู่ในภาวะที่ทะเลเสื่อมโทรมอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้พบว่า แต่ละจังหวัดบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทะเลและชายฝั่งแตกต่างกัน กรณีการบังคับใช้ พระราชบัญญัติการประมง ๒๕๔๐ อย่างมีประสิทธิภาพ จะพบได้ที่จังหวัด กระบี่ พังงา ตรัง สตูล และปัตตานี โดยการตรวจตราเฝ้าระวังอย่างจริงจัง และให้มีการริบเรือพร้อมเครื่องมือการประมง กรณีที่ฝ่าฝืนเข้าไปทำประมงในเขตหวงห้าม โดยทั่วไปการบังคับใช้กฎหมาย

ในจังหวัดชายทะเลจะมีโทษเพียงแค่ปรับ ซึ่งเป็นอัตราโทษที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่ได้จากการกระทำผิด อัตราโทษที่ต่ำนี้เกี่ยวข้องกับสัญญาเช่าเรือ และการทุจริต

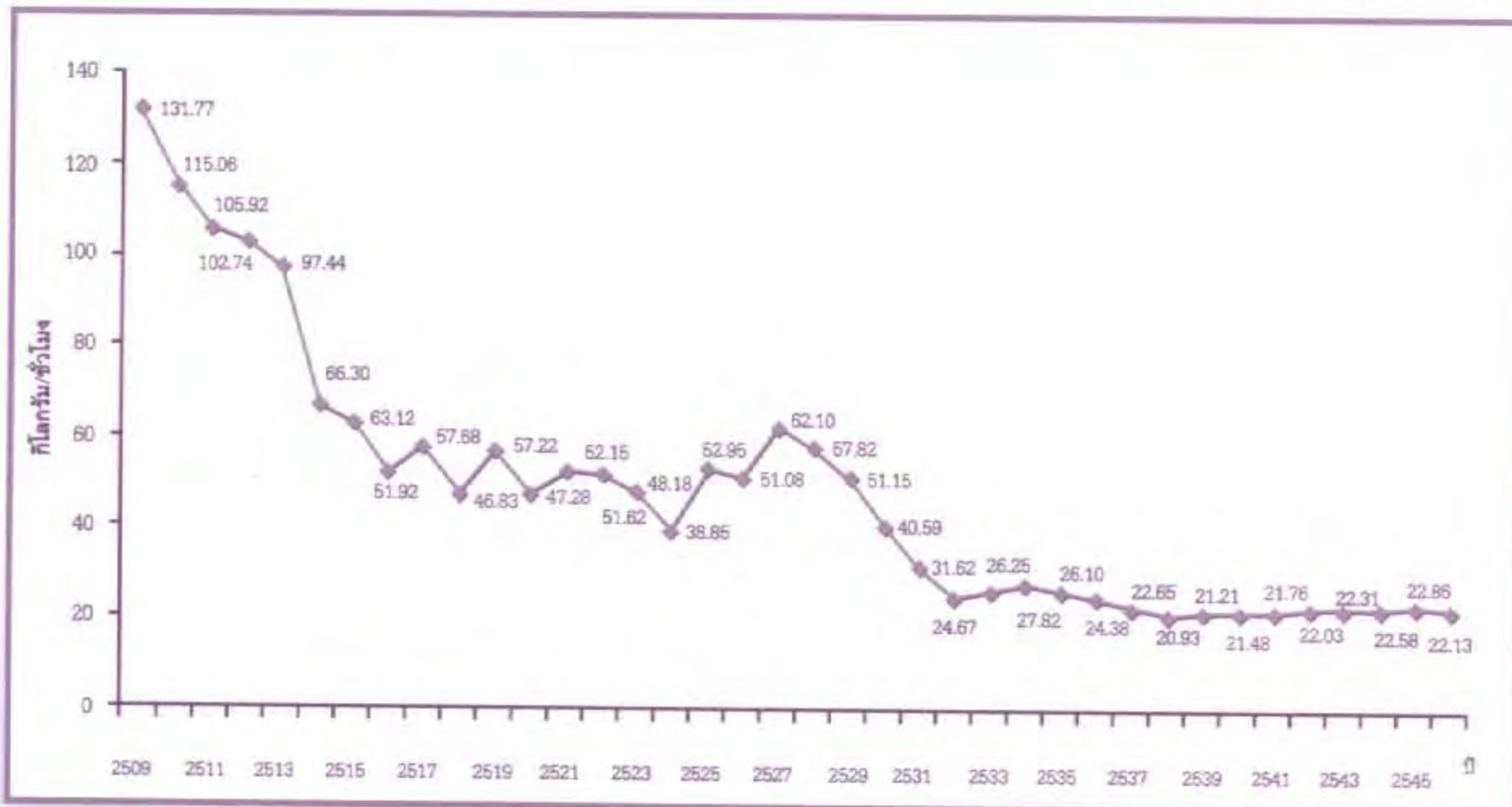
กรณีอ่าวปัตตานี รายงานการศึกษาพบว่า การที่ชุมชนรอบอ่าวปัตตานีร่วมกับทางราชการภายใต้นโยบายที่ชัดเจนของจังหวัดและรัฐบาลในการดูแลรักษาและฟื้นฟูทะเลในอ่าวปัตตานี ทำให้ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งอ่าวปัตตานีฟื้นฟูอุดมสมบูรณ์ขึ้น คนรอบอ่าวปัตตานีที่เคยต้องย้ายถิ่นไปรับจ้างในประเทศมาเลเซีย สามารถกลับมาอยู่บ้านด้วยการทำงานจากการประมงและงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ของการอยู่ร่วมในสังคม

๓.๓ ปัญหาทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๓.๓.๑ การจับสัตว์น้ำเกินกำลังผลิตของทะเล

ทรัพยากรสัตว์น้ำในทะเลไทยอยู่ในสถานะเสื่อมโทรม เนื่องจากการจับสัตว์น้ำขึ้นมาใช้ประโยชน์จนเกินกำลังผลิตของทะเล ส่งผลกระทบถึงความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ การศึกษาของกรมประมงพบว่า ปี ๒๕๐๙ สามารถจับสัตว์น้ำด้วยอวนลาก ๑๓๑.๗๗ กิโลกรัม ต่อชั่วโมง ลงแรงประมง ลดลงเหลือ ๒๔.๑๓ กิโลกรัมในปี ๒๕๓๑ และลดลงเหลือ ๒๒.๑๓ กิโลกรัม ต่อชั่วโมง ในปี ๒๕๔๗ ดังแสดงไว้ในแผนภูมิต่อไปนี้

อัตราการจับสัตว์น้ำของเครื่องมืออวนลากในอ่าวไทยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๐๔ - ๒๕๔๖ (กรมประมง)

รายงานวิจัยในวารสารการประมงของกรมประมง ปี ๒๕๑๒ ได้แสดงให้เห็นว่า ทรัพยากรประมงโดยเฉพาะสัตว์หน้าดินในอ่าวไทย ตกอยู่ในสภาพที่น่าเป็นห่วง “ที่ทางราชการจะต้องพิจารณา ออกมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรนี้ โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้” และได้เสนอให้ใช้มาตรการ “ จำกัด จำนวนเรืออวนลากในอ่าวไทย” แต่การขยายตัวของการประมง และการเพิ่มประสิทธิภาพของเครื่องมือ ประมงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ทรัพยากรเสื่อมโทรม มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๕

สัตว์น้ำที่จับได้เป็นปลาเบ็ดหรือสัตว์น้ำที่ใช้ทำอาหารสัตว์ เพิ่มสูงขึ้น มีลูกสัตว์น้ำ เศรษฐกิจที่ยังไม่ควรถูกจับในปริมาณที่สูงขึ้น ปลาที่จับได้มีขนาดโดยเฉลี่ยเล็กลง ซึ่งเป็นผลรวมจากการนำ เอาทรัพยากรขึ้นมาใช้มากเกินไป การใช้เครื่องมือประมงบางประเภทและการใช้วิธีการทำประมงบางวิธี ที่สามารถทำลายสัตว์น้ำทุกชนิด ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายแหล่งเลี้ยงตัวของสัตว์น้ำ ไม่ว่าจะเป็นการใช้ระเบิด ใช้ยาเบื่อ อวนลาก อวนรุน เครื่องมืออวนตาถี่

รายงานวิจัยของกรมประมง เรื่อง การทำประมงด้วยเครื่องมืออวนรุนประกอบ เรือยนต์ในชายฝั่งทะเลทั่วประเทศพบว่า ปลาที่จับโดยอวนรุน เป็นปลาเบ็ด ร้อยละ ๕๐-๘๕ ของสัตว์น้ำ ที่จับได้ต่อเที่ยว ปลาเบ็ดเหล่านี้มีทั้งปลาเบ็ดแท้และลูกปลาเศรษฐกิจ มูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูญเสียไป จากการจับสัตว์น้ำวัยอ่อนเฉลี่ยมูลค่าตลอดปีที่สูญเสียไปเท่ากับ ๓,๗๕๐.๗๗ บาท/ราย/คืน (มูลค่า ณ ปี ๒๕๒๕)

กรมประมงประมาณว่า มีเรืออวนลากไม่น้อยกว่า ๒๐,๐๐๐ ลำ ทำการประมง ในทะเล ทั้งที่ควรจะมีไม่เกิน ๗,๐๐๐ ลำ มีเครื่องมือทำการประมงขึ้นทะเบียนกับกรมประมงกว่า ๕๐,๐๐๐ รายการ ร้อยละ ๗๐-๘๐ เป็นเครื่องมือประมงพื้นบ้านที่เหลือเป็นเครื่องมือประมงพาณิชย์

ปริมาณการจับที่ยังยืนตามกำลังการผลิตของทะเลไทยอยู่ที่ไม่เกินปีละ ๑.๔ ล้านตัน การประมงทะเลไทยจับสัตว์น้ำเกินกำลังการผลิตของทะเล มาตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ รัฐบาลมีนโยบายรักษาระดับ การจับสัตว์น้ำให้อยู่ในปริมาณสมดุลมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๒๐ - ๒๕๒๔) เป็นต้นมา แต่ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ โดยเฉพาะมาตรการยกเลิกเครื่องมือ การประมงอวนรุนประกอบเครื่องยนต์ และควบคุมเรือที่ทำการประมงด้วยเครื่องมืออวนลาก เนื่องจากขาด การวางแผนที่ดี การประเมินสถานะของทรัพยากรเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการจัดการทรัพยากรยังมีปัญหา รวมถึงปัญหาด้านสังคมและการเมือง ปัญหาการประสานงานในทางปฏิบัติ เช่น การแยกหน่วยงานดูแล ทะเบียนเรือ กับหน่วยงานควบคุมเรือประมง การเปิดให้มีการต่อเรือประมงได้อย่างเสรี และการสวมทะเบียนเรือ

ขณะที่ทะเลไทยเสื่อมโทรมลง แต่ภาคการประมงยังดูเหมือนจะขยายตัว เป็นเพราะผลิตสัตว์น้ำส่วนหนึ่งเป็นผลผลิตที่ได้จากการทำการประมงในน่านน้ำต่างประเทศ โดยไม่มีการ จำแนกข้อมูลทางสถิติระหว่างสัตว์น้ำที่จับได้ในน่านน้ำประเทศไทย กับน่านน้ำระหว่างประเทศ นอกจากนี้ การใช้แรงงานราคาถูกจากประเทศเพื่อนบ้านช่วยทำให้ต้นทุนการประมงลดต่ำลง

ข้อมูลขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติปี ๒๕๔๒ ระบุว่า รัฐบาลของประเทศทั่วโลกได้ใช้งบประมาณรวม ๑๑๖ พันล้านเหรียญสหรัฐ ลงทุนทำการประมงเพื่อจับปลา ที่มีมูลค่าเพียง ๓๐ พันล้านเหรียญสหรัฐ ประเทศที่พัฒนาแล้ว กำลังมุ่งสู่น้ำของประเทศที่กำลังพัฒนา หลังจากได้ทำการประมงจับปลาในน่านน้ำตัวเองจนเกินกำลังผลิตของธรรมชาติ

ประเทศกำลังจับปลาที่มีขนาดเล็กลงทุกที ระดับชั้นอาหารของผลผลิตทางการประมงลดลงเรื่อยๆ องค์ประกอบชนิดของสัตว์ในผลผลิตทางการประมงกำลังเปลี่ยนจากปลาที่มีอายุยืน อยู่ในระดับชั้นอาหารสูง กินปลาอื่นเป็นอาหารมาเป็นปลาที่มีอายุสั้น อยู่ในระดับต่ำของชั้นอาหาร เป็นสัตว์ ไม่มีกระดูกสันหลัง และปลาที่กินแพลงตอนเป็นอาหาร การลดระดับของผลผลิตทางการประมง ในชั้นอาหาร จะเริ่มจากผลจับทางการประมงจะเพิ่มขึ้น จากนั้นจะเข้าสู่ช่วงการคงที่ของผลจับ และลดลงในที่สุด ซึ่งเป็นการใช้ทรัพยากรในรูปแบบที่ไม่ยั่งยืน และจะส่งผลกระทบต่ออาชีพของชาวประมงต่อเนื่องไปสู่ปัญหาการจ้างงาน ปัญหาสังคม และปัญหาเศรษฐกิจในอนาคต

๓.๓.๒ การเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรายงานว่ามีพื้นที่ป่าชายเลน ๔๖๖,๔๙๓ ไร่ เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงกุ้งโดยใช้พื้นที่ป่าชายเลน นอกจากทำลายทรัพยากรชายฝั่ง ยังมีผลให้การเลี้ยงกุ้งไม่ยั่งยืน เนื่องจากที่ดินในป่าชายเลนไม่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงกุ้งเชิงพาณิชย์ เพราะดินมีคุณสมบัติเป็นกรดสูง และการอุ้มน้ำไม่ดี

คุณภาพน้ำชายฝั่งและสิ่งแวดล้อมที่ดีมีผลสำคัญต่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดอย่างหนาแน่นอาจก่อให้เกิดมลภาวะต่อทะเลทั้งจากสารอินทรีย์ที่ใช้เป็นอาหารสัตว์น้ำ และสารเคมีที่ใช้ในการเพาะเลี้ยง ตลอดจนการเลี้ยงที่ขาดความรับผิดชอบ เช่น การฉีดยาฆ่าเชื้อลงไปในแหล่งน้ำธรรมชาติ จะส่งผลกระทบต่อทำลายสัตว์น้ำชายฝั่งอย่างรุนแรง เป็นต้น

รายงานวิจัยในโครงการศึกษาผลกระทบต่อน้ำทะเลและทรัพยากรชายฝั่ง จากการดำเนินโครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเลของประเทศ ของคณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่า การเพาะเลี้ยงกุ้ง และปลาชายฝั่ง ไม่ใช่ทางออกที่จะช่วยลดแรงกดดันจากปัญหาการทำประมงจับจาก แหล่งน้ำธรรมชาติ และเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้ทรัพยากรสัตว์ทะเลเสื่อมโทรม เพราะการเลี้ยงกุ้งและปลาที่มีราคาแพงเพื่อให้ได้กำไร จากการเลี้ยง กลับต้องการอาหาร คือปลาปนที่มีราคาถูก ซึ่งได้จากการจับเป็นจำนวนมากโดยเรือประมงขนาดใหญ่ จากปลา ๑๐ เมตริกตัน ที่ใช้เลี้ยงประชาชนระดับทั่วไปได้ แต่กลับเอาไปเลี้ยงกุ้งได้เพียง ๑ เมตริกตัน และมีเพียงคนรวยเท่านั้นที่พอมีกำลังทรัพย์ซื้อบริโภคได้ นอกจากนี้การเพาะเลี้ยงชายฝั่งที่ปราศจากการควบคุมพื้นที่ ส่งผลกระทบต่อการทำลายแหล่งประมง ทำลายป่าไม้ชายเลน ทำให้ชาวประมงและเกษตรกร ต้องสูญเสียที่ทำกินที่ต้องพึ่งพาทรัพยากรเหล่านี้ และเป็นแหล่งพักตัวของโรคสัตว์น้ำ

๓.๓.๓ การกัดเซาะชายฝั่ง

พื้นที่ร้อยละ ๒๒ ของชายฝั่งเผชิญกับการกัดเซาะที่รุนแรง ประมาณ ๑-๕ เมตร ต่อปี โดยเฉพาะฝั่งอ่าวไทย เช่น ที่บางขุนเทียน มาบตาพุด นครศรีธรรมราช และสงขลา อยู่ในภาวะวิกฤต สาเหตุสำคัญมาจากกิจกรรม การพัฒนาและใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่งของมนุษย์ขาดมาตรการที่รอบคอบ ขาดความรับผิดชอบ และไม่คำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการก่อสร้างชายฝั่งและสิ่งล่วงล้ำ ลำน้ำเป็นสาเหตุร้อยละ ๙๐ ของปัญหาการกัดเซาะชายฝั่ง ประกอบกับการสร้างเขื่อนบนบกกักดินตะกอน แม่น้ำที่ลงทะเลส่งผลให้กระแสน้ำเปลี่ยนแปลง และมวลตะกอนไม่เป็นไปตามธรรมชาติ

รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมไทยปี ๒๕๔๙ เรื่องการจัดการทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่ง ของธนาคารโลก ระบุว่า การกัดเซาะชายฝั่ง เป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมอันดับต้นๆ โดย แนวชายฝั่งของไทยหลายพื้นที่กำลังเผชิญกับ การกัดเซาะในอัตรามากกว่า ๑-๕ เมตรต่อปี หากคิดอัตรา สูญเสียพื้นดินโดยรวมแล้วจะอยู่ที่ ๒ ตารางกิโลเมตรต่อปี คิดเป็นมูลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจสูงถึง ๖,๐๐๐ ล้านบาท

การกัดเซาะชายฝั่งในแถบทะเลอันดามัน มีสาเหตุมาจากสภาวะทางธรรมชาติ สำหรับฝั่งอ่าวไทยสาเหตุหลักมาจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทำเหมืองทราย การก่อสร้างกำแพง กันคลื่น เขื่อนกั้นน้ำ หรือท่าเทียบเรือ และการขุดเจาะน้ำบาดาล การนำพื้นที่ป่าชายเลนไปใช้ทำฟาร์ม เพาะกุ้งก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพในการต้านการกัดเซาะของพื้นที่ชายฝั่งทะเลลดลง

รายงานของธนาคารโลก ระบุว่า ความซับซ้อนของปัญหาทั้งจากสภาวะทาง ธรรมชาติ การมีบทบัญญัติทางกฎหมายที่ทับซ้อนกันและการขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งงบประมาณที่จำกัด คือสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการมาตรการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติตามชายฝั่งทะเล ทำได้ไม่เต็มที่ รายงานเสนอแนะการแก้ไขปัญหาไว้ ๕ แนวทาง คือ ลดการถูกกัดเซาะของพื้นที่ชายฝั่งทะเล สนับสนุนวางแผนการประมงแบบยั่งยืน เพิ่มมาตรการและส่งเสริมประสิทธิภาพของการกำกับดูแลการ พัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเล การกระตุ้นให้ส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาท การส่งเสริมนโยบายและการบริหาร ทรัพยากรที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

๓.๓.๔ มลภาวะทางทะเล

การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่ง ท่าเทียบเรือ และการขุดเจาะปิโตรเลียมในทะเล ก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องของปรอท เพราะใต้อ่าวไทยมีปรอทสูง การขุดเจาะทำให้เกิดการปนเปื้อนและขจัดได้ ลำบาก เพราะอ่าวไทยเป็นน้ำวน สารต่างๆ จะวนเวียนในอ่าวไทยไม่ระบายออก การขนถ่ายน้ำมันในทะเล มีการรั่วไหลของน้ำมันบ่อยครั้งในช่วง ๒๕ ปีที่ผ่านมา เมื่อมีการรั่วไหลของน้ำมันเกิดขึ้น แม้จะมีการกำจัด อย่างดีก็ตาม แต่จะส่งผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตและสภาพระบบนิเวศในทะเล

ผลกระทบต่อระบบนิเวศและสภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเลของประเทศไทย ดังจะมีปรากฏการณ์น้ำเปลี่ยนสีบริเวณอ่าวไทยเป็นประจำเนื่องจากกิจกรรมอุตสาหกรรม การเกษตร หรือชุมชนบนฝั่งทิ้งสารอาหารลงไปในทะเล แพลงตอนเกิดการขยายตัวการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ทำให้ออกซิเจนในน้ำลดน้อยลง ส่งผลกระทบต่อสัตว์น้ำและการเพาะเลี้ยงชายฝั่ง

ทะเลเหมือนถังขยะ รองรับทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์ทิ้งลงแม่น้ำลำคลองไหลลงสู่ทะเล หอยลายในอ่าวไทยตอนใน ไม่สามารถส่งออกไปยังประเทศยุโรปเพราะมีสารปนเปื้อนเกินค่ามาตรฐาน ประเทศไทยต้องนำเข้าปลาหมึกจากประเทศเยเมน โมร็อกโก เพื่อมาแปรรูปส่งออกปีละ ๕-๖ หมื่นตัน เพราะปลาหมึกไทยมีแคดเมียมเจือปนในอัตราสูงเกินค่ามาตรฐานของประเทศผู้ซื้อ

๓.๓.๕ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ไม่ยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวเกินศักยภาพรองรับของธรรมชาติ เช่น ที่เกาะเสม็ด พัทยาหรือที่เกาะช้าง หัวหิน ภูเก็ต พังงา กระบี่ กำลังนำไปสู่การพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน

การท่องเที่ยวที่ไม่รับผิดชอบ จัดให้มีกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เช่น การเดินชมปะการังใต้น้ำ การเน้นปริมาณการท่องเที่ยวโดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ เป็นต้น

๓.๓.๖ โครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเล

โครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเล ตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุนของรัฐบาลนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร โดยจัดสรรพื้นที่ทะเลบริเวณชายฝั่งเนื้อที่ ๒๔๕,๐๐๐ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำให้กับบุคคล โดยมีเป้าหมายออกเอกสารรับรองสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลหรือที่เรียกว่า โฉนดน้ำ - โฉนดทะเล ให้กับผู้ประสงค์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนำไปจำหน่ายกับสถาบันการเงิน นำทุนมาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

รายงานการวิจัยของคณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าโครงการนี้ไม่มีความคืบหน้าในการดำเนินการ เนื่องจากความไม่พร้อมของโครงการ ความไม่ชัดเจนในข้อกำหนดที่ใช้ในการออกเอกสารรับรองสิทธิ์ของบุคคลเหนือพื้นที่ทะเล การขาดข้อมูลฐานที่ดีในการดำเนินโครงการ การสร้างความขัดแย้งในชุมชนจากการจัดสรรพื้นที่ที่ใช้ระบบสั่งการจากบนลงล่าง และได้รับการคัดค้านจากหลายฝ่ายในประเด็นการแปลงทะเลซึ่งเป็นทรัพย์สินสาธารณะให้เป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล นอกจากนี้ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสามารถเข้าถึงเงินทุนอยู่แล้วจากการกู้เงินในระบบของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ หรือกลุ่มกองทุนในชุมชน ดังนั้นการเพิ่มวงเงินกู้ อาจเป็นการเพิ่มหนี้ที่เกินจำเป็นให้กับเกษตรกร

โครงการไม่ได้เป็นไปตามทฤษฎีแปลงสินทรัพย์เป็นทุนที่ว่า “ต้องแก้ไขปัญหโดยใช้มุมมองและประสบการณ์จริงของคนจนเป็นที่ตั้ง” เพราะโครงการเป็นนโยบายแบบสั่งการจากบนลงล่าง

สำหรับการเรียกคืนพื้นที่ทะเลที่เอกชนบางรายครอบครองเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ มาจัดสรรให้กับเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากปัญหาสิทธิพลท้องถิ่น

๓.๓.๗ ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ประมาณ ๑๕ หน่วยงาน และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกว่า ๒๐ ฉบับ แต่ขาดการทำงานร่วมแบบบูรณาการ เช่น กรมประมงใช้พระราชบัญญัติการประมง ๒๕๔๐ มุ่งเน้นการเพาะเลี้ยงและการจับสัตว์น้ำ กรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี ดูแลการขุดลอกร่องน้ำ การก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดูแลเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากร กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ดูแลเกาะและท้องทะเลในส่วนที่ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ กรณีการสร้างท่าเทียบเรือเพื่อการท่องเที่ยว พบว่า ทะเลเดียวกันหลายหน่วยงานร่วมดูแลโดยมีกิจกรรมที่ขัดแย้งกัน เป็นต้น

การบังคับใช้กฎหมายการประมงขาดความจริงจัง และมีการปฏิบัติที่แตกต่าง นอกจากนี้ประเทศไทยไม่มีแผนแม่บทว่าด้วยการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ที่จะเป็นแผนแม่บทหลักของประเทศ และขาดกลไกร่วมที่จะทำหน้าที่ประสานสร้างความร่วมมือในการทำงาน ร่วมระหว่างภาครัฐด้วยกันเอง ภาครัฐกับภาคเอกชน ภาคชุมชน และภาคประชาสังคม

ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑. การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง รัฐควรยึดหลักการว่า ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งเป็นทรัพยากรสาธารณะที่ประชาชนมีสิทธิเข้าถึง และได้รับประโยชน์ บนหลักการความมั่นคงของระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพของสัตว์น้ำ ซึ่งมีความสำคัญต่อเสถียรภาพของระบบนิเวศทางทะเลและตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์อย่างเท่าเทียมเป็นธรรม

๒. ปฏิรูประบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้เป็นระบบที่มีธรรมาภิบาล ซึ่งหมายถึง การบริหารจัดการที่โปร่งใส การเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นธรรม การมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนความเห็น และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เท่าเทียมกัน มุ่งประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน ความไม่เสมอภาคทางรายได้ เอื้ออำนวยให้คนจน ชุมชนมีอาหาร มีรายได้ มีความมั่นคงในชีวิต มีการดูแลปกป้องทรัพยากรให้ยั่งยืน ตามนโยบายของรัฐบาล โดยจัดให้มีมาตรการ ดังต่อไปนี้

๒.๑ จัดทำแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งซึ่งตั้งอยู่บนฐานของระบบนิเวศ และมุ่งรักษาระบบนิเวศให้อยู่ในสภาวะสมดุล โดยอาจเป็นแผนระยะ ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม การสร้างความร่วมมือ และการเชื่อมโยงการดำเนินการร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทั้งนี้โดยมีการแบ่งแยกภารกิจที่ชัดเจนระหว่างกรมประมงกับกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ดำเนินการศึกษา สํารวจ เพื่อจัดทำฐานข้อมูลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งของประเทศ ในระบบที่สามารถปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน โดยมีการเผยแพร่ทั่วไปและประชาชนสามารถเข้าถึงโดยง่าย

๒.๒ จัดทำเขตคุ้มครองระบบนิเวศทางทะเล เพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำ วยอ่อน การฟื้นฟูป่าชายเลน การจัดทำปะการังเทียม การจัดทำธนาคารปูไข่นอกกระดอง การวางปะการังเทียม โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการจัดงบประมาณส่งเสริมและสนับสนุนโครงการฟื้นฟูและพัฒนา ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่จัดทำโดยชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายและดัชนีชี้วัดที่ชัดเจน

๒.๓ จัดให้มีกลไกร่วมแบบบูรณาการเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติทั้งในระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับชุมชนท้องถิ่น โดยควรจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและ ชายฝั่ง โดยมีกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นองค์กรเลขานุการ

๒.๔ กระจายอำนาจการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง โดยให้จังหวัด ชายฝั่งทะเลสามารถกำหนดแผนการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระดับจังหวัด โดยการ มีส่วนร่วมของฝ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ภายใต้กรอบทางนโยบายร่วมในระดับชาติ

๒.๕ ปรับปรุงระบบการจัดทำรายงานศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม และขั้นตอน การอนุญาตให้ก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ จากให้ความสำคัญกับขนาดของโครงการ มาเป็นให้ความสำคัญ กับระบบนิเวศ รวมทั้งให้ขั้นตอนการอนุญาตผ่านความเห็นชอบของประชาชน และผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่ จะอนุญาต ตลอดจนมีมาตรการบังคับและมีหน่วยงานควบคุมกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรการลดผล กระทบสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

๒.๖ จำแนกเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ชายฝั่ง โดยกำหนดกิจกรรมที่อนุญาตหรือไม่อนุญาต ให้ทำ และจัดให้มีเขตพื้นที่ธรรมชาติหรือแนวถอยร่นจากชายหาดขึ้น เพื่อเป็นแนวป้องกันกิจกรรมบนฝั่ง ที่จะส่งผลกระทบต่อทะเล เช่น เขตห้ามก่อสร้างชายฝั่งป้องกันปัญหาตะกอนดินทับถมแนวปะการัง พื้นที่ ลงวนเพื่อให้เต่าวางไข่ หรือพื้นที่ฟื้นฟูป่าชายเลน ป่าชายหาด เป็นแนวป้องกันคลื่นยักษ์สึนามิ และการกัดเซาะชายฝั่ง เป็นต้น

๒.๗ จัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียและขยะจากอุตสาหกรรม และเมืองที่ทิ้งลงทะเล โดย ให้มีมาตรการควบคุม ป้องกัน และบทลงโทษที่ชัดเจน ทันเหตุการณ์ เหมาะสมกับผลจากการกระทำที่เกิดขึ้น ภายใต้หลักการป้องกันไว้ก่อน และผู้ก่อมลพิษเป็นผู้รับผิดชอบ

๒.๘ จัดให้มีการศึกษาวิจัยเรื่องสารปนเปื้อนในสัตว์น้ำ โดยให้ทราบสถานภาพของปัญหา ที่ชัดเจน และวงจรของมลพิษ สาเหตุของปัญหา และมาตรการแก้ไขปัญหา

๒.๙ จัดให้มีแผนแม่บทการท่องเที่ยวทางทะเลและการใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นรายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่การท่องเที่ยวสำคัญ เช่น เกาะช้าง เกาะสมุย เกาะภูเก็ต เกาะพีพี เป็นต้น ทั้งนี้โดยสร้าง เงื่อนไขและมาตรการจูงใจและควบคุมให้มีการปรับเปลี่ยนการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืน มีคุณภาพ และไม่ทำลายระบบนิเวศของพื้นที่

๓. การจับสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน โดยปรับเปลี่ยนเป้าหมายการใช้ประโยชน์ทรัพยากรสัตว์น้ำ จากที่มุ่งจับให้ได้มากที่สุด เน้นปริมาณเพื่อการค้าและการส่งออก เป็นเป้าหมายการจับสัตว์น้ำที่มุ่งเน้นคุณภาพ จับสัตว์น้ำที่โตเต็มวัย ด้วยเครื่องมือการประมงที่ไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูถิ่นที่อยู่ของสัตว์น้ำเพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์และเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามธรรมชาติ ทั้งนี้ ต้องลดกำลังผลิตด้านการจับสัตว์น้ำทะเลให้อยู่ในระดับสมดุลกับกำลังการผลิตของทะเลอย่างเร่งด่วน โดยควรมีมาตรการดังต่อไปนี้

๓.๑ บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและการประมงอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะมาตรการป้องกันและปราบปรามการทำประมงด้วยเครื่องมือผิดกฎหมายในเขตหวงห้าม หรือการดัดแปลงเครื่องมือการประมงที่ได้รับอนุญาตไปใช้จับสัตว์น้ำที่ไม่ใช่สัตว์น้ำเป้าหมายเช่น ดัดแปลง อวนตาถี่ ๐.๖ ซม.ใช้ล้อมจับปลากะตักในเวลากลางวันไปใช้ล้อมจับกุ้งทะเล เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการทำลาย พันธุ์สัตว์น้ำวัยอ่อน และฐานทรัพยากรทางทะเล

๓.๒ ยกเลิกการทำประมงด้วยเครื่องมืออวนรุนประกอบเรือยนต์ในทะเลไทย โดยไม่ต้องอาศัยใบอนุญาตการประมงอวนรุนที่ครบอายุ และดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดกับผู้ทำการ ประมงอวนรุนโดยไม่มีใบอนุญาต รวมทั้งที่ทำการประมงในเขตห้ามทำ

๓.๓ ลดแรงการทำประมงด้วยเครื่องมือประมงอวนลาก โดยออกประกาศกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ ขยายตาอวนกันธงให้มีขนาด ๔ เซนติเมตร และตาอวนหุ้มกันธงอวนให้มีขนาด ๖ เซนติเมตร ลดจำนวนเรือประมงอวนลากให้อยู่ในปริมาณ ๗,๐๐๐ ลำ ซึ่งเหมาะสมกับกำลังการผลิตของทะเลไทย โดยจัดให้มีการสำรวจจำนวนเรือใหม่อย่างจริงจัง และดำเนินการลดจำนวนเรือที่มีอยู่ ควบคู่ไปกับการ ควบคุมการต่อเรือประมงใหม่ โดยไม่เพิ่มปริมาณเรือ การควบคุมทะเบียนเรือและใบอนุญาตอวนลากอย่าง เคร่งครัด

๓.๔. การยกเลิกการทำประมงอวนรุน และการลดแรงการทำประมงอวนลาก รัฐควรมี มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำในการปรับเปลี่ยนเครื่องมือการประมง การปรับเปลี่ยนอาชีพ ซึ่ง จะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ ไม่ให้ความช่วยเหลือซ้ำซ้อนกับผู้ได้รับความช่วยเหลือในการปรับเปลี่ยน เครื่องมือไปแล้ว หรือผู้ที่รัฐเคยจัดซื้อเรืออวนลากไปแล้ว แต่ไม่ได้ปรับเปลี่ยนตามข้อตกลงหรือไม่ให้ ความช่วยเหลือผู้ใช้เครื่องมืออวนรุน อวนลาก โดยไม่มีใบอนุญาต และเมื่อได้รับความช่วยเหลือแล้ว รัฐต้องมีมาตรการกำกับดูแลให้มีการปรับเปลี่ยนเครื่องมือตามข้อตกลง

๓.๔ ปรับปรุงเขตห้ามการทำประมงด้วยเครื่องมือประมงอวนลาก และเครื่องมือประมง ที่ใช้ประกอบแสงไฟล่อ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ชายฝั่งทะเลของแต่ละพื้นที่ โดยมีหลักการสำคัญที่จะสงวน พื้นที่ชายฝั่งไว้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อนรวมทั้งคุ้มครองพื้นที่สำคัญต่อระบบนิเวศทางทะเล เช่น ดอนหอย ปะการัง หญ้าทะเล

๔. สนับสนุนและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ประชาชน และภาคีการพัฒนาในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง จัดให้มีกระบวนการวางแผนที่เริ่มจากชุมชนขึ้นสู่แผนชาติ โดยให้ชุมชน และภาคีการพัฒนาเป็นหลักในการวางแผนและดำเนินการตามแผน ซึ่งเป็นแนวทางการปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับร่วมกันในกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ทั้งภาครัฐและเอกชน

๕. ปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมง ๒๕๙๐ พระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิการประมงในเขตการประมงไทย พ.ศ. ๒๕๘๒ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๑๐๕ วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๑๕ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และตราพระราชบัญญัติการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง พ.ศ. .... เพื่อเป็นกฎหมายกลางในการเชื่อมโยงความร่วมมือของภาคส่วนต่างๆ ในการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งโดยใช้ระบบนิเวศเป็นตัวตั้ง ควบคู่กับการรับรองสิทธิชุมชนในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ควรพิจารณาไม่ให้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทะเลมีความซ้ำซ้อนกันจนยากแก่การปฏิบัติ

๖. ยกเลิกโครงการพัฒนาฐานการผลิตอาหารทะเลตามนโยบายแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เพราะการจัดสรรพื้นที่ทะเลซึ่งเป็นทรัพยากรสาธารณะ เป็นทรัพย์สินบุคคลจะนำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคม การครอบครองพื้นที่ทะเลแปลงใหญ่ของเอกชน และการกีดกันการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อการยังชีพของชาวประมงพื้นบ้าน และคนจนในชุมชนชายฝั่ง นอกจากนี้โครงการดังกล่าวเป็นบทเรียนสำคัญในการดำเนินงานโครงการของรัฐที่เร่งรีบ ขาดความรอบคอบ ไม่ได้ตั้งอยู่บนฐานความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน จึงทำให้โครงการไม่มีความคืบหน้า ทั้งที่ใช้งบประมาณไปจำนวนมาก

๗. จัดให้มีการจำแนกพื้นที่อนุญาตให้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ให้สอดคล้องกับระบบนิเวศทะเลที่สามารถรองรับได้ การจำแนกพื้นที่ต้องประกอบด้วย พื้นที่ที่อนุญาตให้เลี้ยง ประเภทของสัตว์น้ำที่ให้เพาะเลี้ยง ขนาดของพื้นที่เพาะเลี้ยงต่อพื้นที่รวมมาตรการควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการควบคุมคุณภาพสัตว์น้ำ ตลอดจนการกำหนดให้การกระทำหรือการใช้สารบางชนิดในการเพาะเลี้ยง เช่น ห้ามปล่อยเลนจากบ่อเลี้ยง กุ้งสู่ทะเล ห้ามใช้กากชา หรือยาม่าปลาในบ่อเลี้ยงกุ้ง เป็นต้น

๘. รัฐบาลควรให้สัตยาบันกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศชายฝั่งในโลกส่วนใหญ่ได้ให้สัตยาบันแล้ว เพื่อให้ประเทศไทยสามารถใช้สิทธิและมีหน้าที่ด้านการร่วมรักษาทะเลในน่านน้ำสากลและน่านน้ำประเทศอื่นภายใต้กรอบกติการะหว่างประเทศ

๙. นำระบบภาษีสิ่งแวดล้อม และภาษีก้าวหน้ามาบังคับใช้กับผู้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

๑๐. จัดให้มีการสื่อสารสาธารณะและการจัดให้มีหลักสูตรการศึกษา เพื่อให้สังคมไทยมีความตระหนักและมีพฤติกรรมในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ว่า เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๐ รองนายกรัฐมนตรี (นายโมฆิต บันเปี่ยมรัฐภู) ได้มีคำสั่งมอบให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณา ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฯลฯ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ และรับทราบความเห็น ผลการพิจารณา และผลการดำเนินการของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทราบด้วยแล้ว และได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชน รับทราบแล้ว

๒๕. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

หลักการสำคัญที่ควรกำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐)

๑. ความเป็นมา

น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต เป็นปัจจัยการผลิตมีผลต่อความมั่นคงทางด้านอาหาร ความมั่นคงของชีวิต นอกจากนี้ น้ำยังมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเพณีวัฒนธรรม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น ดังนั้นความเปลี่ยนแปลงของน้ำทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จึงส่งผลกระทบต่อภาวะ การดำรงชีพและวิถี การดำเนินชีวิตคนเป็นจำนวนมาก ทั้งในเมืองและชนบท

จากความสำคัญของทรัพยากรน้ำและปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในการใช้น้ำของภาคส่วนต่างๆ จึงเป็นเหตุให้รัฐบาลได้พยายามหามาตรการแก้ไข และได้มีการจัดตั้งกรมทรัพยากรน้ำ รวมทั้งได้ดำเนินการ จัดทำร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เพื่อใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๔๓ กรมทรัพยากรน้ำได้จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นประชาชน แต่ปรากฏว่ามีประเด็นสำคัญที่เป็น ข้อโต้แย้งและยังไม่อาจสรุปร่วมกันได้ เช่น ทรัพยากรน้ำเป็นของรัฐหรือของประชาชน การใช้น้ำต้องจ่าย ค่าน้ำหรือไม่ การใช้น้ำเพื่อการรักษาระบบนิเวศ ฯลฯ จึงทำให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ ไม่คืบหน้ามาจนถึงปัจจุบัน แต่ต่อมาเมื่อมีวิกฤติการณ์ภัยแล้งในภาคตะวันออกเฉียง และปัญหาน้ำท่วมในลุ่มน้ำต่างๆ

ในปี พ.ศ.๒๕๔๙ คณะรัฐมนตรีจึงได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... เมื่อวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา และเมื่อวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวน ๘๐ คนได้เข้าชื่อกันเสนอร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงทำให้ในขณะนี้มียุทธศาสตร์พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... สองฉบับที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะต้องพิจารณาต่อไป

๒. การดำเนินการ

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เห็นความสำคัญของร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... จึงได้ดำเนินการศึกษาร่างกฎหมายฉบับดังกล่าวโดยการศึกษาจากความเห็นและข้อเสนอแนะที่เคยเสนอคณะรัฐมนตรี การศึกษาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ทั้ง ๒ ฉบับ โดยพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ของรัฐบาลเป็นสำคัญ และจัดให้มีการระดมความคิดเห็นจากผู้ที่มีประสบการณ์และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องน้ำ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๒.๑ สภาที่ปรึกษาฯ ได้เคยเสนอความเห็นต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง “แนวทางการบริหารจัดการน้ำอย่างเป็นธรรมและยั่งยืน” เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ ซึ่งมีข้อเสนอในเชิงหลักการเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรน้ำ ที่สำคัญดังนี้

- ๑) ให้ “น้ำ” เป็นทรัพยากรสาธารณะที่ประชาชนทุกคนสามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้
- ๒) ให้มี “คณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ” มีองค์ประกอบที่มาจากตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน
- ๓) กำหนดให้มีกลไกของคณะกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชนเพื่อให้มีการจัดการความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากรน้ำ
- ๔) ให้มี “คณะกรรมการลุ่มน้ำ” ทั้งในลุ่มน้ำหลักและลุ่มน้ำย่อย มีองค์ประกอบที่มาจากตัวแทนภาครัฐ ภาคประชาชนและภาคเอกชนในสัดส่วนที่เท่าเทียมกัน
- ๕) ให้มีมาตรการจัดการทรัพยากรน้ำ ที่สอดคล้องกับภูมินิเวศ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น

๒.๒ ศึกษาจากเอกสาร ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ของคณะทำงานกร่าง

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ภายใต้คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำ ในคณะกรรมการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๒.๓ จัดการสัมมนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระดับ Focus Group เมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ระหว่างผู้เกี่ยวข้องที่มีความเชี่ยวชาญจากทุกภาคส่วน จำนวนประมาณ ๖๐ คน

๓.สาระสำคัญและข้อเท็จจริง

จากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ฉบับของรัฐบาล มีข้อดีดังต่อไปนี้

๑. การกำหนดหลักการให้มีการแก้ไขปัญหาการขาดการมีส่วนร่วมและการละเมิดสิทธิของประชาชน รวมทั้งการกำหนดสิทธิขั้นพื้นฐานในการเข้าถึงน้ำของประชาชน
๒. การกำหนดให้การใช้ น้ำ ต้องคำนึงถึงการใช้ น้ำเพื่ออุปโภคและบริโภคเป็นลำดับแรก
๓. การกำหนดให้ การคัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนองค์กรเอกชน และผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำโดยการคัดเลือกกันเอง เพื่อเป็นคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ
๔. การกำหนดให้มีลุ่มน้ำย่อยและคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อย
๕. การกำหนดให้มีกองทุนทรัพยากรน้ำ

อย่างไรก็ตาม มีประเด็นที่เป็นข้อโต้แย้งสำคัญ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. .... ที่ควรพิจารณา มีดังต่อไปนี้

- ๑) การกำหนดให้ทรัพยากรน้ำเป็นของรัฐ
- ๒) การไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการใช้น้ำเพื่อรักษาระบบนิเวศ
- ๓) การกำหนดให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ปลัดกระทรวง และอธิบดีในกระทรวงเดียวกัน เป็นคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีประเด็นที่ควรพิจารณาดังนี้

๑. เนื่องจากนายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการหลายชุด ทำให้นายกรัฐมนตรีไม่มีเวลาเข้าร่วมประชุม ส่งผลต่อการดำเนินการของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ไม่สามารถตัดสินใจในการแก้ปัญหาตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ได้ และในการบริหารราชการแผ่นดิน นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการผ่านคณะรัฐมนตรีได้อยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

๒. การกำหนดให้รัฐมนตรีเป็นคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่ซ้ำซ้อน เพราะรัฐมนตรีต้องรับนโยบายจากคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติอยู่แล้ว

๓. การกำหนดจำนวนสัดส่วนของตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและผู้แทนองค์กรเอกชนในคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีจำนวนน้อยไป ไม่สามารถยึดโยงกับพื้นที่ในขณะที่ยังมีการที่เป็นตัวแทนจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวนมากไป

๔) การกำหนดทรัพยากรน้ำออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่ประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน และส่วนที่หน่วยงานของรัฐได้พัฒนาขึ้น โดยในส่วนของทรัพยากรน้ำที่หน่วยงานของรัฐได้พัฒนาขึ้น มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจทำให้เกิดการผูกขาดการจัดการโดยรัฐ และอาจก่อให้เกิดการจำกัดสิทธิของประชาชนเพิ่มมากขึ้น

๕) กำหนดให้ทรัพยากรน้ำมีมูลค่าทางเศรษฐกิจเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ ซึ่งนำไปสู่การออกใบอนุญาตและการเก็บค่าธรรมเนียมการใช้น้ำ และอาจส่งผลกระทบต่อบุคคลและชุมชนในกลุ่มน้ำอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกษตรกรรายย่อย และผู้มีรายได้น้อย

๖) การมุ่งเน้นการจัดการทรัพยากรน้ำทางกายภาพ โดยใช้น้ำเพื่อเป็นปัจจัยการผลิต ขาดการคำนึงถึงระบบนิเวศ วิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมถึงขาดการบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ

๗) กำหนดให้องค์กรผู้ใช้น้ำรวมตัวกันเป็นองค์กรขนาดใหญ่ และจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล แต่ไม่ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำโดยองค์กรชุมชนขนาดเล็กในท้องถิ่น จึงอาจมีผลกระทบต่อจัดการทรัพยากรน้ำแบบดั้งเดิมของท้องถิ่น

๘) การกำหนดให้ที่มาและองค์ประกอบของคณะกรรมการบริหารกองทุนทรัพยากรน้ำ เป็นไปตามกฎกระทรวง อาจทำให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุนโดยขาดความหลากหลาย และการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรน้ำ

๔. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อให้การจัดการทรัพยากรน้ำเกิดความเป็นธรรม และยั่งยืน นำไปสู่การพัฒนา พื้นฟู คุ่มครองทรัพยากรธรรมชาติและรักษาระบบนิเวศ ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ สร้างความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์ พื้นฟูและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรน้ำอย่างยั่งยืน จึงมีข้อเสนอแนะ “หลักการสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ....” ดังนี้

๑) กำหนดให้ “น้ำ” เป็นทรัพยากรของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิร่วมบริหารจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ รวมทั้งมีสิทธิใช้ทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน

- ๒) การจัดการทรัพยากรน้ำ โดยต้องลำดับความสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้
- (๑) เพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน
  - (๒) เพื่อการเกษตรกรรมรายย่อย
  - (๓) เพื่อรักษาระบบนิเวศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
  - (๔) เพื่อการประกอบธุรกิจการเกษตรและอุตสาหกรรม
  - (๕) กิจกรรมขนาดใหญ่ที่ใช้น้ำปริมาณมาก อาจก่อให้เกิดผลกระทบข้ามลุ่มน้ำ หรือครอบคลุมพื้นที่อย่างกว้างขวาง

๓) การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ควรมีโครงสร้างการบริหารจัดการ ๓ ระดับ คือ ระดับชาติระดับลุ่มน้ำ และระดับลุ่มน้ำย่อย

ก ระดับชาติ ควรกำหนดให้มี “คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ” โดยยึดหลักการบริหารงานที่มีความคล่องตัว รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งขยายการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

๑ ควรกำหนดให้สัดส่วนของคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติที่มาจากผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ จำนวน ๔ คน ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ จำนวน ๔ คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔ คน และผู้แทนองค์กรเอกชนจำนวน ๔ คน โดยให้ยึดโยงกับภูมิภาค ภาคละ ๑ คน

๒ กำหนดให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติที่เป็นผู้แทนภาครัฐ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้แทนองค์กรเอกชนเป็นผู้แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ ๔ คน จากผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำเป็นที่ประจักษ์

อำนาจหน้าที่

๑ กำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๒ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณะกรรมการลุ่มน้ำจัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนระดับชาติ

๓ กำหนดขอบเขตลุ่มน้ำและลุ่มน้ำย่อย

๔ เสนอแนะให้มีการแก้ไขปรับปรุงหรือแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย กฎระเบียบเกี่ยวกับ
ทรัพยากรน้ำ

๕ ประสานงาน ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานหน่วยงานของรัฐ องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการลุ่มน้ำให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการจัดการทรัพยากรน้ำ

๖ ดำเนินการไกล่เกลี่ยและพิจารณาวินิจฉัยข้อพิพาทระหว่างลุ่มน้ำ

๗ จัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการ
ดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

๘ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำ

๙ ส่งเสริมและสนับสนุนการเผยแพร่ความรู้และสร้างจิตสำนึกแก่ประชาชนเกี่ยวกับ
ทรัพยากรน้ำ

ข คณะกรรมการลุ่มน้ำ ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานราชการ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ
ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ทรงคุณวุฒิ ในจำนวนสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับการได้มาซึ่งผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น ให้มีการเลือกกันเอง ขององค์กรดังกล่าว

ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้แทนหน่วยงานราชการ ผู้แทนองค์กรผู้ใช้น้ำ ผู้แทนองค์กรเอกชน
ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้เสนอแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านทรัพยากรน้ำ
เป็นที่ประจักษ์

คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการการคัดเลือกและการแต่งตั้งกรรมการลุ่มน้ำ ให้เป็นไปตาม
กฎกระทรวง ที่ได้รับการเสนอแนะจากคณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ

คณะกรรมการลุ่มน้ำมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑ จัดทำแผนปฏิบัติการและดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการจัดการ
ทรัพยากรน้ำ

๒ จัดทำโครงการหรือกิจกรรมในการอนุรักษ์ การฟื้นฟูและใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน

๓ พิจารณาจัดสรรการใช้น้ำในลุ่มน้ำ

๔ จัดทำข้อตกลงระหว่างลุ่มน้ำต่างๆ ในการผันน้ำระหว่างลุ่มน้ำ

- ๕ ให้ความเห็นต่อโครงการหรือกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบต่อแหล่งน้ำหรือลุ่มน้ำนั้น
- ๖ ดำเนินการไกล่เกลี่ยพิจารณาข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำที่เกิดขึ้นในลุ่มน้ำ
- ๗ ส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัว และการดำเนินกิจกรรมขององค์กรผู้ใช้น้ำ
- ๘ ประสานความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการลุ่มน้ำอื่น องค์กรผู้ใช้น้ำ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานอื่นในการจัดการทรัพยากรน้ำ
  - ๙ มีอำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อย
    - ค คณะกรรมการลุ่มน้ำย่อย
      ๑. ให้คณะกรรมการลุ่มน้ำเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อย โดยต้องให้องค์กรผู้ใช้น้ำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนมีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง
      ๒. ให้เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการลุ่มน้ำย่อยในด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการรวมตัวเป็นเครือข่ายขององค์กรผู้ใช้น้ำ
        - องค์กรผู้ใช้น้ำ ให้มีการรับรององค์กรผู้ใช้น้ำ ดังนี้
          - ๑ พื้นที่ใดมีผู้ใช้น้ำรวมกลุ่มกันอยู่แล้วโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูคุ้มครองการใช้น้ำในพื้นที่ให้ถือว่าเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำตามกฎหมายนี้
          - ผู้ใช้น้ำมีสิทธิรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ที่มีวัตถุประสงค์ในการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน สามารถจดทะเบียนเป็นองค์กรผู้ใช้น้ำ
          - หลักเกณฑ์วิธีการในการยื่นคำขอจดทะเบียนและการอนุมัติการจัดตั้งองค์กรผู้ใช้น้ำ ให้กำหนดในกฎกระทรวงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการนโยบายน้ำแห่งชาติ
          - ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรผู้ใช้น้ำประสานงานเป็นรูปแบบเครือข่าย
          - องค์กรผู้ใช้น้ำมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้
            - (๑) การร่วมกำหนดแผนการคุ้มครอง การฟื้นฟูและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำอย่างสมดุลและยั่งยืน
            - (๒) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการลุ่มน้ำเกี่ยวกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการหรือกิจกรรมในเขตลุ่มน้ำ
            - (๓) มีอำนาจในการจัดสรรทรัพยากรน้ำให้แก่สมาชิก
            - (๔) ดำเนินการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทในการใช้น้ำของสมาชิก
      - ๔) กองทุนทรัพยากรน้ำ

๑ ให้เพิ่มเติมวัตถุประสงค์ของกองทุนทรัพยากรน้ำเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการสร้าง
ความเข้มแข็งขององค์กรผู้ใช้น้ำทุกระดับ

๒ ให้คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุน
ทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย

- (๑) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ เป็นประธาน
- (๒) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์
- (๓) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการจัดการทรัพยากรน้ำ
- (๔) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาชุมชน
- (๕) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (๖) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการเกษตร
- (๗) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
- (๘) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม
- (๙) ผู้มีประสบการณ์หรือเชี่ยวชาญด้านบริการ

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

อยู่ระหว่างขอความเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓๐. ความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

การแก้ไขผลกระทบจากโครงการ สร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่

(เสนอคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐)

๑.สาระสำคัญ

๑.๑ ความเป็นมาและการดำเนินงาน

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยคณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ติดตามและศึกษาการดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่ ณ.บ้านลำรุ ต.ลำแก่น อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา ของกรมชลประทาน จากเอกสารทางวิชาการการลงพื้นที่รับฟัง แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องและราษฎรในพื้นที่ พบว่า พื้นที่ดำเนินโครงการตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาลำรุ ซึ่งเป็นพื้นที่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สภาพทางธรรมชาติทั่วไป มีความอุดมสมบูรณ์ เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าที่สำคัญ มีจุดเด่นทางธรรมชาติ เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และในการดำเนินโครงการได้ส่งผลกระทบต่อราษฎรเจ้าของพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นเขตชลประทาน อ่างเก็บน้ำและบ่อพักน้ำ

๑.๒ ข้อเท็จจริง

๑.๒.๑) ความเป็นมาของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่

เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๓๘ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคใต้ได้มอบหมายให้กรมชลประทานพิจารณาคัดเลือกโครงการพัฒนาแหล่งน้ำที่มีศักยภาพสูง เพื่อพัฒนาเป็นแหล่งน้ำดิบให้กับพื้นที่เป้าหมายที่สำคัญ ซึ่งกรมชลประทานได้พิจารณาคัดเลือกโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่

ซึ่งพื้นที่ดำเนินโครงการอยู่ในจังหวัดพังงา มีงบประมาณค่าก่อสร้างประมาณ ๑,๐๐๐ ล้านบาท และราคา
ค่าทดแทนผลอาสินและรื้อย้ายประมาณ ๑๑๔ ล้านบาท ระยะเวลาในการดำเนินการก่อสร้าง ๖ ปี ระหว่างปี
๒๕๔๙-๒๕๕๔ พื้นที่ดำเนินโครงการ ตั้งอยู่ ณ หมู่ที่ ๑ บ้านลำรุ ต.ลำแก่น อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา
องค์ประกอบของงานก่อสร้าง ประกอบด้วย ๓ ส่วน คือ (๑) เขื่อน หัวงาน อ่างเก็บน้ำ และ
อาคารประกอบพร้อมระบบส่งน้ำ พื้นที่ดำเนินโครงการตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติเขาลำรุ ซึ่งเป็น
พื้นที่ในความดูแลของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช (๒) บ่อพักน้ำและอาคารประกอบ พร้อมส่วน
ประกอบอื่นและ (๓) งานปรับปรุงภูมิ สถาปัตยกรรม บริเวณหัวงานและอ่างเก็บน้ำ

การดำเนินโครงการ ประกอบด้วย (๑) ศึกษาความเหมาะสม ศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม
และการออกแบบเสร็จแล้ว (๒) การจัดหาที่ดินเพื่อกิจการชลประทาน โดยการกันเขตพื้นที่ชลประทาน
การรังวัดแบ่งแยกแปลงกรรมสิทธิ์ และการตรวจสอบผลอาสิน และ (๓) การขออนุญาตใช้พื้นที่อุทยาน
แห่งชาติ โดยกรมชลประทานมีหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่เพื่อสร้างอ่างเก็บน้ำถึงกรมอุทยานแห่งชาติแล้ว
ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาอนุญาตให้ใช้พื้นที่โดยคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการ คือ ราษฎรไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ในการสร้างบ่อพัก
น้ำและอาคารประกอบ

๑.๒.๒) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดพังงา โครงการพัฒนาแหล่งน้ำในจังหวัดพังงา
ถึงสิ้นปีงบประมาณ ๒๕๔๘ เพื่อใช้ในด้านเกษตร การอุปโภคบริโภค และภาคอุตสาหกรรมจังหวัดพังงา
มีทั้งหมด ๑๓๙ โครงการ สามารถทดน้ำและเก็บกักน้ำได้จำนวน ๑.๒๖๕ ล้านลูกบาศก์เมตร ในอนาคต
กรมชลประทานมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำทั้งขนาดใหญ่และขนาดกลางที่สำคัญ จำนวน ๕ โครงการ คือ
โครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่,โครงการอ่างเก็บน้ำคลองถ้ำ, โครงการอ่างเก็บน้ำ บ้านทุ่งขม้น, โครงการ
อ่างเก็บน้ำคลองพรุ และโครงการอ่างเก็บน้ำคลองซาลี ซึ่งคาดว่าจะมีน้ำเพียงพอสำหรับใช้ในภาคส่วนต่างๆ
โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยว

๑.๒.๓) มติคณะรัฐมนตรี เรื่อง การพัฒนาพื้นที่เพื่อรองรับอุตสาหกรรมปิโตรเคมีและ
พลังงานของประเทศในอนาคต

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๕๐ ซึ่งมีมติตามที่สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาคใต้ มีดังนี้

๑) การพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเลภาคใต้ ให้นำข้อดีข้อเสียจากการ
ดำเนินการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เช่น การพิจารณาถึงศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับอุตสาหกรรม
และการกระจายตัวของกิจกรรมออกไปในพื้นที่ต่างๆ การรักษาสสมดุลของการผลิตและระดับของมลภาวะ
ที่อาจเกิดขึ้นมาประกอบการดำเนินการด้วย และให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินมาตรการต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจกับภาคประชาชน โดยเตรียมการเพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและให้ข้อมูลที่ถูกต้อง สร้างการยอมรับจากประชาชนและชุมชนก่อนที่จะมีการลงทุนในเขตพื้นที่ใหม่ ส่วนการพัฒนาพื้นที่อุตสาหกรรมชายฝั่งทะเล ควรพิจารณาพื้นที่ฝั่งอ่าวไทยก่อน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นท่าเรือน้ำลึกได้

๒) การพิจารณาพื้นที่ในภาคใต้ เพื่อรองรับการพัฒนาอุตสาหกรรมของประเทศ ควรพิจารณาพื้นที่ของจังหวัดอื่นที่มีศักยภาพและความต้องการของประชาชนในพื้นที่และการตอบรับการพัฒนาด้วย เช่น จังหวัดปัตตานี เป็นต้น

๑.๒.๔) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ สำหรับเป็นแนวทางการแก้ไข ปัญหาผลกระทบจากโครงการคลองลำภูใหญ่

การจัดความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง การแก้ไขผลกระทบจากการดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำภูใหญ่ ได้ใช้แนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ ตามแนวทางการพัฒนาของยุทธศาสตร์การพัฒนามนุษย์ ความหลากหลายทางชีวภาพ และการสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ โดยการพัฒนาฐานข้อมูลและสร้างองค์ความรู้ และการส่งเสริมสิทธิชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร, ด้านการรักษาฐานทรัพยากรและความสมดุลของระบบนิเวศ, ด้านบริหารจัดการน้ำ ในลุ่มน้ำอย่างบูรณาการ เพื่อให้มีน้ำในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม ตอบสนองความจำเป็นในการดำรงชีวิต, ด้านจัดให้มีหลักเกณฑ์และมาตรการการควบคุมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติให้อยู่ภายใต้ขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ การสร้างคุณค่าการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

๑.๓ สถานการณ์การเกิดปัญหา

การดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำของกรมชลประทานส่งผลกระทบต่อหลายด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑.๓.๑) ปัญหาจากการดำเนินสร้างบ่อพักน้ำดิบ

การดำเนินโครงการสร้างบ่อพักน้ำดิบ ในหมู่ที่ ๑ บ้านลำภู ต.ลำแก่น อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งตามโครงการอ่างเก็บน้ำโดยกลุ่มราษฎรที่อาศัยในพื้นที่ไม่ยินยอมให้ใช้พื้นที่ที่ตนเองใช้ประโยชน์ เนื่องจากมีความผูกพันทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงวิถีการดำรงชีวิตกับถิ่นฐาน

นอกจากนี้พื้นที่ดังกล่าวได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งชุมชนในปัจจุบัน สภาพพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และใช้เป็นแหล่งทำมาหาเลี้ยงชีพ

นอกจากนี้บริเวณที่จะใช้สร้างบ่อพักน้ำอยู่ใกล้สถานศึกษา คือ โรงเรียนลำแก่น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการศึกษาของชุมชนได้

ทั้งนี้ได้เสนอให้ใช้พื้นที่อื่นในบริเวณใกล้เคียงสำหรับสร้างบ่อพักน้ำ ซึ่งกรมชลประทานเห็นว่าพื้นที่ดังกล่าวไม่มีความเหมาะสม

๑.๓.๒) ปัญหาความล่าช้าของการจ่ายค่าทดแทนทรัพย์สินแก่ราษฎรในพื้นที่สร้างอ่างเก็บน้ำ การดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ กรมชลประทานได้ขอความร่วมมือให้ราษฎรที่ทำกินในพื้นที่ที่จะสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ ยุติการใช้พื้นที่ดังกล่าว โดยจะจ่ายเงินค่าทดแทนให้อย่างรวดเร็ว จนกระทั่งถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาประมาณ ๒ ปี ราษฎรกลุ่มดังกล่าวมีประมาณ ๑๖๗ ราย ยังไม่ได้รับเงินค่าทดแทน ทำให้ได้รับความเดือดร้อนจากการไม่มีรายได้ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว

๑.๓.๓) ปัญหาการเกิดความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับชาวบ้านและระหว่างชาวบ้านด้วยกันเอง

ปัญหาความขัดแย้งของราษฎรที่ได้รับผลกระทบ กับกรมชลประทาน จากกรณีของการสร้างบ่อพักน้ำดิบ ซึ่งชาวบ้านไม่ยอมให้มีการสร้างบ่อพักน้ำ และราษฎรไม่ยอมย้ายออกจากพื้นที่ เนื่องจากชาวบ้านมีความผูกพันกับถิ่นฐาน ในขณะที่กรมชลประทานต้องการดำเนินการสร้างเนื่องจากได้ศึกษาความเหมาะสมแล้ว

ปัญหาความขัดแย้งของราษฎรที่ได้รับผลกระทบ กับกรมชลประทาน จากกรณีการดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่ ซึ่งกรมชลประทานได้ขอความร่วมมือให้ราษฎรที่ทำกินในพื้นที่ที่จะสร้างเขื่อนและพื้นที่น้ำท่วมจากอ่างเก็บน้ำ ยุติการใช้พื้นที่ดังกล่าว โดยจะจ่ายเงินค่าทดแทนให้อย่างรวดเร็ว แต่ราษฎรยังไม่ได้รับเงินค่าทดแทนจนเวลาล่วงเลยมาแล้วประมาณ ๒ ปี

ปัญหาความขัดแย้งระหว่างราษฎรกับราษฎรด้วยกันเอง กลุ่มที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการ ได้แสดงท่าทีจะสนับสนุนให้มีการดำเนินโครงการอย่างเร่งด่วน ทำให้เกิดความขัดแย้งกับกลุ่มราษฎรที่ไม่เห็นด้วยกับโครงการ

ความขัดแย้งจากทั้ง ๓ กรณีมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงมากขึ้นยิ่งขึ้น

๑.๓.๔) ปัญหาการขออนุญาตการใช้พื้นที่การดำเนินโครงการ

เนื่องจากพื้นที่ในการดำเนินโครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ มีเนื้อที่ประมาณ ๘๐๐ ไร่ ซึ่งกรมชลประทานได้มีหนังสือขออนุญาตใช้พื้นที่จากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ ซึ่งปัจจุบันอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติ

ก่อนที่จะได้รับการอนุญาตให้ใช้พื้นที่ในอุทยานแห่งชาติ กรมชลประทานได้ดำเนินโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไปก่อนแล้ว โดยเฉพาะการกั้นพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำ และห้วยงาน โดยที่ขอให้ราษฎรที่มีที่ทำกินบริเวณสร้างเขื่อนและอ่างเก็บน้ำ เปิดบัญชีเงินฝากเพื่อเตรียมรับค่าทดแทนซึ่งกรมชลประทานจะโอนเงินเข้าบัญชีโดยเร็ว พร้อมขอให้ยุติการปรับปรุงสวน เป็นเหตุให้ราษฎร ไม่สามารถประกอบอาชีพได้

๑.๓.๕) ปัญหาโครงการอ่างเก็บน้ำตั้งอยู่บริเวณที่มีรอยเลื่อนของเปลือกโลก (Faults) กรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการตรวจสอบพื้นที่คลองลำรูใหญ่แล้วพบว่า ลักษณะธรณีวิทยาในบริเวณดังกล่าวประกอบด้วยหินแกรนิตมีแนวรอยเลื่อนขนาดใหญ่ตัดผ่านชั้นหินตามแนวคลองลำรูใหญ่และแนวรอยเลื่อนย่อยๆ ซึ่งตั้งฉากกับแนวรอยเลื่อนใหญ่ดังกล่าวอีกหลายแนว หากเกิดฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลาหลายวันจะเกิดดินถล่มได้ง่าย และส่งผลกระทบต่อบ้านเรือนและที่ทำกินบริเวณหุบเขารวมทั้งริมฝั่งคลองลำรูใหญ่ ดังนั้นการใช้พื้นที่ในการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำต้องทำการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม รวมทั้งไม่ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ (ที่มา : กรมทรัพยากรธรณี ที่ ทส.๐๕๐๓/๒๔๐๔ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๔๙)

๖. ข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เพื่อให้การดำเนินโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรูใหญ่ ในพื้นที่ ต.ลำแก่น อ.เหมือง จ.พังงา มีความสอดคล้องกับทุกมิติพื้นที่ ทั้งมิติการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ รักษาความหลากหลายของระบบนิเวศ มีความคุ้มค่าทั้งทุนทางเศรษฐกิจ รวมถึงคำนึงถึงทุนทางสังคม โดยการให้ความเป็นธรรมกับราษฎรในท้องถิ่นให้ดำรงชีวิตอย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ คือ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” (Green and Happiness Society) ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” จึงมีความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

๑. ให้ชะลอการดำเนินโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรูใหญ่ รวมถึงการดำเนินการด้านใดๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ก่อน เพื่อให้มีการดำเนินการเรื่องพื้นที่ที่ดำเนินโครงการอย่างชัดเจน เช่น การยกเลิกโครงการสร้างบ่อพักน้ำดิบ ในหมู่ที่ ๑ บ้านลำรู ต.ลำแก่น อ.ท้ายเหมือง การจัดทำข้อมูลด้านต่างๆ ของกรมชลประทาน ตลอดจนเพื่อแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ โดย

๑.๑ ให้มีการศึกษาความคุ้มค่าของโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรูใหญ่ โดยการนำทุนทางสังคม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาพิจารณาร่วมกับทุนทางเศรษฐกิจ เพื่อให้โครงการเกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๒ ให้มีการศึกษารอยเลื่อนของเปลือกโลก (Faults) บริเวณที่จะดำเนินโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่อย่างรอบคอบ เพื่อป้องกันภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นจากดินโคลนถล่มหรือเขื่อนพัง

๑.๓ ให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้องให้ราษฎรที่อยู่อาศัยในพื้นที่การดำเนินโครงการรับทราบเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินโครงการ ผลกระทบ ค่าตอบแทน/ค่าชดเชย และระยะเวลาในการดำเนินโครงการ พร้อมทั้งส่งเสริมให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการทุกขั้นตอน

๑.๔ ให้กำหนดวิธีการเวนคืนที่ดินที่ถูกเขตชลประทาน โดยใช้หลักของความยุติธรรม และรวดเร็ว รวมถึงการมาตรการการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่เขินยินยอมให้กรมชลประทานเข้าดำเนินการในพื้นที่ที่ครอบครองและถูกเขตชลประทาน โดยจ่ายผลตอบแทน ผลอาสินทรัพย์ และค่าเสียโอกาสในการทำมาหากินในพื้นที่ครอบครองตลอดระยะเวลาที่กรมชลประทานเข้าไปเพื่อจะดำเนินการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ

๒. เร่งให้มีการจัดทำแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่เขาลำก-ลำแก่น อ.ท้ายเหมือง จ.พังงา โดยจัดทำระบบประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environment Assessment: SEA) ให้ตรงตามศักยภาพของพื้นที่เพื่อพัฒนาพื้นที่ดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์, ระบบนิเวศ, วัฒนธรรมชุมชน ฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสร้างกระบวนการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทดังกล่าว

๓. ให้มีการศึกษาทางเลือกวิธีการบริหารจัดการน้ำใน ต.ลำแก่น ที่เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ ศักยภาพของพื้นที่ และการนำไปใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า แทนโครงการสร้างเขื่อน/อ่างเก็บน้ำ โดยกำหนดเป้าหมายให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ มีใช้จัดหาน้ำเพื่อตอบสนองตามความต้องการจนเพียงพอ

๔. ควรส่งเสริมให้มีมาตรการการพัฒนาพื้นที่ รวมถึงการบริหารจัดการน้ำและทรัพยากรอื่นๆ โดยให้คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับเพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองของชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนมากกว่าการบริหารจัดการเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่มาจากภายนอกชุมชน

๕. ควรส่งเสริมให้ใช้พื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่ยั่งยืน แทนการพัฒนาเป็นพื้นที่อุตสาหกรรม ทั้งนี้ให้มีการศึกษาศักยภาพของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยวในจำนวนที่เหมาะสม (Carrying Capacity) มีการอนุรักษ์ทรัพยากร เพื่อป้องกันความเสื่อมโทรมและการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๖. รัฐควรให้ความสำคัญกับการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรป่าไม้ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การรักษาสภาพป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ในเขตอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการรักษาด้วย

๗. ภาครัฐควรพิจารณาใช้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินโครงการอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่ เป็นบทเรียนสำหรับการดำเนินโครงการต่อไปของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน หน่วยงานภาครัฐ รวมทั้งภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาซ้ำซากส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมของประเทศและเป็นอุปสรรคในการพัฒนา

ผลการดำเนินการของคณะรัฐมนตรี

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๕๐ ว่า รองนายกรัฐมนตรี (นายโมฆิต บันเปี่ยมรัฐ) ได้พิจารณาแล้วมีคำสั่งมอบให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบพิจารณาพร้อมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฯลฯ เพื่อจัดทำความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรี

ต่อมาเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๕๑ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งว่า ได้รับทราบความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ รับทราบความเห็น ผลการพิจารณาและผลการดำเนินการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ฐานทัพเรือพังงา การประปาส่วนภูมิภาค และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เห็นควรมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินการชี้แจงให้ประชาชนในท้องที่รับทราบผลดี ผลเสีย ผลกระทบ โดยการสื่อสารอย่างทั่วถึงเพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจทั่วถึงกันและจัดทำรายงานผลการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนี้ เพื่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะได้แจ้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและเปิดเผยให้สาธารณชนทราบตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป ให้ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้เผยแพร่ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมความเห็นและผลการพิจารณาของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทางเว็บไซต์ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบการแก้ไขผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างเก็บน้ำคลองลำรุใหญ่

การดำเนินงานด้านเครือข่ายในประเทศ
และต่างประเทศ

รายงานการปฏิบัติการทางด้านวิเทศสัมพันธ์และศึกษาดูงาน

การประชุมสมัชชาใหญ่สมาคมนานาชาติแห่งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมและสถาบันที่คล้ายกัน (IAESCSI)

ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๐
ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

วันที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๕๐

๑๘.๐๐ น. Mr. WANG Zhongyu ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาชนจีน (Economic and Social Council: CES) และประธาน IAESCSI เป็นเจ้าภาพ เลี้ยงต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมด

Mr. WANG Zhongyu เจ้าภาพจัดเลี้ยงต้อนรับ

ภาพบรรยากาศการสนทนาระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมจากนานาชาติก่อนเริ่มงานเลี้ยงต้อนรับ

บรรยากาศภายในงาน

วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐

๘.๓๐ น. ผู้เข้าร่วมประชุมทั้งหมดถ่ายรูปร่วมกันกับบรรดาผู้นำของสาธารณรัฐประชาชนจีน

๐๙.๐๐ น. Mr. WANG Zhongyu ประธาน IAESCSI กล่าวต้อนรับและกล่าวเปิดการประชุมอย่างเป็นทางการ

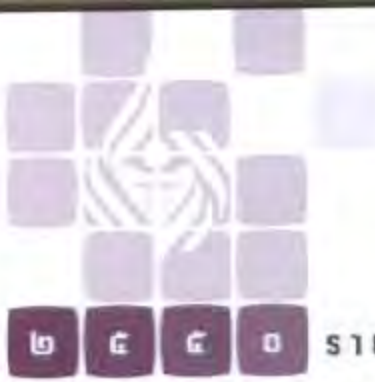

บรรยากาศภายในห้องประชุม

คณะประธานสภาที่ปรึกษาฯ ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิก IAESCSI ร่วมการประชุม

๐๙.๐๕ น. ผู้นำระดับสูงของจีนส่งสุนทรพจน์แสดงความยินดี เพื่อร่วมพิธีเปิดการประชุม
ในครั้งนี ประกอบด้วยสุนทรพจน์จากประธานาธิบดี Hu Jintao และ Mr. Jia Qinglin ประธานคณะ
กรรมการสภาที่ปรึกษาประชาชนแห่งชาติสรุปใจความสำคัญ ดังนี้

สารแสดงความยินดีจากประธานาธิบดี Hu Jintao ในการประชุม IAESCSI ครั้งที่ ๑๐

นาย Hu Jintao กล่าวแสดงความยินดี ต้อนรับผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวว่าประเทศจีนให้ความสำคัญในการรักษาสันติภาพตลอดจนการพัฒนาและการประสานความร่วมมือกันรวมทั้งมีนโยบายให้การสนับสนุนในด้านนโยบายต่างประเทศอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสันติภาพ ซึ่งนโยบายดังกล่าวจะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และประเทศจีนยินดีที่จะให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องกับองค์กร IAESCSI และจะทำงานร่วมกับประเทศสมาชิกอื่นๆในระดับนานาชาติเพื่อนำมาซึ่งความสงบสุขและสันติภาพที่ยั่งยืนและความเจริญสืบไป

การทำงานเป็นทีมเพื่อส่งเสริมสันติภาพ การพัฒนา และการได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน (Win-Win Progress) โดย นาย Jia Qinglin

นาย Jia Qinglin ในฐานะที่เป็นประธานของการประชุมสภาที่ปรึกษาประชาชนแห่งชาติแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ครั้งที่ ๑๐ ได้กล่าวสุนทรพจน์ ในงานประชุม AIESCSI ครั้งที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ โดยกล่าวต้อนรับสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านในงานประชุม AIESCSI ครั้งที่ ๑๐ ที่ได้จัดขึ้น ณ กรุงปักกิ่ง ภายใต้หัวข้อ “การกระชับความร่วมมือไปสู่การพัฒนาร่วมกัน เพื่อสร้างโลกแห่งความสามัคคีปรองดองกัน” (intensifying international cooperation, promoting common development, building a harmonious world)

นาย Jia Qinglin ได้กล่าวถึงประวัติความเป็นมาขององค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี ๑๙๙๙ เพื่อส่งเสริมทางด้านสันติภาพและการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนและความร่วมมือกันระหว่างประเทศในภูมิภาค โดยมีการประสานงานใกล้ชิดกับสหประชาชาติ (UN) และองค์การการค้าโลก (WTO) ตลอดจนองค์กรอื่นๆ ที่มีการทำงานในลักษณะที่ใกล้เคียงกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในปัจจุบันนี้การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็ว กระแสโลกาภิวัตน์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างกว้างขวางในทุกภูมิภาค แม้ว่าความเจริญทางเศรษฐกิจจะลดหน้าไปมาก แต่การให้ความสำคัญต่อสันติภาพและการพัฒนาก็ยังคงเป็นเป้าหมายหลักขององค์กร ท่านเชื่อว่าการพัฒนาร่วมกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลและการประสานความร่วมมือกัน จะช่วยให้การพัฒนาเป็นไปอย่างต่อเนื่องและอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันในทุกๆ ประเทศ กล่าวคือทุกๆ ภูมิภาคจะได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในกระแสการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจในโลกทุกวันนี้

การเจริญเติบโตแบบก้าวกระโดดของประเทศจีนที่ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ได้โตขึ้นระหว่างปีค.ศ. ๑๙๗๘-๒๐๐๖ จาก ๒๑๖.๕ พันล้านเหรียญสหรัฐไปเป็น ๒,๖๒๖.๙ พันล้านเหรียญสหรัฐ เศรษฐกิจของจีนได้โตขึ้นในอัตราเฉลี่ยมากกว่า ๑๐% มาตั้งแต่ปี ๒๐๐๒ การเจริญเติบโตดังกล่าวไม่เพียงช่วยให้ประชากรอยู่ดีกินดีแต่ยังช่วยปลูกกระแสและเพิ่มโอกาส ในการพัฒนาไปสู่สากล (Global Development)

เป้าหมายหลักในอนาคตของจีนนั้นจะมุ่งเน้นไปสู่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนา ทางด้านสังคมควบคู่กันไป ตลอดจนให้ความสำคัญในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและการลด การใช้พลังงาน โดยจะเพิ่มมาตรฐานการครองชีพและสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีและมีความสุข ซึ่งจีนเอง ก็สนับสนุนนโยบายทางด้านสันติภาพ การพัฒนาและการประสานความร่วมมือกันระหว่างประเทศ เพื่อให้ ทุกประเทศเกิดการเติบโตและมีอนาคตที่สดใสทางเศรษฐกิจตลอดจนมีความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสร้างโลกที่มีความปรองดองกัน โดยท่านได้วางเป้าหมายที่จะดำเนินการไว้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนและกระชับความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้งในหมู่สมาชิก
๒. รวบรวมองค์ความรู้ทั้งหลายของพวกเราเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาร่วมกัน
๓. กระชับความร่วมมือและการใช้คำแนะนำปรึกษาระหว่างกันให้มากขึ้น
๔. ให้ช่วยกันปรับปรุงและพัฒนาภายในองค์กรของท่านให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ซึ่งคาดหวังว่าการประชุมในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นโอกาสอันดีที่สมาชิกจะได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนความรู้และทัศนคติระหว่างกันซึ่งจะก่อให้เกิดการประสานความร่วมมือไปสู่การพัฒนาร่วมกันที่สุดในที่สุด

*****

๑๐.๐๐ น. บุคคลสำคัญหลายท่านได้รับเชิญขึ้นพูด เช่น Vice President of UN ECOSOC, Mr Leo Merores, ตัวแทน จาก FAO Mr. Luc Guyau และมีการฉายภาพและเสียงประกอบคำบรรยายจาก Director-General, Mr.Juan Somavia รวมทั้ง Mr.Pascal Lamy Director-General ของ WTO ได้ขึ้นกล่าวในหัวข้อที่น่าสนใจเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์กับความเสมอภาคในการแข่งขันในระบบการค้าเสรี มีเนื้อหาสาระที่น่าสนใจดังนี้

WTO Director-General, Mr. Pascal Lamy

ในฐานะตัวแทนระดับสูงขององค์การการค้าโลก(WTO) นายปาสคาล ลามี่ ได้กล่าวถึงกระแสโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลต่อการแพร่ขยายของระบบทุนนิยมที่ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจภาคเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งช่วยให้เศรษฐกิจมีการเติบโตขึ้น และมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในขณะที่ปัญหาความยากจนก็เริ่มที่จะบรรเทาเบาบางลง

ในมุมมองของ WTO ได้ให้ข้อคิดในมุมมองกลับของกระแสโลกาภิวัตน์ว่าเป็นตัวการนำมาซึ่งความไม่เท่าเทียมกัน ในระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ความสามารถในการผลิตและพัฒนาที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้เกิดข้อได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างกัน การประสานความร่วมมือในระดับสากลในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาค่าจะช่วยให้อุปสรรคเหล่านี้ลดน้อยลงได้ นายปาสคาล ได้ให้หลักสี่ข้อในการพึ่งพาซึ่งกันและกันดังนี้

๑. ค่านิยม(Value) ค่านิยมแสดงถึงความเชื่อและเอกลักษณ์ของแต่ละสังคม ค่านิยมในการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองจะช่วยให้เราสามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้พื้นฐานความสนใจในสิ่งเดียวกัน
๒. เราต้องการผู้ที่มีอำนาจหน้าที่และความสามารถในการอธิบาย การแสดงความคิดเห็น การอภิปรายให้ส่วนรวมเห็นคล้อยตามและสามารถรับผิดชอบในผลลัพธ์ที่ตามมาได้
๓. เราต้องการสถานที่ที่เราสามารถที่จะถกเถียงและเจรจากันอย่างโปร่งใส
๔. เราต้องการกฎกติกาและสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในการที่จะควบคุม สอดส่องดูแล และบังคับใช้พระราชบัญญัตินั้นๆ

หลักพื้นฐานของการพัฒนาคือการลดและแก้ไขความไม่เท่าเทียมกันในระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นที่มาของการประชุมในครั้งนี้อยู่ที่ถือว่าเป็นรอบของการพัฒนา (Development Round) ซึ่งในกลุ่มประเทศสมาชิก WTO จะให้โอกาสในการขายสินค้าแก่ประเทศกำลังพัฒนาเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งความซื่อสัตย์และการควบคุมคุณภาพถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งนี้ในภาครัฐควรพิจารณาปัจจัยอื่นที่จะส่งเสริมให้การค้ามีการพัฒนาขึ้นดังนี้

๑. พิจารณานโยบายทางเศรษฐกิจมหภาค ซึ่งเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินนโยบายทางการค้า
๒. มองหาตลาดที่เหมาะสม ที่เราสามารถจะแข่งขันได้
๓. ปรับปรุงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานและบุคลากรให้รองรับกับการพัฒนาสินค้าและบริการ ซึ่งเป็นนโยบายไปสู่ความมั่นคงทางการค้า
๔. ใช้นโยบายธรรมาภิบาลและควบคุมให้สินค้ามีความเชื่อถือได้

นโยบายการให้ความช่วยเหลือทางการค้าของ WTO นับเป็นโอกาสสำคัญที่นำเสนอในที่ประชุมรอบนี้ เนื่องจากกระแสโลกาภิวัตน์ส่งผลให้เกิดความวิตกกังวลทั้งในเรื่องใครจะได้ผลประโยชน์ และผลประโยชน์ที่ได้จะถูกจัดสรรกันอย่างไรยุติธรรมหรือไม่ WTO จะทำหน้าที่ให้การเจรจาการค้าภายใต้กฎระเบียบที่เหมาะสม เพื่อที่จะให้ทุกประเทศสมาชิกได้รับประโยชน์จากกระแสโลกาภิวัตน์และได้รับความเสมอภาคในทางการค้า และองค์กรต่างๆ อาทิ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนองค์กรต่างๆ ที่มีความใกล้เคียงกันนี้จะมีส่วนร่วมผลักดันให้การทำงานนี้บรรลุเป้าหมาย

*****

จากนั้น Mr.Raphael Hadas Lebel ได้อธิบายประเด็นหลักในการประชุมครั้งนี้ ดังนี้

“ การกระชับความร่วมมือระหว่างประเทศในการส่งเสริมการพัฒนา และร่วมกันสร้างโลกแห่งความกลมเกลียว ”

โดยมีหัวข้อหลัก คือ

๑. การกระชับความร่วมมือกันระหว่างประเทศ
  - ๑.๑ การพัฒนาของกระแสโลกาภิวัตน์และความต้องการกฎกติกาข้อบังคับ
  - ๑.๒ การร่วมมือกันกันอย่างยั่งยืนในระดับนานาชาติ
๒. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาร่วมกัน
  - ๒.๑ รูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างกัน
  - ๒.๒ การอภิปรายในเรื่องนโยบายการส่งเสริมการพัฒนา
๓. การสร้างความกลมเกลียวกันในโลก
  - ๓.๑ การวิเคราะห์ในระดับที่แตกต่างกันของโลกแห่งความกลมเกลียว
  - ๓.๒ การพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่โลกแห่งความกลมเกลียว
  - ๓.๓ ความหลากหลายของวัฒนธรรมในโลกแห่งความกลมเกลียว

*****

หลังจากนั้นประเทศสมาชิกต่างๆ ได้ขึ้นกล่าวอภิปรายและแสดงความคิดเห็นในหัวข้อหลักดังกล่าว ทีละประเทศ เช่น ประเทศอัฟริกาใต้ ประเทศเซเนกัล ประเทศอัลจีเรีย เป็นต้น

๑๕.๓๐ น. ในภาคบ่าย นายโคทม อาริยา ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกได้แสดงความคิดเห็นบนเวทีการประชุม IAESCSI ครั้งที่ ๑๐ โดยใช้เวลาประมาณ ๕ นาที มีเนื้อหาและใจความสำคัญ ดังนี้

คำกล่าวแสดงความคิดเห็นของ นายโคทม อาริยา ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ประเทศไทย บนเวทีการประชุมประชุม IAESCSI ครั้งที่ ๑๐
ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ท่านประธานกล่าวขอบคุณที่ได้รับเชิญเข้าร่วมการประชุมครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่การประสานความร่วมมือกัน เพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ท่านประธานได้ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาความร่วมมือดังกล่าวโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขจัดความยากจน และการลดข้อขัดแย้งนั้น ความสำคัญมิใช่อยู่ว่าจะต้องทำอะไร หากแต่จะทำอย่างไรให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในด้านความร่วมมือ การพัฒนาและการประสานงานระหว่างกันมากกว่า

การศึกษานับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาและการประสานความร่วมมือกัน ที่ควรจะกำหนดไว้ อยู่ในความสำคัญอันดับแรก การให้ความร่วมมือกันในการส่งเสริมการศึกษา จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมระหว่างกันจะส่งผลให้การประสานความร่วมมือระหว่างกันในสังคมโลกาภิวัตน์ ทำได้ง่ายและมีประสิทธิผลมากขึ้น ในขณะที่ปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรดูเหมือนจะเป็นหัวข้อที่น่าวิตกกังวล และอาจเป็นสาเหตุที่นำมาซึ่งปัญหาความขัดแย้ง ประเด็นสำคัญอยู่ที่เราไม่สามารถทำให้ทรัพยากรพอเพียง กับทุกคนบนโลกได้

หากเรายังแข่งขันกันบริโภค ไม่มีการรู้จักคำว่า “พอ” ในความเป็นจริงตามหลักพุทธศาสนาได้สอนไว้ว่า ความสุขนั้นได้มาจากการลดละกิเลส การปล่อยวางไม่มุ่งแต่จะแสวงหาความร่ำรวยทางด้านวัตถุนิยม ในด้าน การส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืน จะเป็นการดีหากเราเปลี่ยนมุมมองและทัศนคติเสียใหม่ในการดำเนินชีวิต

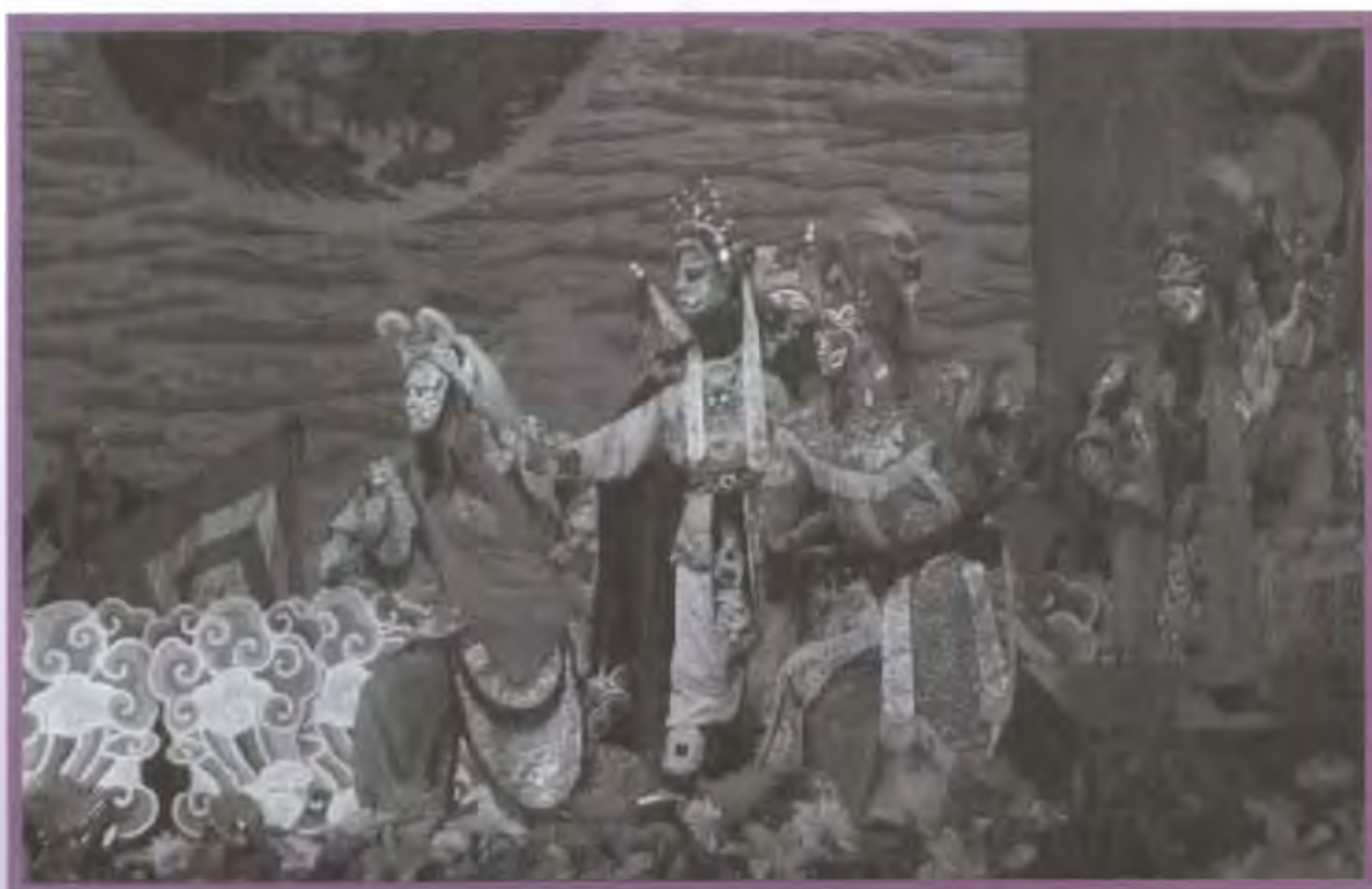

ในการที่จะประสบผลสำเร็จในการประสานความร่วมมือกันนั้น เชื่อว่าอนาคตนั้นอยู่ในกำมือเรา แทนที่จะรอการช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เราจึงได้จัดตั้งองค์กรและเข้าร่วมไปมีบทบาททางด้านประชาสังคม แต่การทำงานขององค์กรเพียงหนึ่งเดียวมีอาจเกิดผลเป็นรูปธรรมได้มากนัก การประสานงานกันเป็นเครือข่ายที่กว้างขวางจะช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพ AICESIS ก็เป็นเครือข่ายของเราในระดับสากล ในภูมิภาคละตินอเมริกา แอฟริกา และยุโรปขณะนี้เรามีเครือข่ายของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จะเป็นการดีหากเราจะผลักดันให้มีเครือข่ายนี้บ้างในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ขณะนี้ก็มีเพียงจีน เกาหลีใต้ และไทยเท่านั้น ที่มีการจัดตั้งองค์กรทางด้านนี้ ในขณะที่ลาวและเวียดนามกำลังจะมีการจัดตั้งองค์กรนี้ในอนาคตอันใกล้

อย่างไรก็ตาม เราก็มีความมุ่งมั่นที่จะผลักดันให้มีการจัดตั้งสภาเศรษฐกิจและสังคมแห่งอาเซียน ซึ่งอาจมีประเทศที่มีแนวคิดในแนวทางเดียวกันอย่างจีนและเกาหลีใต้ เข้าร่วมด้วย ท่านประธานเสนอข้อคิดเห็นว่ามีสามแนวทางที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จในการประสานความร่วมมือและการพัฒนาร่วมกัน คือ การประสานความร่วมมือกันในด้านการศึกษา, การค้นหาภูมิปัญญาทางด้านวัฒนธรรม และเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของการจัดการทางด้านประชาสังคม ซึ่งเราต้องมีเครือข่ายการทำงานเพื่อผลสำเร็จในการดำเนินงาน

๑๖.๔๕ น. Mr. WANG Zhongyu ประธาน IAESCSI ได้ประกาศปฏิญญาปักกิ่งเพื่อต่อยอดแนวทางในการดำเนินงานและความมุ่งหวังของการประชุมในครั้งนี้

๑๗.๑๐ น. ปิดการประชุม จากนั้นรับประทานอาหารเย็นและเดินทางไปชมการแสดงที่ทางเจ้าภาพจัดการประชุมเตรียมไว้เพื่อแสดงถึงความงดงามทางวัฒนธรรมของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

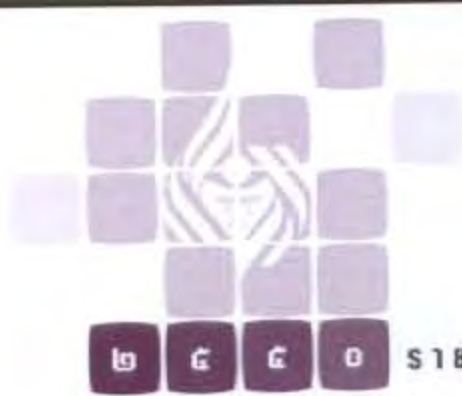
วันที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๐

การประชุมวันสุดท้ายเป็นพิธีการต่างๆ เช่นพิธีมอบรางวัล MDGs Awards (Millennium Prize) โดย Mrs. Hanifa MEZOUI หัวหน้าแผนก องค์การพัฒนาเอกชน แห่งกรมกิจการเศรษฐกิจและสังคมสหประชาชาติ และ Mr. Bertrand DURUFLE เลขาธิการ AICESIS (General Secretariat of AICESIS) *(เอกสารในภาคผนวก)

มีการแนะนำสมาชิกใหม่ เช่น ลาว เวียดนาม มองโกเลีย จอร์แดน ตุรกี เป็นต้น) และรายงานของสำนักงานเลขาธิการ AICESIS และ รายงานการด้านการเงิน

การเลือกสถานที่จัดประชุมในโอกาสต่อไป

- จัดประชุม General Assembly ในปี ๒๐๐๘ ที่ประเทศ อิตาลี
- พิจารณาเลือกสถานที่การประชุม AICESIS ครั้งที่ ๑๑ ในเดือนตุลาคม ปี ๒๐๐๙ ณ เมือง ริโอ เดอ จาเนโร ประเทศบราซิล
- จัดประชุม Board Meeting ในปี ๒๐๐๗ ที่ประเทศบราซิล

การเลือกประธาน และเลขาธิการคนใหม่

- ประธานคนใหม่ คือ Mr. Walfrido Mares de Guia, President of the Brazilian Council
- เลขาธิการ คือ Mr. Bertrand Durufle?

หลังจากนั้น Mr. Bertrand DURUFLE เลขาธิการ AICESIS (General Secretariat of AICESIS) กล่าวคำปราศรัยเพื่อแสดงความขอบคุณ และกล่าวปิดการประชุม โดย Mr. WANG Zhongyu

๑๖.๓๐ สิ้นสุดการประชุม และเลี้ยงอาหารค่ำเป็นการอำลาส่งท้าย

รายงานการปฏิบัติการกิจด้านวิเทศสัมพันธ์และศึกษาดูงาน ณ กรุงเทพมหานคร ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

ระหว่างวันที่ ๑๐ - ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

ดร.โคทม อาริยา ประธานสภาที่ปรึกษาฯ และคณะ เดินทางเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เพื่อหารือแนวทางในการจัดตั้งองค์การสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมอาเซียน รวมทั้งกระชับความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันในการสร้างความร่วมมือและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ระหว่างวันที่ ๑๐-๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

วันจันทร์ที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๑๕ น. คณะผู้แทนของสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางถึงสนามบิน Noibai International Airport เทียวบินที่ TG๖๘๒

ผู้แทนของสถาบันเพื่อปกป้องพิตุภูมิ (The Central Committee of Vietnam Fatherland Front) ให้การต้อนรับ

เวลา ๑๐.๓๐ น. คณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางจากสนามบิน ไปยังโรงแรม Sofitel Plaza Hanoi, กรุงเทพมหานคร

เวลา ๑๓.๔๕ น. คณะผู้แทนเดินทางจากโรงแรมที่พัก ไปยังสำนักงานของ Central Committee of Vietnam Fatherland Front

เวลา ๑๔.๑๕ น. ฯพณฯ Pham The Duyet ประธาน Central Committee of Vietnam Fatherland Front
ให้การต้อนรับคณะผู้แทนของสภาที่ปรึกษาฯ

เวลา ๑๕.๑๗ น. คณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมประชุมหารือกับผู้บริหารระดับสูงของ Central Committee of Vietnam Fatherland Front โดยมี ฯพณฯ Huynh Dam รองประธานาธิบดีและเลขาธิการสถาบันเพื่อปกป้องปิตุภูมิ (Vietnam Fatherland Front) เป็นประธานการประชุม

- ประธานสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมคณะ ประชุมหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับ Mr.Huynh Dam รองประธานและเลขาธิการ The Vietnam Fatherland Front และคณะ ซึ่ง Mr.Huynh Dam ได้กล่าวแนะนำองค์กรตั้งนี้ The National United Front จัดตั้งขึ้นโดยพรรคคอมมิวนิสต์ของเวียดนามและประธานาธิบดีโฮจิมิน ในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ค.ศ.๑๙๓๐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเอกภาพของคนในชาติ ในการสร้างชาติให้เป็นอิสระ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น The Vietnam Fatherland Front ปัจจุบัน The Vietnam Fatherland Front เป็นทั้งองค์การทางการเมือง องค์การอาสาสมัคร องค์การทางสังคม และเป็นองค์กรที่สร้างเอกภาพของกลุ่มคนเวียดนามที่หลากหลายทั้งในและนอกประเทศ ซึ่งโครงสร้างทางการปกครองของประเทศเวียดนาม แบ่งออกเป็น (๑) พรรคการเมือง (๒) สภา (๓) รัฐบาล (๔) The Vietnam Fatherland Front โดย Vietnam fatherland Front ตามกฎหมายแล้วเป็นองค์การทางการเมืองของพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนาม มีสมาชิกมาจากกลุ่มทางสังคม กลุ่มการเมือง กลุ่มอาชีพ ปัจจุบันมีตัวแทนจากกลุ่มต่างๆ จำนวน ๔๔ องค์กร สมาชิกมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๕ ปี โดยแบ่งระดับองค์กรออกเป็น ท้องถิ่นและส่วนกลาง โดยตัวแทน ท้องถิ่นมีประมาณ ๖,๐๐๐ คน ส่วนกลางประมาณ ๕๑ คน โดย The Vietnam Fatherland Front มีบทบาทในการคัดเลือกสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ ให้ข้อเสนอแนะในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อาทิ กฎหมายแรงงาน และสามารถให้ข้อเสนอแนะด้านนโยบายของรัฐบาลได้โดยจะส่งผู้แทนเข้าร่วมประชุมกับรัฐบาลในทุกเดือน การดำเนินงานของ The Vietnam Fatherland Front จะกำหนดไว้เป็นแผนการดำเนินงานภายใต้กฎหมายขององค์กร ซึ่งในช่วงตั้งแต่ปี ค.ศ. ๒๐๑๐ จะให้ความสำคัญในเรื่อง การศึกษา การจัดการบริหาร ทางสาธารณสุขด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศโดยในการนี้ประธานสภาที่ปรึกษาฯ ได้เสนอแนะแนวคิดการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งอาเซียน ซึ่ง Mr.Huynh Dam เห็นด้วยว่า ถ้ามีองค์กรดังกล่าวเกิดขึ้น จะทำให้เกิดการเชื่อมโยง และสร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่ประเทศสมาชิก โดยมุ่งหวังว่าองค์กรสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งอาเซียน จะเป็นองค์กรทางภาคสังคมที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสมาชิกอาเซียนในขณะเดียวกันเป็นเวทีของภาคประชาสังคมในการช่วยรัฐขับเคลื่อนนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคม สำหรับการมาเยือน The Vietnam Fatherland Front เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานอันจะนำไปสู่ความร่วมมือระหว่างกันในอนาคต

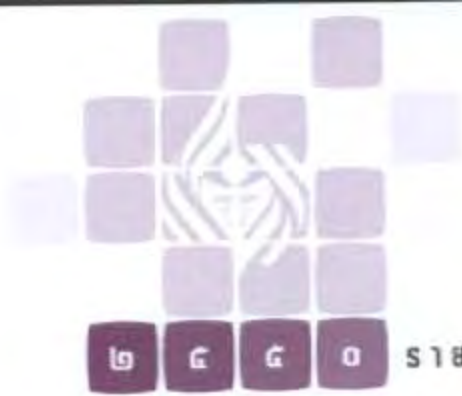
ในการนี้ หนังสือพิมพ์ Vietnam News ฉบับวันอังคารที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ หน้า ๓ ได้ลงข่าวการเข้าพบหารือและร่วมประชุมของคณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ ดังนี้

Vietnam Fatherland Front ให้การต้อนรับคณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ประเทศไทย)

ฮานอย- **ฯพณฯ Pham The Duyet** ประธานกลุ่ม Vietnam Fatherland Front (VFF) ให้การต้อนรับ **ดร.โคทม อาริยา** ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ประเทศไทย) (วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๐)

ดร.โคทม อาริยา กล่าวว่า ประเทศไทยต้องการมีองค์กรทางสังคมในการพัฒนาประเทศ การมาเยือนของสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ในครั้งนี้ได้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาอาเซียน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสนอให้บรรจุไว้ในกฎบัตรอาเซียน

ฯพณฯ Pham The Duyet ได้กล่าวว่า องค์กรดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน รวมทั้ง การพบปะในครั้งนี้ก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันอันจะนำไปสู่ความร่วมมือและการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

๒๔๔๐

รายงานประจำปี สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันอังคารที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

เวลา ๗.๓๐ น. คณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางไปยังอนุสรณ์สถานโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh Mausoleum) เพื่อวางพวงมาลาเคารพศพอดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ผู้ปลดแอกเวียดนามจากการปกครองของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

เวลา ๘.๓๐ น. คณะผู้แทนของสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางไปเยี่ยมชมหมู่บ้าน Bat Trang ที่ Gialam
กรุงฮานอย

ผู้นำหมู่บ้าน Bat Trang นำเยี่ยมชม

เวลา ๑๔.๓๐ น. คณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัยแห่งแรกของ
เวียดนาม (Temple of Literature and Royal College)

เวลา ๑๖.๐๐ น. คณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ เข้าพบหารือกับรองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
ฯพณฯ Nguyen Tien Nhan ณ ทำเนียบรัฐบาลสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

หนังสือพิมพ์ Vietnam News ฉบับวันพุธที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ หน้า ๓ ได้ลงข่าวการ
เข้าพบหารือของคณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ กับรองนายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม
ฯพณฯ Nguyen Tien Nhan ดังนี้

เจ้าหน้าที่ทางการไทยหารือกับรองนายกรัฐมนตรี Nhan

ฮานอย - รองนายกรัฐมนตรี ๑พณฯ Nguyen Tien Nhan กล่าวในการประชุมร่วมกับประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ประเทศไทย) เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ที่ผ่านมาว่า “คาดหวังการเจริญสัมพันธไมตรีทางการศึกษา การท่องเที่ยว และการลงทุน ระหว่างประเทศเวียดนามและประเทศไทย”

๑พณฯ Nhan ได้สนับสนุนความร่วมมือระหว่างสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ประเทศไทย) และ องค์กร Vietnam Fatherland Front รวมทั้งความคิดในการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมอาเซียนด้วย

คณะผู้มาเยือนจากสภาที่ปรึกษาฯ (ประเทศไทย) ได้กล่าวถึงความประทับใจในการต้อนรับและสนใจในการบริหารจัดการองค์กร Vietnam Fatherland Front นอกจากนี้ คณะผู้มาเยือนได้มีการแลกเปลี่ยนความเห็นกับผู้นำทางการเมืองของเวียดนาม อีกด้วย

การประชุม สัมมนา และการศึกษาดูงาน

๓.๓ การประชุม การสัมมนา และการศึกษาดูงาน

การประชุมคณะทำงานประจำสภาที่ปรึกษา จำนวน ๑๒ คณะ	ประชุม/ ครั้ง	จัดสัมมนา/ กิจกรรมรับฟัง ความคิดเห็นเวที สาธารณะ	การศึกษาดูงาน	
			ในประเทศ	ต่างประเทศ
๑. คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน	๒๗	๗	๗	๑
๒. คณะทำงานเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง	๑๘	-	๓	๑
๓. คณะทำงานอุตสาหกรรม พาณิชย์กรรม	๒๔	-	๙	๑
๔. คณะทำงานเศรษฐกิจ ภาคบริการ	๒๔	๓	๘	๑
๕. คณะทำงานการกระจายรายได้	๒๖	๓	-	๑
๖. คณะทำงานการเกษตร อาหารและสหกรณ์	๒๘	๓	๔	๑
๗. คณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๒๑	๑๐	๓	-
๘. คณะทำงานการแรงงาน และสวัสดิการสังคม	๒๓	๔	๔	๑
๙. คณะทำงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษาและการกีฬา	๒๔	๑๑	-	-
๑๐. คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค	๒๔	๑๔	๔	-
๑๑. คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล	๒๑	๔	๒	๑
๑๒. คณะทำงานการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และสนับสนุนเครือข่าย	๑๙	๑๕	-	-
รวม	๒๗๙	๗๔	๔๔	๘

คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน

การประชุม จำนวน ๒๗ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๗ ครั้ง

๑. สัมมนาเรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง”
๒. สัมมนาเรื่อง “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมือง”
๓. สัมมนาเรื่อง “ทวยบนดิน...ความหวังหรือสิ้นหวัง”
๔. สัมมนาเรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง มีผลดีผลเสียอย่างไร”
๕. สัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์พลังงานถ่านหินสะอาด”
๖. สัมมนาเรื่อง “โครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำชีและน้ำมูลกรณีศึกษาพื้นที่ต้นน้ำจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดชัยภูมิ”
๗. สัมมนาเรื่อง “การบริหารจัดการลุ่มน้ำยมและน่าน : กรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น”

ศึกษาดูงานในประเทศ จำนวน ๗ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่งสินค้าด้านการเกษตรในที่สูงของประเทศไทย ณ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ มกราคม ๒๕๕๐
๒. ศึกษาดูงานนโยบายพลังงานในมิติด้านเศรษฐกิจภาคบริการของคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ สภาที่ปรึกษาฯ (ร่วมกับคณะเศรษฐกิจภาคบริการ) ณ จังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ ๒๖-๒๗ มกราคม ๒๕๕๑
๓. โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน ณ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย แพร่ และลำปาง เมื่อวันที่ ๒๒-๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๔. ศึกษาดูงานการพัฒนาศักยภาพการขนส่งสินค้าทางทะเลฝั่งอันดามัน กรณีศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนากการขนส่งสินค้าจังหวัดระนอง ณ จังหวัดระนอง เมื่อวันที่ ๒๐-๒๓ สิงหาคม ๒๕๕๐
๕. ศึกษาดูงานการพัฒนาศักยภาพการผลิตพลังงานทางเลือก ณ จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ ๔-๕ กันยายน ๒๕๕๐
๖. ศึกษาดูงานโครงการศึกษาการแก้ไขปัญหาการจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำชี และลุ่มน้ำมูลกรณีศึกษาพื้นที่ต้นน้ำจังหวัดนครราชสีมา และจังหวัดชัยภูมิ เมื่อวันที่ ๑๘-๒๑ กันยายน ๒๕๕๐
๗. ศึกษาดูงานการพัฒนาศักยภาพการคมนาคมขนส่งเพื่อรองรับการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจของจังหวัดตาก ณ จังหวัดตาก เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน -๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และพลังงาน ณ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐออสเตรีย เมื่อวันที่ ๕-๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐

คณะทำงานเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง

การประชุม จำนวน ๑๘ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๓ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานเศรษฐกิจชายแดน : ปัญหาและข้อเสนอแนะ กรณีจังหวัดหนองคายและมุกดาหาร ณ จังหวัดหนองคาย และจังหวัดมุกดาหาร เมื่อวันที่ ๒๖-๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๒. ศึกษาดูงานเศรษฐกิจชายแดน : ปัญหาและข้อเสนอแนะ กรณีจังหวัดสระแก้ว ณ จังหวัดสระแก้ว เมื่อวันที่ ๑๕-๑๘ กันยายน ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานเศรษฐกิจชายแดน : ปัญหาและข้อเสนอแนะ กรณีจังหวัดเชียงราย ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๗-๓๐ กันยายน ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการพัฒนาระบบการเงิน การคลังอย่างมีประสิทธิภาพ ณ ประเทศออสเตรเลีย เมื่อวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๔๙

คณะทำงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๙ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกลของประเทศ กรณีเครื่องจักรกลการเกษตร ณ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อวันที่ ๗-๘ พฤษภาคม ๒๕๔๙
๒. ศึกษาดูงานแนวโน้มการพัฒนาเส้นทางทางการค้าการลงทุน อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ณ จังหวัดกาญจนบุรี และจังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๑๔-๑๖ กรกฎาคม ๒๕๔๙
๓. ศึกษาดูงานเส้นทางทางการค้าการลงทุนด้านตะวันตกของประเทศ กรณีศึกษาเส้นทาง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ - ระนอง - สุราษฎร์ธานี ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดระนอง และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เมื่อวันที่ ๑๙-๒๓ ตุลาคม ๒๕๔๙
๔. ศึกษาดูงานภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของจังหวัดสงขลาและจังหวัดตรังและการก่อสร้างศูนย์ขนถ่ายสินค้าเพื่อการส่งออก ณ ท่าเรือกันตัง จังหวัดตรัง เมื่อวันที่ ๒๒-๒๕ เมษายน ๒๕๕๐
๕. ศึกษาดูงานยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน : กรณีศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ณ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๑-๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐
๖. ศึกษาดูงานนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมกับวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อม ณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐
๗. ศึกษาดูงานการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของประเทศบนแนวเขตตะนาวศรีฝั่งทะเลอันดามัน กรณีศึกษาการค้าชายแดนไทย -พม่า ณ จังหวัด ระนอง เมื่อวันที่ ๒-๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๘. ศึกษาดูงานอุตสาหกรรมการค้าชายแดนไทย-สหภาพพม่า กรณีศึกษา อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ณ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เมื่อวันที่ ๒-๗ กันยายน ๒๕๕๐
๙. ศึกษาดูงานการศึกษาสภาพจริง เรื่อง “โอกาสการพัฒนาอุตสาหกรรมส่งออกที่สำคัญของภาคใต้” ณ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๖-๒๐ กันยายน ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการพัฒนาอุตสาหกรรมเครื่องจักรกล ณ ประเทศไต้หวัน เมื่อวันที่ ๓-๘ กันยายน ๒๕๔๙

คณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๓ ครั้ง

๑. ประชุมเชิงปฏิบัติการ (Focus Group) เรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยขนาดย่อม (SMEs) ในธุรกิจโลจิสติกส์ : กรณีตัวแทนออกขอรับอนุญาตไทย”
๒. สัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยขนาดย่อม (SMEs) ในธุรกิจโลจิสติกส์”
๓. สัมมนาเรื่อง “พลวัตภาคบริการไทย...เชิงรุก เชิงรับ จะไปทางไหน?”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๘ ครั้ง

๑. ศึกษาดูการพัฒนากระบวนโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการขนส่งสินค้าด้านการเกษตรในที่สูงของประเทศไทย (ร่วมกับคณะโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคม และพลังงาน) ณ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐
๒. ศึกษาดูนโยบายงานในมิติด้านเศรษฐกิจภาคบริการของคณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ สภาที่ปรึกษาฯ ณ จังหวัดกระบี่ เมื่อวันที่ ๒๖-๒๘ มกราคม ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงโบราณสถานและประวัติศาสตร์ ณ จังหวัดจันทบุรี และจังหวัดตราด เมื่อวันที่ ๓-๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐
๔. ศึกษาดูงานการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยธุรกิจโลจิสติกส์ ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๙-๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐
๕. ศึกษาดูงานการพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศริมฝั่งแม่น้ำโขง: กรณีด้านการค้า การลงทุนบริการระบบโลจิสติกส์ และการท่องเที่ยว ณ จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๒๖-๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐
๖. ศึกษาดูงานการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของจังหวัด ในเขตภาคเหนือตอนบน ณ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๑๐-๑๒ กันยายน ๒๕๕๐
๗. ศึกษาดูงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ การบริการ การค้า และการลงทุนจังหวัดชานแดนภาคตะวันตกของไทย ณ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ กันยายน ๒๕๕๐
๘. ศึกษาดูงานการส่งเสริมการท่องเที่ยว การบริการ การค้า และการลงทุนจังหวัดชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ณ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๒๑-๒๓ กันยายน ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการพัฒนาเศรษฐกิจภาคบริการ การค้า และการท่องเที่ยว ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน : ประเทศเพื่อนบ้านที่มีศักยภาพและคู่แข่งที่น่าจับตาของไทย ณ ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๒๐-๒๔ เมษายน ๒๕๕๐

คณะทำงานการกระจายรายได้

การประชุม จำนวน ๒๖ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๓ ครั้ง

๑. สัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ว่าด้วยการกระจายรายได้ในรัฐธรรมนูญใหม่”
๒. สัมมนาเรื่อง “อำนาจต่อรองภาคประชาชนเพื่อความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ ประเด็นร้านค้าปลีกขนาดใหญ่ กับร้านค้าปลีกขนาดเล็ก”
๓. เวทีสาธารณะประจำปี ๒๕๕๐ เรื่อง “สิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการสังคม : อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพลเมืองไทย”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน - ครั้ง

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการกระจายรายได้ด้วยระบบสวัสดิการภาษี และการกระจายการถือครองทรัพย์สิน ณ ประเทศเยอรมันนี เมื่อวันที่ ๘-๑๓ กันยายน ๒๕๕๐

คณะทำงานการเกษตร อาหารและสหกรณ์

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๓ ครั้ง

๑. สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “พระราชบัญญัติประมง พ.ศ. ....”
๒. สัมมนาประชาปรัษาเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง “กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร และกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้จากจน”
๓. การหารือระดมความคิดเห็น เรื่อง “การบูรณาการโครงสร้างการจัดการทรัพยากรประมง ทะเลและชายฝั่ง”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๔ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานเพื่อการแก้ไขปัญหาลำไยทั้งระบบ และการศึกษาดูงานการเกษตรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ณ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อวันที่ ๒๑-๒๔ ธันวาคม ๒๕๔๙
๒. ศึกษาดูงานการศึกษาและรับทราบข้อมูล กรณีการเยียวยาหลังภัยน้ำท่วม ปี ๒๕๔๙ ณ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ เมื่อวันที่ ๑-๕ สิงหาคม ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานและรับทราบข้อมูลเรื่อง “การศึกษาหลังการช่วยเหลือและเยียวยาเกษตรกรผู้ประสบภัยน้ำท่วม ปี ๒๕๔๙ ณ จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เมื่อวันที่ ๑๗-๑๙ กันยายน ๒๕๕๐
๔. ศึกษาดูงานกรณีการแก้ไขปัญหาราคาสินค้าผลไม้ตกต่ำ ณ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๔-๒๕ กันยายน ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการเกษตรของคณะทำงานการเกษตร อาหาร และสหกรณ์ สภาที่ปรึกษาฯ ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๑๗-๒๑ มีนาคม ๒๕๕๐

คณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การประชุม จำนวน ๒๑ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๑๐ ครั้ง

๑. สัมมนาเรื่อง “หลักการป่าชุมชน”
๒. สัมมนาเรื่อง “นโยบายพลังงานกับการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียนและการรักษาสิ่งแวดล้อม”
๓. สัมมนาเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ”
๔. สัมมนาเรื่อง “ผลกระทบจากการดำเนินโครงการโขง-ชี-มูล : กรณีการสร้างเขื่อนในแม่น้ำชี”
๕. สัมมนา Focus Group เรื่อง “โครงการศึกษาผลกระทบต่อน้ำที่ทะเลและทรัพยากรชายฝั่งฯ”
๖. สัมมนาเรื่อง “ทะเลไทยกับรัฐธรรมนูญใหม่: การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน”
๗. สัมมนาเรื่อง “การแก้ไขปัญหาวิกฤตช้างไทย”
๘. สัมมนาเรื่อง “การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งอย่างยั่งยืน”
๙. สัมมนาเรื่อง “การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย”
๑๐. สัมมนาเรื่อง “วิกฤตโลกร้อน : ความไม่พร้อมของประเทศไทย”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๓ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานการจัดระบบนิเวศสามน้ำปากแม่น้ำแม่กลอง : กรณีประตูและคันกั้นน้ำจืด-น้ำเค็ม ณ จังหวัดสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ ๙-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐
๒. ศึกษาดูงานผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรม ณ จังหวัดระยอง เมื่อวันที่ ๙-๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานการดำเนินงานด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของประเทศ ณ สถาบันวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี แห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

คณะทำงานการแรงงาน และสวัสดิการสังคม

การประชุม จำนวน ๒๓ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๔ ครั้ง

๑. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “การจ้างเหมาช่วง มีผลดี ผลเสียอย่างไร”
๒. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ให้อะไรกับผู้ใช้แรงงาน”
๓. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “สภาพปัญหาของผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ จังหวัดสมุทรปราการ”
๔. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “การปรับตัวของนายจ้างและลูกจ้างเพื่อรองรับวิกฤตเศรษฐกิจ”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๔ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานการจัดสวัสดิการสังคมและความปลอดภัย ในการทำงานของแรงงาน ณ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดลำพูน เมื่อวันที่ ๒๘ - ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙
๒. ศึกษาดูงานการใช้แรงงานในจังหวัดหนองคาย ณ จังหวัดหนองคาย เมื่อวันที่ ๑๗ - ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานการใช้แรงงาน ณ จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อวันที่ ๑๘ - ๒๐ กันยายน ๒๕๕๐
๔. ศึกษาดูงานการใช้แรงงาน ณ จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๗-๒๙ กันยายน ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานการพัฒนาฝีมือแรงงาน ค่าจ้าง การจัดสวัสดิการสังคม และการคุ้มครองแรงงาน ณ ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๔-๙ มีนาคม ๒๕๕๐

คณะกรรมการการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษาและการกีฬา

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๑๑ ครั้ง

๑. การประชุมเสวนาโต๊ะกลม เรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม”
๒. สัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”
๓. สัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม ระดับภาคเหนือ”
๔. สัมมนาเรื่อง “สถานการณ์ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ : ผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาในพื้นที่”
๕. สัมมนากลุ่มย่อย เรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม ระดับภาคใต้”
๖. สัมมนาเรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม : วัฒนธรรมที่พึงประสงค์”
๗. สัมมนาเรื่อง “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในความมั่นคงกับการพัฒนาประเทศและในบริบทการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม”
๘. การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “หลักสูตรการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ”
๙. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้าการปฏิรูปการศึกษาไทย” ระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๐. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้าการปฏิรูปการศึกษาไทย” ระดับภาคเหนือ
๑๑. สัมมนาระดมความคิดเห็น เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้าการปฏิรูปการศึกษาไทย” ระดับภาคใต้

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๑๔ ครั้ง

๑. สัมมนาเรื่อง “สัญญาเตือนภัยธรรมชาติ กรณีธรณีพิบัติภัยสึนามิ”
๒. การระดมความคิดเห็น เรื่อง “การวิพากษ์ร่างข้อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย”
๓. สัมมนาเรื่อง “การจัดตั้งองค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภค”
๔. สัมมนาเรื่อง “บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ”
๕. สัมมนาเรื่อง “การรับฟังความคิดเห็นต่อการผลักดันกฎหมายเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต”
๖. สัมมนาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อระบบหลักประกันสุขภาพ”
๗. สัมมนาเรื่อง “ร่าง พ.ร.บ.อาคารชุด จะแก้ทุกข์คนคอนโดได้อย่างไร”
๘. สัมมนาเรื่อง “ปัญหาโรคเอดส์ แนวทางแก้ไข และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคเอดส์”
๙. เวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็น เรื่อง “(แก้ไข) ร่าง พ.ร.บ.สิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตผู้ป่วยเกษตรกรและระบบสาธารณสุข”
๑๐. สัมมนาเวทีระดับชาติ เรื่อง “การผลักดันโรคเอดส์ให้เป็นวาระเอดส์แห่งชาติ”
๑๑. การเสวนาวิพากษ์และเสนอแนะ “ร่าง พ.ร.บ.องค์กรอิสระผู้บริโภค”
๑๒. สัมมนาเรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพชุมชน”
๑๓. สัมมนาเรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอแนะทางนโยบายว่าด้วยคุณภาพชีวิตคนไทย”
๑๔. การเสวนาเรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอแนะทางนโยบายว่าด้วยคุณภาพชีวิตคนไทย”

ศึกษาดูงานในประเทศ จำนวน ๓ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานสภาเด็กและสังคม ณ จังหวัด พิษณุโลก จังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙
๒. ศึกษาดูงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๑๘-๒๐ มีนาคม ๒๕๕๐
๓. ศึกษาดูงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุข ณ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ ๑๗-๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชน และธรรมาภิบาล

การประชุม จำนวน ๒๑ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๔ ครั้ง

๑. สัมมนาเรื่อง “การพิจารณาคดีต่อเนื่องและผลกระทบต่อสังคมไทย”
๒. สัมมนาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน”
๓. สัมมนาเรื่อง “ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะจบอย่างไร”
๔. สัมมนาเรื่อง “การแก้ไขปัญหาคำพิพากษานิติบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย”

ศึกษาดูงานในประเทศ จำนวน ๒ ครั้ง

๑. ศึกษาดูงานแนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้ (๑) ณ จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส เมื่อวันที่ ๙-๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐
๒. ศึกษาดูงานแนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดภาคใต้ (๒) ณ จังหวัดสงขลา ยะลา เมื่อวันที่ ๒๗-๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ

- ศึกษาดูงานเรื่องประเทศไทยกับการแก้ไขปัญหาคำพิพากษานิติบุคคล ณ ประเทศฮ่องกง เมื่อวันที่ ๒-๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

คณะกรรมการมีส่วนร่วม กระจายอำนาจ และสนับสนุนเครือข่าย

การประชุม จำนวน ๑๙ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๑๕ ครั้ง

๑. สัมมนาเรื่อง “การสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดนครศรีธรรมราช”
๒. สัมมนากำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๓. สัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน”
๔. สัมมนากำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๕. สัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดตั้งโครงข่ายจังหวัดสุพรรณบุรี
๖. สัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน”
๗. สัมมนากำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๘. สัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน”
๙. สัมมนากำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
๑๐. สัมมนาการสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดสงขลาและสตูล รวมทั้งติดตามการดำเนินงานโครงข่ายสภาที่ปรึกษาฯ จังหวัดชุมพร
๑๑. สัมมนาการสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดสงขลาและสตูล รวมทั้งติดตามการดำเนินงานโครงข่ายสภาที่ปรึกษาฯ จังหวัดชุมพร
๑๒. สัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดตั้งโครงข่ายจังหวัดสระบุรี
๑๓. สัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน”
๑๔. สัมมนาเรื่อง “การสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดสุราษฎร์ธานี”
๑๕. สัมมนากำหนดแนวทางความร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับคณะกรรมการสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

การประชุมสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ/คณะทำงานสนับสนุนกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	ประชุม/ครั้ง	จัดสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ	การศึกษาดูงาน	
			ในประเทศ	ต่างประเทศ
การประชุมสภาที่ปรึกษาฯ	๒๔	-	-	-
๑. คณะทำงานกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	๒๔	-	-	-
๑.๑ คณะทำงานตรวจรายงานการประชุม	๒๔	-	-	-
๑.๒ คณะทำงานการประสานและติดตามผลความก้าวหน้าการให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะและความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี	๒๓	๑	-	-
๑.๓ คณะทำงานสภาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์	๑๗	-	๑	๒
๒. คณะทำงานงบประมาณ	๒๑	-	-	-
๓. คณะทำงานวิชาการ	๒๑	๓	๕	-
๔. คณะทำงานสื่อสารกับสังคม	๒๔	๗	-	-
รวม	๑๗๘	๑๑	๖	๒

การประชุมสภาที่ปรึกษา จำนวน ๒๔ ครั้ง

คณะทำงานสนับสนุนกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๔ คณะ

๑. คณะทำงานกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

๑.๑ คณะทำงานตรวจรายงานการประชุม

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

๑.๒ คณะคณะทำงานการประสานและติดตามผลความก้าวหน้าการให้คำปรึกษา

ข้อเสนอแนะและความเห็นของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี

การประชุม จำนวน ๒๓ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๑ ครั้ง

สัมมนาเรื่อง “ความเห็นและข้อเสนอแนะ สภาที่ปรึกษา กับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล”

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

๑.๓ คณะทำงานสภาสัมพันธ์และวิเทศสัมพันธ์

การประชุม จำนวน ๑๗ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศ จำนวน ๑ ครั้ง

- ศึกษาดูงานและรับฟังปัญหาในพื้นที่จังหวัดเชียงราย ณ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๓๑ สิงหาคม - ๒ กันยายน

๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ จำนวน ๒ ครั้ง

- เดินทางเพื่อเข้าร่วมการประชุมสภาที่ปรึกษาระหว่างประเทศ IAESCSI ครั้งที่ ๑๐ ณ กรุงปักกิ่ง ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เมื่อวันที่ ๑๙-๒๑ มิถุนายน ๒๕๕๐
- เดินทางไปเยือนองค์การ The Central Committee of Vietnam Fatherland Front ณ กรุงฮานอย ประเทศสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม เมื่อวันที่ ๑๐-๑๑ กันยายน ๒๕๕๐

๒. คณะทำงานงบประมาณ

การประชุม จำนวน ๒๑ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ -

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

๓. คณะทำงานวิชาการ

การประชุม จำนวน ๒๑ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๓ ครั้ง

- สัมมนาเรื่อง “แนวทางปฏิบัติและมาตรการเยียวยาเพื่อลดผลกระทบจากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น (JTEPA)”
- สัมมนาเรื่อง “แนวทางการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)”
- สัมมนาเรื่อง “การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเจรจาจัดทำความตกลงเขตการค้าเสรี สหภาพยุโรป-อาเซียน”

ศึกษาดูงานในประเทศจำนวน ๕ ครั้ง

- ศึกษาดูงานในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เมื่อวันที่ ๒๗-๒๙ มีนาคม ๒๕๕๐
- ศึกษาดูงาน ณ พระราชวังสวงจิตรลดาและบริษัทปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐
- ศึกษาดูงานระบบแลกเปลี่ยนชุมชน ณ กลุ่มชุมชนพวา อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี และโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ศูนย์ภูมิรักษ์ธรรมชาติ ณ จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ เมษายน ๒๕๕๐
- ศึกษาดูงานในพื้นที่ภาคใต้ ภายใต้โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ณ จังหวัดตรัง และจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อวันที่ ๒-๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐
- โครงการศึกษาดูงานครั้งที่ ๒ ในพื้นที่ จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๘-๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

๔. คณะทำงานสื่อสารกับสังคม

การประชุม จำนวน ๒๔ ครั้ง

การสัมมนา/กิจกรรมรับฟังความคิดเห็นเวทีสาธารณะ จำนวน ๗ ครั้ง

- สัมมนาเรื่อง “ สื่อเสรี ....ความเป็นไปได้ในสังคมไทย ? ”
- สัมมนาเรื่อง “ เศรษฐกิจไทยวันนี้...มีแต่ตายกับตายจริงหรือ ? ”
- สัมมนาเรื่อง “ การบัญญัติศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ แท้จริงแล้วชาติจะได้อะไร ? ”
- สัมมนาเรื่อง “ ถ้าแก่ไทยวันนี้จะอยู่รอดจนแก่เฒ่าวันหน้าจริงหรือไม่ ? ”
- สัมมนาเรื่อง “ การลงประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ : อนาคตจะลูกผีหรือลูกคน ? ”
- สัมมนาเรื่อง “ บทบาทของสภาที่ปรึกษาฯ ในรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ”
- สัมมนาเรื่อง “ แนวทางสมานฉันท์: เจ้าหนี้ ลูกหนี้ บัตรเครดิตและสินเชื่อเงินสด ”

ศึกษาดูงานในประเทศ -

ศึกษาดูงานต่างประเทศ -

คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง (สสรป.) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

จัดเวทีสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั่วประเทศ จำนวน ๒๕ ครั้ง

● จัดการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นเวทีระดับจังหวัด เรื่อง “รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” จำนวน ๒๓ ครั้ง

- วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐ โรงแรมเวลล์ จังหวัดนครปฐม
- วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๐ โรงแรมแม่โขง แกรนด์วิว จังหวัดนครพนม
โรงแรมโตมอนต์ พลาซ่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี
- วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๐ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง
โรงแรมลายทอง จังหวัดอุบลราชธานี
โรงแรมอันดาบุรี จังหวัดพังงา
- วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐ โฮม แอนด์ อิลล์ รีสอร์ท จังหวัดนครนายก
โรงแรมเจริญศรี แกรนด์ รอยัล จังหวัดอุดรธานี
โรงแรมไพลิน จังหวัดพิษณุโลก
สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ กรุงเทพฯ
- วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐ โรงแรมกรุงศรีริเวอร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
โรงแรมลำปารีสอร์ท จังหวัดพัทลุง
โรงแรมทองธารินทร์ จังหวัดสุรินทร์
- วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมพิมาน จังหวัดนครสวรรค์
โรงแรม โฆชะ จังหวัดขอนแก่น
- วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรม เจบี ไฮเดล จังหวัดสงขลา
โรงแรมเจมส์ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี
- วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมรอยัล ปรินเซส จังหวัดนครราชสีมา
โรงแรมวังคำ จังหวัดเชียงราย
- วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรม ซี เอส จังหวัดปัตตานี
- วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่
- วันที่ ๕-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมลพบุรี อินน์ รีสอร์ท จังหวัดลพบุรี
- วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมนครแพร์ทาวเวอร์ จังหวัดแพร่

● จัดการประชุมสัมมนาระดมความเห็นเวทีระดับชาติ จำนวน ๒ ครั้ง

- วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเวทีระดับชาติครั้งที่ ๑ เรื่อง “รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ณ โรงแรมปรีนซ์พาเลซ (มหานาค) กรุงเทพฯ
- วันที่ ๒๖ - ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ สัมมนาระดมความเห็นเวทีระดับชาติ ครั้งที่ ๒ เรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” ณ ห้องพิมานเมฆ โรงแรมเดอะแกรนด์ กรุงเทพฯ

ส่วนที่

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

สืบเนื่องจากการรัฐประหาร ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๙ ถูกยกเลิก แม้ว่าสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ ที่ถูกยกเลิกไปแล้วก็ไปตาม แต่สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีกฎหมายรองรับอีกชั้นหนึ่งดังนั้น สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจึงยังคงทำหน้าที่ต่อไป

แต่ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดว่าด้วยองค์กรตามรัฐธรรมนูญ ส่วนว่าด้วยองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๔ ก็ได้บัญญัติให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในรัฐธรรมนูญอีก ความว่า

“มาตรา ๒๕๔ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะ ต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติต้องให้ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

องค์ประกอบ ที่มา อำนาจหน้าที่ และการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติให้มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงาน ที่เป็นอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าว กำหนดให้สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็น “องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ” โดยให้ “สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงาน ที่เป็นอิสระ” ซึ่งจะต้องมีกฎหมายบัญญัติต่อไป

ทั้งนี้ ในระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายบัญญัติเกี่ยวกับความเป็นอิสระของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นั้น พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ ซึ่งกำหนดให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรม ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง แต่อยู่บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ภายใต้การกำกับดูแลของประธาน ยังคงมีผลบังคับใช้อยู่ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ก็ได้ดำเนินการต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

การดำเนินงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ที่ผ่านมา ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางและวิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง อันนำมาซึ่งการพัฒนารูปแบบการให้บริการ ทั้งในด้านธุรการ เลขานุการ และวิชาการ เพื่อให้การดำเนินการของสภาที่ปรึกษาฯ ประสบ

ผลสำเร็จ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ผู้เกี่ยวข้องในวงงานสภาที่ปรึกษาฯ รวมทั้งประชาชนผู้เกี่ยวข้องและสื่อมวลชนมีความพึงพอใจ อันจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติโดยรวม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ สรุปได้ดังนี้

๑. ปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากขอบเขตอำนาจหน้าที่และลักษณะงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ตามที่กฎหมายกำหนด

สืบเนื่องจากสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นกลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำเสนอปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันเป็นการนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาจากภาคประชาชนสู่ภาครัฐ ซึ่งให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมและประสานงานร่วมกับเครือข่ายภาคประชาชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อให้ภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการประเทศ ดังนั้น ขอบเขตการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงค่อนข้างกว้างขวาง เนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม และการให้ความเห็นเกี่ยวกับแผนนั้น เมื่อพิจารณาแล้วครอบคลุมถึงการกำหนดนโยบายและการแก้ไขปัญหาของประเทศเกือบทั้งหมด

นอกจากนี้ การกระแสการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในปัจจุบันยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อปริมาณและคุณภาพงานของสภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างรวดเร็ว ยากแก่การกำหนดแผนหรือยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ การกำหนดภารกิจ ระยะเวลาในการดำเนินการ และวิธีการดำเนินการ ที่เป็นแนวทางการปฏิบัติในระยะยาวที่แน่นอนกระทำได้ค่อนข้างยาก และต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสูง เช่น ภาวะโลกร้อนหรืออุบัติใหม่ การพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของประเทศ และยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยในธุรกิจโลจิสติกส์ เป็นต้น

สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนยุทธศาสตร์ หรือวิธีการดำเนินการให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม และการเมืองตลอดเวลา และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างทันท่วงที ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่งต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามระเบียบของทางราชการ และความเหมาะสม รวมทั้งจะต้องไม่นำไปสู่ความขัดแย้งในองค์กรและต้องไม่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรด้วย

การที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งต้องปฏิบัติงานสนับสนุนการทำงานของสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ที่มาจากทุกภาคส่วนของประเทศ ต้องส่งเสริมและประสานงานร่วมกับ

เครือข่ายภาคประชาชนและภาครัฐ โดยเฉพาะในภาครัฐจะต้องติดต่อประสานงานกับผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงาน และร่วมจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งขอบเขตการดำเนินการจะครอบคลุมถึง “ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคม” “และการให้ความเห็นเกี่ยวกับแผน” จึงต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะความชำนาญทั้งในเชิงวิชาการและเชิงบริหารจัดการ และจากการที่ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมมีขอบเขตกว้างขวางมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน ประเทศชาติประสบปัญหาอันเกี่ยวเนื่องจากเศรษฐกิจและสังคมอย่างมาก สภาที่ปรึกษาฯ จึงมีปริมาณงานมาก มีการประชุม สัมมนา การจัดเวทีสาธารณะ ศึกษาดูงาน และศึกษาวิจัย เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ต้องอุทิศกำลังกายกำลังใจเพื่อผลักดันให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และต้องเพิ่มศักยภาพในการทำงานตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

นอกจากนั้น สภาที่ปรึกษาฯ ยังปฏิบัติภารกิจด้านวิเทศสัมพันธ์ โดยที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ไม่มีอัตรากำลังในด้านวิเทศสัมพันธ์เป็นเฉพาะ ทำให้สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ สนับสนุนการดำเนินงานด้านวิเทศสัมพันธ์ของสภาที่ปรึกษาฯ ได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

๒. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะเป็นหน่วยสนับสนุนให้แก่สภาที่ปรึกษาฯ การให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ในการปฏิบัติภารกิจต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ได้กำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการเพื่อสนับสนุนภารกิจของสภาที่ปรึกษาฯ ไว้อย่างครอบคลุม แต่อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม และการเมือง เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ ซึ่งสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ต้องปรับกระบวนการทัศน์และยุทธศาสตร์ในการดำเนินการให้มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา รวมทั้งสามารถสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ของสภาที่ปรึกษาฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาบุคลากรของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

การดำเนินการของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดนั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญ มีความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อสนับสนุนการทำงานของสภาที่ปรึกษาฯ แต่เนื่องจากปัจจุบันสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ มีบุคลากรค่อนข้างจำกัด ประกอบกับปริมาณและลักษณะงานเฉพาะของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ มีลักษณะเร่งด่วนและปริมาณงานมากจนมีผลกระทบต่อโอกาสในการได้รับการปฏิบัติงานเฉพาะด้าน ทำให้มีทักษะความชำนาญพิเศษน้อย และมีผลกระทบต่อโอกาสที่จะได้รับการส่งเสริมให้มีความรู้เฉพาะด้านหรือการต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและสร้างความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่หลักในเชิงรุกเพื่อให้ทันต่อสภาพการณ์ในอนาคตค่อนข้างน้อย

๔. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ

การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ และคณะทำงานตามที่สภาที่ปรึกษาฯ แต่งตั้งเป็นการดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดจำเป็นต้องทำการศึกษาวิจัย ลงพื้นที่เพื่อหาข้อเท็จจริง และสำรวจความคิดเห็นของประชาชนทั้งในเชิงลึก เชิงกว้าง ซึ่งเป็นการทำงานในเชิงพื้นที่และเชิงวิชาการ ทำให้มีขอบข่ายปริมาณและคุณภาพของงานที่จะต้องปฏิบัติเป็นจำนวนมาก จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการสูง ซึ่งพบกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องระเบียบกฎหมายที่ไม่ยืดหยุ่น และไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ไม่เหมาะสมกับภาวะค่าครองชีพในปัจจุบัน เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะในการเดินทาง เป็นต้น ทำให้การดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาฯ ยังไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

การแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว โดยการกำหนดแนวทางการหารือร่วมกันระหว่างสภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ รวมทั้งส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องโดยตลอด แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ทั้งหมด เนื่องจากการบริหารบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติหน้าที่ของสภาที่ปรึกษาฯ นั้น จะต้องดำเนินการตามกฎหมายระเบียบของทางราชการ ทั้งในด้านการบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ การบริหารพัสดุ และการดำเนินการต่างๆ การแก้ไขปัญหาจึงกระทำได้เพียงระดับหนึ่งเท่านั้น

ကမာပေ

ภาพกิจกรรมสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด บรรยายพิเศษ เรื่อง “บทบาทของกองบัญชาการทหารสูงสุด” ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๙ ประธานคณะกรรมการเกษตรอาหารและสหกรณ์ ประธานคณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานคมนาคมและพลังงาน สภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์ เรื่อง “ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร และความเห็นของสภาที่ปรึกษาต่อการจัดจ้างโครงการก่อสร้างรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน” ในรายการรองสถานการณ์ ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๙ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ ประธานคณะกรรมการเกษตรอาหารและสหกรณ์ ผู้อำนวยการสำนักบริหารกิจการสภาฯ พบผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทองเพื่อรับฟังปัญหาและมอบถุงยังชีพเพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดอ่างทอง

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๙ ประธานคณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาที่ปรึกษา นำคณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ มอบถุงยังชีพจำนวน ๑,๒๐๐ ชุดแก่ผู้ประสบภัยน้ำท่วม จังหวัดน่าน และเงินช่วยเหลือครอบครัวผู้เสียชีวิตจากภัยดังกล่าว ณ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ บรรยายพิเศษ เรื่อง “กฎหมายกับการพัฒนาประเทศ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๙ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ เยี่ยมชมนิทรรศการกรณีศึกษา การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขด้วยหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในงาน “สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๕๙” ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี

วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ประธานคณะกรรมการ
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประธาน
คณะกรรมการด้านการพลังงาน ประธานคณะกรรมการเศรษฐกิจ
ภาคบริการ สภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์เรื่อง “มองวิกฤต
พลังงาน กับสภาที่ปรึกษาฯ” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง ๑๑
กรมประชาสัมพันธ์ (สทท.๑๑)

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ประธานคณะกรรมการด้าน
การพลศึกษา และการกีฬา สภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์
เรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมด้านพลศึกษา การกีฬาและ
นันทนาการ” ในรายการหมายเหตุประเทศไทย ณ สถานีวิทยุ
โทรทัศน์ ช่อง ๑๑ (สทท.๑๑) กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ
นำคณะสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และข้าราชการสำนักงานสภา
ที่ปรึกษาฯ ร่วมบันทึกเทป กล่าวคำถวายพระพร พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
๕ ธันวาคม ณ ห้องบันทึกเทปโทรทัศน์ช่อง ๑๑ (สทท.๑๑)
กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ ประธานคณะกรรมการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญฯ (สรรป.) และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกันแถลงข่าวเรื่อง กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปการเมือง “สภาที่ปรึกษาฯ สะท้อนความเห็นของประชาชน...สู่ร่างรัฐธรรมนูญ” ณ ห้องประชุม ๓ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประธานคณะกรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม สภาที่ปรึกษาฯ พร้อมด้วยสมาชิกคณะกรรมการฯ นำกระเช้าแสดงความยินดีกับ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ เนื่องในโอกาสที่ได้รับเลือกเป็นศิษย์เก่าดีเด่น ผู้ทำคุณประโยชน์ สร้างชื่อเสียง และเผยแพร่หรือปกป้องเกียรติคุณของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในโอกาสครบรอบ ๗๒ ปีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ และคณะสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมงานสโมสรสันนิบาต เพื่อร่วมถวายพระพรชัยมงคลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ทำเนียบรัฐบาล

วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ บรรยายพิเศษเรื่อง “นโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ พร้อมสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมให้ข้อมูลการ ดำเนินการจัดสัมมนาเวทีจังหวัดเรื่อง “รัฐธรรมนูญที่ เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ในการกรออง สถานการณ์ ทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ พร้อมสมาชิกคณะทำงานสื่อสารกับสังคม ร่วมกัน แลกเปลี่ยน การจัดสัมมนาเวทีจังหวัด “รัฐธรรมนูญที่เป็น ประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ณ ห้องประชุม ๓ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ จัดการสัมมนาเบื้องต้นเรื่อง “วิเคราะห์ FTA ไทย-ญี่ปุ่น และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ นายเกริกไกร จิระแพทย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ บรรยายพิเศษเรื่อง “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น และ พ.ร.บ.การประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว” สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกับสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย จัดสัมมนาระดมความเห็นเรื่อง “บทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ เลขานุการคณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตสาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์เรื่อง “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภค” ในรายการกรงสถานการณ์ ณ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (สทท.๑๑) กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกับสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จัดสัมมนาเรื่อง “ความเห็นและข้อเสนอแนะของสภาที่ปรึกษาฯ กับการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล” ณ โรงแรมเฟลิกซ์ ริเวอร์แคว รีสอร์ท จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๕๐ คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม บรรยายพิเศษเรื่อง “วัฒนธรรมกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ จัดสัมมนาระดมความคิดเห็นเวทีระดับชาติครั้งที่ ๑ เรื่อง “รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยโดยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ณ โรงแรมปรีณิพัทธ์ (มหานาค)

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๐ คณะสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ลงพื้นที่ศึกษาปัญหามลพิษจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม ณ บริเวณพื้นที่การนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง

วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รับมอบซอฟต์แวร์ระบบรับฟังความคิดเห็นในการร่างรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปการเมืองผ่านเว็บไซต์ www.nesac.go.th จาก รองกรรมการผู้อำนวยการ บริษัทสามารถเทเลคอม จำกัด (มหาชน) ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ ศ.ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ บรรยายพิเศษ เรื่อง “การขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๐ นพ.พลเดช ปิ่นประทีป รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ บรรยายพิเศษ เรื่อง “ประชาธิปไตยชุมชน เพื่อความมั่นคงของมนุษย์” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ ให้ข้อมูลการสัมมนาระดมความเห็นเวทีระดับชาติ เรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่” โดยสภาที่ปรึกษาฯ ในรายการหมายเหตุประเทศไทย ทางสถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษา
ดำเนินการสัมมนาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชน :
ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว
(ฉบับที่..) พ.ศ. ....” ร่วมจัดโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.)
คณะกรรมการร่วม ๓ สถาบัน ภาคเอกชน (กกร.) และ
สภาที่ปรึกษาฯ ณ ศูนย์การประชุมสหประชาชาติ

วันที่ ๒๖ - ๒๗ เมษายน ๒๕๕๐ นายจรัญ ภักดีธนากุล
ประธานคณะกรรมการการร่างรัฐธรรมนูญ กรอบที่ ๒
ร่วมอภิปรายใน การสัมมนาระดมความเห็นเวทีระดับชาติ
ครั้งที่ ๒ เรื่อง “ความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่”
จัดโดย สภาที่ปรึกษาฯ ณ ห้องพิมานเมฆ โรงแรมเดอะแกรนด์

วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ
คนที่ ๑ รับข้อเสนอจากผู้แทนสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย
โดยต้องการให้รัฐธรรมนูญใหม่ มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อ
ส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ พร้อมสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกันประชุมพิจารณาให้ความเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ เพื่อจัดทำความเห็นและข้อเสนอ ก่อนส่งให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ปี ๕๐ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ รับข้อเสนอจากผู้แทนเครือข่ายองค์กรผู้บริโภคร่วม เรื่อง “ข้อเสนอต่อร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูประบบการคุ้มครองผู้บริโภค” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ และรองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ เข้ายื่นความเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ กับ นต.ประสงค์ สุ่นศิริ ประธานคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ และแถลงข่าวความเห็นของสภาที่ปรึกษาฯ ณ อาคารรัฐสภา

วันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์ในรายการ หมายเหตุประเทศไทย เรื่อง “ความเห็นและข้อเสนอแนะของสป. ต่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. ๒๕๕๐” ณ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ประธานคณะกรรมการเกษตร อาหารและสหกรณ์ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ให้สัมภาษณ์ อากาศสด ในรายการหมายเหตุประเทศไทย เรื่อง “ปัญหาหนี้สินภาคเกษตรกร” ณ สถานีโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ รับหนังสือร้องเรียนขอความเป็นธรรม จาก นายวิทยา พรมลาด ตัวแทนชาวบ้าน ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการสร้างอ่างคลองลำรุใหญ่ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ นายอารี วงศ์อารยะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กล่าวเปิดการสัมมนา เรื่อง “ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะจบอย่างไร” ร่วมจัดโดยสภาที่ปรึกษาฯ ศอบต. และสมาคมนักข่าว นักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ณ ห้องกษัตริย์ศึก ๒ โรงแรม เดอะทวินทาวเวอร์

วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ นายธีระ สุกตะบุตร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ บรรยายพิเศษ เรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติสภาการเกษตรแห่งชาติ และการแก้ไขปัญหาราคาผลไม้ตกต่ำ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภาที่ปรึกษาฯ รับหนังสือร้องเรียนจากผู้ประสานเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก ให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาระงับการก่อสร้างโรงไฟฟ้า และให้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกรณีการก่อสร้างโรงงานชีอย่างอัดแห่ง STR ๒๐ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สมาชิกคณะทำงานการมีส่วนร่วมกระจายอำนาจ และสนับสนุนเครือข่าย สถาบันการศึกษาให้ข้อมูลเรื่อง “พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน” ในรายการหมายเหตุประเทศไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ ช่อง ๑๑ (สทท.๑๑) กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๑๒-๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สถาบันการศึกษาจัดโครงการสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง “ทิศทางการดำเนินงานของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ณ โรงแรมทิพย์วิมาน บีช รีสอร์ท จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ประธานคณะทำงานการเกษตรอาหารและสหกรณ์ และรองประธานคณะทำงาน ให้สัมภาษณ์เรื่อง “ร่าง พ.ร.บ.สภาการเกษตร” ในรายการหมายเหตุประเทศไทย ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (สทท.๑๑) กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ รับเรื่องร้องเรียนและประชุมร่วมกับผู้แทนเครือข่ายองค์กรเกษตรกรแห่งประเทศไทย (คกปท.) เรื่อง ให้สภาที่ปรึกษาฯ พิจารณาแก้ไขปัญหา และหาทางออกเกี่ยวกับ พ.ร.บ.กองทุนฟื้นฟู และพัฒนาเกษตรกร ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ นายแพทย์มงคล ณ สงขลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข บรรยายพิเศษเรื่อง “การขับเคลื่อนงานเพื่อสุขภาพคนไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ นำคณะสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ และผู้บริหารสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ บันทึกเทป กล่าวคำถวายพระพรฯ เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ณ สถานีวิทยุและโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ (กรมประชาสัมพันธ์)

วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ แขกผู้มีเกียรติ พร้อมบุคลากรของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมพิธีเนื่องในวันครบรอบวันสถาปนาสภาที่ปรึกษาฯ และสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๐-๑๑ กันยายน ๒๕๕๐ ประธานสภาที่ปรึกษาฯ และคณะผู้แทนสภาที่ปรึกษาฯ เดินทางเยือนสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และเข้าหารือกับผู้แทนของสถาบันเพื่อปกป้องปิตุภูมิของเวียดนาม เพื่อจัดตั้งองค์กรสภาที่ปรึกษาฯ อาเซียน ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

วันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมกันแถลงข่าวการจัดสัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์ใหม่ประเทศไทย” ณ ห้องประชุมสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๔-๑๕ กันยายน ๒๕๕๐ สถาบันการศึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จัดการประชุมวิชาการประจำปี ๒๕๕๐ เรื่อง "ยุทธศาสตร์ใหม่ประเทศไทย" ณ ห้อง คอนเวนชัน โรงแรมแอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จังหวัดชลบุรี

วันที่ ๑๗ กันยายน ๒๕๕๐ สมาชิกสภาที่ปรึกษาให้สัมภาษณ์ เรื่อง "ความคาดหวังในการแก้วิกฤติเศรษฐกิจกับรัฐบาลใหม่" ออกอากาศในรายการรองสถานการณ์ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ เลขาธิการสภาที่ปรึกษาให้สัมภาษณ์ เรื่อง "บทบาทของสภาที่ปรึกษา ตามรัฐธรรมนูญปี ๕๐" ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ จังหวัดขอนแก่น

กิจกรรมคณะทำงาน

๑. คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๙ จัดประชุมหารือร่วมกับผู้แทนของกองทัพอากาศ กรมขนส่งทางอากาศ บริษัทการบินไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรื่อง “การใช้ประโยชน์จากท่าอากาศยานกรุงเทพ (ดอนเมือง) ให้เกิดประโยชน์สูงสุด” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ประชุมร่วมกับ พล.ร.อ. วีระ ห้าวเจริญ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม นายสรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม และผู้รับผิดชอบโครงการระบบขนส่งฯ เรื่อง “นโยบายการก่อสร้างรถไฟฟ้า 5 เส้นทาง และการพัฒนาระบบขนส่งของประเทศ” ณ ห้องประชุม กระทรวงคมนาคม

วันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๕๙ จัดสัมมนาเวทีสาธารณะเรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ เส้นทาง” โดย ผู้แทนจากการรถไฟแห่งประเทศไทย การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย และสำนักงานการจราจรและขนส่ง ร่วมอภิปราย ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐ จัดประชุมหารือ เรื่อง “การใช้ประโยชน์สนามบินดอนเมือง” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ จัดประชุมหารือ เรื่อง “ผลกระทบจากการขายห้วยบนดิน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ประชุมหารือร่วมกับผู้บริหารการรถไฟแห่งประเทศไทย เรื่อง “การพัฒนาระบบรถไฟรางคู่” ณ ห้องปฏิบัติการ ดิกบัญชาการการรถไฟแห่งประเทศไทย

วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนาเรื่อง “โครงการรถไฟฟ้า ๕ สายทางมีผลดีผลเสียอย่างไร” โดย ผู้ว่าการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย ร่วมอภิปราย ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนา Focus Group เรื่อง “ยุทธศาสตร์พลังงานถ่านหินสะอาด” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๕-๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน เรื่อง “การพัฒนา ด้านโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน” ณ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันและสาธารณรัฐออสเตรีย

วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๐ จัดสัมมนา โครงการวิจัย เพื่อศึกษาโครงสร้างระบบพลังงานทางเลือกที่เหมาะสม สำหรับประเทศไทย ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๒ - ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ศึกษาดูงานเรื่อง "การบริการจัดการลุ่มน้ำยมและน่าน : กรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้นในมิติด้านโครงสร้างพื้นฐาน" ณ จังหวัดพิษณุโลก สุโขทัย แพร่และลำปาง

วันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๕๕๐ คณะทำงานโครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน สป. จัดประชุมหารือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น ณ ห้องประชุม สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๔-๕ กันยายน ๒๕๕๐ ศึกษาสภาพจริง เรื่อง “การพัฒนา
ความสามารถและเทคโนโลยีการผลิตพลังงานทางเลือก”
ณ บริษัท BLCP Power จำกัด จังหวัดระยอง

๒. คณะทำงานเศรษฐกิจมหภาค การเงิน การคลัง

วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน - ๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ ศึกษาดูงาน
“การพัฒนาระบบการเงินการคลังอย่างมีประสิทธิภาพ”
ณ กระทรวงการคลัง และหน่วยงานด้านการเงินการคลัง
ณ เมืองแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย

วันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๔๙ จัดประชุมแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นกับผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
รัฐวิสาหกิจ สมาคมบริษัทหลักทรัพย์ การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
แห่งประเทศไทย (กฟผ) และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
เรื่อง “พระราชบัญญัติทุนรัฐวิสาหกิจ” ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ จัดประชุมแลกเปลี่ยน
ความคิดเห็นเรื่อง “ระบบภาษีเพื่อกระจายรายได้” ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
เรื่อง “นโยบายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินและอัตรา
แลกเปลี่ยน” โดย ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน
เศรษฐกิจการคลัง และตลาดหลักทรัพย์ฯ เข้าชี้แจง ณ
สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๐ จัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
เรื่อง “การประกันสุขภาพ การประกันภัย ทั่วหน้า และ
การเพิ่มพูนความมั่นคงและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของชาติ
ครอบครัว และบุคคล” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “แนวทางการสร้างระบบการออมเพื่อการดำรงชีพยามชรา” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

๓. คณะทำงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม

วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ ศึกษาดูงาน “แนวโน้มการพัฒนาเส้นทางการค้าการลงทุน ด้านตะวันตกของประเทศ” ณ จุดผ่อนปรน ช่องสิงขร จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ ศึกษาดูงาน การดำเนินงานของท่าเรือระนอง ในโครงการ “แนวโน้มการพัฒนาเส้นทางการค้าการลงทุน ด้านตะวันตกของประเทศ” ณ สำนักงานท่าเรือ จังหวัดระนอง

วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ประชุมร่วมกับ นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เรื่อง “ประเด็นปัญหาการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมของประเทศ” ณ ห้องอาหาร หลิน ฟา โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๙หารือร่วมกับ นายอุทัย จันดีมา ผู้ว่าการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พร้อมคณะผู้บริหารการนิคมฯ เรื่อง “การพัฒนานิคมอุตสาหกรรม SMEs” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๐หารือกับ นายปิยะบุตร ชลวิจารณ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ณ ตึกบัญชาการ กระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ประชุมและเปลี่ยนความเห็นกับ นายวิน วิริยประไพกิจ กรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัทสหวิริยา สตีลอินดัสตรี เรื่อง “ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็ก ของประเทศไทยในอนาคต” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๐-๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน เรื่อง “แนวโน้มการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจด้านตะวันตกของ ประเทศไทย” ณ จังหวัดกาญจนบุรี

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ รองประธาน สภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๑ พร้อมกับ คณะทำงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สภาที่ปรึกษาฯ ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน ตามโครงการศึกษาสภาพจริง เรื่อง “นโยบายการพัฒนา อุตสาหกรรมเหล็กกับวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม” ณ อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๒-๖ กรกฎาคม ๒๕๕๐ คณะทำงานเกี่ยวเนื่องศึกษาพื้นที่เชิงลึกฯ ภายใต้คณะทำงานอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม สภาที่ปรึกษาฯ ลงพื้นที่ดูงาน การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจเชิงลึกของประเทศบนแนวเขตตะนาวศรี ฝั่งทะเลอันดามัน กรณีศึกษาการค้าชายแดนไทย - สหภาพพม่า ณ จังหวัดระนอง

๔. คณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ

วันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ประชุมหารือร่วมกับผู้แทนกลุ่มพันธมิตรธุรกิจโลจิสติกส์ไทย (Thai Logistics cluster) สมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย เรื่อง “การปรับปรุงโลจิสติกส์” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ประชุมหารือร่วมกับผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์ฯ สมาคมธนาคารไทย บริษัทปตท.จำกัด (มหาชน) และหนังสือพิมพ์ข่าวหุ้น เรื่อง “ที่มาและผลกระทบของนโยบายสำรองเงินร้อยละ ๓๐” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์
การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ของผู้ประกอบการ
ไทยขนาดย่อย (SMEs) ในธุรกิจโลจิสติกส์” ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จัดสัมมนาร่วมกับคณะทำงาน
โครงสร้างพื้นฐาน คมนาคมและพลังงาน เพื่อระดมความคิด
เห็นเรื่อง “ห่วยบนดิน...ความหวังหรือสิ้นหวัง?” ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ คณะทำงานเศรษฐกิจภาคบริการ
สภาที่ปรึกษาฯ รับหนังสือจากผู้แทนผู้ประกอบการค้าห่วยบนดิน
เรื่อง “ให้แก้ปัญหาระบบของอนาคตของห่วยบนดิน” ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สัมมนาระดมความคิดเห็นเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” ของผู้ประกอบการไทยขนาดย่อม (SMEs) ในธุรกิจโลจิสติกส์ ณ โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ

วันที่ ๑๑-๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน เรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เขตภาคเหนือตอนบน” ณ จังหวัดแม่ฮ่องสอน

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “พลวัตภาคบริการไทย...เชิงรุก เชิงรับ จะไปทางไหน” ณ ห้องจตุรทิศ โรงแรมเรดิสัน กรุงเทพฯ

๕. คณะทำงานการกระจายรายได้

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ เข้าพบ นายโมซิด ปัมเปียมรัชฎ์ รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม ทหารเรือ เรื่อง “รูปธรรมในการกระจายได้” ในประเด็นสถาบันการเงิน ผู้ใช้แรงงาน และการปฏิรูประบบภาษีเพื่อความ เป็นธรรมในการกระจายรายได้ ณ กระทรวงอุตสาหกรรม

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ เสนอนโยบายการเงินการคลัง เพื่อสร้างความเป็นธรรม ต่อ ม.ร.ว.ปรีดิยาธร เทวกุล รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ณ ห้องประชุม สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการคลัง

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง อำนาจการต่อ รองของภาคประชาชนเพื่อความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ กรณีศึกษา “ร้านค้าปลีกขนาดใหญ่กับร้านค้าปลีกขนาดเล็ก” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “สิทธิและการเข้าถึงสวัสดิการสังคม : อดีต ปัจจุบัน อนาคตของพลเมืองไทย” ณ โรงแรมเซ็นจูรี พาร์ค กรุงเทพฯ

๖. คณะทำงานการเกษตร อาหารและสหกรณ์

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ประชุมพิจารณา “ร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” โดยผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาด้านการเกษตรกรรมร่วมแสดงความคิดเห็น สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ จัดประชุมพิจารณา “ร่างพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย” โดยเชิญผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ และภาคอุตสาหกรรมการยางฯ มาร่วมพิจารณา ณ ห้องประชุม ๘ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ประชุมกลุ่มย่อย เรื่อง “โครงการศึกษารวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรเกี่ยวกับการลดต้นทุน เพิ่มมูลค่าและ ความโดดเด่น เพื่อพัฒนาการเกษตรฯ” ณ สำนักสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๐ ประชุมพิจารณารับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “พระราชบัญญัติสภาการเกษตร แห่งชาติ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ....” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐ รับหนังสือขอความอนุเคราะห์จากผู้แทนกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่ประสบอุทกภัยปี ๒๕๔๙ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

๗. คณะทำงานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วันที่ ๙-๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ศึกษาดูงานเรื่อง “การจัดการระบบนิเวศสามน้ำปากแม่น้ำแม่กลอง : กรณีประตูและคันกันน้ำจืด-น้ำเค็ม” ณ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ สัมมนาเรื่อง “ข้อเสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ....” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประชุมแลกเปลี่ยนความเห็นเรื่อง
“ข้อเสนอว่าด้วยพรบ.ป่าชุมชน พ.ศ. ....” ณ สำนักงานสภา
ที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๙ สัมมนาเรื่อง “นโยบายพลังงาน
กับการส่งเสริมพลังงานหมุนเวียน และการรักษาสิ่งแวดล้อม”
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๙ ประชุมระดมความคิดเห็นเรื่อง
“ปัญหาน้ำเสียที่จังหวัดปราจีนบุรี” โดย อธิบดีกรมโรงงาน
อุตสาหกรรม และหน่วยงานด้านน้ำร่วมให้ข้อมูล ณ สำนักงาน
สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง “ร่างพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ ศึกษาดูงานการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ณ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) คลองห้า อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง “ผลกระทบจากการดำเนินโครงการโขง - ชี - มูล : กรณีสร้างเขื่อนในแม่น้ำชี” ณ ห้องประชุม ๑ อาคารบรมราชกุมารี มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

วันที่ ๒๐-๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน เรื่อง “กระบวนการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของประชาชนในการก่อสร้างสิ่งล่วงล้ำทะเลและชายฝั่งฯ” ณ จังหวัดพังงาและตรัง

วันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จัดเวทีสาธารณะเรื่อง “ทะเลไทยกับรัฐธรรมนูญใหม่...การจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน” โดยผู้แทนกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และผู้ประกอบการด้านการประมงภาคใต้ร่วมสัมมนา ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ประชุมข้อเสนอ เรื่อง “ทะเลไทยกับการปฏิรูปการเมือง สู่การจัดการทรัพยากรทะเลและชายฝั่งที่ยั่งยืน” โดย ผู้แทนกรมประมง กรมทรัพยากรทางทะเลฯ และผู้ประกอบการด้านการประมง ร่วมสัมมนา ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนา Focus Group เรื่อง “การแก้ไขปัญหาวิกฤตช้างไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๓๑ พฤษภาคม - ๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ สืบสวนพื้นที่ นิคมอุตสาหกรรมถลุงเหล็กของบริษัทสหวิริยา ตามโครงการ ศึกษาสภาพจริง เรื่อง “นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมเหล็ก กับวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อม” ณ อำเภอบางสะพาน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๕๐ แลกง้าว กรณีบริษัทสหวิริยา ใช้ชื่อสภาที่ปรึกษาฯ รับรองมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมให้กับ โรงงานถลุงเหล็กที่อำเภอบางสะพาน หลังจากสภาที่ปรึกษาฯ ลงพื้นที่ศึกษาดูงานบริษัทฯ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๘-๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงาน เรื่อง “การบริหารจัดการลุ่มน้ำยมและน่าน : กรณีโครงการเขื่อนแก่งเสือเต้น” ณ อำเภอสอง จังหวัดแพร่

วันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๐ สัมมนา Focus Group เรื่อง “ข้อเสนอการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาค้นเกิดจากการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก กรณีศึกษาในจังหวัดระยอง” ณ โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง

วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงานปัญหาการพัฒนา
อุตสาหกรรมภาคตะวันออก ณ บริษัทไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง

วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ ประชุม Focus Group เรื่อง
“การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม ของประเทศ
ไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๑๕ - ๑๖ กันยายน ๒๕๕๐ ศึกษาดูงานการอนุรักษ์
ฟื้นฟูป่าชายเลนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน
ณ ป่าชายเลนบ้านเปรี๊ด จังหวัดตราด

วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “วิกฤตโลกร้อน ความไม่พร้อมของประเทศไทย” โดย ศ.ดร.ระพี สาคริก กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “โลกร้อนกับความผูกพันของสังคมไทย” ณ ห้องราชเทวี โรงแรมเอเชีย กรุงเทพฯ

๕. คณะทำงานการแรงงาน และสวัสดิการสังคม

วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๙ ประชุมและการบรรยายเรื่อง “แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการขอว่าจ้างแรงงานต่างด้าว ตามบันทึกความเข้าใจ (MOU)” โดย นายธวิษ นุ่มน้อย ผู้อำนวยการกองการจัดระบบการจ้างแรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือ กระทรวงแรงงาน ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๕๐ ประชุมรับฟังการบรรยายเรื่อง “การให้ความคุ้มครองแก่แรงงานนอกระบบ” ณ สำนักงาน สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๐ ประชุมรับฟังการบรรยาย เรื่อง “การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับด้านแรงงาน” โดยผู้แทนจากกระทรวงแรงงาน ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “การปรับตัวของนายจ้าง และลูกจ้าง เพื่อรองรับรับวิกฤตเศรษฐกิจ” ณ โรงแรม เซ็นจูรี พาร์ค

๔. คณะทำงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม พลศึกษาและการกีฬา

วันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมด้านการพลศึกษาการกีฬาและนันทนาการ” ณ โรงแรมเออร์มิเทจ รีสอร์ท อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา

วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๔๙ ประชุมสรุปผลการสัมมนาโครงการ “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมด้านการพลศึกษา การกีฬาและนันทนาการ” และพิจารณาข้อเสนอโครงการส่งเสริมด้านการพลศึกษา โดยสถาบันพลศึกษา ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๔๙ จัดเสวนาเตรียมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรม” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ จัดประชุมรับฟังการบรรยายเรื่อง “การดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ” โดย ผู้แทนสำนักนวัตกรรม คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้แทนโรงเรียนในสังกัด ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนาระดมความเห็น เรื่อง “การอนุรักษ์และพัฒนาวัฒนธรรม : วัฒนธรรมที่พึงประสงค์” โดย คุณหญิงไขศรี ศรีอรุณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม กล่าวปาฐกถาพิเศษ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมด้านการพลศึกษา กีฬาและนันทนาการ” ณ โรงแรม สีดารีสอร์ท จังหวัดนครนายก

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “ยุทธศาสตร์การส่งเสริมด้านการพลศึกษา การกีฬา และนันทนาการ” ระดับภูมิภาค ครั้งที่ ๔ ณ โรงแรมมารีไทม์ ปาร์ค แอนด์ สปา รีสอร์ท จังหวัดกระบี่

วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๐ เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้า การปฏิรูปการศึกษาไทย” (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ณ โรงแรมปทุมรัตน์ จังหวัดอุบลราชธานี

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนาเรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้า การปฏิรูปการศึกษาไทย” (ภาคเหนือ) ณ จังหวัดพิษณุโลก

วันที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “เหลียวหลัง แลหน้า การปฏิรูปการศึกษาไทย” ระดับภาคใต้ ณ โรงแรมเดอะรอยัล พาราไดส์ จังหวัดภูเก็ต

๑๐. คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิต สาธารณสุขและคุ้มครองผู้บริโภค

เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ จัดเวทีวิชาการ “การพัฒนา HIA ในสังคมไทย : เป้าหมายและกลไก การประสานงาน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

เมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ ประชุมรายงานผลการศึกษา โครงการวิจัยเรื่อง “กลไกการชดเชยความเสียหายจากการบริการสุขภาพ” และการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลไกการคุ้มครองผู้บริโภคตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ จัดเวทีรับฟังความคิดเห็นองค์กรอิสระผู้บริโภค เรื่อง “ปกป้องเด็กไทย จากการโฆษณาขนมเด็ก” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๙ บรรยายเรื่อง “แผนยุทธศาสตร์
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์”
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ เข้าพบ นายไพฑูลย์ วัฒนศิริธรรม
หารือเรื่อง ปัญหาชนมเด็กกับสุขภาพเด็ก ร่างพระราชบัญญัติ
สภาเด็กและเยาวชน พ.ศ. .... นโยบายการพัฒนาคุณภาพ
ชีวิตคนไทย และสังคมไม่ทอดทิ้งกัน ณ ห้องประชุม กระทรวง
พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐ สัมมนา “สัญญาเดือนเก้ารัฐธรรมนูญชาติ
กรณีพิบัติสึนามิ” ณ โรงแรมบุญสยาม จังหวัดกระบี่

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐ จัดงานเสวนาประชาคมเรื่อง “กลไกการชดเชยความเสียหาย จากบริการสุขภาพ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๕๕๐ ประชุมสัมมนาวิพากษ์ “(ร่าง) ข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไทย” ณ ห้องราชา ๑ โรงแรมปรินซ์ พาเลซ กรุงเทพฯ

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ สัมมนาเวทีสาธารณะ เรื่อง “การจัดตั้งองค์การอิสระผู้บริโภครักษ์” ณ ห้องกิ่งเพชร โรงแรมเอเชีย

วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ประชุมเตรียมจัดเวทีสาธารณะ เรื่อง “เหมืองแร่โพแทชกับการพัฒนาภาคอีสาน บนเส้นทางเศรษฐกิจพอเพียง” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๐ สัมมนาระดมความเห็นเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนต่อระบบหลักประกันสุขภาพ” ณ ห้องราชา ๑ โรงแรมปรีnceพาลาส (มหานคร)

วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๐ ประชุมแลกเปลี่ยนวิชาการเรื่อง “กองทุนชดเชยความเสียหายจากการรับบริการสาธารณสุข” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๐ ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาเอดส์” ในเวทีรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อวาระเอดส์แห่งชาติ โดย คณะทำงานการพัฒนาคุณภาพชีวิตฯ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ประชุมหาทางแก้ไข “ปัญหาเหมืองแร่โปแตช” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ สัมมนาเวทีสาธารณะเรื่อง “เกลือและโพแทชกับการพัฒนาภาคอีสาน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “การเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน” สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง “การพัฒนาข้อเสนอแนะทางนโยบายว่าด้วยคุณภาพชีวิตคนไทย” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

๑๑. คณะทำงานด้านการยุติธรรม สิทธิมนุษยชนและธรรมาภิบาล

วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เสนอร่างความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “การดำเนินการสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ณ ห้องประชุม ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ สัมมนาเชิงปฏิบัติการ “การพิจารณาต่อเนื่องเกิดผลกระทบต่อสังคมกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ อย่างไร” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ บรรยายพิเศษเรื่อง “แนวทางการแก้ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐ ประชุมศึกษา “ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดย นายสุรินทร์ พิศสุวรรณ ร่วมให้ข้อมูลปัญหาชายแดนใต้ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษา

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ เชิญนายนิกร จำนง มาให้ข้อมูล
ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ ประชุมรวบรวมข้อมูลปัญหา
๓ จังหวัดชายแดนใต้” โดย นพ.แวมะฮาดี แวดาโอะ ให้ข้อมูล
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “การแก้ไข
ปัญหาการดำเนินการด้านสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ
ในประเทศไทย กรณี พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไข
ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

๑๒. คณะทำงานการมีส่วนร่วม กระจายอำนาจและสนับสนุนเครือข่าย

วันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ สัมมนา "ระดมความเห็นในการจัดตั้งโครงข่ายกรุงเทพมหานคร" ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๔๙ บรรยายพิเศษเรื่อง "การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่น" ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๕๐ สัมมนา เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ" ระดับภาคอีสาน ณ จังหวัดขอนแก่น

คณะทำงานเกี่ยวเนื่องฯ คณะทำงานศึกษาเรื่องทุจริตคอร์รัปชัน

วันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๙ เชิญผู้แทนเครือข่ายการพัฒนา
ระดับโลก (UNDP) มาให้ข้อมูลและร่วมกำหนดการทำงาน
ร่วมกันกับคณะทำงานฯ ในการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เชิญผู้แทนคณะกรรมการ
นักนิติศาสตร์สากล โครงการเอเชียแปซิฟิก ให้ข้อมูลเรื่อง
“การดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน”
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เชิญผู้แทนจากสำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่ ด้านสิทธิมนุษยชน (สหประชาชาติ) มาให้ข้อมูล
เรื่อง “การทุจริตคอร์รัปชัน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เชิญผู้แทนสหภาพยุโรป (EU) มาให้ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชัน ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๔๙ เชิญ Mr.Osama Rajkhan ผู้แทนจาก UNESCAP มาให้ข้อมูลการทุจริตคอร์รัปชัน ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดเสวนาเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย และผลประโยชน์ทับซ้อน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดเสวนาเรื่อง “แนวทาง
การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบายและ
ผลประโยชน์ทับซ้อน” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

คณะทำงานสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วันที่ ๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ สัมมนาเรื่อง “การสนับสนุน
เครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดนครศรีธรรมราช” ณ ห้อง
บงกชรัตน์ โรงแรมทวินโลดส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช

วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๐ คณะทำงานสนับสนุนเครือข่าย
ภาคตะวันออก สภาที่ปรึกษาฯ จัดประชุมสรุปผลการดำเนิน
งานและพิจารณาการทำความเข้าใจในระยะต่อไป ณ ห้องประชุม
๓ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ คณะทำงานสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ สภาที่ปรึกษาฯ จัดประชุมการสนับสนุนเครือข่ายภาคใต้ : กรณีจังหวัดสงขลาและสตูล ณ โรงแรมเอเชียขนาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วันที่ ๒๘ มีนาคม ๒๕๕๐ คณะทำงานสนับสนุนเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดสัมมนา กำหนดแนวทางการร่วมมือระหว่างเครือข่ายภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับสภาที่ปรึกษาฯ ณ โรงแรมนครพนมริเวอร์วิว จังหวัดนครพนม

คณะทำงานศึกษาเรื่องปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้

วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๐ ศึกษาดูงานเรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ณ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา

วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๐ สภาที่ปรึกษาฯ ศึกษาดูงาน เรื่อง “แนวทางการแก้ไขปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” ณ มัสยิดกรือเซะ จังหวัดปัตตานี

คณะทำงานสนับสนุนกิจการสภาที่ปรึกษาฯ
คณะทำงานสภาสัมพันธ์ และวิเทศสัมพันธ์

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๐ เดินทางศึกษาการฟื้นฟูช่วยเหลือผู้ประสบภัย ภายหลังปัญหาน้ำท่วม ณ พื้นที่ประสบภัย จังหวัดอ่างทอง จังหวัดสิงห์บุรี

วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ มอบเงินบริจาคช่วยเหลือโรงเรียนที่ประสบอุทกภัยหลังน้ำลด จำนวน ๑๐ โรงเรียน โดยผู้แทนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดอ่างทองรับมอบ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

**คณะทำงานการประสานและติดตามความก้าวหน้า การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และความเห็น
ของสภาที่ปรึกษา**

วันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๕๙ ประชุมหารือโครงการ “เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการจัดทำความเห็นและข้อเสนอแนะ รวมทั้งเสริมสร้างระบบงานติดตามและประสานงานเกี่ยวกับความเห็นและข้อเสนอแนะ ของสภาที่ปรึกษาฯ ที่เสนอต่อคณะรัฐมนตรี” โดย นายวิษณุ เครืองาม ร่วมให้คำแนะนำการจัดทำโครงการฯ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

คณะทำงานการมีส่วนร่วมร่างรัฐธรรมนูญและการปฏิรูปการเมือง (สสป.)

จัดการประชุมสัมมนาระดมความเห็นเวทีระดับจังหวัด “รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ณ จังหวัดต่างๆ ดังนี้

วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๐
โรงแรมเวลล์ จังหวัดนครปฐม

วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๐ โรงแรมแม็ซง แกรนด์วิว จังหวัด นครพนม

วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๐

โรงแรมสตาร์ จังหวัดระยอง

โรงแรมลายทอง จังหวัดอุบลราชธานี

โรงแรมดิอันดาบุรี รีสอร์ท จังหวัดพังงา

วันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๕๐

โฮม แอนด์ ฮิลล์ รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

โรงแรมเจริญศรี แกรนด์ รอยัล จังหวัดอุดรธานี

วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๐

โรงแรมกรุงศรีวิบูลย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โรงแรมลำปารีสอร์ท จังหวัดพัทลุง

โรงแรมทองธารินทร์ จังหวัดสุรินทร์

วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมพิมาน จังหวัดนครสวรรค์

วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

โรงแรมเจบี ไฮเทล จังหวัดสงขลา

โรงแรมเจมส์ ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

โรงแรมรอยัล ปริ๊นเซส จังหวัดนครราชสีมา

โรงแรมวังคำ จังหวัดเชียงราย

วันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมซี เอส จังหวัดปัตตานี

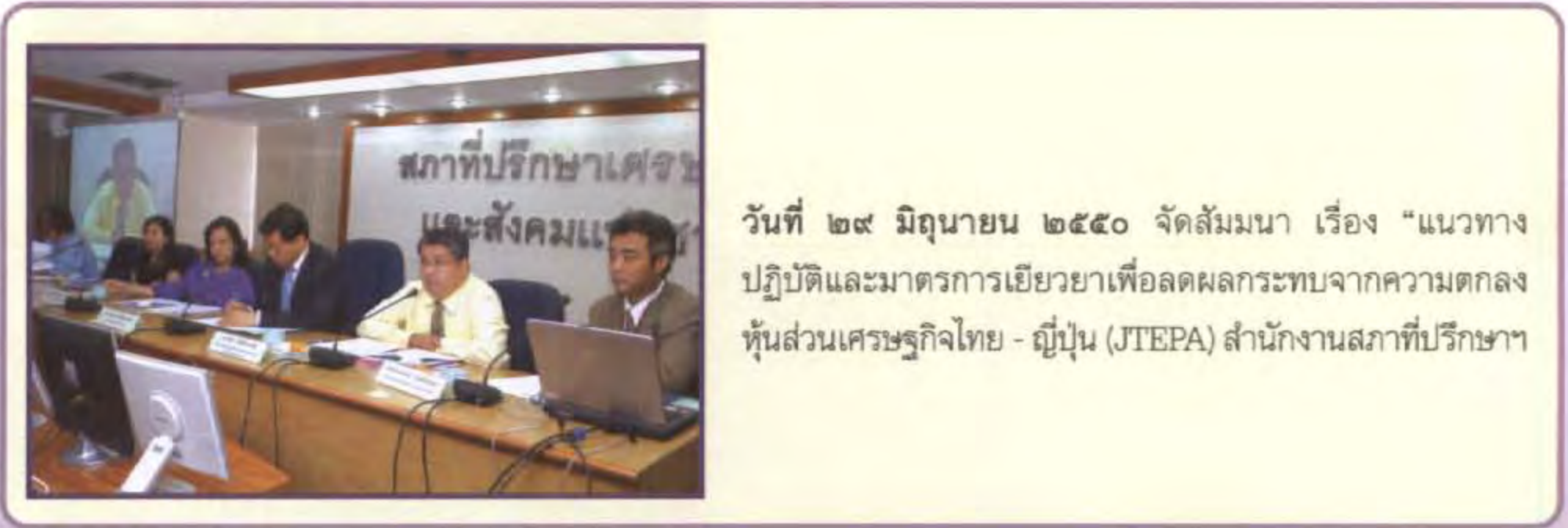

วันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ โรงแรมเชียงใหม่ภูคำ จังหวัดเชียงใหม่

คณะทำงานวิชาการ

วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนาเรื่อง “การเปิดเสรีและคุ้มครองการลงทุนใน JTEPA” สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “แนวทางปฏิบัติและมาตรการเยียวยาเพื่อลดผลกระทบจากความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจไทย - ญี่ปุ่น (JTEPA) สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

คณะทำงานสื่อสารกับสังคม

วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ เข้าพบและหารือกับ นายธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่างรัฐธรรมนูญ” ณ ห้องรับรอง ทำเนียบรัฐบาล

วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๔๙ เข้าพบและหารือกับ นายก สماعيلเคเบิ้ลทีวีแห่งประเทศไทย เพื่อขอความร่วมมือ ให้ประชาสัมพันธ์ข่าวสารของสภาที่ปรึกษาฯ ณ ห้องประชุม สماعيلเคเบิ้ลทีวีแห่งประเทศไทย

วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๐ เข้าพบนายปราโมช รัฐวินิจ อธิบดี กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อขอความร่วมมือประชาสัมพันธ์ เวทีสัมมนาร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระ สำคัญอย่างไร ณ ห้องทำงานอธิบดี กรมประชาสัมพันธ์

วันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนาเรื่อง “เศรษฐกิจไทยวันนี้...มีแต่ตายกับตายจริงหรือ ?” โดย ประธานคณะทำงานด้านเศรษฐกิจ ของสภาที่ปรึกษาฯ ร่วมอภิปราย ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๕๐ พลเอก สพรัง กัลยาณมิตร ผู้ช่วยผบ.ทบ. ปาฐกถาพิเศษเรื่อง “การบัญญัติศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญแท้จริงแล้วชาติได้อะไร” จัดโดย คณะทำงานการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ร่วมกับ คณะทำงานสื่อสารกับสังคม สภาที่ปรึกษาฯ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “เจ้าแก้มไทยวันนี้จะอยู่รอดจนแก่เฒ่าถึงวันหน้าหรือไม่ ?” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “การลง
ประชามติรับร่างรัฐธรรมนูญ : อนาคตจะลูกผีหรือลูกคน ?”
ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๐ จัดสัมมนา เรื่อง “แนวทาง
สมานฉันท์ : เจ้าหนี้ ลูกหนี้บัตรเครดิต และสินเชื่อเงินสด”
ณ โรงแรมบางกอก พาเลซ กรุงเทพฯ

วันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ คณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อ
พิจารณาปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติ กองทุนฟื้นฟูและ
พัฒนาเกษตรกร พ.ศ.๒๕๔๒ และระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกร และผู้ยากจน
จัดประชุมระดมความเห็นแก้ไขปัญหานี้สินเกษตรกร ร่วมกับ
ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๗ กันยายน ๒๕๕๐ การประชุมคณะกรรมการสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน เพื่อสนับสนุนการทำงานของสภาที่ปรึกษาฯ และการสร้างองค์ความรู้ของภาคประชาชน ของสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ครั้งที่ ๑/๕๐ ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๔๙ คณะทำงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ และการปฏิรูปการเมือง (สรรบ.) สภาที่ปรึกษาฯ จัดสัมมนาเรื่อง “รัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตยควรมีสาระสำคัญอย่างไร” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

กิจกรรมสำนักงาน

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๔๙ เป็นเจ้าภาพทอดกฐินสามัคคี เพื่อสมทบทุนซ่อมแซมการปฏิสังขรณ์เสนาสนะ ณ วัดสิริกมลาวาส (วัดใหม่เสนานิคม) แขวงลาดพร้าว เขตลาดพร้าว กรุงเทพฯ

วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๔๙ กลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ จัดสัมมนา “แนวคิดและประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพ (TQA)” ณ ห้องกิ่งทอง โรงแรมเอเชีย

วันที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๔๙ จัดสัมมนาเรื่อง “แนวคิดเกี่ยวกับรางวัลคุณภาพการจัดการภาครัฐ (PMQA)” ณ ห้องปรีนซ์ บอลรูม โรงแรมปรีนซ์พาเลซ

วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เลขานุการสภาที่ปรึกษาฯ ในฐานะคณะกรรมการอนุกรรมการประชาสัมพันธ์ การสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ให้สัมภาษณ์รายการ หมายเหตุประเทศไทย เรื่อง “การสรรหาสมัชชาแห่งชาติ” ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง ๑๑ กรมประชาสัมพันธ์ (สทท.๑๑)

วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ เลขานุการสภาที่ปรึกษาฯ ในฐานะคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ในคณะกรรมการกำกับดูแลการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ (กตส.) ร่วมอภิปรายในการสัมมนาเรื่อง “การขยายผลสร้าง ความเข้าใจกระบวนการสรรหาสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ณ ห้องราชเทวี ๒ โรงแรมเอเชีย

วันที่ ๑๒-๑๖ มกราคม ๒๕๕๐ เดินทางศึกษาดูงาน “โครงการพัฒนาอดอยตุง” ตามโครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากร ณ โครงการพัฒนาอดอยตุง จังหวัดเชียงราย

วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๐ ล้มมนา เรื่อง “คำรับรอง การปฏิบัติราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ สำนักงาน สภาที่ปรึกษาฯ” ณ สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐ รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ กล่าว เปิดการล้มมนา “การประเมินระบบควบคุมภายในสำนักงาน สภาที่ปรึกษาฯ รอบ ๖ เดือน” ณ ห้องประชุมสำนักงาน สภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐ จัดพิธีรดน้ำดำหัว ณ ห้องทำงาน เลขาธิการสภาที่ปรึกษาฯ

วันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๕๐ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ สมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ อาวุโส เนื่องในโอกาสเทศกาลวันสงกรานต์ ณ บริเวณ หน้าห้องประชุมสำนักงานสภาที่ปรึกษาฯ

**ผู้บริหาร
สำนักงานสภาที่ปรึกษา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**

ผู้บริหารสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางสาวพรรณราย ชันทรกิจ
เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(ดำรงตำแหน่งวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๗ - ปัจจุบัน)

นางสาวเยาวลักษณ์ สุขวิวัฒนพร
รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางพรทิพย์ โรจน์ธำรงค์
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

นางสาวเยาวลักษณ์ สุขวิวัฒนพร
รักษาการผู้อำนวยการ
สำนักกิจการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นายกฤษณ์สัมพันธ์ เมณะสุด
ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

นายสกาพร วสิรโรจน์
ผู้อำนวยการ
สำนักส่งเสริมและประสานงานการมีส่วนร่วมองค์กรเครือข่าย

ตราสัญลักษณ์ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาที่ปรึกษา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ความหมายของตราสัญลักษณ์

๑. พลังของประชาชนที่เป็นแกนกลางในการพัฒนาประเทศ โดยมีภาพคนอยู่ในรูปหัวใจคู่มือแสดงพลังบนพื้นสีทองซึ่งแสดงถึงความเจริญรุ่งเรือง
๒. กระบวนการพัฒนาประเทศที่เป็นพลวัตนำความเจริญมาสู่ประเทศแทนด้วยภาพธงไตรรงค์ที่พริ้วหมุนจากฐานรากไปสู่ยอดแหลมในรูปทรงของสถาปัตยกรรมแบบไทย
๓. ภาพรวมของสัญลักษณ์จะอยู่ในเส้นกรอบทรงดอกบัวที่สื่อถึงความเป็นธรรมที่ค้ำจุนสังคมไทย

ความหมายแห่งสีตราสัญลักษณ์

สีทอง	แสดงถึงความเจริญ ความรุ่งเรือง ความขลังและความศักดิ์สิทธิ์
สีน้ำเงิน สีขาวและสีแดง	เป็นสีของธงชาติไทย อันหมายถึง ประเทศไทย
สีเทา	แสดงถึงความมีเสถียรภาพ

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์

ประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๑
รองประธานสภาที่ปรึกษาฯ คนที่ ๒
คณะทำงานสื่อสารกับสังคม

นายโคทม อารียา
นายสุธรรม จิตรานุเคราะห์
นายวรพล โสคติยานุรักษ์
สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
รองเลขาธิการสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

นางสาวพรรณราย ชันธกิจ
นางสาวเยาวลักษณ์ สุขวิวัฒน์พร

บรรณาธิการ

คณะกรรมการจัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๐

๒ ๕ ๕ ๐

รายงานประจำปี สถาบันศึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ติดต่อข้อมูล

กลุ่มงานประชาสัมพันธ์ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เลขที่ ๑๒๘ อาคารพญาไทพลาซ่า ชั้น ๒๗ ถนนพญาไท แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐
โทร. ๐-๒๖๑๒-๙๒๒๒ ต่อ ๑๑๘, ๑๑๙ โทรสาร ๐-๒๖๑๒-๖๙๑๘-๑๙
www.nesac.go.th E-mail : pr_dept@nesac.go.th

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว ๒๒๕๙ ถนนลาดพร้าว
แขวง/เขตวังทองหลาง กรุงเทพฯ ๑๐๓๑๐

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๑๒๔ อาคารพญาไทพลาซ่า ชั้น ๒๗

แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

โทร. ๐-๒๖๑๒-๙๒๒๒ โทรสาร ๐-๒๖๑๒-๖๙๑๔-๙

www.nesac.go.th E-mail : nesac@nesac.go.th